

- 86 Runeberg 1837: *Sköna ord tillhopa sätta.*
 87 Runeberg 1837 has omitted the parallel line.
 88 Runeberg 1837: *opp.*

1. Runo.

Mieleni minun tekewi,
 Aiwoni ajattelewi,
 Mieli ruweta runoille,
 Laatiua laulamahan.
 5. Weli kulta weikkoseni,
 Kaunis kielikumppalini!
 Harwoin yhtehen yhyymmä,
 Saanemma sanelemahan,
 Näillä raukoilla rajoilla,
 10. Polosilla Pohjan mailla;
 Pannos nyt käsi kätehen,
 Haka toisehen hakahan,
 Lauoaksemma hywiä,
 Parahia pannaksemma;
 15. Kuulla noien kultasien,
 Tietä mielitehtosien,
 Nuorisossa nousewassa,
 Kansassa kasuawassa;
 Noita saatuja sanoja,
 20. Wirsiä wetelemiä,
 Wyöltä wanhan Wäinämöisen,
 Alta ahjon Ilmarisen,
 Päästä kalwan kaukomielen,
 Joukahaisen jousen tiestä,
 25. Pohjan peltojen periltä,
 Kalewalan kankahilta.
 Niit' ennen isoni laulo
 Kirweswartta wuollessansa,
 Niitä äitini opetti,
 30. Niitä eukko neuotteli,
 Keträwartta kiertessänsä,
 Wäatessänsä wärttinätä.

Wiel' on muitaki sanoja,
 Ongelmoita oppimia,
 35. Tiewieristä tempomia,

Första Runan.

Nu mig göres lust i hågen,
 I mitt hufvud bor en tanke,
 Lust jag har att börja runor,
 Laga mig till reds att sjunga.
 Du min vän, min gode broder,
 Ädle språk-kamrat, ej ofta
 Händer, att vi här förenas,
 Börja samtal med hvarandra,
 Här i dessa öde-trakter,
 Dessa sorgsna nordanländer.
 Lagg då hand i hand och foga
 Hake i den andra haken,
 För att sjunga goda qväden,
 Fram de bästa sänger lagga,⁸⁶
 Att de ädle dem må höra.
 Sångens vänner dem förnimma
 Bland den ungdom, nu här uppgår,
 Bland den skara, som här växer –
 Dessa ord som gåfva fångna,
 Dessa ljufva sänger, tagna
 Från den gamle Wäinös bälte.
 Under Ilmarinens ässja,
 Ned från Kaukomielis svärdsudd,
 Joukahainens båges bane,
 Från det innersta af Pohja
 Och från Kalevalas moar.
 Dessa sjöng min fader fordom,
 Då till yxan skaft han täljde,
 Dessa lärde mig min moder,
 Qvad för mig min fostrarinna,⁸⁷
 Under det hon vred sin slända,
 Bringade sin ten i rullning.

Ännu andra ord det finnes,
 Dem jag fångat, dem jag lärt mig,
 Plockat upp⁸⁸ vid vågens sidor,

Kanarwoista katkomia,
 Risukoista riipomia,
 Wesoista wetelemiä,
 Paimenessa käyessäni,
 40. Lassa karjan katsannossa,
 Metisillä mättähillä,
 Kultasilla kunnahilla,
 Muстан Muurikin jälessä,
 Kimmon kirjawan keralla.
 45. Sieltä sain sa'an sanoja,
 Tuhat wirren tutkelmoita;
 Ne wirret kerälle käärin,
 Sowittelin sommelolle;
 50. Kerän piistin kelkkahani,
 Sommelon rekoseheni.
 Wiikon on wirteni wilussa,
 Kauan kaihossa siasnut,
 Jo tuonen wilušta wirret,
 Laulut kaikki pakkasešta
 55. Rahin rautasen nenähän,
 Petäjäisen pienan päähän,
 Alle kuulun kurkihirren,
 Alle kaunihin katoksen,
 Keritellen pään kerältä,
 60. Saahen solmun sommelolta.

 Niin laulan hywänki wirren,
 Kaunihinki kalkuttelen,
 Ruualta rukihiselta,
 Oluelta otraselta.
 65. Kun ei oo olutta luona,
 Tahi taaria tähellä;
 Laulan suulta laihemmalta,
 Wetoselta wierettelen,
 Kuulun iltani kuluksi,
 70. Wähän päiwän päätteheksi;
 Waiko aamun alkeheksi,
 Huomeneni huopeheksi?

Dem jag brutit har från Ljungen,
 Rifvit lös från skogens ruskor,
 Från de späda skotten dragit,
 Under det jag gick att valla,
 Gick som barn att vakta hjorden,
 På de honungsrika tufvor,
 Uppå fältets gyllne kullar,⁸⁹
 Efter Muurikki⁹⁰ den svarta,
 Den med fläckar märkta Kimmo.
 Hundra ord jag hemtat dädan,
 Tusen ämnen för att sjunga;
 Sångerna uti ett nystan,
 I en bundt jag sammanhvälfde,
 Lade nystanet på kälken,
 Bundten i min lilla släde.
 Länge har min sång i kölden,
 Länge i det dolda varit;
 Nu jag sången vill ur kylan,⁹¹
 Visorna ur kölden hemta
 Hit till hörnet af vår jernbänk,
 Ändan af den fasta plankan,
 Under dessa sköna sparrar,
 Denna vidtberömda takås,
 Lossande mitt nystans ända,
 Knuten lösande af bundten.

Så en vacker sång jag sjunger,
 Låter väl en herrlig ljuda,
 Sen jag rågens kärna njutit
 Och med kornet mig förfriskat.
 Om ej öl förhanden⁹² finnes,
 Om ej spisöl mer är öfrigt,
 Sjunger jag med torra läppar,
 Drillar vid en droppe⁹³ vatten,
 Att den sköna qvällen ända,
 Aftonskymningen förjaga,
 Kanske nästa morgon möta,
 Nästa gryning än förljufva.

89 Runeberg has omitted the lines 41-42.
 90 Runeberg 1837: *Muurikki*.
 91 Runeberg 1837: *Nu jag vill ur kylan sången*.
 92 Runeberg 1837: *för handen*.
 93 Runeberg 1837: *droppe*.

75. Noin kuulin saneltawaksi,
Tiesin wirttä tehtäwäksi:
Yksin meillä yöt tulewat,
Yksin päiwät walkeawat,
Yksin synty Wäinämöinen,
Ilmautu ikirunoja.

80. Kawe ukko Pohjan herra,
Waka wanha Wäinämöinen,
Makas äitinsä kohussa
Kolmekymmentä keseä,
Yhen werran talwiaki.
85. Ikäwysty aikojansa,
Ouoštu elämätänsä,
Kun ei konsa kuuta nähnyt,
Eikä päiweä tawannut.

90. Sanowi sanalla tuolla,
Lausu tuolla lausehella:
Kuu keritä, päiwyt päästä,
Otawa yhä opeta,
Miestä ouoilta owilta,
Weräjiltä wierahilta,
Näiltä pienilta pihoilta,
95. Kapehilta käytäwiltä.
Päästä kuuta katsomahan,
Päiweä tähyämähän,
Otwaišta oppimahan,
Ilmoja ihoamahan.

100. Kun ei kuu kerittänyttä,
Eikä päiwyt päästänyttä;
Itse wiilasi weräjän
Sormella nimettömällä,
Potkasi punasen portin
105. Wasemalla warpahalla;
Tuli kynsin kynnykselle,
Polwin porstuan owelle,
Jalan kahen kartanolle.

Så jag hörde fordom sägas,
Så man sången förr begynte:
En i sender kommer natten,
En i sender ljusnar dagen,
Ensam föddes Wäinämöinen,
Den evärdelige sångarn.

Kawe Ukko, Nordens herre,
Gamle trygge Wäinämöinen
Låg uti sin moders sköte,
Dvaldes der i tretti somrar
Och i vintrar lika många.
Tyckte tiden långsamt skrida,
Kände ledsnad vid sin lefnad,
När han ej fick månen skåda,
Och ej solens ljus betrakta.

Höjde då sin röst och sade,
Talade med dessa orden:
”Lös o Måne, Sol befria,
Och du Karlavagn ledsaga
Mannen från ej kända dörrar,
Genom obekanta leder,
Ifrån dessa trånga gårdar,
Dessa alltför smala gångar.
Hjelpen mig att månen skåda
Och att solens ljus betrakta,
Lära karlavagnen känna,
Glädja mig af fria luften.”

När ej Månen honom löser,
Honom Solen ej befriar,
Sjelf han för sig ledet öppnar
Med det ej benämnda fingret,
Sparkar upp den röda porten
Med en tå på venstra foten,
Går på händerna till tröskeln,
Fram till farstu-dörrn på knäna
Och på fötterna till gården.

110.	Pääsi kuuta katsomahan,
Päiweä tähyämähän,
Otwaišta oppimahan,
Ilmoja ihoamahan.	Kom så ut att månen skåda
Och att solens ljus betrakta,
Lära karlavagnen känna,
Glädja sig af fria luften.
115.	Yöllä synty Wäinämöinen,
Päiwällä meni pajahan.
Takoja taputtelewi,
Lyöä lynnähyttelewi;
Tako olkisen orihin,
Hernewartisen hewosen.	Wäinämöinen föds om natten,
Går i smidjan andra dagen.
Smider hamrande med släggan,
Städet klingar under slagen;
Smider sig en halmlik fåle,
Häst, som liknar ärtens stängel.
120.	Selkeä silittelewi,
Taljoa taputtelewi:
”Sopisi selällä olla
Ketun päällä kelletellä.”
Itse istuwi selälle,
Löihen reisin ratsahille,	Stryker hästen långsmed ryggen,
Klappar fålen uppåullet:
”Dugde att på ryggen sitta,
Gunga på det mjuka hullet.”
Sjelf han sätter sig på ryggen,
Gränsle sig på hästen kastar,
125.	Ajoa tomuttelewi,
Matkoansa mittelewi,
Orihilla olkisella,
Hernewarrella hewolla.	Rider, så att marken dånar,
Och tillryggalägger vägen
På sin häst, som halmen liknar,
På den ärtskaftlika fålen,
130.	Ajo Wäinölän ahoja,
Kalewalan kankahia,
Hepo juoksi, matka joutu,
Koti jääpi, tie lyheni.	Red i Wäinö-gårdens lunder,
Uppå Kalevalas moar,
Hästen sprang, det led med färden,
Hemmet blef och vägen aftog.
135.	Jo ajo meren selälle,
Ulapalle aukialle,
Ei kaštu oron kapiot,
Eikä wuohiset hewosen.	Red så ut på hafvets yta,
På den vida, öppna fjärden.
Icke vätas hingstens hofvar,
Hästens leder fuktas icke.
140.	Lappalainen kyyttösilmä
Piti wiikoišta wihoa,
Kanto kaukaišta katsetta,
Kera wanhan Wäinämöisen.	Var en Lapp med skefva ögon,
Som af gammalt ilska hyste,
Närde agg från fordna dagar
Mot den gamle Wäinämöinen.
	Laatiwi tulišta joušta,
Jalokaarišta kaniwi;
Kaaren rauašta rakenti,
Selän waskešta walawi.	Fogade en eldsnabb bäge,
Bildade ett ståtligt vapen.
Utaf jern han bågen smider
Och dess rygg af koppar gjuter.

145.	Noita kullan kirjaeli,
Hopialla huolitteli.
Sai kaari kanineheksi,
Jousi warsin walmihiksi,
Kaari kaunihin näkönen,	Dem med guld han sedan pryder,
Smyckar omsorgsfullt med silfver;
Får så bågen färdig bildad,
Snabba vapnet sammanfogadt.
Skön var bågen till att skåda
Och dess värde icke ringa.
150.	Jousi jonki maksawainen;
Heponen selällä seiso,
Warsa juoksi wartta myöten,
Kapo kaarella makasi,
Jänö jäntimen siassa.	Der en häst stod bak på ryggen,
Långsmed stocken sprang en fåle,
[Kapo hvilade på bågen]
Och vid trissan låg en hare.
155.	Wuoli piiliä pinosen,
Kolmisulkia kokosen;
Minkä saapi walmihiksi,
Sen pojat sulittelewi
Pääskyn pienillä sulilla,	Täljer nu en skock af pilar,
Fjädrade på trenne sidor.
Hvarje pil, han färdig täljer,
Blir af sönerna befjädrad
Med små fjädrar utaf svalan
Och med sparfvens lätta vingar.
160.	Warpusen wiwustimilla.

Millä noita karretahan,
Karretahan, woietahan?
Maon mustilla mujuilla,
K yyn käärmehen käwyillä. | Hvarmed härdas dessa pilar,
Hvarmed härdas och bestrykas?
Med en ormslås svarta vätskor,
Skarpa ettern af en huggorm. |
| 165. | Mistä sai sulitut rihmat,
Kušta jäntehen tapasi?
Tuolta sai sulitut rihmat,
Tuolta jäntehen tapasi,
Hiwuksišta Hiien ruunan, | Hvadan fick han fjäder-snören,
Hvadan strängen till sin båge?
Der han fick sig fjäder-snören,
Der han fick en sträng till bågen:
Ifrån här af Hiisi-hästen,
Ifrån Lempo-fälens klädnad. |
| 170. | Lemmon warsan waattehišta.

Sai nuolet sulineheksi,
Wasamat wanuneheksi;
Astua taputtelewi,
Käyä luikerrehtelewi,
175. Hywä kaari kainalossa,
Wiini nuolia selässä,
Korwalle tulisen kosken,
Pyhän wirran pyörtehelle. | Sedan pilarna man svarfvat
Och med fjädrar dem omgifvit,
Han till fots sin väg beträder,
Vandrar stigande med snabbhet:
Goda bågen under armen,
Kogret pil-uppfyltd på ryggen;
Går till fallet af eld-forssen,
Till den helga flodens hvirvel. |

180. Katso illan, katso aamun,
 Katso kerran keskipäiwän,
 Tulewaksi Wäinämöistä,
 Saawaksi suwantolaišta.

185. Niin päiwänä muutamena,
 Huomenna monikahana,
 Loi silmänsä luotehelle,
 Käänti päätä päiwän alle,
 Keksi wanhan Wäinämöisen
 Selällä meren sinisen.

190. Koppowi tulisen jousen,
 Otti kaaren kaunihimman;
 Jännitti tulisen jousen,
 Weti washisen wekaran,
 Was ten polwea wasenta,
 Alta oikian jalansa.
 195. Weti wiinestä wasaman,
 Sulan kolmikoipisesta;
 Otti nuolen oikeimman,
 Walitsi parahan warren.

200. Weti jousen jouahutti,
 Käsin kaaren käännällytti,
 Korwahan kowan tulisen,
 Käen oikian nenähän,
 Pään waralle Wäinämöisen,
 Surmaksu suwantolaisen.

205. Emo kielti, waimo kielti,
 Epäsi kawetta kaksi,
 Kielti kolme Luonnotarta,
 Ampumasta Wäinämöistä.
 ”Elä ammu Wäinämöistä!
 210. Wäinö on tätisi poika.”

Toki ampu ei totellut;
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 ”Kun käsi ylentänehe,

Spejar morgon, spejar afton,
 Spejar hela middagstiden,
 Om ej Wäinämöinen komme,
 Om ej vattnets vän anlände.

När en dag det åter hände,
 Fogade sig någon morgon
 Att sin blick han hof mot väster,
 Vände hufvudet åt solen,
 Såg han gamle Wäinämöinen
 På det blåa hafvets yta.

Fattade i eldsnabb båge,
 Tog sitt allra skönsta vapen,
 Spände så det snabba vapnet,
 Drog den starka koppar-bågen
 Upp emot det venstra knäet,
 Höll i bögelu högra foten.
 Grep en pil utur sitt koger,
 Fjädrad pil ur djurskinnhölstret;
 Tog den rakaste bland pilar,
 Valde ut det bästa skaftet.

Skyndsamt nu han bågen spänner,
 Vänder den i sina händer;
 För till örat eldig båge,
 Vid sin högra hand den ställer
 För att döda Wäinämöinen,
 Vattnets vän om lifvet bringa.

Modren nekar, hustrun nekar,
 Tvenne menskor honom neka,
 Neka tre naturens döttrar
 Att ej Wäinämöinen skjuta:
 ”Ej du skjute Wäinämöinen,
 Son är Wäinö till din fafter.”

Sköt ändock, han lydde icke,
 Tog till orda sjelf och sade.
 ”Allt som handen riktar högre,

94 Piponius 1839: *Ej du gamla Väinämöinen / Skall som dödlig hemmet skåda, / Skall ej mera i din lefnad, / Ej sålänge dagar randas, / Gå i Väinös svedjelundar, / Uppå Kalevalas slätter* (lines 241–246).

215.	<p>Sen nuoli alentuoho; Kun käsi alentanehe, Sen nuoli ylentyöhö.”</p>	<p>I den mon må pilen sänkas; Allt som handen riktar lägre, I den mon må pilen höjas.[”]</p>
220.	<p>Ampu yhen nuoliansa, Niin meni kowan ylätse Päältä pään on taiwosehen; Tahto taiwonen haleta, Ilman kaaret katkiella.</p>	<p>Sköt så af den första pilen, Allt för högt den pilen flydde, Öfver hufvudet till himlen; Himlen hade nära brustit, Luftens bågar sprungit sönder.</p>
125.	<p>Ampu toisen nuoliansa, Niin meni kowan alatse Alasehen maaemähän; Tahto maa manalle mennä, Hieta harju halkiella.</p>	<p>Sköt så af den andra pile, Allt för lågt den pilen flydde, For i låga moder-jorden; Den till Manala vill sjunka Och dess åsar nästan brista.</p>
230.	<p>Ampu nuolen kolmannenki, Käwi kohti kolmannešti, Sapsohon sinisen hirwen, Alta wanhan Väinämöisen, Läpi länkiluun lihoista, Kautta kainalon wasemen.</p>	<p>Sköt så af den tredje pilen, Och den tredje pilen träffar Uti blåa elgens mjälte Under gamle Väinämöinen. Pilen for igenom köttet Uppå hästens venstra skuldra.</p>
235.	<p>Sillon wanha Väinämöinen Käänty kämmenin wesille, Sortu sormin lainehesen, Koprin kuohuun kohahti, Selästä sinisen hirwen, Hernewartisen hewosen.</p>	<p>Nu den gamle Väinämöinen Kom med händerna i vattnet, Föll med fingrarna i böljan, Damp med näfvarna i svallet, Sjönk ifrån den blåa elgen, Från den ärtskaftlika hästen.</p>
240.	<p>Lappalainen kyyttösilmä Itse tuon sanoiksi wirkki: ”Et sinä wanha Väinämöinen Enämpi eläwin silmin, Sinä ilmoissa ikänä, Kuuna kullan walkiana,</p>	<p>Lappen med de skefva ögon Sjelf till orda tog och sade: ”Ej du gamle Väinämöinen Skall uti din lefnad mera, Ej så länge tiden varar, Klara månen ännu lyser, Wäinö-gårdens fält beträda, Kalevalas moar trampa”.⁹⁴</p>
245.	<p>Astu Wäinölän ahoja, Kalewalan kankahia.”</p>	

<p>Waka wanha Wäinämöinen
Siitä kulki kuusi vuotta,
Seuro seitsemän keseä,
250. Karehti kaheksan vuotta,
Selwällä meren selällä,
Ulapalla aukialla,
Eessähän wesi wetelä,
Taiwas sininen takana.</p>	<p>Gamle trygge Wäinämöinen
Sen omkring i sex år vräkes.
Hit och dit sju somrar drifves,
Irrar af och an i åtta
Uppå hafvets stora yta,
På den vida, öppna fjärden.
Under honom flyter vattnet,
Ofvan hvälfves blåa himmeln.</p>
<p>255. Siinä mies meret lukewi,
Uros aallot arwelewi;
Kussa päätänsä kohotti,
Sihen saaria saneli;
Kussa kättä käännähytti,
260. Sihen nientä siwoeli;
Kussa jalka pohjautu,
Kalahauat kaiwaeli;
Kussa maat on maata waſton,
Sihen siunasi apajat;
265. Kuhun seisottu selällä,
Sihen luopi luotoloita,
Karipäitä kaswatteli,
Joihin laiwat lasketahan,
Päät menewi kauppariemen.</p>	<p>Här nu mannen täljer hafven,
Hjelten böljorna begrundar;
Hvar han höjer upp sitt hufvud,
Der med ord han holmar skapar;
Hvar han råkar vända handen,
Der han reder till en udde;
Hvarest foten möter bottnet,
Gräfver han för fisken gropar;
Hvarest land till land sig närmar,
Signar han för notvarp ställen;
Hvar han stadnar uppå fjärden,
Låter han små klippor födas,
Dolda grund i vattnet växa,
Emot hvilka skeppen styras,
Köpmännen sitt lif förlora.</p>
<p>270. Tuli kokko maalta Turjan,
Laskihen Lapiſta lintu;
Lentelewi, liitelewi,
Lenti iät, lenti lännät,
Lenti luotehen loputen,
275. Peritellen pohjasilman,
Etsien pesän sioa,
Asunmaata arwaellen.</p>	<p>Kom en örn från Turja-landet,
Fogel sig från Lappland sänkte,
Flyger ömsom, ömsom stadnar;
Flög i öster, flög i vester,
Flög så långt sydvest sig sträcker
Och till nordens sista gränser.
Söker för sitt bo ett ställe,
Plats, hvarest hon vistat kunde.</p>
<p>Sillon wanha Wäinämöinen
Noſti polwensa mereſtä
280. Heinäseksi mättähäksi,
Kuloseksi turpeheksi.</p>	<p>Nu den gamle Wäinämöinen
Höjde upp sitt knä ur hafvet,
Att en hörrik tufva vara,
Stråbevuxen, vissnad torfve.</p>

- 95 Piponius 1839: *Må till jord och land förvandlas!*
- 96 Piponius 1839: *Och den höga himmeln bildas / Utaf äggets öfre delar* (lines 308–309).
- 97 Piponius 1839: *Såsom sol må lysa jorden!*
- 98 Piponius 1839: *Äggets andra stycken sedan / Tindra såsom milda stjornor!* (lines 314–315).

285. Tuopa kokko Turjalainen
Sai siitä pesän sioa;
Keksi mättähän mereltä,
Sinerwöisen lainehelta,
Lentelewi, liitelewi,
Päähän polwen laskeuwi.
290. Hiero heinästä peseä,
Kulon päästä kutkutteli;
Niin muni munia kuusi,
Kuusi kullaišta munoa,
Rautamunan seitsemännen.

295. Hierelewi, hautelewi
Päätä polwen lämmittäwi;
Siitä wanha Wäinämöinen
Tunsi polwensa palawan,
Jäsenensä lämpiäwän.
Wawahutti polwiansa,
Järkäytti jäseniänsä,
300. Munaset weteheh wieri,
Karskahti meren karihin;
Munat wierähti muruiksi,
Kokko ilmoille kohosi.

305. Sillon wanha Wäinämöinen
Sano muutaman sanansa:
”Munasen alanen puoli
Alaseksi maaemäksi!
Munasen ylänen puoli
Yläseksi taiwoseksi!
310. Mi munassa walkiata,
Se päiwäksi paistamahan!
Mi munassa ruskiata,
Se kuuksi kumottamahan!
Munasen muruja muita
315. Ne tähiksi taiwahalle!”

Örnen ifrån Turja-landet
Fann nu plats att bo sig bygga,
Märkte tufvan uti hafvet,
Uppå böljan blåa strimman.
Flyger ömsom, ömsom stadnar,
Sänker sig på knäets ända,
Utaf höet bo sig fogar,
Flätar af det torra gräset;
Lägger så sex ägg i boet,
Gyllne voro de sex äggen,
Men ett sjunde var ett jern-ägg.

Ligger sedan uppå äggen,
Knäets ända örnen värmer.
Deraf gamle Wäinämöinen
Kände hetta uti knäet,
Röjde att hans leder värmdes.
Plötsligt rörde han på knäna,
Skakade om sina leder,
Äggen rullade i vattnet,
Skramlade emot ett stengrund,
Äggen splittrades i stycken,
Örnen höjde sig i luften.

Derpå gamle Wäinämöinen
Några ord allenaßt sade:
”Nedra delen utaf ägget
Till den låga jord må varda,⁹⁵
Öfra delen utaf ägget
Må till höga himlen bytas.⁹⁶
Hvad som hvitt i ägget finnes,
Må som sol på fästet lysa,⁹⁷
Men det gula uti ägget
Må som måne mörkret skingra.
Äggets andra smärre stycken
Bytas må till himlens stjornor.”⁹⁸

Toinen Runo.

Tuho kuitenkin tulewi,
 Tuho wanhan Wäinämöisen;
 Kulki kuusissa hakona,
 Petäjäissä pehkiönä,
 5. Luomiansa luotoloita,
 Saaria sanelmiansa;
 Haittana hako wesillä,
 Tiellä köyhä rikkahilla.

Sillon wanha Wäinämöinen
 10. Itse noin sanoiksi wirkki:
 Woi minä polonen poika,
 Woi poika polon alanen!
 Jo minä johonki jouwuin,
 Uros kunneki utauin!
 15. Kuuksi päiwäksi kululle,
 iäkseeni ilman alle,
 Tuulen tuuwiteltawaksi,
 Aaltojen ajeltawaksi,
 Näillä wäljillä wesillä,
 20. Lakehilla lainehilla.

En tieä polonen poika
 Polosina päiwinäni,
 Tällä inhalla iällä,
 Katowalla kannikalla,
 25. Tuulehenko teen tupani,
 Wetehenkö saunan salwan.
 Teen mä tuulehen tupani,
 Ei oo tuulesa tukia;
 Westän saunani wetehen;
 30. Wesi wiepi westokseni.

Tuuli tuuli luotehesta,
 Aalto lännestä ajaksen,
 Kanto wanhan Wäinämöisen,
 Pimiähän Pohjolahan,

Andra Runan.

Ändock nalkas onda dagar,
 Ofärd hotar Wäinämöinen.
 Han som granens ruska drifves,
 Som en stubbe utaf furu,
 Långsmed öar, dem han skapat,
 Holmar, hvilka sjelf han frambragt;
 Ruskan är till men i vattnet,
 Fattig man för rik i vägen.

Der nu gamle Wäinämöinen
 Sjelf till orda tog och sade:
 ”Ve mig arme, olycksfulle,
 Af elände undertryckte!
 Hurudant är nu mitt läge,
 Hvart är jag, en hjelte, kommen?
 Att i år och dar kringdrifvas,
 Irra under öppna himlen,
 Kastas af och an af stormen,
 Hit och dit af böljor vråkas
 Uppå dessa vida vattnen,
 Uppå hafvets breda böljor.

Icke vet jag, olycksfulle,
 Uti dessa onda dagar,
 Dessa mödofulla tider,
 Invid lifvets gräns, som flyktar,
 Om min stuga jag i vinden,
 Eller uti vattnet timrar;
 Gör min stuga jag i vinden,
 Intet stöd i vinden finnes;
 Om jag den i vattnet timrar
 Vattnet bortför, hvad jag timrat”.

Blåste från sydvest en stormvind,
 Böljorna från vester drefvos,
 Förde gamle Wäinämöinen
 Bort till Pohjola, det mörka,

35.	Miesten syöjähän siahän,
Urosten upottajahan.
Siinä itki Wäinämöinen,
Siinä itki ja urisi,
Sata haamoa siwulla,		Till den ort, som männer slukar,
Hjeltar uti vågen dränker.
Der nu gråter Wäinämöinen,
Gråter och sig högljudt jemrar,
Hundra sår han har i sidan,
Tusen hugg af vinden gifna.
Sade gamle Wäinämöinen:
”Ve att ifrån egna nejder
Bort jag samm beklagansvärde
Och kom hit till andra länder.
Onda äro dessa trakter,
Inga vägar af mig kända,
Här mig rifva alla träden,
Alla barrträdsruskor såra,
Alla qviSTAR slå mig arme,
Mot mig rasar allt det värsta
Uti dessa usla nejder,
Dessa arma nordanländer.
40.	Tuhat tuulen pieksälmätä.
Sano wanha Wäinämöinen:
”Woi minä polonen poika!
Kun ma uin omilta mailta,
Jouwuin maille wierahille,		
45.	Näille paikoille pahoille,
Teille tietämättömille.
Kaikki täällä puut purewi,
Kaikki hawut hakkoawi,
Kaikki lehmät leikkoawi,		
50.	Kaikki rietat riwoawi,
Näillä raukoilla rajoilla,
Polosilla Pohjan mailla.		
55.	Enkä tieä tietä käyä,
Outo matkoja osoa,
Palatakseni kotia,
Tulla maille tuttawille;
Tiehyt metsähän wetäwi,
Onkelmoinen ottelewi.		Icke kan jag finna vägen,
Vet, som främling, ej af kosan
Att till hemmet återvända,
Komma till bekanta nejder.
Vägen leder ut åt skogen,
Onkelvoinen för mig vilse.
60.	Matka Teppo, tie jumala!
Tules tietä neuomahan,
Tien wieriä wiittomahan,
RaSTia rakentamahan,
Jotta mies metsät osaisi,
Uros korwet arweleisi,		Teppo, du om vägen råder,
Kom att kosan åt mig visa,
Att med stakar vägen teckna,
Märken skara uti träden,
Att i skogar mannen hittar,
Hjelten sig ur öknen letar,
När han om till hemmet vänder,
Sig beger till egna nejder”.
65.	Palatessansa kotia,
Saahessa omille maille.”		
70.	Louhi Pohjolan emäntä,
Pohjan akka harwahammas,
Nousi aiwan aikasehen,
Aiwan aika huomenessa;
Pian pirtin lämmitteli,		Louhi Pohjolas värdinna,
Pohja-gårds tandglesa gumma
Vaknade en morgon tidigt
Och i dagens gryning uppsteg.
Eldar i en haST sin stuga,

Hiilet lieteheh kokosi.
 Siitä pyyhki pienen pirtin,
 Lautalattian lakasi,
 75. Wastasella warpasella,
 Lautasella lehtisellä.
 Ammueli rikkasensa
 Waskisehen wakkasehen.
 Wei ne ulos ušta myöten,
 80. Pellolle pihoa myöten.
 Seisotaksen kuulemahan,
 Kuulemahan katsomahan,
 Pellolla perimmäisellä,
 Takimmalla tanhualla.
 85. Kuulewi merelta itkun,
 Poikki joen juorotuksen.
 ”Ei oo itku lapsen itku,
 Eikä itku naisen itku;
 Itku on partasuun urohon,
 90. Urina uwantolaisen.”

Louhi Pohjolan emäntä,
 Pohjan akka harwahammas,
 Työnti wenosen wesille,
 Kolmilaian lainehille,
 95. Souti luoksi Wäinämöisen,
 Luoksi itkewän urohon.

Siinä itki Wäinämöinen,
 Urisi uwantolainen,
 Suu liikku, järisi parta,
 100. Waan ei leuat lonkaelle,
 Eikä hampahat hajonne.

Louhi Pohjolan emäntä,
 Pohjan akka harwahammas,
 Otti miehen itkemästä,
 105. Urohon urisemašta,
 Istutti wenon perähän,
 Itse airoille rupesi,
 Souti poikki Pohjolahan,

Samlar kolen uppå härden,
 Städar så sin lilla stuga,
 Sopar golfvets tiljor rena,
 Torkar med sin lilla risqvašt
 Af löfrika qvištär fogad.
 Soporna hon sedan öser
 I en ask af koppar gjuten,
 Bär dem ut igenom dörren,
 För på åkern öfver gården.
 Stadnar plötsligt för att lyssna,
 För att lyssna, för att höra,
 På det längst belägna fältet,
 På den mest aflägsna åkern;
 Hör ett gråtande på hafvet,
 Jemrande tvärsöfver floden:
 ”Barna-gråt är icke gråten,
 Jemmern ej en qvinnas jemmer;
 Gråten är en skäggig hjeltes,
 Jemmern af Uvantolainen”.

Louhi Pohjolas värdinna,
 Pohja-gårds tandglesa gumma
 Sköt sin farkost ut på vattnet,
 Trebördsbåten uppå böljan.
 Ror så hän till Wäinämöinen,
 Fram till hjelten, som sig jemrar.

Der nu gråter Wäinämöinen,
 Jemrar sig Uvantolainen,
 Munnen röres, skägget darrar,
 Men ej vrida sig hans läppar,
 Icke skiljas åt hans tänder.

Louhi Pohjolas värdinna,
 Pohja-gårds tandglesa gumma,
 Gör på mannens gråt en ände,
 Hjelten ifrån jemmern frälsar;
 Ställer honom uti styret,
 Sjelf vid årorna sig sätter.
 Så till Pohjola hon rodde,

<p>110. Portin Pohjolan etehen.
Syötti miehen, juotti miehen,
Koštutteli kuolemašta;
Siitä noin sanoiksi saatti,
Kysytteli, lausutteli:
”Mitä itket Wäinämöinen,
115. Uikutat uwantolainen?”</p>	<p>Framför Pohja-gårdens portar.
Låter mannen äta, dricka,
Frälsar honom ifrån döden;
Sedan tager hon till orda,
Talar och af hjelten spørjer:
”Hvarför gråter du o Wäinö,
Jemrar dig Uvantolainen?”</p>
<p>Waka wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi Wirkki.
”Ikäwä minun tulewi,
120. Ikäwä tulettelewi,
Wieras maalla wierahalla,
Outo ouossa kylässä.
Tuota itken tuon ikäni,
Puhki polweni murehin:
Kun ma uin omilta mailta,
125. Tulin mailta tutawilta,
Näille ouoille owille,
Weräjille wierahille.”</p>	<p>Gamle trygge Wäinämöinen
Sjelf till orda tog och sade:
”Ledsnaden mig här betager,
Ingen ro den åt mig lemnar,
Då jag främling är i landet,
Okänd man ibland ej kända.
Derfor all min tid jag gråter,
Sörjer genom hela lifvet,
Att jag samm från egna länder,
Mig begaf från kända nejder
Hit till obekanta dörrar,
Portar, dem jag icke känner”.</p>
<p>130. Louhi Pohjolan emäntä
Siitä noin sanoiksi saatti:
”Elä itke Wäinämöinen,
Uikuta uwantolainen;
Hywä tääll’ on ollaksesi,
Elinaikasi elellä,
Pohjan poikajen tiloilla,
135. Asemilla armahilla,
Syöä luotasi lihoa,
Juoa tuopišta olutta.”</p>	<p>Louhi Pohjolas värdinna
Tog till orda nu och sade:
”Ej du gråte Wäinämöinen,
Jemre dig Uvantolainen.
Här för dig är godt att lefwa,
Att ditt hela lif tillbringa,
Uti Pohja-söners gårdar,
På de ljufwa boningsställen,
Äta kött, som för dig sättes,
Dricka öl ur fulla stopet”.</p>
<p>140. Sillon wanha Wäinämöinen
Itse Wirkki, noin nimesi:
”Kylkehen kylänen syönti
Hywissäki wierahissa;
Mies on maallansa parempi,
Kotonansa korkiampi.
Suoppa luoja, luo jumala,
145. Pääsisin omille maille;</p>	<p>Nu den gamle Wäinämöinen
Yttrade ett ord och sade:
”Borta båtar maten ringa,
Om man äfven väl undfågnas.
Mannen i sitt land är bättre,
Högre är hans värde hemma.
O du Skapare förunna,
Att till eget land jag kommer;</p>

- Parempi omalla maalla
Juoa wettä roppehešta,
Kuni maalla wierahalla
Juoa tuopišta olutta.”
150. Louhi Pohjolan emäntä
Sanan wirkko, noin nimesi:
”Niin mitä minulle annat,
Kun saatan omille maille,
Oman pellon pientarelle,
155. Oman pihan rikkasille?”
- Sano wanha Wäinämöinen:
”Mitäpä kysyt minulta,
Kun saatat omille maille,
Oman käen kukkumille,
160. Oman kukon kuulumille,
Oman saunan lämpimille?”
- Sano Pohjolan emäntä:
”Ohoh wiisas Wäinämöinen!
Taiatko takoa sammon,
165. Kirjokannen kirjaella,
Yhen joukkosen sulašta,
Yhen willan kylkyešta,
Yhen otrasen jywästä,
Yhen wärttinän muruišta;
170. Annan neion palkaštasi,
Työštäsi tytön ihanan,
Saatan sun omille maille,
Oman käen kukkumille,
Oman kukon laulamille,
175. Oman saunan lämpimille.”
- Waka wanha Wäinämöinen
Sanan wirkko, noin nimesi:
”En minä takoa taia,
Enkä kantta kirjaella;
180. On seppo omalla maalla,
Warsin taitawa takoja,
- Bättre är i egna länder
Dricka vatten ur en rifva,
Än att uti andra länder
Tömma öl ur fulla stopet”.⁹⁹
- Louhi Pohjolas värdinna
Yttrade ett ord och sade:
”Nå hvad skulle du mig gifva,
Om jag dig till hemmet bragte,
Bort till egna åker-renar,
Spånorna på egen backe”?
- Sade gamle Wäinämöinen:
”Hvad vill du af mig begära,
Om du bringar mig till nejder,
Der min hembygds gökar gala,
Hvarest egen tupp jag hörer,
Der min egen stuga eldas”?
- Sade Pohja-gårds värdinnan:
”O du vise Wäinämöinen!
Kan åt mig du Sampo smida,
Sira ut det granna locket,
Bilda af en svane-fjäder¹⁰⁰,
Göra af ett litet ullstrå,
Göra af ett litet kornfrö
Och en söndrig sländas stycken;
Med en mö jag lönar mödan,
Arbetet med fager flicka,
Bringar äfven dig till nejder,
Der din hembygds gökar gala,
Hvarest egen tupp du hörer,
Der din egen stuga eldas.”
- Gamle trygge Wäinämöinen
Yttrade ett ord och sade:
”Sjelf jag ej förstår att smida,
Kan ej sira granna locket,
Men en smed i hemmet finnes,
Hamrare med fyndigt sinne,

99 Piponius 1839: *Bättre är det, att i hemmet / Dricka vatten ur en rifva, / Än att öl som främling tömma / Ur en stop i andra länder* (lines 146–149).

100 Castrén's correction: *svane-fjäder* || *svanes fjäder*.

101 Castrén's correction:
svane-fjäder || svanes
fjäder.

185.	Jok' on taiwoa takonut,
Ilman kantta kalkutellut,
Ei tunnu wasaran jälki,
Eikä pihtien pitämä.”	Hvilken äfven smidt på himmel.
Som på luftens lock har hamrat;
Hvarken synas spår af hammarn,
Eller märken efter tänger.”
190.	Sano Pohjolan emäntä,
Pohjan akka harwahammas:
”Kenpä sampuen takoisi,
Kirjokannen kirjoaisi,
Yhen joukkosen sulašta,
Yhen willan kylkyestä,
Yhen otrasen jywästä,
Yhen wärttinän muruišta;
Saisi neion palkaštansa,
Työstänsä ihanan immen.”	Sade Pohjolas värdinna,
Pohja-gårds tandglesa gumma:
”Den som Sampo åt mig smidde,
Kunde granna locket sira,
Bilda af en svane-fjäder ¹⁰¹ ,
Göra af ett litet ullstrå,
Af ett enda litet kornfrö
Och en söndrig sländas stycken,
Finge jungfrun för sin möda,
För sitt arbet' fagra flickan.”
200.	Silloin wanha Wäinämöinen
Sanan Wirkko, noin nimesi:
”Kun saatat omille maille,
Annan seppo Ilmarisen,
Joka sampuet takowi,
Kirjokannet kirjoawi,
Neityet lepyttelewi,
Tinarinnat riuwuttawi.”	Nu den gamle Wäinämöinen
Yttrade ett ord och sade:
”Om du mig till hemmet bringar,
Ger jag smeden Ilmarinen,
Som det goda Sampo smider,
Sirar ut det granna locket,
Jungfrurs sinnen äfven blidkar,
Tennbriskpryddas flickor eldar”.
205.	Siitä Pohjolan emäntä,
Pohjan akka harwahammas,
Pani oron juoksemahan,
Liinaharjan liikkumahan.
Waka wanha Wäinämöinen
Itse istuwi rekehen,
Korjahan korenteleksen,
Ajoa karittelewi,
Pimiästä Pohjolašta,
Summašta Sariolašta.	Derpå Pohjolas värdinna,
Pohja-gårds tandglesa gumma
Satte hingsten till att springa,
Hvita manen till att röras.
Gamle trygge Wäinämöinen
Sjelf sig uti släden sätter,
Höjer sig i granna korgen,
Åker bort med gny och buller
Ifrån Pohjola de mörka,
Från det mulna Sariola.

Kolmas Runo.

- Tuopa kaunis Pohjan tytti,
Maan kuulu, ween walio,
Punasukkahän pukewi,
Kautokenkähän kapiwi,
5. Pani päällensä parašta,
Kaulallensa kaunihinta,
Ripehintä rinnoillensa,
Walkehinta warrellensa;
Istu ilman wempeellä,
10. Taiwon kaarella kajotti,
Pukemissa puhtahissa,
Walkehissa waattehissa.
- Waka wanha Wäinämöinen
Ajoa karittelewi
15. Pimiästä Pohjolašta,
Summasta Sariolašta.
Katsahtawi taiwahalle;
Kaari on kaunis taiwahalla.
Neiti kaunis kaaren päällä,
20. Kapo kaaren kannikalla,
Pitelewi pirtojansa.
Niisiänsä noštelewi,
Kultakangašta kutowi,
Hopiaišta huolittawi,
25. Kultasešta sukkulašta,
Pirralla hopehisella.
- Waka wanha Wäinämöinen
Sanan wirkki, noin nimesi:
”Tule neiti korjahani
30. Laskete rekoseheni!”
- Neiti taiten waštoawi:
”Sitte sun mieheksi sanoisin,
Urohoksi arweleisin.
Jossa jouhen halkaseisit

Tredje Runan.

- Det var Pohjas mö den sköna¹⁰²,
Landets ära, vattnets prydnad,¹⁰³
Klädde sig i röda strumpor,
Lade granna skor på foten,
Prydde sig med allt det bästa,
Tog det vackrašte om halsen,¹⁰⁴
På sitt bröst det prydligaste,
Det mešt lysande om kroppen;
Satte sig på luftens loka,
Strålande¹⁰⁵ på himla-bågen,
I den allra renšta drägten,
I en lysande beklädnad.
- Gamle trygge Wäinämöinen
Färdas fram med gny och buller
Ifrån Pohjola det mörka,
Från det mulna Sariola;
Kastade sin blick mot himlen,
Båge skön på fästet lyste,
Fager jungfru uppå bågen,
Vid dess rand en vacker flicka.
Der sin väf af guld hon väfde,
Vårdade om silfver-tyget¹⁰⁶
Med en gyllne väf-skottspole,
Med en väfvar-sked af silfver,
Förde skeden fram och åter,
Skaften lät hon höjas, sänkas.¹⁰⁷
- Gamle trygge Wäinämöinen
Yttrade ett ord och sade:
”Kom, o flicka, i min släde,
Sänk dig ned i granna korgen!”
- Flickan svarar honom fyndigt:
”Då jag man dig skulle kalla,
Skulle dig för hjelte hålla,
Om du taglet klyfva kunde

- 102 Lönnrot 1835a: *fa-
gra.*
103 Lönnrot 1835a: *Känd
till lands, på sjön den
bästa.*
104 Lönnrot 1835a: *Kläd-
de på sig allt det bäs-
ta, / Band det gran-
naste om halsen (li-
nes 5–6).*
105 Lönnrot 1835a: *Ly-
sande.*
106 Lönnrot 1835a: *Sköt-
te om sin silfver-väf-
nad.*
107 Lönnrot 1835a: *Väl
hon kunde skeden
föra, / Låta skaften
höjas, sänkas (lines
25–26).*

35.	Weitsellä kärettömällä,
Ilman tutkamettomalla.
Munan solmuhun wetäisit,
Solmun tuntumattomaksi.”	Med en knif, som udd ej äger,
Och i saknad är af spetsen;
Om ett ägg i knut du sloge,
Utan att man knuten märker.”
40.	Waka wanha Wäinämöinen
Halki jouhen halkasewi
Weitsellä kärettömällä,
Ilman tutkamettomalla.
Munan solmuhun wetäwi.
Solmun tuntumattomaksi.	Gamle trygge Wäinämöinen
Skar i tvenne delar taglet
Med en knif, som udd ej ägde,
Och i saknad var af spetsen;
Slog jemväl en knut på ägget,
Utan att man knuten märkte.
45.	Sano wanha Wäinämöinen:
”Jo olen jouhen halkassunna
Weitsellä kärettömällä,
Ilman tutkamettomalla.
Munan solmuhun wetänyt,
Solmun tuntumattomaksi;	Sade gamle Wäinämöinen:
”Se nu har jag taglet klufvit
Med en knif, som udd ej äger,
Och i saknad är af spetsen;
Har en knut på ägget slagit,
Utan att man knuten märker.
50.	Tule neiti korjahani,
Laskete rekoseheni!”	Kom, o flicka, i min släde,
Sänk dig ned i granna korgen!”
55.	Neiti taiten waštoawi,
Sanowi sanalla tuolla:
”Emmä ennen tullekkana.
Ennen kun wenosen weištät
Keträwarteni muruišta,
Kalpimeni kappaleišta,
Kirwon käymättä kiwehen,
Kasan kalkahuttamatta.”	Flickan svarar honom fyndigt,
Yttrande med dessa orden:
”I din släde jag ej kommer,
Förrän liten båt du timrar,
Gör den af min sländas bitar,
Fogar hop af tenens stycken;
Yxen får ej träffa stenen,
Ej dess blad mot klippan klinga.”
60.	Siitä wanha Wäinämöinen
Korjašta kohotteleksen;
Otti wärttinän muruja,
Keträwarren kiertimiä;
Weišti wuorella wenettä.
Kalkutteli kalliolla.
Weišti päiwän, weišti toisen,
Weišti kohta kolmannenki;	Derpå gamle Wäinämöinen
Reser upp sig ifrån släden;
Bitar så af sländan tager,
Samlar tenens sneda stycken,
Börjar timra båt på berget,
Hugga på den hårda hällen.
Hugger en dag, hugger tvenne,
Hugger än på tredje dagen:

70. Ei kirwes kiwehen koske,
 Kasa kalka kalliohon.
 Niin päiwällä kolmannella
 Piru pontta pyörähytti,
 Lempo tempasi tereä,
 Hiisi wartta waapahutti;
 75. Jo kirwes kiwehen käypi,
 Kasa kalkko kalliohon.
 Kirwes kilpišty kiweštä,
 Kalpištihen kalliošta,
 Polwehen pojan pätošen,
 80. Warpahasen Wäinämöisen.
 Sen lempo lihoille liitti,
 Hiisi suonille sowitti;
 Terä oli syömässä lihoa,
 Warsi werta särpimässä;
 85. Söip' on uuelta lihoa,
 Weti werta tuorehelta;
 Weri wuotaen tulewi,
 Hurme huppellehtamalla.

90. Waka wanha Wäinämöinen,
 Tietäjä iän ikuinen,
 Kaikkien sanojen salpa,
 Ei se tuota tunnekkana.
 Itse loihen loihtiaksi,
 Sai itse saneliaksi,
 95. Luki synnyt syitä myöten,
 Luottehet lomiamyöten.
 Niin ei muišta muutamia
 Weren suuriam sanoja,
 Joišta salpa saatahisi,
 100. Luja lukko tuotahisi,
 Noille rauan ratkomille,
 Suu sinerwän silpomille.
 Tulewalle tukkiaksi,
 Salwaksi samoajalle.

Yxen träffar icke stenen,
 Ej dess blad mot klippan klingar.
 Hände sig den tredje dagen,
 Att på knappen Piru rörde,
 Lempo ryckte uppå bettet,
 Hiisi skakade på skaftet:
 Yxen träffade nu stenen,
 Bladet klingade mot klippan.
 Yxen så från stenen slintar,
 Återstudsar ifrån klippan,
 Träffar knät på arme mannen,
 Tån på gamle Wäinämöinen.
 Lempo den vid köttet fogar,
 Hiisi styr den till hans ådror.
 Yxens egg i köttet biter
 Och dess skaft af blodens slukar;
 Bettet äter råa köttet,
 Skaftet varma blodens slukar.
 Nu i strömmar blodens rinner,
 Brusar fram i strida forssar.

Gamle trygge Wäinämöinen,
 Den evärdelige vise,
 Hvilken alla ord besitter,
 Äger icke ord mot sådant.
 Sjelf han tar sig för att trolla,
 Sjelf han börjar att besvärja;
 Läser ursprungsord grundenligt,
 Enligt ämnet vishetsrunor.
 Några ord han dock ej minnes,
 Stora ord, som blodens hämma,
 Hvaraf bom han kunnat bilda
 Och ett stadigt läs bereda
 För de ställen, jernet skurit,
 Och den blåa munnen bitit,
 Till att dämna blodens flöde,
 Hämma den i strida loppet.

105.	Weri juoksewi jokena,
Hurme aalossa ajawi,
Polwešta pojan totisen,
Warpahašta Wäinämöisen.
Ei ollut sitä jokea,
110. Ei oja ollenkana,
Jok' ei tullut tulwillehen
Noita liikoja weriä.
Eik' ollut sitä mäkeä.
Eikä kummun kukkulata,
115. Eikä wuorta korkiata,
Jok' ei tullut tulwillehen
Polwešta pyhän urohon,
Warpahašta Wäinämöisen.	Nu i strömmar blodén rinner,
Brusar fram i strida forssar
Ifrån knät på trygge mannen,
Ifrån tån på Wäinämöinen.
Icke fanns en flod, som ymnig,
Allraminšt bland bäckar någon,
Hvilken ej blef öfversvämmad
Af det alltför stora flödet;
Icke fanns en sådan kulle,
Ej en sådan kullés hympel,
Icke af den höjd af bergstopp,
Att den ej blef öfversvämmad
Ifrån knät på helga mannen,
Ifrån tån på Wäinämöinen.
120.	Jopa tuskiksi tulewi,
Läylemmäksi lankiawi,
Painuwi pakolliseksi;
Waka wanha Wäinämöinen
Pani warsan waljahisin
Ruskian reen etehen,
125. Itse reuoksen rekehen,
Kohennaksen korjahansa.	Svårare nu kännés smärtan,
Börjar blifva mer besvärlig.
Mera plågsam att fördraga.
Gamle trygge Wäinämöinen
Stack sin fåle uti redet,
Bruna trafvaren för släden,
Sjelf i den sig höjde sedan,
Satte sig i granna korgen.
130.	Laski Wirkkua witsalla,
Helähytti helmiswyöllä;
Wirkku juoksi, matka joutu,
130. Reki wieri, tie lyheni.	Slog sin snabba häst med spöet,
Smälde till med perle-snerten.
Hingsten sprang, det led med färden,
Släden skrann och vägen aftog.
135.	Jo ajo awointa tietä
Alimmaisehen talohon;
Yli kynnyksen kysywi,
Tietäjätä tieuštawi:
135. ”Oisiko talossa taassa
Rauan raannan katsojoa.
Tämän tulwan tukkioa,
Weren summan sulkioa?”	Åker längsmed öppna vägen
Till den nedersta bland gårdar,
Spörjer sedan öfver tröskeln,
Frågar efter kunnig trollkarl;
”Monn' i denna gården finnes
Den som jernets verk beskådar,
Som kan denna flod fördämna,
Hämma blodens strida flöde?”
140.	Oli lapsi lattialla,
140. Imewäinen istumassa;	Var ett litet barn i stugan,
Satt ett di-barn uppå golfvet.

145. Lausu lapsi lattialta,
Imewäinen istuwalta:
”Ei ole talossa taassa
Uron tuskan tuntioa,
Rauan raannan katsajoa.
Puun jälen puhelioa.
Ompi toisessa talossa.
Aja toisehen talohon.”

150. Waka wanha Wäinämöinen
Laski Wirkkua witsalla,
Helähytti helmiswyöllä;
Ajoa suhuttelewi
Ylimmäistä tietä myöten,
Ylimmäisehen talohon.
155. Kysy kynnyksen takoa,
Ano alta ikkunaisen:
”Oisiko talossa taassa
Rauan raannan katsojia.
Tämän tulwan tukkioa,
160. Weren summan sulkioa?”

165. Akka on wanha waipan alla,
Kieli palku pankon päässä,
Akka wanha kolmihammas,
Entinen talon emäntä.
Tuli akka ikkunahan,
Siitä noin sanoiksi saatti:
”Ei ole talossa taassa
Uron tuskan tuntioa,
Wammojen wakittajoa,
170. Suonikosken sortajoa,
Salpoa werisatehen,
Weritulwan tukkioa.
Ompi toisessa talossa.
Aja toisehen talohon.”

175. Waka wanha Wäinämöinen
Laski Wirkkua witsalla,
Helähytti helmiswyöllä;

Barnet svarade ur stugan,
Di-barnet från golfvet talte:
”Icke finns i denna gården,
Den som känner hjeltens plåga,
Hvilken jernets verk beskådar,
Som på trädets spår kan blåsa.
Den i andra gården finnes,
Kör din häst till andra gården”.

Gamle trygge Wäinämöinen
Slog sin snabba häst med spöet,
Smällde till med perle-snerthen,
Körde fram med gny och buller
Längsmed vägen, som var öfverst,
Till den öfversta bland gårdar;
Spörjer sedan öfver tröskeln,
Frågar så inunder gluggen:
”Monn’ i denna gården finnes
Den som jernets verk beskådar,
Som kan denna flod fördämma,
Hämna blodens strida flöde?”

Låg en gumma under täcket,
Pladderska vid hällens ända,
Gammal gumma med tre tänder,
Förr värdinna uti gården;
Gumman sig till gluggen närmar,
Yttrar så ett ord och säger:
”Icke finns i denna gården
Den som känner mannens plåga,
Som förmår hans smärtor stilla,
Hvilken dämmer åder-forssen,
Kann det starka blod-regn hindra,
Hämna blodens strida flöde;
Der i andra gården finnes,
Kör din häst till andra gården.”

Gamle trygge Wäinämöinen
Slog sin snabba häst med spöet,
Smällde till med perle-snerthen,

Ajoa suhuttelewi
 Äärimmäistä tietä myöten,
 180. Äärimmäisehen talohon.
 Yli kynnyksen kysywi,
 Lausu lakkapuun takoa:
 ”Oisiko talossa taassa
 Rauan raannan katsojoa,
 185. Tämän tulwan tukkioa,
 Weren summan sulkioa?”

Ukko on uunilla asuwa,
 Halliparta harjun alla;
 Ukko uunilta urahti,
 190. Halliparta paukutteli;
 ”Sulettun’ on suuremmatki,
 Tukittuna tuimemmatki,
 Jalommatki jaksettuna,
 Voituna wäkewämmätki,
 195. Luojan kolmella sanalla,
 Pyhän synnyn säätämällä,
 Joet suišta, järwet päistä,
 Kosket kowat kuohumilta,
 Selät niemien nenistä,
 200. Kannakset kapeimmilta.”

Körde fram med gny och buller
 Längsmed vägen, som var ytterst,
 Till den yttersta bland gårdar;
 Spörjer sedan öfver tröskeln,
 Talar så vid skärmtaks stolpen:
 ”Monn’ i denna gården finnes
 Den som jernets verk beskådar,
 Som kan denna flod fördämma,
 Hämma blodens strida flöde?”

Uppå ugnen bor en gubbe,
 Gråskäggsman inunder åsen.
 Gubben ryter ofvan ugnen,
 Gråskägget på muren ropar:
 ”Större flöden har man hämmat,
 Dämmt i loppet mera strida,
 Öfvervunnit större hinder,
 Mäktigare ting besegrad
 Blott med trenne ord af Skaparn,
 Med de helga ursprungsorden;
 Floder dämmt och sjöars utlopp,
 Strida forsars svall betvingat,
 Fjärdar har man skilt från fjärdar
 Och med näs man näs förenat.”

Neljäs Runo.

- Siitä wanha Wäinämöinen
 Itse korjasta kohosi;
 Nousi reeštä noštamatta,
 Yleni ylentämättä.
 5. Tuosta pirttihin tulewi,
 Alle kattojen ajaksen.
- Tuoahan hopia tuoppi
 Kulta kannu kannetahan;
 Ei weä wästäkänä,
 10. Pikkustakana piätä,
 Werta wanhan Wäinämöisen,
 Hurmetta jalon jumalan.
- Ukko uunilta urahti,
 Halliparta paukutteli:
 15. ”Mi sinä lienet miehiäsi,
 Ja kuka urohiasi!
 Wert’ on seitsemän wenettä,
 Kantokorwoa kaheksan,
 Sun polonen polwestasi,
 20. Lattialle laskettuna.
 Muištaisin sanoja muita,
 Suuria weren sanoja,
 Waan en arwoa alusta,
 Missä rauta syntynynnä.”
25. Sillon wanha Wäinämöinen
 Sanan wirkko, noin nimesi:
 ”Itse tieän rauan synnyn,
 Arwoan alun teräksen;
 Wesi on wanhin weljeksiä,
 30. Rauta nuorin weljeksiä,
 Tuli kerran keskimmäinen.

Fjerde Runan.

- Derpå gamle Wäinämöinen
 Sjelf ifrån sin släde stiger;
 Ohjelpt stiger han ur släden,
 Reser sig med egna krafter.
 Sedan träder han i stugan,
 Under taket sig begifver.
- Här ett silfver-stop man bringar,
 Hemtar fram en gyllne kanna.
 Kannan är dock alltför ringa,
 Rymmer ej den minsta delen
 Ut af blodén från den gamle.
 Ädle guden Wäinämöinen.
- Gubben ryter ofvan ugnen,
 Gråskägget på muren ropar:
 ”Hvem kan du bland männer vara,
 Hvilken utur hjeltars skara,
 När af blod sju fulla båtar,
 Hela åtta stora såar
 Från ditt knä, du arme, flutit
 Och på golfvet runnit neder.
 Andra ord jag skulle minnas,
 Stora ord, som blodén hämma,
 Men jag minnes icke början,
 Vet ej, hvarest jernet föddes.”
- Nu den gamle Wäinämöinen
 Yttrade ett ord och sade:
 ”Sjelf jag känner jernets ursprung,
 Tror mig veta stålets början;
 Äldst bland bröderna är vattnet,
 Jernet är den yngsta brodern
 Och i ordning mellerst elden.

Tuli tuhmaksi rupesi,
 Walkia warattomaksi;
 Yleni ylen ehoksi,
 35. Kaswo aiwan kauhiaksi.
 Poltti maita, poltti soita,
 Paljo maita, paljo soita,
 Sinä suurra poutawuonna,
 Pahana palokesänä,
 40. Tuliwuonna woimatonna.
 Pääsi rauta piilemähän,
 Piilemähän, säilymähän.”

Ukko uunilta urahti,
 Sanan Wirkko, noin nimesi:
 45. ”Missä sillon rauta piili,
 Missä piili, kussa säily,
 Sinä suurra poutawuonna,
 Pahana palokesänä?”

Waka wanha Wäinämöinen
 50. Itse tuon sanoiksi Wirkki:
 ”Tuolla sillon rauta piili,
 Sekä piili, jotta säily,
 Pitkän pilwen rannan päällä,
 Tammen latwassa tasasen,
 55. Nuoren neitosen nisissä,
 Kaswawaisen kainalossa.

Oli siellä neljä neittä,
 Koko kolme morsianta,
 Utarilla uhkuwilla,
 60. Nännillä pakottawilla.

Lypsit maalle maitojansa,
 Uhkutit utariansa;
 Yksi lypsi muştan maion,
 Toinen walkian walutti,
 65. Kolmansa tulipunasen.

Elden börjar sanslöst rasa,
 Lågan oförväget färdas,
 Upp sig öfvermodigt svingar,
 Växer till och blir förfärlig,
 Bränner kärr och bränner länder,
 Många kärr och många länder,
 Det der stora torko-året,
 Sommaren, då allt förbrändes
 Och ej elden släckas kunde.
 Jernet lyckas dock sig gömma,
 Gömma sig och finna tillflykt.”

Gubben ryter ofvan ugnen,
 Yttrar der ett ord och säger:
 ”Hvarest gömde sig då jernet,
 Gömde sig och fann en tillflykt
 På det stora torko-året,
 Sommaren, då allt förbrändes”?

Gamle trygge Wäinämöinen
 Sjelf till orda tog och sade:
 ”Se, der gömde sig då jernet,
 Gömde sig och fann en tillflykt:
 Vid det långa molnets ända,
 I en släta ekens krona,
 Uti unga jungfrus barmen,
 Hos en än ej fullväxt flicka.

Fyra mör i molnet funnos,
 Trenne jungfrur, sköna brudar,
 Jungfrur tre med bröst, som svälde,
 Och med spenar, hvilka värkte.

Mjölken gjöto de på marken,
 Tömde ut de fyllda bröstet;
 Svart kom mjölken från den ena,
 Hvit den flöt ifrån den andra,
 Röd den tredjes var som elden.

70.	<p>Ku on lypsi mustan maion,
Siitä synty melto rauta;
Ku on walkian walutti,
Siit' on saatu räähkyrauta;
Ku lypsi tulipunasen,
Siit' on tehtynä teräkset.</p>	<p>Af den svarta jungfru-mjölken
Alstrades det mjuka jernet,
Af den hvita jungfru-mjölken
Har man fått det spröda jernet,
Och utaf eldröda mjölken
Har man åter stålet bildat.</p>
75.	<p>Siitä sillon rauta piili,
Wuoen piili, toisen säily,
Heiluwassä hettehessä,
Lääkkywässä lähteessä,
Suurimmalla suon selällä,
Tuiman tunturin laella,
Jossa joutsenet muniwat,
Hanhi pojat hautelewi.</p>	<p>Derpå jernet sig fördolde,
Dolde sig ett år och tvenne
Uti sankä mossans källa,
I en åder uti gungflyn,
Uppå kärrets längsta sträckning,
På det vilda fjällets hjessa,
Hvarest svanor äggen lägga,
Gässen kläcka sina ungar.</p>
80.	<p>Susi juoksi suota myöten,
Karhu kangašta samoten;
Susi nošti suošta mullan,
Karhu rauan kankahasta.</p>	<p>Vargen sprang längsefter kärret,
Björnen ilade på heden;
Vargen lyftar mull från kärret,
Björnen sparkar jern ur heden.</p>
85.	<p>Niin joutu jumala tielle,
Näki mustia muria
Suen sorkan nostimilla,
Karhun kantapään sioilla.
Sanowi sanalla tuolla:
'Woi sinua rauta raukka!
Kun olet kurjassa tilassa,
Matalaisessa majassa,
Suolla sorkissa sutosen,
Aina karhun askelissa.'</p>	<p>Guden råkar gå på vägen,
Märker då det svarta gruset,
Der som vargen lyftat foten,
Björnen sina hälar fästet,
Yttrar så ett ord och säger:
"Ve dig jern, beklagansvärda,
Hvad du är i uselt läge,
I en låg och ömklig boning,
Under vargens ben på mossan,
Städse under björnens fotspår!"</p>
95.	<p>Senpä päiwyen perästä
Rauta suošta sotkettihin,
Maan liästä lietsottihin,
Wetelästä welottihin."</p>	<p>Men allt efter denna dagen
Vaskas jernet upp från mossan,
Ifrån jordens smuts befrias,
Ryckes upp ifrån det blöta".</p>
100.	<p>Ukko uunilta urahti,
Sanan wirkko, noin nimesi:
"Siitäkö se rauta synty,
Siitäkö teräs sikesi?"</p>	<p>Gubben ryter ofvan ugnen,
Yttrande med dessa orden:
"Deraf alltså föddes jernet,
Deraf alstrades då stålet".</p>

105.	<p>Waka wanha Wäinämöinen
Itse wirkki, noin nimesi:
”Eipä vielä siitäkänä,
Ei perän pereäkänä.
Eipä synny rauta raukka
Ilman tuimatta tuletta,
Eikä kaswa karkiaksi
Ilman weessä kaštumatta.</p>	<p>Gamle trygge Wäinämöinen
Sjelf till orda tog och sade:
”Deraf än ej jernet föddes,
Nej deraf alldeles icke;
Ej det arma jernet födes
Utan vilda eldens tillhjälp,
Icke heller blir det härdadt,
Utan att i vattnet vätas.</p>
110.	<p>Wietihin sepon pajahan,
Alle ahjon Ilmarisen.
Sano seppo Ilmarinen,
Takoja iän ikuinen:</p>	<p>Bragtes uti smedens smidja,
Ned i Ilmarinens ässja.
Sade smeden Ilmarinen,
Den evärdelige hamrarn:</p>
115.	<p>’Jos ma sun tulehen työnnän,
Alle ahjoni ajelen,
Tulet kowan korkiaksi,
Ylen kaswat kauhiaksi,
Wielä weistä weikkoasi,
Laštua emosi lašta.’</p>	<p>”Om jag dig i elden bringar,
Drifver ned uti min ässja,
Alltför öfvermodig blir du,
Växer till och blir förfärlig,
Hugger väl ännu din broder,
Sårar barn af egen moder”.</p>
120.	<p>Sillon wanno rauta raukka,
Wanno waikian walansa,
Ahjolla, alasmella,
Wasarilla, walkkamilla:
’Ompa puita purrakseni,
Kiwen syäntä syöäkseni,
Eten weistä weljeäni,
Laštua emoni lašta.’</p>	<p>Eden svor nu arma jernet,
Jernet svor den svåra eden
Uti ässjan, uppå städet,
Under slagen utaf hammarn:
”Finns ju träd för mig att äta,
Stenens hjerta till att bita,
Att jag ej min broder hugger,
Sårar barn af egen moder.”</p>
130.	<p>Sillon seppo Ilmarinen,
Takoja iän ikuinen,
Rauan työntäwi tulehen,
Alle ahjonsa ajeli;
Tako rauan raukiaksi,
Kašti weessä karkiaksi.</p>	<p>Derpå smeden Ilmarinen,
Den evärdelige hamrarn
Bringar jernet ned i lågan,
Drifver det uti sin ässja.
Först uppmjukade han jernet,
Härdade det sen i vatten.</p>
135.	<p>Koitti seppo kielellänsä,
Hywin maišto mielellänsä,
Teräksen tekumujuja,</p>	<p>Pröfvar vattnet med sin tunga;
Mycket gerna smeden smakar
Vättskorna, der stålet bildas,</p>

Rauan karkasuvesiä.
 Sano seppo Ilmarinen:
 'Ei nämät hywät minulle
 140. Teräksen tekowesiksi,
 Rautojen rakentomaiksi.
 Mehiläinen meiän lintu!
 Lennä tuonne liihyttele,
 Yheksän meren ylitse,
 145. Meripuolen kymmenettä;
 Lennä soita, lennä maita,
 Lennä kalton kankahia;
 Tuo simoa siiwessäsi,
 Kanna mettä kielessäsi,
 150. Seitsemästä heinän päästä,
 Kuuen ruohosen nenästä,
 Teräksille tehtäwille,
 Rauoille rakettawille.'

155. Herhiläinen Hiien lintu
 Katselwi, kuuntelewi;
 Katsowi katon rajasta,
 Alta tuohen tuiotteli,
 Rautoja rakettaissa,
 Teräksiä tehtäissä.

160. Kanto käärmehen kähyjä,
 Maon mustia mujuja,
 Sisiliskon silmänteitä,
 Sammakon salawihoja,
 Teräksille tehtäwille,
 165. Rauoille rakettawille.

Siitä seppo Ilmarinen,
 Takoja iän ikuinen,
 Luuli mettä kantanehen,
 Simoa kulettanehen.
 170. Sanan wirkki, noin nimesi:
 'Ka nämät hywät minulle
 Teräksen tekowesiksi,
 Rautojen rakentomaiksi.'

Vattnet, hvari jernet härdas.
 Sade smeden Ilmarinen:
 "Ej är detta vatten tjenligt,
 Att deri jag bildar stålet,
 Att jag jernet der bereder.
 Mehiläinen, du vår fogel,
 Flyg nu hän med lätta vingar
 Öfver hela nio hafven
 Och det tionde till hälften,
 Ila öfver fält och mossor,
 Flyg på snedden öfver hafven;
 Bringa honung med din vinge,
 Honung med din tunga hemta,
 Tag ifrån sju gräs-stråns spetsar,
 Skaffa från sex blomster-toppar
 Till det stål, som här beredes,
 Jernet, som jag nu tillverkar.

Herhiläinen, Hiisis fogel
 Lyssnar noga och betraktar,
 Under takets list beskådar,
 Tittar fram i skygd af näfret,
 Medan smeden jern bereder,
 Ilmarinen stål tillverkar.

Bar så ormens skarpa etter,
 Bragte maskens svarta vätskor
 Och de ting, som ödlan ögnat,
 Äfven hemligt gift af grodan,
 Till det stål, som nu bereddes,
 Jernet, som af smeden smiddes.

Dervid smeden Ilmarinen,
 Den evärdelige hamrarn
 Trodde, att hon bringat honung,
 Hemtat af de söta safter,
 Yttrar så ett ord och säger:
 "Se det här är godt och tjenligt,
 Att deri jag bildar stålet,
 Att jag jernet der bereder".

175. Oli aikoa vähänen,
 Pikkuruinen piiramata;
 Jopa suuttu rauta raukka,
 Sekä suuttu, jotta syänty,
 Petti waiwanen walansa,
 Söi kun koira kunniansa;
 180. Weišti raukka weljeänsä,
 Laštusi emonsa lašta,
 Kuni lipsahti lihaan,
 Käwi polwehen polosen,
 Weren päästi juoksemahan,
 185. Hurmehen hurahamahan.”

Ukko uunilta urahti,
 Parta laulo, pää järähti:
 ”Jo nyt tieän rauan synnyn,
 Tajuan tawat pahimmat.
 190. Ohoh sinua rauta raukka,
 Rauta raukka, koito kuona!
 Joko suureksi sukesit,
 Kaswoit aiwan kauhiaksi,
 Kun sa loukoit luontoasi,
 195. Sukuasi suin pitelit!

Et sä sillon suuri ollut,
 Etkä suuri, etkä pieni,
 Et kowin koriakana,
 Et kowin kipusaskana,
 200. Kun sa maitona makasit,
 Rieskasena riuottelit,
 Nuoren neitosen nisissä,
 Kaswawaisen kainalossa,
 Pitkän pilwen rannan päällä,
 205. Tammen latwassa tasasen.

Etkä sillon suuri ollut,
 Etkä suuri, etkä pieni,
 Kun sa lietona lepäsit,
 Seisoit selwänä wetenä,

Gick en liten tid till ända,
 Ganska ringa tid var liden;
 Se då vredgas arma jernet,
 Jernet vredgas och förargas,
 Bryter eden som det svurit,
 Äter som en hund sin ära:
 Hugger i sin egen broder,
 Sårar barn af samma moder.
 Jernet studsade i köttet,
 Tog i knät på arme mannen,
 Fick så blodet till att flyta,
 Till att flyta, till att frusta.

Gubben ryter ofvan ugnen,
 Skägget sjunger, bufvet skakas:
 ”Nu jag jernets ursprung känner,
 Känner ock dess värsta öden.
 Ve dig jern, beklagansvärda,
 Stackars jern, du usla smidslagg!
 Monn’ till stor du ren hann fostras,
 Växte alltför stor och väldig,
 När mot din natur du brutit
 Och din slägt med munnen fatta.

Icke var du stor den tiden,
 Icke stor och icke liten,
 Icke var du alltför vacker
 Och ej heller mycket smärtsam,
 När du såsom mjölk låg stilla,
 När ännu du flöt som sötmjölk
 Uti unga jungfru-bröstet,
 Hos en icke fullväxt flicka,
 Vid det långa molnets ända,
 I den släta ekens krona.

Icke var du stor den tiden,
 Icke stor och icke liten,
 När du hvilade som vätska,
 Stod ännu som vatten stilla

210. Heiluwassa hettehessä,
Läikkywässä lähteessä,
Suurimmalla suon selällä,
Tuiman tunturin laella.

Uti sanku mossans källa,
I en åder uti gungflyn,
Uppå kärrets längsta sträckning,
På det vilda fjällets hjessa.

215. Etkä sillon suuri ollut,
Etkä suuri, etkä pieni,
Kun sa suošta sotkettihin,
Wetelästä wellottihin,
Maan liasta lietsottihin,
220. Saatihin sawen seašta,
Käsikarwan kastumatta,
Warpahan riwestymättä.

Icke var du stor den tiden,
Icke stor och icke liten,
När du vaskades från mossan,
Rycktes upp ifrån det blöta,
Blef från jordens smuts befriad,
Renad ifrån lerans blandning,
Utan att ens handen vättes,
Utan att en tå blef fuktad.

225. Etkä sillon suuri ollut,
Etkä suuri, etkä pieni,
Kun sa kuonana kohisit,
Wannoit waiwanen walasi,
Ahjolla, alasimella,
Wasarilla, walkkamilla.

Icke var du stor den tiden,
Icke stor och icke liten,
När du såsom smidslagg fräste
Och din ed, du usla, gjorde,
Uti ässjan, uppå städet,
Under slagen utaf hammarn.

230. Tulit päästäsi pahaksi,
Tukaštasi turmelluhuit,
Petit waiwanen walasi,
Söit kun koira kunniasi.

Sedan blef du ond i sinnet,
Blef förderfvad af din plåga,
Bröt den ed, som du besvurit,
Åt, som hunden, upp din ära.

235. Ku käski pahalle työlle,
Kenp' on kehnolle kehotti?
Isäsikö, wai emosi,
Waiko wanhin weljiäsi,
Wai nuorin sisariasi,
Waiko muu sukusi suuri?
240. Ei isosi, ei emosi,
Eikä wanhin weljiäsi,
Ei nuorin sisariasi,
Eikä muu sukusi suuri;
Itse teit tihua työtä,
Katkoit kalman karwalliästä.

Hvem har bedt till onda verket,
Hvem har rådt till usla bragden?
Monn' din fader, eller moder,
Monn' den äldsta ibland bröder,
Den bland dina systrar yngsta
Eller andra höga fränder?
Ej din fader, ej din moder,
Ej den äldsta ibland bröder,
Ej den yngsta ibland systrar,
Icke andra höga fränder,
Sjelf du gjorde onda verket,
Kalmas bragd du sjelf förrättat.

245. Tule nyt työsi tuntemahan,
 Pahasi parantamahan,
 Ennen kun sanon emolle,
 Wirkan wierin wanhemmalle;
 Enempi emolla työtä,
 Waiwa suuri wanhemmalla,
 250. Kun poika pahoin tekewi,
 Lapsi ankein asuwi.

Kukapa miehistä pätöwi,
 Urohišta kelpoawi,
 Weren suuta sulkemahan,
 255. Tulemata tukkimahan?

Kun ei lie minussa miestä,
 Ukon pojassa urošta,
 Tämän tulwan tukkiata,
 Suonikosken sortajata,
 260. Lemmoll' on käet lihawat,
 Pahan miehen paksut sormet,
 Tulewalle tukkiaksi,
 Salwaksi samoajalle.
 Liitä sormesi lihawa,
 265. Paina paksu peukalosi,
 Tukkeheksi tuiman reiän,
 Paikaksi pahan weräjän.

Piäty weri juoksemašta,
 Hurme huppellehtamašta,
 270. Weri seiso, kuni seinä,
 Asu hurme, kuni aita,
 Kun miekka meressä seiso,
 Saraheinä sammalessa,
 Paasi pellon pientaressa,
 275. Puu honka petäikössä.

Waan jos mieli laatinewi
 Liikkua lipehimmästi;
 Niin sä liikkuos lihassa,
 Sekä luissa luistaellos.

Kom att se den bragd, du öfvat,
 Att ditt onda verk förbättra,
 Förrän jag åt modren säger,
 Yppar allt inför den gamla.
 Mer får modren då att göra,
 Större blir den gamlas möda,
 När det onda sonen öfvar,
 När sig barnet illa uppför.

Hvem bland männerna är skicklig,
 Hvilken ibland hjeltar vuxen
 Att på blodén sluta munnen,
 Att dess strida flöde hämma?

Skulle man i mig ej finnas,
 Ej i Ukkos son en hjelte,
 Till att detta flöde hejda,
 Till att dämna åder-forssen,
 Så har Lempo feta händer,
 Onde mannen tjocka fingrar
 Till att hämma detta flöde,
 Hindra blodén från att forssa.
 Foga nu det feta fingret,
 Tryck din tjocka tummes ända
 Till en bom i grymma hålet,
 Till en lapp för stygga pošten.

Stadna blod, hör upp att flyta,
 Hejda dig i snabba farten,
 Stå orörlig såsom väggen,
 Som en gårdsgård, på ditt ställe,
 Såsom svärdet står i hafvet
 Och på mossig tufva starren,
 Hällen uppå åker-renen,
 Furu-trädet uti skogen.

Men om sinnet dig vill bjuda
 Att med största snabbhet röras,
 Må du röras uti köttet,
 Kroppens ben igenomströmma.

280. Parempi sinun sisässä,
 Alla kalwon kaunihimpi,
 Suonissa sorottamassa,
 Sekä luissa luistamassa,
 Kun on maahan wuotamassa,
 285. Rikkohin riwestymässä.

Syämessä sinun siasi,
 Alla keuhon kellarisi;
 Sinne siirräte wälehen,
 Sinne juossos joutusasti.
 290. Tyywy tyyris tippumasta,
 Punanen putoamasta;
 Kun et tyywy, niin tyrehy;
 Tyyty ennen Tyrjän koski,
 Joki Juortanan tyrehty,
 295. Meri kuiwi, taiwas kuiwi,
 Sinä suurra poutawuonna,
 Tuliwuonna woimatonna.

Kun ei tuošta kyllä liene,
 Wielä muiſtan muunki keinon,
 300. Huuan Hiieſtä patoa,
 Helwetiſtä kattiloa,
 Jolla werta keitetähän,
 Hurmetta waristetahan,
 Weren maahan wuotamasta,
 315. Hurmehen hurahamasta.”

Siit’ on suonia siteli,
 Päitä suonten solmieli,
 Suonilankoja lukewi,
 Sanoen sanalla tuolla:
 310. ”Soria on suonten waimo,
 Suonetar soria waimo,
 Soma suonten ketreäjä,
 Soriolla ketrinpuulla,
 Waskisella wärttinällä,
 315. Rautasella rattahalla,
 Tule tänne tarwitessa,

Bättre är för dig derinne,
 Skönare för dig att löpa
 Under hullet, inom senor,
 Och att uti benen flyta,
 Än att rinna ned på marken,
 Der du utaf ſtoft besudlas.

In i hjertat är ditt ställe,
 Och din källare i lungen;
 Drag dig skyndsamt dit tillbaka,
 Ila hastigt till din boning.
 Hör o dyre! upp att drypa.
 Låt o röda blod! dig hämma,
 Eller må du sjelfmant ſtadna;
 Sjelfwa Tyrjä-fors ju dämdes.
 Stadnade ock Jordan-floden,
 Torrt blef hafvet, torr blef himlen
 Uppå sommaren den torra,
 Då ej elden släckas kunde.

Om ej det tillfylleſt vore,
 Ännu minns jag annan utväg.
 Ropar mig en Hiisis gryta,
 Ifrån Helvetet en kittel,
 Hvaruti man bloden kokar,
 Värmer upp den röda vätskan,
 Att den ej på marken rinner,
 Får på jorden forssa neder.”

Derpå band han ådror samman,
 Knöt tillhopa deras ändar.
 Räknar alla åder-ſträngar,
 Och med dessa orden talar:
 ”O du ådrornas Gudinna,
 Suonetar, du vackra qvinna!
 Du som spinner ådror skickligt,
 Spinner med den nätta tenen,
 Med din slända utaf koppar,
 Hjulet, som af jern är hopsmidt:
 Kom nu hit, då du behöfves,

320. Käy tänne kutsuttassa,
Suonisykkyrä sylissä,
Kalwokääri kainalossa,
Suonia sitelemähän,
Päitä suonen päättämähän.

325. Punaposki Tuonen pojka!
Puno nuoroa punaista
Wasten reittäsi wasenta,
Alla oikian kätesi,
Jolla suonia sitelen,
Päitä suonten solmielen.”

330. Sillä suonia sowitti,
Päitä yhtehen yhytti,
Suuksutuusten suuret suonet,
Waltasuonet wastatuusten,
Limitysten pienet suonet.
Pani poikansa pajahan
Tekemähän woitehia,
335. Raswoja rakentamahan,
Noista heinän helpehiistä,
Tuhatlatwan tutkamiästä,
Kut oli tuotu toisialta
Siitä kylmästä kylästä,
340. Jonk’ ei oo kuultu, eikä nähty,
Ruohon kaiken kaswantoa.

345. Tuli poikanen pajaästä
Tekemästä woitehia,
Raswoja rakentamaästä;
Ne työnti ukon kätehen.
Niillä woiti Wäinämöistä,
Pahoin tullutta paransi.
Woiti alta, woiti päältä,
Woiti keskeä keralla,
350. Sanowi sanalla tuolla,
Lausu tuolla lausehella:
”Jumaloista turwa tulko,
Apu einetten emistä!

Vandra hit, när du anropas.
Tag i famn en knippe ådror
Och af hull en bundt på armen,
För att ådror sammanfoga,
Ändorna tillhopaknyta.

Tuonis son med röda kinder!
Af det röda garnet tvinna,
Tvinna mot det venstra låret
Ned inunder högra handen,
Att dermed jag ådror binder,
Ändorna tillhopaknyter”.

Dermed hop han ådror fogar
Och förenar deras ändar.
Stora ådror och arterer
Fäster han emot hvarandra,
Vid hvarandra smärre ådror.
Sänder så sin son i smedjan.
För att goda salvor göra,
Och tillreda läkemedel
Utaf fröskal ifrån gräsen,
Af de tusen blomster-knoppar,
Som man bragt från andra länder,
Fjerran ifrån byn den kalla.
Icke hört, ej sett man hafver
Gräs-slag alla, som der växa.

Sonen kommer så ur smedjan,
Der han goda salvor lagat
Och tillverkat läkemedel;
Bragte dem i Gubbens händer.
Denne smorde Wäinämöinen,
Helade den illa farne,
Smorde nedan, smorde ofvan,
Smorde midtuppå tillika;
Höjde då sin röst och sade,
Talade med dessa orden:
”Ifrån Gudar komme bistånd,
Hjelp ifrån grundämnens modrar!

355. Warjele wakainen luoja,
 Katso kaunoinen jumala,
 Jottei wietäisi wioille,
 Wammoille weäteltäisi!
 Itse ilmonen jumala
 Waljaštele warsojasi,
 360. Rakentele ratsujasi,
 Aja kirjokorjinesi
 Läpi luun, läpi jäsenen,
 Läpi liikkuma lihojen,
 Läpi suonen solmuttoman.
 365. Paa hopia luun lomahan,
 Kulta suonen sortumahan,
 Luu lihan litištymähän,
 Weri suonen solmelohon.
 Mišt' on kalwo katkenunna,
 370. Sihen kalwo kaswattelle;
 Mištä luuta luikahtanna,
 Sihen luuta luikahuta;
 Mištä suonta sorkahtanna,
 Sihen suonet solmiele;
 375. Kušta werta weihlähtännä,
 Sihen werta wierettele;
 Kušta liikkunna lihoa,
 Sihen liittäös lihoa.”

380. Siitä silkillä sitowi,
 Kapaloiwi kaunosella,
 Polwea pojan pätösen,
 Warpahia Wäinämöisen.
 Sanowi sanalla tuolla,
 Lausu tuolla lausehella:
 385. ”Siteheksi luojan silkki,
 Herran kalwo katteheksi,
 Tälle polwelle hywälle,
 Wakasille warpahille!”

390. Kun oli woiet päälle pantu,
 Warsin katsehet wakaiset,
 Sitte silkillä siottu,

Gode skapare bevara,
 Milde Gud du oss beskydda,
 Att vi ej i lyten bringas.
 Och af plågor ej besväras.
 Sjelf o Gud, du uppenbare,
 Spänn i rede dina fålar,
 Dina hästar ställ i ordning;
 Kör så med din granna släde
 Genom ben och genom leder,
 Genom köttet, som är skadadt,
 Genom än ej knutna ådror.
 Lägg i benens gropar silfver,
 Guld, der ådern är förderfvad,
 Ben, der köttet är ihopklämdt,
 Blod, der ådern blifvit knuten.
 Hwarešt hullet sönderbruštit,
 Der må hull du låta växa;
 Hwarešt ben har slintat undan,
 Må du åter ben insätta;
 Der som ådern blifvit vrickad,
 Må du nya ådror knyta;
 Hwarešt blodden har afrunnit,
 Dit du låte blodden rinna;
 Och der köttet blifvit skadadt.
 Dit du åter kött må foga”.

Derpå band han om med silke,
 Lindade med sköna tråden
 Knäet på den arme mannen,
 Tärna uppå Wäinämöinen;
 Höjde så sin röst och sade,
 Talade med dessa orden:
 ”Bandet vare Skaparns silke,
 Herrens hull må blifva linda,
 Kringom detta goda knäet
 Dessa tår, som äro fašta”.

När nu smörjelsen var pålagd,
 Pålagdt säkra läkemedlet,
 När med silke knät var bundet,

Kapaloittu kaunoisella,
Pani se puoli pyörryksihin,
Wäinämöisen wäännyksihin.

Lindadt om med sköna tråden,
Svimnar nästan Wäinämöinen,
Dras tillsamman utaf smärta.

395. Niin ukko kipuja käski,
Työnti tuskia kowia,
Keskelle kipumäkeä,
Kipuwuoren kukkulalle,
400. Kiwiä kiwištähän,
Paasia pakottamahan.

Gubben manade nu plågor
Och fördref de svåra smärtor
Hän till plågo-backens kulle,
Toppen utaf sjukdoms-berget,
För att bringa stenar smärta,
Hafva hållar till att värka.

Siitä wanha Wäinämöinen
Jo tunki awun totisen;
Pian pääsi terweheksi,
Liha kaswo kaunihiksi,
405. Alta aiwan terweheksi,
Keskeä kiwuttomaksi,
Wieriltä wiattomaksi,
Päältä nuurumattomaksi,
Ehommaksi entistänsä,
410. Paremmaksi muinoštansa.

Gamle trygge Wäinämöinen
Deraf verklig hjelp försporde,
Återstaldes snart till helsan.
Köttet växte och blef vackert,
Blef aldeles heladt nedtill,
Midtuppå från smärta friadt,
Blef på alla sidor felfritt,
Ofvantill fullkomligt botadt,
Mera frisk än tillförene,
Bättre än det förr ens varit.

Katsahtawi kaunihišti
Päänsä päälle taiwosehen;
Sanowi sanalla tuolla,
Lausu tuolla lausehella:
415. ”Tuoltap’ aina armot käywät,
Merkit tuttavat tulewat,
Ylähältä taiwosešta,
Luota luoja kaikkiwallan.
Jo nyt on julkinen Jumala,
420. Harras hengen haltiani,
Awun mulle antanunna
Noissa tuskissa kowissa,
Rauan raannoissa pahoissa,
Teräksen tekowihoissa.”

Nu en tacksam blick han sänder
Upp emot den höga himmel;
Höjande sin röst han säger,
Och med dessa orden talar:
”Dän ju nåden städse utgår,
Dädan komma kända tecken:
Upp ifrån den höga himmel,
Från den makt, som allt ting skapat.
Nu o Gud, du uppenbare,
Som med ömhet vårdar lifvet,
Har mig hjelp och bistånd gifvit
Uti dessa svåra smärtor,
Dessa jernets onda plågor,
Skador utaf stålet gjorda”.

Wiies Runo.

- Waka wanha Wäinämöinen
 Kohta lähtewi kotia,
 Pani warsan waljahisin,
 Ruskian reen etehen,
 5. Itse reuoksen rekehen,
 Korjahan kohentelihen.
 Laski wirkkua witsalla,
 Helähytti helmiswyöllä,
 10. Wirkku juoksi, matka joutu,
 Reki wieri, tie lyheni,
 Jalas koiwunen kolasi,
 Korja kultanen kulisi.
- Ajawi, karettewi
 Noita Wäinölän ahoja,
 15. Kalewalan kankahia,
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 ”Syö susi unen näkiä,
 Tapa tauti Lappalainen;
 Ei sanot saawani kotia
 20. Enämpi eläwin silmin,
 Sinä ilmoissa ikänä,
 Kuuna kullan walkiana,
 Näille Wäinölän ahoille,
 Kalewalan kankahille.”
25. Siitä wanha Wäinämöinen
 Laulelew, taitewi;
 Lauulo kuusen kukkalatwan,
 Kukkalatwan, kultalehwän.
 Latwan työnti taiwahalle,
 30. Puhki pilwien kohotti,
 Lehwät ilmoille lewitti,
 Halki taiwahan hajotti.

Femte Runan.

- Gamle trygge¹⁰⁸ Wäinämöinen
 Straxt sin hemfärd nu begynner;¹⁰⁹
 Spände fålen uti redet,
 Bruna trafvaren för släden,
 Sjelf i den sig satte sedan,
 Höjde sig i granna korgen.
 Slog sin snabba häst med spöet,
 Smällde till med perle-snerten;
 Hästen sprang, det led med färden,
 Släden skrann och vägen aftog,¹¹⁰
 Men björkmeden hördes knaka,
 Knarra slädens gyllne sittkorg.
- Så han åker fram med buller,
 Öfver Wäinö-gårdens lundar,¹¹¹
 Öfver Kalevalas moar,
 Yttrar då ett ord och säger:¹¹²
 ”Ulf, du drömmaren må sluka,
 Sjukdom, vrånga Lappen döda!
 Hvilken sade mig ej hemmet
 Mer med dessa ögon skåda,
 Sad’ att jag i lifvet aldrig,
 Aldrig i min lefnads dagar,
 Skulle Wäinö-gårdens lundar,¹¹³
 Kalevalas moar hinna”.
- Derpå gamle Wäinämöinen
 Sjunger och sin vishet öfvar¹¹⁴;
 Sjöng en gran med blommig krona
 Och med sköna gyllne grenar,¹¹⁵
 Styrde toppen upp mot himlen,
 Höjde tvärs igenom molnen,
 Spridde grenarna i luften,
 Öfver himmelen dem bredde.

- 108 Ingman 1836b: värde.
 109 Ingman 1836b: *Hem derpå begynner färden.*
 110 Ingman 1836b: *Sjelf i den sig höjde sedan, / Satte sig högst upp i korgen, / Smällde trafvaren med spöet, / Slog med perlbeprydda piskan. / Trafvarn sprang och färden framled, / Släden skred och vägen aftog (lines 5–10).*
 111 Ingman 1836b: *Öfver Wäinös svedjelundar.*
 112 Ingman 1836b: *Här han så i ord utbrister.*
 113 Ingman 1836b: *Skulle Wäinös svedjelundar.*
 114 Ingman 1836b: *[sin] konst utöfvar.*
 115 Ingman 1836b: *Sjöng så fram en gran med blommig / Krona och med gyllne grenar.*

- 116 Ingman 1836b: [sin]
konst utöfvar.
- 117 Ingman 1836b: *Ill-
tyckt och med lutadt
hufvud.*
- 118 Ingman 1836b: *Låf-
vat bort, för att sig
lösa, / Att sitt eget lif
befria* (lines 42–43).
- 119 Ingman 1836b: *Låter
snedt din hatt ned-
hänga?*
- 120 Ingman 1836b: *Sjelf
till ord sin stäm-
ma höjde: / Kära du,
smed Ilmarinen, /
Frände, barn utaf
min moder* (lines 51–
53).
- 121 Ingman 1836b: *En
hårfager mö dig
utse.*
- 122 Ingman 1836b: *Vet, i
Pohjola en jungfru /
Finns, i kalla byn en
flicka, / Som för ing-
en gosse ömmar, / Ej
den bäste man ens
aktar* (lines 58–62).
- 123 Ingman 1836b: *Och
igenom benet märke-
gen. / Om du kan
hopsmida Sampo, /
Grannt det granna
locket foga, / Får du
för din möda jung-
frun* (lines 65–68).
- 124 Ingman 1836b: *Sjelf-
ve smeden Ilmari-
nen / Tog till ordet
då och talte: / Du
då offrat har mig re-
dan / Bort till Pohjo-
la det mörka, / För
att så dig sjelf frikö-
pa, / Att ditt eget lif
befria!* (lines 70–75).
35. Laulelewi, taitelewi;
Laulo kuun kumottamahan
Kultalatwa kuusosehen;
Laulo oksille otawan.
40. Ajawi, karetelewi
Kohti kullaista kotia
Alla päin pahoilla mielin,
Kun oli seppo Ilmarisen,
Takojan iän ikuisen,
Luwannut lunastimeksi,
Oman päänsä päästimeksi,
Pimiähän Pohjolahan,
Summahan Sariolahan.
45. Seppo wastahan tulewi:
”Woi sie wanha Wäinämöinen,
Mit’ olet pahalla mielin,
Kaiken kallella kypärin?”
50. Sillon wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Sinä seppo Ilmarinen,
Lankoni emoni lapsi,
Lähe neittä noutamahan,
Päätä kassa katsomahan,
Pimiästä Pohjolašta,
Summašta Sariolašta.
Kun on neiti Pohjolassa,
Impi kylmässä kylässä,
55. Jok’ ei suostu sulhosihin,
Mielly miehiin hywihin;
Kiitti puoli pohjan maata,
Kun ompii kowin koria,
Lihan läpi luu näkywi,
60. Luun läpi yin näkywi.
Saatat sie takoa sammon,
Kirjokannen kirjaella,
Niin saat neion palkastasi,
Työstäsi tytön ihanan.”
- Sjunger och sin vishet öfvar¹¹⁶,
Sjüng så månen upp att lysa
Uti granens gyllne krona,
På dess qviSTAR karlavagnen.
- Och han far åstad med buller
Vägen fram åt gyllne hemmet,
Sorgsen och med nedsänkt hufvud,¹¹⁷
Att han smeden Ilmarinen,
Den evärdelige hamrarn,
Lofvat bort för sig till lösen,
För att eget lif befria,¹¹⁸
Bort till Pohjola det mörka,
Till det mulna Sariola.
- Men till möte kommer smeden:
”O du gamle Wäinämöinen,
Hvarför är du så bedröfvad,
Låter snedt din mössa hänga?¹¹⁹”
- Härvid gamle Wäinämöinen
Sjelf till orda tog och sade:
”O du broder Ilmarinen,
Frände, barn af samma moder!¹²⁰
Far att dig en flicka taga,
Välja mö med sköna lockar¹²¹
Ifrån Pohjola det mörka,
Från det mulna Sariola.
Vet, i Pohja finns en jungfru,
I den kalla byn en flicka,
Som för svenner icke ömmar,
Ej de bäste män ens aktar;¹²²
Halfva Pohjola dock henne
Prisar som sin skönsta tärna;
Genom hullet skimrar benet,
Genom benet lyser märkegen.
Om du Sampo smida mäktar,
Kan det granna locket sira,
Får du jungfrun för din möda,¹²³
För ditt arbet’ sköna flickan”.

70. Itse seppo Ilmarinen
Sanan Wirkko, noin nimesi:
”Joko sie minun menetit
Pimiähän Pohjolahan
Oman pääsi päästimeksi,
75. Itsesi lunastimeksi!
En sinä pitkänä ikänä,
Kuuna kullan walkiana,
Lähe Pohjolan tuville,
Sariolan salwoksille,
80. Miesten syöjille sioille,
Urosten upottajille.”

Sillon wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi Wirkki:
”Ohoh seppo Ilmarinen,
85. Lähkös kuušta katsomahan,
Kun on nossut taiwahalle,
Puhki pilwien kohonnut,
Lehwät ilmoille lewennä,
Halki taiwahan hajonna.
90. Ompi kummat kuusosessa:
Kuu uusi kumottamassa,
Kultalatwa kuusosessa,
Ompi oksilla otawa.”

Läksit kuušta katsomahan
95. Tuonne Wäinölän aholle,
Sano wanha Wäinämöinen:
”Nyt sie seppo weikkoseni
Noskos kuuta noutamahan,
100. Otawaišta ottamahan,
Kultalatwa kuusosesta.”

Siitä seppo Ilmarinen
Nousi puuhun korkialle,
Ylähäksi taiwahalle;
105. Nousi kuuta noutamahan,
Otawaišta ottamahan,
Kultalatwa kuusosesta.

Sjelf nu smeden Ilmarinen
Yttrade ett ord och sade:
”Du då lofvat har och offrat
Mig till Pohjola det mörka
För att så ditt lif befria,
Att dig sjelf ur döden frälsa!¹²⁴
Vet dock, jag i lifvet aldrig,
Aldrig i min lefnads dagar
Pohjas stugor vill besöka.
Sariolas knutar nalkas,
Orten se, der männer¹²⁵ dräpas,
Hjeltar uti¹²⁶ hafvet dränkas.”¹²⁷

Nu den gamle Wäinämöinen
Sjelf till orda tog och sade:
”Hör du smed o Ilmarinen!¹²⁸
Gå dock att beskåda granen,
Hvilken himmelshögt har stigit¹²⁹,
Höjt sig tvärs igenom molnen,
Grenarna i luften utbredt,
Öfver himmelen sig spridit¹³⁰.
Underting du der skall finna,
Se hur nya månen lyser¹³¹
Upp i granens gyllne krona,
På dess qviSTAR karlavagnen.

Begge så att granen skåda
Sig till Wäinös sved begåfvo,
Ut till Kalevalas skogmark.¹³²
Sade gamle Wäinämöinen:
”Nu du smed, min gode broder,
Klättra upp att hemta månen
Och att karlavagnen taga¹³³
Ifrån granens gyllne krona”.

Derpå smeden Ilmarinen
Klättrade i höga trädet,¹³⁴
Upp emot den höga himlen;
Klef att månen hemta neder,
Och att¹³⁵ karlavagnen taga
Ifrån granens gyllne krona.

- 125 Ingman 1836b: *karlar*.
- 126 Ingman 1836b: *Tappre män i [hafvet]*.
- 127 Piponius 1839: *Mig således har du offrat, / Mig till Pohjas mörka boning, / Såsom lösen för ditt hufvud, / Att dig sjelf befria kunna. / Ej jag nån'sin i min lefnad, / Ej sålänge dagar randas, / Reser af till Pohjas boning / Bort till Sariolas stugor; / Bort till men'sko-ätarns hemvist / Hvarest tappra hjeltar mördas!* (lines 72–82).
- 128 Ingman 1836b: *Derpå gamle Wäinämöinen / Sjelf till ord sin stämman höjde: / Hör du väl, smed Ilmarinen* (lines 82–84).
- 129 Ingman 1836b: [himmelshögt] *uppskjutit*.
- 130 Ingman 1836b: [himmelen] *utslagit*.
- 131 Ingman 1836b: *Finna nya månen lysa*.
- 132 Line added by Ingman (1836b) and Castrén.
- 133 Ingman 1836b: *Nu, o smed, min käre broder, / Kläng dig upp att månen hemta, / Att ock Karlavagnen taga* (lines 99–101).
- 134 Ingman 1836b: *Upp i höga trädet klängde*.
- 135 Ingman 1836b: *Att ock [Karlavagnen]*.

- 136 Ingman 1836b: *Åter* [gamle].
- 137 Ingman 1836b: *Sjöng så* [vinden].
- 138 Ingman 1836b: *Talar se'n med dessa orden, / Talar och utropar detta:* (lines 112–113).
- 139 Ingman 1836b: *För att föra honom skyndsamt.*
- 140 Ingman 1836b: *Honom tog i båten vinden.*
- 141 Ingman 1836b: *För att föra hädan skyndsamt.*
- 142 Ingman 1836b: *Härvid smeden Ilmarinen / Färdades och framkom skyndsamt* (lines 122–123).
- 143 Ingman 1836b: *Samma väg som vinden for han.*
- 144 Ingman 1836b: *axlar.*
- 145 Ingman 1836b: *Pohjolas tandglesa qvinnna, / Sjelf hon ut på gården träder* (lines 135–136).
- 146 Ingman 1836b: *Hvilka män må du tillhöra, / Till hvad kämpars antal räknas; / Hit du kom den väg som vinden, / Samma stråt som vårens fläktar, / Och på dig ej skällde hunden, / Icke gläffsade ullsvansen* (lines 138–143).
- 147 Ingman 1836b: *Icke hit jag kommit heller.*

Sillon wanha Wäinämöinen

110. Laulo hyrähtelewi;
 Laulo tuulen tuppurihin,
 Ilman raiwohin rakenti.
 Sanowi sanalla tuolla,
 Lausu tuolla lausehella:
 ”Ota tuuli purtehesi,
 115. Ahawa wenosehesi,
 Wieä, wiillätelläksesi,
 Pimiähän Pohjolahan.”

- Otti tuuli purtehensa,
 Ahawa wenosehensa,
 120. Wieä, wiillätelläksensä
 Pimiähän Pohjolahan.

- Siinä seppo Ilmarinen
 Jopa kulki, jotta joutu,
 Pimiähän Pohjolahan,
 125. Summahan Sariolahan.
 Kulki tuulen tietä myöten,
 Ahawan ratoa myöten,
 Yli kuun, alatse päiwän,
 Otawaišten olkapäitse,
 130. Päätty Pohjolan pihalle,
 Sariolan saunatielle;
 Eikä häntä koirat kuultu,
 Eikä haukkujat hawattu.

- Louhi Pohjolan emäntä,
 135. Pohjan akka harwahammas,
 Itse päätywi pihalle,
 Itse ennätti sanoa:
 ”Mi sinä lienet miehiäsi,
 Ja kuka urohiasi;
 140. Tulit tuulen tietä myöten,
 Ahawan ratoa myöten,
 Eikä koirat kohti hauku,
 Eikä wirka willahännät.”

Nu den¹³⁶ gamle Wäinämöinen
 Sjunger höjande sin stämma,
 Sjunger¹³⁷ vinden upp at hvirfla,
 Luften att förbittrad rasa.
 Derpå tager han till orda.
 Briſter ut och säger detta:¹³⁸
 ”Vind, du honom tag i båten,
 Vårens flägt uti din farkoſt,
 För att bära skyndsamt hädan¹³⁹
 Bort till Pohjola det mörka”.

Honom vinden tog i båten,¹⁴⁰
 Vårens flägt uti sin farkoſt
 För att bära skyndsamt dädan,¹⁴¹
 Bort till Po[h]jola det mörka.

Så nu smeden Ilmarinen
 Färdades och kom med snabbhet¹⁴²
 Bort till Pohjola det mörka,
 Till det mulna Sariola.
 Samma väg han for som vinden,¹⁴³
 Samma stråt som vårens flägtar,
 Ofvan månen, nedom solen,
 Utmed karlavagnens skuldror¹⁴⁴;
 Förſt på Pohjas gård han ſtadnar,
 Uppå Sariolas badväg,
 Att ej hundarne ens höra,
 Valparne ej honom varna.

Louhi Pohjolas värdinna,
 Pohja-gårds tandglesa gumma.
 Sjelf nu ut på gården träder,¹⁴⁵
 Så tilltalande den komne:
 ”Hvem kan du bland männer vara,
 Hvilken utur hjeltars skara;
 Hit du kom på vindens vägar,
 På den stråt som vårens flägtar,
 Och på dig ej hundar skälla,
 Ingen ullsvans mot dig gläffsar”.¹⁴⁶

145. Sano seppo Ilmarinen:
”Emmä tänne tullukkana
Kylän koirien kuluksi,
Willahäntien wihaksi,
Näillä ouoilla owilla,
Weräjillä wierahilla.”

150. Siitä Pohjalan emäntä
Kysäsewi wierahalta:
”Oletko tullut tuntemahan,
Tielläsi tapoamahan,
155. Tuota seppo Ilmarista,
Takojata taitawinta?”

Se on seppo Ilmarinen
Sanan wirkko, noin nimesi:
”Itse olen seppo Ilmarinen,
Takoja iän ikuinen.”

160. Louhi Pohjolan emäntä,
Pohjan akka harwahammas,
Pian pistihin tupahan,
Sanowi sanalla tuolla:
”Neityeni nuorempani,
165. Lapseni wakawimpani,
Pane päällesi parainta,
Kaunihinta kaulallesi,
Ripehintä rinnoillesi,
Warrellesi walkeinta;
170. Jo on seppo Ilmarinen,
Takoja iän ikuinen,
Saanut sammon laaintahan,
Kirjokannen kirjantahan.

175. Tuopa kaunis Pohjan tytti,
Maan kuulu, ween walio,
Meni aittahan mäellä;
Kolme on aittooa mäellä,
Yksi on emosen aitta,
Se aitta parahin aitta.

Sade smeden Ilmarinen:
”Icke har jag kommit heller¹⁴⁷
Att af byens hundar slitas,
Af ullsvansarne förföljas
Vid ej förr besökta dörrar,
Portar, dem jag icke känner.¹⁴⁸”

Derpå Pohjolas värdinna
Spörjer så den komne gästen:
”Monne du har lärt att känna,¹⁴⁹
Eller på din väg fått träffa
Den der smeden Ilmarinen,
Honom konsternarna hamrarn?”

Det var smeden Ilmarinen,
Yttrade ett ord och sade:
”Jag är smeden Ilmarinen,
Den evärdelige hamrarn.”¹⁵⁰

Louhi Pohjolas värdinna,
Pohja-gårds tandglesa gumma
Skyndsamt in i stugan trädde,
Yttrade ett ord och sade:¹⁵¹
”Du min egen yngsta dotter,
Du af mina barn mig käraßt,
Kläd uppå dig allt det bästa,
Tag det vackraße om halsen,
På ditt bröst det prydligaße,
Det meßt lysande om kroppen;
Nu har smeden Ilmarinen,¹⁵²
Den evärdelige hamrarn,
Kommit hit att Sampo smida,
Sira ut det granna locket.¹⁵³”

Det var Pohjas mö den sköna¹⁵⁴,
Landets ära, vattnets prydnad,¹⁵⁵
Gick i boden uppå backen;
Bodar tre på backen stodo,
En tillhörde hennes moder,
Och den boden var den bästa.¹⁵⁶

148 Ingman 1836b: *Dessa mig okända portar.*

149 Ingman 1836b: *Så den komna gästen frågar: / Har du någonsin lärt känna (lines 151–152).*

150 Ingman 1836b: *Tog till ordet då och talte: / Sjelf jag smeden Ilmarinen / Är, evärdelige hamrarn (lines 157–159).*

151 Ingman 1836b: *Pohjolas tandglesa qvinna, / Smyger sig i stugan hastigt, / Och med dessa orden talar (lines 161–163).*

152 Ingman 1836b: *Kläd uppå dig nu det bästa, / På din hals det allra skönsta, / Allt hvad vackrast är på bröstet, / På din kropp det mjellast hvita; / Redan smeden Ilmarinen (lines 166–170).*

153 Ingman 1836b: *Foga grannt det granna locket.*

154 Lönnrot 1835a: *fagra.* Ingman 1836b: *Det var Pohja-dottern sköna.*

155 Ingman 1836b: *Pri-sad vidt till lands och vatten.*

156 Lönnrot 1835a: *Känd till lands, på sjön den bästa, / Gick uti ett loft på gården, / Trenne loft på gården funnos, / Ett tillhörde hennes moder, / Och det var det bästa loftet (lines 175–179).*

- 157 Lönnrot 1835a: *Der stod kista ställd på kista.*
- 158 Ingman 1836b: *Skrin vid skrin i ordning radadt.*
- 159 Lönnrot 1835a: *Hon slog opp den bästa kistan.*
- 160 Lönnrot 1835a: *Fann nu der.*
- 161 Ingman 1836b: *Lyftade det granna locket, / Fann derinom sex guldgördlar* (lines 183–184).
- 162 Lönnrot 1835a: *Valde ut fem fem yllne kjortlar.*
- 163 Lönnrot 1835a: *Lade.*
- 164 Lönnrot 1835a: *Band.*
- 165 Ingman 1836b: *Klädde på sig så det bästa, / På sin hals det allra skönsta, / Allt hvad vackrast var på bröstet, / På sin kropp det mjellast hvita* (lines 186–189).
- 166 Ingman 1836b: *Smeden Ilmarinen förde.*
- 167 Ingman 1836b: *Honom här med mat trakterar, / Fägnar ock med drycker goda* (lines 194–195).
- 168 Ingman 1836b: *Ledde så att sofva vandrarn / Invid sköna jungfruns sida* (lines 198–199).
- 169 Ingman 1836b: *Sjelftill ord sin stämman höjde: / Hör du väl smed Ilmarinen, / Oförgänglige bland smeder* (lines 201–203).
180. Siellä on arkku arkun päällä,
Lipas lippahan lomassa;
Aukasi parahan arkun,
Kimahutti kirjokannen,
Löysi kuusi kultawyötä,
185. Wiisi willaista hametta;
Puki päällensä parašta,
Kaulallensa kaunihinta,
Ripeintä rinnoillensa,
Warrellensa walkeinta.
190. Siitä Pohjolan emäntä
Käytti seppo Ilmarisen
Tuolla Pohjolan tuwassa,
Sariolan salwoksessa.
Syötti miehen syöneheksi,
195. Juotti miehen juoneheksi,
Apatti alanenäksi,
Uuwutti unelliseksi;
Pani maata matkamiehen,
Neien wierehen wenytti.
200. Siitä Pohjolan emäntä
Itse tuon sanoiksi wirkki.
”Ohoh seppo Ilmarinen,
Takoja iän ikuinen,
Saatatko takoa sammon,
205. Kirjokannen kirjaella,
Yhen joukkosen sulašta,
Yhen willan kylkyestä,
Yhen otrasen jywästä,
Yhen wärttinän muruišta;
210. Niin saat neion palkastasi,
Työstäsi tytön ihanan.”
- Sillon seppo Ilmarinen
Sanan wirkko, noin nimesi:
”Jo taisin takoa Sammon,
215. Kirjokannen kirjaella,
- Der fanns kišta uppå kišta,¹⁵⁷
Ena skrinet vid det andra,¹⁵⁸
Öppnade den bästa kiştan,¹⁵⁹
Granna locket klang och uppfor,
Fann deri¹⁶⁰ sex gyllne gördlar,¹⁶¹
Fann fem yllne kjortlar äfven;¹⁶²
Klädde¹⁶³ på sig allt det bästa
Tog¹⁶⁴ det grannašte om halsen,
På sitt bröst det prydligaste,
Det mest lysande om kroppen.¹⁶⁵
- Derpå Pohjolas värdinna
Förde smeden Ilmarinen¹⁶⁶
In i Pohjas boningsstuga,
Sariolas bygda timring;
Här med mat hon mannen fägnar,
Fägnar ock med goda drycker,¹⁶⁷
Tills af dryckerna förplägad
Han sig tung och sömning kände;
Ledde vandrarn så att sofva
Vid den sköna jungfruns sida.¹⁶⁸
- Pohjolas värdinna sedan
Sjelf till orda tog och sade:
”Hör du smed, o Ilmarinen,
Du en hamrare evärdlig!¹⁶⁹
Kan åt mig du Sampo smida
Sira ut det granna locket,
Bilda af en svane-fjäder¹⁷⁰,
Göra af ett litet ullstrå,
Af ett enda litet kornfrö
Och en söndrig sländas stycken,
Får du jungfrun för din möda,¹⁷¹
För ditt arbet’ sköna flickan”.
- Då tog smeden Ilmarinen
sjelf till orda så och sade:¹⁷²
”Väl jag kan dig Sampo smida,
Sira ut det granna locket,

220. Yhen joukkosen sulaſta,
Yhen willan kylkyeſtä,
Yhen otrasen jywäſtä,
Yhen wärttinän muruiſta;
Kun olin taiwoiſta takowa,
Ilman kantta kalkuttawa,
Ilman alkosen alutta,
Riporihman tehtysättä.”

225. Siitä seppo Ilmarinen,
Takoja iän ikuinen,
Läksi sammon laaintahan,
Kirjokannen kirjantahan.
Kysy paikalta pajoa,
Kaikkia sepinkaluja;
230. Ei pajoa Pohjolassa,
Pihtiä Pimentolassa,
Ei pajoa, ei paletta,
Ahjoa, alasintana,
Wasaroa warttakana.

235. Sillon seppo Ilmarinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Akat tuoſta tuskautoho,
Herjat kesken heittäöhö;
Waan ei mies pahempikana,
240. Uros untelompikana.”

245. Etsi ahjonsa aluſta,
Leweyttä lietsehensä,
Pohjolan kiwimäellä,
Rautasella kalliolla,
Wuorella teräksisellä.
Löysi paikkaa palasen
Aloa aniwähäsen,
Johon paino palkehensa,
Lewitteli lietsehensä,
250. Alasimensa aſetti.

Bilda af en svane-fjäder¹⁷³,
Göra af ett litet ullſtrå,
Af ett enda litet kornfrö
Och en söndrig sländas ſtycken;
Smidt jag äfven har på himmel,
Jag på luftens lock har hamrat,
Då ej fanns den minſta början,
Ej ett band var färdiglagadt.¹⁷⁴”

Derpå smeden Ilmarinen,
Den evärdelige hamrarn,
Sig beger att Sampo foga,
Sira ut det granna locket.
Förſt han hör dock efter smedja,
Frågar efter smedja-redskap;
Men ej smedja finns i Pohja,
Ej en tång i Pimentola,¹⁷⁵
Icke smedja, icke bläsbälg,
Ässja ej och ſtäd ej heller,
Icke hammare, ej skaft ens.

Åter smeden Ilmarinen
Sjelf till orda tog och sade:
”Qvinnor må deröfver ängſlas,
Uſlingar må halfgjordt lemna,
Ej en man, om ock en sämre,
Om en ſvagare det vore”.¹⁷⁶

Söker ſtälle för sin äſſja
Och en plats för bälgen lämplig,
Uppå Pohja-gårdens backe,
Klippan som af jern är danad,
På det höga faſta ſtålberg.¹⁷⁷
Fann också ett litet ſtälle,
Fann en¹⁷⁸ liten plats till grundlag,
Hvareſt nu sin bälg han nedslog.
Der sin smedje-poſt han bredde
Och sitt ſtäd i ordning ſtällde.¹⁷⁹

170 Caſtrén’s correction:
svane-fjäder || *svanes
fjäder*.

171 Ingman 1836b: *Grannt
det granna lock-
et foga / Af en enda
svanens fjäder, / Af
en enda tapp af ul-
len, / Af ett enda korn
i axet, / Af en sländas
skilda bitar, / Får du
för din möda jungfrun*
(lines 205–210).

172 Ingman 1836b: *Der-
vid smeden Ilmari-
nen / Tog till ordet
sjelf och talte* (lines
212–213).

173 Caſtrén’s correction:
svane-fjäder || *svanes
fjäder*.

174 Ingman 1836b: *Grannt
det granna locket
foga / Af en enda sva-
nes fjäder, / Af en enda
tapp af ullen, / Af ett
enda korn i axet, / Af
en sländas skilda bi-
tar, / Äfven himmelen
jag smidde, / Hamra-
de det höga hvalfvet, /
Då ännu ej mins-
ta början / Fanns, ej
minsta band att tillgå*
(lines 216–223).

175 Ingman 1836b: *Sjelf
evärdelige hamrarn, /
Vandrar ut att Sam-
po laga, / Grannt det
granna locket foga. /
Förſt han dock på
stället efter / Smed-
ja hör och smedjered-
skap; / Men i Pohjo-
la ej smedja / Finns,
ej tång i Pimentola*
(lines 225–231).

- 176 Ingman 1836b: *Der-
vid smeden Ilma-
rinen / Sjelf till ord
sin stämma höjde: /
Qvinnor detta må
afskräcka, / Usling-
ar att halfgjort lem-
na, / Icke dock en
sämre karl ens, / Ej en
dåligare kämpe* (lines
235–240).
- 177 Ingman 1836b: *Gick
så ut att för sin äs-
sja, / För sin bälg ett
ställe utse / Uppå
Pohjolas stenbacke, /
På den höga jer-
neklippan, / På det
väldiga stålberget*
(lines 241–245).
- 178 Ingman 1836b: *En
helt [liten].*
- 179 Ingman 1836b: *Sjelf
sin smedjepust ut-
bredde, / Ställde ock
sitt städ i ordning*
(lines 249–250).
- 180 Ingman 1836b: *Ställde
trälarne att pusta, /
Tjenarne att bälgen
trycka; / Trälarne de
ifrigt pusta, / Tjenar-
ne på bälgen trycka; /
Pusta så i tvenne da-
gar, / Pusta än uppå
den tredje, / Och af
damm en famn på
skullran / Låg, af
sot en aln på huf-
vet, / Af kolstoft ock-
så på kroppen / Väl ett
drygt qvarter sig sam-
lat* (lines 251–260).
- 181 Ingman 1836b: *Dock
på tredje dagen re-
dan / Sjelfva smeden
Ilmarinen / Ned uti*
- Pani orjat lietsomahan,
Palkkalaiset painamahan;
Orjat lietso löyhytteli,
Palkkalaiset painatteli;
255. Lietso päiwän, lietso toisen,
Lietso kohta kolmannenki,
Syli syttä hartiolla,
Kyynärä kywentä päässä,
Waaksa muulla wartalolla,
260. Kortteli kowa nokea.
- Jo päiwällä kolmannella
Itse seppo Ilmarinen
Katso ahjonsa alusta,
Lietsehensä liepehiä:
265. ”Saako sampo walmihiksi,
Kirjokansi kirjatuksi?”
- Ei saa sampo walmihiksi,
Kirjokansi kirjatuksi.
Siitä seppo Ilmarinen
270. Saapi tuulet lietsomahan;
Lietso tuulet löyhytteli,
Itä lietso, lietso länsi,
Etelä enemmän lietso,
Pohjanen puhu kowašti.
- Lietso päiwän, lietso toisen,
Lietso kohta kolmannenki;
Päiwälläpä kolmanella
Itse seppo Ilmarinen
Katso ahjonsa alusta,
280. Lietsehensä liepehiä;
Sampo tungeksen tulesta,
Alta ahjonsa ajaksen.
- Siitä seppo Ilmarinen,
Takoja iän ikuinen,
285. Takoa taputtelewi,
- Satte trälar sen att pusta,
Lönta drängar till att trycka;
Trälar pusta oförtrutet,
Raskt de lönta drängar trycka;
Pusta en dag, pusta tvenne,
Pusta än på tredje dagen,
Låg så famnshögt dam på skuldran,
Alnshögt aska uppå hufvet,
Och på kroppens andra delar
Hela spannet tjockt af kolstoft.¹⁸⁰
- Redan på den tredje dagen
Skådar smeden Ilmarinen
Sjelf uti sin ässjas botten,¹⁸¹
Synar långsät bälgens bräddar:
”Blir ej Sampo redan färdig,
Ej det granna locket lagadt?”¹⁸²”
- Ännu blir ej Sampo färdig,
Ej det granna locket lagadt.
Derpå smeden Ilmarinen
Tager vindarne att pusta;¹⁸³
Vindarne de väldigt pusta,
Östan puSTAR, puSTAR veSTAR,
Sunnan ännu mera puSTAR,
Nordanvinden mäktigt blåser.¹⁸⁴
- Pusta en dag, pusta tvenne,¹⁸⁵
Pusta än uppå den tredje:
Men¹⁸⁶ på tredje dagen redan
Skådar smeden Ilmarinen
Sjelf uti sin ässjas botten,¹⁸⁷
Synar långsät bälgens bräddar:
Sampo sig ur lågan tränger,¹⁸⁸
Träder fram ur ässjans botten.
- Derpå smeden Ilmarinen,
Den evärdelige¹⁸⁹ hamrarn
Smider raska tag med släggan,

290. Lyöä lyyhättelewi,
Pajassa owettomassa,
Ilman ikkunattomassa.
Päiwät sampoa takowi,
Kirjokantta kalkuttawi,
Yöt on neittä miestäyttäwi,
Impeä lepyttelewi.

295. Saipa sampo walmihiksi,
Kirjokansi kirjotuksi;
Ei saa impi miestäytyksi,
Neitonen lepytetyksi.
Siitä jauho uusi sampo,
Kirjokansi kiikutteli;
300. Jauho purnon puhtehessa,
Jauho purnon syötäwiä,
Purnon toisen myötäwiä,
Kolmannen kotipitoja.

305. Niin ihaštu Pohjan akka,
Saatto sitte sammon tuonne
Waraan waskisen sisähän,
Pohjolan kiwimäkehen,
Yheksän lukun taaksi.
Sihen juuret juurruttele
Yheksän sylen sywälle;
310. Juuren juurti maaemähän,
Toisen wesiwiertehesen,
Kolmannen kotimäkehen.

315. Itse seppo Ilmarinen,
Takoja iän ikuinen,
Allapäin pahoilla mielin,
Kahta kallella kypärin,
Jo tuossa ajattewi,
Pitkin päätänsä pitäwi
Miten olla, kuin eleä,
320. Pimiässä Pohjolassa.

Hamrar hurtigt uppå städet,
Hamrar i en dörrlös smedja,
I ett rum, som gluggar saknar.¹⁹⁰
Dagen all han Sampo smider,
Hamrar på det granna locket,
Hvilar natten om hos jungfrun,
För att hennes kärlek vinna.¹⁹¹

Fick omsider Sampo färdig,
Granna locket prydligt lagadt,¹⁹²
Vinnas kan dock icke flickan,
Unga jungfrun ej bevekas.
Börjar Sampo så att mala,
Granna locket flitigt svänga.¹⁹³
Mol en lår i dagens gryning,¹⁹⁴
Mol en lår att ätas hemma,¹⁹⁵
Mol en annan för¹⁹⁶ att säljas,
Än en tredje att förvaras.

Detta Pohjas qvinna gläder,
Och hon bringar dit sin Sampo,¹⁹⁷
In i koppar-bergets gömmor¹⁹⁸,
Uti Pohja-gårdens stenberg,
Bakom lås och regler nio¹⁹⁹.
Der hon ock dess²⁰⁰ rötter fäster
På ett djup af nio famnar:
Ena roten ned i jorden,
Invid vattnets gräns den andra
Och i hemmets berg den tredje.²⁰¹

Sjelf nu smeden Ilmarinen,
Den evärdelige hamrarn,
Sorgsen och med nedsänkt hufvud,
Med åt sidan lutad mössa.
Eftertänker och begrundar,
I sitt sinne öfverlägger,²⁰²
Hur han stode ut att lefva
Uti Pohjola det mörka.

sin ässja skådar (lines 261–263).

182 Ingman 1836b: *Blir ej Sampo färdig redan, / Snart det granna locket lagadt?* (lines 265–266).

183 Ingman 1836b: *Vindarne att pusta tager.*

184 Ingman 1836b: *Nordan starkt också påblåser.*

185 Ingman 1836b: *Pusta så i tvenne dagar.*

186 Ingman 1836b: *Dock.*

187 Ingman 1836b: *Sjelfve smeden Ilmarinen / Ned uti sin ässja skådar* (lines 278–279).

188 Ingman 1836b: *Och en Sampo står ur lågan.*

189 Ingman 1836b: *Oförgängelige.*

190 Ingman 1836b: *Smidder raskt och hamrar hurtigt, / Svänger tunga släggan flitigt, / I dörrlösa öppna smedjan, / I det fensterlösa rummet* (lines 285–289).

191 Ingman 1836b: *Uppå granna locket hamrar, / Natten deremot hos jungfrun / Hvilar ut, att henne vinna* (lines 290–292).

192 Ingman 1836b: *Blef så ändtligt Sampo färdig, / Granna locket lagadt äfven* (lines 293–294).

193 Ingman 1836b: *Derpå mol hans nya Sampo, / Granna locket svängde flitigt* (lines 298–299).

- 194 Collan 1839: *Mol hvar morgon låren bräddful.*
- 195 Ingman 1836b: *En full lär den mol att ätas.*
- 196 Ingman 1836b: *ock.*
- 197 Ingman 1836b: *Och hon dit sin Sampo bringar.*
- 198 Ingman 1836b: *gömma.*
- 199 Ingman 1836b: [och] *nio riglar.*
- 200 Ingman 1836b: *Der också dess [rötter].*
- 201 Ingman 1836b: *Fäster ned i jorden ena / Roten, andra i vattbrinken, / Tredje fast uti hembacken (lines 310–312).*
- 202 Ingman 1836b: *Men han smeden Ilmarinen, / Oförgängelige hamrarn, / Illtyckt och med lutadt hufvud / Går, och snedt nedhänger hatten, / Ty för sig han nu begrundar, / Tänker ock uti sitt sinne (lines 313–318).*
- 203 Ingman 1836b: *Skulle väl, smed Ilmarinen, / Du uti din själ re'n längta (lines 322–323).*
- 204 Ingman 1836b: *fosterbygden.*
- 205 Ingman 1836b: *Hem att bo och dö befreddad.*
- 206 Ingman 1836b: *Honom då beplägar rundligt, / Uti bårens ända ställer, /*

Sano Pohjolan emäntä:
”Ohoh seppo Ilmarinen,
Laatisiko mieli mennä,
Elomaille entisille?”

Sade Pohjolas värdinna:
”Skulle du väl Ilmarinen,
Redan längta i ditt sinne²⁰³
Att till eget hemland komma?”

325. Sano seppo Ilmarinen:
”Sinne mieleni tekisi
Elomaille entisille,
Kotihini kuolemahan.”

Sade smeden Ilmarinen:
”Dit, ack dit jag längtar endast.
Bort till fordna fosterjorden²⁰⁴,
För att dö i egen hembygd.²⁰⁵”

330. Louhi Pohjolan emäntä
Syötti miehen, juotti miehen,
Panewi perähän purren,
Nošti tuulen tuulemahan;
Sillä seppo Ilmarinen
Matkasi omille maille,
335. Kohti kullaišta kotia,
Entiistä elosioa.

Louhi Pohjolas värdinna
Rundligt mannen då förplägar,
Sätter så i båtens bakstam,
Väcker vinden upp att blåsa.²⁰⁶
Härmed smeden Ilmarinen
Åter till sitt hemland vände,
Färdades åt gyllne hemmet,
Bort till fordna fosterjorden.

340. Kysy wanha Wäinämöinen
Ilmariselta sepolta:
”Weli seppo Ilmarinen,
Lankoni emoni lapsi,
Joko laait uuen sammon,
Kirjokannen kirjaelit?”

Frågar gamle Wäinämöinen
Då af smeden Ilmarinen:
”O du broder Ilmarinen,
Frände, barn af samma moder!
Har du nya Sampo fogat,
Sirat ut det granna locket?²⁰⁷”

345. Sano seppo Ilmarinen,
Itse laatia pakisi:
”Jopa jauho uusi sampo,
Kirjokansi kiikutteli;
Jauho purnon puhteessa,
Jauho purnon syötäwiä,
Purnon toisen myötäwiä,
350. Kolmannen pieltäwiä.”

Sade smeden Ilmarinen
Sjelfva mästarn tog till orda:
”Redan mol der nya Sampo,²⁰⁸
Granna locket flitigt svängde.
Mol en lår i dagens gryning,
Mol en lår att ätas hemma,²⁰⁹
Mol en annan för²¹⁰ att säljas,
Än en tredje att förvaras”.

Kuues Runo.

5. Itse lieto Lemminkäinen,
Itse kaunis kaukomieli,
Lähtiäksensä kokewi,
Tullaksensa toiwotteli
Pohjan poikajen tulille,
Lapin lasten tanterille.

10. Kesän kengitti hewoišta,
Talwen rautoja rakenti,
Waljašti tulisen ruunan
Tulisella tanterella;
Wesi tippu wempelestä,
Raswa rahkehen nenästä.

15. Niin sanowi Lemminkäinen:
”Oi emoni, waimo wanha,
Jospa paitani pesisit
Mustan käärmehen mujuilla,
Kesäkuilla kuiwoaisit,
Mun kosihin mennäkseni
Neittä kylmästä kylästä,
20. Piikoa Pimentolašta.”

25. Emo kielteä käkewi,
Warotteli waimo wanha:
”Ellös menkö poikueni
Ilman tieon tietämättä,
Ilman taion taitamatta,
Pohjan poikajen tulille,
Lapin lasten tanterille;
Siellä Lappi laulanewi,
Tunkenewi Turjalainen,
30. Suin sytehen, päin sawehen,
Kypenihin kynnäsarsin,
Koprin kuumihin porohin.”

Sjette Runan.

Sjelf den muntre Lemminkäinen,
Han den vackra Kaukomieli
Ruštar ut sig till en resa,
Längtande att kunna komma
Hän till Pohja-söners härdar,
Till de fält, der Lappar lefwa.

Skor sin häst den långa sommarn,
Hela vintern hofjern smider;
Spänner eldig häst för släden
På det fält, som gniſtor sprider.
Vattnet droppade ur redet,
Fettma flöt från hästens romtyg.

Tog till orda Lemminkäinen:
”O min moder, gamla qvinna,
Om du dock min skjorta sköljde
Uti svarta ormens etter,
Och den torkade om sommarn!
Nu jag reser bort att fria
Till en mö i byn den kalla,
Flickan uti Pimentolašta.”

Modren gör försök att neka,
Gamla qvinnan honom varnar:
”O min son! ej må du resa,
Utan att du vishet äger,
Är med insigter begåfvad,
Hän till Pohja-söners härdar,
Till de fält, der Lappar lefwa.
Dig kan Lappen der besvärja,
Dig kan Turjalainen trycka
In med hufvudet i lera
Och med armarna i glödkol,
Näfvarna i heta askan.”

Och att blåsa väcker
vinden (lines
330–332).

207 Ingman 1836b: *Broder du, smed Ilmarinen, / Frände, barn utaf min moder, / Har du redan Sampo lagat, / Grannt det granna locket fogat?* (lines 339–342).

208 Ingman 1836b: *Sjelf hopfogaren genmälte: / Mol ju redan nya Sampo* (lines 344–345).

209 Ingman 1836b: *En full lår den mol att ätas.*

210 Ingman 1836b: *ock.*

Niin sanowi Lemminkäinen:
 ”Jo minua noiat noitu,
 35. Noiat noitu, kyyt kiroili,
 Koki kolme Lappalaista,
 Yhtenä kesäissä yönä,
 Alašti alakiwellä,
 Ilman wyöttä, waattehitta.
 40. Sen werran minušta saivat,
 Min kirwes kiwestä saapi,
 Napakaira kalliošta,
 Järky jäästä iljanesta,
 Tuoni tyhjästä tuwasta.

45. Jos tahon tasalle panna,
 Miesten werroille weteä,
 Itse laulan Lappalaisen,
 Itse tungen Turjalaisen,
 Käsin kalman kattilahan,
 50. Koprin ilmahan kowahan,
 Polwin hyytä hyppimähän,
 Säärin jäätä särkemähän,
 Riitettä repäsemähän;
 Laulan halki hartionsa,
 55. Puhki leukansa puhelen,
 Paian kauluksen kaheksi,
 Rikki rintalastasešta.”

Emo kielteä käkewi,
 Warotteli waimo wanha:
 60. ”Ellös wainen poikueni
 Lähkö neittä Pohjolašta,
 Piikoa Pimentolašta;
 Tuho ainaki tulewi,
 Hukka lieto Lemminkäistä,
 65. Tuho poikoa päätöistä.
 Ei sinussa laulajoa,
 Pohjan poikien sekahan,
 Etkä tunne kieltä Turjan,
 Maha lausua Lapiksi.”

Tog till orda Lemminkäinen:
 ”Redan förr de sökt mig trolla,
 Desse trollmän, etter-ormar;
 Trenne Lappska trollmän sökte
 Mig en sommar-natt besvärja,
 Nakne på en sten i jorden,
 Utan bälte, utan kläder.
 Mer af mig de icke fingo,
 Än från stenen yxen täljer,
 Nafvaren från klippan löser,
 Välten ifrån hala isen,
 Tuoni tar ur toma stugan.

Om med dem jag vill mig mäta,
 Ställa mig i bredd med dessa,
 Sjelf förmår jag Lappen trolla
 Och på Turjalainen foga
 Händerna i Kalmas kittel,
 Näfvarna i hårda vädret,
 Knäna att på sörjan dansa,
 Benen till att isen krossa,
 Sönderbråka isens skorpa.
 Klyfver ock med sång hans skuldror,
 Blåser läpparna i bitar
 Och i tu hans skjortas krage,
 Bröstets pansar uti stycken.”

Modren gör försök att neka,
 Gamla qvinnan honom varnar:
 ”O min gosse, far dock icke
 Att till mön i Pohja fria,
 Flickan uti Pimentola.
 Lika väl dig når förderfvet
 Ofärd drabbar Lemminkäinen,
 Dig beklagansvärda gosse.
 Ej kan du i sång-förmåga
 Mäta dig med Pohjas söner,
 Icke kan du Turja-språket,
 Kan ej qväda Lappska sånger”.

70.	Sillon lieto Lemminkäinen,
Oli päätänsä sukiwa,
Hapsiansa harjaawa,
Lähtiäksensä kosihin,
Mennäksensä Pohjolahan.	Nu den muntre Lemminkäinen
Börjar på att håret kamma,
Borsta sina långa lockar,
Att på friarfärder fara,
Sig till Pohjola begifva.
75.	Suan orrelle ojensi,
Harjan paino patsahasen;
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Sillon on hukka Lemminkäistä,
Tuho poikoa päätöistä,	Slängde kammen uppå sparren,
Uppå ugnets stolpe borsten,
Sjelf till orda tog och sade:
”Då är Lemminkäinens bane,
Arme mannens ofärd kommen,
När ur borsten blodен dryper,
Rinner ned i röda strålar”.
80.	Kun suka werin waluwi,
Harja hurmehin loruwi.”	For åstad nu Lemminkäinen
Tvertemot sin moders vilja,
Mot sin vårdarinnas varning.
Hvar tar mannen sig till vara?
Något tar han sig till vara
Framför dörren, under sparren,
Invid dörrens post i stugan,
Vi de mest aflägsna leder.
85.	Siitä läksi Lemminkäinen
Wašten kieltoa emonsa,
Warotušta wanhempansa.
Missä mies waraeleksen?
Jo wähin waraeleksen
Owen suussa alla orren,
Pirtin pihtipuolisessa,
Weräjillä wiimmesillä.	Skydd ej dessa medel skänka;
Hvar tar mannen sig till vara?
Ofvan fallet af eld-forsen,
Vid den helga flodens hvirfel.
Det tar mannen sig till vara,
Skyddar sig och sig omgjordar,
Kläder sig i jernsmidd skjorta,
Stålsmidtd bälte på sig spänner,
Talar sen med dessa orden:
”Mannen är i pansar bättre,
Starkare i jernsmidd skjorta,
Stålmidd mera hårdig
Uti dessa trollmäns dalar,
I de vise männers bygder –
Så den svage ej han fruktar,
Aktar icke ens den starke”.
90.	Ei oo ne warat wäkewät,
Missä mies waraeleksen?
Korwalla tulisen kosken,
Pyhän wirran pyörtehessä;
Siinä mies waraeleksen,	Skydd ej dessa medel skänka;
Hvar tar mannen sig till vara?
Ofvan fallet af eld-forsen,
Vid den helga flodens hvirfel.
Det tar mannen sig till vara,
Skyddar sig och sig omgjordar,
Kläder sig i jernsmidd skjorta,
Stålsmidtd bälte på sig spänner,
Talar sen med dessa orden:
”Mannen är i pansar bättre,
Starkare i jernsmidd skjorta,
Stålmidd mera hårdig
Uti dessa trollmäns dalar,
I de vise männers bygder –
Så den svage ej han fruktar,
Aktar icke ens den starke”.
95.	Hyöteleksen, wyötteleksen,
Rautapaitohin paneksen,
Teräswöihin telkitäksen.
Sanowi sanoilla näillä:
”Mies on luštuissa lujempi,
Rautapaiassa parempi,
Teräswyössä tenhosampi,
Noien noitien noroille,
Tietomiešten tienohille,
Jottei huoli huonommišta,	Skydd ej dessa medel skänka;
Hvar tar mannen sig till vara?
Ofvan fallet af eld-forsen,
Vid den helga flodens hvirfel.
Det tar mannen sig till vara,
Skyddar sig och sig omgjordar,
Kläder sig i jernsmidd skjorta,
Stålsmidtd bälte på sig spänner,
Talar sen med dessa orden:
”Mannen är i pansar bättre,
Starkare i jernsmidd skjorta,
Stålmidd mera hårdig
Uti dessa trollmäns dalar,
I de vise männers bygder –
Så den svage ej han fruktar,
Aktar icke ens den starke”.
100.	Tottele hywiäkänä.”	Skydd ej dessa medel skänka;
Hvar tar mannen sig till vara?
Ofvan fallet af eld-forsen,
Vid den helga flodens hvirfel.
Det tar mannen sig till vara,
Skyddar sig och sig omgjordar,
Kläder sig i jernsmidd skjorta,
Stålsmidtd bälte på sig spänner,
Talar sen med dessa orden:
”Mannen är i pansar bättre,
Starkare i jernsmidd skjorta,
Stålmidd mera hårdig
Uti dessa trollmäns dalar,
I de vise männers bygder –
Så den svage ej han fruktar,
Aktar icke ens den starke”.
105.	Tottele hywiäkänä.”	Skydd ej dessa medel skänka;
Hvar tar mannen sig till vara?
Ofvan fallet af eld-forsen,
Vid den helga flodens hvirfel.
Det tar mannen sig till vara,
Skyddar sig och sig omgjordar,
Kläder sig i jernsmidd skjorta,
Stålsmidtd bälte på sig spänner,
Talar sen med dessa orden:
”Mannen är i pansar bättre,
Starkare i jernsmidd skjorta,
Stålmidd mera hårdig
Uti dessa trollmäns dalar,
I de vise männers bygder –
Så den svage ej han fruktar,
Aktar icke ens den starke”.

211 Castrén's correction:
ängslig || angslig.

<p>110. Laski wirkkua witsalla,
Helähytti helmiswyöllä;
Wirkku juoksi, matka joutu,
Reki wieri, tie lyheni.
Ajo päiwän, ajo toisen,
Kohta kolmannen ajawi.
Kylä waštahan tulewi;
Ajoa suhuttelewi
Alimmaista tietä myöten
115. Alimmaisehen talohon.
Yli kynnyksen kysywi,
Lausu lakkapuun takoa:
”Oisiko talossa taassa
Rinnukseni riisuoja,
120. Aisani alentajoa,
Luokin lonkahuttajoa?”
Lausu lapsi lattialta,
Poika portahan nenältä:
”Ei ole talossa taassa
125. Rinnuksien riisuoja,
Aisojen alentajoa,
Luokin lonkahuttajoa.”</p>	<p>Slog sin snabba häst med spöet,
Smällde till med perle-snerten.
Hingsten sprang, det led med färden,
Släden skrann, och vägen aftog.
Körde en dag, körde tvenne,
Körde än på tredje dagen.
Möter så en by på vägen,
Färdas fram med gny och buller
Uppå vägen, som var nederst,
Till den nedersta bland gårdar.
Spörjer sedan öfver tröskeln,
Talar så bak skärmtaks stolpen:
”Monne här i gården finnes
Den som hästens bröstrem löser,
Fimmelstängerna kan fälla,
Taga lokan ur dess spänning?”
Svarade ett barn från golfvet,
Gosse så från trappan talte:
”Icke finnes här i gården
Den som hästens bröstrem löser,
Fimmelstängerna kan fälla,
Taga lokan ur dess spänning.”</p>
<p>Mitä huoli Lemminkäinen;
Laski wirkkua witsalla,
130. Helähytti helmiswyöllä,
Ajoa suhuttelewi
Keskimmäistä tietä myöten
Keskimmäisehen talohon.
Yli kynnyksen kysywi,
135. Lausu lakkapuun takoa:
”Oisiko talossa taassa
Rinnukseni riisuoja,
Aisani alentajoa,
Luokin lonkahuttajoa?”</p>	<p>Ängslig²¹¹ var ej Lemminkäinen,
Slog sin snabba häst med spöet,
Smällde till med perle-snerten.
Körde fram med gny och buller
Uppå vägen, som var medlerst,
Till den medlersta bland gårdar.
Sporde sedan öfver tröskeln,
Talte så bak skärmtaks stolpen:
”Monne här i gården finnes
Den som hästens bröstrem löser,
Fimmelstängerna kan fälla,
Taga lokan ur dess spänning?”</p>
<p>140. Lausu akka lattialta,
Kielipalku pankon päästä:
”Kyllä saat talosta taašta</p>	<p>Ifrån golfvet hörs en gumba,
Sladderska från härden svara:
”Nog du får från denna gården</p>

145. Rinnuksesi riisujointa,
 Aisasi alentajointa,
 Luokin lonkahuttajointa;
 Ompa kyllä kymmenenki,
 Saatpa jos tahot satoja,
 Jotka sulle kyyin saawat,
 Antawat ajohewosen,
 150. Yli meret mennäksesi,
 Lammit luikahellaksesi,
 Isäntäsi iltaselle,
 Emäntäsi einehelle,
 Muun perehen murkkinalle.
 155. Saaha kukkona kujahan,
 Kanan lassa kartanolle,
 Mennä kynsin kynnyksessä,
 Poikkipuolin portahalla,
 Siwun sintsin lattialla.”

160. Mitä huoli Lemminkäinen,
 Sanan wirkko, noin nimesi:
 ”Oisi akka ammuttawa,
 Koukkuleuka kolkattawa.”
 Laski wirkkua witsalla,
 165. Helähytti helmiswyöllä;
 Ajoa suhuttelewi
 Wierimmäistä tietä myöten
 Wierimmäisehen talohan.

170. Niin pihalle tultuansa
 Lyöpi maata ruoskallansa;
 Utu nousi ruoskan tiestä,
 Mies nuori u'un seassa,
 Sepä riisu rinnuksia,
 Sepä aisojat alenti,
 175. Sepä luokit lonkahutti.

Siitä lieto Lemminkäinen
 Itse korwin kuuntelewi;
 Kuuli ulkoa runoja,

Den som hästens bröstrem löser,
 Fimmelstängerna kan fälla,
 Taga lokan ur dess spänning.
 Karlar får du, fastän tio,
 Hundratals, om så du önskar,
 Hvilka hädan skjuts dig skaffa.
 Gifva dig en häst till åkning,
 Till att färdas öfver hafven,
 Öfver smärre sjöar halka,
 Att du till din husfars qvällsward,
 Till din matmors frukoöst hinner,
 Äter middag med allt husfolk.
 Såsom tupp du tåget uppnår
 Och som hönans unge gården,
 Går med naglarna på tröskeln
 Och på tvären uppför trappan,
 Sidlängs efter farstu-golfvet.”

Ängslig var ej Lemminkäinen,
 Yttrade ett ord och sade:
 ”Gumman vore värd att skjutas,
 Käringen man klubba borde”.
 Slog sin snabba häst med spöet.
 Smällde till med perle-snerten,
 Körde fram med gny och buller
 Uppå vägen, som var öfverst.
 Till den öfversta bland gårdar.

Kom så ända fram till gården,
 Slog på marken med sin piske,
 Dam steg upp, der pisen rörde,
 Och en unger man i dammet.
 Denne löser hästens bröstrem,
 Fimmelstängerna han fäller,
 Tager lokan ur dess spänning.

Derpå muntre Lemminkäinen
 Stadnar först och lyssnar noga;
 Hörde runor ut på gården,

212 Castrén's correction:
sido-väggen || *sido-
 vägen*.

180.	Läpi sammalen sanoja, Läpi lauan laulajoita, Läpi seinän soittajoita.	Ord igenom mossig springa, Hörde qvädas bakom brädet, Inom stugans väggar spelas.
185.	Meni nurkašta tupahan, Sai sisähän salwomešta, Jott' ei häntä koirat kuultu, Eikä haukkujat hawattu.	Gick från knuten nu i stugan Bak från hörnet in i pörtet, Så att hundarne ej hörde, Gläffsarne ej honom märkte.
190.	Tupa oli täynnä tuppisuita, Jakku miehiä jaloja, Siltalauat laulajoita, Owen suu osoawia, Siwuseinä soittajoita, Peripenkki tietäjiä, Karsina karehtioita; Nuo laulowat Lapin wirttä, Hiien wirttä winguttiwat.	Män med långa trutar stugan, Stolta kämpar bänken fyllde, Sångare på golfvet stodo, Siare vid dörrens gafvel, Invid sido-väggen ²¹² spelmän, Längst på bänken suto spämän, Onde trollmän framför ugnen. Desse sjöngo Lappska sänger Och på Hiisis qväden gnällde.
195.	Itse Pohjolan emäntä Liikku sillan liitoksella, Lieho keskilattialla. Sanowi sanalla tuolla:	Sjelf hon Pohjolas värdinna Rörde sig vid golfvets fogning, Uti stugans midt sig svängde, Talte sen med dessa orden:
200.	"Olipa tässä ennen koira, Rakki rauan karwallinen, Lihan syöjä, luun puria, Weren uelta wetäjä; Mi sinä lienet miehiäsi, Ja kuka urohiasi,	"Förr fanns här ock hund i gården, Racka jernet lik till färgen; Köttet åt han, frätte benen, Slukade den råa bloden. Hvem kan du bland männer vara, Hvilken utur hjeltars skara, Då på dig ej hundar skällde, Gläffsare dig icke märkte?"
205.	Kun ei sua koirat kuultu, Eikä haukkujat hawattu."	
210.	Sano lieto Lemminkäinen: "En mä tänne tullutkana Tawoittani, tieottani, Mahittani, maltittani, Ilman innotta isäni, Waruksitta wanhempani, Suuhun Untamon susien, Kitahan kirokawetten."	Sade muntre Lemminkäinen: "Hit jag icke heller kommit, Utan vett och utan seder, Utan makt och utan kunskap. Utan ärfda trolldoms-konsten, Värnlös lemnad af föräldrar, Åt Untamo ulfvars munnar, Åt de biätra männners käftar."

215.	Siitä lieto Lemminkäinen
Itse löihen loihtiaksi,
Laikahutti laulajaksi;
Laulo laulajat parahat
Pahimmiksi laulajoiksi,	Derpå muntre Lemminkäinen
Började att sjelf besvärja
Och sin sångar-konst anlita.
Qvad bland sångare de bästa
Att de sämsta runor sjunga,	Handske af sten i handen,
Bördor utaf sten på ryggen.
Och på hjessan stenig mössa,
Dref i munnen hvassa stenar,
Flata hällar uti halsen
På de bästa ibland skalder,
De bland sångare förnämsta.
220.	Kiwikintahat kätehen,
Kiwiharkko hartioille,
Kiwilakki pääläelle,
Kiwet suuhun syrjin syösti,
Paaet lappehin lapeli,	Niin laulo mokomat miehet
Kissan kirjawan rekehen,
Kissan tuonne kiiätellä,
Eteämmä ennätellä,	230.
225.	Parahille laulajille,
Tietäwimmille runoille.	Pohjan pitkähän perähän,
Lapin laajahan salohon,
Kuss' ei kule karjan kynsi,
Waella hewosen warsa.	Qvad så de förmätna männer
I en brokig kattas släde,
Katten qvad han hän att ila,
Skyndande till fjerran trakter,
Bort till Nordens sista ända,
Lapplands ödemark den vida,
Der ej hjordens klöfvar trampa,
Hästens fåle icke vandra.
235.	Ja laulo mokomat miehet
Lapin laajalle lahelle,
Miesten syöjälle selälle,
Urosten upottajalle,
Jošta welhot wettä juowat,	240.	Qvad ock de förmätna männer
Hän till Lapplands vik den breda,
Fjärden, hvilken männer fräter,
Hjeltar uti vågen dränker,
Hvarur trollmän dricka vatten,
Torra halsar törsten släcka.
240.	Tulikulkut tuiowat.	Ja laulo mokomat miehet
Rutjan koskehan kowahan,
Kinahmehen ilkiähän,
Johon puut päin putoowat,
Perin wieriwät petäjät,
Hongat latwoin lankiawat.	245.
245.	Hongat latwoin lankiawat.	Qvad ock de förmätna männer
Uti strida Rutja-forsen,
Fradgiga och stygga gapet,
Dit brådstupa träden falla,
Tallarna med rötter rulla,
Furur sig med toppar störta.	
250.	Siinä lieto Lemminkäinen
Laulo nuoret, laulo wanhat,
Laulo kerran keski laaun,
Yhen heitti laulamatta	Der nu muntre Lemminkäinen
Qvad de unga, qvad de gamla,
Qvad ock medelålders männer,
Blott en enda qvad han icke,	

Ulappalan ukko wanhan,
Ukko wanhan umpisilmän.

255. Niin ukko sanoiksi wirkki:
”Oi sie lieto Lemmin poika,
Laulot nuoret, laulot wanhat,
Laulot kerran keski laaun,
Niin miks et minua laula?”

260. Se on lieto Lemminkäinen
Sanan wirkko, noin nimesi:
”Niin siks en sinua laula,
Kun sä miessä nuorempana
Makasit oman emosi,
Wanhempasi waiwuttelit;
Itse herjasit heposet,
265. Juoksuttelit suorajouhet,
Suon selällä, maan nawalla,
Ween liiwan liikkumilla.”

270. Ulappalan ukko wanha,
Ukko wanha umpisilmä,
Kowin suuttu ja wihaštu;
Meni ulos ušta myöten,
Pihalle wajoa myöten,
Juoksi Tuonelan joelle,
Siellä katso Kaukomieltä,
275. Wiikon wuotti Lemminkäistä.

Ulappalas gamla gubbe,
Gubben med de slutna ögon.

Gubben nu till orda tager:
”O du Lempi-son, den muntre!
Unga qvad du, gamla qvad du,
Qvad ock medelålders männer,
Hvarför då ej mig du qväder?”

Det var muntre Lemminkäinen,
Yttrade ett ord och sade:
”Derför icke dig jag qväder,
Att i dina yngre dagar
Du besof din egen moder,
Plågade din vårdarinna.
Till och med du hästar bortskämt,
Sprungit efter tagelsvansar
Längs ett kärr, vid jordens nafvel,
Der en slemmig massa pöser”.

Ulappalas gamla gubbe,
Gubben med de slutna ögon,
Vredgades och gick förtörnad
Utur stugan, genom dörren,
Nedför trappan ut på gården.
Sprang så bort till Tuoni-elfven,
Spejade der Kaukomieli,
Bidde länge Lemminkäinen.

Seitsemäs Runo.

Niin sanowi Lemminkäinen:

- ”Anna akka tyttöäsi,
 Sekä nuorta morsianta,
 En tuota pahoin pitäisi;
 5. Sylissäni syöessäni,
 Käsissäni käyessäni,
 Selässäni seiðessäni,
 Maatessa mahani alla.”

Sano Pohjolan emäntä:

10. ”Äsken annan tyttäreni,
 Sekä nuoren morsiamen,
 Kun sa hiihat Hiien hirwen
 Hiien peltojen periltä.”

Sillon lieto Lemminkäinen,

15. Itse kaunis Kaukomieli,
 Sykysyn lylyä laati,
 Kesän ketti kalhuansa,
 Päiwän sauoa salitti,
 Toisen toista kirjotteli.

20. Saipa sukset walmihiksi,
 Kalhunsa kanineheksi.

Sillon lieto Lemminkäinen

- Itse tuon sanoiksi wirkki:
 ”Ei olle sitä metsässä
 25. Jalan neljän juoksewata,
 Kut’ ei näillä yllätetä,
 Kaunihiisti kannateta,
 Kalhuilla pojan Kalewan,
 Laatimilla Lemminkäisen.”

30. Päätty Hiisi kuulemassa,
 Jumala tähyämässä;
 Hiisi hirwiä rakensi,
 Jalopeuroa sukesi,

Sjunde Runan.

Nu sig yttrar Lemminkäinen:

- ”Gumma, gif åt mig din dotter,
 Fästmö ung du mig förläna;
 Illa jag ej henne hölle:
 Uti famnen, då jag äter,
 Då jag går, i mina armar,
 Då jag stilla står, på ryggen,
 Vid min sida, när jag hvilar”.

Sade Pohjolas värdinna,

- ”Då jag gifver dig min dotter,
 Unga fästmön dig förläna,
 När med skidor Hiisi-elgen
 Bakom Hiisis fält du fångat”.

Derpå muntre Lemminkäinen,

- Sjelf den sköne Kaukomieli
 Slöjdar skidor under hösten,
 Sommarn all dem skinnbekläder,
 Klyfver en dag ena staven,
 Dan derpå den andra sirar.

- Får så skidorna i ordning,
 Får dem väl och prydligt gjorda.

Derpå muntre Lemminkäinen

- Sjelf till orda tog och sade:
 ”Djur i skogen tör ej finnas,
 Springande på fyra fötter,
 Som man upp med dem ej hinner,
 Som man icke lätt kan fånga
 Med Kaleva-sonens skidor,
 De af Lemminkäinen gjorda.

- Detta råkar Hiisi höra,
 Guden råkar det förnimma;
 Börjar så en elg att bygga,
 Att ett ståtligt rendjur dana.

35. Pään mäkäsi mättähästä,
 Jalat rannan raippasiä,
 Sääret aian seipähiästä,
 Selän aian aiaksesta,
 Korwat lammin lumpehiästä,
 Ketun kuusen koskuestä,
 40. Muun lihan lahoästä puusta,
 Silmät kuukkunan kiwestä.

Laski kättä lautaselle,
 Itse neuo hirweänsä,
 Kun kukin sukimoansa,
 45. Itse ilmoin luomoansa:
 ”Nyt sie juokse Hiitten hirwi,
 Jalkoa jalo tewana,
 Poropetra poimettele,
 Poron poikimasioille,
 50. Lapin lasten tanterille.”

Siitä juoksi Hiitten hirwi,
 Jalkasi jalo tewana,
 Poropetra poimetteli,
 Pohjan aitojen peritse,
 55. Lapin lastutanteritse;
 Potkasi koan owea,
 Kaato kattilat tulelta,
 Selin keiton keikahutti,
 Lihat tuhkahan tuherti,
 60. Liemet lieteheh lewitti,
 Itse eillehen menewi.

Lapin lapset itkemähän,
 Lapin koirat haukkumahan,
 Kylän naiset nauramahan.
 65. Tuli weitikkä werewä,
 Sano kaunis Kaukomieli:
 ”Mitä täällä immet itki,
 Mitä täällä naiset nauro,
 Kuta täällä koirat haukku?”

Hufvudet af tufva bildar,
 Gör dess fötter utaf vide
 Och af gärdsgårds-störar benen,
 Ryggen af en gärdsel-tråda,
 Utaf näckrosblad dess öron,
 Tunna skinnet utaf granbark,
 Af en rutten stubbe köttet,
 Ögonen af musslans stenar.

Klappar med sin hand på ryggen,
 Sjelf han undervisar elgen,
 Som enhvar plär undervisa,
 45. Hvad till verlden sjelf han frambragt:
 ”Ila skyndsamt, Hiisi elg du,
 Rör på benen, stolta skogsdjur,
 Spring min qvicka ren med snabbhet
 Hän till renars kalfnings-ställen,
 50. Till de fält, der Lappar lefva”.

Ilade så Hiisi-elgen,
 Hoppade det stolta djuret,
 Sprang med snabbhet qvicka renen
 Utmed Pohjas yttre gården,
 55. Längs de fält, der Lappar lefva.
 Sparkade på kåta-dörren,
 Stjelppte kittlarna på elden,
 Vände upp och ned med koket,
 Vräkte köttet uti askan,
 60. Hällde soppan den på härden,
 Ilar sedan längre framåt.

Lappars barn nu till att gråta,
 Lappars hundar till att skälla,
 Bya-huſtrur till att skratta.

Kom så den förvägne sällen,
 Sade vackra Kaukomieli:
 ”Hvarför greto här nyss jungfrur,
 Hvarför skrattade här huſtrur,
 Hvarför gläffsade här hundar?”

70. ”Juoksi tästä Hiitten hirwi,
Jalkasi jalo tewana,
Poropetra poimetteli;
Potkasi koan owea,
Kaato kattilat tulelta,
75. Selin keiton keikahutti,
Lihat tuhkahan tuherti,
Liemet lieteheh lewitti,
Itse eillehen menewi.”

80. Siitä weitikkä werewä
Lykkäsi lyllyn lumelle,
Kun on woina wuolakenna;
Kanto kattawan awuksi,
Kun on kiitävän hawukan;
85. Kanto kaksi sauoansa
Kahen puolin kalhustansa;
Saan makso sauwa markan,
Toinen ruskian reposen.

90. Siitä kerran potkasewi
Silmän sintämättömähän,
Potkasewi kerran toisen
Korwan kuulemattomahan,
Potkasewi kolmannenki
Jo tawotti Hiien hirwen.

95. Kokan koiwusen rakenti,
Tarhan tammisen tawotti:
”Siinä seiso Hiien hirwi,
Poropetra poimettele!”

100. Selkeä silitlelewi,
Taljoa taputtelewi:
”Sopisipa taassa maata
Nuoren neitosen keralla.”

Siitä kiihty Hiien hirwi,
Poropetra potkimahan;
Kokan koiwusen lewitti,

”Här förbi lopp Hiisi-elgen,
Hoppade det stolta djuret,
Sprang med snabbhet qvicka renen,
Sparkade på kåta-dörren,
Stjelpte kittlarna på elden,
Vände upp och ned med koket,
Vråkete köttet uti askan,
Hällde soppan ned på härden,
Ilade så längre framåt”.

Sköt nu den förvägne sällen
Ut på snön den venstra skidan,
Hal som smörbestruken skifwa,
Bar till hjälp sin högra skida.
Snabb som höken uti flygten.
Tog så sina tvenne stafvar,
Fästade vid mindre skidan.
Hundra mark var värd den ena,
Bruna räfvens skinn den andra.

Stöter till den första gången,
Ögat honom icke nådde;
Stöter så den andra gången,
Örat honom icke hörde;
Stöter än den tredje gången,
Upp han Hiisi-elgen hinner.

Reder så af björk ett ledband,
Gör en hägnad utaf ekar:
”Hiisis elg, der må du stadna,
Der ren-oxe må du hoppa”.

Stryker elgen långsmed ryggen,
Klappar smekande på hullet:
”Roligt vore der att ligga
Med en ung och fager flicka”.

Deraf retas Hiisi-elgen,
Renen började att sparka,
Bandet utaf björk förstörde,

105.	Tarhan tammisen hajotti,
Itse eillehen menewi.

Siitä weitikkä werewä
Wielä kerran potkasewi,
Lysmätti lyly läwestä,
110. Taittu kalhu kannan tiestä,
Saua katki kään siašta,
Toinen somman suowerosta.
Itse juoksi Hiien hirwi,
Jottei päätänä näkynnä,
115. Silmän sintämättömäksi,
Korwan kuulemattomaksi. | Stjelppte hägnaden af ekar,
Ilade så längre framåt.

Derpå den förvägne sällen
Ännu en gång fram sig sparkar;
Venstra skidan bröts vid remmen
Och den högre under hälen,
Invid handen ena stafven,
Och den andra invid doppskon.
Sjelf sprang sedan Hiisi-elgen,
Att ej hufvudet ens syntes,
Ej en skymt för ögat skönjdes
Och för örat inte hördes. |
| 120. | Siitä lieto Lemminkäinen,
Itse kaunis Kaukomieli,
Wielä muišti muunki keinon,
Toki toisen tien osasi;
Sauowi sanalla tuolla,
Lausu tuolla lausehella:
”Joko hiihan hiljalleni,
Werkkahalleni wetelen;
125. Hiljallehen huono käypi,
Sauan woimaton pitäwi.
Heitän poies heinäkengät,
Panen talwitallukseni,
Sykysyiset syylinkini,
130. Metsolahan mennäkseni,
Metsän tyttöjen tyköhön,
Sinipiikojen pihalle,
Hawulinnan liistehille. | Derpå muntre Lemminkäinen,
Sjelf den sköna Kaukomieli
Visste ännu annan utväg.
Hittade på annat medel.
Höjande sin röst han sade,
Talade med dessa orden:
”Monne jag nu skidar långsamt,
Monne makligt fram jag skrider?
Långsamt går den svage mannen,
Kraftlös man på staf sig stöder.
Mina höskor af jag kastar,
Kläder på mig vinter-skorna,
Strumporna för hösten gjorda,
Att till Metsola nu färdas.
Mig bege till skogens tärnor,
Till de blåa jungfrurs boning,
Inom barrträds-borgens hägnad. |
| 135. | Minun sukseni kuluwat,
Hopiaiset hoikkenewat;
Otan Hiien hienot sukset,
Lemmon leppäset siwakat,
Niillä hiihan Hiien maita,
Lemmon maita löyhyttelen,
140. Hiihan kohti korwen rannan,
Salon sintäwän sisälle. | Mina skidor blifva nötta,
Silfver-skidorna de smalna,
Tager Hiisis lätta skidor
Lempo-gudens alträds skidor.
Uppå Hiisis mark jag skidar,
Sväfvar öfver Lempos länder
Hän mot randen utaf öknen,
Skogen, som i fjerran skymtar. |

145. Tuolta korpi kuummottawi,
 Tuolta sintäwi sinerwä;
 Tuonne mieleni tekewi,
 Aiwoni ajattelewi,
 Muien miesten metsimaille,
 Urosten eräsaloille.

150. Otan kolme koiroani,
 Wiisi willa hänteäni,
 Seitsemän sepeleäni;
 Kohottelen koiriani,
 Jouwuttelen jousiani,
 Suksiani suin puhelen.
 155. Suksi on jalkoa sukua,
 Jousi kättä joukkioa,
 Päre nuoli, puu wasama.

160. Koirani keränä wieri,
 Kylän kukka kuulusana,
 Sukseni ma'a matona.
 Niin on häntä koirallani,
 Kun komehin korpikuusi;
 Niin on silmät koirallani,
 Kun on suurin suitsirengas;
 165. Niin on hammas koirallani,
 Kun on wiikate Wirossa.

170. Sinä koirani komehin,
 otukseni oiwallisin!
 Juoksuttele, jouwuttele,
 Ahomaita aukehia;
 Juokse tuonne toisualle
 Mielusahan metsolahan,
 Tarkkahan Tapiolahan.

175. Kowa ilma koskenewi,
 Rakkihini rapsuawi,
 Niin minä sanon mokomin,
 Sanon, kun sano isoni:
 Tellerwo Tapion neiti,

Dädan skymtar öken-skogen,
 Blåa randen dädan skimrar.
 Dit mig göres lust i hågen,
 Dit mitt sinne städse längtar,
 Till de andra männers skogar,
 Kämpars vidt aflägsna öknar.

Tar jag mina trenne hundar,
 Valpar fem med yllne svansar,
 Hundar sju med ring om halsen.
 Manar hundarna till jagten.
 Ordnar skyndsamt mina bågar
 Och till mina skidor talar.
 Skidan är en fotens frände,
 Handens bundsförvandt är bågen,
 Trä är pilen eller perta.

Byens ros, du fjerran hörde,
 Du min hund, far fram som nystan,²¹³
 Kräla som en mask, min skida.
 Sådan på min hund är svansen,
 Som den skönsta gran i skogen;
 Ögon har min hund så stora,
 Som den största ring i betslet,
 Och dess tand jemväl är lika
 Med en lie uti Estland.

Du bland mina hundar skönaßt,
 Ibland mina djur det bästa!
 Spring nu hän och skyndsamt ila
 På de öppna svedje-länder;
 Håsta dit åt andra nejder,
 Bort till Metsola det lufva,
 Det vaksamma Tapiola.

Om ett omildt väder skulle
 Piska på min lilla racka,
 Jag helt enkelt så blott säger,
 Som min fader fordom sade:
 ”Tellervo, Tapios jungfru,

213 Castrén has changed
 the order of the two
 lines.

180.	Mielikki metsän miniä!
Kukuttele koiroani,
Haukuta hakioani,
Sisällä salon sinisen,
Korwen kultasen koissa.
Wäännä wainu wempelelle,
Tuhku kaarelle siwalla,
185. Lyö löyly etempääki,
Kanna wainu kaukempoa,
Tulla koiran sieramihin,
Wilullaki, wihmoillaki,
Säillääki, satehillaki;
190. Jotta koiran kohti juosta,
Penun julki julkotella,
Mielusassa metsolassa,
Tarkassa Tapiolassa.	Mielikki, skogs-sonens hustru!
Lifva upp min hund att ljuda,
Reta vädraren att skälla
Uti dunkla öde-skogen,
Inuti den gyllne öknen.
Vänd mot bågen vildbråds-lukten,
Kašta ångan mot mitt vapen,
Imman ifrån fjerran skicka,
Sänd på afstånd redan lukten.
Bringa den i hundens näsborr
Både under köld och väta,
Uti storm och regnigt väder,
Att mot rofvet hunden löper,
Springer rätt på villebrådet
Uti Metsola det ljufva,
Det vaksamma Tapiola.
195.	Niinp' ennen sano isoni,
Wieri waltawanhempani,
Kun ei koira kohti juossut,
Penu oikein osannut:
Ku on koirani kokenut,
Mikä hallin haittaellut;
200. Ku on tukki koiran turwan,
Wainukullan salpaeli
Kun ei koira kohti hauku,
Penu oikein osoa?	Så min fader fordom sade,
Yttrade den gamle mannen,
När hans hund ej sprang åt rofvet,
Misste tog om villebrådet:
"Hvem har nu min hund förderfvat,
Hvem har skadat bruna valpen,
Stoppat till på honom nosen,
Hämmat gyllne väderkornet,
När ej hunden skäller säkert,
Valpen tar om rofvet misste?
205.	Kyllä tieän koiran synnyn,
Arwoan alun penuen:
Tuulelt' on penuen tunti,
Ahawalta koiran alku.
Portto Pohjolan sokia,
Ulappalan umpisilmä,
210. Perin tuulehen makasi,
Pallehin pahaan säähän,
Selin luoen luotehesen,
Kaltoin kaarnapohjasehen.
Tuuli nošti turkin helmet,	Nog jag hundens ursprung känner,
Tror mig veta valpens början.
Valpens känsel är från vinden,
Vårens vind har hunden alstrat.
Blinda skökan uti Pohja,
Ulappalas blinda qvinna
Låg med ryggen vänd åt vinden,
Sidan emot hårda vädret,
Ryggen vette emot veſter,
Var åt norr helt litet riktad;
Vinden höjde pelsens fällar

215. Ahawa hamehen helmat,
Teki tuuli tiineheksi,
Ahawa awulliseksi.
- Mitä kantawi kohussa.
Koiran tuo kohussa kanto,
220. Penun alla pernojensa,
Maksoissansa maan itikan.
- Ku kanto kapalonuorat?
Hawon akka raiwokerta,
Se kanto kapalonuorat,
225. Lapsen karkian kapalon,
Liinoissansa liikutteli,
Helmoissansa heilutteli.
- Penitar waliwo waimo,
Ulappalan umpisilmä!
230. Tule lašta päästämhän,
Poikoa perittämähän;
Tuli lukko koiran suuhun,
Haitta haukun hampahisin,
Ota lukko koiran suusta,
235. Haitta haukun hampahišta;
Ota sulku suun eestä,
kielen kantimešta,
Anna koiran kohti juosta,
Penun oikein osata.
240. Lähen nyt miehišta metsälle,
Urohišta ulkotöille;
Lepy lehto, kostu korpi,
Taiwu ainoinen Tapio!
Ihastu jumalan ilma,
245. Miehen mennessä metsälle!
Ota metsä mieheksesi,
Urohoksesi Tapio,
Korpi kolkkipojaksesi!
- Vårens vind upp kjorteln blåste.
Hafvande hon blef af vinden,
Blef af vårens vind befruktad.
- Hvad är det, hon bär i skötet?
Bär en hund uti sitt sköte,
Liten valp inunder mjälten,
Markens kräk uti sin lefver.
- Hvem bär bindlarna till lindan?
Barrträds-gumman, vilda qvinnan,
Hon bär bindlarna till lindan,
Bär åt barnet grofva lindan,
Vaggar det i linne-dukur,
Gungar uti klädning's fällar²¹⁴.
- Penitar, du sköna qvinna,
Ulappalas blinda sköka!
Kom att barnet nu befria,
Att din son till rätta hjelpa.
Lås för hundens mun är anbragt
Och en bom för gläffsarns tänder;
Ifrån hundens mun tag låset,
Bommen ifrån gläffsarns tänder.
Borttag rigeln ifrån munnen,
Ryck ur tungans fäste kafveln.
Att mot rofvet hunden löper,
Springer rätt på villebrådet.
- Ensam jag bland alla hjeltar
Går i skogen ut att jaga.
Blidkens lundar, blidkens öknar,
Var mig blid, du milde Tapio,
Klarna upp, du Herrans väder,
När till skogen nu jag färdas!
Till min²¹⁵ man du skog mig tage.
Välj mig Tapio till din hjelte,
Öensskog att pilar bära.

- 214 Castrén's correction:
klädning's fällar ||
klädning's-fällar.
- 215 Error of translation,
should be *din*
"your."

250.	Soita metsä kanteletta,
Kukuta salo käkeä.
Jotta kulta kuunteleisi,
Hopia tilin tekisi,
Alla kuusen kultalatwan,
Alla kaunihin katajan.	Skog på kantele nu spela,
Lät, o öken, göken gala,
Så att guldet skulle lyssna,
Silfret för mig redogöra
Under granens gyllne krona,
Under vackra enens qviſtar.
255.	Matalainen mulla mahti,
Lyhykäinen onnen lykky,
Sukset kultaset kuluwat,
Hopiaiset hoikkenewat;
Ikäwä minun tulewi,
260. Ikäwä tulettelewi,
Kun ei oo kullan muuttajoa,
Hopian wajehtajoa.
Ikäw' on iloton ilta,
Päiwä pitkä saalihiton.	Egen makt hos mig är ringa,
Ovaraktig är min lycka.
Mina gyllne skidor nötas,
Silfver-skidorna de smalna.
Ledsnaden mig här betager,
Ingen ro den åt mig gifver,
När ej någon byter guldet,
Ingen finns, som silfret vexlar.
Lång är qvällen utan glädje,
Dagen lång förutan byte.
265.	Joko suuttu suuri luoja,
hallan antaja wihaſtu,
Kun ei anna aionkana,
Harwonkana hoiwauta?
Ellös suuttuo jumala,
270. Maan pitäjä pillastuo;
Toki anna aiallani,
Iälläni ilmauta,
Kun ma ainosin anelen,
Kielin kullan kuikuttelen.	Vredgades den ſtore Guden
Blef han ond, som ullen gifver,
När ej tidtals ens han gifver,
Ej ens sällan muntrar sinnet?
Icke må, o Gud, du vredgas,
Jordens herre dig förifra.
Gif dock en gång i min lefnad,
En gång i mitt lif ett byte,
När så vackert jag anropar,
Beder med en gyllne tunga.
275.	Miks et anna antoluoja,
Lupoa luja jumala?
Ei ne muutkana paremmat,
Eikä pyytäjät pyhemmät;
Eipä miesten muienkana
280. Sinisemmät silmiripset,
Koriimmat kulmakarwat,
Jalan heitto hempiämpi.
Muut ne wiewät wiekkahuulla,
Muut ottawat ounahuulla,
285. Mie en weisi wiekkahuulla,	Gifvare, hvi ger du icke?
Hvi ej ſtarke Gud du lofvar?
Ej de andra äro bättre,
Icke heligare skyttar.
Icke hafva andre männer
Ögonbrynen mera mörka,
Ögonhåret mera vackert,
Fotens svängning mera ledig.
Andra få med liſt sitt byte,
Taga rofvet bort bedrägligt,
Ej med liſt jag ville få det,

- En ottaisi ounahuulla,
Weisin waiwani näöstä,
Ottaisin omašta työstä.
290. Mikä mieli, mikä muutos,
Mielusassa metsolassa;
Entinen metsän emäntä
Oli kaunis katsannolta,
Ihana inertimiltä,
Käet olit kullan käärehissä,
295. Sormet kullan sormuksissa,
Pää kullan päätinehissä,
Tukat kullan suortuwissa,
Korwat kullan koltuskoissa,
Silmäripset simpukoissa;
300. Nykynen metsän emäntä
Ruma on warsin rungoltansa,
Ilkiä inertimiltä,
Käet on witsakäärehissä,
Sormet witsasormuksissa,
305. Pää witsa päätinehissä,
Tukat witsa suortuwissa,
Korwat witsa koltuskoissa,
Kaula witsa helmilöissä.
310. Missä nyt antaja asuwi,
Eläwi hywä emäntä,
Puhas muori puuhoawi?
Tuolla antaja asuwi,
Eläwi hywä emäntä;
315. Puhas muori puuhoawi,
Sakaroilla sarwilinnan,
Metsän linnan liepehillä.
Eilen mie käwin metsässä,
Kolm' on linnoa metsässä;
Yksi puinen, toinen luinen,
320. Kolmansi kiwinen linna,
Se linna emännän linna,
Kuus' on kulta ikkunoa
Kunki linnan kulmanteella.
- Toge icke bort bedrägligt,
Förde för min hafda möda,
Toge för mitt eget arbet'.
- O hur allt nu är förändradt
Uti Metsola det ljufva!
Skogens fordna herrskarinna,
Hon var vacker till att skåda.
Hennes bröst, det var behagligt,
Armarna af guldband pryddes,
Fingrarna af gyllne ringar,
Hufvudet af gyllne kransar,
Håret utaf gyllne bindlar,
Öronen af gyllne hängen,
Ögonbrynen utaf perlor.
Skogens nya herrskarinna,
Hon är vidrig till att skåda,
Hennes bröst är vederstyggligt,
Risband armarna omgifva,
Fingrarna af risband prydas,
Hufvudet är risbekransadt,
Ris hon har till hårets bindlar,
Ris till sina öron-hängen,
Ris till perlor uppå halsen.
- Hvar är gifverskan nu bosatt,
Hvar finns goda skogs-värdinnan,
Rörer sig den ädla modren?
Der är gifverskan nu bosatt,
Der finns goda skogs-värdinnan,
Rörer sig den ädla modren:
Invid horn-borgens tinnar,²¹⁶
Borgens kanter uti skogen.
Jag i går gick ut i skogen,
Borgar tre i skogen finnas,
En af trä, af ben den andra,
Utaf sten är tredje borgen,
Denna borgen är värdinnans.
Sex der finnas gyllne fönster
Uppå borgens alla väggar;

216 Metric error: one syllable is missing.

325.	Mie katsoin sisähän noista,
Siellä antajat asuwat,
Ja wiruwat wiljan eukot.	Genom dem jag såg i borgen.
Der de bo, som fångsten gifva,
De som skänka villebrådet.
330.	Mielikki metsän emäntä,
Puhas muori, muoto kaunis!
Lyöte lykkywaattehisin,
Antipaitohin panete;
Aukase metinen arkku,
Mesilipas liikahuta,
Metiseltä mättähältä,
Kultaselta kunnahalta.	Mielikki, du skogs-värdinna,
Ädla moder, skön att skåda!
Tag uppå dig lycko-kläder,
Kläd dig uti gåfvo-skjortor;
Öppna honungsfylda kistan,
Rör det nätta honungs-skrinet
Ifrån honungsrika tufvan,
Från den gyllne kullens hympel.
335.	Tuo mulle metsän olutta,
Metsän mettä juoakseni;
Metsäss' on olutta paljon,
Metsässä mesi makia.	Skogens öl du åt mig bringa,
Gif mig af dess mjöd att dricka,
Mycket öl i skogen finnes,
Sött är mjödet uti skogen.
340.	Hiero kahta kämmentäsi
Nyperrä hypehiäsi,
Pane kulta kulkemahan,
Hopia waeltamahan,
Wasten miestä walkiata,
Kowin koiwun karwalliästä.	Gnid nu dina begge händer,
Dina finger-spetsar gnugga,
Bringa guldets till att färdas,
Sänd ditt silfver ut att vandra
Gent emot den hvita mannen,
Den med björken ganska lika.
345.	Metsolan metinen neiti,
Metsän piika pikkarainen!
Soitellos mesinen pilli,
Simapilli piiparoita,
Korwalle ehon emännän;	Du Tapios honungs-jungfru.
Skogens lilla, vackra tärna!
Spela på din honungs-pipa,
Låt nu honungs-hornet fröjda
Gunstiga värdinnans öra.
350.	Et emäntä lienekkänä,
Jos et piikoa pitäne,
Sata piikoa pitäne,
Tuhat muuta käskyläistä,
Karjan kaiken kaitsiata,	Ej värdinna må du vara,
Om du ingen piga håller,
Icke lönar hundra pigor,
Tusen andra hjon ej äger,
För att dina hjordar valla,
Flitigt vakta allt ditt vildbråd.
355.	Wiitsiätä wiljan kaiken.	
	Mielikki metsän miniä,
Tuulikki tytär Tapion!
Ota piiska pihlajainen,	Mielikki skogs-sonens hustru,
Tuulikki, du Tapios dotter,
Bryt ett spö af veka rönnen,

<p>360. Katajainen karjan ruoska,
Takoa Tapiowaaran,
Tuomiwaaran tuolta puolen,
Jolla witsot wiljoasi,
Karkottelet karjoasi.
Aja wilja wieremmille,
365. Aukeimmille ahoille;
Jok' on laiska juoksemahan,
Sitä laske lautaselle;
Joka tieltä pois menewi,
Sitä silmille siwalla,
370. Tielle korwašta kohota.</p> <p>Oja waštahan tulewi,
Puro tiellä poikkipuolen;
Silkki sillaksi siwalla,
Punalanka portahaksi.</p> <p>375. Metsän ukko halliparta,
Metsän kultanen kuningas!
Pane nyt metsät miekka wyölle,
Salot kalpio kätehen;
Salot pannos palttinahan,
380. Metsät werkahan wetäös,
Haawat kaikki haljakkoihin,
Kuuset kultihin rakenna,
Wanhat hongat waskiwyölle,
Petäjät hopiawyölle,
385. Koiwut kulta kalkkaroihin.
Paa kun panit muinoselta
Sinun antiaikoinasi,
Minun pyytöpäiwinäni;
Mentyä minun metsälle,
390. Ja salolle saatuani,
Korwelle kohottuani,
Mäen päälle päästyäni,
Kuuna paišto kuusen oksat,
Hopiana hongan oksat,
395. Päiwänä petäjän latwat,</p> | <p>Tag af enträd dig ett gissel
Ända bortom Tapio-berget,
Från hägg-bergets andra sida,
För att drifwa fram ditt vildbråd,
Längre dina hjordar jaga.
Kör dem närmare till randen,
Till mest öppna svedjeländer.
Den som ej är snabb att springa,
Slå med spöet uppå gumpen;
Den som löper bort från vägen,
Smäll mot ögonen med piskan,
Drag från öronen på vägen.</p> <p>Kommer så en bäck till möte,
Går en rännil öfver vägen,
Laga dit en bro af silke,
Trappa utaf röda garnet.</p> <p>Dunkelskägig skogens gubbe,
Frejdad konung öfver djuren!
Skogarna med svärd omgjorda,
Sätt i öknens hand en klinga,
Kläd i linne ökenskogar,
Andra skogar pryd med kläde.
Asparna styr ut i vadmal,
Granarna med guld besmycka;
Spänn kring furur koppar-görldar,
Omkring tallar silfver-bälten,
Björkar pryd med silfver-fransar.
Gör som fordom du ock gjorde,
Under dina gåfvo-tider
Och på mina fångste-dagar.
Ty då jag gick ut i skogen,
Då jag hann till ödemarken
Och i öken-skogen uppsteg,
Framkom ändtligt upp på backen:
Månlikt lyšte granens qviSTAR,
Furuns grenar såsom silfver,
Tallens toppar sollikt glänste,</p> |
|--|--|

Haawan latwat haljakkoina;
Kuuna paišto kuulu poika,
Päiwänä tytär pätöwä.

400. Awa aittasi awara,
Luinen lukko lonkahuta;
Ota kultanen kurikka,
Käyös waskinen wasara,
Jolla korwet kolkuttelet,
Salot synkät sylkyttelet,
405. Wiljan syntymäasioilla,
Rahan karwan kaswinmaalla,
Jotta wilja wirtoaisi,
Sekä karja karkuaisi,
Miehen etsiwän etehen,
410. Uron ottawan ohille.

Aita kultanen kuwoa,
Hoplainen pystö pistä,
Juosta karjan joutusašti,
Wikewästi wiilletellä,
415. Kullaišta kujoa myöten,
Hopiaišta tietä myöten.
Jospa karja karkuaisi,
Eli wilja wierehtäisi,
Niin sä aitoa kohenna;
420. Kun hän katsowi ylitse,
Sillon aitoa ylennä;
Kuni katsowi alatse,
Sillon aitoa alenna;
425. Kun ei wilja wieremällä,
Sillon aita annollansa.

Hiien poika pikkarainen,
Hyppääjä hywän selän.
paljastele warsoasi,
Rakentele ratsuasi,
430. Ota kulta kannuksesi
Hopiaisens orren päästä,

Aspens toppar såsom vadmal;
Goda gossen sken som måne,
Såsom sol den sköna flickan.

Öppna nu ditt stora wiðthus,
Rigla upp din bodas benlås,
Tag derur en gyllne klubba,
Hammare af koppar gjuten,
Hvarmed du i öknens slamrar,
Väsna uti öde-skogen,
Uppå vildbråds födslo-ställen,
Der de ludna djuren växa,
Så att villebrådet skyndar,
Skogens hjordar måtte rusa
Emot mannen, som dem söker,
Framför hjelten, som dem tager.

Bilda utaf guld ett gärde,
Gör en gårdsgård utaf silfver,
Så att hjorden skyndsamt springer,
Ilar fram med största snabbhet,
Färdas långsmed gyllne tåget,
Springer uppå silfver-vägen.
Men om hjorden skulle rymma,
Villebrådet gå åt sidan,
Så förbättra du ditt gärde.
Skådar hjorden öfver gårdet,
Så gör högre då ditt gärde;
Skådar hjorden under gårdet,
Må du göra gårdet lägre;
Om ej hjorden går åt sidan,
Då må gårdet blifva orördt.

Liten son af Hiisi-Guden,
Som den goda hasten rider!
Sadla nu din unga fåle,
Laga ridhåsten i ordning;
Tag så dina gyllne sporrar
Ifrån silfver-åsens ända,

435. Kultaseſta lippahaſta,
Kaskiſeſta wakkaseſta;
Sillä kutkuta kuwetta,
Sekä kaiwa kainaloita,
Anna juoſta joutuſaſti,
Wikewäſti wuilletellä,
Waskiſiſſa waljahiſſa,
Kultasiſſa kahlehiſſa.
440. Aita waſtahan tulewi,
Riehto aitoa repäſe
Wiieltä witaſawäliltä,
Seitſemältä ſeipähältä,
Kaheksalta kannon päältä.

445. Ota witaſa wiittä ſyltä,
Koiwu kolmia tapoa,
Jolla witaſot wiljoaſi,
Karkottelet karjoaſi.
Kun ei täywy tännempänä,
450. Niin tuo tuolta tuonnempoa
Takoa Tanikan linnan,
Hiien linnan liepehiltä,
Urohulle pyytäjälle,
Miehelle anelewalle.

455. Mimerkki metsän emäntä,
Waimo puhaſwarrellinen,
Metsän ukko halliparta,
Metsän kultanen Kuningaſ!
Tule nyt kullaſ muuttelohon,
460. Hopian wajehtelohon.
Minun on kullaſt kuun ikuiſet,
Päiwän poloiset hopiat,
Iſoni ſoaſta ſaamat,
Tawottamat tappioiſta;
465. Ne kuluwat kukkarossa,
Tummentuwaſ tuhniolla,
Kun ei oo kullaſ muuttajoa,
Hopian wajehtajoa.

Från det nätta gyllne ſkrinet,
Från den blanka koppar-aſken.
Kittla med dem fålens länder,
Jaga dem i häſtens ſidor.
Låt ſå fålen ſkyndsamt ſpringa,
Ila fram med ſtörſta ſnabbhet
I ſitt rede utaf koppar,
Uti ſina gyllne kedjor.
Om ett gärde då dig möter,
Sönderrif det närmſta ſtycket
Gårdſgårdſbanden fem emellan,
Mellan ſtörar ſju i gärdet,
Ifrån åtta ſtubbars ändar.

Tag ett fem famnaſ ſpö i handen,
Grip en björk om trenne famnar,
Hvarmed du ditt vildbråd piſkar,
Drifver dina hjordar undan.
Finnaſ ej nära djur tillfyllenſt,
Hemta då från längre afſtånd,
Ända bak' Tanika-borgen,
Ifrån Hiisi-borgenſ fäſten,
Åt den hjelte, ſom här jagar,
Mannen, hwilken vackert beder.

Mimerkki, du ſkogs-wärdinna,
Qvinna med den ädla växten!
Dunkelſkäggig ſkogenaſ gubbe,
Frejdad konung öfver djuren!
Kom nu hit att byta guldet,
Kom att ſilfret med mig vexla.
Gammalt är mitt guld ſom månen,
Silfret aldrigt ſåſom ſolen,
Af min far i krig förwärfwad,
Taget under ſtridenaſ tummel.
Nu det nöteſ uti pungen,
Mörknar i min elddonaſ-påſe,
När ej finnaſ, den guldet byter,
Den ſom ſilfret ſkulle vexla.

470. Tule nyt kullat ottamahan,
 Hopiat walitsemahan;
 Minun on kullat kirkkahammat,
 Sinun kullat karwasemmat.
 Lempiliinasi lewitä
 Alle minun kultieni,
 475. Kullan maahan tippumatta,
 Hopian riwestymättä,
 Kullat annan kynsillesi,
 Kämmenellesi hopiat.”

480. Sillä lieto Lemminkäinen
 Toki hiihti Hiien hirwen
 Hiien peltojen periltä;
 Itse lämsensä lähetti
 Hiien hirwen hartioille,
 Kaulalle kameli warsan,
 485. Jott’ei potkinut kowašti,
 Selkeä silittäessä.

490. Sano tuolta tultuansa,
 Pohjolahan saatuansa:
 ”Jo ma hiihin Hiien hirwen
 Hiien peltojen periltä;
 Anna akka tyttöäsi,
 Sekä nuorta morsianta.”

495. Sano Pohjolan emäntä:
 ”Äsken annan tyttäreni,
 Sekä nuoren morsiamen,
 Kun sa suištät suuren ruunan,
 Hiien ruskian hewosen,
 Hiien warsan waahtileuan,
 Joll’ on rautaset kapiot,
 500. Teräksiset temmottimet,
 Tuli tukka, rautaharja.”

Sillon lieto Lemminkäinen
 Otti kulta ohjaksensa,

Kom att guldets af mig taga,
 Välja ut mitt bästa silfver.
 Klart är guldets, som jag äger,
 Och ditt guld är mera ludet.
 Utbred dina vackra dukar
 Under guldets, som jag gifver,
 Att det ej på marken faller,
 Att ej silfret strös åt sidan.
 Guldets ger jag dig i handen,
 Silfret uti dina fingrar.”

Dermed muntre Lemminkäinen
 Slutligt Hiisi-elgen fångar
 Ända ifrån Hiisis åkrar.
 Sjelf han kastade sin snara
 Omkring Hiisi-elgens skuldror,
 Omkring halsen på kamelen,
 Att den ej fick häftigt sparka,
 Då han strök den längsmed ryggen.

Sade dädan återkommen,
 När till Pohjola han hunnit:
 ”Nu jag Hiisi-elgen fångat
 Ända ifrån Hiisis åkrar.
 Gumma, gif åt mig din dotter,
 Unga fästmon mig förläna”.

Sade Pohjolas värdinna:
 ”Då jag dig min dotter gifver,
 Unga fästmon dig förlänar,
 När du stora hästen betslar,
 Tyglar Hiisis häst, den bruna,
 Fålen, hvilken fradga frustar,
 Hvilkens hof af fasta jernet,
 Utaf hårda stålet bildas,
 Och hvars man är eld och låga”.

Nu den muntre Lemminkäinen
 Tager sina gyllne tyglar

505. Hopiaisen marhaminnan,
Läksi hewosen hakuhun,
Suwikunnan kuuntelohon
Hiien nurmien periltä.
510. Aštua taputtelewi,
Käyä kullerroitlelewi,
Wihannalle wainiolle,
Pyhän pellon pientarelle.
515. Siellä etsiwi hewoišta,
Päätä puiti katselewi,
Suwikunnan suitset wyöllä,
Warsan waljahat olalla.
520. Iski silmänsä itähän,
Käänti päätä päiwän alle,
Näki hiekalla hewosen,
Kuloharjan kuusikolla,
Senp' on tukka tulta tuiski,
Harja suihkisi sawua.
525. Niin sanowi Lemminkäinen:
”Ukko taiwahan napanen,
Remupilwen reunahinen,
Taiwo auoksi awaos,
Ilma riehoksi rewitä;
Ilma kaikki ikkunoiksi,
Taiwon kansi kahtaloksi.
530. Sa'a lunta sauan warsi,
Kiehittle keihäswardsi,
Harjalle hywän hewosen,
Pyhän laukin lautasille;
Kylmä jäätä kyynäriä
Otsahan pyhän orihin.”
535. Sato ukko uutta lunta:
Wisko hienošta witiä,
Kokonansa kolme syltä,
- Och sitt grimskafft utaf silfver.
Går så hän att söka hästen,
Den årsgamle efterleta
Ifrån Hiisi-gudens slätter.
- Börjar stiga på med snabbhet,
Vandrar fram med lätta fötter
Hän till gröna ängens slätter,
Till den helga åker-renen.
- Der han söker efter hästen,
Skådar kring med spända blickar;
Bär vid gördeln hästens betsel,
Fälens seldom uppå axeln.
- Hof sitt öga emot öster,
Vände hufvudet mot solen;
Varsnar hästen uppå heden,
Ibland granar bruna manen.
Från dess hår ses elden spraka,
Röken frusta ifrån munnen.
- Yttrade då Lemminkäinen:
”Ukko, du vid himla-midten,
Dunder-molnets nära granne!
Låt nu himla-hvalfvet öppnas,
Fästet uti stycken rifvas,
Luften all förbytt till fönster,
Himlens lock till tvenne delar.
Snö till skidstafs höjd låt falla,
Låt till spjutskafts djup den yra
Ned på goda hästens skuldror,
På den helga bläsens länder;
Låt ock isen alntals frysa
På den helga hingstens panna”.
- Snö då låter Ukko falla,
Kaštar af den fina yrsnö
Till en höjd af trenne famnar

540. Harjalle hywän hewosen,
 Pyhän laukin lautasille;
 Kylmi jäätä kyynäriä,
 Otsahan pyhän orihin.

545. Siitä lieto Lemminkäinen
 Meni luota katsomahan,
 Likeltä tähyämähän,
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 ”Hiiestä hewosen synty,
 kuoresta walion warsan;
 Hiien warsa waahtileuka,
 Hiien ruskia heponen.
 550. Tuoppa kultaturpoasi,
 Piistä päätäsi hopia,
 Kultasihin suitsiloihin,
 Waskisihin waljahisin;
 Ei täällä pahoin pietä,
 555. Aiwan ankein ajeta.”

560. Sillä suiſti suuren ruunan,
 Längitti jalon hewosen,
 Hiien warsan waljaſteli,
 Wihannalla wainiolla,
 Pyhän pellon pientarella.
 Piſti ſuitset kullan suuhun,
 Päitsensä hopian päähän;
 Itse iſtuwi ſelälle,
 Löihen reisin ratsahille,
 565. Laski wirkkua witsalla,
 Helähytti helmiswyöllä,
 Ajoa tomuttelewi
 Luoksi ankaran anopin.
 Sano tuonne saatuansa:

570. ”Jo nyt ſuiſtin suuren ruunan,
 Längitin jalon hewosen,
 Hiien warsan paljaſtelin,
 Wihannalta wainiolta,
 Pyhän pellon pientarilta,

På den goda häſtens ſkuldror,
 Uppå helga bläsens länder;
 Låter isen alntals frysa
 På den helga hingſtens panna.

Derpå muntre Lemminkäinen
 Gick på nära håll att ſkåda,
 Att betrakta Hiisi-häſten,
 Tog till orda ſjelf och sade:
 ”Häſtens ursprung är från Hiisi,
 Ifrån berget ſköna fålens.
 Hiisis häſt, ſom fragda fruſtar,
 Fåle med den bruna färgen!
 Bringa hit den gyllne nosen,
 Och ditt ſilfver-hufvud utſträck
 Hit till mina gyllne betſel,
 Seldonen af koppar gjorda.
 Illa dig man här ej håller,
 Icke alltför hårdt man åker.

Betſlar dermed ſtora häſten,
 Sätter rankor på den ſtolta,
 Spänner Hiisis föl i redet
 Det på ängens gröna ſlätter,
 På den helga åker-renen.
 Stack i gyllne munnen betſlet,
 Grimman uppå ſilfver-hufvet.
 Sjelf han ſätter ſig på ryggen,
 Gränſle ſig på häſten kaſtar;
 Slog ſin ſnabba häſt med ſpöet,
 Smälde till med perle-ſnerten,
 Körde fram med gny och buller
 Till ſin ſvärmoder den ſtränga;
 Sade, ſedan dit han kommit:

”Nu jag betſlat ſtora häſten,
 Bragt på ſtolta djuret rankor,
 Spännt i redet Hiisi-fålen
 Der på gröna ängens ſlätter,
 På den helga åker-renen.

575. Sekä hiihin Hiien hirwen
Hiien nurmien periltä;
Anna akka tyttöäsi,
Sekä nuorta morsianta.”
580. Sano Pohjolan emäntä:
”Äsken annan tyttäreni,
Sekä nuoren morsiamen,
Kun ammut joutsenen joesta,
wirrašta wihannan linnun;
Tuonen mustasta joesta,
585. Pyhän wirran pyörtehestä;
Yhen nuolen nostannalta,
Yhellä yrittämällä,
Yhen jalkasi sialta.”
590. Siitä lieto Lemminkäinen
Käwi kohta ampumahan
Jalo jousi kainalossa,
Wiini nuolia selässä;
Käwi Tuonelan joelle,
Pyhän wirran pyörtehelle.
595. Ulappalan ukko wanha,
Ukko wanha umpisilmä,
Tuonen mustalla joella,
Pyhän wirran pyörtehellä,
Katselawi, kääntelawi,
600. Tulewaksi Lemminkäistä.
605. Kaunis kaukoa näkywi,
Werewä wesien poikki,
Saawaksi, lähenewäksi.
Niinp’ on ukko umpisilmä
Laulawi wesomen weestä,
Umpiputken lainehiästä,
Syöksi miehen syämen kautta,
Kautta kainalon wasemen,
Läpi lieto Lemminkäisen.
610. Sano lieto Lemminkäinen:
- Äfven Hiisis elg jag fångat
Ända ifrån Hiisis slätter;
Gumma, gif åt mig din dotter,
Unga fästmon mig förläna”.
- Sade Pohjolas värdinna:
”Då jag gifver dig min dotter,
Unga fästmon dig förlänar,
När du först en swan har skjutit,
När du väldig fogel fångat
Ifrån svarta Tuoni-elfven,
Från den helga flodens hvirfvel.
Blott en enda gång du skjute,
En gång blott du må försöka
Och från ett och samma ställe”.
- Derpå muntre Lemminkäinen
Genaßt sig beger att skjuta;
Sköna bågen under armen,
Kogret pil-uppfylt på ryggen.
Bort han går till Tuoni-elfven
Till den helga flodens hvirfvel.
- Ulappalas gamla gubbe,
Gubben med de slutna ögon
Ser omkring sig och bespejar
Vid den svarta Tuoni-elfven,
Vid den helga flodens hvirfvel,
Om ej komme Lemminkäinen.
- Långt i fjerran syns den sköne,
Skönjes bort utöfver vattnen,
Närmande sig mer och mera.
Gubben med de slutna ögon
Qvad en telning fram ur vattnet,
Ett tillslutet rör ur böljan,
Sänder det i mannens hjerta,
In ifrån den venstra sidan,
Drifver tvärt igenom bröstet.
Sade muntre Lemminkäinen:

615. ”Sen mä tein pahinta työtä,
Kun en muistanut kysellä
Kapehelta äitiltäni,
Miten olla, kuin eleä,
Näinä päiwinä pahoina;
En tieä ween kipuja,
Umpiputken ailuhia.”

620. Ulappalan ukko wanha,
Ukko wanha, umpisilmä,
Wiepi juoksulla jokehen,
Syytäwi meren sywähän,
Alle aaltojen ajawi,
Tuon on lieto Lemminkäisen.

625. Siinä lieto Lemminkäinen,
Itse kaunis kaukomieli,
Meni koskessa kolisten,
Myötäwirrassa wilišten,
Tuonne Tuonelan tuwille.
Tuo werinen Tuonen poika
630. Lyöpi miestä miekallansa,
Kawahutti kalwallansa;
Löip’ on kerran leimahutti
Miehen wiieksi muruksi,
Kaheksaksi kappaleksi;
635. Pään mäkäsi mättähäksi,
Jalat raian haarukaksi,
Muun lihan lahoksi puuksi,
Silmät suolle karpaloiksi,
Hiwukset kuiwiksi kuloiksi.

640. Siin’ on loppu Lemminkäisen,
Kuollo ankaran kosian.

”Deri jag det värsta gjorde,
Att jag glömde bort att fråga
Af min moder, goda Kave,
Hur att vara, hur att lefva
Uti dessa onda dagar.
Ej jag känner vattnets plågor
Det tillslutna rörets smärtor.”

Ulappalas gamla gubbe,
Gubben med de slutna ögon
För så muntre Lemminkäinen
Under språng i elfven neder,
Kastar i det djupa hafvet,
Vräker honom ibland böljor.

Nu den muntre Lemminkäinen
Sjelf den sköne Kaukomieli
Far med buller utför forssen,
Ilar, skymtande i strömmen,
Bort till Tuoni-gårdens stugor.
Blodig son af Tuoni-Guden
Slår nu mannen med sin klinga.
Hugger till med hvassa svärdet.
Hugger en gång, att det blixtrar,
Uti stycken fem han smulas,
Splittras uti åtta bitar.
Gör så hufvudet till tufva,
Fötterna till vide-grenar,
Köttet till en murken stubbe,
Ögonen till kärrets tranbär
Och hans hår till torra grässtrån.

Det var Lemminkäinenens bane,
Oförtrutne friarns ända.

Kaheksas Runo.

5. Siitä äiti äyhkäsewi,
Walittawi waimo wanha:
”Woipa poikani polonen,
Kuulu kultani omena,
Wiikon wiipywi kosissa,
Kauan mailla wierahilla.”
10. Oli ennen naitu nainen,
Ennen ostettu emäntä,
Koissa lieto Lemminkäisen,
Kaukomielen kartanossa;
Katso illalla sukoa,
Aamulla tereä harjan,
Jo suka werin waluwi,
Harja hurmehin loruwi.
15. Sano ennen naitu nainen,
Ennen ostettu emäntä:
”Jo nyt on poikasi polonen,
Kuulu kultasi omena,
Matkoilla majattomilla,
20. Teillä tietämättömillä;
Jo suka werin waluwi,
Harja hurmehin loruwi.”
25. Siitä äiti Lemminkäisen
Itse katsowi sukoa,
Itse itkulle hyräyty:
Sanowi sanalla tällä:
”Woi polonen päiwiäni,
Woipa laaja lapsiani.
Jo nyt on hukka Lemminkäistä,
30. Tuho poikoa päätöistä;
Jo suka werin waluwi,
Harja hurmehin loruwi.”

Åttonde Runan.

- Började nu modren gråta,
Gamla qvinnan braßt i klagan:
”Ve min son, den olycksfulle,
Vidt berömda gyllne äppet!
Länge dröjer han och friar
Borta uti andra länder”.
- Fanns en fordom äktad maka,
Länge sedan köpt värdinna
Uti Lemminkäinens boning,
Sköna Kaukomielis hemgård.
Ser om aftnarna på borsten,
På dess ända alla morgnar,
Ser nu blod ur borsten drypa,
Rinna ned i röda strålar.
- Sade fordom äktad maka,
Länge sedan köpt värdinna:
”Visst är nu din son, den arma,
Vidt berömda gyllne äppet
Uppå obebodda stigar,
Vägar, dem ej menska känner.
Se ur borsten dryper bloden,
Rinner ned i röda strålar”.
- Derpå Lemminkäinens moder
Sjelf sin blick vid borsten fäster,
Briſter ut i gråt och klagan,
Yttrar så ett ord och säger:
”Ve för alla dar mig arma,
Ve ock mina barn, jag usla!
Nu förderf nått Lemminkäinen,
Ofärd drabbat olyckssonen,
Ty ur borsten bloden dryper,
Rinner ned i röda strålar”.

35. Nousi leiwon lentimille,
Sirkun siiwille yleni,
Lenti Pohjolan tuwille:
”Oi sie Pohjolan emäntä!
Minne saatit Lemminkäisen,
Kunne poikani polosen?”

40. Sano Pohjolan emäntä:
”Syötin miehen syöneheksi,
Juotin miehen juoneheksi,
Ajatin alanenäksi,
Panin orihin rekehen,
Korjahan kowan tulisen;
45. Liekkö jälle jättänynnä,
Uhkuhun pottanunna.”

Sano äiti Lemminkäisen:
”Jo wainen walehtelitki;
Minne saatit Lemminkäisen,
50. Kunne poikani polosen?”
Sano Pohjolan emäntä:
”Syötin miehen syöneheksi,
Juotin miehen juoneheksi,
Apatin alanenäksi,
55. Istutin wenon perähän,
Laitin kosket laskemahan,
Liekkö kuollut koskitiellä,
Hurja hukkunut wesillä.”

60. Sano äiti Lemminkäisen:
”Jo wainen walehtelitki;
Minne saatit Lemminkäisen,
Kunne poikani polosen?
Sano tarkkoja tosia,
Walehia wiimmesä,
65. Taikka surmasi tulewi,
Kuolemasi kohtoawi.”

Sano Pohjolan emäntä:
”Panin hirwet hiihtamahan,
Jalopeurat jaksamahan,

Steg på lärkans lätta vingar,
Höjde sig med siskans fjädrar,
Flög till Pohja-gårdens stugor:
”O du Pohjolas värdinna!
Hvart du bringat Lemminkäinen,
Hvart min son, den olycksfulla?”

Sade Pohjolas värdinna;
”Rikligt matade jag mannen,
Fägnade jemväl med drycker,
Tills han blifvit väl förplägad,
Satte honom så att åka
Med en eldig häst för släden,
Kunde den på isen lemnat,
Dränkt i sörjan stackars mannen?”

Sade Lemminkäinenens moder:
”Osannt du helt visst nu talar,
Hvart du bringat Lemminkäinen,
Hvart min son, den olycksfulla?”
Sade Pohjolas värdinna:
”Rikligt matade jag mannen,
Fägnade jemväl med drycker,
Tills han blifvit väl förplägad:
Ställde så i båtens bakstäm,
Till att styra utför forssar;
Kanske han i strömmen omkom,
Drunknade den oförvägne.”

Sade Lemminkäinenens moder:
”Osannt du helt visst nu talar,
Hvart du bringat Lemminkäinen,
Hvart min son, den olycksfulla?
Tala ren och sveklös sanning,
Kom till sist med dina lögner,
Eller når dig nu förderfvat,
Säker död dig genaßt drabbar.”

Sade Pohjolas värdinna:
”Sände ut att elgar fånga,
Taga faßt de stolta renar,

70. Suuret ruunat suiſtamahan,
Warsat waljaſtattamahan;
Laitin joutsenen hakuhun,
Pyhän linnun pyytäntähän,
Enkä tieä itsekkänä,
75. Mi lie tullunna tulonen,
Mikä kuollo kohtaellut,
Kun ei kuulu jo tulewan
Morsianta pyytämähän,
Tyttöä anelemahan.”
80. Emo etsi eksynyttä,
Kaonnutta kaipoawi,
Talwella lylyin lipein,
Kesällä kewysin pursin.
Ei tieä emo polonen,
85. Eikä kantaja katala,
Missä liikkuwi lihansa,
Wierewi oma werensä;
Liekkö maalla, wai merellä,
90. Käyneekö käpymäkeä,
Kanarwaiſta kangasmaata,
Wai lienee meren selällä,
Lakehilla lainehilla.
95. Emo etsi poikoansa,
Kaonnutta kaipoawi;
Juoksi sunna suuret korwet,
Weet saukkona samosi,
Orawana hongan oksat,
Kärppänä kolot kiwien,
100. Puiten puut, jaellen heinät,
Katsellen kanerwajuuret.
- Tiehyt waſtahan tulewi,
Niin tielle kumarteleksen:
”Oi tiehyt jumalan luoma.
105. Oletko nähnyt poikoani,
Kullaiſta omenoani,
Hopeaiſta sauoani?”
- Stora häſtar äfven tygla,
Spänna hingſtar uti rede;
Sände ſå att swanen söka,
Att den helga fågeln fånga.
Icke ſjelf jag ens kan ana,
Hvilket öde honom drabbat,
Hvilken död må honom träffaſt,
När ej än han höres komma,
Att en brud åt ſig begära,
Att anhålla om en flicka.”
- Modren ſaknar den ſig villat,
Söker den, ſom är förſvunnen
Vintrarna med hala skidor,
Somrarna med lätta båtar.
Icke vet den arma modren,
Stackars mor, ſom honom vårdat,
Hvar nu hennes kött ſig rörer,
Hvar nu hennes blod ſig rullar,²¹⁷
Far till lands han, eller ſjöleds,
Färdas han i ſtora skogen,
Vandrar han på kotte-backen,
Uppå ljungevuxna heden,
Eller är på hafvets fjärdar,
På de vida, ſtora böljor.
- Modren efter ſonen söker,
Saknar den, ſom är förſvunnen;
Springer ſåſom varg i skogen,
Far i vattnet ſåſom utter,
Såſom ekorre i furun,
Som en hermelin i ſtenrös,
Böjer träden, delar gräset,
Letar ibland ljungens rötter.
- Vägen henne kom till möte,
Hon ſig bugade för vägen:
”O du väg, ſom Gud har ſkapat!
Har du icke ſett min goſſe,
Blifvit gyllne äpplet varſe,
Gyllne äpplet, ſilfver-ſtafven?”

217 Caſtrén's correction:
Hvar nu hennes kött ſig rörer, Hvar nu hennes blod ſig rullar || I hvars kött hans kött ſig rörer / I hvars blod hans blod ſig rullar.

218 Castrén has taken the marked lines from unpublished variants.

	Tiehyt taiten waštaeli: ”Enk’ ole nähnyt, enkä kuullut;	Fyndigt henne vägen svarar: ”Icke sett, ej hört jag hafver; Kanske är din son, den arme, Vidt berömda, gyllne äppet, Uppå Hiisis brända moar, I den onda maktens lågor, Ställd med armarna i glödkol, Näfvarne i heta askan.”
110.	Liekkö poikasi polonen, Kuulu kultasi omena, Hiien hiilikankahilla, Pahan wallan walkioissa, Kypenissä kyynäsvarsin, 115. Koprin kuumissa poroissa.”	
	Etsi tuolta poikoansa, Kullaišta omenoansa, Hopiaišta sauoansa, Puiten puut, jaellen heinät, 120. Katsellen kanerwajuuret; Etsi tuolta, eipä löyä.	Der hon efter sonen söker, Söker der sitt gyllne äpple, Söker der sin staf af silfver, Böjer träden, delar gräset, Letar ibland ljungens rötter, Söker, men hon finner icke.
	Kuuhut waštahan tulewi, Niin kuulle kumarteleksen: ”Oi kuuhut jumalan luoma, 125. Oletko nähnyt poikoani, Kullaišta omenoani, Hopiaišta sauoani?”	Månen henne kom till möte; Hon sig bugade för månen: ”Måne, du som Gud har skapat! Har du icke sett min gosse, Blifvit gyllne äppet varse, Gyllne äppet, silfver-stafven?”
	Kuuhut taiten waštoawi: ”Enk’ ole nähnyt, enkä kuullut;	Fyndigt henne månen svarar: ”Icke sett, ej hört jag hafver, Kanske är din son, den arme, Vidt berömda, gyllne äppet, Invid Nordens sišta ända, Uti vidt utsträckta Lappland, *Hoppa der med knän på isen, *Den med sina ben förkrossar *Och dess skorpa sönderbråkar ²¹⁸ I en liten fisklös insjö, Der en abborre ej simmar.”
130.	Liekkö poikasi polonen, Kuulu kultasi omena, Pohjan pitkässä perässä, Lapin maassa laukiassa, Lammissa kalattomassa, 135. Aiwan ahwenettomassa, Sisarena siikasilla, Weikkona ween kaloilla.”	
	Etsi tuolta poikoansa, Kullaišta omenoansa, Hopiaišta sauoansa, 140. Puiten puut, jaellen heinät,	Der hon efter sonen söker, Söker der sitt gyllne äpple, Söker der sin staf af silfver, Böjer träden, delar gräset,

	Katsellen kanerwajuuret, Hakiellen hienot heinät.	Söker ibland ljungens rötter, Bland det fina höet letar.
145.	Päiwyt wastahan tulewi; Päiwälle kumarteleksen: ”Oi päiwyt jumalan luoma, Luoma luojan walkiamme! Oletko nähnyt poikoani, Kullaišta omenoani, 150. Hopiaista sauoani?”	Solen henne kom till möte, Hon sig bugade för solen: ”O du sol, som Gud har danat, Stråle, alstrad utaf Skaparn! Har du icke sett min gosse, Blifvit gyllne äppet varse, Gyllne äppet, silfver-stafven?”
155.	Jopa päiwyt jonki tiesi, Arwaeli aurinkoinen: ”Tuoll’ on poikasi polonen, Kuulu kultasi omena, 160. Yheksän meren takana, Meri puolen kymmenettä, Tuonen mustansa joessa, Manalan alantehessa; Mennyt koskessa kolisten, 165. Myötäwirrassa wilišten, Pää pätösen mättähänä, Jalat raian haarukkana, Muu liha lahona puuna, Silmät suolla karpaloina, Hiwukset kuiwina kuloina.”	Något vet den sköna dagen, Milda solen så förtäljer: ”Der är nu din son, den arme, Vidt berömda gyllne äppet, Borta bakom nio hafven, Och till hälften bakom tio, I den svarta Tuoni-elfven, Uti Manala det låga. Han i forssen for med buller, Skymtande med strömmen bortflöt; Tufva är den usles hufvud, Mannens fötter vide-grenar, Köttet är en murken stubbe, Torra grässtrån äro håren, Och hans ögon kärrets tranbär”. ²¹⁹
170.	Siitä äiti Lemminkäisen Meni seppojen pajahan: ”Ohoh seppo weikkoseni! Tao rautanen harawa, 175. Tao piit satoa syltä, Warsi kahta kalkutellos.”	Derpå Lemminkäinens moder Gick till hammar-smeders verkstad: ”O du smed, min gode broder! Smid åt mig af jern en räfsa Med ett hundra famnars tenar Och med skaft af dubbel storlek.”
175.	Saapi rautasen harawan, Siitä läksi lentämähän; Wastat siiwiksi sitowi, Pani purstoksi lapion. Lenti tuonne löyhyyteli	Får nu der en jernsmidd räfsa, Ger sig så åstad att flyga, Binder qvastar på till vingar, Tar till stjert åt sig en spade, Flyger fladdrande i luften

219 Castrén has changed the order of two lines.

180. Yheksän meren ylitse,
 Meri puolen kymmenettä,
 Maat siniset, puut punaset,
 Lehot lemмен karwalliset.
 Lenti Tuonelan joelle,
 Manalan alantehelle,
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 ”Oi päiwyt jumalan luoma,
 185. Luoma luojaн walkiamme!
 Paišta hetki heltehestä,
 Toinen himmeštä hiošta,
 Kolmansi koko terältä,
 Nukuttele nuiwa kansa,
 190. Wäsytä wäki Manalan.”

Tuo päiwyt jumalan luoma
 Luoma luojaн aurinkoinen,
 Lenti päätönnä kanana,
 Siipipuonna siuotteli;
 195. Lenti koiwun konkelolle,
 Lepän lennolle lehahti,
 Paišti hetken heltehestä,
 Toisen himmeštä hiošti,
 Kolmannen koko terältä;
 200. Nukutteli nuiwan kansan,
 Wäsytti wäen Manalan,
 Nuoret miekkojen nojahan,
 Wanhat wašten sanojansa,
 Keski iän keihäille.
 205. Siitä lenti leuhautti
 Entisellensä sialle,
 Paikallensa muinoselle,
 Tasaselle taiwahalle.

210. Itse äiti Lemminkäisen
 Otti rautasen harawan,
 Meni myötänsä merehen,
 Sukkarihmašta sulahan,
 Wyölapušta lainehesen.
 Weti kerran pitkin wettä,
 215. Kerran toisen poiken wettä,

Öfver hela nio hafven
 Och det tionde till hälften.
 Blå var marken, träden röda,
 Kärleksfärg betäckte lundar.
 Flyger bort till Tuoni-elfven,
 Hän till Manala, det låga.
 Tager sedan sjelf till orda:
 ”O du sol, som Gud har danat,
 Stråle, alstrad utaf Skaparn!
 Lys en stund med varma strålar
 Och en annan stund med heta,
 Hetašt lys den tredje stunden;
 Sänk i sömn den tvära skaran,
 Trötta Manalas befolkning.”

Solen, hvilken Gud har danat,
 Som af Skaparen är alstrad,
 Flög som dufva utan hufvud,
 Ilade som vinglös fogel,
 Flög så ned på björkens knyla,
 Sänkte sig på krökta alen.
 Sken en stund med varma strålar
 Och en annan stund med heta,
 Lyšte hetašt tredje stunden;
 Söfde in den tvära skaran,
 Tröttade Manala-folket.
 Unga emot svärd sig stödde,
 Gamla emot sina stafvar,
 Medelålders män mot spjutskaft.
 Flög så fladdrande i luften
 Till sitt gamla ställe åter,
 På den plats, der förr hon varit,
 Upp på himmelen, den jemna.

Sjelf nu Lemminkäinens moder
 Tog den jernbesmida räfsan,
 Gick i hafvet intill midjan,
 I den öppna sjön till vaden,
 Intill gördeln ned i böljan,
 Drog så en gång långsmed elfven,
 Drog en annan gång deröfver,

	Kolmannen wihahan wettä.
Kerrallapa kolmannella
Elotukku sai etehen,
Harawahan rautasehen.	Än en tredje gång på snedden.
Men den tredje gången fastnar,
Kommen fram en sädeskärfve,
Vid den jernbesmida räfsan.
220.	Elotukku ei se ollut;
Oli lieto Lemminkäinen,
Itse kaunis Kaukomieli,
Waan oli pikkuišta wajalla:
Kahta kättä, yhtä päätä,
225. Monta muuta muskuloa,
Wielä henkeä polonen.	Var dock ingen sädeskärfve,
Var den muntre Lemminkäinen,
Sjelf den sköne Kaukomieli.
Men han saknar något litet,
Tvenne händer och ett hufvud,
Många andra smärre stycken,
Ännu saknar lif den arme.
230.	Siitä äiti Lemminkäisen
Harawoipi wielä kerran,
Harawoipi myötä wirran,
Harawoipi wašta wirran;
Min saa kättä, kunka päätä,
Minkä muita muskuloita,
Tästä poikoa rakenti,
Laati lieto Lemminkäistä.	Åter Lemminkäinens moder
Börjar uti floden räfsa,
Först hon räfsar utmed strömmen,
Räfsar sedan uppför strömmen.
Hvad hon får af hand och hufvud,
Hvad af andra smärre stycken,
Deraf hon sin son nu bildar,
Fogar muntre Lemminkäinen.
235.	Sano ennen naitu nainen,
Ennen ostettu emäntä:
”Ei ole miestä menneessä,
Urosta uponneheassa;
Mies mennyt, liha märeännyt,
240. Työnnä Tuonelan jokehen,
Manalan alantehesen.”	Sade fordom äktad maka,
Länge sedan köpt värdinna:
”Ej blir karl af hädangången,
Af en drunknad man ej hjelte,
Mannen dött och köttet ruttnat,
Kasta bort i Tuoni-elfven,
Uti Manala det låga.”
245.	Tuop’ on äiti Lemminkäisen
Eipä työnnä poikoansa;
Tuuwitteli tuttuansa,
Waapotteli nähtyänsä,
Entisellensä elolle,
Muinossille muowoillensa.
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Mistä woie saatanehe,
250. Simatilkka tuotanehe,
Jolla woian woipunutta,
Pahoin tullutta parannan?	Det är Lemminkäinens moder,
Kastar ej sin son i elfven,
Hon sin vän blott troget vaggar,
Gungar den, hon såg så ofta,
Till det lif, som förr han ägde,
Åter till sin förra skepnad.
Tager sedan sjelf till orda:
”Hvadan läkedom må lända,
Hit en honungsdroppe hemtas,
Hvarmed jag den matta stärker,
Helar illa farna sonen?

255. Tuolta woje wuotuohon,
 Simatilkka tippuohon
 Kuun luota, tyköä päiwän,
 Otawaišten olkapäitse;
 Siellä on woitehet wakaiset,
 Katsimet alinomaset,
 260. Siellä on mettä mieluhišta,
 Siellä wettä woimallišta,
 Jošta saapi saamatonki,
 Ottawi olematonki.

265. Mehiläinen ilman lintu!
 Lennä tuonne liuottele
 Yli kuun, alatse päiwän,
 Otawaišten olkapäitse;
 Lennä luojan kellarihin,
 Kamarihin kaikkiiwallan,
 270. Rywetä siipesi simassa,
 Kašta kaapusi meessä,
 Höyräytä höyhenesi;
 Sitte tänne tultuasi
 Tuo simoa siiwessäsi,
 Kanna mettä kaapussasi,
 275. Pahoille paranteheksi,
 Wammoille waluwesiksi.”

280. Siitä äiti Lemminkäisen
 Itse woiti woipunutta,
 Pahoin tullutta paransi;
 Woiti kerran ensimmäisen
 Alta aiwan terweheksi,
 Woiti kerran keskimmäisen
 Keskeä kiwuttomaksi,
 Woiti kerran jälkimmäisen
 285. Päältä nuurumattomaksi,
 Ehommaksi entistänsä,
 Paremmaksi muinoštansa.

Tuli turwa mättähästä,
 Poika pohjasta yleni.

Dädan rinne läkedomen,
 Drype honungsdroppen neder:
 Ifrån månen och från solen,
 Utför Karlavagnens skuldror.
 Der är tillförlitlig salva,
 Botemedel alltid verksamt,
 Ljuflig honungssaft der finnes,
 Der finns äfven kraftig vätska,
 Den får ock en oförmögen,
 Den kan ock en orklös taga.

Mehiläinen, luftens fogel!
 Flyg nu dit och skyndsamt ila
 Öfver månen, öfver solen,
 Långsmed Karlavagnens skuldror;
 Flyg i Skaparns egna källrar,
 I den stora fadrens kamrar.
 Doppa vingen uti honung,
 Vät din klädnad i det söta,
 Dina fjädrar strö med ångor.
 När du sedan återvänder,
 hemta honung med din vinge,
 På din klädnad bär det söta,
 Till att bota sjuka ställen,
 Skölja bort de svåra plågor.”

Derpå Lemminkäinenens moder
 Sjelf den matta mannen läkte,
 Botade den illa farna.
 Smorde honom första gången,
 Nedtill var han redan helad;
 Smorde honom andra gången,
 Midt uppå ej kändes plåga;
 Smorde sedan sista gången,
 Ofvantill var smärtan svunnen.
 Friskare han blef än fordom,
 Bättre, än han förr ens varit.

Kom ett stöd från mossig tufva,
 Höjde sig en man ur bottnet.

Yheksäs Runo.

- Waka wanha Wäinämöinen
Teki tieolla wenettä,
Laati purtta laulamalla;
Puuttu pursi pohjapuuta,
5. Emeä eriwononen.
- Läksi puuta etsimähän,
Tammea tawottamahan,
Iski puuta kirwehellä,
Tammea tasaterällä;
10. Tahto tammi waštaella,
Puu wiriä wieretellä:
”Ei minušta pohjapuuta,
Emeä eriwononen;
Jo päiwänä eillisenä
15. Mato juureni makasi,
Jo aiwin tänäki pänä
Korppi istu latwallani
Suu werissä, pää werissä,
Kaula kaikki hurmehissa.”
20. Siitä wanha Wäinämöinen
Wielä eistywi etemmä;
Niin löysi mäeltä männyn,
Puun petäjän kalliolta,
Siit’ on saapi pohjan purren,
25. Emäpuun eriwononen.
- Teki tieolla wenettä,
Laati purtta laulamalla;
Laulo päiwän, pohjan puutti,
Laulo toisen, laian liitti,
30. Laulo kohta kolmannenki
Hankoja hakatessansa,
Parraspuita pannessansa,
Tehessänsä teljopuita.

Nionde Runan.

- Gamle trygge Wäinämöinen
Timrar sig en båt med vishet,
Fogar farkost medelst sången;
Botten-träd till båten felar,
Moder-träd till örlogs-skeppet.
- Sig begifver träd att söka,
Leta efter ek i skogen,
Hugger så ett träd med yxen,
Ekens stam med jemna bladet;
Men till honom talar eken,
Så det goda trädet säger:
”Jag till botten-träd ej duger,
Ej till moder-träd i båten,
Ty i går mig arma hände,
Att en mask låg invid roten,
Och på denna dagen redan
Satt en korp uti min krona;
Blodig var dess mun och hufvud,
Halsen all med blod besudlad.”
- Derpå gamle Wäinämöinen
Vandrade än längre framåt,
Och han fann en tall på backen,
Fann ett furu-träd på klippan;
Fick deraf så båtens botten,
Moder-träd till örlogs-skeppet.
- Timrar sig en båt med vishet,
Fogar farkost medelst sången,
Sjüng en dag och byggde bottnet,
Sjüng en annan, sida fäste,
Sjüng ännu på tredje dagen,
Under det han högg på tullar,
Lade sido-träd till båten,
Timrade på roddar-bänkar.

35.	Uupu kolmea sanoa
Päähän laian päästessänsä;
Perilaian liitoksessa,
Salwalla wenon sakaran,
Kokkapuun kohentimilla.	Trenne ord dock honom brusto,
När han kom till sidans ända,
Hann till akter-bogens fogning
Högst i spetsen utaf båten,
Uti akter-stäfvens resning.
40.	Waka wanha Wäinämöinen
Jo tuossa ajattelewi,
Mistäpä sanoja saisi,
Loisi lempiluottehia.	Gamle trygge Wäinämöinen
Börjar så att eftertänka,
Hvar han ord sig kunde lära,
Kunde få sig goda trollord.
45.	Paimen wastahan tulewi,
Hänpä tuon sanoiksi wirkki:
”Saat tuolta sata sanoa,
Tuhat wirren tutkelmušta,
Pääskyparwen päälaelta,
Hanhilauman hartioilta,
joutsenkarjan juonen päästä.”	Honom möter då en herde,
Denne så till orda tager:
”Dädan hundra ord du finge,
Tusen ämnen för att sjunga:
Ofvan ifrån svalors hjessa,
Ofvan ifrån gässens skuldror,
Ofvan hufvuden af svanor.”
50.	Waka wanha Wäinämöinen
Läksi saamahan sanoja;
Paljo pääskyjä menetti,
Tuho joukon joutsenia,
Harkun hanhia häwitti;
55. Ei saanut sanoakana,
Ei sanoa puoltakana.	Gamle trygge Wäinämöinen
Gick nu att sig ord förskaffa.
Mycket svalor han förödde,
Dödade en hop af svanor
Och af gäss en ymnig skara.
Ej ett enda ord han erhöäll,
Fick ej halfva ordet en gång.
60.	Arwelee, ajattelewi:
”Tuolla olis sata sanoa,
Tuhat wirren tutkelmušta,
60. Kesäpetran kielen alla
Suussa walkian orawan.”	Tänker sedan och begrundar:
Hundra ord der skulle finnas,
Tusen ämnen för att sjunga,
Under sommar-renens tunga,
På den hvita ekorns läppar.
65.	Läksi saamahan sanoja,
Onkelmoita ottamahan;
Pellon petroja häwitti,
65. Orawia suuren korren;
Ei saanut sanoakana,
Ei sanoa puoltakana.	Går att ord åt sig förskaffa,
Söka ämnen för att sjunga.
Strödde åkern full med renar,
Med ekkorår stora sparren.
Ej ett enda ord han erhöäll,
Fick ej halfva ordet en gång.

Arwelee, ajattewi:
 ”Tuolta saan sata sanoa,
 70. Tuhat wirren tutkelmušta,
 Tuolt’ on Tuonelan koišta,
 Manalan alusmajašta.”

Läksi Tuonelta sanoja,
 Manalalta lausehia;
 75. Astua taputtelewí,
 Astu päiwän, astu toisen,
 Jo päiwänä kolmantena
 Tuli Tuonelan joelle.

Niin huhuta huiahutti
 80. Tuossa Tuonelan joessa:
 ”Tuo wenettä Tuonen tytti,
 Lauttoa Manalan lapsi,
 Yli salmen saahakseni,
 Joen poikki päästäkseni.”

Tuonen tyttäret sanowat,
 Lausuwat Manalan lapset:
 ”Wenet täältä tuotanehe,
 Kuni syy sanottanehe,
 Mi sinun Manalle saatti,
 90. Kuka tuotti Tuonelahan
 Ilman tauin tappamatta,
 Ottamatta oiwa surman,
 Muun surman murentamatta.”

Sano wanha Wäinämöinen:
 95. ”Tuoni on mun Manalla saanut,
 Tuoni tuonut Tuonelahan.”

Tuonen tyttäret toruwat,
 Kalman neiot kalkuttawat:
 ”Jo tunnen toen puhujan,
 100. Tajuelen kielästajan;
 Kun Tuoni Manalle toisi,
 Tuoni toisi tullessansa,

Tänker åter och begrundar:
 Dädan hundra ord jag finge,
 Tusen ämnen för att sjunga:
 Ifrån Tuoni-Gudens boning,
 Ifrån Manala det låga.

Sig till Tuonela begifver
 För att goda trollord hemta;
 Stiger fram med lätta fötter,
 Stiger en dag, stiger tvenne,
 Redan på den tredje dagen
 Kommer han till Tuoni-elfven.

Höjde då sin starka stämma,
 Ropade vid Tuoni-elfven:
 ”Hemta båt, du Tuonis dotter!
 Bringa flotta öfver elfven,
 Att jag kommer öfver sundet,
 Att jag öfver elfven slipper.”

Tuoni-döttrarna, de svara,
 Barnen i Manala säga:
 ”Båt skall härifrån väl hemtas,
 När blott orsaken förtäljes,
 Som till Manala dig bragte,
 Förde hit till Tuonis boning,
 Utan att dig sjukdom dödat,
 Stort förderf dig bragt om lifvet,
 Eller annan ofärd krossat.”

Sade gamle Wäinämöinen:
 ”Tuoni fört mig till Manala,
 Tuoni bragt mig till sin boning.”

Tuoni-döttrarna, de bannas,
 Kalmas jungfrur ifrigt slamra:
 *”Lätt en bakslug man jag känner,
 *Märker den, som osannt talar.
 Bragte Tuoni till Manala,
 Tuoni förde, då han kommer,

105.	Manalainen matkassansa,
Sylin multa siirrettäisi,
Koprin kuoppa kaiwettaisi.
Mi sinun Manalle saatti?"	Manalainen, när han färdas;
Mullen skulle skoflas undan
Och en grop i jorden gräfväs;
Hvad har bragt dig till Manala?"
	Sano wanha Wäinämöinen:
"Rauta mun Manalle saatti,
Teräs tuotti Tuonelahan."	Sade gamle Wäinämöinen:
"Jernet bragt mig till Manala.
Stålet fört till Tuonis boning."
110.	Tuonen tyttäret toruwat,
Kalman immet kantelewat:
"Jo tunnen toen puhujan,
Tajuelen kielaštajan;
Kun rauta Manalle saisi,	Tuoni-döttrarna, de bannas,
Kalmas jungfrur ifrigt slamra:
"Lätt en bakslug man jag känner,
Märker den, som osannt talar;
Bragte jernet till Manala,
Stålet hit till Tuonis boning,
Blod från kläderna då runne,
Sorlade i röda strålar;
Hvad har bragt dig till Manala?"
115.	Teräs toisi Tuonelahan,
Werin waattehet waluisi,
Hurmehin hurahteleisi.
Mi sinun Manalle saatti?"	
	Sano wanha Wäinämöinen.
120. "Tuli on mun Manalle saanut,
Walkiainen Tuonelahan."	Sade gamle Wäinämöinen:
"Elden bragt mig till Manala,
Lågan fört till Tuonis boning."
	Tuonen tyttäret toruwat,
Lapset kalman kalkuttawat:
"Jo tunnen toen puhujan,
Ymmärtelen kielaštajan;
Kun tuli Manalle toisi,
Walkiainen Tuonelahan,
Tulin waattehet palaisi,
Walkehin walahtelesi.	Tuoni-döttrarna, de bannas,
Kalmas jungfrur ifrigt slamra:
"Lätt en bakslug man jag känner,
Märker den, som osannt talar:
Bragte elden till Manala,
Lågorna till Tuonis boning,
Kläderna af eld förbrändes,
Stode uti rök och låga;
Hvad har bragt dig till Manala?"
125.	130. Mi sinun Manalle saatti?"	
	Sano wanha Wäinämöinen:
"Wesi on mun Manalle saanut,
Wesi tuonut Tuonelahan."	Sade gamle Wäinämöinen:
"Vattnet bragt mig till Manala,
Vattnet fört till Tuonis boning."
	Tuonen tyttäret toruwat,
135. Manan neiot riitelewät:
"Tuosta tunnen kielaštajan,	Tuoni-döttrarna, de bannas,
Manas jungfrur ifrigt träta:
"Lätt en bakslug man jag känner,

140. Tajuan walehtelian;
 Jos wesi Manalle toisi,
 Wesin helmasi heruisi,
 Laineihin lapahteleisi.
 Ei sillä wenettä saaha,
 Tuoa purtta Tuonelašta;
 Sano tarkkoja tosia,
 Walehia wiimmesiä,
 145. Mi sinun Manalle saatti,
 Kuka tuotti Tuonelahan,
 Ilman tauin tappamatta,
 Ottamatta oiwa surman,
 Muun surman musertamatta.”

150. Sano wanha Wäinämöinen:
 ”Toki mä sanon toetki,
 Jos wähän walehtelinki:
 Tein tieolla wenettä,
 Laain purtta laulamalla,
 155. Laulon päiwän, pohjan puutin,
 Laulon toisen laian liitin,
 Laulon kohta kolmannenki
 Hankoja hakatessani,
 Parraspuita pannessani,
 160. Tehessäni teljopuita;
 Uuwun kolmea sanoa
 Pähän laian päästyäni,
 Perälaian liitoksessa,
 Kokkapuun kohentimilla,
 165. Salwalla wenon sakaran.
 Läksin Tuonelta sanoja,
 Manalalta lausehia.
 Tuo wenettä Tuonen tytti,
 Lapsi kalman karpasoa,
 170. Yli salmen saahakseni,
 Joen poikki päästäkseni.”

Toi wenehen Tuonen tytti,
 Yli salmen saattelewi,
 Joen poikki päästelewi;

Märker den, som osannt talar:
 Bragte vattnet till Manala,
 Vattnet utför fällar runne,
 Skulle strömma ned i vågor.
 Dermed båt man icke hemtar,
 För ej farkost öfver elfven;
 Tala verklig sveklös sanning,
 Kom till sist med dina lögner.
 Hvad har bragt dig till Manala,
 Fört till Tuoni-Gudens boning,
 Då dig icke sjukdom dödat,
 Stort förderf ej bragt om lifvet,
 Och ej annan ofärd krossat?”

Sade gamle Wäinämöinen:
 ”Också vill jag sanning tala,
 Litet gäckades jag endašt:
 Gjorde mig en båt med vishet,
 Fogade med sång en farkost.
 Sjöng en dag och byggde bottnet,
 Sjöng en annan, sidan fäste,
 Sjöng ännu på tredje dagen,
 Under det jag högg på tullar,
 Lade sido-träd till båten,
 Timrade på roddar-bänkar.
 Men nu trenne ord mig brušt,
 När jag kom till sidans ända,
 Hann till akter-bogens fogning
 Högst i spetsen utaf båten,
 Uti akter-štäfvens resning.
 Jag till Tuonela nu kommit
 För att goda trollord lära.
 Hemta båt, du Tuonis dotter,
 Bringa farkost, barn af Kalma!
 Att jag öfver sundet kommer,
 Att jag slipper öfver elfven.”

Båt nu hemtar Tuonis dotter,
 För så mannen öfver sundet,
 Öfver elfven honom hjälper.

220 Castrén's correction:
haken || *hakan*.

175.	Syötti miehen, juotti miehen,
Pani maata matkamiehen,
Mies makaawi, waatet walwo.	Fägnar så med mat och drycker,
Lägger vandraren att hvila,
Mannen ligger, låtsar sofva.
180.	Tuonen tyttö käykkäleuka,
Käykkäleuka, rautasormi,
Rautarihman keträäjä,
Waskilankojen walaja,
Keträsi satasen nuotan,
Tuhantisen tuuritteli,
Yhtenä sykysyyönä,
185. Yhellä wesikiwellä.	Tuonis dotter, sned om haken,
Sned om haken ²²⁰ , jernbefingrad,
Flicka, hvilken jern-tråd spinner,
Hon som gjuter garn af koppar,
Spann en not af hundra famnar,
Tusen famnar lång den gjorde,
På en enda natt om hösten,
På en enda sten i vattnet.
190.	Tuonen poika koukkusormi,
Koukkusormi, rautanäppi,
Rautawerkkojen kutoja,
Waskinuotan walmistaja,
190. Kutowi satasen nuotan,
Tuhantisen tuuritteli,
Samana sykysyyönä,
Samalla wesikiwellä.	Tuonis son med krökta fingrar,
Krökta fingrar, jernbeknotad,
Hvilken nät af jern-tråd binder,
Han som not af koppar knyter,
Band en not af hundra famnar,
Tusen famnar lång den gjorde,
Uppå samma natt om hösten
Och på samma sten i vattnet.
195.	Siitä verkko weetähän
Poikki Tuonelan joesta,
Sekä pitkin jotta poikki
Jotta wieläki witahan;
Jott' ei päästä Wäinämöisen,
Selwitä uwentolaisen,
200. Sinä ilmoissa ikänä,
Kuuna kullan walkiana,
Tuolta Tuonelan koišta,
Manalan ikimajašta.	Ut man sedan nätet kastar,
Kastar öfver Tuoni-elfven
Öfver elfven, långsmed elfven,
Kastar ännu snedt deröfver,
Att ej Wäinö måtte slippa,
Sig Uventolainen reda,
Ej så länge tiden varar,
Klara månen ännu lyser,
Ifrån Tuoni-Gudens boning,
Eviga Manala-hemmet.
205.	Sillon wanha Wäinämöinen
205. Jo näki tuhon tulewan,
Hätäpäiwän päälle saawan;
Tohti toiseksi ruweta,
Unohti muuksi muutellate:
Meni mustana merehen,	Gamle trygge Wäinämöinen
Såg nu ofärd honom hota,
Nödens dag förhanden vara;
Vågar sig till annat byta,
Dristrar att förändra skepnad,
Går i hafvet, svart till färgen,

210.	Kiwenä wetehen wieri,
Sarana saraikkohon.

Saan tappo taimenia,
Tuhat emon alwehia;
Mato rautaisna matona,
215. Kulki kyisnä käärmehenä,
Poikki Tuonelan joesta,
Läpi Tuonen werkkoloista.
Sano tuolta saatuaansa,
Tuonelašta tultuansa,
220. Nousewalle nuorisolle,
Kansalle ylenewälle:
”Elkäte etinen kansa,
Elkäte takanenkana,
Lähkö Tuonelta sanoja,
225. Manalašta lausehia;
Äiä on sinne mennehiä,
Ei paljo palannehia,
Tuolta Tuonelan koista,
Manalan ikimajašta.”

230. Ei sieltä sanoja saanut,
Ei sanoa puoltakana. | Rullar sig som sten i vattnet,
Såsom starr-gräs ut i hvassen.

Dödar hundrade foreller,
Tusen moder-fiskens alster,
Krälar med en jern-orms skepnad,
Slingrar sig som etter-ormen,
Far så öfver Tuoni-elfven,
Genom nätet, bragt i floden.
Sade, dädan återkommen,
När från Tuonela han sluppit,
Åt den ungdom, som då växte,
Åt den skara, som sig höjde:
”Icke må du unga slägte,
Icke du, som sedan kommer,
Efter ord till Tuoni fara,
Söka trollord från Manala.
Många hafva sig begifvit,
Men ej många återkommit
Ifrån Tuoni-Gudens boning,
Eviga Manala-hemmet.” ²²¹

Dädan ej ett ord han erhöill,
Fick ej halfva ordet en gång. |
|------|---|--|

221 Píponius 1839: *O! Du slägte, som uppväxer, / Och du, som derefter kommer, / Vandra ej till Tuonis boning, / Till Manala ord att söka! / Många hafva redan vandrat, / Men blott få tillbaka kommit / Från det dystra Tuonis hemvist, / Från Manalas boning åter* (lines 222–229).

Kymmenes Runo.

Waka wanha Wäinämöinen,
 Kun ei saanunna sanoja
 Tuolta Tuonelan koišta,
 Manalan ikimajašta,
 5. Ain' yhtä ajattelewi,
 Pitkin päätänsä pitäwi,
 Mistäpä sanoja saisi,
 Loisi lempiluottehia.

Sanan Wirkko, noin nimesi:
 10. ”Tuolla oisi sata sanoa,
 Tuhat wirren tutkelmušta,
 Suussa Antero Wipusen,
 Watsassa wanhan Kalewan.
 Sinne on matka mentäwätä,
 15. Polku poimeteltawata,
 Seki matkoa pahinta;
 Yks on juoni juostakseni
 Naišten neuojen neniä;
 Juoni toinen juostakseni
 20. Miehen miekan tutkamia;
 Kolmas juoni juostakseni
 Uron tapparan teriä.”

Lähteä luku tulewi,
 Toinen käyä kelpoawi,
 25. Kun on muienki kasakan
 Eli orjan palkollisen.
 Meni sepponsa pajahan,
 Sanowi sanalla tuolla:
 ”Ohoh seppo Ilmarinen.
 30. Taos rautaset talukset,
 Tao rauta rukkasetki,
 Paita rautanen rakenna,
 Laai rautanen korento,
 Teräksinen tienaellos,
 35. Tao syämehen teräkset,

Tionde Runan.

Gamle trygge Wäinämöinen,
 När han ord ännu ej erhöll
 Ifrån Tuoni-Gudens boning,
 Eviga Manala hemmet.
 Tänker allt uti sitt sinne,
 I sitt hufvud jemt begrundar,
 Hvar han ord sig kunde lära,
 Kunde få sig goda trollord.

Yttrade ett ord och sade:
 ”Hundra ord väl skulle finnas,
 Tusen ämnen för att sjunga,
 Der hos Antero Wipunen,
 Hos den äldre Kaleva;
 Men en väg man dit skall färdas,
 Måste längs en gångstig vandra.
 Alltför god är ej den vägen:
 Först skall jag en sträcka springa
 Uppå qvinno-nålars uddar,
 Så skall jag en sträcka springa
 Öfver männers hvassa klingor,
 Än skall jag en sträcka springa
 Öfver bett på hjeltars yxor.”

Tiden nalkas nu att fara,
 Vandra måste Wäinämöinen,
 Liksom annars legohjonet,
 Eller ock den lönta trälen.
 Gick så uti smedens verkstad,
 Yttrade ett ord och sade:
 ”Hör nu smed, o Ilmarinen!
 Smid af jern mig skor och handskar,
 Hamra mig af jern en skjorta,
 Smid också ihop en jern-stång,
 Gör en stål-stör mot betalning;
 Innantill du stålet foga,
 Och på yttre sidan jernet.

40. Weä päälle melto rauta;
Lähen saamahan sanoja,
Onkelmoita ottamahan,
Watsaſta wanhan Kalewan,
Suuſta Antero Wipusen.”

45. Sano seppo Ilmarinen
”Wiikon on Wipunen kuollut,
Kalewa kaonnut kauan,
Wipunsa wirittämästä,
Ahtamaſta ansatiensä;
Et sieltä sanoa saane,
Et sanoa puoltakana.”

50. Waka wanha Wäinämöinen
Toki läksi, ei totellut,
Aſtu päiwän helkytteli
Naiſten neulojen neniä,
Aſtu toisen torkutteli
Mieſten miekan tutkamia,
Kolmanenki keikutteli
55. Uron tapparan teriä.

60. Itse wirsikäs Wipunen
Jo oli wiikon maassa maannut,
Kauan lentossa lewännyt;
Haapa kaswo hartioilta,
Koiwu kulmilla yleni,
Leppä leukaluun nenäſtä,
Pajupehko parran alta,
Otsaſta orawikuusi,
Hawu honka hampahilta,
65. Jaloilta jalo petäjä.

70. Jo tulewi Wäinämöinen,
Kaato haawan hartioilta,
Koiwun kulmilta kukiſti,
Leuoilta lepän lewiän,
Pajupehkon parran alta,
Hakko hongan hampahilta,

Nu jag far att ord mig lära,
Går att hemta sångens ämnen
If från Kaleva den gamla,
If från Antero Wipunen.”

Sade smeden Ilmarinen:
”Länge död Wipunen varit,
Länge Kaleva försvunnen
Med de fällor, dem han utlagt
Och de snaror, dem han gillrat.
Der ej tör ett ord du lära,
Få ej halfva ordet en gång.”

Gamle trygge Wäinämöinen
Dock begaf sig, lydde icke:
Steg den förſta dagen varsamt
Öfver qvinno-nålars uddar,
Steg med vårdslös gång den andra
Öfver mäppers hvassa klingor,
Svängde sig den tredje dagen
Öfver bett på hjeltars yxor.

Wipunen i sånger kunnig,
Länge ren i jorden legat,
Hvilat liflös uti mullen.
Aspen växte på hans skuldror,
Björken steg från tinningarna,
Alen sig från käken höjde,
Vide-busken nedom skägget,
If från pannan ekorr-granen,
Furun barrklädd från hans tänder,
Tallen från hans fötter reslig.

Kom så gamle Wäinämöinen,
Fälde aspen från hans skuldror,
Björken if från tinningarna,
Högg från käken stora alen,
Vide-busken nedom skägget,
Furu-trädet från hans tänder,

75. Kuusen otsalta kumosi,
Penko pensiän petäjän.
Syöksi rautasen korenon
Ikenihin irjuwihin,
Leukohin lotisewihin.

80. Tuosta wirsikäs Wipunen
Heti herkesi unesta,
Tunsi koskewan kowasti,
Kipiästi kiusasewan.
Puri päältä mellon rauan,
Päältä rautasen korenon,
Ei tiennyt terästä purra,
Ei syöä rauan syäntä.
85. Auko suunsa suuremmaksi,
Leukapielensä lewitti,
Nielläksensä Wäinämöistä.

90. Siitä wanha Wäinämöinen
Saip' on suuhun suuritieon,
Watsahan warawäkewän;
Wiikon kielellä wiruwi,
Keruksissa kellehtiwi,
Siitä watsahan walahti.

95. Pani paitansa pajaksi,
Hiat paian palkeheksi,
Turkkinsa tuhottimeksi,
Housut hormiksi rakenti,
Sukat hormin suulliseksi,
Polwensa alasimeksi,
100. Wasaraksi kyynäspäänsä,
Pikkusormensa pihiksi;
Takoa taputtelewi,
Lyöä lynnähyttelewi,
Watsassa warawäkewän,
105. Mahtipontisen powessa.

Sillon wirsikäs Wipunen
Itse tuon sanoiksi wirkki:

Stjelpte granen ifrån pannan,
Från hans skuldror stora tallen.
Dref den jernbesmidda stören
In uti det öppna gapet,
Uti käften, hvilken gnisslar.

Wipunen i sånger kunnig
Genast upp från sömnen vaknar;
Kände stören hårdt sig träffa,
Plågades af häftig smärta.
Bet det öfre, mjuka jernet
Uppå jernbesmidda stören,
Kunde dock ej bita stålet,
Icke äta jernets hjerta.
Öppnade sin mun än mera,
Bredde ut de vida käftar
För att sluka Wäinämöinen.

Nu den gamle Wäinämöinen
Kom i munnen på den vise,
I den starke mannens mage.
Dröjde länge på hans tunga,
Vräktes af och an i svalget,
Sjönk så slutligt ned i buken.

Skjortan der till smidja reder,
Gör af skjortans ärmar blåsbalg,
Pelsen till en pußt anordnar,
Ordnar byxorna till bälgrör,
Strumporna till rörets mynning.
Knäet såsom städ han brukar,
Såsom hammare sin armbåg'
Och som tång sitt lilla finger.
Smider klappande med hammarn,
Städet klingar under slagen,
I den starke mannens mage,
I den maktförседdes sköte.

Wipunen i sånger kunnig
Sjelf till orda tog och sade:

”Mi sie lienet miehiäsi,
 Jo kuka urohiasi;
 110. Jo olen syönyt sa’an miestä,
 Tuhonnut tuhan urosta,
 En ole vielä mointa syönyt;
 Syet suuhuni tulewat,
 Kekälehet kielelleni,
 115. Rauan kuonat kulkkuhuni.

Mist’ olet Hiisi hingannunna,
 Kusta juutas julkenunna,
 Perkele perehtynynnä?
 Kun olet tullut tunnotonna,
 120. Tawotonna taputellut,
 Puremahan, jäytämähän,
 Syömähän, kaluamahan.
 Oletko tauti luojan luoma,
 Surma säätämä jumalan,
 125. Wai olet pantu palkan eestä,
 Rakettu rahan nenästä?

Jos olet tauti luojan luoma,
 Surma säätämä jumalan,
 Niin mä luomme luojahani,
 130. Heitämme jumalahani,
 Ei herra hyweä heitä,
 Luoja kauništa kaota.

Jos olet pantu palkan eestä,
 Rakettu rahan nenästä,
 135. Niin mä pannen palkatonta,
 rahatonta juoksemahan,
 Kullatonta kulkemahan.

Tietähän sinun sukusi,
 Maan kawala kaswantosi;
 140. Oletko kalma kalmištosta,
 Perkele pyhästä maašta,
 Mullišta muhajawišta,
 Maišta liikuteltawišta?

”Hvem bland männer kan du vara,
 Hvilken utur hjeltars skara?
 Hundra männer har jag slukat,
 Bragt om lifvet tusen hjeltar,
 Aldrig än din like funnit.
 Kolen komma mig i munnen,
 Bränderna på tungan sveda,
 Jernets slagg i halsen stiger.

Hvadan, Hiisi, är du slungad,
 Hvadan har du kommit, stygge,
 Hvadan, djefvul, i mig farit,
 När så samvetslöst du kommit,
 Vandrat utan skam och blygsel
 För att bita, för att fräta,
 För att äta, för att gnaga?
 Är du en af Skaparn alstrad,
 En af Gud tillåten sjukdom,
 Eller är för lön du tingad,
 Rustad ut emot betalning?

Är du en af Skaparn alstrad
 Och af Gud tillåten sjukdom,
 Jag mig anförtror åt Skaparn
 Och på Gud mig fast förlitar.
 Gud ej öfverger den goda,
 Skaparn ej förgör den vackra.

Men om du för lön är tingad,
 Rustad ut emot betalning,
 Tör jag bringa dig att lönlös,
 Penningslös ifrån mig löpa,
 Vika hädan guld förutan.

Nog man dina anor känner,
 Vet hur, listige, du uppväxt.
 Är du Kalma ifrån grafven,
 Djefvul från den helga jorden,
 Ifrån mullen, hvilken pöser,
 Från den ofta rörda jorden?

222 Castrén's correction:
backar || *backor*.

223 Castrén's correction:
harars || *harors*.

145.	Wai olet wieno weestä nossut, Ween waahesta walunut; Wai olet tuulen tuuwittama, Meren tyrskyn työnnättämä?		Har du stigit upp från vattnet, Ifrån hafvets fragda runnit? Är du utaf vinden vaggad, Är af hafvets svall du driven?
150.	Mišt' olet pulma puuttununna, Taikia tapahtununna? Kiwištäkö, kannoištako, Waiko wanhoista sioista, Waiko watturaunioista, Tietomiešten tienohilta, Lakkipäien lainehilta,	155.	Hvadan har du plåga kommit, Hvadan smitta råkat faštna? Monn från stenar, monn från stubbar, Eller ifrån gamla platser, Ifrån bärbevuxna rösen, Från de vise männers nejder, Mössbeklädde karlars vågor, Längst från trollmäns sankka mossor, Vreda männers höga backar ²²² , Från de gluppska hundars hemvišt, Ifrån bištra björnars iden, Från den nejd, der räfvar skrika, Ifrån harars ²²³ parnings-štällen?
160.	Noitien noroneništä, Mäkipäištä möyrymiešten, Lummetkoirain koištä, Karhun kiljun kartanoštä, Rewon räyntyšialta, Jäniksen jäwintämailta?	165.	Lähe nyt kumma kulkemahan, Maan paha pakenemahan, Ennen kun sanon emolle, Wirkan wierin wanhemmalle. Kun minä etsin emosi, Haen waltawanhempani, Wielä turwut tuskihisi, Haluisi halkielet; Halkiat paha kaheksi, Konna kolmeksi muruksi.
170.	Lähe nyt kumma kulkemahan, Maan paha pakenemahan, Ennen kun sanon emolle, Wirkan wierin wanhemmalle. Kun minä etsin emosi, Haen waltawanhempani, Wielä turwut tuskihisi, Haluisi halkielet; Halkiat paha kaheksi, Konna kolmeksi muruksi.	175.	Gif dig, under, nu å färde, Vik ifrån mig, landets plåga. Förrän jag åt modren säger, Yppar allt inför den gamla. När jag upp din moder söker, Finner ålderštegn qvinnan, Du i dina plågor sväller, Spricker än i egna luštar. Klyfs i tvenne delar, snöde, Krossas, skålm, i trenne štycken.
175.	Ei ennen minun isoni, Eikä waltawanhempani, Nouatellut noian mieltä, Lahjotellut Lappalaištä; Sai se liiat liikkumahan, Sai pahat pakenemahan.		Ej min far i fordna dagar, Ej den ålderštegne gubben Efter trollmäns hug sig höjde, Mutade med skänker Lappen, Han allt vidrigt fick att vika, Fick allt ondt att ta till flykten.
	Jos ei minussa mieštä lienee Ukon pojassa uroštä, Ompa tuossa weikossani,		Skulle man i mig ej finnas, Uti Ukkos son ej hjelte, Finns det väl uti min broder,

<p>180. Joka pilwiä pitäwi,
Hattaroita hallitsewi.
Tuolta ma anon apua,
Tuolta huuon hoiwautan,
Ylähältä taiwosesta,
185. Alahalta maaemästä;
Huutelen hätäsen huuon,
Panen äänen pakkoisen,
Läpi maan, läpi manuen,
Läpi kuuen kirjokannen,
190. Läpi taiwahan yheksän.</p>	<p>Hvilken skyarna beherrskar,
Råder öfver himlens strömoln.
Dädan jag om hjelp anropar,
Dädan beder jag om bistånd:
Ofvan från den höga himlen,
Ned ifrån den låga jorden.
Mäktigt ropar jag i nöden,
Gifver upp ett skri, som ljuder
Genom jorden, genom marken,
Genom de sex granna locken
Och igenom nio himlar.</p>
<p>Ukko taiwahan napanen,
Remupilwen reunahinen.
Tuo tänne tulinen miekka,
Säkehinen säilä kannä,
195. Jolla ma pahan pitelen,
Ilkiän iki asetan.
Nouse weestä ween emäntä,
Sinilakki lainehišta,
Hienohelma hettehestä,
200. Puhasmuotonen murašta,
Awukseni, ainokseni,
Tuikseni, turwakseni,
Tässä työssä työlähässä,
Tässä tuskassa kowassa.</p>	<p>Ukko, du vid himla-midten,
Dunder-molnets nära granne!
Bringa hit en eldig klinga,
Räck åt mig ett svärd som gnistrar,
Så att jag den onda tuktar,
Stillar nidingen för evigt.
Stig ur vattnet hafs-gudinna,
Höj ur böljan blåa mössan,
Fina fällen upp från källan,
Rena anletet ur gruset;
Kom åt mig till hjelp och räddning,
Till ett stöd och mäktigt bistånd
Uti dessa hårda mödor,
Uti denna svåra plåga!</p>
<p>205. Nouse metsä miehinesi,
Korpi kaikki kansoinesi,
Perkele perehinesi,
Umpilampi lapsinesi;
Sata miestä miekallista,
210. Tuhat rauaista urosta,
Wäeksi wähän urohon,
Miehen pienen miehueksi.</p>	<p>Kom, o skog, med dina kämpar,
Öken med ditt hela manskap,
Kom med allt ditt husfolk, djefvul,
Insjö med din barna-skara,
Kommen hundra män med slagsvärd,
Tusen jernbeklädde kämpar,
Att den svaga hjelten skydda,
För att hjelpta klena mannen!</p>
<p>215. Kun ei tuošta kyllä liene,
Mistä mä anon apua?
Onko wanhoa wäkeä,
Iän kaiken istunutta;</p>	<p>Om ej det tillfyllest vore,
Hvadan beder jag om bistånd?
Finns det gammalt folk i verlden,
Varelser, som evigt lefvat?</p>

Nouse maasta mannun eukko,
 Pellosta periisäntä,
 Kaikki maasta miekkamiehet,
 220. Hiekaista hewoisurohot,
 Tämän pulmun purkajaksi,
 Tämän jakson jaksajaksi.

Kawe eukko luonnon tytti,
 Kawe kultanen korea!
 225. Joka ennen päästöt päästit,
 Joka ennen jaksot jaksoit,
 Käy nyt päästö päästämähän,
 Tämä jakso jaksamahan.

Kun ei vielä tuošta liene,
 230. Saakohon joku jumala,
 Tuhatkunta perkeleitä,
 Kaikki päästöt päästämähän,
 Kaikki jaksot jaksamahan,
 Kaikki pulmut purkamahan.

235. Lähe nyt kohusta konna,
 Maan kamala maksoistani,
 Ei siellä sinun sioa
 Siankana tarpehella;
 Muunne muutaos majasi,
 240. Etemmä elosiasi.

Minne nyt sinun manoan,
 Kunne käsken ja kehotan,
 Kun sa lienet nosto toisen,
 Toisen nosto, toisen nuoli,
 245. Toki koittelos kotiisi,
 Tekiäsi tienohille,
 Paniasi parmohille.
 Liiku kun lipiä koira,
 Tuika kun tulikipuna;
 250. Lennä kukkona kujaan,
 Kanan lassa kartanolle;

Stig ur jorden, jordens moder,
 Ifrån åkern, urhusbonde,
 Ifrån marken alla svärdmän,
 Alla ryttare från sanden,
 För att häfva detta onda,
 Denna plåga öfvervinna!

Kave, du naturens dotter,
 O du herrliga, du sköna!
 Du som förr från plågor friat,
 Som besegrat svåra smärtor,
 Kom att häfva dessa plågor,
 Dessa svåra smärtor kufva.

Om ej det tillfyllest vore,
 Må hit någon Gud då komma,
 Tusental af djeflar hašta,
 Att från alla plågor fria,
 Kufva alla svåra smärtor,
 Allt det onda öfvervinna.

Vik nu stygge ur mitt sköte,
 Ur min lefver landets plåga.
 Rum för dig der icke finnes,
 Om du äfven rum behöfde;
 Slå ditt läger annorstädes,
 Flytta längre bort din boning.

Hvert skall jag nu dig besvärja,
 Hvert dig mana och förvida?
 Om du är af andra utsänd,
 Är en pil af andra skjuten,
 Sök då att till hemmet komma,
 Hašta bort till görarns nejder,
 I dess sköte, som dig hitsändt.
 Rör dig, såsom snabba hunden,
 Ila hän, som eldens gništa;
 Såsom tupp du flyg till tåget
 Och till gården såsom kyckling,

255. Sorra soimelta hewonen,
 Nawetašta sarwinauta,
 Päähyt koukkuhun kowerra,
 Sarwet sontahan sowita,
 Häntä laske lattialle.

260. Sitte tullessa tupahan
 Mene kynsin kynnyksessä,
 Polwin porstuan owissa,
 Saahen syrjin syyttömiästä,
 Wieritse wiattomiästä,
 Käyös päälle käskiäsi,
 Nouse päälle noštajasi,
 Ota kiinni kintereštä,
 265. Takimmaisista jaloista,
 Kaijimmista kantapäistä,
 Wasemmisista warpahista;
 Tunge perkelet tulehen,
 Isännät perisopešta,
 270. Emännät owisopešta,
 Lapset keskilattialta;
 Suin tulehen, päin tulehen,
 Takaraiwoin tanterehen;
 Silmät käännä kellellehen,
 275. Niskat ruttoin rutase,
 Wello werta hartioissa,
 Sotke suolia sisässä,
 Keitä keuhkoja mahassa.
 280. Pane pää pärisemähän,
 Pane luut lotisemahan,
 Henki huokumattomaksi.

285. Waan en pannekan pahoille,
 Warsin töille törkehille;
 Tuonne ma sinun manohan
 Isäntäsi iltaselle,
 Emäntäsi einehelle,
 Muorisi muna paloille,
 Muun perehen murkkinalle;

Störta hästen uti spiltan,
 Den behornade vid krubban,
 Nacken vrid i krok på öket,
 Nedtryck hornen uti smutsen,
 Svansen emot fähus-golfvet.

När du sen till stugan kommer,
 Gå på händerna i tröskeln
 Och i farstu-dörrn på knäna.
 Ifrån skuldfritt folk dig bortvänd,
 Gå förbi dem, som ej skada,
 Rusa mot dem, som dig mana,
 Störta mot dem, som dig sända.
 Uti vristen dem så fatta,
 Hugg dem bakuppå i foten,
 Grip i hälen, der den smalnar,
 I de minsta tår på foten.
 Kasta djeflarna i elden,
 Husets värddar längst från hörnet,
 Dess värdinnor ifrån dörrvrån
 Och från golfvets midt de späda.
 Drif i elden mun och hufvud,
 Ställ mot fältet deras nackar,
 Ögonen i hufvet omvänd,
 Nackarna i blinken kringvrid,
 Knåda blod i deras skuldror,
 Rör om tarmarna i magen,
 Koka lungorna i bröstet,
 Sätt i skakning deras hufvu'n,
 Bringa benen uti dallring,
 Gör ett slut på deras flåsning.

Men ej må jag på dig lägga
 Alltför fula värf att sköta;
 Jag skall endast dig nu mana
 Att med värden qvällsward spisa,
 Äta frukošt med värdinnan,
 Med din husmor äggets smulor,
 Middag med allt öfrigt husfolk.

290. Siellä itkewi isosi,
Walittawi wanhempasi,
Weljesi wesin waluwi,
Muorisi murehtelewi.

295. Ota Hiieltä kypärä,
Lakki laajan perkelehen,
Yli meret mennäksesi,
Lammit luikutellaksesi;
Saaos Hiien hiihtoneuot,
Lemmon leppäset siwakat,
Pahan miehen paksu sana,
300. Joilla hiihat hiien maita,
Lemmon lehtoja samoat.

305. Waan jos kyytiä kysynet,
Anonet ajohewoišta;
Ota Hiiestä hewonen,
Wuorešta walitse warsa,
Hiiess' on hywä hewonen,
Punatukka tunturissa,
Hywälle hypittäjälle,
Ajajalle ankaralle,
310. Jonka tukka tulta tuiski,
Nenä warsin walkiata;
Joll' on rautaset kapiot,
Teräksiset temmottimet;
Jonk' ei kynnet kilpištele,
315. Eikä kalpištu kapiot,
Ilmankana iljanella,
Kalmankana kaljamalla.

320. Jos ei wielä siitä liene,
Niin ota sukusi sukset,
Heimokuntasi hewoset,
Weljesi weno punanen,
Kulkiaksesi kotihin,
Wenehellä wettä myöten,
Hewosella tietä myöten,
325. Suksilla mäkiä myöten.

Der har du en far, som gråter,
Ålderstigen far, som klagar,
Broder, hvilken tårar gjuter,
Och en mor, som bittert sörjer.

Tag dig mössa utaf Hiisi,
Hufvudbonad af den onde,
Till att färdas öfver hafven,
Öfver smärre sjöar halka.
Skaffa dig af Hiisi skidor,
Alträds-skidor utaf Lempo
Och en staf af onde mannen,
Att på Hiisis marker skida,
Sväfva öfver Lempos lunder.

Men om skjuts du skulle önska,
Bedja om en häst till åkning,
Tag dig då en häst af Hiisi,
Välj en fåle ifrån berget.
Ståtlig häst hos Hiisi finnes,
Häst med eldröd man i fjället,
För en ryttare förträfflig,
För den man, som hårdt vill åka.
Hästens eldman gniistor sprider,
Ifrån munnen frusta lågor,
Utaf jern dess hofvar äro,
Fötterna af fašta stålet.
Hästens fötter halka icke,
Icke snafva hingstens hofvar,
Hvarken uti luftens halka,
Eller uppå Kalmans glanskis.

Om ej det tillfylllest vore,
Tag af egen slägt dig skidor,
Dina anförwandters hästar,
Och din broders röda farkost,
Att till hemmet återvända,
Seglande med båt på vattnet,
Farande med häst på landet
Och med skidor utför backar.

330. Ollet kalma kalmistösta,
Perkele pyhästä maašta;
Niin tuonne sinun manoan,
Tuonne käsken ja kehotan,
Multihin muhajawihin,
Maihin liikuteltawihin,
Johon on kansa kaatununna,
Wäki wahwa wääntynynnä.

335. Ollet wieno weestä nossut,
Ween waahešta walunut;
Niin tuonne sinun manoan,
Tuonne käsken ja kehotan,
Suurelle meren selälle,
Ulapalle aukialle,
340. Pohjan pitkähän perähän;
Siellä tuulen tuuwitella,
Ween wienon wilkutella,
Ween synkän sylkytellä.

345. Ollet tuulen tuuwittama,
Ilman tyrskyn tyyräelmä,
Mennös tuulen tietä myöten,
Ahawan ratao myöten;
Liiku kun lipiä koira,
Siiry kun sininen nuoli,
350. Tuika kun tulikipuna.

Ja tuonne ma sinun manoan
Hirwen hiihtokankahille,
Jäniksen jäpimämaille,
Rewon rääkymäsioille,
355. Kontion kiwikolohon,
Karhun louhikamarihin,
Notkoille noroperille,
Soille räykynettömille,
Herehisin hettehisin,
360. Läilymihin lähtehisin,
Jost' et kuulu kuuna pänä,
Selwiä sinä ikänä.

Är du Kalma ifrån grafven,
Djefvul från den helga jorden,
Dit skall jag då dig besvärja,
Mana dig och dig förvisa,
Uti mullen, hvilken pöser,
I den jord, som ofta röres,
Hvari folket nederfallit,
Dit den starka hopen störtat.

Har du upp ur vattnet stigit,
Runnit utur hafvets fradga,
Dit jag åter dig besvärjer,
Manar dig och dig förvisar,
Ut på hafvets stora yta,
På den vida öppna fjärden,
Bort till Nordens sista ända,
För att der af vinden vaggas,
Blänka i det lugna vattnet,
Af den dunkla vågen skakas.

Är du utaf vinden vaggad,
Drifven hit af luftens brusning,
Må du vindens väg beträda,
Samma stråt, som vårens ilar.
Rör dig såsom snabba hunden,
Ila hän som blåa pilen,
Flyg, som eldens gništa flyger.

Dit jag äfven dig besvärjer,
Till de fält, der elgar fångas,
Bort till harars parnings-ställen,
Till den nejd, der räfvar skrika,
Uti björnars stenrös-grottor,
Kamrar, gjorda utaf hällar,
Bort till låga, sanko dälдер,
Till de kär, som aldrig tina,
In i ständigt öppna källor,
Källor med de mjuka bräddar,
Derifrån ej mer du slipper,
Aldrig någonsin du reder.

Jo tuonne ma sinun manoan
 Tuonne kuolletten kotihin,
 365. Ikimennetten majahan,
 Waipunetten waattehille.
 Pohjan pitkähän perähän,
 Lapin laajahan salohon,
 Rutjan koskehen kowahan,
 370. Palawahan pyörtehesen,
 Johon puut päin putoowat,
 Perin wieriwät petäjät,
 Hongat latwoin lankiawat;
 Kokonansa kokkahongat,
 375. Tywin syösten suuret hongat,
 Latwoin laikkapäät petäjät.

Jos et tuostakan totelle,
 Otan hyiset kintahani,
 Maan matoset wanttuhuni,
 380. Wielä saan kokolta koprat,
 Weren juojalta wekarat,
 Linnulta lihan pitimet,
 Hawukalta haarottimet,
 Joilla konnan kopristelen,
 385. Ilkiän iki asetan.

Jo nyt on liitto liikkuasi,
 Saanut hetki heitteäsi,
 Lähtöaika lähteäsi,
 Tehtyä teloamasta,
 390. Hengellistä hieromasta;
 Lähe nyt liika liikkumahan,
 Mies paha pakenemahan,
 Ennen päiwän nousemista,
 Koi jumalan koittamista,
 395. Auringon ylenemistä;
 Ennen kun sanani saapi,
 Tahni mieli juohtunewi.

Tulkohon jumalan tunti,
 Apu herran auetkohon!

Dit jag äfven dig besvärjer,
 Till de döda menskors hemwißt,
 I de hädangångnas boning,
 Der i svepning liken ligga;
 Och till Nordens sißta ända,
 Lapplands ödemark den vida,
 Uti strida Rutja-forssen,
 Hvirfveln, som af lågor sjuder,
 Dit brådstupa träden falla,
 Tallar rulla ned med rötter,
 Furar sig med toppar störta,
 Krökta furar helt och hållet,
 Med sin rot de stora furar,
 Tallarna med rika kronor.

Om du det ännu ej lyder,
 Tar jag isbelagda handskar,
 Tager mina orma-vantar,
 Skaffar mig af örnen näfvar,
 Hvassa klor af blod-utsugarn,
 Tänger af den gluppska fogeln,
 Utaf höken fotens grenar,
 Hvarmed jag den onda tuktar,
 Stillar nidingen för ewigt.

Nu är tid för dig att vika,
 Stunden kommen att mig lemna,
 Ögonblicket till att bortgå
 Och ett skapadt ting ej skada,
 Andligt väsen ej besudla.
 Gif dig, vidrige, å färde,
 Drag dig, onde man, på flykten,
 Förr än dagen åter randas,
 Gudens morgonrodnad uppgår,
 Solen uppå fästet stiger;
 Fly förr än jag orda börjar,
 Sinnet mig att tala bjuder.

Kunskap må om Gud nu komma,
 Herren må sin hjälp förläna.

400. Sillon wuoret woina wuoti,
 Kalliot sian lihana,
 Lapohina umpilammit,
 Ylähäiset maat aleni,
 Alahaiset maat yleni,
 405. Linnat liikku, järkky järwet,
 Wuoret waskiset wapisi,
 Tornit linnan torkahteli,
 Tullessa jumalan tunnin,
 Awun herran auetessa.
 410. Niin sinäi liika liiku,
 Niin sinäi paha pakene,
 Liiku liikuteltaessa,
 Järky järkyteltäessä.”

Sillon wanha Wäinämöinen
 415. Itse tuon sanoiksi wirkki:
 ”Hywä täällä on ollakseni,
 Armas aikaellakseni;
 Maksat maištawi hywältä,
 Keuhkot käypi keitokseksi,
 420. Raswat ruuaksi pätöwi.
 Enkä lähe luonnenkana,
 Eriä sinä ikänä,
 Kun en saa sanoja kuulla,
 Luo lempiluottehia,
 425. Kuulla kyllältä sanoja,
 Tuhansia tutkelmoita.”

Sillon wirsikäs Wipunen,
 Jonk’ oli suussa suuri tieto,
 Mahti ponneton powessa,
 430. Watsassa warat wäkwät,
 Aukasi sanasen arkun,
 Wirsilipponsa wiritti,
 Lauloaksensa hywiä,
 Parahia pannaksensa.

När man förr om Gud fick kunskap
 Och sitt bistånd Herren länte,²²⁴
 Bergen då af smör blott runno,
 Fetma flöt från klippors hållar,
 Sjöar liksom höfter dröpo.
 Höga länder ned sig sänkte,
 Låga länder upp sig höjde,
 Fälten rördes, bergen skaktes,
 Kopparbergen häftigt skälfde,
 Tornen störtade till marken.

Så må äfven du dig röra,
 Så du onde från mig vika.
 Rör dig, när man om dig rörer,
 Skaka på dig, när du skakas.”

Sjelf nu gamle Wäinämöinen
 Yttrade ett ord och sade:
 ”Godt för mig är här att lefwa,
 Nöjsamt tiden jag fördrifver,
 Ljufligt smakar mig din lefver,
 God är lungan till att koka,
 Flottet kan som mat förtäras.
 Icke ger jag mig å färde,
 Skiljes aldrig här i verlden,
 Om jag ej får ord förnimma,²²⁵
 Goda trollord af dig lära,
 Höra ord, så vidt mig lyster,
 Tusen ämnen för att sjunga.”

Wipunen i sånger kunnig,
 Med en visdom stor i munnen,
 Obegränsad makt i bröstet,
 Väldig sång-kraft uti magen,
 Öppnar orduppfyllda kistan,
 Låter upp sin sångar-låda,
 För att sjunga goda qväden,
 Fram de bästa sånger lägga.

224 Castrén has moved two lines (Lönnrot 408, 409).
 225 Píponius 1839: *Godt för mig är här att vara, / Lustigt tiden jag fördrifver: / Mig din lefver smakar ljufligt, / Och din lunga kan jag koka, / Med din talg blir maten mustig. / Icke härifrån jag vandrar, / Skiljer mig i detta lifvet, / Om ej ord af dig jag hörer* (lines 416–424).

435.	Ei sanat sanoihin puutu,
Wirret weisaten wähenē,
Ennen kalliot kiwiä,
Wirrat wienoja wesiä,
Umpilammit ahwenia,
440. Aaltoja Aluen järwi.	Icke tryta ord till orden,
Sångar genom sång ej minskas,
Förr det tryter sten i klippor,
Uti floder stilla vatten,
Abbor-fiskar uti sjöar,
I Aluejärvi-böljor.
445.	Laulo päiwät pääksytysten,
Yhytysten yöt saneli
Ennen saatuja sanoja,
Opituita ongelmoita,
445. Wipunsa wirittämällä,
Ahtamalla ansatiensä.	Sjöng så dagar utan ända,
Ena natten på den andra,
Ord af honom fordom fångna,
Sångens ämnen, dem han lärt sig,
Medan fällorna han utlagt,
Då han gillrar sina snaror.
450.	Laulo synnyt syitä myöten,
Luottehet lomias myöten;
Pääty päiwä kuulemahan,
450. Pääty kuu tähyämähän,
Otawainen oppimahan,
Aallot seisottu selällä,
Lainehet lahen perillä,
Puuttu wirrat wieremästä,
455. Rutjan koski kuohumasta,
Wuotamasta Wuoksen koski,
Joki Joortanan pysähty.	Ursprungsord han sjöng grundenligt,
Enligt ämnet vishets-runor.
Solen stadnade att höra,
Månen att på honom lyssna,
Karlavagnen att sig lära:
Stadnade ock fjärdens böljor,
Vågorna i vikens böjning,
Floder hörde upp att svalla,
Brusade ej Rutja-forssen,
Wuoksen hejdades i loppet,
Jordans böljor stodo stilla.
460.	Waka wanha Wäinämöinen
Siitä sai sanoja kuulla,
460. Luo lempi luottehia;
Sai saoin sanoja kuulla,
Tuhansia tutkelmoita,
Suusta Antero Wipusen,
Mahtipontisen powesta,
465. Watsasta warawäkewän.	Gamle trygge Wäinämöinen
Får nu ord omsider höra,
Får sig goda trollord lära.
Hundratal af ord han hörde,
Tusen ämnen för att sjunga
Ifrån munnen på Wipunen,
Från den starke mannens sköte,
Från den maktförseddes mage.
470.	Siitä wirsikäs Wipunen
Sylkeä tomahtelewi
Ulos wanhan Wäinämöisen.
Itse wanha Wäinämöinen
470. Läksi suusta suuritieon,	Wipunen i sånger kunnig
Spottar från sin mages fångsel
Ut den gamla Wäinämöinen.
Så den gamle Wäinämöinen
Kom ur munnen på den vise,

	Mahtipontisen powesta,
Watsasta warawäkewän,
Tuli sepponsa pajahan.	Från den starke mannens sköte,
Från den maktförseddes mage.
475.	Sano seppo Ilmarinen:
”Joko sait sanoja kuulla,
Luo lempi luottehia,
Miten laita lasketahan,
Perilaita liitetähän,
Kokkapuut kohennetahan?”	Gick derpå i smedens verkstad,
Sade smeden Ilmarinen:
”Fick omsider ord du höra,
Lära dig de goda trollord,
Hvarmed båtens sida redes
Akterbogen sammanfästes,
Bräderna i fören fogas?”
480.	Sano wanha Wäinämöinen:
”Jo ma sain sanoja kuulla,
Luo lempi luottehia;
Sain saoin sanoja kuulla,
Tuhansia tutkelmoita.”	Sade gamle Wäinämöinen:
”Ord jag fick omsider höra,
Fick mig goda trollord lära;
Hundratal af ord jag hörde,
Tusen ämnen för att sjunga.”
485.	Niin meni wenosen luoksi,
Sai wenonen walmihiksi,
Laatineksi puinen pursi;
Heitti wenonsa teloille,
Uuen laiwan lastuillensa.	Derpå till sin båt han träder,
Får sin vackra farkost färdig,
Båten utaf träd i ordning.
Lemnar båten på dess rullor ²²⁶ ,
Nya skeppet på dess spånor.

226 Castrén's correction:
rullar || *rullor*.

- 227 Lönnrot 1835a: *värde*.
- 228 Lönnrot 1835a: The line is missing.
- 229 Lönnrot 1835a: *Långt i Pohjas mörka trakter / Till* [den by etc.].
- 230 Lönnrot 1835a: *Tappara karlar pläga dränkas*.
- 231 Lönnrot 1835a: *Nya fartyget på vågen*.
- 232 Castrén's correction: *rullar || rullor*.
- 233 Lönnrot 1835a: *Från en barkbelastad stapel / Från stockändarne af furu* (lines 9–10).
- 234 Lönnrot 1835a: *Steg nu äfven sjelf på skeppet*.
- 235 Lönnrot 1835a: *Vandrade uppå sitt fartyg*.
- 236 Lönnrot 1835a: *For och styrde*.
- 237 Lönnrot 1835a: *Rördes stolt uppå det blåa*.
- 238 Lönnrot 1835a: *På*.
- 239 Lönnrot 1835a: [blåste] *i hans* [segel].
- 240 Lönnrot 1835a: *Vårens vind uppå hans fartyg*.
- 241 Lönnrot 1835a: *Nära vid den gröna udden / Den bebodda holmens ända* (lines 25–26).
- 242 Lönnrot 1835a: *Var*.
- 243 Castrén has changed the original name (*Annikki*) to *Anni*.
- 244 Lönnrot 1835a: *Träffade att trampa byke*.

Yhestoista Runo.

- Waka wanha Wäinämöinen
Läksi neittä kosjomahan,
Päätä kassa katsomahan,
Pimiästä Pohjolašta,
5. Miesten syöjästä kylästä,
Urohon upottajašta.
- Työnti wenosen wesille,
Uuen laiwan lainehille,
Kuorikiskoilta teloilta,
10. Mäntysiltä järkälöiltä;
Nošti päälle purjehpuuta,
Kuni mäntyjä mäellä;
Nošti puuhun purjehia,
Kuni kummun kuusikoita.
15. Itse laiwahan laseksen,
Alasehen asteleksen,
Läksi merta laskemahan,
Siništa sirottamahan,
Wenehellä walmihilla,
20. Punasella purrellansa.
- Puhu tuuli purjehesen,
Ahawa wenosehensa;
Pursi puinen purjehtiwi,
Satalauta lainehtiwi,
25. Nenätse utusen niemen,
Päitse saaren terhenisen.
- Annikk' oli saaren impi,
Sisar seppo Ilmarisen,
Joutu sotkut sotkemassa,
30. Waattehet wiruttamassa,
Laawun laiturin nenässä,
Päässä portahan punasen.

Elfte Runan.

- Gamle trygge²²⁷ Wäinämöinen
For att fria till en jungfru,
Till en mö med smyckad panna²²⁸
Uti Pohjola det mörka,²²⁹
I den by, der männer dräpas
Och i hafvet hjeltar dränkas.²³⁰
- Sköt han ut sin båt på vattnet,
Nya skeppet uppå böljan,²³¹
Ofvan från de glatta rullor²³²,
Från de släta furu-stockar.²³³
Rešte mäster på sitt fartyg,
Som uppå en bergshöjd tallar,
Hissade i mašten segel,
Såsom granar på en kulle.
Steg så sjelf ombord på skeppet,²³⁴
Gick uti sitt nya fartyg,²³⁵
Styrde sedan²³⁶ ut på hafvet,
Klöf den blåa fjärdens böljor²³⁷
Med det stora vackra skeppet,
Med²³⁸ den nya, röda båten.
- Vinden blåste uti²³⁹ seglet,
Vårens vind hans fartyg framref.²⁴⁰
Redan seglar furu-skeppet,
Hundrabrädigt fartyg flyter
Vid den dimomhöljda udden,
Vid den skogbeväxta holmen.²⁴¹
- Fanns²⁴² på ön en jungfru Anni²⁴³,
Smeden Ilmarinens syster,
Råkade sitt byke trampa,²⁴⁴
Tvätta kläder invid stranden
På den vackra²⁴⁵ bryggans ända,
Ytterst på den röda färjan.

35. Katselwi, kääntelewi
ympäri ihalat ilmat,
Luopi silmänsä selälle,
Käänsi päätä päiwän alle,
Keksi mustasen merellä,
Sinerwöisen lainehilla.
Sanan wirkko, noin nimesi:
40. ”Mi ollet merellä musta,
Ku sinerwä lainehilla;

Kun sa ollet hanhikarja,
Elikk’ armas alliparwi,
Tahi muu lihawa lintu,
45. Niin sä lentohon lewetös
Ylähäksi taiwahalle.

Kun ollet kalanen karja,
Elikkä lohinen luoto,
Eli muu sinerwä siika,
50. Niin sä uimahan upotos,
Wetätös ween alitse.

Kun ollet kiwinen luoto,
Elikkä wesikiwonen,
Tahi muu wesihakonen,
55. Wesi päällesi weellos,
Aalto päällesi ajellos.

Kun ollet kotonen pursi,
Weion westämä wenonen,
Niin kohin kotia käännös,
60. Wastoin näitä walkamoita,
Perin muille walkamoille.

Kun ollet kylänen pursi,
Ulommaksi uiksennellos,
Wastoin muita walkamoita,
65. Perin näille walkamoille.

Vände sig och såg omkring sig
Öfverallt i blida rymden;
Kastade sin blick på fjärden,²⁴⁶
Vände hufvudet åt söder,
Varseblef en skymt på hafvet,
Såg en strimma blå på böljan.²⁴⁷
Yttrade ett ord och sade:
”Hvad kan strimma blå du vara,
Som på hafvets böljor skymtar?²⁴⁸

Om du är²⁴⁹ af gäss en skara,
Eller ock en prydlig andskock,
Eller annan väldig fogel,
Må du breda dina vingar
Och mot höga himlen flyga.²⁵⁰

Om du är²⁵¹ en svärm af fiskar,
Eller ock ett laxrikt sjögrund,
Eller någon²⁵² större sikart,
Må du simma, neråt sänkas,
Dra dig under vattenbrynet.

Skulle du ett stengrund vara,²⁵³
Någon klippta ut’ i hafvet,
Eller ock en vatten-ruska,
Må du sköljas då af vatten,
Öfverböljas af en störtvåg.²⁵⁴

Om du är en båt från hemmet,²⁵⁵
Farkost, som min broder timrat,
Må du vända fören hemåt,
Emot egna landnings-ställen,²⁵⁶
Aktern emot andra hamnar.

Om du är en bya-farkost,
Må du åter utåt simma,
Emot andra landnings-ställen,²⁵⁷
Vändande din bakstam hitåt.

245 Lönnrot 1835a: *stolta*.
246 Lönnrot 1835a: *Också ut åt fjärden såg hon*.
247 Lönnrot 1835a: *Något blått hon såg på böljan*.
248 Lönnrot 1835a: *Hvad för skymt är du på hafvet / Hvad som så på böljan blånar?* (lines 40–41).
249 Lönnrot 1835a: *Vore du* [af gäss etc.].
250 Lönnrot 1835a: *Må du flyga och förskingras / Der i höjden nära himmeln* (lines 45–46).
251 Lönnrot 1835a: *Vore du* [en svärm etc.].
252 Lönnrot 1835a: *annan*.
253 Lönnrot 1835a: *Om ett stenigt grund du vore*.
254 Lönnrot 1835a: *Låta vågen vältras öfver*.
255 Lönnrot 1835a: *Vore hemmets båt du åter*.
256 Lönnrot 1835a: *Mot båtställen här på stranden*.
257 Lönnrot 1835a: *Och en bybåt om du vore, / Så må du då simma utåt, / Mot båtställen annorstädes* (lines 62–64).

- 258 Lönnrot 1835a: *Vore Wäinämöinenens båt du, / Gamle sångar-mannens farkost, / Må du hit till mig då nalkas, / Styra närmre till ett samtal, / Ta ett ord och ge ett annat, / Tala tryggt ett ord på köpet* (lines 66–69).
- 259 Lönnrot 1835a: The line is missing.
- 260 Lönnrot 1835a: *Nalkades också till stället, / Styrde närmre till ett samtal, / För att ge ett ord mot annat / Tala tryggt ett ord på köpet* (lines 74–77).
- 261 Lönnrot 1835a: *Det var nu ö-jungfrun Anni.*
- 262 Castrén's correction: *grannklädd* || *gran-klädd.*
- 263 Lönnrot 1835a *"Hvart härn far du Wäinämöinen, / Färdas nu elfstrandens äd-ling, / Far så grann-klädd, landets bäs-te?"* (lines 82–84).
- 264 Lönnrot 1835a: *till.*
- 265 Lönnrot 1835a: *Ned-anom Manalas bo-ning.*
- 266 Lönnrot 1835a: *Nu ö-jungfrun Anni åter.*
- 267 Lönnrot 1835a: *Ämnade sig ut till lax-fångst.*
- 268 Lönnrot 1835a: *Mån-ga nät hans farkost fyllde, / Af fiskbrag-der full var båten* (lines 98–99).
70. Lienet pursi Wäinämöisen,
Wene laulajan ikuisen,
Niin sä luokseni lähene,
Pakinoille painelete,
Sana wieä, toinen tuoa,
Kolmansi kowin puhua."
75. Oli pursi Wäinämöisen,
Wene laulajan ikuisen,
Jo luoksi lähentelihen,
Pakinoille painatteli,
Sanan wieä, toisen tuoa,
Kolmannen kowin puhua.
80. Annik' oli saaren impi,
Sisar seppo Ilmarisen,
Lausutteli matkamiestä,
Kysytteli tienkäwiä:
"Kunne läksit Wäinämöinen,
Olkesit suwannon sulho,
Maan walio waatetitse?"
85. Sano wanha Wäinämöinen:
"Läksin lohta pyytämähän,
Kuujoa kuettamahan,
Tuossa Tuonelan joessa,
Manalan alantehessa."
90. Annikk' oli saaren impi,
Sanan Wirkko, noin nimesi:
"Tuosta tunnen kielästajan,
Tajuan walehtelian;
Toisin ennen mun isoni,
95. Muinon waltawanhempani,
Läksi lohta pyytämähän,
Taimenta tawottamahan,
Werkkoja wenehen täysi,
Laskuksia laiwa kaikki,
Teljot täynnä tarpomia,
Alla kaaren atroamet,
100. Är du Wäinämöinenens farkost,
Den evärdelige sångarns,
Närma dig då hit till stranden,
Segla när mig till ett samtal,
Tag ett ord, bär hit ett annat,
Låt i ro ett tredje talas."²⁵⁸
- Båten var nu Wäinämöinenens,
Den evärdelige sångarns,²⁵⁹
Och den nalkades till stranden,
Närmade sig till ett samtal,
Tog ett ord, bar bort ett annat,
Låt i ro ett tredje talas.²⁶⁰
- Det var holmens jungfru Anni,²⁶¹
Smeden Ilmarinens syster,
Talte så till vandringsmannen,
Sporde honom om hans resa:
"Hvart, o Wäinämöinen far du,
Styr din kosa, vattnets älskling,
Far så grannklädd²⁶², landets prydnad?"²⁶³
- Sade gamle Wäinämöinen:
"Har mig ämnat ut på²⁶⁴ laxfångst,
Ville se, hur fisken leker
Der vid Tuoni-elfvens stränder,
Uti Manala det låga."²⁶⁵
- Holmens jungfru Anni åter²⁶⁶
Yttrade ett ord och sade:
"Lätt en bakslug man jag känner,
Märker den som osannt talar.
Annorlunda förr min fader,
Annorlunda gamle farfar
Plägade på laxfångst fara,²⁶⁷
Lade ut att fånga taimen.
Utaf nät hans farkost fylldes,
Full var båten utaf bragder;²⁶⁸
Stötel-stängerna på bottnet,
Ljuster-jernen under bågen,

	Kultakäpyjä kokalla;
Kunne läksit Wäinämöinen,
Ulkosit uwantolainen?"	Gyllne nålarna i fören. ²⁶⁹
Hvart då far du Wäinämöinen,
Färdas nu Uvantolainen? ²⁷⁰ "	269 Lönnrot 1835a: <i>Och i fören gyllne nålar.</i>
105.	Sano wanha Wäinämöinen:
"Läksin hanhien hakuhun,
Kirjasiipien kisahon,
Kuolasuien korjelohon,
Saksan salmilta sywiltä,
110. Ulapoilta aukeilta."	Sade gamle Wäinämöinen:
"Ämnade mig ut på gås-jagt,
For ²⁷¹ till skimmervingars lekort,
För att fånga dregelnäbbar ²⁷²
Från de sund, der köpmän färdas,
Från det vida, öppna hafvet."	270 Lönnrot 1835a: <i>Färdas nu du landets ädling?</i>
271 Lönnrot 1835a: <i>Far.</i>
272 Lönnrot 1835a: <i>Ville fånga dregelnäbbar.</i>
273 Lönnrot 1835a: <i>en.</i>
274 Lönnrot 1835a: <i>Ämnade sig ut till gås-jakt.</i>
	Aina Annikki sanowi,
Tinarinta riitelemi:
"Tuosta tunnen kielästajan,
Tajuan walehtelian;
115. Toisin ennen mun isoni,
Muinon waltawanhempani,
Läksi hanhien hakuhun,
Kirjasiipien kisahon,
Kuolasuien korjelohon;
120. Weteheissä kaari kaunis,
Jousi suuri jänteheissä,
Haukku harmaja wenossa,
Koirra musta kahlehissa,
Rakki juoksi rannan teitä,
125. Pentu kiiellen kiwiä;
Kunne läksit Wäinämöinen,
Suorihet suwantolainen?"	Åter sade jungfrun Anni,
Tennbriskpryddad flickan talte:
"Så en bakslug man jag känner,
Märker den ²⁷³ som osannt talar;
Annorlunda förr min fader,
Annorlunda gamle farfar
Plägade till gås-jagt färdas, ²⁷⁴
For till skimmervingar-leken
För att ²⁷⁵ fånga dregelnäbbar.
Dragen var då sköna ²⁷⁶ bågen,
Starka fjäder-stålet tillspändt,
Gråa skallet låg i båten,
Kopplad var den svarta hunden,
Men kring stränderna sprang rackan,
Valpen flög långs strandens stenar.
Hvart då far du Wäinämöinen,
Färdas nu Uvantolainen? ²⁷⁷ "	275 Lönnrot 1835a: <i>Ville.</i>
276 Lönnrot 1835a: <i>vackra.</i>
277 Lönnrot 1835a: <i>Färdas nu elfstrandens ädling?</i>
	Sano wanha Wäinämöinen:
"Tule tytti purteheni,
130. Neitonen wenoseheni,
Niin sanon toet totiset,
Walehettomat wakaiset."	Sade gamle Wäinämöinen:
"Kom, o ²⁷⁸ flicka, ned i båten,
Stig uti ²⁷⁹ min farkost, jungfru!
Då vill sanningen jag säga,
Tala verklig, sveklös sanning." ²⁸⁰	278 Lönnrot 1835a: <i>du.</i>
279 Lönnrot 1835a: <i>uppå.</i>
280 Lönnrot 1835a: <i>Vill jag sanningen då säga, / Tala verklig flärdlös sanning (lines 131-132).</i>
	Aina Annikki sanowi,
Tinarinta riitelemi:
135. "Tuuli tulko purtehesi,
Ahawa wenosehesi,
Käännän purtesi kumohon,	Anni fortfor oupphörligt,
Tennbriskpryddad flickan talte ²⁸¹ :
"Stormen i din båt må komma,
Vårens ilar i ²⁸² din farkost.
Upp och ned jag båten vänder,	281 Lönnrot 1835a: <i>fortfor.</i>
282 Lönnrot 1835a: <i>på [din båt] / på [ditt fartyg] (lines 135-136).</i>

- 283 Lönnrot 1835a: *Upp och ned jag vänder båten, / Låter så på böljan vråkas, / Om jag sanningen ej hörer* (lines 137–139).
- 284 Lönnrot 1835a: *Låt mig höra mer ej lögnen.*
- 285 Lönnrot 1835a: *Också vill jag tala sanning.*
- 286 Lönnrot 1835a: *Ville se hårfagra jungfrun, / Långt i Pohjas mörka trakter, / I det hemska Sariola, / I den by, der männer dräpas, / Många tappra karlar dränkaskas* (lines 147–151).
- 287 Lönnrot 1835a: *Det var nu ö-jungfrun Anni.*
- 288 Castrén's correction: *klädnings fällar || klädnings-fällar.*
- 289 Lönnrot 1835a: *Kläderna otvagna blefvo. / Lade kläderna i ordning, / Bar till sammans sina kjortlar* (lines 157–159).
- 290 Lönnrot 1835a: *steg.*
- 291 Lönnrot 1835a: *Du min bror, smed Ilmarinen! / Du min moders son, min frände! / Smid du mig en liten sköttel* (lines 164–166).
- 292 Lönnrot 1835a: *Tvenne, trenne par örhängen.*
- 293 Lönnrot 1835a: *Talar verklig sanning för dig.*
140. Wenosi wesiajolle,
Jos en saa tosia kuulla,
Kunne läksit Wäinämöinen;
Sano tarkkoja tosia,
Walehia wiimmesiä.”
145. Sano wanha Wäinämöinen:
”Toki ma sanon toetki,
Jos wähän walehtelinki;
Läksin neittä kosjomahan,
Päättä kassa katsomahan,
Pimiästä Pohjolašta,
Summašta Sariolašta,
150. Miehen syöjästä kylästä,
Urohon upottajašta.”
155. Annikk’ oli saaren neiti,
Sisar seppo Ilmarisen,
Kun tunsi toet totiset,
155. Walehettomat wakaiset,
Heitti sotkut sotkematta,
Waattehet wiruttamatta,
Käsin kääri waattehensa,
Koprin helmansa kokosi,
160. Meni juoksulla kotihin,
Samolla pihalle saapi,
Meni pirttiin pihalta,
Sanan Wirkko, noin nimesi:
”Weli seppo Ilmarinen,
165. Lankoni emoni lapsi!
Taos mulle sukkulainen,
Tao sormukset soriat,
Kahet, kolmet korwakoltut,
Wiiet, kuuetyölliswitjat,
170. Niin sanon toet totiset,
Walehettomat wakaiset:
- ”Kesän kengität hewoišta,
Talwen rautoja rakennat,
Kulkiaksesi kosihin,
- Låter så af vattnet drifwas,
Om jag ej bestämdt få veta,²⁸³
Hvart du Wäinämöinen färdas.
Säg då en gång verklig sanning,
Låt mig mer ej lögner höra.^{284”}
- Sade gamle Wäinämöinen:
”Också vill jag sanning tala,²⁸⁵
Litet gäckades jag endast:
Jag har farit för att fria
Till den hårbeprydda jungfrun
Uti Pohjola det mörka,
I det mulna Sariola,
I den by, der männer dräpas,
Hjeltar dränkaskas uti hafvet.^{286”}
- Det var holmens jungfru Anni,²⁸⁷
Smeden Ilmarinens syster,
När hon sanningen förnummit,
Hört en verklig, sveklös sanning,
Lemnade sitt byke obykt,
Hann ej kläderna mer skölja.
Samlade sin klädnings fällar,²⁸⁸
Bar dem upp med sina händer,²⁸⁹
Sprang så hem förutan dröjsmål,
Ilade åstad på gården,
Gick²⁹⁰ från gården in i stugan,
Yttrade ett ord och sade:
”Hör mig smed, o Ilmarinen,
Frände, barn af samma moder!
Smid mig nu en liten spole,²⁹¹
Smid mig några granna ringar,
Två par eller tre örhängen,²⁹²
Fem, sex kedjor till min gördel,
Och jag säger sanna saker,
Yppar för dig verklig sanning.²⁹³
- Långa sommarn skor du hästen,
Smider hofjern hela vintern,
Ämnar dig på färd att fria,

175. Mennäksesi Pohjolahan;
Jo nyt wiewät wiekkahammat,
Etewämmät ennättäwät,
Saoin markoin maksettusi,
Tuhansin lunaštettusi,
180. Talwin kaksin kaupittusi,
Kesin kolmin kosjottusi;
Jo menewi Wäinämöinen
Selässä meren sinisen,
Kokan kultasen kuwussa,
185. Melan koukkupään nojassa,
Pimeähän Pohjolahan,
Summahan Sariolahan.”

Se on seppo Ilmarinen,
Takoja iän ikuinen,
190. Wasara walahti käästä,
Pihet sormista pirahti,
Sanan wirkko, noin nimesi:
”Annikki sisarueni.
Taon sulle sukkulaisen,
195. Taon sormukset soriat,
Kahet, kolmet korwaskullat,
Wiuet, kuuwet wyölliswitjat;
Lämmitä saloa sauna,
Pian pirtti riuwuttele,
200. Laai pikkusen poroa,
Lipiäistä liuottele,
Millä peiponen peseksen,
Pulmonen puhašteleksen,
Sykysyisistä sysistä,
205. Taonnoista talwisiistä.”

Annikk’ oli niemen neiti,
Sisar seppo Ilmarisen,
Lämmitti saloa saunan,
Pian pirtin riuwutteli,
210. Haapasilla halkosilla,
Pienillä piraštehilla,
Kanto wettä lähtehestä,

Tänker fara hän till Pohja;²⁹⁴
Men en mera slug nu färdas²⁹⁵,
Förekommer dig och bortför
Den med hundra marker lösta,
Den med tusende betalta,
Den du vintrar två har tingat,²⁹⁶
Friat till i trenne somrar.
Der nu färdas Wäinämöinen,
Far uppå det blåa hafvet
Uti båtens gyllne bakstam,
Stödd mot rodrets krökta ända,
Bort till Pohjola det mörka,
Till det mulna Sariola.²⁹⁷

Det var smeden Ilmarinen,
Den evärdeliga hamrarn,
Släggan slintade ur handen,
Tången förr ifrån hans fingrar
Och han hof sin röst och sade:²⁹⁸
”Anni du min lilla syster!
Smida vill jag dig en spole²⁹⁹,
Prydliga och nätta ringar,
Två par eller tre örhängen,³⁰⁰
Fem, sex kedjor till din gördel;
Men ett bad i hašt du tillred,
Så att det ej någon märker,
Skaffa äfven lut en smula,
Laga litet slippig såpa,
Hvarmed denna bofink två sig,
Denna snösparf ren sig tvättar³⁰¹
Från höstgamla smidje-sotet,
Vinterstjocka hammar-slagget.”

Det var holmens jungfru Anni,³⁰²
Smeden Ilmarinens syster,
Eldade med snabbhet badstu’n,
Utan att det någon märkte;
Värmdede den med aspveds klabbar,³⁰³
Med småklufna, korta spjelkar,
Bar så vatten ifrån källan,³⁰⁴

294 Lönnrot 1835a: *Vill begifva dig till Pohja.*
295 Lönnrot 1835a: *tager.*
296 Lönnrot 1835a: *Den du lockat i två vint-rar.*
297 Lönnrot 1835a: *Nu som bäst far Wäinämöinen, / Fär-das på det blåa hafvet, / I sitt fartygs gyll-ne bakstam, / Stödd mot rodrets krökta ända, / Far till Poh-jas mörka trakter, / Till det hemska Sa-riola (lines 182–187).*
298 Lönnrot 1835a: *Ham-marn slintade ur näf-ven, / Hastigt föll ur handen tången, / Ytt-rade ett ord och sade (lines 190–192).*
299 Lönnrot 1835a: *sköt-tel.*
300 Lönnrot 1835a: *Smi-da åt dig gran-na ringar, / Tvenne, trenne par örhängen (lines 195–196).*
301 Lönnrot 1835a: *O-märkt elda nu till ba-det, / Skynda på, att ugnen kolas, / Skaf-fa sedan lut en smu-la, / Laga litet slipp-ig asklut, / Hvarmed denna fink sig tvättar (lines 198–203).*
302 Lönnrot 1835a: *Det var nu ö-jungfrun Anni.*
303 Lönnrot 1835a: *Fick badstugan omärkt uppvärmd, / Skynd-*

- samt fick hon ugnen kolad, / Med finhuggna aspvedsklabbar (lines 208–210).
- 304 Lönnrot 1835a: *Hemtade från källan vatten.*
- 305 Lönnrot 1835a: *från.*
- 306 Lönnrot 1835a: *Kunde skölja mannens hufvud.*
- 307 Lönnrot 1835a: *Men sjelf smeden Ilmarinen / Skyndsamt gick uti sin smidja* (lines 220–221).
- 308 Lönnrot 1835a: *Till dess badstugan man uppvärmt, / Badet hunnit blifva färdigt. / Badade tillräckligt sedan, / Hällde vatten på sig, rentes* (lines 224–227).
- 309 Lönnrot 1835a: *Tog till orda nu och sade.*
- 310 Lönnrot 1835a: *Sök upp fina linne-skjortan.*
- 311 Lönnrot 1835a: *Hemta ett par snäfva byxor / Sen för mina torra vador, / För de väl tvålfria benen; / Tag min blåa klädning sedan* (lines 235–238).
- 312 Lönnrot 1835a: *Derpå min kaftan af kläde, / Ofvanpå den blåa kolten* (lines 240–241).
- 313 Lönnrot 1835a: *Hemta ytterst sammetsmössan, / Den hvars höjd i molnen susar* (lines 244–245).
215. Herasesta hettehestä,
Taitto waſtan warwikoſta,
Lempiwaſtazen lehoſta,
Laati piimäſtä poroa,
Ytelmäſtä ſaipuata,
ſaipuata ſäikkywäiſtä,
Miehen pään walottajoa.
220. Itse seppo Ilmarinen,
Pian piſtihen pajahan,
Tako neien tarpehia,
Wyölliskoukkuja kohenti,
Yhen kylyn joutuessa,
225. Yhen ſaunan ſaapuessä.
Siitä kylpi kylläſeksi,
Walelekſe walkiaksi,
Sykysyysiſtä ſyſiſtä,
Taonnoſta talwiſiſtä.
230. Itse noin ſanoiksi ſaatti:
”Annikki ſisarueni.
Tuoppa paita palttinainen
Hiipiälle hiettömälle,
Iholle alaſtomalle;
235. Tuoppa kaatiot kaposet
Uitimille uittomille,
Säärille ſasuttomille;
Tuoppa haljakka ſininen
Päälle paian palttinainen;
240. Saappa ſarkakauhtanainen
Päälle haljakan ſinisen;
Tuoppa uſſakka utunen
Päälle ſarkakauhtanainen;
Saappa ſaapka ſahmattainen,
245. Puhki pilwien puhuja,
Läpi metsän lääſſöttäjä,
Hiwuksille hiettömille.”
250. Siitä seppo Ilmarinen,
Takoja iän ikuinen,
Otti kultia kypärin,
- Från den vasslesöta källan,
Bröt en qvaſt från unga skogen,
Liten kärleks-qvaſt ur³⁰⁵ lunden;
Gjorde ſedan lut af ſurmjolk,
Lagade af benmärg ſåpa,
ſåpa, ſom var lätt att löddras,
Kunde mannens hufvud rentvä.³⁰⁶
- Sjelf gick smeden Ilmarinen
Skyndsamt in uti ſin smidja,³⁰⁷
Smidde ſnart, hvad jungfrun önskat,
Färdiggjorde gördel-krokar,
Under det man badſtu’n värmdē.
Medan man om bad beſörjde.
Sedan badar han tillräckligt,
Sköljer ſig med vatten, renas³⁰⁸
Från höſtgamla ſmidje-ſotet,
Vinterſtjocka hammar-ſlagget,
Yttrar ſå ett ord och ſäger:³⁰⁹
”Anni du min lilla ſyſter!
Hemta hit en linne-ſkjorta³¹⁰
För min kropp från ſvett befriad,
För det obetäckta hullet;
Hemta ſedan ſnäfva byxor
Uppå mina torra vador,
Mina ben från ſåpa fria;
Gif mig ock min blåa klädning³¹¹
Öfver fina linne-ſkjortan;
Gif kaftanen utaf kläde
Ofvanpå den blåa rocken;³¹²
Tag ännu mitt lena bälte
Till att gjorda om kaftanen;
Hemta ſiſt min sammets-möſſa,
Hvilken upp i molnen ſuſar,³¹³
Som igenom skogen ſkymtar,
Sök den för mitt torra hufvud.”
- Derpå smeden Ilmarinen,
Den evärdelige hamrarn,
Tog af guld hvad möſſan rymde,

255. Hopehia huowan täyen,
Pišti warsan waljahisin,
Puikkohin tulipunasen.
Itse istuwi rekehen,
Kohennaksen korjahansa,
Pani oron juoksemahan,
Liinaharjan liikkumahan,
Wirkku juoksi, matka joutu,
Reki wieri, ranta roiski.
260. Ajawi karitlewi
Meren hietaharjoita,
Simosalmien siwutse,
Leppäharjuin hartioitse.
265. Jopa haukku hallikoira,
Linnan luppa luskutteli.
- Sano Pohjolan isäntä:
”Käyös tyttö katsomahan,
Mitä halli haukkunewi,
Linnan luppa luskuttawi.”
270. Tytti warti waštoawi:
”Empä ennätä isoni,
Kiwi on suuri jauhettawa,
Kiwi suuri, jauhot hienot,
Jauhaja wähawäkinen.”
275. Sano Pohjolan isäntä:
”Käyös akka katsomahan,
Mitä halli haukkunewi,
Linnan luppa luskuttawi.”
280. Akka warti waštoawi:
”Empä tarkon ennättäisi,
Leipä on paksu leiwottawa,
Leipä paksu, jauhot pienet,
Leipoja wähawäkinen.
- Tog hattkupan full af silfver;
Stack sin fåle nu i redet,
Eldröd häst emellan stänger.
Sjelf sig så i släden satte,
Höjde sig i granna korgen,
Manade sin häst att springa,
Den witmanige att skynda.
Hingsten sprang, det led med färden,³¹⁴
Släden rördes, stranden fräste.
- Åker fram med gny och buller
Långsmed reflarna i hafvet,
Färdas invid Simo-sunden,
På de albevuxna höjder,³¹⁵
Och nu skäller gråa hunden,
Borgens portvakt höres gläffsa.³¹⁶
- Tog då Pohjas värd till orda:
”Gå nu ut och se, min dotter,
Hvarför gråa hunden skäller,
Hvarför borgens portvakt gläffsar.”³¹⁷
- Dottren svarade och sade:
”Ej jag hinner nu min fader,
Stor är stenen, som jag malar,
Stenen stor, men fint är mjölet,
Sjelf är orklös den, som malar.”³¹⁸
- Åter sade Pohja-värden:
”Gå då nu att se, min hustru,
Hvarför gråa hunden skäller,
Hvarför borgens portvakt gläffsar.”³¹⁹
- Hustrun svarade och sade:³²⁰
”Gerna skulle jag ej hinna,
Tjockt är brödet, som jag bakar,
Brödet tjockt, men fint är mjölet,
Sjelf är orklös den, som bakar.”³²¹

- 314 Lönnrot 1835a: *Den eldröda mellan stängren, / Satte sjelf sig in i släden, / Fogade sig inom korgen, / Manade sin hingst att trafva, / Den ljusmah-niga att skynda. / Fort sprang hingsten, väl led färden* (lines 253–258).
- 315 Lönnrot 1835a: *Med stort gny han så nu åker / Längs sandbankarne i hafvet, / Färdas nu vid Simo-sunden, / Högt på albevuxna höjder* (lines 260–263).
- 316 Lönnrot 1835a: *Gårdens sloköra hörs gläffsa.*
- 317 Lönnrot 1835a: *Pohja-gårdens värd då säger: / “Gå och se på gården dotter, / Hvad den gråa hunden skäller, / Gårdens sloköra så gläffsar”* (lines 266–269).
- 318 Lönnrot 1835a: *Sjelfva malarinnan orklös.*
- 319 Lönnrot 1835a: *“Gå då, hustru, du på gården, / Se hvad gråa hunden skäller, / Gårdens sloköra nu gläffsar”* (lines 276–278).
- 320 Lönnrot 1835a: *Svarade och sade hustrun.*
- 321 Lönnrot 1835a: *Sjelfva bakarinnan orklös.*

- 322 Lönnrot 1835a: *Men nu sade Pohja värden: / "Aldrig har en qvinna ledigt, / Och en flicka hinner aldrig, / Om hon än på sängen låge; / Gå du son och se derföre"* (lines 284–288).
- 323 Lönnrot 1835a: *Sonnen.*
- 324 Lönnrot 1835a: *Ty ändock jag föga hinner; / Stor vedtrafve skall jag hugga, / Stor vedtrafve, fina klabbar* (lines 291–293).
- 325 Lönnrot 1835a: *Och ullsvansen gnällde flitigt, / Holmgårds-vakten hördes klaga* (lines 296–297).
- 326 Lönnrot 1835a: *Sade så nu Pohja värden: / "Fåfångt ej vår gråhund skäller, / Gårdens sloköra ej drömmar, / Orsakslöst han gnäller icke"* (lines 300–303).
- 327 Lönnrot 1835a: *Gick nu sjelf att se på gården, / Kom på sista åkertäppan, / Vid gårdstågets andra ända. / Såg med ögonen åt sydväst* (lines 305–308).
- 328 Lönnrot 1835a: *Såg nu saken ganska tydlig.*
- 329 Lönnrot 1835a: *Klagade den ädle hunden.*
285. Sano Pohjolan isäntä:
"Ainap' on akoilla kiiret,
Aina työtä tyttärillä,
Wuotehellaki wenyissä;
Mene poika katsomahan."
290. Poika tuon sanoiksi wirkki:
"Mene itse katsomahan,
Mie en joua kuitenkin;
Pino on suuri pilkottawa,
Pino suuri, halot hienot,
Pilkkoja wäähwäkinen."
295. Aina haukku hallikoira,
Willahäntä wiereteli,
Saaren wartio walitti,
Perän lyöen pientarehen,
Hännän maahan torkutellen.
300. Sano Pohjolan isäntä:
"Ei halli waletta hauku,
Linnan luppa luuhattele,
Ei se syyttä syyhättele,
Eikä honkihin horise."
305. Meni itse katsomahan
Pellolle perimmäiselle,
Takimmalle tanhualle.
Loi silmänsä luotehelle,
Käänsi päätä päiwän alle,
310. Jo näki toen totisen,
Mitä haukku hallikoira,
Maan walio waikutteli,
Mustahäntä häilytteli:
Ajetahan kirjokorjin
315. Maapuolin Simosaloa,
Lasketahan laiwoin suurin
Selän puolin Lemmen lahta.
- Yttrade nu Pohja värden:
"Alltid har ju brådt en qvinna
Och en flicka att bestyra.
Om hon ock på sängen låge;
Gå derfor att se, du gosse."³²²
- Gossen³²³ svarade och sade:
"Gå du sjelf och se, min fader,
Ty jag hinner ändå icke,
Har en trafve stor att hugga,
Trafve stor och fina klabbar,³²⁴
Sjelf är huggarn svag och orklös."
- Annu skällde gråa hunden,
Borgens ullsvans gnällde flitigt,
Klaga hördes holmens gårdvard,³²⁵
Sittande på åker-renen,
Svängande sin svans mot jorden.
- Tog till orda Pohja värden:
"Fåfångt skäller ej vår gråhund,
Fåfångt borgens vakt ej gläffsar,
Gnäller icke utan orsak,³²⁶
Morrar ej åt skogens furur."
- Går nu sjelf att se och vandrar
Till den sista åker-renen,
Till det längst belägna fältet.
Kastade sin blick åt vester,³²⁷
Vände hufvudet mot solen;
Ser nu klart och tydligt skälet,³²⁸
Hvarför gråa hunden skällde,
Markens täckhet hördes klaga³²⁹
Och den³³⁰ svarta svansen svängdes.
Man med brokig slåde åker,³³¹
Far om Simo-holmen landwärts,
Och med väldigt fartyg seglar³³²
Sjövarts utom Lempiviiken.

320. Itse Pohjolan isäntä
Pian pirttihin menewi,
Alle kattojen ajaksen,
Sanan wirkko, noin nimesi:
”Jo tulewi wierahia
Selällä meren sinisen.”

325. Pohjan tytti, Pohjan akka
Pian pistihin pihalle,
Luoen silmänsä selälle,
Kääten päätä päiwän alle.
Sano Pohjolan emäntä:

330. ”Mi tulewi wierahia,
Se tulewi naimakansa;
Kellen menet tyttäreni?

Ku se korjalla ajawi,
Kirjawalla kiiättäwi,
Maapuolin Simosaloa,
335. Se on seppo Ilmarinen,
Takoja iän ikuinen;

Tuopi kultia kypärin,
Hopehia huowan täyen.
Ku laskewi laiwoin suurin,
340. Punalaiwoin purjehtiwi,
Selän puolin Lemmen lahta,
Se on wanha Wäinämöinen,

Tietäjä iän ikuinen;
Tuopi laiwalla rahoja,
345. Aluksella aartehia.

Sille mennös tyttäreni,
Ku tuo laiwalla rahoja,
Aluksella aartehia;
350. Wanhassa wara parempi,
Jos on nuori nopsahampi.”

Niin neiti sanansa wirkki:
”Oi on maammo kantajani,
Oi emo ylentämäni!
Eipä meitä ennenkänä
355. Ei ole myötynä rahoin,

Derpå värden sjelf i Pohja
Skyndsamt in i stugan stiger,
Träder under takets hvälfning,³³³
Yttrar så ett ord och säger:
”Främmande nu till oss nalkas,
Komma på det blåa hafvet.”

Pohja-dottren, Pohja-hustrun
Skyndsamt ut på gården gingo,³³⁴
Skådade åt stora fjärden,
Hufvudet åt solen vände,
Sade Pohjolas värdinna:³³⁵
”Främmande, som der nu komma,
Komma till oss för att fria.
Hvem, min dotter, vill du taga?
Den som der med hästen åker,
Ilar fram i brokig släde.³³⁶
Far om Simo-holmen landwärts,
Han är smeden Ilmarinen,³³⁷

Den evärdelige hamrarn;
Medför guld, hvad mössan rymmer,
Har hattkupan full af silfver.
Den som³³⁸ stora båten styrer,
Seglar på det röda skeppet,
Sjöwarts utom Lempi-viken,
Är den gamle Wäinämöinen,
Den evärdelige siarn;
Medför penningar på skeppet,
Hemtar skatter med sitt fartyg.
Må du taga den, min dotter,
Som för penningar på skeppet,
Hemtar skatter med sitt fartyg;
Mera rådfull är den gamle,
Om mer rask den unge synes.”

Jungfrun svarade och sade:
”O min moder, som mig fostrat,
Du som vårdat har min barndom!
Ännu ej till denna dagen
Man för penningar oss bortsålt;³³⁹

330 Lönnrot 1835a: *Hvarför.*

331 Lönnrot 1835a: *Med en målad släda kör man.*

332 Lönnrot 1835a: *Seglar med ett väldigt fartyg.*

333 Lönnrot 1835a: *Men nu sjelfva Pohjavarlden / Snart i stugan sig begifver, / Stiger i de täckta husen (lines 318–320).*

334 Lönnrot 1835a: *Skynadade nu ut på gården.*

335 Lönnrot 1835a: *Vände hufvudet åt solen, / Sade Pohjagårds värdinnan (lines 327–328).*

336 Lönnrot 1835a: *Fremmande, som der nu färdas, / Äro friare i antåg, / Hvilken vill du ta, min dotter, / Den som der i slädan åker, / Ilar fram med målad släda (lines 329–333).*

337 Lönnrot 1835a: *Han är Ilmarinen, smeden.*

338 Lönnrot 1835a: *der.*

339 Piponius 1839: *O! min moder, som mig burit, / O! du goda, som mig fostrat, / Icke nån'sin förr vi blefvo / Sål-da bort – – (lines 352–355).*

- 340 Lönnrot 1835a: *Jungfrun sjelf ett ord nu sade: / Moder kära, du som bar mig, / Du min fostrarinna, moder! / Ej ännu till denna dagen / Har för penningar man sålt oss; / Utan penningar vi lemnats* (lines 351–356).
- 341 Lönnrot 1835a: *Den, af hvilken sampo smiddes, / Hamrades det granna locket* (lines 360–361).
- 342 Piponius 1839: – *Må den mig äga, / Som oss Sampo hafver smidit / Och det granna locket hamrat* (lines 359–361).
- 343 Lönnrot 1835a: *Hade förr på stället hunnit; / Tränger skyndsamt in i stugan, / Hastar under många taken, / Tog till orda, så han talte / I dörrsmugan, under sparren* (lines 363–367).
- 344 Lönnrot 1835a: *Der han talte nu och sade, / Yttrade sig såsom följer* (lines 371–372).
- 345 Lönnrot 1835a: *En som blir min lifstids maka, / Lefver, hönan lik, vid sidan; / Hvilken för mig bädden lagar* (lines 374–376).
- 346 Lönnrot 1835a: *Känd till lands, på sjön den bästa.*
- Ain' on ilman annettuna
Urohille pyytävälle,
Miehille anowaisille;
Sille saanen maamoseni,
360. Ku on sampuen takonut,
Kirjokannen kalkutellut.”
- Sillon wanha Wäinämöinen
Oli eellä ennättäjä,
Heti tungeksen tupahan,
365. Alle kattojen ajaksen,
Itse tuon sanoiksi wirkki,
Owen suussa, alla orren,
Kattilan katasioilla,
Lakin päästä laskemilla,
370. Kintahan kirwottimilla;
Sanowi sanalla tuolla,
Lausu tuolla lausehella:
”Oisiko minulle neittä
Ikuseksi puoliseksi,
375. Kainaloiseksi kanaksi,
Siani lewittäjäksi,
Paniaksi päänalasen?”
- Tuopa kaunis Pohjan tytti,
Maan kuulu, ween walio,
380. Itse ennätti sanoa:
”En kiitä meristä miestä,
Enkä wanhoa urosta,
Tuuli wie merillä mielen,
Aiwot särkewi ahawa,
385. Waiwa wanhasta tulewi,
Ikäwä iällisestä.
Ei ole sinulle neittä
Ikuseksi puoliseksi,
Kainaloiseksi kanaksi,
390. Siasi lewittäjäksi,
Paniaksi päänalasen.”
- Utan penning har vi lemnats³⁴⁰
Åt de männer, som begärt oss,
Karlur, hvilka till oss friat.
Den jag ville ta, min moder!
Som det goda Sampo hopsmidit,
Hvilken granna locket hamrat.”^{341 342}
- Nu den gamle Wäinämöinen
Hinner förr till Pohja-gården,
Skyndsamt in i stugan stiger,
Träder under takets hvälfning,
Börjar sedan sjelf att orda
Framför dörren, under sparren,³⁴³
Der man kittlarna betäcker,
Tager mössan af sitt hufvud,
Handskarna från handen löser.
Höjande sin röst han sade.
Talade med dessa orden:³⁴⁴
”Finnes här för mig en jungfru,
Flicka till min lifstids maka,
Till en dufva vid min sida,
För att bädden åt mig reda,³⁴⁵
Ordna vackert hufvud-kudden?”
- Nu den sköna Pohja-dottren,
Landets ära, vattnets prydnad.³⁴⁶
Skyndade sig sjelf att svara:
”Föga prisar jag en sjöman
Och en ålderstegen gubbe;
Hafvets stormar rubba sinnet,³⁴⁷
Vårens ilar skada hjernan,
Till förtret man tar en gammal,
Till besvär en åldrig make.
Här ej finnes någon jungfru.
Flicka till din lifstids maka,³⁴⁸
Till en dufva vid din sida,
För att åt dig bädden reda,
Ordna vackert hufvud-kudden.”³⁴⁹

Kahestoista Runo.

- Siitä seppo Ilmarinen
Itse tungeksen tupahan,
Kaiwaksen katoksen alle,
Sanan wirkko, noin nimesi:
5. ”Jok’ on walmis walwattini,
Walmis walwateltawani?”
- Sano Pohjolan emäntä:
”Ompa walmis walwattisi,
Walmis walwateltawasi,
10. Kun sa kynnät kyisen pellon,
Käärmehisen käännätleet.
Senpä Hiisi ennen kynsi,
Lempo warsinki wakoili,
Waarnahilla waskisilla,
15. Atralla tuliterällä,
Yhä poikani polonen
Kesken heitti kynnöksensä.”
- Sillon seppo Ilmarinen
Ei kärsi käsin ruweta,
20. Sowi sormin suorrostella,
Ilman rautarukkasitta,
Kiwisittä kintahitta,
Otti rautarukkasensa,
Nouti kintahat kiwiset,
25. Tako rautaset talukset,
Teräksiset säärystimet,
Rautapaitohin panihen,
Teräswöihen wyöttelihen.
Siitä kynti kyisen pellon,
30. Wakoeli maan matosen;
Nošti kytitä kynnökselle,
Käärmehiä käännökselle.
Sano tuolta tultuansaa
”Jo ma kynnin kyisen pellon,
35. Wakoelin maan matosen,

Tolftte Runan.

- Sjelf nu smeden Ilmarinen
Skyndsamt in i stugan stiger,
Träder under takets hvalfning,
Yttrar så ett ord och säger:
”Är nu redo mön, för den jag
Vakat har och skulle vaka?”
- Sade Pohjolas värdina:
”Redo flickan är, för den du
Vakat har och skulle vaka,
När du huggorms-åkern plöjer,
Vänder ormuppfyllda fältet.
Samma åker redan ofta
Hiisi börjat på att plöja
Med af koppar smidda billar,
Med den hvassa eldbetts-plogen;
Städse dock min son, den arme,
Lemnat åkern plöjd till hälften.”
- Nu ej vågar Ilmarinen
Gripa verket an med fingrar,
Arbetet med händer öfva,
Utan jernbesmidda vantar,
Handskar utaf stenar gjorda;
Tager jernbesmidda vantar,
Handskar utaf stenar gjorda;
Sedan smider han sig jernskor,
Gör af stål till benen brynjor,
Kläder sig i koppar-skjorta,
Stålsmidt bälte på sig spanner.
Så han plöjer huggorms-åkern,
Fårar ormuppfyllda fältet
Och med plogens billar lyftar
Ormar på de vända tegar.
Säger dädan återkommen:
”Plöjt jag har nu huggorms-åkern,
Fårat ormuppfyllda marken,

- 347 Lönnrot 1835a: *Föga ock en åldrig gubbe; / Stormen för på sjön förståndet* (lines 382–383).
- 348 Piponius 1839: *Icke prisar jag en sjöman, / Ej en åldrig jag berömmar, / Ty förståndet uppå hafvet / Blåses bort af skarpa vindar, / Och till plåga är den gamle, / Ledsnad väcker blott en åldrig; / Icke här en jungfru finnes / Åt dig till en ständig maka* (lines 381–388).
- 349 Lönnrot 1835a: *Ing-en jungfru här nu finnes, / Som för alltid blir din make, / Bor som hönan vid din sida, / Hvilken för dig bädden ordnar, / Ställer vackert hufvudkudden* (lines 387–392).

	Käärmehisen käännättelin;
Onko walmis walwattini,
Walmis walwateltawani?"	Fältet vändt det ormbetäckta,
Är nu redo mön, för den jag
Vakat har och skulle vaka?"
40.	Sano Pohjolan emäntä:
"Ompa walmis walwattisi,
Walmis walwateltawasi,
Kun suiſtat suet saloiſta,
Päiſtät karhut kankahilta,
Aina lehmäni lewitti,
45. Tappo tammoja polosen."	Sade Pohjolas värdinna:
"Redo flickan är, för den du
Vakat har och skulle vaka,
När du skogens vargar betslar,
Tyglar björnarna på fältet.
Ständigt mina kor de skingrat,
Dödat ſtoen för mig arma."
50.	Sillon seppo Ilmarinen,
Takoja iän ikuinen,
Teki suitset teräksiset,
Päitset rautaset rakenti.
50. Niillä suiſtawi sutokset,
Päiſti karhut kankahilta,
Pani suet suitset suuhun,
Päitset päähän kontioille,
Sano tuolta tultuansa:
55. "Jo ma kynnin kyisen pellon,
Käärmehisen käännättelin,
Wakoelin maan matosen;
Jo suiſtin suet saloiſta,
Päiſtin karhut kankahilta;
60. Onko walmis walwattini,
Walmis walwateltawani?"	Straxt nu smeden Ilmarinen,
Den evärdelige hamrarn
Gör af ſtål åt djuren betsel
Och af jern dem grimmor smider.
Betslade så skogens vargar,
Band med grimma fältets björnar,
Stack i vargars munnar betslen,
Grimmorna kring björnars hufvun,
Sade dädan återkommen:
"Plöjt jag har nu huggorms-åkern,
Fältet vändt det ormbetäckta,
Ormuppfyllda marken fårat;
Skogens vargar har jag betslat,
Tyglat björnarna på fältet.
Är nu redo mön, för den jag
Vakat har och skulle vaka?"
65.	Sano Pohjolan emäntä:
"Jo on walmis walwattisi,
Walmis walwateltawasi,
65. Kun saat suuren suomuhauin,
Liikkuwan kalan lihawan,
Tuolta Tuonelan joeſta,
Manalan alanteheſta,
Werkotonna, nuotatonna,
70. Ilman muutta pyywyksettä;
Jo on syönyt saanki mieſtä,
Tuhonnut tuhan uroſta."	Sade Pohjolas värdinna:
"Redo flickan är, för den du
Vakat har och skulle vaka,
När du fångar förſt en fjällfisk,
Väldig gädga, snabb att simma,
Ifrån Tuoni-flodens bölja,
Ifrån Manala det låga,
Fångar nät och not förutan,
Utan alla andra redskap;
Hundra männer har den slukat,
Bragt om lifvet tusen hjeltar."

75. Jopa tuskiksi tulewi,
Läylemmäksi lankiawi;
Takowi kokon tulisen,
Waakalinnun walkiaisen,
Koprat rauašta takowi,
Teräksestä temmottimet;
Siiwillen siotteleksen,
80. Kokon kynkkäluun nenille,
Lenteä lekuttelewi,
Lenti Tuonelan joelle,
Yksi siipi wettä wiili,
Toinen taiwoja tasaili,
85. Nokka luotoja lotasi,
Koprat merta kuopraeli;
Lenti hauin pyyäntähän,
Hirmuhampahan hakuhun.

90. Tuli hauki haukotellen,
Ween koira wengotellen,
Eik' oo hauki pienen pieni,
Eikä hauki suuren suuri:
Kieli kahta kirweswartta,
Hampahat harawan warren,
95. Kita kolmen kosken werta,
Selkäranka seitsemisen.

Lenti kokko liitätellen,
Isketellen ilman lintu,
Eik' oo kokko pienen pieni,
100. Eikä kokko suuren suuri:
Sen on suu satoa syltä,
Kita kuusi koskellišta,
Kieli wiittä kirweswartta,
Kynnet wiittä wiikatetta,
105. Siipi taiwoa tapasi,
Toinen wettä wiepraeli.

110. Liiteleksen, laateleksen,
Katseleksen, käänteleksen;
Keksi suuren suomuhauin,

Ren i trångmål råkar smeden,
Finner arbetet besvärligt.
Hamrar sig en eldig hafs-örn,
Fogel stark och hvit till färgen;
Örnens klor af jern han smidde,
Bildade af stål dess tänger,
Band sig sedan fast vid vingen,
Der som vingens ben sig slutar.
Flaxande nu örnen flyger,
Ilar bort till Tuoni-elfven.
Ena vingen klyfver vattnet,
Himlarna den andra vidrör,
Näbben stöter emot klippor
Och till hafvet klorna räcka.
Flög nu hän att fånga gäddan,
Fisken med de grymma tänder.

Slingrande ses gäddan komma,
Vattnets hund i bugter skrida.
Gäddan är ej af de minsta,
Icke heller af de största;
Tvenne yxskaft lång är tungan,
Tänderna af räfsans storlek,
Gapet är som trenne forssar,
Forssar sju dess ryggrad liknar.

Örnen flyger, stadnar stundom,
Luftens fogel ned sig svingar,
Örnen är ej af de minsta,
Icke heller af de största.
Hundra famnar vid är munnen,
Örnens gap sex forssar liknar,
Af fem yxskafts längd är tungan,
Klorna med fem lior lika.
Ena vingen himlen vidrör
Och den andra vattnets yta.

Flyger ömsom, ömsom stadnar,
Vänder sig, med ögat spejar,
Varsnar så den stora gäddan,

<p>Liikkuwan kalan lihawan,
Iskewi kaloa tuota,
Koprin selkähän kawahti.
Sillon suuri suomuhauki,
Liikkuja kala lihawa,
115. Painawi kokon kynimen,
Alle selwien wesien.
Niin kokko kohotteleksen,
Ilmahan ylenteleksen,
Nošti mustia muria,
120. Päälle selwien wesien,</p>	<p>Rörliga och feta fisken.
Efter den nu örnen spänner,
Rusal på dess rygg med klorna.
Stora fjällbelagda gäddan,
Rörliga och feta fisken
Trycker örnens starka vingben
Ned inunder klara vattnet.
Örnen stiger upp mot himlen,
Höjer sig i luftens rymder.
Lyftar af det svarta gruset
Ofvan klara vattnets yta.</p>
<p>Liiteleksen, laateleksen,
Toki toisești kokewi,
Yhen iski kynsiänsä
Hauin hirmun hartioihin,
125. Ween koiran koukkuluihin,
Toisen iski kynsiänsä
Rautaselle kalliolle,
Wuorelle teräksiselle.
Kilpišty kiwestä kynsi,
130. Kalpištihen kalliosta;
Jo hauki sukelteleksen,
Ween wenkale weäksen,
Kynsištä kokon kynimen,
Waakalinnun warpahišta.</p>	<p>Flyger ömsom, ömsom stadnar
Än en annan gång försöker;
Högg af sina klor den ena
Fašt i grymma gäddans skuldror,
Uti vatten-hundens refben;
Högg af sina klor den andra
Vid en klippas fašta jernvägg,
In i sidan af ett stålberg.
Men dess klo från stenen slintar,
Återstudsar ifrån klippan;
Gäddan dyker ned i vågen,
Vattnets starka djur sig sliter
Ifrån klorna uppå örnen,
Från den starka fogelns näfvar.</p>
<p>135. Siitä kokko rautakopra
Kohta kolmaști kokewi,
Warsin iskeä tapasi,
Iski kiinni kynsiänsä,
Saipa hauin kynsihinsä,
140. Ween koiran koprihinsa,
Nošti suuren suomuhauin,
Ween wenkalen wetäwi,
Alta aaltojen sywien,
Päälle selwien wesien.</p>	<p>Örnen med de starka jernklor
Tredje gången är försöker;
Lyckades nu hugga säkert,
Hög med sina klor i fisken.
Fick så gäddan uti klorna
Vatten-hunden uti näfven;
Lyftar så den stora gäddan
Drager vattnets djur, det starka,
Ifrån flodens djupa böljor
På det klara vattnets yta.</p>
<p>145. Nošti siitäki ylemmä,
Korkiammalle kohotti,</p>	<p>Lyftar gäddan högre uppåt,
Höjer ännu derutöfver,</p>

	Oksalle omenatammen,
Latwalle lakan petäjän.	Upp på ollon-ekens grenar,
Uti broda tallens krona.
150.	Wiepi wieläki ylemmä,
Korkiammalle kohotti,
Pitkän pilwen rannan päälle,
Pitkän kaaren kannikalle;
Pilwet liikku, taiwot nauku,
Ilman kannet kallišteli,
155. Katkesi ukolta kaari,
Kuulta sarwipää sakara.	För så gäddan högre uppåt,
Lyftar fisken ifrån trädet
Upp till långa molnets ända,
Randen af den långa bågen.
Skyar rördes, himlar hveno,
Luftens lock i lutning bragtes,
Sönder braßt för Ukko bågen,
Och behornad spets för Månen.
160.	Sillä seppo Ilmarinen
Sai on suuren suomuhauin,
Liikkuwan kalan lihawan,
160. Tuosta Tuonelan joešta,
Manalan alentehešta.
Ei wesi weellen tullut
Kalahauin suomuloišta,
Ilma ilmallen hajasnut,
165. Kokkolinnun höyheniltä.	Fick så smeden Ilmarinen
Stora, fjällbelagda gäddan,
Rörliga och feta fisken
Ifrån Tuoni-flodens böljor,
Ifrån Manala, det låga.
Vattnet liknade ej vatten
för de fjäll, som gäddan lemnat,
Luften såsom luft ej kändes
För de fjädrar, örnen bortfällt.
170.	Siitä seppo Ilmarinen
Otti weitsen huotrastansa,
Päätä poikki pahkomahan,
Watsa halki wiiltämähän;
170. Itse maišteli makua,
Itse riipo rintapäitä.	Derpå smeden Ilmarinen
Drager fram sin knif ur slidan,
För att gäddans hufvud lösa
Och dess mage sönderklyfva;
Smakar sedan sjelf på fisken
Och dess bröstben skär i stücken.
175.	Pään on warsin poikki pahko,
Wiepi Pohjolan tupahan
Anopille antehiksi,
175. Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Tuoss’ olis ikuinen tuoli
Hywän Pohjolan tupahan.”	Skar så af dess hela hufvud
Och till Pohja-stugan förde
Som en gáfva åt sin svärmor,
Tog till orda då och sade:
”Det för alla tider dugde
Till en stol i Pohja-stugan.”
180.	Siitä seppo Ilmarinen
Sanan wirkko, noin nimesi:
180. ”Jo nyt kynnin kyiset pellot,
Käärmehiset käännättelin;	Derpå smeden Ilmarinen
Yttrade ett ord och sade:
”Plöjt jag har nu huggorms-åkrar,
Ormuppfyllda fält jag omvänt,

185.	<p>Jo suiſtin suet saloiſta,
Päiſtin karhut kankahilta;
Sainki suuret suomuhauit,
Liikkuwat kalat lihawat,
Tuoſta Tuonelan joeſta,
Manalan alanteheſta;
Joko on walmis walwattini,
Walmis walwateltawani?”</p>	<p>Betslat vargar uti skogen,
Tyglat björnar uppå fältet.
Stora gäddor har jag fångat,
Rörliga och feta fiskar
Ifrån Tuoni-flodens böljor,
Ifrån Manala, det låga.
Är nu redo mön, för den jag
Vakat har och skulle vaka?”</p>
190.	<p>Sano Pohjolan emäntä:
”Pahoinpa ſinäi laait,
Kun ſä päätä poikki pahkoit,
Watsan warsin halki laskit,
Wielä riivoit rintapäätä,
Kanssa maiſtelit makua.”</p>	<p>Sade Pohjolas värdinna:
”Illa du dig ock betedde,
När du fiskens hufvud afskar,
Gäddans mage sönderklyfde
Och deſs bröstben ſlet i ſtycken,
Smakade jemväl på köttet.”</p>
200.	<p>Sillon seppo Ilmarinen
Itſe tuon ſanoiksi Wirkki:
”Ei ſaalis wiatta ſaaha
Paikoilta paremmiltana,
Saati Tuonelan joeſta,
Manalan alanteheſta;
Jok’ on walmis walwattini,
Walmis walwateltawani?”</p>	<p>Dervid smeden Ilmarinen
Sjelf till orda tog och sade:
”Utan fel ej bytet fångas
Äfven ifrån bättre ſtällen,
Mindre än från Tuoni-elfven,
Ifrån Manala det låga.
Är nu redo mön, för den jag
Vakat har och skulle vaka?”</p>
205.	<p>Sano Pohjolan emäntä:
”Jo nyt on walmis walwattisi,
Walmis walwateltawasi,
Jo nyt on neito koſjottuna,
Päähyt kassa kaupittuna,
Ilmariselle ſepolle,
Kainaloiseksi kanaksi,
Ikuseksi puolisoiksi.”</p>	<p>Sade Pohjolas värdinna:
”Redo flickan är, för den du
Vakat har och skulle vaka.
Sköna jungfrun är nu vunnen,
Såld den hår-beprydda flickan
Bort åt smeden Ilmarinen
Till en dufva invid ſidan,
Till en maka för hans lifſtid.”</p>
215.	<p>Anto oman tyttärenſä,
Sanan Wirkko, noin nimesi:
”Miſtä tiesit teltamoinen,
Kuulit kultani omena,
Tämän neien ſyntywäksi,</p>	<p>Gaf ſå bort ſin egen dotter
Yttrande med deſſa orden:
”Hvaraf viſſte du min älskling,
Hörde det, mitt gyllne äpple,
Att här föddes denna jungfru,</p>

Impyen ylenwäksi,
Kun on nuori neityemme,
Waſta kaswawa kanamme?”

220. Laulo lapsi lattialta,
Poika pieni pankon päästä:
”Siitä tiesi teltamoinen,
Kuuli kultasi omena,
Isopa hywältä kuulu,
225. Kuulu kullalta mereltä.
Juoksi purret puittomia,
Wenot wäljiä wesiä,
Tuoen täytensä elo,
Aluksensa aartehia.

230. Ja siitä tiesi teltamoinen
Kuuli kultasi omena;
Emopa hywältä kuulu,
Kuulu kullaſta koiſta;
Noſti leiwät leppeheſti,
235. Syötti wierahat wälehen.

Käwi kujat kuurullahan,
Lääwät länkämäisillähän;
Aiwon ammo aikasuopa,
Aiwon aika huomenessa,
240. Mäkähti kewätkaritsa,
Kewätuuhi ullotteli,
Heinän hienon heittäjäätä,
Palasen parantajata.

Jo siitä tiesi teltamoinen,
245. Kuuli kultasi omena:
Aiwon aika huomenessa
Noki nousi nuoraseſta,
Sawu paksuſta pakeni,
Kuulun neitosen koiſta.
250. Sukkulainen suikahteli

Att en sådan flicka växte,
När hon är, vår unga jungfru,
Förſt en späd och liten dufva?”

Qvad ett barn så ifrån golfvet,
Ifrån härden liten gosse:
”Deraf visſte det din älskling,
Hörde det ditt gyllne äpple:
Fadren har ett frejdadt rykte
Ut ifrån det gyllne hafvet,
Der hans båtar ofta seglat,
Lagt till rygga vida fjärdar,
Återvändande till hemmet
Laſtade med gods och skatter.

Deraf visſte det din älskling,
Hörde det ditt gyllne äpple:
Modren har ett frejdadt rykte
Från det sköna, gyllne hemmet;
Vänligt fram hon bröd har burit,
Skyndsamt mat åt gäſter gifvit.

Hon gått lutad fram i tågen,
Nedböjd uti ladugårdar.
Goda kon har bölat tidigt,
Ganska tidigt hvarje morgon;
Tidigt bräkt har vårens tacka,
Tidigt lammet, födt om våren,
Längtande att redan komme³⁵⁰
Den som fina höet räcker,
Som förbättrar matens smulor.

Deraf visſte det din älskling,
Hörde det ditt gyllne äpple:
Ganska tidigt hvarje morgon
Sotet snörrätt upp sig svingat,
Röken flytt ur tjocka lager
Från berömda jungfruns boning;
Spolen farit fram och åter,

350 Castrén has added a
line for clarity.

255. Kärppänä kiwen raossa,
Piukahteli pirran piikin
Tikkana puun kupeessa,
Käärilauta käännähteli
Orawana oksapuussa.”
260. Siitä Pohjolan emäntä
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Kaiken sykysyn sanoin ki,
Keskutin tämän kewään:
Salwoome piilopirtti,
Piilopirtti pikkalainen,
Neien kangasta kutoa,
Saoin sarkoa kutoa.
265. Laatiome pieni pirtti,
Pienet piiloikkunaiset,
Missä neittä piiletellä,
Päätä kassa kaswatella;
Pah’ on neitonen salata,
Hiwus pitkä piiletellä,
270. Hywä on hepo salata,
Suorajouhi suojaella.”
275. Waka wanha Wäinämöinen
Alla päin pahoilla mielin,
Kotihinsa kulkiessa,
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Elkäate etinen kansa,
Elkäate lapsen lapsi,
Lähkö uimahan uhallä,
Weikašta wesien päälle,
280. Kilwon neittä kosjomahan
Sepön Ilmarin keralla.”
- Som bland stënar hermëlinen;
Så väfskedens tenar surrat,
Som en hackspik invid trädët;
Väfvens bom så hastigt vändt sig,
Som i grenig fura ekorn.”
- Derpå Pohjolas värdinna
Sjelf till orda tog och sade:
”Långa hösten jag ju sade.
Yrkade den hela våren:
Låt ett hemligt loft oss timra,
Bygga upp en liten stuga,
Der sin väfnad jungfrun sköter,
Väfver sina hundra alnar.
- Låt ett litet loft oss timra
Litet loft med dolda gluggar,
Hvarest jungfrun vi fördölja.
Fosträ upp den hår-beprydda.
Svår en jungfru är att gömma,
Lockig mö att rätt förvara;
Lättare man hästen döljer,
Tagelpryddä fålen aktar.”
- Gamle trygge Wäinämöinen,
Sorgsen och med nedsänkt hufvud,
Bort till hemmet återvänder,
Yttrar då ett ord och säger:
”Icke må det folk, som födes,
Icke I, dess söners söner,
Er bege på trots att simma,
Kasta er för vad i vattnet
Och till mö i täfling fria
Jemte smeden Ilmarinen!”

Kolmastoista Runo.

Siitä häitä hankittihin,
Walmiſteltihin pitoja,
Häitä Pohjolan tuwilla,
Pitoja Pimentolassa.

5. Mitä tuohon tuotanehe,
Ja kuta we'ettänehe,
Noihin Pohjolan pitohin,
Sariolan juominkihin,
Hywän rahwahan ruuiksi,
10. Joukon suuren syötäväksi?
Tuotu on muhia mulli,
Sonni saatuna lihawa.

- Kaswo härkä Karjalassa
Sonni Suomessa sikesi,
15. Eikä härkä suuren suuri,
Eikä härkä pienen pieni;
Hämeheſſä häntä häily,
Pää keikku Kemijoella,
Jalk' on yksi Aunuksessa,
20. Toinen Turjan tunturilla,
Kolmansi koskella Wuoksen,
Neljäs on Lapin lahella.
Päiwän lenti pääſkylintu
Härän sarwien wäliä,
25. Kuun juoksi keſäorawa
Häpeheltä hännän päähän,
Eikä wielä päähän pääſſyt,
Ensinkänä ennättänyt,
Keskelläpä yön pitäwi,
30. Härän hännällä lepäsi.
Etsitähän iskiätä,
Katsotahan kaatajata,
Wienoſta Wenäjän maaſta
Kaunihiſta Karjalaſta,
35. Suomen suurilta tiloilta,

Trettonde Runan.

Derpå bröllop man bereder,
Börjar gäſtabud anordna,
Bröllop uti Pohjas ſtugor,
Gäſtabud i Pimentola.

- Hvad har man väl kunnat hemta
Och hvad allt tillvägbringa
Till det goda Pohjas bröllop,
Sariolas dryckesgille,
För att mätta goda folket,
Ge till mat åt ymnig skara?
Hemtað är en frodig oxo,
Väldig tjur man dit har ſkaffat.

- Oxe växte i Karelen,
Frodades en tjur i Finland,
Oxen var ej af de ſtörſta,
Icke heller af de minſta,
Tawaſtland ſåg ſvansen flägta,
Hufvudet i Kemi rördes,
En fot i Olonets trampar,
Uppå Turjas fjäll den andra,
Bort vid Wuoksens fors den tredje
Och den fjerde uti Lappland.
Svalan flög en dag på vägen
Oxens båda horn emellan,
Sommar-ekorn lopp en månad
Ifrån ſvansens ena ända
Utan att den andra hinna,
Måſte midt på vägen raſta,
Hvila ut en natt på ſvansen.

- Efter ſlagtare man ſöker,
Söker karl att oxen fälla
Ända från det lugna Ryſſland,
Ifrån Karjala det ſköna,
Ifrån Suomis vida bygder

Ruotsin maaſta rohkiſta,
Tämän riikin riitamaaſta,
Tämän wallan wainojaſta.

Och från Sveas djerfva rike,
Som med detta rike tviſtar,
Som förföljer detta välde.

40. Läksi ukko iskemähän,
Palwonen pitelemähän,
Wirokannas wiilemähän;
Härkä päänsä häilähytti,
Muſtat ſilmänsä muliſti,
45. Ukko kuusehen kawahti,
Palwonen pajun nenähän,
Wirokannas kannon päähän.

Ukko ſig beger att ſlagta,
Palvonen att hornen hålla,
Wirokannas till att ſkära.
Oxen ſvänger på ſitt hufvud
Och de ſvarta ögon blänger;
Ukko ſpringer upp i granen,
Palvonen i videt hoppas,
Wirokannas flyr på ſtubben.

Ukko kuuseſta toruwi,
Palwonen pajun nenäſtä
Wirokannas kannon pääſtä:
50. ”Kun ma tullen toisen kerran,
Toki ſaanan ſaalihiksi
Sata ſaawia lihoa,
Werta ſeitsemän wenettä,
Kuuta kuusi tynnyriä.”
55. Eipä toiſte tullukkana,
Eikä ſen erän peräſtä.

Ukko väſnar ifrån granen,
Palvonen från vide-buſken,
Wirokannas ifrån ſtubben:
”När en annan gång jag kommer,
Tör af dig jag få till byte
Kött, ſom hundra ſåar fyller,
Blod i båtars ſju att tappas
Och af fett ſex fulla tunnors.”
Men han kom ej mera åter,
Kom ej efter denna reſan.

60. Eſtſitähän iſkiätä,
Katsotahan kaatajata;
Eſtſitähän Tuonelaſta,
Manalaſta maanki alta,
Eſtſitähän, eipä löytty,
Haettihin, ei hawattu.

Efter ſlagtaren man ſöker,
Söker karl att oxen fälla
Ifrån Tuoni-Gudens boning,
Under jorden i Manala,
Söker, men man finner icke,
Letar, men man blir ej varſe.

Mies pieni mereſtä nousi,
Uros aalloſta yleni,
65. Eikä uros pienen pieni,
Eikä uros ſuuren ſuuri;
Pyſtyn peukalon pituinen,
Kolmen ſormen korkeuinen:
Alla maljan maata mahtu,
70. Seulana ſeisomahan.
Part' on polwilla eessä,

Liten man ur hafvet uppſteg,
Hjelte ſig från böljen höjde,
Hjelten är ej af de minſta,
Icke heller af de ſtörſta:
Upprätt tummes längd han äger,
Har en höjd af trenne fingrar,
Ryms att ligga under ſkålen,
Ryms att ſtå inunder ſället.
Skägget räcker fram till knäna,

75. Hiwus kannoilla takana,
Päässä paasinen kypäri,
Jaloissa kiwiset kengät,
Weitsi kultanen käessä,
Hopiainen huotra wyöllä.
Jo tapasi tappajansa,
Sonni suuri sortajansa.

80. Heti kun näki eränsä,
Ruhto niskahan rutoſti,
Sorti sonnin polwillehen,
Kylin maahan kyykähytti.

85. Saiko paljon saalihiksi?
Wähän saapi saalihiksi:
Sata saawia lihoa,
Sata syltä makkaroa,
Werta seitsemän wenettä,
Kuuta kuusi tynnyriä,
Hywän Pohjolan pitohin,
90. Sariolan juominkihin.

95. Siitä Pohjolan emäntä
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Miſtäpä olutta saamma,
Tahi taaria panemma,
Näille häille hankkimille,
Pioille piettäwille?
En tieä tekoa taarin,
Enkä syntyä olosen.”

100. Huuhuwi humala puuſta,
Wesi wirraſta wihelsi,
Otra pellon pientareſta:
”Konsa me koolle saamma,
Konsa koolle ja koholle.”

105. Osmotar oluen seppä,
Kapo kaljojen tekiä,
Arwelee, ajattewi:

Ned till hälarne når håret,
Bär på hufvet ſtenig möſſa,
Skor af ſten på ſina fötter,
Har en gyllne knif i handen,
Silfver-slida vid ſin gördel.
Der ſin bane oxen träffar,
Finner den, ſom honom fäller.

Mannen knappt ſitt byte märker,
Innan han på nacken ruſar,
Trycker tjuren den på knäna,
Böjer ſidan emot marken.

Fick deraf han ymnigt byte?
Blott ett ringa byte fick han:
Köttet hundra ſåar fyllde,
Korfwens längd var hundra famnar,
Bloden upp ſju båtar fyllde,
Och af fett ſex tunnor erhöſſ
För det goda Pohjas bröllop,
Sariolas dryckesgille.

Derpå Pohjolas värdinna
Sjelf till orda tog och sade:
”Hwaraf ſkola öl vi göra,
Hwaraf må vi ſpisöl brygga
För det bröllop, ſom ſkall firas,
För det gäſtbud, ſom ſkall gifwas?
Ej jag vet, hur ſpisöl brygges,
Känner icke ölets urſprung.”

Humlan ſuſar ifrån trädets,
Vattnet ifrån ſtrömmen ſorlar,
Kornet hviſkar ifrån åkern:
”När må vi tillsamman komma,
Komma ſamman och i jäſning?”

Osmotar, ſom öl bereder,
Skicklig bryggerska af ſpisöl
Eftersinnar och begrundar:

”Mitä tuostaki tulisi,
Jos panen pa’an tulelle,
Laitan keiton kiehumahan?

”Hvad monn deraf kunde blifva,
Ställde grytan jag på elden,
Hade koket till att sjuda?”

110. Otti otrasen jywiä,
Kuusi otrasen jyweä,
Seitsemän humalan päätä,
Wettä kauhoa kaheksan;
Niin pani pa’an tulelle,
115. Laitto keiton kiehumahan.

Gick att plocka korn ur åkern
Tog sex korn från sädes-axet,
Knoppar sju från humlans stängel,
Öste åtta slefvar vatten,
Ställde grytan uppå elden,
Hade så sitt kok att sjuda.

Kuu kiwiä kuumettihin,
Kesä wettä keitettihin,
Salo puita poltettihin,
Salo puita, saari maita.
120. Kansa kaikki katsahtawi,
Katsahtawi, kaiwahtawi:
”Mištäpä sawunen saapi,
Auer ilmahan ajaksen.”

Stenar hettades en månad,
Vatten kokades en sommar,
Trädrik skog till bränsle öddes –
All den skog en holme frambragt.
Detta nu allt folk betraktar,
Ser och spritter till af undran:
”Hvadan må den röken stiga,
Svinga sig i höga rymden?”

Tuoltapa sawunen saapi,
Auer ilmahan ajaksen;
125. Sawu saarella palawi,
Tuli niemen tutkamessa,
Pienikö soan tuleksi,
Suuri paimosen paloksi.

Derifrån den röken stiger,
Svingar sig i höga rymden:
Elden brinner uppå holmen,
Lågan flammor uppå udden,
Alltför liten till en vakteld,
Alltför stor till herdens brasa.

130. Osmotar oluen seppä,
Kapo kaljojen tekiä,
Kesän keittäwi olutta,
Talwen taaria rakenti;
Pani otraista olutta
135. Puisen uuen uurtehesen.

Osmotar, som öl bereder,
Skicklig bryggerska af spisöl
Brygger öl den hela sommarn,
Spisöl vintern om bereder,
Brygger korn-öl och det lägger
I ett käril nyss tillagadt.

Sai oluen panneheksi,
Ei saanut hapanneheksi.
Arwelee, ajattelewi,
Sanan Wirkko, noin nimesi:
140. ”Mitä tuohon tuotanehe,

Brygdt hon fick omsider ölet,
Men ej fick hon det att jäsa,
Eftersinnar och begrundar,
Yttrar så ett ord och säger:
”Hvad skall härtill nu man hemta,

	Ja kuta kutsuttanehe,
Oluelle happameksi,
Kaljalle kohottimeksi.”	Hvad skall hit ännu man skaffa,
För att ölet måtte jäsa
Och i skumning drycken komma?”
145.	Hyw’ on tyttö Pohjan neiti,
Se on soma sormiltansa,
Aina liukas liikunnolta,
Aina kengältä kepiä.
Liikku sillon liitoksella,
Laaho keskilattialla,
150. Yhtä toista toimitteli
Kahen kattilan kesellä.
Näki puikon lattialla,
Otti puikon lattialta,	Pohjas mö, den goda flicka,
Flickan med de nätta fingrar,
Som med snabbhet städse röres,
Som är alltid lätt på foten,
Rörde sig vid golfvets fogning,
Uti stugans midt sig svängde,
Ett och annat der bestyrde
Midt emellan tvenne kittlar.
Sen en sticka uppå golfvet,
Tager stickan upp från golfvet.
155.	Katselewi, kääntelewi:
”Mitä tuoštaki tulisi
Kawon kaunihin käsissä,
Hywän immen hyppysissä?”
Jo kanto kawon kätēhen,
Hywän immen hyppysihin.	Vänder och betraktar stickan:
”Hvad monn deraf kunde blifva
Uti sköna kapos händer,
I den goda jungfruns fingrar?”
För den så i kapos händer,
I den goda jungfruns fingrar.
160.	Kapo kaksin kämmeninsä,
Hykersi molempinensa,
Molempihin reisihinsä; ³⁵¹
Synty walkia orawa.
Niin se neuo poikoansa,
165. Orawaištansa opašti:
”Orawani lintuseni,
Orpolapseni omani!
Juokse tuonne, kunne käsken,
Kunne käsken ja kehotan,
170. Mielusahan metsolahan,
Tarkkahan Tapiolahan;
Nouse puuhun pienosehen,
Taiten tarhalatwasehen,
Jottei kokko kopraseisi,
175. Eikä iskis ilman lintu.
Käpy pure käessäsi, | Kapo gnuggar sina händer,
Gnuggar sina begge händer,
Föddes så en hvit ekorre.

Börjar nu att barnet lära,
Undervisa lilla ekorn:
”Ekorre, min lilla fogel,
Du mitt barn, som far ej äger!
Spring nu hädan, dit jag bjuder,
Dit jag bjuder och dig manar,
Bort till Metsola det ljufva,
Det vaksamma Tapiola.
I ett litet träd så klättra,
Uppstig varsamt i dess krona,
Att dig örnen icke griper,
Luftens fogel dig ej spänner.
Bit en kotte under färden, |

351 Castrén has systematically left out the same line several times.

	Kanna kaksi kynnessäsi,
Ne kanno kawon kätehen,
Tuo olalle Osmottaren.”	Hemta kottar två i tassen;
Bringa dem i kapos händer,
Bär till Osmo-dotterns skuldra.”
180.	Osasi orawa juosta,
Matkaella maan ihana.
Pian juoksi matkan pitkän,
Wälehen wälit lyhyet,
Mäen poikki, toisen pitkin,	Ekorn nog förstod att springa,
Färdas kunde markens täckhet,
Sprang i hast den långa vägen,
Ilade de korta hållen,
Sprang långs backar, sprang tvärsöfver
185.	Kolmannen wähän witahan,
Mielusahan metsolahan,
Tarkkahan Tapiolahan.
Siellä on kolme korpikuusta,
Neljä pienoista petäätä,	Sprang ock öfver dem på snedden;
Sprang till Metsola det ljuftva,
Det vaksamma Tapiola.
Ökengranar tre der funnos,
Funnos fyra smärre granar,
I ett litet träd han klängde,
190.	Nousi puuhun pienosehen,
Taiten tarhalatwasehen,
Eikä kokko kopraissunna,
Iskenynnä ilman lintu.
Katkasi käpyä kaksi,	Uppsteg varsamt i dess krona,
Utan att af örnen gripas,
Spännas utaf luftens fogel.
Bröt från trädet tvenne kottar,
Skar från qvisten af dess spetsar;
195.	Päitä lehmän leikkaeli,
Käwytyt kätki kynsihinsä,
Kääräsi kápälehensä,
Niin kanto kawon kätehen,
Hywän immen hyppysihin.	Gömde kottarna i klorna
Slöt dem uti sina tassar;
Förde så i kapos händer,
I den goda flickans fingrar.
Kapo kastar dem i ölet,
Osmo-dottren i sitt spisöl.
Ölet börjar ej att jäsa,
Färska drycken vill ej skummas.
200.	Osmotar oluehensa,
Kapo piisti kaljahansa,
Ei ota olut hapata,
Eikä nouse nuori juoma.	
205.	Arwelee, ajattelewi,
Mitä tuohon tuotanehe
Oluelle happameksi,
Kaljalle kohottimeksi.	Eftersinnar och begrundar:
”Hvad skall hit ännu man hemta,
För att olet måtte jäsa,
Drycken uti skumning komma?”
210.	Hyw’ on tyttö Pohjan neiti,
Aina kengältä kepiä;
Liikku sillan liitoksella,
Laaho keskilattialla,
Yhtä toista toimitteli
Kahen kattilan kesellä,	Pohjas mö, den goda flickan,
Som är alltid lätt på foten,
Rörde sig vid golfvets fogning,
Uti stugans midt sig svängde,
Ett och annat der bestyrde
Midt emellan tvenne kittlar.

215. Näki lastun lattialla,
Otti lastun lattialta.
220. Katselawi, kääntelewi:
”Mitä tuostakin tulisi
Kawon kaunihin käsissä,
Hywän immen hyppysissä?”
Jo kanto kawon kätehen,
Hywän immen hyppysihin.
225. Kapo kaksin kämmeninsä,
Hykersi molempinensa,
Molempihin reisihinsä;
Synty näätä kultarinta.
Niin se neuo nääteänsä,
Orpolastansa opašti:
”Näätäseni lintuseni,
Orpolapseni omani!
230. Mene tuonne, kunne käsken,
Kunne käsken ja kehotan,
Kontion kiwikololle,
Metsän karhun kartanolle.
Siellä karhut tappelewat,
235. Kontiot kowin eläwät;
Koprin kuonoa kokoa,
Käsin waahtea waluta,
Se kanna kawon kätehen,
Tuo olalle Osmottaren.”
240. Jopa taisi näätä juosta,
Kultalintu liihätellä,
Pian juoksi matkan pitkän,
Wälehen wälit lyhyet,
Joen poikki, toisen pitkin,
245. Kolmannen wähän witanan,
Kontion kiwikololle,
Karhun louhi kartanolla.
Siellä karhut tappelewat,
Kontiot kowin eläwät,
250. Rautasella kalliolla,
- Ser en spån på golfvets tilja,
Tager spånen upp från golfvet.
- Vänder och betraktar spånen:
”Hvad monn deraf kunde blifva
Uti sköna kapos händer,
I den goda jungfruns fingrar?”
För den så i kapos händer,
I den goda jungfruns fingrar.
- Kapo gnuggar sina händer,
Gnuggar sina begge händer,
- Mård med gyllne bröst då föddes.
Börjar nu att mården lära,
Undervisa arma barnet:
”O du mård, min lilla fogel,
Du mitt barn, som far ej äger!
Gå nu hädan dit jag bjuder,
Dit jag bjuder och dig manar,
Spring till björnens stenrös-grotta,
Björnens gård i öde-skogen.
Björnarna der häftigt tagas,
Lefva uti all sin vildhet.
Samla dregel uti näfven,
Fradga låt i handen rinna,
Hemta så i kapos händer,
Bär till Osma-dottrens skuldra.”
- Mården nog förstod att springa,
Ila kunde gyllne fogeln,
Sprang i haßt den långa vägen,
Ilade de korta hållen,
Sprang långs elfvar, sprang tvärsöfver,
Sprang ock öfver dem på snedden,
Sprang till björnens stenrös-grotta,
Gården utaf hållar formad.
Björnarna der häftigt togos,
Lefde uti all sin vildhet
På en håll af fasta jernet,

<p>255. Wuorella teräksisellä.
Juoksi kuona karhun suusta,
Waahti kontion kiassta,
Koprin kuonoa kokosi,
Käsin waahtea walutti,
Sen kanto kawon kätehen,
Hywän immen hyppysihin.
Osmotar oluehensa,
Kapo kaato kaljahansa;
260. Ei ota olut hapata,
Eikä nouse nuori juoma.</p>	<p>Arwelee, ajattelewi,
Mitä tuohon tuotanehe
Oluelle happameksi,
265. Kaljalle kohottimeksi.</p>	<p>På ett berg af hårda stålet;
Ifrån björnars mun rann dregel,
Fradga dröp från deras käftar.
Samlar dregel uti näfven,
Fradga uti handen upptar,
Bär så uti kapos händer
I den goda jungfruns fingrar;
Kapo blandar det i ölet,
Osmo-dottren i sitt spisöl.
Ölet börjar ej att jäsa,
Färska drycken vill ej skummas.</p>	<p>Eftersinnar och begrundar:
”Hvad skall hit nu mera bringas,
För att ölet måtte jäsa,
Drycken uti skumning komma?”</p>
<p>270. Hyw’ on tyttö Pohjan neiti,
Aina kengältä kepiä,
Liikku sillan liitoksella,
Laaho keskilattialla,
Yhtä toista toimitteli
Kahen kattilan kesellä,
Näki lehen lattialla,
Otti lehen lattialta.</p>	<p>Katselawi, kääntelawi:
275. ”Mitä tuoštakin tulisi
Kawon kaunihin käsissä,
Hywän immen hyppysissä?”
Jo kanto kawon kätehen,
Hywän immen hyppysihin.</p>	<p>Pohjas mö, den goda flicka,
Som är alltid lätt på foten,
Rörde sig vid golfvets fogning,
Uti stugans midt sig svängde,
Ett och annat der bestyrde
Midt emellan tvenne kittlar.
Märker så ett löf på golfvet,
Tager löfvet upp från golfvet.</p>	<p>Vänder och betraktar löfvet,
”Hvad monn deraf kunde blifva
Uti sköna kapos händer,
I den goda jungfruns fingrar?”
För det så i kapos händer,
I den goda jungfruns fingrar.</p>
<p>280. Kapo kaksin kämmeninssä,
Hykersi molempinensa,
Molempihin reisihinsä;
Synnyttäwi mehiläisen.
285. Niin se neuo lintuansa,
Mehiläistänsä opašti:</p> | <p>Kapo gnuggar sina händer.
Gnuggar sina begge händer
Och ett bi så födas låter.

Börjar att sin fogel lära,
Undervisa Mehiläinen:</p> | | |

290. ”Mehiläinen lintuseni,
Orpolapseni omani!
Lennä tuonne, kunne käsken,
Kunne käsken ja kehotan,
Ylitse meren yheksän,
Meri puolen kymmenettä.
Tuo simoa siiwissäsi,
Kanna mettä kaapussasi,
Helewästä heinän päästä,
295. Kukan kultasen nenästä;
Ne kannan kawon kätehen,
Tuo olalle Osmottaren.”

300. Mehiläinen meiän lintu
Jopa lenti, jotta joutu,
Pian lenti matkan pitkän,
Wälehen wälit lyhyet,
Meren poikki, toisen pitkin,
Kolmannen wähän witahan,
Ylitse meren yheksän,
305. Meri puolen kymmenettä,
Tuurin uutehen tupahan,
Palwosen laettomahan.
Siellä on neiti nukkununna,
Wyöwaski walahtununna,
310. Kupehill’ on kultaheinä,
Wyöllähän hopia heinä,
Siwulla simanen heinä,
Mesiheinä helmassansa.

315. Kaсти siipensä simahan,
Toisen siipensä metehen,
Helewähän heinän päähän,
Kukan kultasen nenähän.
Toi simoa siiwessänsä,
Kanto mettä kaapussansa,
320. Sen kanto kawon kätehen,
Hywän immen hyppysihin.

”Mehiläinen, sköna fogel,
Du mitt barn, som far ej äger!
Flyg nu hädan, dit jag bjuder,
Dit jag bjuder och dig manar:
Öfver hela nio hafven
Och till hälften öfver tio.
Hemta honung med din vinge,
Ljuvlig saft i din beklädnad,
Ifrån ljusa gräsets ända,
Ifrån gyllne blommans krona,
Hemta hit i kapos händer,
Bär till Osmo-dottrens skuldra.”

Mehiläinen, hon vår fogel,
Färdades med största snabbhet,
Flög i hast den långa vägen,
Ilade de korta hållen,
Flög längs haf, och flög tvärsöfver,
Flög ock öfver dem på snedden.
Flög så öfver hafven nio
Och det tionde till hälften,
Bort till Tuuris nya stuga.
Palvonens ej täckta boning.
Der i sömn en jungfru sjunkit,
Koppargördlad mö inslumrat.
Hade gyllne gräs vid länden
Silfver-blommor vid sin gördel,
Invid sidan ljufva örter,
Honungs-gräs i sina fällar.
Mehiläinen, hon vår fogel³⁵²
Väter vingarna i honung,
Fuktar dem med ljufva saften,
Saften i det ljusa gräset.
I de gyllne blommors krona,
För så honung med sin vinge,
Ljuvlig saft i sin beklädnad,
Bringar uti kapos fingrar,
I den goda jungfruns fingrar.

352 Castrén has added a line for clarification.

325. Osmotar oluehensa,
 Kapo pišti kaljahansa,
 Jo otti olut hapata,
 Jopa nousi nuori juoma,
 Puisen uuen uurtehessa,
 Korwon koiwusen sisässä.
 Kuohu korwien tasalle,
 Ärjy päälle äprähien,
 330. Tahto maahan tyyräellä,
 Lattialle lainehella.

335. Pantihin olut punanen,
 Kalja kaunis käytettihin,
 Nassakkahan tammisehen,
 Tynnyrihin pienosehen,
 Tapin waskisen warahan,
 Kiwisehen kellarihin.

340. Olut tykki tynnyrissä,
 Kalja keikku kellarissa:
 ”Kun nyt juojani tulisi,
 Lakkiani laitteleisi,
 Kunnollinen kukkujani,
 Laaullinen laulajani!”

345. Etsittihin laulajoa,
 Laaullista laulajoa,
 Kunnollista kukkujoa,
 Kaunista karehtioa.

350. Lohi on tuotu laulajaksi,
 Hauki kunnan kukkujaksi;
 Ei lohessa laulajoa,
 Kuonasuussa kukkujoa,
 Lohen on leuat lonkallahan,
 Hauin hampahat hajalla.

355. Etsitähän laulajoa,
 Laaullista laulajoa,

Kapo blandar det i ölet,
 Osmo-dottren i sitt spisöl;
 Ölet började nu jäsa,
 Färska drycken kom i skumning
 Uti kärlet nyss tillagadt,
 Uti sån af björkträd fogad.
 Pöste jemnhögt med dess handtag,
 Fräste öfver kärlets bräddar,
 Ville ned på marken strömma,
 Forssa uppå golfvets tiljor.

Lade så det röda ölet,
 Sköna drycken lät man rinna,
 I en kagg af ekträd fogad,
 I en ganska liten tunna,
 Inom koppar-tappens stängsel,
 Ned i källaren så förde.

Ölet stötte uti tunnan,
 Drycken uti källarn pöste:
 ”Om ändock man skulle komma
 Att mig dricka, mig förtära,
 Skulle äfven skickligt sjunga.
 Låta goda qväden ljuda.”

Sångare man sedan söker,
 Söker sångare förträfflig,
 Den som skickligt kunde qväda,
 Kunde vackra toner drilla.

Hemta är en lax att sjunga,
 Gädda till att skickligt qväda.
 Laxen duger ej att sjunga,
 Dregelkäften kan ej qväda;
 Laxens käftar äro sneda,
 Glesa äro gäddans tänder.

Sångare man sedan söker,
 Söker sångare förträfflig,

	Kunnollista kukkujoa,
Kauniista karehtioa.	Den som skickligt kunde qväda
Kunde vackra toner drilla.
360.	Laps' on tuotu laulajaksi,
Poika kunnan kukkujaksi;
Ei lapsessa laulajoa,
Kuolasuussa kukkujoa,
Ääni on lapsen langennunna,
Puhet suuhun puuttununna.	Hemtadt är ett barn att sjunga,
Gosse förd att skickligt qväda.
Barnet duger ej att sjunga,
Dregelmunnen kan ej qväda;
Hesnat rösten har för barnet,
Gossens mål i munnen fastnad.
365.	Niin sano olut punanen,
Noitueli nuori juoma,
Nassakassa tammisessa,
Tapin waskisen takana:
"Kun ei tuoa laulajoa,
Laullista laulajoa,	Yttrade nu röda ölet,
Färska drycken häftigt utfor
Uti kaggen gjord af ekträäd,
Inom koppar-tappens stängsel:
"Om man icke genast hemtar
Hit en sångare förträfflig,
370.	Kunnollista kukkujoa,
Kauniista karehtioa,
Potkin poikki wanteheni,
Ulos pohjani porotan."	För att sånger skickligt qväda,
För att vackra toner drilla,
Alla band jag söndersparker,
Väsnar så, att bottnet brister."
375.	Sillon Pohjolan emäntä
Pani kutsut kulkemahan,
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Ohoh piika pikkarainen,
Orjani alinomanen.	Straxt nu Pohjolas värdinna
Bragte bjudningar i omlopp,
Tog till orda då och sade:
"Hör nu mig, min lilla tärna,
Min beständiga trälinna!
380.	Kutsu rahwašta kokohon,
Miešten joukko juominkihin;
Kutsu köyhät, kutsu kurjat,
Kutsu rujot, kutsu rammat,
Rujot rein reutuellos,
Rimmat ratsahin ajellos,	Gå att bjuda folk tillsamman,
Männers hop till dryckeslaget.
Fattiga du bjud och rika,
Bjud hit lytta, bjud ock lama,
Släpa lytta uti slädar
Lama för på hästars ryggar,
Ro de blinda uti båtar.
385.	Sokiat wenehin soua.
Kutsu wanha Wäinämöinen
Lailliseksi laulajaksi,
Elä kutsu Kaukomieltä,
Elä lieto Lemminkäistä,	Bjud den gamle Wäinämöinen
Till en sångare förträfflig.
Bjud dock icke Kaukomieli,
Bjud ej muntre Lemminkäinen,
Ty den muntre Lemminkäinen
Städse är på kif begifven."
390.	Se on lieto Lemminkäinen
Ahti ainaki torasa."	

Orja tuon sanoiksi wirkki,
 Kysytteli, lausutteli:
 ”Mistä tunnen Kaukomielen,
 395. Kuusta lieto Lemminkäisen?
 En tieä Ahin kotia,
 Kaukomielen kartanoa.”

Sano Pohjolan emäntä:
 ”Hywin tunnet Kaukomielen;
 400. Ahti saarella asuwi,
 Weitikkä wesien luona,
 Laajimman lahen kohalla
 Kaukoniemen kainalossa.
 Kaukomielen silmä karsas,
 405. Leuka pitkä Lemminkäisen,
 Ahin suu wähiten wäärä,
 Nenä weitikän nykerä.”

Tuopa piika pikkarainen,
 Raataja rahan alanen,
 410. Kutsu rahwahan kokohon,
 Miesten joukon juominkihin;
 Kutsu kurjat, kutsu köyhät,
 Kutsu rujot, kutsu rammat,
 Rujot rein reutueli,
 415. Rammat ratsahin ajeli,
 Sokiat wenehin souti.
 Kutsu wanhan Wäinämöisen,
 Laulajan iänikuisen;
 Se on kaunis Kaukomieli,
 420. Senp’ on heitti kutsumatta.

Tog till orda nu trälinnan,
 Spörjande af sin wärdinna:
 ”Hvaraf skall jag Ahti känna,
 Känna muntre Lemminkäinen?
 Ej jag känner Ahtis boning,
 Sköna Kaukomielis hemgård.”

Sade Pohjolas wärdinna:
 ”Lätt du känner Kaukomieli;
 Ahti bor uppå en holme,
 Skalken invid vattnets närhet,
 Vid den bugt, sig bredaßt widgar
 Uti Kauko-uddens krökning.
 Vindt är Kaukomielis öga,
 Käften lång på Lemminkäinen,
 Ahtis mun på sned är vriden,
 Skalken har en trubbig näsa.”

Det var Pohjas lilla tärna,
 Lejd för pengar att arbeta,
 Gick att bjuda folk tillsamman,
 Männers hop till dryckeslaget.
 Bjuder fattiga och usla,
 Bjuder lytta, bjuder lama,
 Släpar lytta uti slädar
 För på hästars ryggar lama,
 Ror de blinda uti båtar.
 Bjuder gamle Wäinämöinen,
 Den evärdelige sångarn;
 Men den sköna Kaukomieli,
 Honom hon objuden lemnar.

Neljästoista Runo.

Itse Pohjolan emäntä
 Oli ulkona olia,
 Weräjillä wiepoaja.
 Kuulewi kumun kujalta,
 5. Rannalta reen ratsinan.
 Loi silmänsä luotehelle,
 Käänti päätä päiwän alle.
 Jo näki wäen tulewan,
 Wäwynsä wäen tulewan.
 10. Sanan wirkko, noin nimesi:
 ”Luulin tuulen tuulewaksi,
 Pinon pystyn wierewäksi,
 Meren rannan raukewaksi,
 Someren karehtijaksi.
 15. Eipä tuuli tuulekkana,
 Pino pysty wierekkänä,
 Meren ranta rauekkana,
 Someret karehikkana;
 Wäwyni wäki tulewi,
 20. Saoin kaksin kääntelewi.

Ei ole wäwy eillimmäissä,
 Eikä wäwy jälkimmäissä.
 Wäwy on keskellä wäkeä,
 Hywän rahwahan raossa.
 25. Mistä mä wäwyni tunnen?
 Tuosta ma wäwyni tunnen:
 Wäwy on mustalla orolla,
 Niinkun syöwällä suella,
 Kantawalla kaarnehella,
 30. Lentäwällä liewehellä.
 Kuus’ on kullaišta käkeä
 Wempelellä kukkumassa,
 Seitsemän siniotušta
 Rahkehella laulamassa.”

Fjortonde Runan.

Sjelf hon Pohja-gårds värdinnan
 Råkade nu vara ute,
 Röra sig vid gårdens grindar,
 Hörde så ett gny från tåget,
 Slädors rassel ifrån stranden,
 Kastade sin blick åt vester,
 Vände hufvudet mot solen;
 Ser nu folk i antåg vara,
 Mågens folk till gården nalkas,
 Yttrade ett ord och sade:
 ”Vinden der jag blåsa trodde,
 Trodde någon vedrad ramlas,
 Vågen brusa emot stranden,
 Eller smärre stenar skramla.
 Men ej var det vind, som blåste,
 Der ej ramlade en vedrad,
 Våg ej brusade mot stranden,
 Skramlade ej smärre stenar.
 Det är mågens folk, som kommer,
 Hundratal med honom följa.

Mågen är ej bland de främsta,
 Icke heller bland de sista.
 Mågen åker midt i hopen,
 Midt i goda bröllops-skaran.
 Hvaraf känner jag min svärson?
 Deraf känner jag min svärson:
 Han med svarta hästen åker,
 Hvilken liknar glupska vargen,
 Korpen, som med rofvet flyger,
 Lärkan, som med snabbhet ilar.
 Gyllne gökar sex der finnas,
 Galande på mågens loka,
 Blåa foglar sju der sitta,
 Sjungande på mågens roma.

35. Jo kumu kajaſta kuulu,
 Aisan kalke kaiwotieltä,
 On wäwy pihalle saawa,
 Wäwyn kansa kartanolle.
 Laps' oli pieni lattialla,
 40. Poika pirtin permannolla;
 Laulo lapsi lattialta,
 Poika pieni permannolta:
 "Pois pojat, ulos urohot,
 Pihalle pisimmät miehet,
 45. Rinnuksia riisumahan,
 Rahkehia raaſtamahan."

Jo ulos urohot saiwat
 Piſtihen pihalle miehet.
 Siellä on Pohjolan emäntä;
 50. Sanan Wirkko, noin nimesi:
 "Kylän pojat kyyhkyläiset.
 Ottootes wäwyn oronen
 Waskisiſta waljahiſta,
 Rahkehiſta rautasiſta,
 55. Wesasiſta wempeliſtä,
 Sulkkusiſta suitsuloiſta,
 Piehtaroiä pehmiällä,
 Tasasella tanhualla,
 Nurmella mesinukalla,
 60. Maalla maksankarwasella,
 Jottei karwa katkiäisi,
 Puolikana pois tulisi

Kylän pojat kyyhkyläiset!
 Juottootes wäwyn oronen
 65. Kultaseſta kaiwoſeſta,
 Heraseſta hetteheſtä,
 Tulewaſta, täytywäſtä,
 Lähteheſtä läikkywäſtä,
 Alta kuusen kukkalatwan,
 70. Alta pensiän petäjän.
 Apattootes wäwyn oronen
 Peſtyin otrin, leſtyin leiwin,

Hördes nu ett gny från tåget,
 Slädors rassel ifrån vägen;
 Mågen kommer fram till gården,
 Kommer med sin hela skara.
 Satt ett litet barn i ſtugan,
 Satt en gosse uppå golfvet;
 Barnet qväder uti ſtugan,
 Gossen uppå golfvet talar:
 "Upp I männer, ut I kämpar,
 Längſta karlar ut på gården,
 För att häſtars remmar löſa,
 För att löſa deras romor!"

Kämparne ſig ut begåfvo,
 Männerna på gården gingo.
 Der nu Pohjolas värdinna
 Sjelf till orda tog och sade:
 "Byens gossar, unga dufvor!
 Spännen mågens hingſt ur redet,
 Ur sitt rede utar koppar,
 Ur de jernbesmida romor,
 Tagen lös deſs wide-loka,
 Och deſs tömmar utaf ſilke,
 Så att häſten får ſig vältra
 På den mjuka, jemna gården,
 Uppå honungsrika lindan,
 På den mark, ſom lefvern liknar,
 Utan att ett hårſträ krökes,
 Halfva håret ens förkommer.

Byens gossar, unga dufvor!
 Mågens vackra hingſt I vattnen
 Med den gyllne brunnens vatten,
 Vatten ur den söta källan,
 Som ſig tömmer, fylles åter,
 Källan, hvilken ſakta ſqvalpar
 Under granens blomſter-krona,
 Under tallens rika grenar.
 Gen åt mågens häſt till foder
 Skrädadat bröd och renad kornsäd,

	Keitetyin kesäsin wehnin,
Surwotuin suwirukehin.	Gifven kokadt sommar-hvete,
Sommar-råg, af stampen krossadt.
75.	Kylän pojat kyyhkyläiset.
Wiekööte wäwyn oronen
Takimmalle tanhualle,
Soimelle ylimmäiselle,
Wakkaselle waskiselle,	Byens gossar, unga dufvor!
Mågens vackra häst I bringen
Ytterst uti boskaps-gården,
Till den öfversta bland spiltor,
Ställen den vid koppar-asken,
Framför det förgyllda skrinet.
80.	Koropalle kullitulle.
Sitootes wäwyn oronen
Kultasihin koltsasihin,
Rautasehen renkasehen,
Tammisehen patsahasen.	Mågens vackra hingst I binden
Fast i sköna gyllne ringar,
Vid den jernbesmida kroken
Uti stolpen gjord af ekträäd.
85.	Mahtuuko wäwy tupahan
Kamanan korottamatta,
Kynnyksen alentamatta,
Owiseinän ottamatta,
Siwuseinän siirtämättä,	Ryms väl mågen in i stugan,
Om man dörrens post ej höjer,
Sänker tröskeln lägre neder,
Tager bort den främre väggen,
Flyttar sido-väggen undan
Och den inre sönderrifver?
90.	Periseinän päästämättä?

Ei mahu wäwy tupahan
Kamanan korottamatta,
Kynnyksen alentamatta,
Owiseinän ottamatta,
Siwuseinän siirtämättä,
Periseinän päästämättä;
Wäwy on päätänsä pitempi,
Korwallista korkiampi. | Mågen ryms ej in i stugan,
Utan att man posten höjer,
Sänker tröskeln lägre neder,
Tager bort den främre väggen,
Flyttar sido-väggen ³⁵³ undan
Och den inre sönderrifver.
Mågen är ett hufvud högre,
Skjuter öfver med ett öra. |
| 100. | Kamanat ylentyöhöt,
Lakin päästä laskematta,
Kypärin kohottamatta.
Kynnykset alentuohot,
Ettei kengätkän kuluişi,
Lewiäisi hienot helmat. | Posterna må upp sig höja,
Utan att han mössan lyftar,
Tager hatten af sitt hufvud!
Trösklarna må ned sig sänka
Att ej skorna måtte nötas,
Mantelns fina fallar släpa. |
| 105. | Owet ilman awautohot,
Ilman käsin koskematta,
Peukalon pitelemättä!” | Dörrarna må upp sig låta,
Utan att af händer röras,
Utan att med tummen gripas! |

353 Castrén's correction:
sido-väggen || *sido-*
vägen.

354 Castrén's correction:
braxen || braksen.

110.	<p>Jo wäwy sisälle saapi,
Alle kattojen ajaksen;
”Joko täällä on penkit pesty,
Joko lattiat lakaištu,
Joko on sillat siiwottuua,
Lusikkaiset lautasella?
Jopa tääll’ on penkit pesty,
115. Jopa lattiat lakaištu,
Jo on sillat siiwottuna,
Lusikkaiset lautasella.</p>	<p>Mågen in i stugan stiger,
Träder under takets hvälfning:
”Monne bänkarna man tvättat,
Monne golfven man har sopat,
Har man golfvens bräder städad,
Ställt på tallrickarne skedar?”
Visst har bänkarna man tvättat,
Visst har golfven här man sopat.
Golvens alla bräder städad,
Ställt på tallrickarne skedar.</p>
120.	<p>En tunne tätä tupoa,
Mistä puišta on pirtti tehty,
120. Mistä suoja tänne saatu;
Siwult’ on satoa syltä,
Päältä poikitse tuhatta.</p>	<p>Ej jag känner denna stuga,
Af hvad träd den blifvit timrad.
Hvarifrån man huset skaffat;
Hundra famnar lång är stugan,
Tusen famnar bredt är pörtet.</p>
125.	<p>Siwuseinä on siilin luissta,
Periseinä petran luissta,
125. Owiseinä osman luissta,
Kamana karitsan luissta.</p>	<p>Sido-väggen är af sil-ben,
Och den inre är af ren-ben,
Utaf filfras-ben den främre,
Dörrens öfra post af lam-ben.</p>
130.	<p>Orret on omenapuusta,
Patsas puišta päähkehišta,
Luaslauta lumpehišta,
130. Laki lahnan suomuloišta.</p>	<p>Sparrarne man gjort af apel
Och af hassel ugnens stolpe,
Ugnens bräder utaf näckblad,
Takets hvalf af fjäll från braxen³⁵⁴.</p>
135.	<p>Lattia on wesin wanuttu,
Pöytä kullin kirjaeltu,
Rahi rauasta rakettu,
Penkit pieništa rahoista.   135. Uuni uusišta kiwišta,
Panko saksan paasiloista,
Kiukoa meren kiwišta,
Karsina Kalewan puišta.”</p>	<p>Golfvet är med vatten renadt
Och med guld är bordet siradt,
Utaf jern är långa bänken,
Utaf smått mynt andra bänkar.   Ugnen är af tegel-stenar,
Härden utaf Tyska hällar,
Ugnens tak af hafvets stenar,
Främre delen pryds af rönнар.</p>
140.	<p>Siitä seppo Ilmarinen
140. Itse tungeksen tupahan:</p>	<p>Derpå smeden Ilmarinen
Sjelf sig tränger fram i stugan:</p>

	<p>”Terwe tännekki jumala!
Huonehesen honkasehen,
Pirttihiin petäjäisehen,
Alle kuulun kurkihirren.”</p>	<p>”Frid, o Gud, ock hit förläna,
Uti detta furu-huset,
Detta pörte utaf tallar,
Under vidt berömda åsen.”</p>
145.	<p>Sano Pohjolan emäntää
”Terwe tänne tultuasi,
Tänne pienehen pesähän,
Matalaisehen majahan.</p>	<p>Sade Pohjolas värdinna:
”Hell ock dig, som nu har kommit
Hit till detta ringa boet,
Uti denna låga hydda.</p>
150.	<p>Kylän pojat kyyhkyläiset!
Istuttoote meiän wäwyä
Selin seineä siniistä,
Päin pöyteä punaista,
Kohin kullaišta stoloa,
Rinnoin riştirahwahišta.</p>	<p>Byens gossar, unga dufvor!
Bjuden nu vår måg att sitta
Med sin rygg åt blåa väggen
Hufvudet mot röda bordet,
Röda, guldbeprydda bordet,
Bröstat vändt åt christna skaran.</p>
155.	<p>Kylän naiset kyyhkyläiset!
Tuokaa tulta tuohisella
Tempoote terwaksella,
Näkisin wäwyni silmät,
Sinisetkö, wai punaiset,</p>	<p>Byens flickor, unga dufvor!
Eld I hit med näfver bären,
Bringen med en tjärvedsticka,
Att jag såge mågens ögon,
Äro blå de, eller röda,</p>
160.	<p>Waiko waatewalkeuiset.”
Tuotu on tulta tuohisella,
Temmottuna terwaksella;
Tuli on tuohinen rämäkkä,
Sawu mušta terwaksinen.</p>	<p>Eller hvita, såsom vadmål.”
Eld man hemtade med näfver,
Bragte med en tjärvedsticka;
Elden sprakade ur näfret.
Svart steg röken ifrån stickan.</p>
165.	<p>”Kylän naiset kyyhkyläiset!
Tuokaa tulta tuohuksella,
Wahasella walkiata,
Millä nään wäwyni silmät;
Sinisetkö, wai punaiset,</p>	<p>”Byens flickor, unga dufvor!
Eld I hit med ljus nu bären,
Lysen rummet upp med vax-ljus,
Att jag såge mågens ögon,
Äro blå de, eller röda,</p>
170.	Waiko waatewalkeuiset.	Eller hvita, såsom vadmål.
	<p>Jo nyt nään wäwyni silmät;
Ei siniset, ei punaset,
Eikä waatewalkeuiset,
Meren on waahen walkeuiset</p>	<p>Jag nu ser min svärsons ögon,
Blå ej äro de, ej röda,
Icke hvita såsom vadmål,
Men som vattnets fradga ljusa,</p>

175. Meren ruowon ruskeiset,
Meren kaislan kauneiset.
Sopipa siikanen siwulle,
Kanmarja kainaloihin.
180. Ohoh piika pikkarainen,
Kylän paras palkkalainen!
Tuo olutta tuoppisella,
Kanna kaksikorwasella,
Noille kutsuwierahille,
Kutsuloille kunnioiksi.
185. Anna tuopin totta tehä,
Wiisi wantehen wikoa,
Juosta olwen orren päästä,
Siman waarnojen sisästä,
Noille kutsuwierahille,
Kutsuloille kunnioiksi.
190. Jo on wiikon juomat pantu,
Saatu otraset oluet,
Noille kutsuwierahille,
Kutsuloille kunnioiksi.”
195. Tuop’ on piika pikkarainen,
Raataja rahanalanen,
Toi olutta tuoppisella,
Kanto kaksikorwasella,
Noille kutsuwierahille,
Kutsuloille kunnioiksi.
200. Anto tuopin totta tehä,
Wiisiwantehen wikoa,
Juosta olwen orren päästä,
Siman waarnojen sisästä,
Noille kutsuwierahille,
Kutsuloille kunnioiksi.
205. Siinä sai olut punanen
Lakkiansa, laulajansa,
Kunnolliset kukkujansa,
Kaunihit karehtiansa.
210. Olipa wanha Wäinämöinen,
- Liksom rör i hafvet bruna,
Sköna såsom säf i vattnet,
Vid hans sida passar siken,
Dufvo-bäret i hans armar.
- Hör mig, du min lilla tärna,
Byens bästa tjensteflicka!
Hemta öl med vackra kannan,
Kannan med sitt dubbla handtag,
Åt de bjudna bröllopgäster,
Att de kära gäster hedra.
Skäl för sig låt stopet göra,
Fembandskärlet flitigt röras,
Låt från sparren ölet rinna,
Mjödets ifrån spikars gömmen
Åt de bjudna bröllopgäster,
Att de kära gäster hedra.
Länge bryggd har drycken varit,
Goda ölet länge färdigt
Åt de bjudna bröllopgäster,
Att de kära gäster hedra.”
- Det är byens lilla tärna,
Den för pengar lönta flickan,
Hemtar öl med vackra kannan,
Kannan med sitt dubbla handtag,
Åt de bjudna bröllopgäster,
Att de kära gäster hedra.
Kannan lät hon gå kring skaran,
Fembandskärlet flitigt röras,
Lät från sparren ölet rinna,
Mjödets ifrån spikars gömmen,
Åt de bjuda bröllopgäster,
Att de kära gäster hedra.
- Der fann nu det goda ölet
Dem som drucko, dem som sjöngo,
Sångare det fann der goda,
Män, som kunde herrligt qväda.
Men den gamle Wäinämöinen,

	Wirren ponsi polwuhinen,
Parahina laulajina,
Tietäwimpinä runoina.	Ett evärdligt stöd för sången,
Var bland sångare de bästa.
Bland de skickligaste skalder.
215.	Ensin ottawi olutta,
Siitä laululle rupesi,
Töille wirtten työntelihen.
Sano wanha Wäinämöinen:
”Isännät imehtelewät,
220. Emännät ajattelewät:
Joko keitin juoman kehnon,
Pahanko panin oluen;
Kun ei laula laulajamme,
Hyreksi hywät runomme,
225. Kuku kultawierahamme,
Ilotse ilokäkemme.	Först han öl ur stöpet tömmer;
Sedan börjar han att qväda,
Sig till sångens värf förfogar.
Sade gamle Wäinämöinen:
”Värdarna sig här förundra
Och värdinnorna de tänka:
Monne usel dryck jag gjorde,
Monne dåligt öl jag bryggde,
När ej sångare nu sjunga,
Goda skalder icke qväda,
Ljud ej ge de gyllne gäster,
Glädje-gökar sig ej fröjda?
230.	Kukapa tässä kukkunewi,
Kenkä kielin laulanewi,
Näissä Pohjolan pioissa,
Sariolan juomingissa;
Ei tässä lattiat laula,
Kun ei laula lattilliset;
Eikä ikkunat ilotse,
Kun ei ikkunan isännät;
235. Eikä tässä pöykä pöyät,
Kun ei pöykä pöyälliset.	Hvem skall här då sången sköta,
Hvem skall med sin tunga qväda
Uti detta Pohjas gästbud,
Detta lag i Sariola?
Golfven här visst icke sjunga,
Om ej de, som stå på golfven;
Här sig fönstren icke fröjda,
Om ej de, som rå om fönstren;
Borden larma här ej heller
Om ej de, vid borden sitta.
240.	Jos ei muut lihawat laula,
Werewämmät wierettele,
Niin mä laulan laiha poika,
240. Mies weretön wierettelen;
Laulan laihoilta lihoilta,
Kupehilta kuuttomilta,
Tämän iltamme iloksi,
Päiwän kuulun kunniaksi.	Om ej andra feta sjunga,
Raskare ej vilja qväda,
Sjunger jag, en mager gosse,
Qväder man med bleka kinder,
Sjunger ur det magra hullet,
Ur de istertoma sidor,
För att denna afton glädja,
Frejdad dag med sånger pryda.
245.	Onko tässä nuorisessa,
Nuorisessa kaunosessa,
Tässä suuressa su’ussa,	Finnes väl bland denna ungdom,
Ibland denna sköna ungdom,
Uti detta höga slägte,

250. Ilossa ison alašta,
Ku panis käen kätehen,
Haan toisehen hakahan,
Lauloaksemme hywiä,
Parahia pannaksemme

255. Sinä seppo Ilmarinen,
Lankoni, emoni lapsi!
Itse lähe laulamahan,
Saa kera sanelemahan.
Suu sinulla, suu minulla,
Kieli kemppi kummallaki,
260. Suu hywän pakaelewi,
Sitä korwat kuuntelewi;
Kieli kummoa sanowi,
Sitä mieli muistelewi;
Mies paha pahoin tekewi,
Parempi parantelewi.”

265. Sillon seppo Ilmarinen
Sanan Wirkko, noin nimesi:
”Me yhen emosen lapset
Yhen kantamat kaposen,
Yhen peipposen pesemät,
270. Yhen sotkan suorittamat,
Harwoin yhtehen yhyymä,
Saaumma sanelemahan,
Näissä Pohjolan pioissa,
Sariolan juomingissa.

275. Laulaisinpa, taitaisinpa,
Laulaisin minä kotona,
Waan en kehtoa kylässä,
Kylän naiset nauranewat;
Piiat pilkan piستانewät,
280. Miehet mieron herjannewat.

Sinä laulaja ikuinen,
Wirren ponsi polwuhinen!
Itse lauluja laellos,

Bland den store fadrens söner,
Den som lade hand i handen,
Haka fogade i hakan,
För att goda sånger sjunga,
Lägga fram de bästa qväden?

O du gode Ilmarinen,
Frände, barn utaf min moder!
Sjelf nu kom att med mig sjunga,
Låt oss nu tillhopa qvåda,
Mun du äger, mun jag äger,
Ljuflig tunga ha vi begge.
Hvad som godt är, talar munnen,
Och till detta lyssnar örat,
Tungan under-ting förtäljer,
Detta minnet sen förvarar.
Dålig man gör dåligt från sig,
Det en bättre man förbättrar.”

Der nu smeden Ilmarinen,
Yttrade ett ord och sade:
”Vi af samma moder födde,
Burna utaf samma qvinna,
Utaf samma bofink tvagna,
Vårdade af samma knipa,
Sällan komma vi tillsamman,
Börja samtal med hvarandra
Uti dess Pohjas gästbud,
Sariolas dryckesgillen.

Sjunga skulle jag och kunde,
Om jag uti hemmet vore,
Men i byn jag blygs att sjunga,
Bya-flickor kunde skratta,
Bya-tärnor kunde gäcka,
Männerna i by mig skymfa.

Du en sångare evärdlig,
Sångens stöd i alla tider,
Sjelf du sånger sammanfoga,

285. Itse wirsiä weellös,
Jott' on kumma kuulianki,
Ime ilman olianki,
Sinä synnyit yötä ennen,
Minä päiweä jälestä.”

Sano wanha Wäinämöinen:
290. ”Kun ei toišta tullekkana
Kerallani laulamahan,
Itse laulan itsekseni
Kuulla noien kultasien,
Tietä mielitehtosien,
295. Nousewassa nuorisossa,
Kansassa ylenewässä:

300. Anna wastaki jumala,
Toisteki totinen luoja,
Näin näissä elettäväksi,
Toiste puuhaeltawaksi,
Näissä Pohjolan pioissa,
Sariolan juomingissa.

305. Anna toisteki jumala,
Wastaki wakainen luoja,
Oloset jokena juosta,
Meet wirtana wilata,
Näissä Pohjolan tuwissa,
Sariolan salwoksissa,
310. Alla kuulun kurkihirren
Alla kaunihin katoksen,
Iällä tämän isännän,
Elinajalla emännän.

315. Luoja koſton koſtaohon,
Pankohon jumala palkan,
Emännälle eteisehen,
Isännälle pöyän päähän,
Pojalle rahin nenähän,
Keträpuuhun tyttäreille,
Jottei wastakan katuisi,

Sjelf du framlägg sköna qväden,
Att de häpna, som dem höra,
De jemväl, som icke höra.
Du kom en natt förr i dagen,
Jag en dag derefter föddes.”

Sade gamle Wäinämöinen:
”Om ej någon annan kommer
Att med mig tillsammans sjunga,
Ensam börjar jag då qväda,
Att de ädle mände höra,
Sångens vänner det förnimma,
Bland den ungdom, som här uppgår,
Bland den skara, här nu växer.

Gif, o Gud, ock hädanefter,
Unna Skapare, du sanne,
Att på detta vis man lefver,
Att på sådant sätt man larmar
Uti dessa Pohjas gästbud,
Sariolas dryckesgillen.

Gif, o Gud, ock hädanefter,
Unna Skapare, du sanne,
Att i floder ölet rinner,
Mjödets uti strömmar flyter
Här i Pohja-gårdens stugor,
Uti Sariolas timring,
Under vidt berömda åsen,
Under detta sköna taket,
Medan denna värd än lefver
Och värdinnan är vid lifvet.

Skaparn gifve vedergällning,
Gud belöningen må ställa
Uti farstun åt värdinnan
Och åt värden fram på bordet,
Uppå pörtets bänk åt sonen
Och åt dottern uti sländan,
Att ej framdeles de ångra,

320.	Yön perästä peljästyisi
Näitä häitä juotawia,
Pitoja piettäwiä.	Efter nattens slut ej häpna
Öfver bröllopet, som firas
Gästabudet, som nu hålles.
325.	En minä mitänä woita,
Enkä tarkon taiakkana;
Herännenkö, heittänenkö,
Luonenko, lopettanenko.
Wirren laulon, laulun laiton,
Oksat karsin, tien osasin,
Kerin wirteni kerälle,	Här jag intet mer förtjenar,
Kan ej heller skickligt sjunga,
Kanske hör jag upp och stadnar,
Slutar nu med mina qväden.
Sången sjöng jag, gjorde qvädet,
Grenar qvistade, fann vägen.
Sångerna uti ett nystan,
330.	Sowittelen sommelolle,
Panen aitan parwen päähän,
Luišten lukkojen sisälle,
Jošt' ei pääse päiwinähän,
Selwiä sinä ikänä,	I en bundt jag sammanhvälfver,
Ställer den på wißthus-skullen,
Inom lås af ben den gömmer,
Att de derifrån ej slippa,
Sig i detta lif ej reda,
335.	Ilman luien lonsumatta,
Leukojen leweämättä,
Hammasten hajoamatta,
Kielen keikkelehtämättä.”	Blott ben-låset icke rubbas,
Om ej käken blifver utbredd,
Tänderna i munnen skiljas,
Tungan af och an sig slingrar.”
340.	Siinä wanha Wäinämöinen,
Laulo päiwän, laulo toisen,
Laulo kohta kolmannenki;
Päiwänäpä kolmantena
Rikkohen reki runolta,
Jalas taittu laulajalta,	Derpå gamle Wäinämöinen
Sjunger en dag, sjunger tvenne.
Sjunger än på tredje dagen.
Men uppå den tredje dagen,
Gick för skalden släden sönder,
Braßt för sångaren hans mede
345.	Noissa Pohjolan pioissa,
Sariolan juomingissa.	Uti detta Pohjas gästbud,
Sariolas dryckesgille.
350.	Sillon wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Onko tässä nuorisossa,
Nuorisossa kaunosessa,
Käwiä Tuonelta oroa,
Manalalta wääntieä,
Reki uusi laatiani,
Ratsu on rakentoani?”	Nu den gamle Wäinämöinen
Sjelf till orda tog och sade:
”Finnes väl bland denna ungdom,
Ibland denna sköna ungdom,
Den som hemtar borrh från Tuoni,
Nafvare ifrån Manala,
Att en släde ny jag reder
Och en häst för släden spänner.”

355. Sekä nuoremmat sanowi,
 Jotta wanhemmat sanowi:
 ”Eule tässä nuorisossa,
 Tässä suuressa su’ussa,
 Käwiä Tuonelta oroa,
 360. Manalalta wääntieä,
 Reki uusi laatiasi,
 Ratsu on rakentoasi.”

Sillon wanha Wäinämöinen,
 Laulaja iän ikuinen,
 365. Läksi Tuonelta oroa,
 Manalalta wääntieä.
 Itse Pohjolan emäntä
 Syötti suin sulassa woissa,
 Koprin kuorekokkaroissa,
 370. Noita kutsuwierahia,
 Kutsuloille kunnioiksi.
 Syötti lohta luutoselta,
 Luutoselta, luotaselta,
 Siwulta sian lihoa,
 375. Murotellen woi-muruja,
 Sirotellen sian päitä.
 Olipa olut oſtamaton,
 Mesi markoin maksamaton,
 Noissa Pohjolan pioissa,
 380. Hywän joukon juomingissa.
 Olut juoksi orren päästä,
 Sima waarnojen sisästä,
 Noille kutsuwierahille,
 Kutsuloille kunnioiksi.

Svarade så väl de unge,
 Såsom ock de gamle sade:
 ”Icke finns bland denna ungdom,
 Uti detta höga slägte,
 Den som hemtar borrh från Tuoni,
 Nafvare ifrån Manala,
 Att du släde ny dig reder
 Och en häst för släden spanner.”

Nu den gamle Wäinämöinen,
 Den evärdelige sångarn,
 Gick att hemta borrh från Tuoni,
 Nafvare ifrån Manala.
 Men värdinnan sjelf i Pohja
 Fägnar väl de bjudna gäster,
 Att de kära gäster hedra.
 Deras mun i smör sig rörde,
 Näfvarna bland fisk-piroger,
 Och framför dem voro satta
 Goda skifvor utaf laxen,
 Utaf fläsket feta bitar.
 Smöret smuladt var i stycken
 Och det feta fläsket skiradt.
 Oköpt var det goda ölet,
 Mjödets ej betaldt³⁵⁵ med pengar
 Uti detta Pohjas gästbud,
 Goda skarans dryckesgille.
 Ölet rann från sparrens ända,
 Mjödets ifrån spikars gömmen,
 Åt de bjudna bröllopgäster,
 Till de kära gästers heder.

355 Castrén's correction:
betaldt || betalt.

- 356 J.L. Runeberg published a translation of the 15th song in *Helsingfors Morgonblad* 47–49/1836. Castrén has copied most of it unchanged. In this edition, only the differing lines have been indicated.
- 357 Runeberg 1836: *I det mörka Pimentola.*
- 358 Runeberg 1836: *För den vaken hållnas skimmer.*
- 359 Runeberg 1836: *Brudgum, du en vecka väntat.*
- 360 Runeberg 1836: *Än är ej den vakna färdig.*
- 361 Runeberg 1836: *Brudgum, du en vecka väntat.*
- 362 Runeberg 1836: *Än är ej den vakna färdig.*
- 363 Runeberg 1836: *Brudgum, du en vecka väntat.*
- 364 Runeberg 1836: *Än är ej den vakna färdig.*

Viieſtoista Runo.

- Jo oli wiikon häitä juotu,
Kauan pietty pitoja,
Juotu häitä Pohjolassa,
Pitoja Pimentolassa.
5. Sano Pohjolan emäntä
Ilmariselle sepolle:
”Mit’ istut isoni poika,
Weljes wanhin walwaſtelet?
Iſtutko ison hywyyttä,
10. Wai emännän armautta,
Naimakansan kauneutta,
Pirtin pienen walkeutta?
Et iſtu ison hywyyttä,
Et emännän armautta,
15. Naimakansan kauneutta,
Pirtin pienen walkeutta;
Iſtut impyen hywyyttä,
Neitoseni armautta,
Walwattisi walkeutta,
20. Kanawarren kauneutta.
Sulho wiljon weljyeni!
Wuotit wiikon, wuota wielä,
Ei oo walmis walwattisi,
Suorinut ikisopusi;
25. Puol’ on päätä palmikoittu,
Puoli palmikoittawana.
- Sulho wiljon weljyeni!
Wuotit wiikon, wuota wielä,
Ei oo walmis walwattisi,
30. Suorinut ikisopusi;
Waſt’ on hiema hiemoteltu,
Toinen hiemoteltawana.
Sulho wiljon weljyeni!
Wiikon wuotit, wuota wielä,
35. Ei oo walmis walwattisi,
Suorinut ikisopusi;

Femtonde Runan.³⁵⁶

- Länge ren man bröllop hållit,
Firat gäſtabud ren länge,
Haft i Pohjola ett bröllop,
Gäſtabud i Pimentola.³⁵⁷
Sade Pohjolas värdinna
Då till smeden Ilmarinen:
”Hvarför sitter du, min frände,
Vakar du min äldſta broder?
Sitter du för värdens godhet,
Eller för värdinnans huldhet,
Bröllops-skarans fägring, eller
För det nätta pörtets skimmer?
Ej för värdens skull du sitter,
Eller för värdinnans huldhet,
Ej för bröllops-skarans fägring,
För det nätta pörtets skimmer;
Nej för jungfruns skull du sitter,
För den unga flickans huldhet,
För den sköna älsklings skimmer,³⁵⁸
För den unga dufvans fägring.
Brudgum, länge ren du väntat,³⁵⁹
Vänta än, min gode broder;
Än är ej din älskling färdig,³⁶⁰
Ej din lifſtids vän i ordning;
Håret är till hälften flätadt,
Hälften återstår att flätas.
- Brudgum, länge ren du väntat,³⁶¹
Vänta än, min gode broder;
Än är ej din älskling färdig,³⁶²
Ej din lifſtids vän i ordning;
Nyss är ena ärmen påträdd,
Ännu återstår den andra.
Brudgum, länge ren du väntat,³⁶³
Vänta än, min gode broder;
Än är ej din älskling färdig,³⁶⁴
Ej din lifſtids vän i ordning;

Wasť on jalka kengitetty,
 Toinen kengiteltäwänä.
 Sulho wiljon weljyeni!
 40. Wuotit wiikon, wuota wielä,
 Ei oo walmis walwattisi,
 Suorinut ikisopusi;
 Wasť on käsi kinnastettu,
 Toinen kinnasteltawana.

45. Sulho wiljon weljyeni!
 Jo nyt on walmis walwattisi,
 Suorinut ikisopusi.
 Mene nyt myötä myöty neiti,
 Kansa kaupattu kananen,
 50. Kun olit rakas rahalle,
 Kämpäs kättä antamahan,
 Kiewas kihlan otantahan.
 Etpä äiän nuori neiti
 Yli pääsi ymmärrellyt,
 55. Kahen puolisi katsellut,
 Jos laait kautun kaupan,
 Ikä on kaikki itkeminen,
 Wuosi woikerrehtaminen;

Kun läksit isän koišta,
 60. Siirryit syntymäsialta,
 Emosi elantomailta,
 Kantajasi kartanolta.
 Ja mikä sulta mielen otti,
 Kuka haikian hajotti,
 65. Mokomalta mielewältä
 Kylän kaiken wiisahalta,
 Kun läksit isosi luota,
 Oman emosi elolta?
 Niin tytär ison kotona

70. Kun kuningas linnassansa,
 Niin miniä mieholassa
 Kun wanki Wenäehellä.
 Luulit yöksi lähtewäsi,
 Käyä päiwäksi käkesit,
 75. Toiwoit kuuksi kulkewasi,

Nyss är ena foten påskodd,
 Ännu återstår den andra.
 Brudgum, länge ren du väntat,³⁶⁵
 Vänta än, min gode broder;
 Än är ej din älskling färdig,³⁶⁶
 Ej din lifstids vän i ordning;
 Nyss är ena handen påklädd,
 Ännu återstår den andra.

Brudgum, du min gode broder,
 Nu är ren din älskling färdig,³⁶⁷
 Är din lifstids vän i ordning.
 Gå då nu, du köpta jungfru.
 Följ då med, försålda flicka,
 Efter penningar du älskat,
 Varit snar att räcka handen,
 Snabb att ta emot en brudskänk.
 Unga flicka, ingalunda
 Har du vetat alltför mycket,
 Sett åt båda sidor om dig;
 Om ett ångradt köp du slutit.
 Lifvet ut det blir att gråta,
 Året ut det blir att klaga.
 Att din faders hus du lemnat,
 Flyttat bort från fosterjorden,
 Från din moders boningsorter,
 Från din fostrarinnas gårdar.
 Hvad betog dig då din klokhet,
 Kom din fjärhet att ge vika,
 Du, den alltför mycket kloka,
 Du, i hela byn, den visa,
 När du gick ifrån din fader,
 Från din egen moders närhet?
 Så är dottren hos sin fader,
 Som uti sitt slott en konung;
 Så svärdottren hos sin make,
 Som en fånge uti Ryssland.³⁶⁸
 För en natt du tänkte vandra,
 Ville för en dag bege dig,
 Hoppades en månad dröja,

365 Runeberg 1836: *Brudgum, du en vecka väntat.*
 366 Runeberg 1836: *Än är ej den vakna färdig.*
 367 Runeberg 1836: *Nu är ren den vakna färdig.*
 368 Runeberg 1836: *Som i andras land en fånge.*

- 369 Runeberg 1836: *Se för veckor har du vandrat.*
 370 Runeberg 1836: *tvåda.*
 371 Runeberg 1836: *tvåda.*

80.	Puoleksi poikeltawasi.
Etpä yöksi lähtenynnä,
Etkä päiwäksi käennyt,
Etkä kuuksi kulkenunna,
Puoleksi poikeltanunna.
Jopa jouwuit wiikommaksi,
Polwemmaksi poikellitse,
Iäksi ison koišta,
Elinajaksi emosi.	Eller blott en half bli borta. –
Ej dock för en natt du vandrat,
Kunnat för en dag bege dig,
Eller dröja blott en månad,
Eller blott en half bli borta.
Nej för länge tid du vandrat, ³⁶⁹
Bortgått för en menskoålder,
Från din faders hem för alltid,
För din lifstid från din moder.
85.	Morsian sisarueni,
Kapulehti laklueni!
Itke koprin kyynesi,
Kamaloin haluwetesi,
Ison peštyille pihoille;	Fästmö, du min unga syster,
Du min sång, min gröna stängel,
Gråt nu näftals dina tårar,
Göpentals din trånads vatten.
På din faders rena ³⁷⁰ gårdar,
Droppar gråt på fostrarns gårdar,
På din faders stuggolf sjöar!
Gården räcker ett steg längre,
Farstun är ett spann förstorað,
Och ett stockhvarf högre tröskeln,
När en gång härnäst du kommer.”
90.	Pisaret ison pihoille,
Lammit taaton lattialle.
Askelt’ on piha pitempi,
Waja waaksoa isompi,
Kynnys hirttä korkiampi,	Droppar gråt på fostrarns gårdar,
På din faders stuggolf sjöar!
Gården räcker ett steg längre,
Farstun är ett spann förstorað,
Och ett stockhvarf högre tröskeln,
När en gång härnäst du kommer.”
95.	Kerran toisen kertoessa.”	Flickan suckade, den arma,
Drog med suckar efter andan,
Sorg i hennes barm sig lade,
Tåren steg i hennes öga.
Näftals gret hon sina tårar,
Göpentals sin trånads vatten
På sin faders rena ³⁷¹ gårdar,
Gret på fostrarns gårdar droppar,
På sin faders stuggolf sjöar;
Men i ord hon talte detta:
”Väl jag visste, väl jag trodde,
Väl jag tyckte i min lefnad,
Sade i min blomningsålder;
Icke är du än en jungfru
Under egen moders vårdnad,
Vid din fostrarinnas sköte;
Då först vore du en jungfru.
När en make hem du följde,
100.	Neito parka huokaeli,
Huokaeli, henkäeli,
Suru syämmellen panihen,
Wesi silmillen wetihen.
Itki koprin kyyneleitä,
Kamaloin haluwesiä,
Ison peštyille pihoille;
Pisaret ison pihoille,
Lammit taaton lattialle.	Flickan suckade, den arma,
Drog med suckar efter andan,
Sorg i hennes barm sig lade,
Tåren steg i hennes öga.
Näftals gret hon sina tårar,
Göpentals sin trånads vatten
På sin faders rena ³⁷¹ gårdar,
Gret på fostrarns gårdar droppar,
På sin faders stuggolf sjöar;
Men i ord hon talte detta:
”Väl jag visste, väl jag trodde,
Väl jag tyckte i min lefnad,
Sade i min blomningsålder;
Icke är du än en jungfru
Under egen moders vårdnad,
Vid din fostrarinnas sköte;
Då först vore du en jungfru.
När en make hem du följde,
105.	Itse tuon sanoiksi saatti:
”Noinpa tiesin, noinpa luulin,
Noinpa arwelin ikäni,
Sanon kaiken kaswinajan:
Et sä neito ollekkana	”Väl jag visste, väl jag trodde,
Väl jag tyckte i min lefnad,
Sade i min blomningsålder;
Icke är du än en jungfru
Under egen moders vårdnad,
Vid din fostrarinnas sköte;
Då först vore du en jungfru.
När en make hem du följde,
110.	Oman wanhemman warassa,
Kantajasi kainalossa;
Äskenä olisit neito
Mieholahan mennessäsi,	När en make hem du följde,

115. Jalka toinen kynnyksellä,
 Toinen korjassa kosian;
 Oisit päätäsi pitempi,
 Korwallista korkiampi.
 Tuota toiwoin tuon ikäni,
 Katsoin kaiken kaswinajan,
 120. Wuotin kun hyweä vuotta,
 Katson kun kauništa keseä.
 Nyt on lähtöni lähemmä,
 Toiwoni toeksi saanut,
 Saanut jalka kynnykselle,
 125. Toinen korjahan kosian.
 En lähekkänä ilolla,
 Enkä riemulla eriä,
 Tästä kullašta koišta,
 Iän nuoren istumašta.
 130. Lähen hoikka huolissani,
 Ikäwissäni eriän,
 Sykysyisen yön sylihin,
 Kewäisen kieran päälle,
 Jott' ei jalka jäällä tunnu,
 135. Jalan isku iljankolla,
 Hangella hamosen toimi;
 Jott' ei äiti ääntä kuule,
 Eikä iso itkua.
 Mi liekkänä mieli muien,
 140. Mieli muien morsianten?
 Niin on mieli miekkosien
 Kun kewäinen päiwän nousu,
 Minun on mieleni polosen
 Kuni myötäwän hewosen,
 145. Tahi tamman kaupittawan,
 Elikk' ošetun orihin.
 Niin on mieleni polosen
 Kun syksynen yö pimiä,
 Talwinen on päiwä mušta.”

150. Niin sano emo tytölle,
 Lausu wanhin lapsellensa:
 ”Et' oo neiti milläkänä,

Satt din ena fot på tröskeln
 Och den andra i hans släde,
 Då först sköte du i höjden,
 Blefve du ett hufvud högre.
 Sådant var mitt hopp i lifvet,
 Var mitt mål i blommingsåldern,
 Som ett bördigt år förväntadt,
 Motsedt som en vacker sommar.
 Nu är ren min bortgång nära,
 Och mitt hopp är nu besannadt,
 Ena foten är på tröskeln,
 Andra i min fästmans släde.
 Dock ej vandrar jag med glädje,
 Eller skiljer mig med jubel
 Bort ifrån det gyllne hemmet,
 Der jag sutit³⁷² i min ungdom.
 Med bekymmer far jag, spåda,
 Skiljer mig med saknad hädan,
 Går i famnen af en höstnatt,
 Färdas på en glansig våris,
 Att ett spår ej syns på isen,
 Icke fotens steg på halkan,
 Ej min klädnings fläkt på drifvan,
 Att min mor ej hör min stämman,
 Ej min far min gråt förnimmer.
 Hurdant tör då andras sinne,
 Andra brudars sinne vara?
 Sådant är de sällas sinne,
 Som en gryning är om våren;
 Men mitt sinne, mitt den armas,
 Är som hästens, då den säljes,
 Stoets, när det går i handel,
 Eller hingstens, då den köpes.
 Så mitt sinne är, den armas,
 Som en dunkel natt om hösten,
 Som en mulen dag om vintern.”

Så till dottren sade modren,
 Talte till sitt barn den gamla:
 ”Flicka, var ej alls bekymrad,

373 Castrén's correction:
jufver || *juver*.

155.	Emon tuoma tuollakana,
Ei sinua suolle wiety,
Eikä ojalle otettu;
Sait miehen mitä paraimman,
Uroita uhkeimman,
Sait sepänki sen mokoman,
Itse tarkimman takojan.	Frukt utaf din moder, sörj ej!
Icke till ett kärr du föres,
Icke till en bäck du tages,
Nej, du fick en man, den bäste,
Fick den yppersta af kämpar,
Den i smide högst förfarne,
I sin slöjd förståndigaste –
Rena kakor äter smeden,
Ännu renare hans hustru –
Fick en man, som trifs i skogen,
Ströfvar käck i ödemarken.
Ej hans hundar ligga hemma,
Ej på strån hans valpar hvila.
Denna vår ren trenne gångor
Har han vid en stockeld vaknat,
Uppstått från ett granrisläger.
Denna vår ren trenne gångor
Hafva barr hans hufvud kammatt,
Torra qviSTAR borstat honom.
160.	Seppä syöpi selwän leiwän,
Selwemmän sepän emäntä.
Sait miehen metsän käwiän,
Uron korwen kolkuttajan,
Ei sen koirat koissa maata,	
165.	Pennut pehkussa lewätä.
Kolmaſti tänä kewäinä
Nossut on nuotiotulilta,
Hawaunut hawusialta;
Kolmaſti tänä kewäinä,	
170.	Hawu pään on harjaillut,
Warpa wartalon sukinnt.	
175.	Et' oo neiti milläkänä,
Emon tuoma tuollakana,
Ompa meiän sulhosella
Sata sarwen kantajoa,
Tuhat tuojoa utaren,
Tuhat willan antajoa.	Flicka, var ej alls bekymrad,
Frukt utaf din moder, sörj ej!
Se din fästman äger hjordar,
Hundrade med horn i pannan,
Tusende med fulla jufver ³⁷³ ,
Tusende med ull betäckta.
180.	Et' oo neiti milläkänä,
Emon tuoma tuollakana;
Ei ole tällä sulhosella
Ojawiertä otratonta,
Kangaswiertä kakratonta,
Wesiwiertä wehnätöntä.
Ompa tällä sulhosella	Flicka, var ej alls bekymrad,
Frukt utaf din moder, sörj ej!
Icke äger denna fästman
Någon åbredd utan kornskörd,
Någon slätt, der hafra saknas,
Någon strand, ej sådd med hvete.
Se han har ju, denna fästman,
Vid hvar bäck en lår med spannmål,
Sädesstackar vid hvar svedland,
Alskog, der sitt bröd han bergar,
Småskog, der hans hvete frodas.
Mynt han får ur hvarje röse,
Och af klapperstenar pengar.
185.	Purnonen joka purolla,
Aumanen joka aholla,
Lepikköiset leipämaina,
Wesakkoiset wehnämaina,	
190.	Kaikki rauniot rahana,
Kiwet pienet penninkinä.	

195. Et' oo neiti milläkänä,
Emon tuoma tuollakana;
Ompa tällä sulhosella
Pyyhyet pyräjämassä,
Wempeellä wieremässä,
Kuusi kullaista käkeä
Längillä lekuttamassa,
Raſtahat iloitsemassa,
Rahkehilla laulamassa.

200. Wielä neuon neitoani,
Orpolastani opetan:
Morsian sisarueni,
Kapulehti laklueni!
Kuuleſtamma kun sanelen,
205. Waimo wanha lausuelen.
Tulet toisehen talohon,
Toisehen emän alahan,
Perehesen wierahasen;
Toisin toisessa talossa,
210. Toisessa emän alassa,
Perehessä wierahassa,
Ei niinkun omon koissa,
Oman wanhemman warassa.

215. Ellös sie sinä ikänä,
Kuuna kullan walkiana,
Tawoton talohon mennö,
Miehueton mieholahan.
Talo tapoja kysywi,
Tapoja talo pahaki;
220. Mies on mieltä koittelewi,
Mies mieltä epäpätöki.

225. Noita sie kowin waroa
Ukon luiſta leukaluuta,
Anopin kiwiſtä kieltä,
Kyyn kylmiä sanoja,
Naon niskan nakkeloita.
Jos ukko susi supussa,

Flicka, var ej alls bekymrad,
Frukt utaf din moder, sörj ej!
Se han har ju, denna fäſtman,
Hjerpar, som med buller flyga,
Fladdrande, omkring hans loka,
Gyllne gökar, sex till talet,
Som uppå hans rankor sväfva,
Traſtar, som med glädje dröja
Sjungade på okets remmar.

Ännu råder jag min dotter,
Lär mitt barn, som från mig skiljes;
Fäſtmö du min unga ſyſter,
Du min ſång, min gröna ſtängel!
Höra må du, hvad jag säger,
Hvad den gamla qvinnan talar:
Till en annan gård du kommer
Der en annan mor befaller,
Kommer i ett okändt hushåll;
Annat är i andras gårdar,
Der en annan mor befaller,
Annat i ett okändt hushåll,
Ej som i den egnas boning,
Egna foſtrarinnas vårdnad.

Aldrig må du i din lefnad,
Under månens gyllne klarhet,
Nalkas gården utan seder,
Utan make mannens boning.
Seder efterfrågar gården,
Seder, om den än är dålig,
Lynnet efterkänner mannen,
Lynnet, om han än är duglös.

Sådant bör du noggrant väja:
Gubbens käke hvass och benign,
Gubbens tunga, skarp som ſtenen,
Svågerns kalla ord, och ſyſterns
Spotska kaſtning med sin nacke.
Om en varg i vrån är gubben,

- 374 Runeberg 1836: *Rör dig icke utan hufva, / Stöka icke utan förklä* (lines 245–246).
 375 Runeberg 1836: *då*.

230. Akka karhu karsinassa,
 Kyty kyinä kynnyksellä,
 Nato nauloina owella;
 Sama armo antaminen,
 Alemma kumartaminen,
 Kun ennen emon koissa,
 Oman wanhemman warassa,
 235. Taattoa kumartaminen,
 Weljeä waroaminen.

240. Kuule neiti kun sanelen,
 Waimo wanha lausulen;
 Piä tarkat hiiren korwat,
 Teräwät jalat jäniksen,
 Nisät nuoret notkuttele,
 Kaula pešty kaarruttele,
 Niinkun tuore tuomen latwa,
 Wašta kaswawa kataja.
 245. Elä suihka sutsunatta,
 Eläkä räämi rätsinättä,
 Elä kengättä kehaja.

250. Kuule wielä kun sanelen,
 Waimo wanha lausulen;
 Laai willaset hamuet
 Yhen willan kylkyestä,
 Keitä otraset oluet,
 Makujuomat maltahiset,
 255. Yhen otrasen jywästä,
 Kolmen puisen poltakselta.
 Pese penkit illoin, aamuin,
 Pöyät keskipäiwälläki,
 Lattia wesin walellos
 Wiikon päästä wiimmeštäki.

260. Kuule wielä kun sanelen,
 Waimo wanha lausulen;
 Ei joua talonen waimo
 Aina pirtissä asua.
 Käyä on kujat kuurullansa,

Gumman som en björn i stugan,
 Svågern som en orm på tröskeln,
 System som en spik i dörren;
 Bör dock samma aktning gifvas,
 Samma ödmjukhet bevisas,
 Som i eget hem tillförne,
 I din egen moders vårdnad,
 Samma vörndnad för den gamle
 Och för brodren samma aktning.

Hör du jungfru hvad jag säger,
 Hvad den gamla qvinnan talar:
 Lyss med mössets skarpa öra,
 Rörs med harens snabba fötter,
 Håll den unga barmen smidig,
 Böj den rena hvita halsen,
 Som sin topp den friska häggen,
 Sina qviſtar enen böjer.
 Rör dig icke utan klädning,
 Stöka icke utan linne,³⁷⁴
 Gå ej utan skor på foten.

Hör du³⁷⁵ ännu hvad jag säger,
 Hvad den gamla qvinnan talar:
 Laga dina ylle-kjortlar
 Af en enda tapp af ullen,
 Koka ock ett muſtigt kornöl,
 En till smaken ljuflig maldryck,
 Af ett enda korn i brygden,
 Med blott trenne trån till brasa.
 Tvätta bänkar qväll och morgon,
 Bordet äfven midt på dagen,
 Skölj också med vatten golfvet,
 Allrasiſt när veckan slutat.

Hör då ännu hvad jag säger,
 Hvad den gamla qvinnan talar:
 Ej har gårdsvärdinnan stunder
 Att i pörtet ſtändigt viſtas.
 Nedböjd skall hon trampa tågen,

265. Lääwät länkämöisillänsä,
Sieltä toimetä tupahan,
Siell'on lapsi itkemässä,
Pieni peitetten sisässä,
Eikä lausu lapsi rukka,
270. Saata kioletön sanoa,
Onko wilu taikka nälkä,
Ennen kun tulewi tuttu,
Elikk' äitin ääni saapi.

Kuule wielä kun sanelen,
275. Waimo wanha lausuelen;
Piä lusikat luwussa,
Aštiasi arwelussa,
Jott' ei kasit kanneltaisi,
Linnut liiat peitettäisi;
280. Pyhät on pihlajat pihalla,
Pyhät oksat pihlajassa,
Marjaset sitäi pyhemmät.

Sulho wiljon weljyeni!
Ellös sie meiän kanoa
285. Wiekö wehma huhmarelle,
Panko parkin surwontahan,
Olkileiwän leiwontahan,
Petäjäisen pieksäntähän.
Wieös sie meiän kanoa,
290. Wieös wiljamättähälle,
Otrapurnon purkajaksi,
Wilja wiploin wiiliäksi.
Pannos sie meiän kanoa
Leiwän paksun paištajaksi,
295. Wehnäleiwän leipojaksi,
Taikanan taputtajaksi.

Sulho wiljon weljyeni!
Ellös sie meiän kanoa
Opaštello orjan ruoskin,
300. Nahkaruoskin naukuttao,
Witsoin wiisin winguttao,

Lutad i sin ladgård syssla,
Dädan sen till stugan skynda,
Der har barnet börjat gråta,
Späda barnet i sitt täcke.
Icke kan det arma tala,
Icke har det ord att säga,
Om det fryser eller hungrar,
Förr än den bekanta kommer,
Moderns röst dess öra hinner.

Hör då ännu hvad jag säger,
Hvad den gamla qvinna talar:
Håll i räkning dina skedar,
Haf på dina käril reda,
Att ej kattor dem må släpa,
Luftens fåglar gömma bort dem.
Helgade må gårdens rönнар,
Qvištarna på dem sig vara,
Ännu heligare bären.

Brudgum, du min gode broder!
Ej må du vår unga dufva
Föra till en nödbröds mortel,
Ställa för att stampa barkbröd,
Att af agnar baka kakor,
Eller tallens safva krossa.
Nej vår dufva må du föra
Till en tufva rik på näring,
Till att ösa korn ur lårar
Och i bitar skära rätter;
Nej vår dufva må du ställa,
För att grädda tjocka kakor,
För att baka bröd af hvete,
För att klappa rena degar.

Brudgum, du min gode broder!
Ej må du vår unga dufva
Visa väg med slafvens piske,
Tvinga med en rem att klaga,
Med en knippa ris att qvida,

305. Waljan päällä wanguttao.
 Tiesi neittä, tiesi nuorta,
 Tiesi neien nuorta mieltä;
 Neuo neittä wuotehella,
 Opetä owen takana,
 Wuosi kausi kummassakin
 Yksi wuosi suusanalla,
 310. Toinen silmän iskemällä,
 Kolmansi jalan polulla.
 Kun ei sitte siitä huoli,
 Tuoštakana ei totelle,
 Ota ruoko ruowostošta,
 315. Saraheinä kankahalta;
 Saran syrjällä syseä,
 Korahuta korttehella,
 Ruoskasella ruokosella,
 Witsasella willasella.

320. Kun ei wielä siitä huoli,
 Tuoštakana ei totelle,
 Ota witsa wiiakošta,
 Oksa koiwun onkelmošta,
 Tuoppa turkin helman alla,
 Talon toisen tietämättä;
 325. Sillä hauo hartioita,
 Pehmitä perälihoja,
 Ellös silmiä siwellö,
 Elä kolmia koseta;
 330. Tuoštapa kyty kysyisi,
 Tuošta appi arweleisi:
 Onko se suen repimä,
 Wai on karhun kaiwelema?"

335. Neiti parka huokasekse,
 Huokasekse, henkäsekse,
 Suru syämelle panihen,
 Wesi silmille wetihen,
 Itse itkulle hyräyty,
 Sanan wirkko, noin nimesi:

Med din töm att yttra jämmer.
 Såg du flickan, såg du jungfrun,
 Såg du flickans unga sinne!
 Visa henne då du hvilar,
 Lär vid sluten dörr den unga,
 Fortfar så ett år igenom,
 Ett år lär med ord allenaßt,
 Blott med ögats blink, det andra,
 Trampa foten lätt, det tredje.
 Om hon detta icke aktar,
 Icke efterföljer sådant,
 Tag dig då ett rör ur hvassen,
 Tag ett starrgräs då från fältet,
 Stöt med stängelns spetsar henne,
 Aga henne med ett skäfte,
 Med en piske af ett rörstrå,
 Med ett ris af ylle viradt.

Om hon då ej aktar detta,
 Icke efterföljer sådant,
 Tag dig då ett ris ur skogen,
 Tag ur dälden då en björkqvist,
 Bär den under pelsens skörte,
 Att en annan gård ej ser den.
 Värm med detta hennes skuldror
 Och gör ryggen mjuk med detta.
 Rigta ej ett slag mot ögat,
 Och vid örat rör ej heller;
 Dervid kunde svågern fråga,
 Dervid ock en svärfar mena:
 Monne vargen henne rifvit,
 Eller björnen skrapat henne?"

Flickan suckade, den arma,
 Drog med suckar efter andan,
 Sorg i hennes barm sig lade,
 Tären steg i hennes öga;
 Och hon braßt i gråt och talte,
 Yttrade ett ord och sade:

340. ”En minäkän ennen ollut
 Mustin muita neitosa,
 Kalpeampi ween kaloja;
 Tulin muita mustemmaksi,
 Kalpeammaksi kaloja.

”Icke var jag dock tillförne
 Mörkare än andra jungfrur,
 Blekare än vattnets fiskar;
 Mörkare jag blef än andra,
 Blekare än vattnets fiskar.

345. Millä maksan mammon maion,
 Millä isoni hywyen?
 Kiitän mä iso sinua
 Entisištäni eloista,
 Parahimmišta paloista,
 Murkkinoista muinosista.

Hur betalar jag min moders
 Mjölck, och hur min faders godhet?
 Dig jag säger tack, min fader,
 För min hittills funna bergning,
 För de bästa bitars gåfva,
 För den föda förr jag njutit!

350. Kiitän mä emo sinua
 Nuorra tuuwiteltuasi,
 Pienosna pielyäsi,
 Maion ruokiteltuasi.

Dig jag säger tack, min moder,
 Som mig vaggat i min barndom,
 Burit mig som späd i famnen,
 Och din barm mig räckt till näring!

355. Kiitän mä koko perehen,
 Kaikki kaswinkumppalini,
 Joien joukossa elelin,
 Kaswon kanssa kaswinajan.

Er jag tackar, gårdens husfolk,
 Goda barndomsvänner alla,
 Jemte hvilka här jag lefvat,
 Vuxit i min blomningsålder.

360. Lähen nyt tästä kun lähenki,
 Tästä kullašta koišta,
 Ison saamašta sališta,
 Äitin keštikellarišta.
 Jää nyt pirtti terweheksi,
 Pirtti lautakattoinesi;
 Hywä on toiste tullakseni,
 365. Kaunis kaaputellakseni.
 Jää nyt sintsi terweheksi,
 Sintsi lautasiltoinesi;
 Jääppä piha terweheksi,
 Piha pihlajaisinesi.
 370. Jätän kaikki terweheksi
 Maat ja metsät marjoinensa,
 Järwet saoin saarinensa,
 Kankahat kanerwinensa.”

Nu alltså jag måste resa,
 Fara från det gyllne hemmet,
 Från min faders sal, min moders
 Alltid gästfritt öppna boning.
 Blif då qvar i lugn, o pörte,
 Pörte, med ditt tak af bräder,
 Godt det blir att återkomma,
 Kärt att en gång än här vandra.
 Blif då qvar i lugn, o farstu,
 Farstu, med ditt golf af bräder,
 Blif i ostörd ro der ute
 Gård, med dina ljufva rönнар.
 Er i fridens hägn jag lemнар
 Länder, bäruppfyllda skogar,
 Träsk, med edra hundra holmar,
 Hedar med er ljung bevuxna.”

376 Castrén's correction:
kulet uti || *kulet un-*
der. Runeberg 1836:
kulit att i slädan
vara.

375.	Sillon seppo Ilmarinen
Koppo neien korjahansa,
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Jää nyt Pohjola hywästi,
Jääkäi kaikki terweheksi,
Kaikki mäntyset mäellä,	Derpå smeden Ilmarinen
Slängde flickan i sin släde,
Tog till ordet sjelf och sade:
”Far då väl, du Pohjas boning!
Blifven alla qvar i trefnad,
Alla backens smärre tallar,
Alla höga trån i skogen,
Alla enar uppå fälten,
Bär, som växa uppå marken,
Telningar, som gro i vattnet,
Alens qviSTAR, björkens näfverm
Granens rötter, furans stubbar!
380.	Puut pitkät petäikössä,
Katajatki kankahilla,
Kaikki maassa marjan warret,
Wesatki ween sisässä,
Lepän lehwät, koiwun kuoret,	Och med dån han färdas framåt,
Åker öfver Pohjas stränder,
Långsmed Simosalmis bräddar,
Långsmed skuldrorna af åsen.
Med sin ena hand vid tömmen,
Och vid flickans barm den andra,
Ena foten utom slädan,
Och vid flickans knä den andra.
385.	Kuusenjuuret, terwas kannot.”	Flickan suckade, den arma,
Drog med suckar efter andan:
”Kallt mig tyckes under fällen,
Kulet uti ³⁷⁶ släden vara.”
390.	Ajoa kahattelewi
Noita Pohjan rannikoita,
Simosalmien siwutse,
Hietaharjun hartiotse;
Käsi ohjassa orosen,
Toinen neitosen nisissä,
Jalk’ on laialla rekosen,
Toinen neion reitosilla.	Och han far ett stycke framåt,
Åker blott ett litet stycke;
Jungfrun lyfter opp sitt hufvud,
Talar då och säger detta:
”Hvem har sprungit här tvärsöfver,
Hvilken usling har här vandrat?”
395.	Neito parka huokasekse,
Huokasekse, henkäsekse:
”Wilu on olla wiltin alla,
Kolkko korjassa eleä.”	Sjelf då smeden Ilmarinen
Yttrade ett ord och sade:
”Haren sprungit här tvärsöfver,
Harens son har trampat spåren.”
400.	Ajo matkoa wähasen,
Pikkuruisen piirahteli;
Neiti päätänsä kohotti,
Kysytteli, lausutteli:
”Mi on tästä poikki juossut,
Ku on kurja kulkenunna?”	
405.	Itse seppo Ilmarinen
Sanan wirkko, noin nimesi:
”Jänö on tästä poikki juossut,
Jänön poika polkutellut.”	

410. Neiti tuon sanoiksi wirkki:
 ”Parempi olisi olla,
 Parempi olettelisi,
 Jänön juoksewan jälillä,
 Koukkupolwen polkumilla,
 Kuni korjassa kosian.”

415. Sillon seppo Ilmarinen
 Murti suuta, wäänti päätä,
 Murti muštoo hawenta,
 Ajoa kahattelewi;
 Ajo matkoa wähäsen,
 Pikkuruisen piirahteli.
 420. Neiti päätänsä kohotti,
 Sanan wirkko, noin nimesi:
 ”Mi on tästä poikki juossut,
 Ku on kurja kulkenunna?”

425. Se on seppo Ilmarinen
 Itse wastaten sanowi:
 ”Repo on tästä poikki juossut,
 Kettu käyä kelkytellyt.”

430. Neiti tuon sanoiksi wirkki:
 ”Parempi olisi olla,
 Parempi olettelisi,
 Rewon juoksewan reessä,
 Ketun käyän kelkkasessa,
 Kuni korjassa kosian.”

435. Sillon seppo Ilmarinen
 Murti suuta, wäänti päätä,
 Murti muštoo hawenta,
 Ajoa kahattelewi;
 Ajo matkoa wähäsen,
 Pikkuruisen piirahteli,
 440. Neiti päätänsä kohotti,
 Kysytteli, lausutteli:
 ”Mi on tästä poikki juossut,
 Ku on kurja kulkenunna?”

Jungfrun tog till ordet åter;
 ”Bättre vore det att vara,
 Bättre stod jag ut att vara
 I den snabba harens fotspår,
 På hans viga fötters stigar,
 Än som här i friarns slåde.”

Derpå smeden Ilmarinen
 Vred sin mun och rörde hufvet,
 Skakade det svarta håret,
 Och med då han åker framåt,
 Och han far ett stycke framåt,
 Åker blott ett litet stycke,
 Jungfrun lyfter opp sitt hufvud,
 Talar då och säger detta:
 ”Hvem har sprungit här tvärsöfver,
 Hvilken usling har här vandrat?”

Det är smeden Ilmarinen,
 Sjelf han yttrar sig och säger:
 ”Räfven sprungit här tvärsöfver,
 Räfven på sin färd har skridit.”

Jungfrun tog till ordet åter:
 ”Bättre vore det att vara,
 Bättre stod jag ut att vara
 I den qvicka räfvens fardon,
 I hans kälke under färden,
 Än som här i friarns slåde.”

Derpå smeden Ilmarinen
 Vred sin mun och rörde hufvet,
 Skakade det svarta håret,
 Och med då han åker framåt,
 Och han far ett stycke framåt,
 Åker blott ett litet stycke;
 Jungfrun lyfter opp sitt hufvud,
 Frågar då och säger detta:
 ”Hvem har sprungit här tvärsöfver,
 Hvilken usling har här vandrat?”

445.	<p>Itse seppo Ilmarinen
Sanan Wirkko, noin nimesi:
”Karhu on tästä poikki juossut,
Ohto juosta jolkutellut.”</p>	<p>Sjelf då smeden Ilmarinen
Yttrade ett ord och sade:
”Björnen sprungit här tvärsöfver,
Ohto på sin färd har lunkat.”</p>
450.	<p>Neiti tuon sanoiksi Wirkki:
”Parempi olisi olla,
Parempi olettelisi,
Kontion kiwikolossa,
Karhun louhikammarissa,
Kun tämän kosian reessä.”</p>	<p>Jungfrun tog till ordet åter:
”Bättre vore det att vara,
Bättre stod jag ut att vara,
Uti björnens stenrösgrotta,
I hans kammare af hållar,
Än som här i friarns släde.”</p>
455.	<p>Itse seppo Ilmarinen
Murti suuta, wäänti päätä,
Murti mustoa hawenta,
Sanan Wirkko, noin nimesi:
”Elä huoli neiti parka,
Kun saat kosian kotihin,
Syöt sä weitsettä lihoa,
Juot olutta kauhasetta.”</p>	<p>Sjelf då smeden Ilmarinen
Vred sin mun och rödde hufvet,
Skakade det svarta håret,
Yttrade ett ord och sade:
”Var ej sorgsen, arma jungfru,
När du hinner friarns boning,
Kött förutan knif du äter,
Dricker öl förutan skopa.”</p>
455.	<p>Ajawi kahattlewi
Noita Wäinölän ahoja,
Kalewalan kankahia;
Wirkku juoksi, matka joutu,
Reki wieri, tie lyheni,
Jalas paasinen patsasi,
Aisa koiwunen kolasi,
Kapla tuominen kalahti,
Jo kohta koti näkywi,
Omat tuwat tupruawi.</p>	<p>Och han åker fram med buller
Öfver Wäinös svedjelunder,
Öfver Kalevalas slätter.
Trafvarn sprang och färden framled,
Släden skrann och vägen aftog,
Buller gaf den hårda meden,
Björken ljöd i fimmelstången,
Häggen knarrade i fjättran. –
Om en stund är hemmet synligt,
Stiger rök ur egna stugor.</p>

Kuuestoista Runo.

Sextonde Runan.

Jo kumu kujalta kuulu,
Kuulu luota ruoskan roiske,
Rannalta reen ratsina,
Aisan kalke kaiwotieltä.

Nu ett gny från tåget hördes,
Nära piskens smällar ljödo,
Slädens rassel ljöd från stranden,
Stängers brak från gårdens brunnsväg.

5. Itse äiti Ilmarisen
Sanan Wirkko, noin nimesi:
”Se on poikani rekonen;
Jo tulewi Pohjolašta.
Käkyet kukahtelewi
10. Korjan kirjawan kokalla,
Orawat samoelewi
Aisoilla waahterisilla,
Tetryet kukertelewi
Päällä luokin kyynäppäisen.

Sjelf nu Ilmarinens moder
Yttrade ett ord och sade:
”Det är sonens vackra släde,
Ren från Pohjola han kommer.
Vackra gökarna de gala
Fram uppå den granna korgen,
Ekorrarna³⁷⁷ skyndsamt ila
Långsmed stängerna af lönträd,
Sköna orrarna de kuttra
På hans loka, gjord af almen.

15. Kylä uotti uutta kuuta,
Miero päiwän nousentoa,
Lapset maata mansikkaišta,
Telat terwaišta wenettä,
Mie on uotin poikoani,
20. Poikoani, minnoani.

Byn har bidt på månens skifte,
Solens uppgång folket väntat,
Barnen mark med smultron färgad,
Rullarna en tjärad farkost;
Jag min son allenast väntat,
Sonen och hans unga hustru.

Lähes nyt kohti näitä maita,
Kohti näitä kartanoita,
Ison saamille tuwille,
Wanhemman warustamille.”

Nu du må dig hitåt vända,
Komma hit till dessa gårdar,
Stugor af din fader byggda,
Redda af den ålderstegna.”

25. Se on seppo Ilmarinen
Jo kohti kotia läksi,
Ison saamille pihaille,
Wanhemman warustamille;
Laialla sinikeränen,
30. Toisella punakeränen.
Keskellä kesäreponen.

Sjelf han smeden Ilmarinen
Vänder nu sin kosa hemåt,
Till af fadren byggda gårdar,
Af den ålderstegne redda.
Slädens begge sidor prydas
Utaf nystan blå och röda,
Mellan dem en räf är målåd.

Sano äiti Ilmarisen:
 ”Sulho wiljon weljyeni!
 Käwitkö tiesi terwehenä,
 35. Matkasi imantehena,
 Saitko neien, woitko linnan,
 Sorritko sotiweräjän,
 Haukutitko linnan hallit,
 Itketitkö linnan immet,
 40. Nauratitko linnan naisen,
 Lewititkö neien lemmen,
 Anopissa käyessäsi,
 Apen luona ollessasi?

Jo tuon nään kyselemättä,
 45. Arwoan anelematta;
 Jo on sotka suojassasi,
 Kana kainaloisessasi.

Kenpä toi tämän walehen,
 Sulhon tyhjin tulleheksi,
 50. Ratsun jouten juosseheksi?
 Eipä sulho tyhjin tullut,
 Eikä ratsu jouten juossut;
 On mitä oron weteä,
 Liinaharjan liikutella.

Nouse nyt korjasta koria,
 Hywä lahja laitiosta.
 Nouse ilman nostamatta,
 Ylene ylentämättä;
 Jos on nuori nostajasi,
 60. Ylpiä ylentäjäsi.
 Pole jalka jalaksella,
 Toinen poikkipuolisella;
 Astu tietä temminkäistä,
 Maata maksan karwallista,
 65. Sikasen silittämäistä,
 Porsahaisen polkomaišta,
 Lampahan latsottamaišta,
 Hewon harjan hieromaišta.

Sade Ilmarinens moder:
 ”Brudgum, du min gode broder!
 Har nu frisk och sund du färdats,
 Har du gjort en ljuflig resa?
 Fick du jungfrun, vann du borgen,
 Krossade du stridens portar?
 Fick du hundarna att skälla,
 Fick du borgens mör att gråta,
 Fick du flickan till att skratta,
 Vann du unga jungfruns kärlek,
 När din svärmor du besökte,
 Då du dröjde hos din svärfar?”

Men jag ser det, hvarför fråga?
 Märker det, hvarför då spörja?
 Visst är knipan i din värjo,
 Dufvan uti dina armar.

Vem bar hit det falska budskap,
 Att vår fästman tom har kommit.
 Att förgäves hästen sprungit?
 Tom ej kom vår fästman åter,
 Hästen icke sprang förgäfves.
 Något hingsten har att draga,
 Den hvitmanige att föra.

Stig, du sköna, nu ur släden,
 Ur dess korg, du goda gåfva;
 Res dig, utan att du lyftas,
 Höj dig, utan att du höjes,
 Om han är för ung, som lyftar,
 Och för stolt, som höjer upp dig.
 Ställ på meden ena foten
 Och den andra uppå tvärträ't,
 Gå uppå den dunkla vägen,
 På den lefverlika marken,
 Som är slätad utaf suggan,
 Trampad utaf lilla grisen,
 Utaf fårets fötter jemnad
 Och af hästars manar gniden.

70. Astu hanhen askelilla,
 Taputa tawin jaloilla,
 Noilla pestyillä pihoilla,
 Kaunihilla kartanoilla,
 Apen saamilla pihoilla,
 Anopin asettamilla,
 75. Kynn kyllä polkemilla,
 Naon aina astumilla.

Astu sintsiä sileätä,
 Sorsanluisia sotkuttele;
 Jo täällä tänä kesänä,
 80. Täna suurena suvena,
 Owet aina aukieli
 Owellista aukiaista;
 Käkäset käsertelihen
 Sormuskättä sulkiaista;
 85. Kynnykset kykertelihen
 Hienohelman hempujaiista.

Jo täällä tänä kesänä,
 Täna suurena suvena,
 Siwuin sintsi siirtelihen
 90. Sintsillistä siiwojaiista;
 Perin pirtti pyörähteli
 Pirtillistä pyyhkiäistä.

Jo täällä tänä kesänä,
 Täna suurena suvena,
 95. Silta soitti sorsanluinen
 Sillallista seisojaiista;
 Laki kultanen kulisi
 Laen alla astujaiista;
 Ikkunat ilottelihen
 100. Ikkunaisen istujaiista.

Jo täällä tänä kesänä,
 Täna suurena suvena,
 Aittaset alentelihen
 Aitallista aukojaiista;

Stig med dufvans nätta fötter,
 Trippa som en årtatrippar,
 Uppå dessa rena gårdar,
 Gårdar herrliga och sköna,
 Hvilka här din svärfar tillredt
 Och din svärmor bragt i ordning.
 Ofta svågern på dem vandrat,
 Svägerskan beträdt dem ständigt.

Gå nu i den släta farstun,
 Farstun utaf andben fogad.
 Redan uppå denna sommar,
 Sommarn, som så långsamt skridit,
 Dörrarna sig städse öppnat,
 Väntande på öppnarinna;
 Dörrars handtag ofta knarrat
 Efter ringprydd slutarinna,
 Trösklarna sig städse nedböjt
 För den stoltas fina fällar.

Redan uppå denna sommar,
 Sommarn, som så långsamt skridit,
 Här sig farstun sidlängs flyttat,
 Väntande på städarinna;
 Stugan vändt sig om af längtan
 Efter den, som golfvet sopar.

Redan uppå denna sommar,
 Sommarn, som så långsamt skridit,
 Andbens golfvet ofta ljudit
 För den, som skall stå på golfvet;
 Gyllne taket ofta klingat
 För den, som skall gå derunder;
 Fönstren över den sig fröjdat,
 Som skall invid fönstret sitta.

Redan uppå denna sommar,
 Sommarn, som så långsamt skridit,
 Loften sänkt sig ofta neder
 För den, som skall loftet öppna;

378 Castrén's correction:
stallen || *ställen*.

105.	Lääwäset lähentelihen Lääwällistä lääniäistä; Tanhuaiset taantelihen Tanhuallista tawia.	Boskaps-stallen ³⁷⁸ ofta närmat Sig till den, som dem skall sköta, Fähusgårdar vikit undan För den årta, dem skall trampa.
110.	Jo täällä tänä kesänä, Tänä suurena suwena, Aion ammo aikalehmä Aikawihkon antajaisista; Mäkähti kewätkaritsa Palasen parantajaisista;	Redan under denna sommar, Sommarn, som så långsamt skridit, Goda kon här tidigt bölat Mot den, som skall knippen gifva, Vårens lam har bräkt här tidigt Mot den, som skall maten öka;
115.	Kesäuuhi ullotteli Heinän hienon heittäjäistä.	Sommar-tackan ropat efter Den, som fina hö't skall räcka.
	Terwe nyt piha täysinesi, Piha wierahaisinesi, Ulkonen urohinesi!	Hell dig gård med all din fullhet, Hell er gäster uppå gården, Hell er yttre gårdens kämpar!
120.	Terwe wajo täysinesi, Wajo wierahaisinesi, Tuohikatto kansoinesi.	Hell dig trappa med din fullhet, Hell er gäster uppå trappan, Hell dig skara under taket!
125.	Terwe pirtti täysinesi, Pirtti wierahaisinesi, Lauta katto lapsinesi.	Hell dig stuga med din fullhet, Hell er gäster uti stugan, Hell er barn inunder taket!
130.	Terwe kuu, terwe kuningas, Terwe nuori naimakansa. Eipä täss' oo ennen ollut, Eikä ennen, eikä eilen, Tämän joukon juoleutta, Tämän kansan kauneutta.	Hell dig måne, hell dig konung, Hell dig unga bröllops-skara! Icke har förut här varit, Icke förr, i går ej heller, Sådan stolt och pryddlig skara Och en folkhop, skön som denne.
135.	Sulho wiljon weljyeni! Osotteles oštettusi, Saoin markoin maksettusi, Tuhansin lunaštettusi. Toitko sen, jonka käkesit? Käkesit käkösen toua, Maalta walkian walita,	Brudgum, du min gode broder! Visa fram din köpta maka, Den med hundra marker lösta, Den med tusende betalta. Har du hemtat, den du ärnat? Dufva ärnade du hemta, Mjellhvit mö i landet välja,

<p>140. Kuletella kukkulaisen.
Jo tuon nään kyselemättä,
Arwoan anelematta,
Toit käkösen tullessasi,
Maalta walkian walitsit,
Kulettelit kukkulaisen.</p>	<p>Bringa med dig fager blomma.
Men jag ser det, hvarför fråga?
Märker det, hvarför då spörja?
Visst har du en dufva hemtat,
Mjellhvit mö i landet utvalt,
Bragt med dig en fager blomma.</p>
<p>145. Hywä mutso, kaunis mutso,
Mutso walkian werewä!
Hywinpä koissa kuuluit,
Tyttönä ison koissa,
Hywin kuulu kuun ikäsi
150. Miniänä mieholassa.”</p>	<p>Goda fästmö, sköna fästmö,
Du mjellhvita, fagra fästmö!
Väl du var i hemmet frejdad,
Flicka än i faders huset;
Låt dig alltid väl bli frejdad,
Såsom gift, i mannens boning.”</p>
<p>Siitä äiti Ilmarisen
Syötti, juotti wierahia.
Syötti suin sulassa woissa,
Koprin kuorekokkaroissa,
155. Noita kutsuwierahia,
Kutsuloille kunnioiksi.
Jo oli wiikon juomat pantu,
Saatu otraset oluet,
Noille kutsuwierahille,
160. Kutsuloille kunnioiksi.
Oipa kupit kukkusilla,
Wait warpalaitehilla,
Oli kystä kyllin syöä,
Kyllin syöä, kyllin juoa,
165. Noilla kutsuwierahilla,
Kutsuloille kunnioiksi.</p>	<p>Derpå Ilmarinens moder
Fägnade med mat och drycker
Alla bjudna bröllopgäster,
Att de kära gäster hedra.
Deras mun i smör sig rörde,
Näfvarna bland fisk-piroger.
Länge bryggd ren drycken varit,
Goda ölet länge färdigt
Åt de bjudna bröllopgäster,
Till de kära gästers heder.
Rågade der kärnen voro,
Faten upp till brädden fyllda;
Der fanns ymnigt till att äta,
Till att äta, till att dricka
För de bjudna bröllopgäster,
Till de kära gästers heder.</p>
<p>170. Jo huuhto humala parran,
Waahti parran walkoali,
Olut juoksi orren päästä,
Sima waarnojen sisästä,
Noille kutsuwierahille,
Kutsuloille kunnioiksi.</p>	<p>Humlans saft nu munnen sköljde,
Hvitt af ölets skum var skägget,
Ölet rann från sparrens ända,
Mjödets ifrån spikars gömmen
Åt de bjudna bröllopgäster,
Till de kära gästers heder.</p>
<p>Kukapa tuossa kukkujaksi,
Lailiseksi laulajaksi?</p>	<p>Hvem blef der väl bedd att sjunga,
Bedd att sånger skickligt qväda?</p>

175.	Waka wanha Wäinämöinen,
Laulaja iän ikuinen,
Itse lauluille rupesi,
Töille wirtten työntelihen.
Sanowi sanalla tuolla,	Gamle trygge Wäinämöinen,
Den evärdelige sångarn,
Sjelf han börjar på att qvåda,
Sig till sångens värf förfogar.
Höjande sin röst han säger
180.	Lausu tuolla lausehella:
”Eipä täss’ oo ennen ollut,
Eikä warsin wašta liene,
Tämän sulhon tenhoutta,
Tämän morsion somuutta,	Och med dessa orden talar:
”Icke har förut här varit,
Tör härnäst ej heller komma
Sådan stor och ståtlig fästman
Och en brud så nätt som denna,
185.	Tämän tukun turpeutta,
Nuorison imartuetta.

Ketäpä mä tässä kiitän?
Emännän mä ensin kiitän.
Kenpä täss’ eho emäntä?
Ilmarin eho emäntä. | Icke sådan pryddig skara,
Ej en ungdom så behaglig.

Hvem skall här jag först nu prisa?
Först må jag värdinnan prisa;
Hvem är gunstiga värdinnan?
Det är Ilmaris värdinna. |
| 190. | Pannut on otraset oluet,
Makujuomat maltahiset,
Imelät hänen itunsa,
Makiat on maltasensa, | Hon af korn har bryggt oss ölet,
Gjort af malt den ljuftva drycken.
Hennes säd är söt och smaklig,
Smakligt är hos henne maltet; |
| 195. | Ei oo iskulla itunsa,
Eikä maalla maltasensa. | Ej värdinnans säd är smaklös,
Ej är maltet kärft och unket. |
| 200. | Ei hän surrunna susia,
Pelännyt metsän petoja,
Mallašteitä matkatessa,
Saunahan samotessansa.
Ei hän koukulla kohinut,
Aina koprilla kohenti,
Kämmenellä käännätteli,
Sowitteli sormillansa. | Hvarken fruktade hon vargar,
Eller andra skogens villdjur,
När hon gick att se på maltet,
Hastade till rökfull stuga.
Ej med krok hon maltet rörde,
Rörde alltid om med händer,
Vände det med sina näfvar,
Jemkade med sina fingrar. |
| 205. | Itse leipo leiwät suuret,
Isot talkkunat taputti,
Hywän joukon juominkihin,
Hywän rahwahan remuhun;
Syötti wierahat wälehen, | Sjelf hon bakat stora bröden
Och de tjocka kakor klappat
Till den goda skarans gille,
För att fröjda goda folket; |
| 210. | Nosti leiwät leppiästi. | Skyndsamt har hon maten framlagt,
Gladt och vänligt bröden burit. |

Emännän mä ensin kiitin,
 Kiitän itsensä isännän.
 Kenpä tässä on pää pätevä,
 Päiwän päällinen omena?
 215. Ilmarin iso isäntä,
 Se tässä omppi pää pätevä,
 Päiwän päällinen omena.

Se on suolta suojat saanut,
 Suojat saanut, hirret tuonut,
 220. Seinät salwanut salolta,
 Hirret hirmulta mäeltä,
 Malot marjakankahilta,
 Tuohet tuomiwaaran päältä,
 Ruotehet roweikolta,
 225. Sammalet sulilta soilta.
 Pannut on penkin pensaista,
 Pannut paikalle hywälle,
 Asettanut ankaralle.

Jo itse isännän kiitin,
 230. Wuota kiitän patwaskani.
 Ken on pantu patwaskaksi,
 Ken otettu oppahaksi?
 Kylän paras patwaskana,
 Kylän onni oppahina.

Ompa meiän patwaskalla
 Paita päällä palttinainen.
 Pääll' on haljakka sininen,
 Päällä paian palttinaisen;
 Helmat hietoa wetäwät,
 240. Maata maksan karwallista.

Päälle on ussakka utunen,
 Päällä haljakan sinisen;
 Se on Kuuttaren kutoma,
 Päiwättären keträämä,
 245. Kesäuuhen untuwišta,

Nu jag har värdinnan prisat,
 Skall så värden sjelf ock prisa.
 Hvem är hufvudet för skaran,
 Det mot solen vända äpplet?
 Ilmari den store värden,
 Han är hufvudet för skaran,
 Det mot solen vända äpplet.

Han ju hit har husen skaffat
 Och allt virke till dem hemta,
 Släpat väggarna från skogen,
 Stockarna från stora backen,
 Takets bräder ifrån bärmon,
 Näfret från häggbergets höjder,
 Sprötena från stenig jordmon,
 Mossan från de öppna kärren;
 Har af buskar bänken lagat,
 Ställt den på ett lämpligt ställe,
 På en stadig plats den fästet.

Så jag värden sjelf har prisat,
 Skall nu ock vår talman prisa.
 Hvem är här till talman utsedd,
 Hvem är vald att vägen visa?
 Talman är i byn den bästa,
 Byens sällhet vägen visar.

Denna talman bär på kroppen
 Skjorta utaf fina linnat
 Och en blå kaftan af vadmal,
 På den fina linne-skjortan.
 Fällarna i sanden släpa,
 På den lefverlika marken.

Gördel fin har denna talman
 Kring den blåa vadmals-rocken –
 Gördel väfd af Månens dotter
 Och af Solens dotter spunnen
 Utaf fjun från sommar-tackan,

379 Castrén has omitted
the line.

	Talwilampahan takuiſta, Ajalla tulettomalla, Tulen tietämättömällä	Utaf ull från vinter-fåret På en tid, då eld ej lyſte, Då man ens om eld ej viſſte.
250.	Ompa meiän patwaskalla Parta kullan palmikoissa, Kutrit kullan suortuwissa, Ompa meiän patwaskalla ³⁷⁹ Päässä kultanen kypäri, Päällä kutrin kultalatwan,	Viſſt har äfven denna talman Skägget uti gyllne flåtor, Håret uti gyllne lockar, Gyllne möſſa på sitt hufvud, Uppå ſina gyllne lockar. Möſſan upp i molnen ſuſar, Skymtar fram bland trädens toppar.
255.	Puhki taiwosen puhuja, Läpi metsän lääſſöttäjä. Jopa kiitin patwaskani, Wuota kiitän ſaajan naiſen. Miſt' on ſaatu ſaajan naiſen,	
260.	Kuſt' otettu ollallinen? Tuolt'on ſaatu ſaajan naiſen, Tuolt' otettu ollallinen, Takoä Tanikan linnan, Uen linnan ulkopuolta.	Nu jag har vår talman priſat, Skall ſå priſa brudens tärna. Hvadan fick man brudens tärna, Hvadan tog man hjälparinnan? Dädan fick man brudens tärna, Dädan tog man hjälparinnan: Bak Tanika-borgens fäſten, Utanför den nya borgen.
265.	Eipä wielä ſieltäkänä, Ei perän pereäkänä; Miſt' on ſaatu ſaajan naiſen, Kuſt' otettu ollallinen? Tuolt' on ſaatu ſaajan naiſen,	Derifrån är hon ej hemtad – Ej den minſta grund det äger – Hvadan fick man brudens tärna, Hvadan tog man man hjälparinnan? Dädan fick man brudens tärne, Dädan tog man hjälparinnen; If från vattnen ofvan Dvina, Från de vida, öppna fjärdar.
270.	Tuolt' otettu ollallinen, Wienan päälliltä weſiltä, Ulapoilta aukeilta. Eipä wielä ſieltäkänä, Ei perän pereäkänä;	Ej ens dädan är hon hemtad – Ej den minſta grund det äger – Hvadan fick man brudens tärna, Hvadan tog man hjälparinnan? Fanns ett ſmultron uppå backen, Fanns ett lingon-bär på fältet, Ljuſgrönt gräs på åkern växte, Gyllne blomma uti lunden.
275.	Miſt' on ſaatu ſaajan naiſen, Kuſt' otettu ollallinen? Kaswo manſikka mäellä, Puolukkainen kankahalla, Pellolla heliä heinä,	Dädan fick man brudens tärna Dädan tog man hjälparinnan.
280.	Kukka kultanen aholla; Siit' on ſaatu ſaajan naiſen, Siit' otettu ollallinen.	

285. Saajan naisen suu somanen,
 Kuni Suomen sukkulainen,
 Saajan naisen sirkut silmät,
 Kuni tähet taiwahalla,
 Saajan naisen saapka suuri,
 Kuni pyösty pilwen kokka,
 Saajan naisen saappahaiset,
 290. Kuni hanhuet hawulla.
 Ompa meiän saajan naisen
 Kaulassa heliät helmet,
 Käet on kullan käärilöissä,
 Sormet kullan sormuksissa,
 295. Korwat kullan koltuskoissa,
 Silmäripset simsukoissa.

Jo nyt kiitin saajan naisen,
 Wuota kiitän kaiken kansan.
 300. Eipä tässä oo ennen ollut,
 Eikä ennen, eikä eilen,
 Tämän kansan kauneutta,
 Tämän nuorison somuutta.
 Niin on wäki haljakassa,
 Kuni metsä huutehessa,
 305. Alta on kun aamurusko,
 Päältä on kun päiwän koite.

Olipa huokiat hopiat,
 Rahataskut tanterilla,
 Meiän kutsuwierahilla,
 310. Kutsuloille kunnioiksi.
 Tengoin teillä, markoin meillä,
 Polttinoin kylän pojilla,
 Alttinoin kylän akoilla,
 Neljin riunoin neitosilla.

Munnen är för brudens tärna
 Nätt som spolen uti Finland,
 Ögonen på henne tindra
 Såsom stjernorna på fästet.
 Hög är hennes hufvudbonad
 Som en upprätt spets af molnet,
 Hennes nätta skor, de likna
 Gässen på en vatten-ruska.
 Brudens tärna har på halsen
 Klingande och klara perlor,
 Händerna af guldband prydas,
 Fingrarna af gyllne ringar,
 Öronen af gyllne hängen,
 Ögonhåren utaf perlor.

Nu jag prisat brudens tärna,
 Skall så hela skaran prisa.
 Icke har förut här varit,
 Icke förr, i går ej heller,
 Sådan skön och prydlig skara
 Och en ungdom så behaglig.
 Så är folket klädt i vadmal,
 Såsom skogen uti rimfrost –
 Nedantill likt morgonrodnad,
 Ofvantill likt dagens gryning.

Godt förråd på silfver funnits,
 Penning-påsar³⁸⁰ här på fälten
 Hos de bjudna bröllopgäster,
 Gästerna till pris och heder.
 Mynt på mark och vägar legat,
 Halfva rubels mynt för gossar,
 Tre kopeks för gamla qvinnor
 Och för jungfrur fyra grivners.

380 Castrén's correction:
påsar || påsor.

Seitsemästoista Runo.

- Ahti saarella asuwi,
 Kauko niemen kainalossa;
 Oli pellon kyntämässä,
 Wainion wakoamassa,
 5. Nenässä utusen niemen,
 Päässä saaren terhenisen;
 Oli korwalta koria,
 Kowin tarkka kuulennalta.
 Kuuli kutsut kulkewaksi,
 10. Ratsut joukon juoksewaksi;
 Juohtu juoni mielehensä,
 Toinen aiwohon osasi:
 Nyt on Pohjola pioissa,
 Salajoukko juomingissa.
 15. Murti suuta, wäänti päätä,
 Murti mustoa hawenta,
 Heti heitti kynnöksensä,
 Waon keskiwainiolle;
 Nousi maasta ratsahille,
 20. Kohta lähtewi kotia,
 Luoksi ainosen emonsa,
 Tykö waltawanhempansa.
 Sano tuonne saatuansa,
 Sano emolle esinnä:
 25. ”Oi emoni waimo wanha!
 Pane ruoka ruttosesti
 Syöä miehen nälkäisen,
 Haukata halunalasen.
 Lämmitä saloa sauna,
 30. Pian pirtti riuwuttele,
 Jossa mies puhašteleksen,
 Sueksen urosten sulho.”
 Tuop’ on äiti Lemminkäisen
 Pani ruoan ruttosesti
 35. Syöä miehen nälkäisen,
 Haukata halunalasen,

Sjuttonde Runan.

- Ahti bor uppå en holme,
 Kauko wid en uddes krökning,
 Håller på att plöja åkern,
 Draga fåror på sitt plogland
 Vid den dimomhöljda udden,
 På den skogbeväxta holmen;
 Ahti har ett säkert öra,
 Hör de allraminsta ljuden.
 Hörde bjudna gäster färdas,
 Ryttrar-hästar hoptals springa,
 Fick en tanke i sitt hufvud,
 Olyckstanke i sin hjerna:
 Pohjola nu firar bröllop,
 Håller gästbud i lönndom.
 Vred sin mun, sitt hufvud rörde,
 Skakade det svarta håret,
 Slutade på stund sin plöjning,
 Afbröt fåran midt på åkern.
 Steg på hästens rygg från marken,
 Skyndade sig hem till gården,
 Till sin alltid kära moder,
 Till den ålderstigna qvinnan.
 Kommen hem ett ord han sade,
 Talte till sin gamla moder:
 ”O min moder, gamla qvinna!
 Mat i största hast nu framlägg
 För den hungrige att äta,
 För den lystne till att tugga;
 Oförmärkt så badstu’n elda,
 Värm den upp med största snabbhet,
 Att sig mannen tvätta finge,
 Hjeltars prydnad ansa om sig.
 Det var Lemminkäinens moder,
 Mat i största hast hon lade
 För den hungriga att äta,
 För den lystne till att tugga,

	Yhen pirtin lämmitessä, Yhen saunan saapuessa.	Under det man badstu'n värmd, Medan man om bad besörjde.
40.	Siitä lieto Lemminkäinen Otti ruokoa rutosti, Meni saunahan saloa, Käwi kylpihuonehesen; Siellä mies puhašteleksen, Sueksen urosten sulho.	Derpå muntre Lemminkäinen Gör i största hast sin måltid, Går så oförmärkt till badstu'n, Sig beger till värmda badet. Der nu mannen ren sig tvättar, Hjeltars prydnad ansar om sig,
45.	Sano tuolta tultuansa: ”Oi emoni waimo wanha! Tuo tänne sotisopani, Kanna wainowaatteheni, Joill' ennen käwin soissa,	Säger dädan återkommen: ”O min moder, gamla qvinna! Hemta hit min pansar-skjorta, Bär till mig min stridsbetäckning, Hvarmed förr i krig jag färdats, Svängt mig uppå farans bröllopp.”
50.	Hätähäissä häilyteltäwäni.”	
	Emo ennätti kysyä: ”Kunne lähet poikueni? Metsällenkö wai merelle, Wai on hirwen hiihantohon,	Modren straxt af honom spørjer: ”Hvart skall nu, min son, du fara? Monn till skogen, monn på hafvet, Monne för att elgar fånga, Eller ut till stora striden, Hvarest männers hufvu'n jemnas?”
55.	Waiko suurehen sotahan, Tasapäähän tappelohon?”	
	Sano lieto Lemminkäinen: ”Oi emoni kantajani! En metsälle, en merelle, Enkä hirwen hiihantohon, Enkä suurehen sotahan, Tasapäähän tappelohon; Lähen Pohjolan pitohin, Salajoukon juominkihin.	Sade muntre Lemminkäinen: ”O min mor, min fostrarinna! Ej till skogen, ej på hafvet, Icke för att elgar fånga, Icke ut till stora striden, Hvarest männers hufvu'n jemnas, Jag nu far till Pohjas bröllopp, Som i hemlighet man håller. Hemta hit min pansar-skjorta, Bär till mig min stridsbetäckning, Att på bröllopet mig pryda, Att vid gästabudet bäras.”
60.	Tuo mulle sotisopani, Wanhat wainowaatteheni, Häissä häilyteltäwäni, Pioissa pieltäwäni.”	
65.		
	Emo kielti poikoansa, Nainen miestänsä epäsi, Epäsi kawetta kaksi, Kielti kolme Luonnotarta,	Modren varnar nu sin gosse Och sin make varnar hustrun, Varnade så tvenne menskor Och naturens döttrar trenne
70.		

75.	Lähtemästä Lemminkäistä,
Hywän Pohjolan pitohin:
”Ei sua kutsuttu sinne,
Ei tarkon tahotakkana.”	Lemminkäinen att ej fara
Till det goda Pohjas gästbud:
”Du ju dit ej blifvit bjuden
Och ej lär man der dig sakna.”
80.	Niin sanowi Lemminkäinen:
”Koira kutsuen menewi,
Hywä ilman lykkelekse;
Tuoss’ on kutsut kuunikuiset
Terässä tulisen miekan,
Wyöllä kalpani käressä.
Tuo tänne sotisopani,
Warsin wainowaatteheni.”	Nu sig yttrar Lemminkäinen:
”Hunden kommer när den kallas,
Utan bjudning går den gode;
Der en evig bjudning finnes,
Der på egget af mitt eldsvärd,
Uppå spetsen af min klinga,
Bringa hit min pansar-skjorta.
Gif mig straxt min stridsbetäckning.”
85.	Tuop’ on äiti Lemminkäisen
Yhä kielteä käkewi:
”Ellös lähkö poikueni
Pimiähän Pohjolahan,
Monet on kummat matkallasi,
Isot tielläsi imehet;
Kolm’ on surmoa kowinta,
Kolme miehen kuolemata.”	Derpå Lemminkäinenens moder
Fortfar än att honom varna:
”O min son, ej må du fara
Hän till Pohjola det mörka.
Vägen dit är rik på under,
Stora, oerhörda under;
Tre förderf dock svåraßt äro.
Och de bringa död och ofärd.[”]
95.	Niin sanowi Lemminkäinen:
”Oi emoni kantajani!
Sano surma ensimmäinen,
Ensimmäinen wiimmenenki.”	Yttrade nu Lemminkäinen:
”O min mor, min fostrarinna!
Säg det första bland förderfven,
Säg det första, säg det sista.”
100.	Sano äiti Lemminkäisen:
”Se on surma ensimmäinen:
Menet matkoa wähasen,
Pääset tietä päiwayksen,
Tulewi tulinen koski,
Koskessa tulinen luoto,
Luowossa tulinen loimu,
Koiwussa tulinen kokko,
Kokolla tuliset kynnet;
Sillä suu tulin palawi,
Kita kiiran lämpiäwi,	Sade Lemminkäinenens moder:
”Det förderfvet är det första;
När ett stycke väg du färdas,
Ändar första dagens resa,
Du då kommer till en eldfors,
Eldfull klippa står i forssen,
Eldfull björk på klippan växer,
Eldig örn i björken sitter,
Elden gnistrar ifrån klorna,
Elder frustrar ifrån munnen,
Elden flammar utur gapet

110. Höyhenet tulin waluwi;
Yöt se hammašta hiowi,
Päiwät kynttä kitkuttawi,
Tulialle wierahalle,
Saawalle käkeäwälle.”

115. Sano lieto Lemminkäinen:
”Kyllämä siihen keinon keksin,
Mutkan muiſtan, tien osoan,
Laulan leppäsen hewosen,
Laulan leppäsen urohon,
Siwutseni siirtymähän,
120. Wieretsi waeltamahan;
Itse sorsana sukellan,
Elikk’ allina alennan,
Kopriſta kokon kynimen,
Waakalinnun warpahiſta.
Sano surma keskimmäinen.”

125. Sano äiti Lemminkäisen:
”Se on surma toinen surma:
Menet matkoa wähäsen,
Toki tietä päiwayksen,
130. Tulewi tulinen järwi,
Järwessä tulinen saari,
Saaressa tulinen sauna,
Saunassa tulinen hauta,
Täynnä kuumia kiwiä,
Palawoita paateroja.
135. Sinne on saanut sa’an mieſtä,
Hukkunut tuhat hewoſta.”

Se on lieto Lemminkäinen
Sanan wirkko, noin nimesi:
”Kyllämä siihen keinon keksin,
140. Mutkan muiſtan, tien osoan,
Teen minä lepäſtä miehen,
Uron hongäſta hotasen,
Kylpiäksi kuuman saunan,
Kuuman saunan rautalauan,

Och af eld dess fjädrar höljas.
Natten om den slipar tänder,
Hväſſer klor den hela dagen
Emot främlingen, som kommer,
Emot vandraren, som nalkas.”

Sade muntre Lemminkäinen:
”Deremot ett råd jag finner,
Minns en konſt, ett medel känner,
Trollar fram en häſt af alträd,
Qväder utaf al en hjelte
För att vid min sida vandra,³⁸¹
Dykar ſjelf som and i vattnet,
Såsom alla ned i böljan,
Undan vingbrokſtarka örnen,
Undan ſtora fogelns fötter;
Säg det medlerſta förderfvet.”

Sade Lemminkäinens moder:
”Det förderfvet är det andra;
När ett ſtycke väg du färdas,
Ändar andra dagens resa,
Du då kommer till en eldsjö,
Eldfull ö ur ſjön ſig höjer,
Glödhet badrum finns på eldön
Och en eldgraf under rummet –
Den är full af heta ſtenar,
Full af hällar, hvilka glöda.
Männer hundrade dit kommit,
Tusen häſtar ſjunkit neder.

Nu den muntre Lemminkäinen
Yttrade ett ord och sade:
”Deremot ett råd jag finner,
Minns en konſt, ett medel känner:
Bildar mig en man af alträd,
Gör en kämpe utaf furu,
Att uti den heta badſtu’n
Med en qvaſt af jern ſig bada

381 Castrén has omitted
the next line.

382 Castrén has expanded one line into two.

383 Castrén's correction: *staplade* || *stapplade*.

145.	Waſtan rautasen keralla.
Itſe lienen löylyn lyöjä,
Alla lautojen aſunen;
Sano ſurma jälkimmäinen.”		På den jernbesmidda lafven.
Sjelf jag bad åt honom kaſtar
Och mig håller under lafven;
Säg det ſiſta bland förderfven.”
150.	Sano äiti Lemminkäisen:
”Se on ſurma kolmas ſurma:
Menet wieläki wähäsen,
Pääset ſiitä päiwäyksen,
Näkywille Pohjan portin,
Rautauſten ulwomille;
155. Aita on lautanen rakettu,
Teräksinen tarha tehty,
Maaſta aſti taiwoſehen,
Taiwoſeſta maahan aſti.
Keihäillä ſeiwäſtetty,
160. Witsaſtettu maan maoilla,
Käätyy kirjokäärmehillä,
Siſiliskoilla ſielty,
Heitty hännät häilymähän,
Pääkehät kähäjämähän,
165. Pääät ulos, ſiſähän hännät.		Sade Lemminkäinens moder:
”Det förderfvet är det tredje,
När ett ſtycke wäg du vandrat,
Lagt till rygga än en dagsfärd,
Ser du Pohjas portar lya,
Jernbesmidda dörrar rassa.
Der man gjort af jern ett gärde,
Utaf ſtål ett ſtängſel tillredt
Ifrån jorden upp till himlen,
Ifrån himlen ned till jorden,
Stuckit ſpjut till gärdets ſtörar,
Dem med ormar ſammanfogat,
Lindat om med etter-ormar
Och ihop med ödlor bundit.
Stjertarna att hänga lemnats
Uppå gärdets inre ſida,
Men uppå deſs yttre ſida
Hufvuden man ſtällt att hwäsa. ³⁸²
Ännu andra ſtora ormar
Äro ſtaplade ³⁸³ på marken;
Sträcka tungan upp och hwäsa,
Svänga nedåt ſina ſtjertar:
Men en orm på marken ligger,
Sträckt på tvären framför porten,
Längre än den längſta fura,
Tjockare än ſtugans ſtolpe,
Sträcker tungan upp, med hwäſning,
För att döda Lemminkäinen.
170.	Maass' on toisia matoja,
Pino pitkiä matoja,
Ylös kielin kiehumassa,
Alas hännin häilymässä.
170. Yksi on matonen maassa,
Eessä portin poikkipuolin,
Pitempi piſintä hirttä,
Paksumpi patsaſta pirtin,
Ylös kielin kiehahtawi
175. Pään waralle Lemminkäisen.”		
180.	Sano lieto Lemminkäinen:
”Waſta kynnin kyiſen pellon,
Wakoelin maan matosen,
Käärmehiſen käännättelin,
180. Aiwan paljahin kätöſin;		Sade muntre Lemminkäinen:
”Nyſſ jag huggorms-åkern plöjde,
Fårade ormfulla marken,
Ormbetäckta fältet wände
Med helt obetäckta händer.

	Ei ole siinä miehen surma, Eikä kuolema urohon.	Deraf än ej ofärd länder, Det ej är en hjeltes bane.
185.	Otan kyiset kintahani, Maan matoset wanttuseni, Joilla konnat koprištelen, Ilkiät iki puserran; Kytken kytitä kymmenkunnan, Waljaštan sa'an matoja.	Tar jag mina huggorms-handskar, Tager mina orma-vantar, Och med dem de leda krossar, Klämmer ormarna för evigt. Tiototal af etter-ormar Binder jag med klafve, spänner Ormar hundrade i redet, ³⁸⁴ Hemta hit min pansar-skjorta, Bär till mig min strids-betäckning; Jag nu far till Pohjas gästbud, Som i hemlighet man firar."
190.	Tuo tänne sotisopani, Kanna wainowaatteheni; Lähen Pohjolan pitohin, Salajoukon juominkihin."	Derpå Lemminkäinens moder Fortfar än att honom varna; "O min son, far ändock icke Hän till Pohja-gårdens gästbud. Redan funnos många faror, Stora underting på vägen, Många finnas än på stället, Vid din resas mål de värsta; Tre bland dem dock svårašt äro, Två förderf de gräsligašte.
195.	Se on äiti Lemminkäisen Aina kielteä käkewi: "Ellös wainen poikuein Lähkö Pohjolan pitohin, Mont' oli surmoa matkalla, Isot tielläsi imehet, Monta matkasi perillä,	
200.	Paikalla pahimmat surmat, Kolme surmoa kowinta, Kaksi kaikkein kauheinta:	
205.	Kulet Pohjolan kujatse, Aštut tietä tanhuatse, Susi on suitsirenkahissa, Karhu rautakahlehissa, Suulla Pohjolan weräjän, Ahin aian kääntimessä. Susi päälle suimaštaksen, 210. Karhu päälle kaimištaksen, Syönyt on sa'anki miestä, Tuhonut tuhan urošta, Saattawi sinunki syöä, Suuren surmata sukuni."	Utmed Pohjas tåg du vandrar, Går längsefter boskapsgården, Der en varg i betselringar Och en björn med jernked bunden Äro satta framför porten [Invid Ahti-gärdets vändning]. Fram den grymma vargen springer, Björnen upp till anfall rusar; Redan hundra män de slukat, Bragt om lifvet tusen hjeltar, Äfven dig de kunna sluka Och min höga ätt förgöra.["]

384 Castrén has divided one line into two.

215.	Sano lieto Lemminkäinen:
"Uuhi uunna syötäöhön,
Rieskana rewittäöhön,
Waan ei mies pahempikana,
Uros untelompikana.	Sade muntre Lemminkäinen:
"Såsom färsk må tackan ätas,
Fåret slitas, då det lefver,
Ej en man, om ock en sämre,
Om en svagare det vore.
220.	Minua on wyötty miesten wyöllä,
Pantu miesten palkimilla,
Solmittu uron solilla,
Jotten warsin jouakkana
Suuhun Pohjolan susien.	Jag på mäppers vis är gördlad,
Är försedd med mäppers hakar
Och med hjeltars spännen bunden.
Icke tör så lätt jag komma
Uti Pohja-ulfvars munnar,
I de vilda djurens käftar,
Tämjer vargarna med betsel,
Björnarna med jernked binder,
Kommer så från denna fara."
225.	Kitahan kirokawetten.
Suet panen suitset suuhun,
Karhut rautakahlehisin,
Sillä sen pahan waellan."	
230.	Aina kieltäwi emonsa:
"Ellös lähkö poikueni;
Tulet Pohjolan tupahan,
Sariolan salwoksihin,
Siell' on miehet miekka wyöllä,
Urohot sota-aseissa,	Städse honom modren varnar:
"O min son, far ändock icke,
Du i Pohjas stuga kommer,
Inom Sariolas väggar;
Svärdomgjordade der äro
Alla män och stridsbeklädde,
Ruset dem beröfvat sansen,
Onda de af drycker blifvit.
235.	Humalassa hullut kaikki,
Pahat paljo juotuansa.
Laulawat sinun polosen
Omahasi miekkahasi,
Tekemähäsi terähän,	Dig de störta med sitt qvåde
Mot din egen skarpa klinga,
Mot det egg, som sjelf du bildat,
Mot det svärd, du bär vid sidan.
Qvådet förr har tappra störtat,
Öfvervunnit stora hjeltar
Och besegrat starka kämpar.
240.	Kantamahan kalpahasi.
Jo on laulettu hywätki,
Jalommatki jaksettuna,
Woituna wäkewämmätki,
Saati sie waraton warpu,	Hvad är du, en sparf, bland dessa,
Du utaf en ringa moder,
Af en kraftlös qvinna vaggad,
Ännu opp från strömmen lyftad,
Utur forssen sammanburen?
245.	Emon tyhjän tuuwittama,
Warattoman waapottama,
Wielä wirrašta wipuma,
Koskešta kokoelema.	
250.	Sat' on seiwästä mäellä,
Tuhat pylwästä pihalla,
Joka seiwäs päätä täynnä,
Yks on ilman päätä jäänyt;	Hundra störar stå på backen,
Tusen stolpar uppå gården,
På hvar stör ett hufvud sitter,
Tom blott är en enda blefven,

	Sinä siihen pantanehet Senki seipähän nenähän.”	Och ditt hufvud tör man ställa Upp i spetsen utaf denna.”
255.	Sillon lieto Lemminkäinen Otti miekkansa omansa, Päin siltahan sysäsi, Terin työnti lattiahan; Itse kääntywi käessä	Nu den muntre Lemminkäinen Fattade sin egen klinga, Stötte spetsen emot golfvet; ³⁸⁵ I hans hand sig svärdet böjde, Liksom häggens friska krona, Eller som denn unga enen.
260.	Kuni tuore tuomen latwa, Tahi kaswawa kataja. Sano lieto Lemminkäinen: ”Ei ole miekan mittajoa. Eikä kalman katsojoa,	Sade muntre Lemminkäinen: ”Ej der finns, den klingor mätte, Den som svärd beskåda ville, Uti dessa Pohjas stugor, Inom Sariolas väggar.”
265.	Noissa Pohjolan tuwissa, Sariolan salwoksissa.”	
	Otti jousen jouahutti, Käsin jousen käännällytti, Sanowi sanalla tuolla, Lausu tuolla lausehella: ”Sen mä mieheksi sanoisin, Urohoksi arweleisin, Joka jouseni wetäisi, Kiweräni kiinnittäisi,	Tog nu skyndsamt ock sin båge, Vände den i sina händer, Höjande sin röst han sade, Talade med dessa orden: ”Den en man jag skulle kalla, Skulle för en hjelte hålla, Som min båge kunde spänna, Draga upp det böjda stålet, Uti dessa Pohjas stugor, Inom Sariolas väggar.”
270.	Noilla Pohjolan tuwilla, Sariolan salwoksilla.”	
	Siitä lieto Lemminkäisen Luku lähteä tulewi, Käsi käski, toinen kielti, Suonet sormiset pakotti. Jo saapi sotisopansa, Wanhat wainowaattehensa.	Ren för muntre Lemminkäinen Nalkas tiden till att fara. Handen bjuder, handen nekar, Och hans finger-senor värka ³⁸⁶ . Nu han får sin pansar-skjorta, Får sin fordna stridsbetäckning.
280.		
	Emo neuo poikoansa, Wanhin lastansa wakušti, Owen suussa, orren alla, Kattilan katasioilla: ”Poikuein nuorempani, Lapseni wakawampani!	Men sin son förmanar modren, Så sitt barn den gamla varnar, Framför dörren, under sparren, Der man kittlarna betäcker: ”Yngre du af mina söner, Du mitt barn af mera styrka!
285.		

385 Castrén has omitted
a parallel line.

386 Castrén's correction:
värka || *verka*.

290. Jos sie jouwut juominkihin,
 Tapahut mihen tahansa,
 Juo puoli pikariasi,
 Anna toisen toinen puoli,
 Pahemman pahempi puoli,
 Niin sinusta mies tulewi,
 296. Uros selwä selkiäwi,
 Miešten seurojen sekahan.”

Wielä neuo poikoansa,
 Warsin lastansa warotti,
 Pellolla perimmäisellä,
 300. Weräjillä wiimmesillä:
 ”Jos sie jouwut juominkihin,
 Tapahut mihin tahansa,
 Istu puolella sioa,
 Astu puolella aselta,
 305. Anna toisen toinen puoli,
 Pahemman pahempi puoli,
 Niin sinusta mies tulewi,
 Uros selwä selkiäwi,
 Urohoisehen wäkehen,
 310. Miehisehen joukkiohon.”

Siitä lieto Lemminkäinen
 Kohta lähtewi koišta.
 Astu päiwän ensimmäisen,
 Tulewi tulinen koski,
 315. Koskessa tulinen korko,
 Korossa tulinen koiwu,
 Koiwussa tulinen kokko,
 Kokolla tuliset kynnet,
 Sillä suu tulin palawi,
 320. Kita kieran lämpiäwi,
 Yöt se hammašta hiowi,
 Päiwät kynttä kitkuttawi,
 Tulialle wierahalle,
 Saawalle käkeäwälle.

Om till dryckeslag du kommer,
 Råkar uti något samqväm,
 Töm din kannan blott till hälften,
 Men den andra sämre hälften
 Må du gifva åt en sämre.
 Så kan karl utaf dig blifva
 Och du reda dig till kämpe
 Uti kämpa-skarors samqväm.”

Ännu varnar hon sin gosse,
 Omsorgsfullt sitt barn förmanar
 Vid den längst belägna åkern,
 Vid de mest aflägsna leder:
 ”Om i dryckeslag du råkar,
 Kommer uti något samqväm,
 Intag blott det halfva sätet,
 Stig med halfva steget endašt,
 Men den andra sämre hälften
 Må du gifva åt en sämre.
 Så kan karl utaf dig blifva
 Och du till en kämpe duga
 I en skara utaf kämpar,
 I en krets af tappra männer.”

Derpå muntre Lemminkäinen
 Straxt ur hemmet sig begifver,
 Stiger så den första dagen,
 Och han kommer till en eldfors,
 Eldfull klippa står i forssen,
 Eldfull björk på klippan växer,
 Eldig örn i björken sitter,
 Elden gnistrar ifrån klorna,
 Elden frustar ifrån munnen,
 Elden flammar utur gapet.
 Natten om den slipar tänder,
 Hvässer klor den hela dagen
 Emot främlingen, som kommer,
 Emot vandraren, som nalkas.

325. Mitä huoli Lemminkäinen;
Tapasi on taskuhunsa,
Löihen kukkaroisehensa,
Otti tetren sulkasia,
Hieroa hitustelevi
330. Kahen kämmenen kesessä,
Sormen kymmenen sowussa,
Siitä synty tetrikarja.
Pemahutti lentämähän,
Niin tetret leholle lenti,
335. Koppeloiset koiwukolle.
- Tempo tetrensä lehošta,
Koppelonsa koiwukošta,
Sukasi kokolle suuhun,
Anto appajan kitahan,
340. Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Kokkoseni, lintuseni!
Käännä pääsi toisappäin,
Silmät luppahan lukitse,
Päästä eille matkamiestä,
Lemminkäistä liiatenki.”
345. Sillä sen waaran waelsi,
Sillä pääsi päiwäyksen.
- Meni matkoa wähäsen,
Kulki tietä pikkaraisen
350. Matkall’ on tulinen järwi,
Järwessä tulinen saari,
Saarella tulinen sauna,
Saunassa tulinen hauta,
Täynnä kuumia kiwiä,
355. Palawoita paateroja,
Tulialle wierahalle,
Saawalle käkeäwälle:
- Mitä huoli Lemminkäinen,
Ukkoa rukoelewi:
360. ”Oi Ukko ylijumala,
- Ängslig var ej Lemminkäinen,
Börjar i sin ficka leta,
Söka i den lilla pungen,
Derifrån orr-fjädrar tager,
Gnuggar fjädrarna och smular
Mellan sina begge händer,
Inom tio fingrars fogning.
Deraf föddes fram en orr-skock,
Den till flygt sig plötsligt höjde,
Orrarna i löf-trän flögo,
Tjäderhonorna i björkar.
- Tog från löf-trän sina orrar,
Tjäderhonorna från björkar,
Slängde dem i örnens käftar,
Uti gapet på den gluppske.
Tog till orda sjelf och sade;
”Du min örn, min sköna fogel!
Vänd åt annat håll ditt hufvud,
Tillslut dina skarpa ögon,
Låt så vandringsmänner färdas,
Framför andra Lemminkäinen.”
Dermed slapp han denna fara,
Dermed kom han fram en dagsfärd.
- Färdas än ett litet stycke,
Vandrar fram ett väga-stycke,
Och en eldsjö är på vägen,
Eldfull ö ur sjön sig höjer.
Glödhet badrum finns på eldön
Och en eldgraf under rummet;
Den är full af heta stenar,
Full af hällar, hvilka glöda.
För den främling, hvilken kommer,
För den vandrare, som nalkas.
- Ängslig var ej Lemminkäinen,
Sände upp en bön till Ukko:
”O du Ukko, högst bland Gudar,

365. Tahi taatta taiwahinen!
 Nošta pilwi luotehelta,
 Toinen länneštä lähetä,
 Kolmas iätä iästä,
 Kohottele koilliselta;
 Syrjin yhtehen syseä,
 Lomatušten loukahuta,
 Sa'a lunta sauan warsi,
 370. Kiehittle keihäswardsi,
 Noille kuumille kiwille,
 Palawoille paateroille."

375. Sato Ukko uutta lunta,
 Herra hienoišta witiä;
 Sato lunta sauan warren,
 Kiehitte keihäswarren,
 Noille kuumille kiwille,
 Palawoille paateroille.
 Itse lieto Lemminkäinen
 380. Laulo rautasen korenon,
 Poikitse tulisen hauan,
 Äprähästä äprähäsen.
 Sillä sen rowin waelti,
 Sillä pääsi päiwäyksen.

385. Meni matkoa wähäsen,
 Pääsi tietä päiwäyksen;
 Jo näkywät Pohjan portit,
 Paištawat pahat saranat.
 Aita on rautanen rakettu,
 390. Teräksinen tarha tehty,
 Maašta ašti taiwosehen,
 Taiwosešta maahan ašti;
 Keihäillä seiwästetty,
 Witsaštettu maan maoilla,
 Kääty kirjokäärmehillä,
 395. Sisiliskoilla sielty;
 Hännät heitty häilymähän,
 Pääkehät kähäsämähän

O du fader uti himlen!
 Höj ifrån sydvest en molnsky,
 Sänd en annan ifrån vester,
 Låt en tredje gro i öster,
 Upp ifrån nordost den lyfta;
 Stöt tillhopa molnens kanter,
 Mot hvarann de toma ställen,
 Sänd en stafs höjd snö från molnen,
 Låt till spjutskafts djup den sjuda
 Ned uppå de heta stenar,
 Uppå hällar, hvilka glöda."

Snö då sände Ukko neder,
 Sände af den fina yrsnö,
 Lät den till en stafs höjd falla,
 Lät till spjutskafts djup den sjuda
 Ned uppå de heta stenar,
 Uppå hällar, hvilka glödde.
 Sjelf den muntre Lemminkäinen
 Qvad en jernstör, för att löpa
 Öfver elduppfyllda grafven
 Och från kant till kant sig sträcka.
 Dermed slapp han denna fara,
 Dermed kom han fram en dagsfärd.

Vandrar så ett väga-stycke,
 Färdas fram ännu en dagsfärd,
 Redan synas Pohjas portar
 Och de onda gångjern rassla.
 Der man gjort af jern ett gärde
 Och af stål ett stängsel tillredt
 Ifrån jorden upp till himlen,
 Ifrån himlen ned till jorden,
 Stuckit spjut till gärdets störor,
 Dem med ormar sammanfogat,
 Lindat om med etter-ormar
 Och ihop med ödlor bundit.
 Stjertarna att hänga lemnats
 Uppå gärdets inre sida,

Päät ulos, sisähän hännät.
 Maass' on toisia matoja,
 400. Pino pitkiä matoja,
 Alas hännin häilymässä,
 Ylös kielin kiehumassa.
 Yksi on matonen maassa,
 Eessä portin poikkipuolin,
 405. Pitempi pisintä hirttä,
 Paksumpi patsasta pirtin,
 Ylös kielin kiehahtawi,
 Pään waralle Lemminkäisen.

Mitä huoli Lemminkäinen,
 410. Otti weitsen wierestänsä,
 Tupestansa tuiman rauan,
 Sillä aitoa siwalti,
 Käärmetarhoa tapasi.
 Kahen puolen aita kaatu,
 415. Wiieltä witsaswällitä,
 seitsemältä seipähältä.

Niin sanowi Lemminkäinen,
 Toru toisia matoja:
 ”Mato mušta maan alanen,
 420. Toukka Tuonen karwallinen,
 Kulkia kulon alanen,
 Lehen lemmen juurehinen,
 Puun juuren pujottelia,
 Lahokannon kaiwelia.
 425. Kuka sun kulošta nošti,
 Heinän juurešta herätti,
 Tiellä teukallehtamahan,
 Maan päällä matelemahan?
 Isosiko, wai emosi,
 430. Waiko wanhin weljiäsi,
 Wai nuorin sisariasi,
 Waiko muu sukusi suuri?
 Turpehessa sun tupasi,

Men uppå den yttre sidan
 Hufvuden man ställt att hväsa.³⁸⁷
 Ännu andra stora ormar
 Äro staplade³⁸⁸ på marken,
 Sträcka tungan upp och hväsa,
 Svänga nedåt sina stjertar;
 Men en orm på marken ligger,
 Sträckt på tvären framför porten,
 Längre än den längsta fura,
 Tjockare än stugans stolpe,
 Sträcker tungan upp med hväsning,
 För att döda Lemminkäinen.

Ängslig var ej Lemminkäinen,
 Tager fram sin knif från sidan,
 Grymma jernet ur dess slida,
 Hugger dermed uti gärdet,
 Uti hägnaden af ormar;
 Gärdet föll åt tvenne sidor
 Gärdgårdsbanden fem emellan,
 Mellan störrar sju i gärdet.

Nu den muntre Lemminkäinen
 På de andra ormar träter:
 ”Svarta kräk, som jorden tillhör,
 Matk, den dödens färg betäcker,
 Du som slingrar dig i gräset,
 Vid näckblommans rötter viestas,
 Krälar ibland trädets rötter,
 Uti murkna stubbar gräfver!
 Hvem har skickat dig från gräset,
 Fram ur trädets rötter manat,
 För att slingra dig på vägen,
 För att ofvan jorden kräla?
 Monn din fader, monn din moder,
 Monn den äldsta ibland bröder,
 Den bland sina systrar yngsta,
 Eller andra höga fränder?
 In i torfven är din stuga

387 Castrén has made two lines into three.
 388 Castrén's correction: *staplade* || *stapplade*.

435. Alla kannon kartanosi,
Asuntosi alla alan,
Alla mättähän majasi.

Och din gård inunder stubben,
Under gärdet är din bostad
Och din lägerplats i tufvan.

440. Sule suusi, peitä pääsi,
Kätke kielesi käpiä;
Willa suusi, willa pääsi,
Willa wiisi hammastasi,
Willa kielesi käpiä,
Willanen otus itsekki.
Weäte willaleppehenä,
Pawun palkona kuleksi,
445. Sykerräte sykkyrahän,
Käperräte käppyrähän,
Tunge pääsi turpehesen,
Mätä pääsi mättähäsen.
Jospa tuolta pääsi nostat,
450. Ukko pääsi särkiäwi
Pilwillä pisaroilla,
Rakehilla rautasilla.”

Slut din mun och hölj ditt hufvud,
Undangöm din lätta tunga,
Mun af ull du har och hufvud,
Har af ull fem dina tänder,
Ullig är din lätta tunga,
Ulligt kräk är sjelf du äfven.
Rör dig som en ylle-flaga,
Färdas fram som bönans skida,
Till en bundt dig sammanrulla,
Vrid ihop dig till en knippe,
Stick ditt hufvud in i torfven,
Stoppa det i tufvan neder.
Om du lyftar upp ditt hufvud,
Så skall Ukko det förkrossa
Med sitt jernbetyngda hagel,
Som ur moln han låter falla.”

455. Sillä lieto Lemminkäinen
Pääsi senki päiwäyksen,
Meni matkoa wähäsen,
Tuli Pohjolan pihalle.
Susi on suitsirenkahissa,
Karhu rautakahlehissa,
Suulla Pohjolan weräjän.
460. Jo oli syönyt sa’an miestä,
Tuhonut tuhan urosta,
Tahto syöä Lemminkäisen.

Dermed muntre Lemminkäinen
Får ock denna dagsfärd ändad,
Vandrar fram ett väga-stycke,
Kommer så till Pohja-gården.
Der en varg i betsel-ringar
Och en björn med jernked bunden
Äro satta framför porten.
Redan hundra män de slukat,
Bragt om lifvet tusen hjeltar,
Ville sluka Lemminkäinen.

465. Sillon lieto Lemminkäinen
Tawotteli taskuhunsa,
Löihen kukkaroisehensa,
Otti willoja hitusen.
Hieroa utuštelewi
Kahen kämmenen kesessä,
Sormen kymmenen sowussa,

Nu den muntre Lemminkäinen
Börjar leta uti fickan,
Söka i den lilla pungen,
Tar så litet ull från fickan.
Gnuggar ullen, rullar tappar
Mellan sina begge händer.
Inom tio fingrars fogning

470. Siitä läksi lammaskarja,
Synty lauma lampahia,
Kehä kieräwillasia,
Suuhun Pohjolan susien,
Kitahan kirokawetten.
475. Siitä lieto Lemminkäinen
Itse tungeksen tupahan,
Alle kattojen ajaksen.
Owen suussa seisotaksen,
Owen suussa orren alla,
480. Kattilan katasioilla,
Lakin päästä laskemilla,
Kintahan kirwottimilla.
Sanowi sanalla tuolla,
Lausu tuolla lausehella:
485. ”Koria on kutsuttu wieras,
Koriampi kutsumaton.”
- Sillon Pohjolan emäntä
Sanan wirkko, noin nimesi:
”Ohoh poika Lemminkäisen.
490. Mi sinusta wierahasta;
Tulet pääni polkemahan,
Aiwoni alentamahan;
Ohrina oluet wielä,
Makujuomat maltahina,
495. Leipomatta wehnäleiwät,
Lihakeitot keittämättä.
Oisit yötä ennen tullut,
Eli päiweä jälestä.”
- Siinä lieto Lemminkäinen
500. Murti suuta, wäänti päätä,
Murti mušttaa hawenta,
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Jop’ on täällä syömät syöty,
Syömät syöty, juotu juomat,
505. Oluet osin jaeltu,
- Och en fåra-hjord så uppstod,
Föddes fram en ymnig får-skock,
Alstrades en krusig skara,
Att af Pohjas ulfvar frätas,
Slukas af de bištra djuren.
- Derpå muntre Lemminkäinen
Sjelf sig tränger in i štugan,
Träder under takets hwälfning,
Men han štadnar framför dörren,
Framför dörren, under sparren,
Der man kittlarna betäcker,
Tager mössan af sitt hufvud,
Handskarna från handen löser.
Höjde nu sin röšt och sade,
Talade med dessa orden:
”Präktig är den bjudne gästen,
Präktigare den objudne.”
- Dervid Pohjolas värdinna
Yttrade ett ord och sade:
”O du son af Lemminkäinen!
Ej ditt gästande mig gläder,
Hit du kom att mig förtrampa,
Kom att trycka ned mitt sinne.
Ölet än som korn förvaras,
Såsom malt den ljufva drycken,
Ej är hvetebrödet bakadt,
Ej är köttet ännu kokadt.
Mätte en natt förr du kommit,
Eller ock en dag härefter.”
- Nu den muntre Lemminkäinen
Vred sin mun, sitt hufvud rörde,
Skakade det svarta håret.
Tog till orda sjelf och sade:
”Så är maten här då äten,
Alla dryckerna förtärda,
Öl med ymnigt mått man utdelt,

	Kaljat kannuin mittaeltu, Pikarit pinohin luotu, Tuopit roukkohin rowittu.	Bjudit spisöl uti kannor, Lagt så kannorna tillhop, Stapplat stopena i högar.
510.	Panit kutsut kulkemahan, Sait ratsut samoamahan, Kutsuit kansan kaikenlaisen, Sokiatki, waiwasetki, Rammatki, rekirujotki, Minun heitit kutsumatta.	Bjudningar du låtit kringgå, Låtit ryttar-hästar springa, Folk af alla slag du bjudit, Bjudit blinda, bjudit arma, Bjudit lama, bjudit lytta, Mig allenašt du ej bjudit.”
515.	Mintäpä tämä minulle Omištani otrištani, Kylwämištäni jywištä? Muut ne kanto kauhasilla, Muut ne tiiskinä tiputti,	Hvarför har mig detta drabbat, Då här mitt likväl var kornet, Säden af mig sjelf förärad? Andra buro säd med slevfar, Andra läto sparsamt rinna, Men med stora mått jag mätte,
520.	Minä määrin mätkäelin, Minä purnoin putkaelin Omiani ohriani, Kylwämiäni jywiä.	Gjorde blott med låt mitt tillskott Af min egen korn-besparing, Af den säd, som sjelf jag utsått. Icke tör en gäst jag vara, Om här icke något tillreds, Om man ej en gumse slagtar,
525.	Emmä wieras lienekkänä, Kun ei tehä teoksia, Eikä oinašta isetä, Tuoa härkeä tupahan, Sarkasäartä huonehesen; Uuellen olutta panna	För en oxen hit i stugan, Hemtar in en grofbent oxen, Och ej öl å nyo brygger, Att den hungrige får äta, Den som sprungit, törsten släcka.”
530.	Syöä miehen syömättömän, Juoa juossehen urohon.”	
	Sano Pohjolan emäntä: ”Ohoh piika pikkarainen, Orjani alinomanen! Pane keittoa patahan, Tuo olutta wierahalle.”	Sade Pohjolas värdinna: ”Du min lilla, nätta tärna, Min beständiga trälinna! Ställ nu grytan uppå elden, Hemta öl också åt gästen.”
535.		
	Tyttö pieni, tyhjä lapsi, Pahin aštiain pesiä, Lusikkoin luutuštaja, Kapuštain kaawistaja, Pani keittoa patahan,	Lilla flickan, arma barnet, Sämst att tvätta kärnen rena, Sämst att torka sina skedar, Sämst att skura sina slevfar, Lade nu ett kok i grytan
540.		

Luut lihoista, päät kaloista,
 Naatit wanhat naurihiista,
 Kuoret leiwiistä kowiista.
 545. Toi olutta tuoppisella,
 Kanto kaksikorwasella,
 Hiiwa alla, wesi päällä,
 Kyyt käärmeet kesellä,
 Maot laiialla mateli,
 550. Sisiliskot liuhteli.

Sano lieto Lemminkäinen:
 ”Oh sinä olut punanen!
 Jo nyt jouvuit joutawihin,
 Jouvuit joutawan jälille;
 555. Ruoka suuhun syötäöhön,
 Ruhka maahan luotaohon,
 Wasemella peukalolla,
 Sormella nimettömällä.”

Tapasi on taskuhunsa,
 560. Löihen kukkaroisehensa;
 Otti ongen kukkaroista,
 Taskustansa taklarauan,
 Sen laski olwen sekahan.
 Mato puuttu onkehensa,
 565. Kyy wihanen rautahansa,
 Sata nošti sammakoita,
 Tuhat muştia matoja.
 Jo juoa karahuttawi,
 Sanan wirkko, noin nimesi:
 570. ”Emmä liene lempi wieras,
 Kun ei tuotane olutta,
 Parempata juotawata,
 Warawammalla käellä,
 Suuremmalla astialla.
 575. Kuule poika Pohjolaisen,
 Itse Pohjolan isäntä.
 Anna osto olutta,
 Juomoa rahanalaišta.”

Utaf ben och fiskars hufvun,
 Utaf gamla, torra rofblad
 Och af skal från hårda kakor.
 Bar så öl med vackra kannan,
 Kannan med sitt dubbla handtag;
 Nederst drägg och öfverst vatten,
 Etter-oramar uti midten,
 Invid kanten kråla ormar,
 Ödlor sprattla uti ölet.

Sade muntre Lemminkäinen:
 ”O du öl, o dryck, du röda!
 Nu i dåligt skick du kommit,
 Råkat i ett uselt läge,
 Men det dugliga må drickas,
 Dräggen ned på marken kastas
 Med den venstra handens tumme,
 Med det ej benämnda fingret.”

Börjar leta i sin ficka,
 Söka i den lilla pungen,
 Tager så en krok från pungen,
 Tar sitt eldstål ifrån fickan,
 Sänker uti ölet neder.
 Ormar fastnade i kroken,
 Etter-oramar uti jernet;
 Upp han drager hundra grodor,
 Lyftar tusen svarta ormar,
 Dricker sedan öl med fräsning,
 Yttrar så ett ord och säger:
 ”Icke såsom gäst jag äras,
 Om man öl mig icke gifver,
 Om ej bättre dryck man hemtar,
 Och med ymnig hand det skänker
 I ett rymligare käril.
 Hör mig son af Pohjolainen,
 Sjelf du värd i Pohja-gården!
 Gif mig öl emot betalning,
 Låt mig få för reda pengar.”

580.	Siitä Pohjolan isäntä
Pian suuttu ja wihaštu,
Laulo lammin lattialle
Urosta upottamahan.	Straxt nu värden uti Pohja
Vredgades och qvad förtörnad
Uppå stugans golf en insjö
Att den tappre mannen dränka.
585.	Lemminkäinen lieto poika
Laulo härän lattialle
We'en lammin lakkimahan.	Men den muntre Lemminkäinen
Qvad en oxen uppå golfvet
Att ur insjön vattnet dricka.
590.	Itse Pohjolan isäntä
Suen laulo lattialle
Senki härän pään waralle.	Värden uti Pohja gården
Qväder så en varg på golfvet
Att om lifvet oxen bringa.
595.	Lemminkäinen lieto poika
Laulo walkian jäniksen
Sen sutosen suun waraksi.	Lemminkäinen, muntre mannen,
Hare hvit på golfvet qväder
För att slukas upp af vargen.
600.	Itse Pohjolan isäntä
Laulo koiran koukkuleuan
Sen jäniksen pään waralle.	Värden uti Pohja-gården
Qvad en hund, om käften krokig,
Ännu till förderf åt haren.
605.	Lemminkäinen lieto poika
Laulo orrelle orawan,
Orren päätä juoksemahan,
Koiran tuota haukkumahan.	Lemminkäinen, muntre mannen,
Qvad en ekorre att springa
Uppå sparrens ända, hunden
Qvad han att på ekorn skälla.
610.	Sillon Pohjolan isäntä
Sanan Wirkko, noin nimesi:
”Ei tässä piot parane,
Jos ei wierahat wähenē;
Talo työlle, wieras tielle,
Hywištäki juomingista.”	Derpå värden uti Pohja
Yttrade ett ord och sade:
”Gästabudet ej förbättras,
Om ej gästerna förminskas;
Arbetet i gården jagar
Gästen ock från goda gillen.”
610.	Otti miekkansa omansa,
Tempasi tuliteräsen,
Sanowi sanalla tuolla:
”Kuule poika Lemminkäisen!
Mitelkäme miekkojamme,
Katselkame kalpojamme.”	Tager så sin egen klinga,
Rycker fram det hvassa eld-egg,
Yttrande med dessa orden:
”Hör mig son af Lemminkäinen!
Må vi mäta våra klingor,
Må vi våra svärd beskåda.”

Sano lieto Lemminkäinen:
 ”Mitä minun on miekästäni,
 Kun on luissa lohkiellut,
 Pääkasuissa katkiellut.
 615. Waan kuitenkin kaikitenki,
 Jos tässä ei piot parane,
 Mitelkämä, katselkämä,
 Kumpasen pitempi miekka,
 Kenen kalpa kauhiampi,
 620. Sen eellä siwaltaminen.”

Miteltihin miekkojansa,
 Katseltihin kalpojansa,
 Jo oli pikkuisista pitempi
 Miekka Pohjolan isännän,
 625. Yhtä ohrasen jyweä,
 Yhtä kynnen mustukaišta.

Sillon lieto Lemminkäinen
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 ”Sinunpa pitempi miekka,
 630. Sinun eellä iskeminen.”

Siitä Pohjolan isäntä
 Jo lyöä alottelewi,
 Kerran ortehen osasi,
 Kamanahan kapsahutti.

Sano lieto Lemminkäinen:
 ”Tukela tora tuwassa,
 Weren seikka salwoksessa,
 Tuwan uuen turmelemma,
 Lattiat likaelemma,
 640. Pestyt penkit hierielemmä.
 Lähkämä ulos pihalle,
 Pihalla weret paremmat,
 Kartanolla kaunihimmat,
 Luontewaisemmat lumella.”

Sade muntre Lemminkäinen:
 ”Hvartill duger väl min klinga,
 Som mot ben har blifvit bruten,
 Krossad emot hufvud-skålar?
 Men ändock mitt sinne bjuder,
 Om här ej blir bättre gästbud,
 Att dem mäta och beskåda.
 Den som har en längre klinga,
 Har ett svärd, som mer förfärar,
 Han må första hugget gifva.”

Sina svärd man börjar mäta,
 Börjar klingorna beskåda;
 Råkade nu Pohja-värden
 Ha en litet längre klinga.
 Blott så mycket som ett kornfrö,
 Som en smutsrand under nageln.

Nu den muntre Lemminkäinen
 Sjelf till orda tog och sade;
 ”Visst har du en längre klinga,
 Ditt alltså är första hugget.”

Derpå värden uti Pohja
 Börjar på att svärdshugg dela,
 Hugger en gång uti sparren,
 Slår i stugans öfre dörrpost.

Sade muntre Lemminkäinen:
 ”Ledsam är en strid i stugan,
 Svår en blodig lek i pörtet,
 Nya stugan vi förderfva,
 Smutsa golfven uti pörtet,
 Söla ned de tvådda bänkar.
 Må vi träda ut på gården,
 Bättre bloden är der ute,
 Vackrare den är på gården
 Prydligare uppå drifvan.”

645. Mentihin ulos pihalle;
Lehmän talja löyettihin,
Pihalle lewitettihin,
Senpä päällä seisottihin.

Man så trädde ut på gården,
Råkade en kohud finna,
Bredde den så ut på gården
Och sig ställde uppå huden.

Niin sanowi Lemminkäinen:
650. ”Kuulesta sa Pohjan poika!
Sinunpa pitempi miekka,
Sinun kalpa kauhiampi;
Toki taiat tarwitakki,
Ennen kun ero tulewi,
655. Tahi päiwä päätynewi.
Lyöppä poika Pohjolaisen.”

Tog till orda Lemminkäinen:
”Hör mig, nu du Pohjas kämpe!
Väl du har en längre klinga,
Har ett svärd, som mer förfärar,
Men du lär det ock behöfva,
Förr än härifrån vi skiljas,
Förr än dagen når sin ända,
Hugg då till, du Pohjolainen.”

Iski päältä Pohjan poika,
Iski kerran, iski toisen,
Kohta kolmašti rapasi;
660. Ei lihoakan lipasnut,
Wienyt werinirhametta,
Ottant orwaskettuana.

Och nu hugger Pohja-kämpen,
Hugger en gång, hugger tvenne,
Hugger än den tredje gången,
Men han skadar ej ens köttet,
Ej en blodig rispa gör han,
Tar ej bort det yttre hullet.

Tuli lyönti Lemminkäisen,
Wuoro weitikän werewän.
665. Löipä lieto Lemminkäinen,
Laski weitikkä werewä,
Iski miestä miekallansa,
Kamahutti kalwallansa.
Löi on kerran leimahutti,
670. Pään on laski olkapäältä,
Kallon kaialta sialta,
Wei kun naatin naurihišta,
Ewän kaikesta kalašta.
Löi on toisen leimahutti,
675. Silpo kun sian lihoa,
Miehen kolmeksi palaksi.

Får så äfven Lemminkäinen,
Den förvägne sällen hugga.
Slår nu muntre Lemminkäinen,
Hugger den förvägne sällen,
Hugger mannen med sin klinga,
Ger ett hurtigt slag med svärdet.
Slår nu en gång, svärdet blixtrar,
Afhögg hufvudet från skuldran,
Skallen från sitt smala ställe,
Högg den af liksom ett rofblad,
Eller såsom fiskens fena.
Slår så mannen andra gången,
Högg hans kropp i trenne delar,
Skar som skifvor utaf fläsket.

Mäki oli täynnä seipähiä,
Piha täynnä pylwähiä,
Kaikki täynnä miehen päitä,

Backen var med störrar uppfylld,
Full var gården utaf stolpar,
På dem alla fanns ett hufvud,

680. Yksi seiwäs ilman pääätä;
Pani pään pojan pätösen
Senki seipähän nenähän.

Siitä lieto Lemminkäinen
Laulo Pohjolan perehen
685. Kultihin kulajawihin,
Hopeihin helkkäwihin.
Yhen heitti laulamatta,
Itse Pohjolan emännän,
Pirtin pienen pyyhkiäksi,

690. Lattian lakasiaksi,
Olutkannun kantajaksi,
Ruokien rakentajaksi
Louhi Pohjolan emäntä
Kowin suuttu ja wihaštu;
695. Laulo Louhi longotteli,
Pataruuhi paukutteli,
Laulo miestä miekallista,
Urosta aseellista,
Pään waralle Lemminkäisen,
700. Kaukomielen kaulan päälle.

Jo kumu kujašta kuulu,
Tomu toisešta talošta;
Jopa tuskiksi tulewi,
Läylemmäksi lankiawi,
705. Juoa häitä Pohjolassa,
Pitoja Pimentolassa.

Tom var blott en enda lemnad,
Ställde arme mannens hufvud
Upp på³⁸⁹ spetsen utaf denna.

Derpå muntre Lemminkäinen
Qväder Pohja-gårdens husfolk
Uti klangfullt guld och silfver,³⁹⁰
Blott en enda han ej qväder.
Sjelfva Pohjolas värdinna³⁹¹
Lemnar han att pörtet ståda,
Sopa golfvets tiljor rena,
Bära öl omkring med kannan
Och försorg om maten hafva.

Louhi Pohjolas värdinna
Vredgas nu och börjar qväda,
Tjutande hörs Louhi qväda,
Vildt den leda hexan skrika,
Qvad så svärdbeklädde männer,
Hjeltar uti vapenrustning,
Till att döda Lemminkäinen,
Att förgöra Kaukomieli.

Nu ett buller hörs från tåget,
Hörs ett dån från närmsta gården,
Och det börjar tröttsamt blifva,
Blifva mer och mer besvärligt,
Att i Pohja fira bröllop,
Gästabad i Pimentola.

389 Castrén's correction:
på || i.

390 Castrén has re-
placed two lines
with one.

391 Castrén's correction:
*värdinna || värdin-
nan.*

Kaheksastoista Runo.

Siitä lieto Lemminkäinen
 Nousi maaſta ratsahille,
 Kohta lähtewi kotia,
 Luoksi entisen emonsa,
 5. Alla päin, pahoilla mielin,
 Kaiken kallella kypärin.

Emo waſtahan tulewi,
 Emo ennätti kysyä:
 ”Poikueni nuoremmani,
 10. Lapseni wakawampani!
 Mit’ olet pahoilla mielin
 Pohjolaſta tullessasi?
 Onko sarkoin waarrettuna;
 Jos on sarkoin waarrettuna,
 15. Mie annan paremman sarkan,
 Taattosi soaſta saaman,
 Tawottaman tappeloſta.”

Sano lieto Lemminkäinen:
 ”Oi emoni kantajani!
 20. Ken mun sarkoin waartelesi,
 Itse waartaisin isännät;
 Waartaisin sata uroſta,
 Tuhat mieſtä tunnuſtaisin.”

Sano äiti Lemminkäisen:
 ”Mit’ olet pahalla mielin
 Pohjolaſta tullessasi?
 Ootko naisin naurettuna;
 Jos oot naisin naurettuna,
 Sie naios parempi nainen,
 30. Werewä Wenäeheltä,
 Kaunis Karjalan kyliſtä.”

Sano lieto Lemminkäinen:
 ”Oi emoni kantajani!

Adertonde Runan.

Derpå muntre Lemminkäinen
 Upp till häſt från marken ſtiger
 Och beger ſig ſtraxt till hemmet,
 Till den mor, ſom honom foſtrat,
 Sorgsen och med nedsänkt hufvud,
 Med åt ſidan lutad möſſa.

Honom kom till möte modren,
 Hon ſig ſkyndade att fråga:
 ”Yngre du af mina ſöner,
 Du mitt barn af mera ſtyrka!
 Hvarför är du ſå bedröfvad,
 När från Pohjola du kommer?
 Monn med dryckes-ſtop man kränkt dig?
 Om med dryckes-ſtop man kränkt dig,
 Skall ett bättre ſtop jag gifwa,
 Som din far i fejden tagit,
 Träffat på i kämpa-ſtriden.”

Sade muntre Lemminkäinen:
 ”O min mor, min foſtrarinna!
 Om med dryckes-ſtop jag kränktes,
 Skulle wärdarna jag kränka,
 Skulle kränka hundra kämpar,
 Skulle tusen männer trotsa.”

Sade Lemminkäinens moder:
 ”Hvarför är du ſå bedröfvad,
 När från Pohjola du kommer?
 Blef för qvinnors ſkull du gäckad?
 Om för qvinnors ſkull du gäckats,
 Äkta då en bättre qvinna,
 Tag en fager mö från Ryſſland,
 Vacker flicka från Karelen.”

Sade muntre Lemminkäinen:
 ”O min mor, min foſtrarinna!

35. Ken mun naisin nauranewi,
Itse nauraisin isännät;
Nauraisin satai naišta,
Tuhat muuta tunnuštaisin.”
40. Sano äiti Lemminkäisen:
”Mit’ olet pahoilla mielin?
Ootko herjattu heposin;
Jos oot herjattu heposin,
Sie osta ori parempi,
Ison saamalla eloilla,
Wanhemman warustamalla.”
45. Sano lieto Lemminkäinen:
”Oi emoni kantajani.
Ken mun herjaisi heposin,
Itse herjaisin isännät;
Herjaisin sata hewoišta,
50. Tuhat muuta tunnuštaisin.
55. Oi emoni kantajani.
Säästä säkkihän ewästä,
Pane jauhot palttinahan,
Wuole woita wakkasehen.
Wuole woita wuosi syöä,
Toiseksi sian lihoa;
Lähen töitäni pakohon,
Pillojani piilemähän,
Miehet miekkoja hiowat,
60. Kärestäwät keihäitä.”
- Emo ennätti kysyä,
Waimo wanha tutkaella:
”Miksi miekkoja hiowat,
Kärestäwät keihäitä?”
65. Sano lieto Lemminkäinen:
”Tuli työ, satu tapahtu,
Noissa Pohjolan pioissa,
Sariolan juomingissa.
- Om för qvinnors skull jag gäckats,
Värdarna jag gäcka skulle,
Skulle gäcka hundra hustrur,
Tusen andra qvinnor trotsa.”
- Sade Lemminkäinenens moder:
”Hvarför är du så bedröfvad?
Blef för hästars skull du skymfad?
Om för hästars skull du skymfats,
Må en bättre häst du köpa
Med din fars förvärfda medel,
Med hans samlade förråder.”
- Sade muntre Lemminkäinen:
”O min mor, min fostrarinna!
Om för hästars skull jag skymfats,
Värdarna jag skymfa skulle,
Skulle hundra ston förderfva,
Tusen andra hästar trotsa.
- O min mor, min fostrarinna!
Lägg nu vägkost uti påsen,
Fyll med mjöl en liten lärft-säck,
Skär så mycket smör i asken,
Att ett år det för mig räcker,
Skär för andra året svinkött.
Bort jag flyr för mina nidverk,
Går att dölja mig för missdåd;
Sina klingor männer hvässa,
Sina lansar spetsar hjeltar.”
- Modren skyndar sig att fråga,
Ålderstigna qvinnan spørjer:
”Hvarför hvässa de nu klingor,
Hvarför spetsa de nu lansar?”
- Sade muntre Lemminkäinen:
”Der ett sago-verk har timat,
Uti detta Pohjas gästbud,
Sariolas dryckes-gille:

70.	Tapon miehen kun urohon,
Itse Pohjolan isännän,
Omallani miekallani.
Siksi miekkoja hiowat,
Kärestäwät keihäiä;
En tieä sitä sioa
75. Kussa piiltä pillomuksen,
Paeta pahan lapasen.
Oi emoni kantajani.
Kunne käsket piilemähän?”	Jag en man, en hjelte slagit,
Sjelfva värden uti Pohja,
Dödat honom med min klinga.
Derför hvässa männer svärden,
Derför lansarna de spetsa.
Ej jag känner något ställe,
Der en niding sig kan dölja,
Der en brottsling tillflykt finner.
O min mor, min fostrarinna!
Säg, hvar kan jag mig fördölja?”
80.	Emo tuon sanoiksi wirkki,
Lausu wanhin lapsellensa:
”Jo sanoinki poikueni,
Jo warsin warottelinki,
Yhä kielteä käkesin,
Lähtemästä Pohjolahan.
85. Mahoit olla oikiassa,
Eleä emon tuwilla,
Oman wanhemman warassa,
Kantajasi kartanoilla.	Modren nu till ordet tager,
Till sitt barn den gamla talar:
”Jag ju sade det, min gosse!
Jag ju varnade dig ifrigt,
Städse bjöd jag till att hindra
Dig från färden bort till Pohja.
Du bordt blifva vid det rätta
Och i modrens stugor stadna,
Under egen moders vårdnad,
I din fostrarinnas gårdar.
90.	Mene nyt tuonne piilemähän,
Mene männyksi mäellä,
Katajaksi kankahalla,
Tuho sielläki tulewi;
Usein mäkinen mänty
Pärepuiksi leikatahan,
95. Usein katajakangas
Seipähiksi karsitahan.	Gå nu bort att dig fördölja,
Gå att stå som tall på backen,
Som ett enträd uppå heden.
Äfven der dig ofärd drabbar;
Ofta tallen uppå backen
Fälls och blir till pärtved huggen,
Ofta enarna på heden
Man till gårdsgårds-störar skalar.
100.	Nouse koiwuksi norolle,
Tuho sielläki tulewi;
Usein noronen koiwu
Pinopuiksi pilkotahan,
Hakatahan halkopuiksi.	Eller väx som björk i dällden,
Der jemväl dig ofärd drabbar;
Ofta björken uti dällden
Spjelkes och i trafven radas,
Blir till klabbar sönderhuggen.
	Menet marjaksi aholle,
Puolakaksi kankahalle,
Mansikaksi näille maille,	Om du blir ett bär i lunden,
Blir ett lingon uppå fältet,
Smultron uti egna nejder,

105. Mustikaksi muille maille,
Tuho sielläki tulewi;
Neiet nuoret poimitahan,
Tinarinnat riivitähän.
- Menet hauiksi merehen,
110. Maksahan merimatehen,
Lohen purstoksi punasen,
Tuho sielläki tulewi;
Mies musta meren näkönen
Ain' on ongella olia,
115. Aina nuotalla asuja,
Käestämässä käwiä.
- Ja menet tuonne piilemähän
Kontion kiwikoloille,
Karhun louhikartanoille,
120. Tuho sielläki tulewi;
Mies nuori noentolainen
Kirwestänsä kitkuttawi,
Keihästä kärestelewä,
Kontio kohataksensa,
125. Metsän karhu kaataksensa.”
- Sillon lieto Lemminkäinen
Sanan Wirkko, noin nimesi:
”Itse tieän ilkeimmät.
Paikat arwoan pahimmat;
130. Oi emoni kantajani,
Entinen elättäjäni.
Kunne käsket piilemähän,
Kunne käsket ja kehotat,
Ettei pää pahoin menisi,
135. Hiwus hieno lankiaisi,
Tukka turhiin tulisi,
Warsin kaula katkiaisi.
Yks' on päiwä miehen päätä,
Tunti tukkoa urohon,
140. Miehet miekkoja hiowat,
Keihoja kärestelewät.”
- Blåbär uti andra nejder,
Der jemväl dig ofärd drabbar;
Du af unga jungfrur plockas,
Tages bort af tennbriskpryddä.
- Blir en gädde du i hafvet,
Kommer du i lakens lefver,
Blir en stjert åt röda laxen,
Der jemväl dig ofärd drabbar,
Ty en man så mörk, som hafvet,
Är beständigt stadd på mete,
Visstas alltid uppå notdrägt,
Fiskar städse med sin handnot.
- Går du åter att dig dölja
Uti björnens stenrös-grottor,
Gårdar utaf hållar gjorda;
Der jemväl dig ofärd drabbar,
Ty en ung, en sothöljd kämpe
Slipar flitigt der sin yxe
Och sitt spjut med spets belägger,
För att björnen gå till möte,
Fälla björnen uti skogen.”
- Derpå muntre Lemminkäinen
Yttrade ett ord och sade:
”Sjelf jag vet de värsta ställen,
Känner sjelf de vidrigaste;
O min mor, min fostrarinna,
Du som vårdat har min barndom!
Hvart mig råder du att undfly,
Hvart mig råder och förmanar,
Der ej illa far mitt hufvud,
Fina håret icke faller,
Der ej luggen går förlorad,
Halsen ej alldeles afhuggs?
Än en dag, en stund skall komma,
Då det mannens hufvud gäller,
Ty nu hvässa männer svärden,
Hjeltar spetsa sina lansar.”

Sano äiti Lemminkäisen:
 ”Tieän mä wähäsen maata,
 Tieän paikkoa palasen,
 145. Syömätöntä, lyömätöntä,
 Miekkan miehen käymätöntä;
 Sie wanno walat ikuiset
 Eneä ei sotia käyä
 Kuuna kymmennä kesänä,
 150. Hopiankana halulla,
 Kullankana tarpehella.”

Siinä lieto Lemminkäinen
 Jo wanno walat ikuiset
 Eneä ei sotia käyä
 155. Kuuna kymmennä kesänä,
 Hopiankana halulla,
 Kullankana tarpehella.

Sano äiti Lemminkäisen.
 ”Mene nyt tuonne piilemähän
 160. Yheksän meren ylitse,
 Meri puolen kymmenettä,
 Niemelle nimettömälle,
 Saarelle sanattomalle.
 Siellä ennen isosi piili,
 165. Sekä piili, jotta säily,
 Suurina sotakesinä,
 Wainowuonna waikiana.
 Siell’ oli meret metenä,
 Juoksi olwena jokoset,
 170. Wuoret kaikki woita wuoti,
 Kalliot sian lihoa;
 Siell’ on hywä ollaksesi.
 Armas aikaellaksesi.”

Siitä lieto Lemminkäinen
 175. Sekä läksi, jotta joutu,
 Läksi töitänsä pakohon,
 Pillojansa piilemähän,
 Lykkäsi wenon wesille,

Sade Lemminkäinens moder:
 ”Väl ett stycke land jag känner,
 Vet utaf ett ringa ställe,
 Icke betadt, icke slaget,
 Ej besökt af männers klingor;
 Men med kraftig ed mig lofva,
 Att i krig ej mera färdas,
 Aldrig uppå tio somrar,
 Icke ens af lußt till silfver,
 Eller om du guld behöfde.”

Der den muntre Lemminkäinen
 Med en kraftig ed nu lofvar
 Att i krig ej mera färdas,
 Aldrig under tio somrar,
 Icke ens af lußt till silfver,
 Eller om han guld behöfde.

Sade Lemminkäinens moder:
 ”Far nu hän att dig fördölja
 Öfver hela nio hafven
 Och till hälften öfver tio,
 Till den ej benämnda udden,
 Holmen, den ej ord beteckna.
 Der din far sig fordom dolde,
 Dolde sig och fann en tillflykt
 Under krigets långa somrar,
 Under svåra fejde-åren.
 Idel mjöd der hafven äro,
 Öl i alla floder rinner,
 Smör från alla höjder dryper,
 Svinkött är hvarenda klippa.
 Der för dig är godt att vara,
 Ljuft din tid du der förnöter.”

Derpå muntre Lemminkäinen
 Far åstad och färdas skyndsamt,
 Far att fly för sina nidverk,
 Dölja sig för sina missdåd.
 Skjuter båten ut på vattnet,

180. Työnti laiwan lainehille,
Waskisilta walkamoilta,
Teräksisiltä teloilta.
Nošti päälle purjehia,
Kuni männikön mäellä,
Itse istuwi perähän,
185. Laaittihen laskemahan,
Kokan koiwusen nojassa,
Melan waskisen warassa.
Tuuli tuuwitti wenoišta,
Aalto laiwoa ajeli,
190. Niemelle nimettömälle,
Saarelle sanattomalle,
Ylitse meren yheksän,
Meripuolen kymmenettä.

195. Siinä lieto Lemminkäinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Onko saarella sioa,
Maata saaren manterella,
Weteä wenettä maalle,
Purttä kuiwalle kumota,
200. Taaton saamille teloilte,
Wanhempani walkamoille?”

205. Saaren impyät sanowi,
Niemen neiet waštoawi:
”Ompa saarella sioa,
Maata saaren manterella,
Jos weät saan wenettä,
Tuhat purttä puujaelet.”

210. Siitä lieto Lemminkäinen
Wetäwi wenosen maalle,
Purren kuiwalle kumosi,
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Onko saarella sioa,
Onko maata saaren maalla,
Piiltä miehen pillomuksen,
215. Paeta wähawäkisen?”

Skeppet uppå hafvets böljor,
Ifrån bron af koppar bildad,
Från de jernbesmidda rullar.
Hissar segel upp i mašten,
Såsom granar på en kulle,
Sjelf sig sätter ned i aktern,
Ställer sig att båten styras,
Stödd emot den böjda björken,
Lutad mot sitt koppar-roder.
Vinden vaggade hans farkost,
Skeppet utaf vägen framdrefs
Öfver hela nio hafven
Och till hälften öfver tio,
Till den ej benämnda udden,
Holmen, den ej ord beteckna.

Der nu muntre Lemminkäinen
Sjelf till orda tog och sade:
”Monn här rum på holmen finnes,
Plats på holmens fasta botten,
Att mitt skepp jag drar på landet,
Stjelper båten på det torra,
På min faders fordna rullar,
På den gamles landnings-ställen?”

Svarade nu holmens tärnor,
Uddens jungfrur hördes säga:
”Nog här finnes rum på holmen,
Plats på holmens fasta botten,
Om du äfven hundra båtar,
Tusen fartyg drar på landet.”

Derpå muntre Lemminkäinen
Drog sin farkost upp på landet,
Stjelppte båten på det torra,
Tog till orda sjelf och sade:
”Monn här rum på holmen finnes,
Plats på holmens fasta botten,
Der en brottsling sig kan dölja,
Der en svag kan finna tillflykt?”

392 Castrén has censored the straight-forward expression.

220. Saaren impyet sanowi,
Niemen neiet waštoawi:
”Ompa saarella sioa,
Maata saaren manterella,
Piiltä miehen pillomuksen,
Paeta wähawäkisen.”

225. Siitä lieto Lemminkäinen
Sanan wirkko, noin nimesi:
”Onko saarella sioa,
Maata saaren manterella,
Yhtä selkäni sioa,
Maata karpion aloa,
Minun leikki lyöäkseni,
Tanner tanssaellakseni,
230. Saaren impien ilossa,
Kassapäien kauneussa?”

235. Saaren impyet sanowi,
Niemen neiet waštoawi:
”Lapset laihat saaren maalla,
Lihawat hewosen warsat.”

240. Mitä huoli Lemminkäinen;
Käwi kylitse kylihin.
Saaren impien ilohon,
Kassapäien kauneuhun.
Ei ollut sitä kyleä,
Kuss’ ei kymmenen taloa;
Ei ollut sitä taloa,
Kuss’ ei kymmenen tytärtä;
Ei ollut sitä tytärtä,
245. Ei sitä emosen lasta,
Jonk’ on ei maloa maannut.³⁹²
Käsiwartta waiwutellut.

250. Tuhat tunki morsianta,
Sa’an leskiä lepäsi,
Sa’an naišta miehellistä,

Svarade nu holmens tärnor,
Uddens jungfrur hördes säga:
”Nog här rum på holmen finnes,
Plats på holmens fasta botten,
Der en brottsling sig kan dölja,
Der en svag kan finna tillflykt.”

Åter muntre Lemminkäinen
Yttrade ett ord och sade:
”Monn här rum på holmen finnes,
Plats på holmens fasta botten,
Icke bredare än ryggen,
Icke större, än ett skäppland,
Så att jag mig kan förlušta,
Att jag dansa kan på fältet,
Uti jungfrurs glada lekar,
Uti flickors ljufva samqväm?”

Svarade nu holmens tärnor
Uddens jungfrur hördes säga:
”Holmens flickor äro magra,
Feta äro hästars fålar.”

Ängslig var ej Lemminkäinen,
Han från byn till by blott vandrar,
Går till jungfrurs glada lekar,
Sköna flickors ljufva samqväm.
Icke fanns den by på holmen,
Der ej funnos tio gårdar,
Icke fanns den gård i byen,
Der ej funnos tio flickor,
Icke fanns en enda flicka,
Ej en enda moders dotter,
Vid hvars sida han ej hvilar
Och hvars arm han icke tröttar.

Tusen brudar han beveker,
Hundra enkors sinnen böjer,
Blidkar hundra gifta qvinnor,

255. Yhtenä kesäisiä yönä,
Sykysyissä wietinkinä.
Yksi löyty kymmeniästä,
Kaksi kaikitse laoiästä,
Tuhanneästä löyty kolme,
Jok' oli piikuen pitänyt,
Neien arwossa asunut.

260. Sillä lieto Lemminkäinen
Lepytteli niemen neiet,
Ihästutti saaren immet;
Jäi yksi lepyttämättä.

265. Ei kuullut kukotta noäta,
Kanan lapsetta kawata;
Niin päiwänä muutamena,
Iltana monikahana,
Laati liiton noästaksensa
Kuunki, päiwänki keralla.
270. Nousi ennen liittoansa,
Ennen ehtoaikoansa,
Käwi kylitse kylihin,
Senki impyen ilohon.

275. Sillon lieto Lemminkäinen
Ei nähnyt sitä taloa,
Kuss' ei kolmea kotoa;
Ei nähnyt sitä kotoa,
Kuss' ei kolmea uroäta;
Ei nähnyt sitä uroäta,
Ku ei miekkoa hionut,
Kirweästänsä kitkuttanut.

280. Sillon lieto Lemminkäinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Woi päiwyinen päiwyt nousi,
Armas aurinko kohosi,
Mun polosen pojan päälle,
285. Päälle kaulani katalan.”

På en enda natt om sommarn,
Under loppet af en höätnatt.
Blott en enda fanns bland tio,
Tvenne högst bland hundra funnos,
Ibland tusen qvinnor trenne,
Som han icke kunde dära,
Som han ej förleda kunde.

Så nu muntre Lemminkäinen
Alla uddens jungfrur blidkar,
Alla holmens tärnor fröjdar,
Blott en enda blir ej blidkad.

Utan tupp han sig försofver,
Vaknar icke utan kyckling,
Men en dag han gör det löfte,
Fattar det beslut en afton,
Att på samma gång som månen,
Att vid solens uppgång ätiga.
Steg ren förr än han beslutat,
Tidigare än han ärat,
Ifrån by till by så vandrar,
Att ock denna tärna blidka.

Nu den muntre Lemminkäinen
Blef en enda gård ej varse,
Hvarest ätugor tre ej funnos,
Blef ej varse någon ätuga,
Hvarest kämpar tre ej funnos,
Blef ej varse någon kämpe,
Som ej hvässade sin klinga,
Som ej slipade sin yxe.

Dervid muntre Lemminkäinen
Sjelf till orda tog och sade:
”Nu den ljusa dagen uppgätt,
Nu den milda solen ätigiti
Öfver mig beklagansvärda.
Öfver halsen af mig arma.”

290. Jäi neiet syliämättä,
Sylityt makoamatta,
Läksi luoksi laiwosensa,
Luoksi purtensa polonen;
Jo oli poltettu poroksi,
Kypeniksi kyyätelty.
295. Jo tunsi tuhon tulewan,
Hätäpäiwän päälle saawan,
Laatiwi wenettä uutta,
Uutta partta puuhoawi.
Puita puuttu purtten seppä,
Lautoja wenon tekiä;
Saapi puuta pikkuruisen,
Lautoa ani wähäsen,
300. Wanhan wärttinän muruišta,
Wanhan tainnan taittumišta.
305. Siitä weistämi wenettä,
Puišta purtta puuhoawi,
Siitä laati laitapuuta,
Puuta kaari kapsutteli,
Siitä teljoja tekewi,
Kanssa airoja asetti.
310. Sai wenonen walmihiksi,
Laatineeksi puinen pursi;
Lykkäsi wenon wesille,
Laski purren lainehille,
Mäntysiltä järkälöiltä,
Kuorikiskoilta teloilta.
315. Siitä läksi Lemminkäinen,
Alla päin, pahoilla mielin,
Kun ei saanut yötä olla,
Eikä päiweä eleä,
Saaren impien ilossa,
Kassapäien kauneussa.
320. Itse istuwi perähän,
Sanan wirkko, noin nimesi:
- Hinner mer ej jungfrur famna,
Hvila vid de skönas sida,
Hän till skeppet sig begifver,
Går till båten nu den arma,
Men den var förbränd till aska,
Var till stoft alltren förvandlad.
- Märkte ofärd honom hota,
Nödens dag förhanden vara,
Börjar att en båt sig bygga,
Att en farkost ny sig timra,
Men till båten tryter virke,
Till hans farkost saknas bräder.
Får så ganska litet virke,
Får helt obetydligt bräder
Af en gammal sländas bitar,
Af en sönderbruten rockten.
- Timrar båt af sländans bitar,
Bygger utaf tenens stycken,
Fogar af dem sido-bräder,
Hugger äfven båtens vränger,
Reder ännu roddar-säten,
Gör till slut af dem ock årar.
- Får så båten färdig timrad,
Får sin farkost sammanfogad,
Skjuter båten hän på vattnet,
Nya skeppet ut på böljan,
Från de glatta furu-stockar,
Ifrån hala, jemna rullar.
- For åstad nu Lemminkäinen,
Sorgsen och med nedsänkt hufvud,
Att ej mer få nätter wiåtas,
Få förnöta sina dagar
Uti jungfrurs glada lekar,
Sköna flickors ljufva samqväm.
Sjelf han sätter sig vid styret,
Yttrar så ett ord och säger:

- ”Kupliksi weno wesille,
Lumpehiksi lainehille.”
325. Tuli tuuli, tuon puhalsi,
Tuli aalto, tuon ajeli
Selälle meren sinisen,
Ulapoille aukioille.
Siinä itki saaren immet,
Niemen neiet waikerrehti,
330. Kun ei purjepuu näkynnä,
Rautahanka haimentanna.
Ei he itke purjepuuta,
Rautahankoa halaja,
Itkit purjepuun alaišta,
335. Rautahangan haltioa.
- Itse itki Lemminkäinen,
Itse waiwanen waketti,
Kun ei saaren maat näkynnä,
Sawiharjut haimentanna.
340. Ei hän itke saaren maita,
Sawiharjuja halaja,
Itki saaren impyhiä,
Nenän niemen neitosia.
- Siitä lieto Lemminkäinen
345. Laskewi siništa merta;
Laski päiwän, laski toisen,
Päiwälläpä kolmannella,
Luotti purren luotoselle,
Wenehen wesikarille.
350. Siinä itki puinen pursi,
Hankarauta haihatteli:
”Mi minušta laatimašta,
Kurjašta kumoamašta;
Ei Ahti sotia soua
355. Kuunna kymmennä kesänä,
Hopiankana halulla,
Kullankana tarpehella.
- ”Flyt du båt på sjön, som bläddra,
Som ett näckrosblad på böljan.”
- Kom en vind, som förde båten,
Kom en våg, som dref hans farkost
Ut på hafvets blåa yta,
På de vida, öppna fjärdar;
Och nu gråta holmens tärnor,
Uddens unga flickor klaga,
När ej masten mera synes,
Roddar-haken icke skymtar.
Ej för mastens skull de gråta,
Sakna icke roddar-haken,
Men den man, som är vid masten,
Och som roddar-haken äger.
- Sjelf gret äfven Lemminkäinen,
Klagade den arme mannen,
När ej holmen mera syntes
Och ej skymtade dess åsar.
Ej för holmens skull han gråter,
Holmens åsar han ej saknar,
Men han saknar holmens tärnor,
Längtar efter uddens jungfrur.
- Derpå muntre Lemminkäinen
Styrde på det blåa hafvet,
Styrde en dag, styrde tvenne,
Men uppå den tredje dagen
Landar han uppå en holme,
Lägger an invid ett stengrund.
Der nu börjar båten gråta,
Roddar-haken sorgfullt klaga:
”Hvarför skulle mig man foga,
Hvarför blef jag usla formad?
Ahti ror ej mer i örlog,
Aldrig uppå tio somrar,
Icke ens af lußt till silfver,
Eller om han guld behöfde.”

360. Pääty Ahti kuulemahan,
 Kauko tuota katsomahan;
 Sanowi sanalla tuolla,
 Lausu tuolla lausehella:
 Elä huoli hongan pinta,
 Wene warpanen walita,
 365. Wielä saat sotia käyä,
 Tappeloita talluštella.”

370. Ahti suorihen sotahan,
 Waštoin waiwanen waloa,
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 ”Mištä saanen miehen toisen,
 Sekä miehen, jotta miekan,
 Ahille soan awuksi?”

375. Ompa Tiera tieossansa,
 Kuuro kuulemoisissansa;
 Siitä saapi miehen toisen,
 Sekä miehen, jotta miekan.
 Käwi kylitse kylähän,
 Teitse Tieran kartanohon,
 Miehen toisen tarpehella
 Ahille soan awuksi.

380. Isä pääty ikkunassa
 Kirweswartta wuolemassa,
 Emo aitan kynnyksellä
 Kirnua kolištamassa,
 Weljekset weräjän suulla
 385. Korjia kohentamassa,
 Sisarekset sillan päässä
 Waattehia sotkemassa.

390. Wirkko isä ikkunalta,
 Emo aitan portahalta,
 Weljekset weräjän suulta,
 Sisarekset sillan päästä:
 ”Ei Tiera sotahan joua;
 Wašt’ on nainut nuoren naisen,

Detta råkar Ahti höra,
 Ifrån nära håll förnimma,
 Höjde då sin röst och sade,
 Talade med dessa orden:
 ”Sörj du icke, furu-yta,
 Klaga ej du maštförsedda,
 Ännu får i krig du segla,
 Färdas uti vilda strider.”

Nu till krig sig Ahti ruštar
 Tvertemot den ed han svurit,
 Tog till orda sjelf och sade:
 ”Hvar må jag nu få en annan,
 Annan man med annan klinga,
 Till mitt bištånd uti striden?”

Ahti har om Tiera kunskap,
 Hör om Kuuro štädse talas,
 Får en annan man i honom,
 Annan man med annan klinga.
 Ifrån by till by han färdas,
 Vandrade till Tieras boning,
 I behof af annan kämpe
 Till sitt bištånd uti striden.

Fadren sitter invid gluggen
 Täljande uppå sitt yx-skaft,
 Modren står på bodens tröskel
 Och gör väsen med sin kärna,
 Bröderna vid ledets mynning
 Timra åt sig granna slädar,
 Systrarna vid stranden trampa
 Byke uppå bryggans ända.

Sade fadren ifrån gluggen,
 Modren ifrån bodens tröskel,
 Bröderna från ledets mynning,
 Systrarna från bryggans ända:
 ”Tiera nu i krig ej hinner,
 Nyss han äktat har en huštru,

393 Castrén has left out the parallel line.

395. Otтанut oman emännän,
Wiel' on nännit näppimättä,
Rinnat riuahuttamatta,
Kupehet kutkuttamatta.”

400. Tiera pääty kiukahalla,
Jalan kenki kiukahalla,
Toisen kenki lattialla,
Weräjillä wyötteleksen,
Ulkona solitteleksen.
Otti Tiera keihäänsä,
405. Ei ole keiho suuren suuri,
Eikä keiho pienen pieni,
Keiho keskikertahinen;
Susi seiso suowerolla,
Warsa juoksi wartta myöten,
Kasi nauku naulan tiessä.
410. Työnti Tiera keihäänsä
Ahin keihojen keselle.

Niin läksi Ahin wenonen
Käsiwarsin waalimatta,
Läksi luoen luotosesta
415. Tuolle Pohjolan merelle.

Silloin Pohjolan emäntä
Pahan pakkasen lähetti
Tuolle Pohjolan merelle.
Itse neuo poikoansa,
420. Kun kukin sukimojansa,
Itse ilmoin luomiansa:³⁹³
”Pakko pienin poikiani,
Kaunis kaswateltujani.
Lähes tuonne, kunne käsken,
425. Kunque käsken ja kehotan,
Meren rutjan partahalle,
Äärettömän äprähälle.
Kylmä soita, kylmä maita,
Kylmä selwiä wesiä,
430. Kurimuksen kulkun suuta,

Tagit egen hus-värdinna,
Hennes bröst han än ej vidrört,
Hennes barm han icke nalkats,
Ej när hennes sida kommit.”

Tiera ligger uppå ugnen,
Skor sin ena fot på ugnen
Och den andra uppå golfvet,
Sig vid portarna omgjordar,
Knäpper spännet fast på gården.
Derpå tager Tiera spjutet,
Ej var spjutet bland de största,
Icke heller bland de minsta,
Spjutet var af medel-storlek.
Der en varg stod uppå doppskon,
Långsmed skaftet sprang en fåle,
Katten gnällde uppå knappen.
Fram sitt spjut så Tiera kastar
Och det slänger midt bland Ahtis.

For åstad nu Ahtis farkost,
Utan att med armar skjutas;
Bort den seglade från holmen,
Styrde ut åt Pohja-hafvet.

Härvid Pohjolas värdinna
Skickade den stygga kölden,
Sände ut på Pohja-hafvet.
Sjelf hon undervisar sonen,
Som enhvar sitt eget foster:
”Köld, du yngst af mina söner,
Skönaft ibland dem, jag fostrat!
Far nu hän, dit jag dig beder,
Dit jag beder dig och manar,
Bort till Rutja-vikens stränder,
Ändelösa hafvets branter;
Kärr belägg med is och länder,
Gör till is det klara vattnet,
Tillslut gapet vid Kurimus,

435. Kinahmia ilkiöitä;
 Kylmä weitikän wenonen,
 Pursi lieto Lemminkäisen,
 Selwälle meren selälle,
 Ulapalle aukialle,
 Jott' ei pääse päiwinänsä,
 Selwiä sinä ikänä,
 Jon' en jouwu päästämähän,
 Käy itse kehittämähän."

440. Pakko pienin poikiansa,
 Kaunis kaswateltujansa,
 Sekä läksi, jotta joutu,
 Tuonne Pohjolan merelle;
 Niin Ahin merellä kylmi,
 445. Kylmi weitikän wesillä,
 Jopa yönä ensimmäisnä
 Puuttu kyllin kyllitellä,
 Puuttu kyllä päätä kyynäs,
 Käyttä wiljalta wihaista.

450. Niinpä kylmi täyen kylmän,
 Wäki pakkasen paleli,
 Yhtenä kesäissä yönä,
 Sykysyissä wietinkinä;
 Kylmi jäätä kyynäräisen,
 455. Sato lunta sauan warren.

Aiko kylmeä jumalan,
 Itse weitikän werewän.
 Sillon lieto Lemminkäinen,
 Itse kaunis Kaukomieli,
 460. Keritsi kiweltä willat,
 Takut talwen maannehelta,
 Suoritteli sukkasiksi,
 Kääritteli kintahiksi,
 Käsän pakkasen piteli,
 465. Kowan ilman koprišteli,
 Tunki pakkasen tulehen,
 Rautasehen rauniohon,

Hölj med is de stygga hvirflar,
 Låt ock den förvägnes farkost,
 Lemminkäinens båt du frysa
 Uppå hafvets klara yta.
 På den stora, öppna fjärden,
 Att den derifrån ej löses,
 Aldrig någonsin befrias,
 Om jag sjelf ej går att lösa,
 Att befria Ahtis fartyg."

Kölden, yngst af hennes söner,
 Skönaft ibland dem, hon fostrat,
 Ger sig så åstad och färdas
 Hastigt hän till Pohja-hafvet.
 Låter Lemminkäinen frysa.
 Sällan fastna uppå hafvet.
 Ren uppå den första natten
 Ahti fastnade tillfyllest,
 Frös med armen fast vid isen,
 Ganska hårdt med vreda handen.

Alstrar en fullkomlig kyla,
 Häftig frost tillvägbringar,
 På en enda natt om sommarn,
 Under loppet af en höstnatt.
 Låter isen alntals frysa,
 Låter snö till stafs höjd falla.

Ärnar låta sjelfva guden,
 Den förvägne sällan frysa,
 Men den muntre Lemminkäinen,
 Sjelf den sköne Kaukomieli
 Klippte ullen ifrån stenen,
 Tapparna från vintersofvarn,
 Virkade dem sen till strumpor,
 Rullade ihop till handskar,
 Höll med händerna i frosten,
 Klämde till det hårda vädret,
 Dref så frosten uti elden,
 I det jernuppfyllda röset.

470. Sanowi sanalla tuolla,
 Lausu tuolla lausehella:
 ”Pakkanen pajuilla synty,
 Risuilla wäharipanen,
 Iti turmašta isošta,
 Emošta epattomašta.
 Käärme pakkasen imetti,
 475. Mato maiolla piteli,
 Nänništä nisittömištä,
 Utarišta uuttomista.
 Pantihin nimi pahalle,
 Pantihinpa pakkaseksi.

480. Kesät aioilla ajeli,
 Talwet heilu hettehissä,
 Kylmi soita, kylmi maita,
 Paleli wesipajuja,
 Pani haawan pakkuloita,
 485. Koiwun juuria kolotti.

Panihen pahat pahaksi,
 Heittihen häwyttömäksi;
 Kylmi kattilan tulella,
 Hiilet uunin lietosella,
 490. Käen naisen taikinahan,
 Watsahan hewosen warsan.

Läksi maita kylmämähän,
 Aaltoja asettamahan;
 Lahet kylmi, lammit kylmi,
 495. Jäip’ on meri kylmämättä,
 Jäipä peipponen selällä,
 Wästäräkki lainehilla.
 Senki kynnet kylmämättä,
 Pää pieni palelematta.

500. Joko nyt suureksi sukesit,
 Joko kaswoit kauhiaksi?
 Tahot kylmeä minua,
 Kohotella korwiani,

Höjande sin röst han sade,
 Talade med dessa orden:
 ”Köld blef alstrad ibland viden,
 Liten frost bland buskar föddes
 Af en far, som mest förderfvar,
 Den illparigašte moder.
 Köld utaf en orm blef däggad,
 Af en mask med mjölk blef vårdad
 Ur dess magra, skrumpna vårtor,
 Sinade och torra spenar;
 Namn så gaf man åt den onde
 Och med köld benämnde honom.

Vräktes sommarn om på gården,
 Gungade i källor vintern,
 Mark och mossor isbelade,
 Lät i vattnet viden frysa,
 Kom åt knölarna på aspar,
 Bragte värk i björkars rötter.

Nu förgrymmades den stygge.
 Lade af all skam och blygsel,
 Lät på elden kitteln frysa,
 Kolen frysa uppå härden,
 Flickans hand i degen fastna
 Och i hästens mage fålen.

Gick att frostbelägga marken,
 Gick att böljorna betvinga,
 Isbetäcker vikar, dammar,
 Hafvet likväl ej blef fruset,
 Ej bofinken på dess fjädrar,
 Icke frysa uppå hafvet
 Fötterna för sädesärlan,
 Fryser ej dess lilla hufvud.

Monn till stor du ren hann fostras,
 Växte till och blef förfärlig,
 När du äfven mig vill plåga.
 Öronen till svullnad bringa,

505. Alta jalkoja anella,
Päältä kynsiä kysellä.

Pakkanen Puhurin poika,
Kowan ilman höyhelöinen!
Ellös nyt minua kylmä,
Ellös päätäni palele,
510. Ellös waiwa warpahia,
Elä korwia koseta;
Kyll' on sulla kylmämiestä,
Paljoki palelemistä.

Mene tuonne, kunne käsken,
515. Pohjan pitkähän perähän,
Siell' on soita kylmämättä,
Pajuja palelematta,
Kiwiä kiwiämättä,
Tannerta tasottamatta.

520. Jos ei tuosta kyllä liene,
Tuonne ma sinun manoan
Hiien hiilien sekahan,
Lemmon liesikiukahille;
Siellä waiwut walkiahan,
525. Tunkeut tulen sekahan,
Joist' et kuulu kuuna pänä,
Selwiä sinä ikänä.

Tulen tungen sukkahan,
Kekälehet kenkähäni,
530. Pakkasen palelematta,
Kowan ilman koskematta.”

Sillä lieto Lemminkäinen
Pahan pakkasen lumowi,
Heitti laiwansa lahelle,
535. Uuen purren puutoksehen.
Itse metsähän menewi,
Ylös korpehen kohosi,
Matkoille majattomille,
Teille tietämättömille.

Äfven pröfva mina fötter,
Naglarna på mina fingrar?

Köld, du son utaf Puhuri,
Du af ovädret bevingad!
Icke må du mig besvära,
Icke åt mitt hufvud komma,
Mina tår ej heller plåga,
Ej vid mina öron röra;
Nog har annat du att taga,
Mycket annat till att skada.
Drag åstad, dit jag dig manar,
Bort till Nordens sista ända.
Öppna kärr ännu der finnas,
Vide-buskar, som ej frusit,
Stenar från all smärta fria,
Fält, som jemnade ej blifvit.
Om ej det tillfyllest vore,
Dit skall jag då dig besvärja,
Midt i Hiisi-gudens lågor,
Uppå Lempos heta hällar;
Ned du sjunker der i elden,
Tränger dig midt in i lågan
För att derifrån ej komma,
Aldrig dig bereda utgång.
Eld jag stoppar i min strumpa,
I min sko jag bränder samlar,
Att ej köld må skada göra,
Ej ovädret öfverfalla.”

Dermed muntre Lemminkäinen
Nu den stygga kölden tjusar,
Lemnar skeppet uti viken,
Nya båten i sitt fångsel,
Sjelf till skogen sig begifver,
Stiger upp till ödemarken,
Går på obebodda vägar,
Stigar, dem han icke känner.

540. Siinä lieto Lemminkäinen
Itse noin sanoiksi wirkki:
”Woi minä polonen poika,
Jo minä johonki jouwuin,
Kuuksi päiwäksi kululle,
545. Iäkseen ilman alle.
Itkewi emo koissa,
Walittawi wanhempani:
Tuoll’ on poikani polosen,
Tuolla laiton lapsueni,
550. Tuonen toukoja panewi,
Kalman maita kyntelewi.
Saapi nyt minun polosen,
Mun polosen pojaltani,
Saapi pyyt pyhän piteä,
555. Lintuset hywin lihota.
Saapi kärppäset käwellä,
Orawaiset jouten juosta.
- Niin on niin minun emoni,
Niin on kaunis kantajani,
560. Kaswatit kanoja paljon,
Koko joukon jouhtenia;
Tuli tuuli niin hajotti,
Tuli lempo niin lewitti,
Sisarilta sillan taitto,
565. Weikoilta wenon häwitti.
Oli meitä kun oliki,
Oli ennen aikoinansa,
Sisaria suuri silta,
Weikkoja weno punanen,
570. Waan ei nyt nykysin aioin,
Ei kelle sanan sanoa;
Joka mies sotaurosna,
Kaikki miehet miekka wyöllä.
- Aina muiſtan muinosetki,
575. Arwoan ajat paremmat;
Kulin kukkana kylissä,
- Deruid muntre Lemminkäinen
Sjelf till orda tog och sade:
”Ve mig arma, olycksfulla!
I hvad läge har jag råkat?
Att i år och dagar irra,
Viſtas under öppna himmeln.
Nu min mor i hemmet gråter,
Nu min foſtrarinna klagar:
Der min gosse är, jag arma,
Der mitt barn, jag olycksfulla,
Han besår nu Tuonis tegar,
Kalmas fält han flitigt plöjer.
Icke hindrar, ve mig arma,
Icke hindrar nu min gosse,
Hjerpar att sin högtid fira,
Fåglar små att ymnigt frodas,
Fritt får hermelingen springa,
Ekorren får oſtörd hoppa.
- Ja så är det nu, min moder,
Så min hulda foſtrarinna!
Upp du födde många dufvor,
Foſtrade en svärm af swanar,
Kom så vinden och dem spridde,
Kom den onde, dem förſtrödde,
Syſtrars golf han ref i stycken
Och förſtörde brödra-båten.
Många voro vi i sanning
Uti fordna bättre tider,
Golfvet var af syſtrar uppfylldt,
Båten laſtad full med bröder;
Men ej finnes nu för tiden,
Ej en enda att tilltala.
Hvarje kämpe gått till ſtriden,
Hvarje man bär ſvärd vid sidan.
- Alltid minns jag det förflutna,
Kan ej glömma bättre tider;
Jag som blomma gick kring byar,

Hersuin heinän karwasena,
 Moni katso muotohoni,
 Warteheni walkotteli.
 580. Nyt mä mustuin mustikoilla
 Painuin marjoilla pahoilla.

Sian tieän, kussa synnyin
 Paikan kaiken, kussa kaswoin
 En tieä sitä sioa,
 585. Kussa kuollo kohtanewi.
 Olen kun jäniksen poika
 Suolla soikerrehtamassa,
 Palolla papahtamassa,
 Meren rannat juoksemassa,
 590. Someret sirottamassa,
 Pohjat kengistä kuluwi,
 Pois perotat pehmiäwi,
 Kengän warret wanhanewi.”

Skön jag var som fältets blomster,
 Mången såg då på min skepnad,
 Fäste vid min växt sitt öga;
 Nu jag svartnat har af blåbär,
 Utaf ringa bär jag mörknat.

Stället vet jag, der jag föddes,
 Hvarje ställe, der jag uppväxt,
 Men ej känner jag det ställe,
 Der mig döden en gång möter.
 Nu jag är lik harens unge,
 Som sig sträcker ut på kärret,
 Jemrar uppå brända sveden,
 Springer långsmed hafvets stränder,
 Uppå kiselstenar hoppar.
 Sålan under skorna nötes,
 Skört på dem blir öfverlädret,
 Deras skaft af ålder rötas.”

Yheksästoista Runo.

Kullerwo Kalewan poika,
 Kun esinnä emästä synty,
 Heti kohta kolmiöissä
 Katkasi kapalowyönsä,
 5. Pääsi päälle peittehensä.
 Nähtihin hywä tulewan,
 Keksittihin kelpoawan;
 Wietihin Wenäehelle,
 Karjalahan kaupittihin,
 10. Ilmariselle sepolle.
 Minpä seppo tuoſta anto?
 Äiän seppo tuoſta anto;
 Kaksi kattilarania,
 Kolme pa'an kuolioa,
 15. Wiisi wiikate kulua,
 Kuusi kuokan ruopioa.

Se kaunis Kalewan poika
 Heti tuonne tultuansa,
 Jo päiwänä ensimmäisnä,
 20. Kysy työtä iltasella;
 Isännältä iltaseksi,
 Emännältä aamuseksi:
 "Kull' on työlle uusi orja,
 Raaolle rahan alanen?"

25. Pantu on lapsen katsantohon,
 Sormipienen souantahan.
 Katso laſta, kaiwo silmät,
 Syötti laſta, söi itsekki,
 Lapsen tauilla tapatti,
 30. Kätkyen tulella poltti.

Jo päiwänä toisentena
 Kysy työtä iltasella,
 Isännältä iltaseksi,

Nittonde Runan.

Kullervo, Kalevas ättling,
 När han af sin moder föddes
 Och var blott tre nätter gammal,
 Slet sin lindas bindlar sönder
 Och sig höjde upp på täcket.
 God han lofvade att blifva,
 Duglighet hos gossen röjdes;
 Man till Ryssland honom förde,
 Såldde honom i Karelen
 Bort åt smeden Ilmarinen.
 Hvad gaf smeden väl för honom?
 Mycket smeden gaf för honom:
 Tvenne sönderbrända kittlar,
 Trenne obrukbara grytor,
 Fem utslitna, gamla lior,
 Sex till spillo gifna gräfteor.

Då Kalevas sköna ättling
 Till sitt nya hemviſt kommit,
 Ren mot förſta dagens afton
 Efter arbete han frågar
 Af sin husbonde för qvällen
 Och för morgon' af sin matmor:
 "Till hvad verk skall nya trälen,
 Till hvad arbete den köpta?"

Han är satt att vagga barnet,
 Barnet med de smala fingrar,
 Men han ſtinger ut dess ögon
 Och dess föda sjelf förtärer,
 Dödar barnet genom sjukdom,
 Bränner upp dess lilla vagga.

Mot den andra dagens afton
 Efter arbete han frågar
 Af sin hosbonde för qvällen

35.	Emännältä aamuseksi:
”Kull’ on työlle uusi orja,
Raaolle rahan alanen?”	Och för morgon’ af sin matmor:
”Till hvad verk skall nya trälen,
Till hvad arbete den köpta?”
40.	Pantu on kasken kaahantahan,
Solkikoiwun sorrantahan.
Sorti puuta kaksi kolme,
Kawahutti kannon päähän,
Niin huhuta huiahutti,
Wihellytti, wierehytti:
”Sini kaski kaatuohon,
Koiwu solki sortuohon,
45. Kuni ääni kuuluohon,
Kuni wierrehe wihellys.
Elköhön wesa wenyö,
Kanto kaswao ikänä,
Kaskessa Kalewan pojan,
50. Solen kullan sorrannassa.
Hywän ottaoon orahan,
Elköhön tereä tehkö.”	Får ett svedjeland att rödja,
Sänds att fälla timmer-björkar;
Nedhögg björkar tvenne, trenne,
Slog sin yxe vid en stubbe.
Höjer så sin röst och ropar,
Låter gällt en hwissling ljuda:
”Må den dunkla skogen falla,
Må de stora björkar brytas,
När min stämman höres skalla,
När min gälla hwissling ljuder,
Nya skott må aldrig utslå,
Aldrig spira fram ur stubben
På den svedja, som är nedfäld
Af en man med gyllne spännen.
Herrlig brodd må svedjan skjuta,
Ax der må dock aldrig frodas.”
55.	Jo päiwänä kolmantena
Kysy työtä iltasella,
Isännältä iltaseksi,
Emännältä aamuseksi:
”Kulle työlle uusi orja,
Raaolle rahan alanen?”	Mot den tredje dagens afton
Efter arbete han frågar
Af sin husbonde för qvällen
Och för morgon’ af sin matmor:
”Till hvad verk skall nya trälen,
Till hvad arbete den köpta?”
60.	Pantu on aian panentahan.
Jopa aitoa panewi,
Kohastansa kokkahongat
Aiaksiks’ asettelewi,
Kokonansa korpikuuset
Seipähiksi piistelewi,
65. Witsasteli maan maoilla,
Wyötti kyillä käärmehillä,
Sisiliskoilla siteli,
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Ku ei lintuna kohonne,	Får ett gärde till att bygga,
Och han bygger der sitt gärde,
Bryter ned de största furar,
Dem till gärdsel-trådor radar,
Tager grofva öken-granar
Och till gärdsgårds-störar ställer,
Sammanfogar dem med ormar,
Lindar om med etter-ormar
Och ihop med ödlor binder,
Tar till ordet sjelf och säger:
”Hvilken ej, som fågeln, flyger,

70.	Kahen siiwen siuotelle,
Elköhön ylitse saako
Aiaſta Kalewan pojan.”	Hviner fram med tvenne vingar,
Må ej tänka på att komma
Öfver gärdet, som jag uppreſt.”
75.	Jo päiwänä neljäntenä
Kysy työtä iltasella,
Isännältä iltaseksi,
Emännältä aamuseksi:
”Työ orjan nimettäöhön,
Nimi työlle pantaohon.”	Mot den fjerde dagens afton
Efter arbete han frågar
Af sin hosbonde för qvällen
Och för morgon’ af sin matmor:
”Trälens arbete må nämnas
Må med ord tillkännagifvas.”
80.	Pantu on nuotan souantahan.
Se kaunis Kalewan poika
Jo on nuotan souannassa,
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Souanko wäen mukahan,
Wai souan asun mukahan?”	Skickas ut att ro en notbåt,
Nu Kalevas sköna ättling
Ned vid årarna sig sätter,
Yttrar sjelf ett ord och säger:
”Ror jag efter min förmåga
Eller blott, som saken fordrar?”
85.	Perimies Pelosen poika
Se on warsin wastaeli,
Sanan wirkko, noin nimesi:
”Jos souat wäen mukahan,
Weät miehuen nojassa,
90. Wäh’ on orjalla wäkeä.”	Pelonen, som satt i ſtyret,
Hof sin ſtämma ſtraxt till gensvar,
Yttrade ett ord och sade:
”Ror du efter din förmåga,
Lägger ut din hela manskraft
Ringa är dock trälens ſtyrka.”
95.	Se kaunis Kalewan poika
Jo souti wäen mukahan,
Weti miehuen nojassa;
Wenon haapasen hajotti,
Katajaiset kaaret katko,
Katajahan kaiken kaato.	Sjelf Kalevas sköna ättling
Ror nu efter sin förmåga,
Lägger ut sin hela manskraft;
Båten utaf asp han söndrar,
Bryter vrängerna af enträd
Och förstör det hela fänget.
100.	Jo päiwänä wiientenä
Kysy työtä iltasella,
Isännältä iltaseksi,
Emännältä aamuseksi:
”Työ orjan nimettäöhön,
Nimi työlle pantaohon.”	Mot den femte dagens afton
Efter arbete han frågar
Af sin hosbonde för qvällen
Och för morgon’ af sin matmor:
”Trälens arbete må nämnas,
Må med ord tillkännagifvas.”

<p>Pantu on nuotan tarwontahan;
Jo on nuotan tarwonnassa.
105. Sanan Wirkko, noin nimesi:
”Tarwonko wäen mukahan,
Panen miehuen nojassa,
Wai tarwon asun mukahan?”</p>	<p>Derpå sänds han ut att pulsa,
Och att pulsa nu han börjar,
Yttrar då ett ord och säger:
”Pulsar jag med all min styrka,
Stöter med min hela manskraft,
Eller blott, som saken fordrar?”</p>
<p>110. Wetäjä Wenarin poika
Se on warsin wastaeli,
Sanan Wirkko, noin nimesi:
”Jos tarwot wäen mukahan
Panet miehuen nojassa,
Wäh’ on orjalla wäkeä.”</p>	<p>Wenari, som noten drager,
Hof sin stämman straxt till gensvar,
Yttrade ett ord och sade:
”Pulsar du med all din styrka,
Stöter med din hela manskraft,
Ringa är dock trälens styrka.”</p>
<p>115. Se kaunis Kalewan poika
Koppasi mäeltä männyn,
Kiwen kirstoksi rakenti,
Paaen paino tarpomeksi,
Hongan warreksi hotasi.
120. Tarpowi wäen mukahan,
Pani miehuen nojassa,
Tarpo nuotan tappuroiksi,
Ween welliksi seotti,
Kalat liiwaksi litsotti.</p>	<p>Nu Kalevas sköna ättling
Ryckte upp en tall på backen,
Gjorde pulsskaft af en fura
Och en sten i spetsen ställde,
Tog till pulsens knopp en klippa.
Pulsar så med all sin styrka,
Stöter med sin hela manskraft,
Och till blå han noten rifver,
Grumlar vattnet upp till velling,
Fisken till en slem förvandlar.</p>
<p>125. Niin päiwänä kuuentena
Kysy työtä iltasella,
Isännältä iltaseksi,
Emännältä aamuseksi:
”Työ orjan nimettäöhön,
130. Nimi työlle pantaohon.”</p>	<p>Mot den sjetta dagens afton
Efter arbete han frågar
Af sin hosbonde för qvällen
Och för morgon’ af sin matmor:
”Trälens arbete må nämnas,
Må med ord tillkännagifvas.”</p>
<p>Pantu on karjan paimenehen,
Saatuu lehmien ajohon.
Mit’ on orjalle osaksi,
Ewähäksi paimenelle?
135. Seppo Ilmarin emäntä
Leiwän leipowi lewiän,
Alle kaurasen asetti,
Päälle wehnäsen wenytti,</p>	<p>Får en boskapsdrift att valla,
Får en hjord af kor att drifva;
Hvad får trälen på sin andel,
Hvad till vägkošt ges åt herden?
Smeden Ilmaris värdinna
Bakade en väldig kaka,
Lade hafra under brödet,
Bredde hvetemjöl deröfver</p>

<p>140. Kiwen kuorien keselle.
Pani orjalle osaksi,
Ewähäksi paimenelle,
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Ellös tätä ennen syökö,
Karjan mentyä metsälle.”</p>	<p>Och en sten i midten gömde,
Gaf så den till trälens andel,
Gaf till vägkost åt sin herde.
Tog till ordet sjelf och sade:
”Detta må ej förr du äta,
Än min hjord till skogen kommit.”</p>
<p>145. Siitä Ilmarin emäntä
Laski karjan laitumelle,
Sanowi sanalla tuolla,
Lausu tuolla lausehella:
”Työnnän lehmäni leholle,
150. Hajasarwet haawikolle;
Suwetar waliwo waimo,
Etelätär luonnon eukko!
Käy sä karja katsomassa,
Wiitsimäss’ emännän wilja.
155. Kun katsoit katoksen alla,
Niin katso katottomassa,
Kuni hoijit huonehessa,
Nini hoia hongikossa,
Jotta karja kaunistuisi,
160. Eistöysi emännän wilja,
Ennen käymistä emännän,
Katsomista karjan piian,
Emännän epäpätösen,
Ylen kainun karjan piian.</p>	<p>Derpå Ilmaris värdinna
Sände hjorden ut på bete.
Höjande sin röst hon sade,
Talade med dessa orden:
”Korna sänder jag i löfskog,
De behornade på asfalt;
Suvetar, du sköna qvinna,
Etelä, naturens moder!
Gå att taga vård om hjorden,
Att värdinnans boskap vakta;
Som du under tak den vaktar,
Så den vakta i det fria,
Som du inom hus den vårdar,
Så i furuskog den vårda,
På det driften må förskönas,
Boskapshjorden vackert frodas,
Tills värdinnan går att se den,
Dejan går att den betrakta, –
Den odugliga värdinnan
Och den alltför stränga dejan.</p>
<p>165. Suwetar waliwo waimo,
Etelätär luonnon eukko!
Syöttele metisin syömin,
Juottele metisin juomin;
Syötä kullaišta kuloa,
170. Hopiaišta heinän päätä,
Nurmelta mesinukalta,
Metiseltä mättähältä.
Ota torwi tuolta maalta,
Tuolta tuomikkopurolta,
175. Puhu tuohon torwehesi,
Kumahuta kuuluhusi.</p>	<p>Suvetar, du sköna qvinna,
Etelä, naturens moder!
Honungsmat låt hjorden äta,
Låt den även honung dricka,
Mata mina kor med gullgräs,
Gif dem silfvergräs till föda
Från den honungsrika lindan,
Fältets honungssöta tufva.
Tag ett vallhorn ifrån fjerran,
Från den häggbevuxna däliden;
Sen må du i hornet blåsa.
Låta luren mäktigt ljuda,</p>

180. Puhu kummut kukkahaksi,
 Ahowieret armahaksi,
 Suowieret sulaksi meeksi,
 Hetewieret wierteheksi.
 Tuoppa tänne tuorehesi,
 Kulettele kultiasi,
 Koskilta kohisewilta,
 Kanarwan kukattarilta,
 185. Heinän helpheittärltä,
 Taiwahan nawattarilta.
 Kaiwo kultanen kuwoa
 Kahen puolin karjan maita,
 Jošta karja wettä joisi,
 190. Simoa siretteleisi,
 Utarihin uhkuwihin,
 Nisihin pakottawihin.
 Paa nisät pakottamahan,
 Utarehet uhkumahan,
 195. Puhumahan maitoputket,
 Maitohurstit huokomahan.

200. Paljo on niitä ja pahoja,
 Kut maion Manalle wiewät,
 Lehmän tuoman Tuonelahan;
 Wäh' on niitä ja hywiä,
 Kut maion Manalta saawat,
 Lehmän tuoman Tuonelašta.
 En minä kysy kylästä,
 205. Taho toisešta talošta,
 Saan minä Manalta maion,
 Lehmän tuoman Tuonelašta.

210. Suwetar waliwo waimo.
 Etelätär luonnon eukko.
 Heruttele Hermikkiä,
 Tuoruštele Tuorikkia,
 Herasešta hettehešta,
 Metiseltä mättäähältä;
 Tuoa maitoset maruet,
 Tuoa uhkuwat utaret,

Så att kullar blomsterklädas,
 Svedjelunders kanter prydas,
 Kärr af idel honung drypa,
 Vört vid källors bräddar växer.
 För så hit det färska gräset,
 Hemta hit de gyllne blomster
 Ifrån strida forssars närhet,
 Ifrån ljungens blomster-jungfrur,
 Från de mör, som gräset värda,
 Mör, som bo vid himla-midten.
 Bilda äfven gyllne brunnar
 Uppå fältets begge sidor,
 Att min hjord ur dem får dricka,
 Får med ljufwa honungssaften
 Sina juftrar ymnigt fylla,
 Spenarna till stindheth bringa.
 Gör dess spenar du till stinda,
 Låt dess juftrar ymnigt svälla,
 Sätt dess mjölkror till att sorla
 Och dess juftrar till att sucka.

Många äro de och onda,
 Som till Tuoni mjölken föra,
 Kornas gåfwa till Manala;
 Ringa är de godas antal,
 Som från Tuoni hemta mjölken,
 Kornas gåfwa från Manala.
 Jag begär ej mjölk ur byen,
 Vill ej ha från andra gårdar,
 Nog jag mjölken får från Tuoni,
 Kornas gåfwa från Manala.

Suvetar, du sköna qvinna,
 Etelä, naturens moder!
 Hermikki med mjölk föröka,
 Fyll på Tuorikki dess juftrar
 Ur den vasslesöta källan,
 Från den honungsrika tufvan,
 Så att de med mjölkuppfyllda,
 Stinda juftrar återkomma

215.	Turpehišta tuorehišta,
Marehišta maemmišta,
Tänä suurena suwena,
Luojan hellennä kesänä.		Ifrån fältets gröna tufvor,
Från den friska betesmarken,
Under denna långa sommar,
Denna Skaparns varma sommar.
220.	Mielikki metsän emäntä,
Tellerwo Tapion neiti!
Utu paita helma hieno,
Hiwus kultanen koria;
Sie olet karjan kaitselia,
Wiitsiä emännän wiljan,	225.	Mielikki, du skogs-värdinna,
Tellervo, Tapios jungfru,
Len om linnet, fin om fällen,
Med de vackra, gyllne lockar!
Det är du, som vaktar hjorden,
Som värdinnans boskap vårdar
Uti Metsola det ljufva,
Det vaksamma Tapiola;
Vårda den med milda händer,
Aga den med lätta fingrar,
Bringa så hvarenda afton
Hjorden hem med fulla spenar,
Spenar svällande och stinda,
Med af mjölk uppfyllda jufrar,
Till värdinnan, som den söker,
Som för hjorden är bekymrad.
230.	Mielosassa metsolassa,
Tarkassa Tapiolassa.
Kaitse kaunosin kätösin,
Somin sormin suoritellos,
Tuowos illalla kotihin,
Nisillä pakottawilla,
Tuntuwilla tummelilla,
Utarilla uhkuwilla,
Emännälle etsiwälle,
Muorille murehtiwalle.	240.	Kuippana, du skogens konung,
Skogens milda, vackra gråskägg!
Bryt ett spö af veka rönnen,
Tag af enträd dig ett gissel,
Ända bortom Tapio-berget,
Ifrån Linna bergets branter,
Drif dermed min hjord till gården,
Intill dess man badstun eldar.
Hem må hemmets hjordar komma,
Skogens hjordar gå till skogen.
235.	Kuippana metsän kuningas,
Metsän hippa halliparta!
Ota piiska pihlajainen,
Katajainen karjan ruoska,
Takoa Tapiowaaran,
Linnawaaran liepehiltä,
Aja karja kartanolle,
Saunan lämmitä panolle;
Kotihin kotonen karja,
Metsän karja metsolahan.	245.	Sköna Ohto, skogens äpple,
Trinda vandrare i skogen!
Låt oss nu en fast förlikning,
Låt en sommarfred oss sluta,
Att bestå vår hela lifstid,
Räcka under all vår lefnad.
Ej jag nekar dig att kringgå.
250.	Ohtonen metsän omena,
Metsän käyjä källeröinen.
Tehkämme sulat sowinnot,
Kesärauhat ratkoome,
Iäksemme, ilmaksemme,
Polweksemme, päiwiksemme
Emmä kiellä kiertämästä,		

- Karjaani katsomasta,
 Enkä käymästä epeä.
 Kiellän kielin koskemasta,
 255. Hammasten hajottamasta,
 Lihan keski liikkumasta.
 Weliseni, weitoseni,
 Mesikämmen kaunoseni!
 Elä sorra sontareittä,
 260. Kaaha maion kantajaa.
 Kun sa kuulet karjan kellon,
 Helkkäwän heliän kellon,
 Ruosterauan raikkauwan;
 Toki korpehen kokeos,
 265. Saaos sammalhuonehesen.
 Käyös kaiten karjan maita,
 Piilten piimäkankahia,
 Kierten kellojen remua.
 Karjan käyessä mäkeä,
 270. Astu sie mäen alatse;
 Karjan käyessä alatse,
 Mene sie mäkeä myöten;
 Kule siikana siwutse,
 Wetelete ween kalana,
 275. Jott' ei karja koipahtuisi,
 Wikoisi emännän wilja,
 Pieni wilja pillaštuisi.
 Anna suot sopusin olla,
 Salot kaikki kaunihina;
 280. Anna käyä käyräsarwen,
 Sontareien sorkutella,
 Käyä soita, käyä maita,
 Käyä korwen kankahia,
 Ettet koske konnanana,
 285. Liikuta lipeänänä.
 Jos sulle halu tulisi,
 Hampahat haluttelisi;
 Hakkoa lahoa puuta,
 Murra muurahaiskekoa.
 290. Metsolan metinen amme
 Hapata hihittlewi
- Att beskåda mina hjordar
 Och till boskapsdriften komma,
 Men att röra dem med tunga,
 Att med tänderna dem kringströ
 Och att slita sjelfva köttet.
 Du min vän, min goda broder,
 O du honungstass, du sköna!
 Krossa ej de krökta benen,
 Korna, hvilka mjölk mig gifva.
 När du skällans ljud förnimmer,
 Hör den gälla klockan ljuda,
 Rostbetäckta kläppen skrälla,
 Hašta bort till ödemarken,
 I din boning utaf mossa;
 Undvik hjordens betesmarker,
 Hemligt smyg förbi dess mjölk-fält,
 Sky den nejd, der skällor ljuda.
 Vandrar hjorden uppå backen,
 Må du vandra under backen,
 Vandrar hjorden under backen,
 Så må du på backen vandra;
 Siken lik förbi du hašta,
 Drag dig undan liksom fisken,
 Att ej driften måtte stupa,
 Bort värdinnans boskap hašta,
 Klena hjorden skygga undan.
 Fredade lät kärren vara,
 Ökenskogarna i fågring,
 Låt de böjda hornen färdas,
 Krökta benen makligt skrida,
 Öfver mark och mossor vandra,
 Vandra öfver öken-moar,
 Utan att du alls dem vidrör,
 Skadar dem det allraminsta.
 Om en lust dig skulle gripa,
 Tänderna en åträ känna,
 Hugg då uti murkna stubbar,
 Gör då anfall på en myrstack.
 Uti Metsola ett mjödkar
 Håller på att häftigt jäsa

295. Kultasella kunnahalla,
 Hopeaisella mäellä,
 Alla kuusen kukkalatwan,
 Alla pehkowan petäjän.
 Siin' on syöä syölähäнки,
 Juoa miehen juolahanki,
 Eikä syöen syömät puutu,
 Juoen juomiset wähene.
 300. Niin teemmä iki sowinnot,
 Iki rauhat ratkoamme;
 Yhet maat, eri ewähät,
 Sowun kullaki sioa.

305. Waan jos tahtonet tapella,
 Soisitse soan eleä,
 Niin tapellos talwikauet,
 Lumiajat luskaellos.
 Kesän tullen, suon sulaten,
 310. Lätäköien lämmitessä,
 Ellös tullo näille maille,
 Näille karjan kantamille.

315. Omp' on maata muuallaki,
 Tarhoa taempanaki,
 Juosta miehen joutilahan.
 Kun ma ohtona olisin,
 Mesikämmennä käwisin,
 Emmä noišta noin olisi
 Aina akkojen jaloissa;
 320. Käpy on kangas käyäkseksi,
 Sormin sorkutellaksesi.
 Ota juoni juostaksesi,
 Polku poimetellaksesi,
 Tuonne Manalan metsälle,
 Tahi Kalman kankahalle,
 325. Siell' on Kirjos, siellä Karjos,
 Rautasissa rahkehissa,
 Kymmenissä kytkyissä.
 Siellä laihatki lihowat,
 Lihawaksi luutki saawat.

På den gulduppfyllda hympeln,
 På den silfverrika kullen,
 Under granens blomsterkrona,
 Under tallens rika grenar.
 Der har ock en glupsk att äta,
 Har en fråssare att sluka,
 Utan att der maten tryter,
 Eller drycken blir förminskad.
 Så må vi förlikning ingå
 Och en fred för evigt sluta.
 Samma mark, men särskild vägkost,
 Rum i endragt ha vi begge.

Men om du är böjd för fejder,
 Om du vill på krigsfot lefva,
 Så må vintrarna du kämpa,
 Slåss, då snö än finns på marken,
 Men då sommarn börjar nalkas,
 Mossor tina, källor ljummas,
 Kom ej mer till dessa nejder,
 Till de fält, min hjord beträder.

Mark ju finns ock annorstädes,
 Boskapsgårdar längre borta,
 Der en sysslolös kan vandra.
 Om en björn jag skulle vara,
 Om en honungstass jag vore,
 Ej på detta vis jag lefde,
 Städse uti qvinnors fötter;
 Du har kotte-fält att vandra,
 Stiga på med dina tassar.
 Spring med skyndsamhet en sträcka,
 Ila fram uppå en gångstig
 Hän till skogen i Manala
 Eller bort till Kalmas moar.
 Der är Kirjos, der är Karjos
 Uti jernbesmida remmar,
 Uti tiotal af klafband;
 Der bli magra äfven feta,
 Frodas de, som ben blott äro.

- 394 Sic!
 395 Castrén's correction:
Mausiainen || *Mauriainen*.

330.	Kiwiksi minun omani, Kannon päiksi kaunihini, Kuusiaisen kulkiessa, Matkatessa Mausiaisens ³⁹⁴ !	Mina kor till sten må bytas, Må de sköna blifva stubbar, Vid det Kuusiainen färdas, Mausiainen ³⁹⁵ är på vandring.
335.	Josp' on tullet näille maille, Sattunet saloille näille, Tääll' ompi osawat waimot, Emännät alinomaset, Jotka tiesi turmelewi, 340. Matkasi pahoin panewi, Ettet koske konnanana, Rupia rumanakana, Ylitse tahon jumalan, Päitse auwon autuahan.	Om till dessa fält du kommer, Råkar gå till dessa öknar, Qvinnor kunniga här finnas, Finnas åldriga värdinnor, Hvilka nog din väg förderfva Och så illa dig behandla, Att ej någonsin du skadar, Ej ens i din grymma vildhet, Tvertemot den högstes vilja, Utan tillstånd af den sälle.
345.	Lepy nyt lehto, kostu korpi, Lempiä salo sininen, Anna rauha raawahille, Sontareisille sowinto, Tänä suurena suwena, Herran hellennä kesänä. 350. Kuippana metsän kuningas, Hongatar salon emäntä! Korjale koiriasi, Raiwaele rakkiasi; Kätke koirasi kolohon, 355. Rakkisi rapaja kiinni, Kultasihin kytkyihin, Hihnihin hopeisiin. Kätke kynnet karwohinsa, Hampahat ikenihinsä, 360. Syökse kultanen korento Läpi luišten leukaluien, Etei liiku luiset leuat, Eikä hampahat hajoa. Pane panta pihlajainen 365. Ympäri nenän nykerän, Kun ei pihlaja pitäne, Niin sä waskesta walaos;	Blidkens skogar, blidkens lunder, Var mig blid, du dunkla öken, Fred åt hjordarna förunna, Lef med mina kor i endragt, Under denna långa sommar, Denna Skaparns varma sommar. Kuippana, du skogens konung, Hongatar, du öknens drottning! Tagen vård om edra hundar, Edra rackor väl bevaren, Döljen hundarna i grottan, Binden fast de onda rackor Uti guldbesmidda halsband, Uti sköna silfver-remmar. Gömmen klorna inom håret, Betarna i deras tandkött. Drifven sedan in en gullstång Genom benuppfyllda käften, Så att käftens ben ej rubbas, Tänderna i munnen skiljas. Binden än ett band af rönnen Rundt omkring den platta nosen; Om ej rönnen skulle hålla, Gjuten då ett band af koppar;

370. Jos ei waski wahwa liene,
 Sitte rauasta rakenna;
 Waan jos rauan ratkassehe,
 Wielä mennehe wioille,
 Suuhunsa tulinen tulppa,
 Lemmon lukko leuoullensa,
 Ettei leukaluut lewiä,
 375. Eikä hampahat hajoa.”

Sillä Ilmarin emäntä
 Laski karjan laitumelle,
 Hajasarwet haawikolle,
 Pani paimenen perähän.

380. Kullerwo Kalewan poika
 Ajo lehmät suota myöten,
 Itse kangašta kaputti,
 Ištu mäelle mättähälle,
 Pääty päiwän rintehesen.
 385. Siinä laulo, noin saneli:
 ”Kule päiwä kuusikolle,
 Wiere wehnäwiiakolle,
 Karkoa katajikolle,
 Päästä paimenta kotia.”

390. Jo emäntä koista huuhu,
 Sanan wirkki, noin nimesi:
 ”Aik’ on syöä uuen orjan,
 Rawita rahan alasen.”

395. Se kaunis Kalewan poika
 Otti leipänsä powesta,
 Weitsen wyöltänsä wetäwi
 Leipä leikkaellaksensa.
 Weti weitsensä kiwehen,
 Karahutti kalliohon;
 400. Murti suuta, murti päätä,
 Murti muštoa hawenta,
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 ”Millä maksan naisen naurun,

Vore kopparn icke stadig,
 Utaf jern då bandet reden;
 Om de jernet sönderslita,
 Ännu detta hand förderfva,
 Må då eld i munnen bringas,
 Lempos lås för käften sättas,
 Att ej deras käftben widgas,
 Att ej tänderna må skiljas.”

Dermed Ilmaris värdinna
 Sände korna ut på bete,
 De behornade på aspfält,
 Hade herden att dem valla.

Kullervo, Kalevas ättling,
 Drifver korna fram längs mossan,
 Sjelf på torra heden springer,
 Sätter sig på kullens tufva,
 På en plats för solen öppen,
 Qväder der och säger detta:
 ”Gå nu ned, du sol, i granskog,
 Rulla dig till hvete-landet,
 Ibland enrisbuskar hašta,
 Herden släpp till hemmet åter.”

Men från hemmet qvad värdinnan,
 Ytrade ett ord och sade:
 ”Det är tid för nya trälen,
 För den köpta att sig mäta.”

Nu Kalevas sköna ättling
 Tager brödet fram ur barmen,
 Drar ifrån sin gördel knifven
 För att sönderskära brödet.
 Skar så med sin knif i stenen,
 Ristade mot hårda klippan,
 Vred sin mun, sitt hufvud rörde,
 Skakade det svarta håret,
 Tog till ordet sjelf och sade:
 ”Hur skall qvinnans hån jag gälda,

405. Naisen naurun, piian pilkan,
Emmännän pahan piännän?
Millä jaksan, sillä maksan:
Lehmät metsähän lewitän,
Ajan suolle sontareiet,
Maion antajat aholle,
410. Työnnän kontiot kotihin,
Suet kytken kartanolle.”

Kulki päiwä kuusikolle,
Wieri wehnäwiakolle,
Karkasi katajikolle;
415. Lehmät metsähän lewitti,
Ajo suolle sontareiet,
Maion antajat aholle,
Työnti kontiot kotihin,
Kirjokarjan kartanolle.
420. Niin hän neuo karhujansa,
Susiansa suin puheli:
”Repäse emännän reisi,
Pure puoli pohkiota.”

425. Teki luikun lehmän luišta,
Härän sarwesta helinän,
Soiton sorkasta wasikan.
Tuolla soitteli somašti,
Kalahutti kaunihišti,
Kolmašti kotimäellä,
430. Kuuešti kujan perällä.

Sano Ilmarin emäntä:
”Ole kiitetty Jumala!
Torwi soipi, karja saapi,
Mišt’ on orja sarwen saanut,
435. Rautio tasasen torwen?
Puhki korwani puhuwi,
Läpi pääni läylentäwi.”

Se kaunis Kalewan poika
Itse tuon sanoiksi wirkki:

Gälda qvinnans spott och löje,
Min värdinnas usla fågnad?
Så jag gäldar, som jag mäktar:
Korna skingrar jag i skogen,
Kör i kärret krökta benen,
Jagar driften uppå svedjan,
Drifver björnar hem till gården,
Binder vargar fast med klafve.”

Solen sjunker ned i granskog,
Rullar sig till hvete-landet,
Ibland enrisbuskar haftar;
Korna han i granskog skingrar,
Kör i kärret krökta benen,
Jagar driften uppå svedjan,
Drifver björnar så till hemmet,
Jagar vargar uppå gården.
Undervisar sina björnar,
Talar så till sina vargar:
”Sliten låret af värdinnan,
Biten af den halfva vaden.”

Gjorde så en lur af koben,
Utaf oxens horn en pipa,
Herda-flöjt utaf en kalffot.
Och han spelar dermed skickligt,
Låter luren vackert ljuda
Uppå hemmets berg tre gånger,
Gånger sex vid tågets ända.

Sade Ilmaris värdinna:
”Nu, o Gud, du prisad vare,
Luren ljuder, hjorden kommer,
Men hvar fick väl trälen hornet,
Hvar fick smeden släta luren?
Öronhinnorna den spränger,
Riåter tvert igenom hufvet.”

Nu Kalevas sköna ättling
Sjelf till orda tog och sade:

440. ”Suolt’ on orja sarwen saanut,
Torwen tuonut tuomikolta;
Mää emäntä lypsämähän,
Raawahat rawitsemahan.”

445. Siitä Ilmarin emäntä
Käski muorin lypsämähän:
”Käyppä muori lypsämähän,
Raawahat rawitsemahan.”

Muori tuon sanoiksi wirkki:
450. ”Ainapa hywä emäntä
Itse ennen lehmät lypsi,
Itse raawahat rakenti.”

455. Siitä Ilmarin emäntä
Käwi lehmät lypsämähän,
Raawahat rawitsemahan:
”Woipa lehmäni suloset,
Kaikk’ on ilweksen iholla,
Karwalla metsän kapehen,
Metsän uuhen untuwalla,
Utarilla uhkuwilla,
460. Nisillä pakottawilla.”

465. Lyhmištihen lypsämähän,
Kallištihen katsomahan;
Tarttu karhu kantapäähän,
Susi suin rewittewi,
Repäsi emännen reien,
Katko kaikki kantasuonet.

470. Kullerwo Kalewan poika
Sillä košti piian pilkan,
Piian pilkan, naisen naurun,
Pahan waimon palkan makso;
Pišti pillit säkkihinsä,
Läksi soitellen sotahan,
Kullotellen wainotielle.

”Trälen tog sin lur från kärret,
Från den häggbevuxna skogen,
Gå värdinna nu att mjölka,
Gå att mäta boskapshjorden.”

Derpå Ilmaris värdinna
Beder gamla mor att mjölka:
”Gå du, gamla mor, att mjölka,
Gå att mäta boskapshjorden.”

Hon till orda tog och sade:
”Städse sjelf en god värdinna
Fordom sina kor ju mjölkat,
Sjelf hon skött om boskapshjorden.”

Derpå Ilmaris värdinna
Sig beger att korna mjölka,
Går att mäta boskapshjorden:
”Ve dock, mina kor, de sköna,
Alla varglons hull de hafva,
De med vilddjurs hår betäckas,
Bära fjun af skogens tacka.
Stinda äro deras juftrar,
Deras spenar ymnigt svällda.”

Lutade sig ned att mjölka,
Böjde sig för att beskåda,
Björnen hugger uti hälen,
Vargen griper i med munnen,
Rifver låret af värdinnan,
Alla hälens senor sliter.

Kullervo, Kalevas ättling,
Dermed qvinnans hån nu gäldar,
Gäldar hennes spott och löje,
Onda qvinnans lön betalar,
Sticker piporna i säcken,
Sig med spel till krig begifver,
Vandrar tutande till härnad.

475.	Siitä Ilmarin emäntä
Ukkoa rukoelewi:
”Oi Ukko yli jumala!
Tapa sie Kalewan poika
Rakehilla rautasilla,
Niekloilla teräsenillä,
480. Suurilla sotakeoilla,
Wainoteillä waikehilla.”	Derpå Ilmaris värdinna
Sänder upp en bön till Ukko:
”O du Ukko, högst bland Gudar!
Tag Kalevas son af daga,
Sargad utaf jerntungt hagel,
Nålars stålbesmida spetsar,
Uppå fasansfulla stridsfält,
Vid de svåra härnads-tågen.”
485.	Tuo kaunis Kalewan poika
Itse pääty kuulemahan,
Ukkoa rukoelewi:
”Oi Ukko yli jumala!
Tapa Ilmarin emäntä
Rakehilla rautasilla,
Niekloilla teräsenillä,
Kapehilla kartanoilla,
490. Oman pirttinsä pihalla.”	Men Kalevas sköna ättling
Råkade förnimma detta,
Sände då en bön till Ukko:
”O du Ukko, högst bland Gudar!
Döda Ilmaris värdinna,
Sargad utaf jerntungt hagel,
Nålars stålbesmida spetsar,
Uppå hennes trånga gårdar,
Framför hennes egen stuga.”
495.	Läksi soitellen sotahan;
Soitti soilla mennessänsä,
Patakoitteli palolla,
Kullerwoitti kankahalla.
Suo järähti, maa tärähti,
495. Kangas waštahan kalahti.	Och han drager nu till örlig,
Spelar vid sin färd på kärret,
Tutar uppå svedje-fältet,
Blåser i sin lur på heden.
Kärret skakas, marken dånar,
Genljud skallar ifrån heden.
500.	Sana saatihin jälestä:
”Maammosi kotona kuoli;
Käyppäs tuota katsomahan,
500. Kuten kuollut hauatahan.”	Bud man efter honom sände:
”Hemma dog din kära moder,
Skynda dit, att du får skåda,
Hur den döda läggs i grafven.”
505.	Se kaunis Kalewan poika
Hänpä warsin waštaeli:
”Josp’ on kuoli maammoseni,
Ompi han kotona tamma,
505. Millä maahan wietäöhö,
Hautahan hakattaoho.”	Men Kalevas sköna ättling
Svarar straxt och yttrar detta:
”Om hon dog, min kära moder,
Finnes väl ett sto där hemma,
Hvarmed hon till grafven föres,
Sänkes ned i jordens sköte.”
	Soitti suolla käyessänsä,
Kalahutti kankahalla;
Saatihin sana jälestä:	Spelar vid sin färd på kärret,
Blåser i sin lur på heden;
Bud man efter honom sände:

510. ”Kuoli taattosi kotona:
Käyppä tuota katsomahan,
Miten maahan wietänehe.”

Se kaunis Kalewan poika
Hänpä warsin waštaeli:
515. ”Josp’ on kuoli taattoseni,
Ompi han kotona ruunaa,
Millä maahan wietäöhö,
Hautahan hakattaoho.”

520. Soitti suolla mennessänsä,
Kankahalla käyessänsä;
Saatihin sana jälestä:
”Kuoli naisesi kotona;
Käyppä tuota katsomahan,
Miten maahan pantanehe.”

525. Se kaunis Kalewan poika
Hänpä tuon sanoiksi wirkki:
”Jos kuoli kotona nainen,
On orit kotona ollut,
Millä maahan wietäöhö,
530. Kalmahan kulettaoho.”

Meni soitellen sotahan,
Kullotellen wainoloihin,
Patakoitellen palolla,
Kullerwoiten kankahalla.

”Hemma dog din kära fader,
Skynda dit, att du får skåda,
Hur den döda förs i jorden.”

Men Kalevas sköna ättling
Svarar straxt och yttrar detta:
”Om han dog, min kära fader,
Finns en vallak³⁹⁶ väl der hemma,
Hvarmed han i grafven föres,
Sänkes ned i jordens sköte.”

Spelar vid sin färd på kärret,
Tutar vandrande på heden:
Bud man efter honom sände:
”Nu din hustru dött der hemma,
Skynda dit, att du får skåda,
Huru hon i mulden lägges.”

Men Kalevas sköna ättling
Yttrade ett ord och sade:
”Om min hustru dött i hemmet,
Har en häst der hemma funnits,
Hvarmed hon kan fås i jorden,
Sänkas ned i Kalmas boning.”

Och han drar med spel till örlig,
Färdas tutande till härnad,
Spelar uppå svedje-fältet,
Blåser i sin lur på heden.

396 Castrén’s correction:
vallak || *valak*.

- 397 Castrén published the translation of the 20th song in *Borgå Tidning* 1840/17. Only the diverging lines have been indicated here.
- 398 Castrén 1840: *Icke alls den andra dagen, / Ej den andra, ej den tredje* (lines 9–10).
- 399 Castrén 1840: *Raskt arbete lönta drängar*.
- 400 Castrén 1840: *Utan handskar uppå händer, / Utan hattar öfver skuldror* (lines 31–32).

Kaksikymmenes Runo.

- Siitä seppo Ilmarinen
Naišta itki illat kaiket,
Itki yöhyet enemmän,
Huomeniset huokaeli,
5. Kun oli kaunis kaatununna,
Kanssa Kalmahan katettu.
Eipä kääntynyt käessä
Waskinen wasaran warsi,
Päiwän päästä ollenkana,
10. Eikä päiwän, eikä toisen.
Sano seppo Ilmarinen:
”En tieä poloinen poika,
Miten olla, kuin eleä;
Walwon yön eli makoan,
15. Äiä on työtä, tunti tuhma,
Waiwoja matala mahti.”
- Poimi kultia merestä,
Hopehia lainehilta,
Keräsi kekosen puita,
20. Kolmekymmentä rekeä.
Puut on poltti hiililöiksi,
Hiilet ahjohon ajeli.
Tunki kultia tulehen,
Hopehia hiiloksehen,
25. Sykysyisen uuhen werran,
Werran talwisen jäniksen,
Otti orjat lietsomahan,
Palkkalaiset painamahan.
- Orjat lietso leyhytteli,
30. Painaeli palkkalaiset,
Kintahattomin kätösin,
Hatuttoman hartioisen
Talwisella taiwahalla.

Tjugonde Runan.³⁹⁷

- Gret så smeden Ilmarinen,
Gret och sörjde hvarje afton,
Ännu mer han gret om natten,
Suckade till ljusa dagen,
Då hans maka var försvunnen
Och i mullen lagd den sköna.
Icke rördes uti handen
Hammarns skaft, det kopparsmidda,
Icke alls den första dagen,
Ej den första, ej den andra.³⁹⁸
Sade smeden Ilmarinen:
”Ve mig arme man! jag vet ej,
Hur att vara, hur att lefva;
Natten ligger jag och vakar,
Ringa är min kraft, min insigt
Svag och mödosamt mitt arbet’.”
- Går att plocka guld ur hafvet,
Silfver ifrån djupa böljan,
Samlar träd i stora högar,
Fulla tretti’ lass han släpar,
Bränner så till kol dem alla
Och i essjan vräker kolen.
Föser sedan guld i elden,
Silfver ibland brända kolen.
Med ett får om hösten lika,
Lika med en vinter-hare.
- Tar så trälar till att pušta,
Lönta drängar till att trycka.
Trälar pušta oförtrutet,
Raskt de lönta drängar trycka –³⁹⁹
Utan handskar uppå handen,
Utan hattar öfver hjessan,⁴⁰⁰
Under kalla vinter-himmeln.

35. Itse seppo Ilmarinen
Naišta kullaišta kyhäsi,
Hopiaišta huolitteli.

40. Ei orjat hyvästi lietso,
Eikä paina palkkalaiset.
Itse löihen lietsomahan,
Lietso kerran löyhäytti,
Lietso toisen löyhäytti;
Niin kerralla kolmannella
Katso ahjonsa alusta,
Lietsimensä liepehiä.

45. Miekka tungeksen tulesta,
Terä kulta kuumoksesta;
On miekka hyvän näkönen,
Waan miekka pahan tapanen,
Joka päiwä miehen tappo,
50. Parahana kaksi miestä.
Sen orjat hywin hyvästy,
Muu miero pahoin pahaštu.

55. Itse seppo Ilmarinen
Tunki miekkansa tulehen,
Terän kulta kuumoksehen,
Liitti kultia lisäksi;
Kultia kypärin täyen,
Hopehia huowan täyen.
60. Otti orjat lietsomahan,
Palkkalaiset painamahan.
Orjat lietso löyhytteli,
Painaeli palkkalaiset,
Kintahattomin kätösin,
Hatuttoman hartioisen,
65. Talwisella taiwahalla.
Itse seppo Ilmarinen
Tako kullaišta kuwoa,
Hopiaišta morsianta.

Sjelf han, smeden Ilmarinen,
Smider sig af guld en hustru,⁴⁰¹
Vill en brud af silfver bilda.

Men nu pušta trälär dåligt,
Kraftlöst trycka lönta drängar.
Sjelf han tar sig för' att pušta,
Hurtigt puštar Ilmarinen,
Puštar en gång, puštar tvenne,
Redan efter tredje gången
Skådar han i essjans botten,
Synar långsät bälgens bräddar.⁴⁰²

Spratt ur elden fram en klinga,
Gyllne klinga utur glöden,
Skön är klingan till att skåda,
Men den har dock onda seder:
Dödar en man⁴⁰³ alla dagar,
Dödar tvenne på de bästa.
Trälarne åt klingan gladdes,
*Men af harm greps smedens sinne.

Sjelf han, smeden Ilmarinen,
Stack sitt svärd i elden åter,
Gyllne klingan uti glöden,
Bragte mera guld i elden –
Guld, så mycket mössan rymde
Och hattkupan full af silfver.
Tog så trälär till att pušta,
Lönta drängar till att trycka.⁴⁰⁴
Trälär pušta oförtrutet,
Raskt de lönta drängar trycka –⁴⁰⁵
Utan handskar uppå handen,
Utan hattar öfver hjessan⁴⁰⁶,
Under kalla vinter-himmeln.
Sjelf han, smeden Ilmarinen,
Smider sig af guld en hustru,⁴⁰⁷
Vill en brud af silfver bilda.

- 401 Castrén 1840: *Smider utaf guld en hustru.*
402 Castrén 1840: *Invid bälgens yttre bräddar.*
403 Castrén's correction: *en man || ett sto.*
404 Castrén 1840: *Lönta drängar att arbeta.*
405 Castrén 1840: *Raskt arbeta lönta drängar.*
406 Castrén 1840: *skuld-ror.*
407 Castrén 1840: *Smider utaf guld en hustru.*

- 408 Castrén 1840: *Invid bälgens yttre bräddar.*
 409 Castrén 1840: *Den guldmanige ur glöden.*
 410 Castrén's correction: *sinne: || sinne.*
 411 Castrén 1840: *lågan.*
 412 Castrén 1840: *Lönta drängar att arbeta.*
 413 Castrén 1840: *Raskt arbeta lönta drängar.*
 414 Castrén 1840: *händer.*
 415 Castrén 1840: *skuldror.*
 416 Castrén 1840: *Smider utaf guld en hustru.*

70. Ei orjat hywästi lietso,
 Eikä paina palkkalaiset.
 Itse löihen lietsomahan,
 Lietso kerran löyhäytti,
 Lietso toisen löyhäytti;
 Niin kerralla kolmannella
 75. Katso alle ahjoksensa,
 Lietsimensä liepehelle.

80. Ori tungeksen tulesta,
 Harja kulta kuumoksesta;
 On oro hyvän näkönen,
 Waan syän pahan tapanen,
 Joka päiwä tamman tappo,
 Parahana kaksi tappo.
 Sen orjat hywin hywästi,
 Muu miero pahoin pahaštu.

85. Se on seppo Ilmarinen
 Jo oron tulehan tunki,
 Harjan kulta kuumoksehen,
 Liitti kultia lisäksi;
 Kultia kypärin täyen,
 90. Hopehia huowan täyen.
 Otti orjat lietsomahan,
 Palkkalaiset painamahan.
 Orjat lietso löyhytteli,
 Painaeli palkkalaiset,
 95. Kintahattomin kätösin,
 Hatuttoman hartioisen,
 Talwisella taiwahalla.
 Itse seppo Ilmarinen
 Tako kullaišta kuwoa,
 100. Hopiaista morsianta.

105. Orjat lietso löyhytteli,
 Päiwät lietso, yöt lepäsi;
 Ei saa kullaišta kuwoa,
 Hopiaista morsianta.
 Siitä seppo Ilmarinen

Men nu pušta trälar dåligt,
 Kraftlöst pušta lönta drängar;
 Sjelf han tar sig för' att pušta,
 Hurtigt puštar Ilmarinen,
 Puštar en gång, puštar tvenne,
 Redan efter tredje gången
 Skådar han i essjans botten,
 Synar långsåt bälgens bräddar.⁴⁰⁸

Spratt ur elden fram en fåle,
 Hingst med gyllne man ur glöden;⁴⁰⁹
 Skön är hingsten till att skåda,
 Ilskefullt dock är dess sinne:⁴¹⁰
 Dödar ett sto alla dagar,
 Dödar tvenne på det bästa.
 Trälarne åt hingsten gladdes,
 *Men af harm greps smedens sinne.

Det var smeden Ilmarinen,
 Körde hingsten uti elden,
 Den guldmanige i glöden⁴¹¹.
 Bragte mera guld i elden –
 Guld, så mycket mössan rymde,
 Och hattkupan full af silfver.
 Tog så trälar till att pušta,
 Lönta drängar till att trycka.⁴¹²
 Trälar pušta oförtrutet,
 Raskt de lönta drängar trycka –⁴¹³
 Utan handskar uppå handen⁴¹⁴,
 Utan hattar öfver hjessan⁴¹⁵,
 Under kalla vinter-himmeln.
 Sjelf han, smeden Ilmarinen,
 Smider sig af guld en hustru,⁴¹⁶
 Vill en brud af silfver bilda.

Trälar pušta oförtrutet,
 Pušta dagar, hvila nätter;
 Ej blir gyllne bilden färdig,
 Silfver-bruden ej fullbordad.
 Derpå smeden Ilmarinen

110. Itse löihen lietsomahan,
Lietso päiwät päättämättä,
Lietso yöt lepäämättä.
Päiwän lietso, lietso toisen;
Niin päiwänä kolmantena
Katso ahjonsa alusta,
Lietsimensä liepehiä.

115. Neiti tungeksen tulesta,
Kassa kulta kuumoksesta.
Sen seppo hywin hywästi,
Muu miero pahoin pahaštu.

120. Katselwi, kääntelwi;
Ei ollut suuta, eikä muuta,
Eikä naisen tarpehia.
Tako suut, takowi silmät,
Muutki tarpehet mokomat,
Ei saanut sanalliseksi.

125. On neiti hywän näkönen,
Ei tieä tapoja neien;
Se on seppo Ilmarinen
Pani yöksi wierehensä,
Kylmän kulta kuumottawi,
Wilun huohtawi hopia.
Sano seppo Ilmarinen:
130. ”Kellen kulta kelpoawi?
Neiti wanhan Wäinämöisen
Ikuseksi puolisoksi.”

135. Sillon wanha Wäinämöinen,
Heti öissä ensimmäisnä,
Jo tuolla lepäelwi
Pätöwillä pääaloilla,
Perinnöillä pehmeillä,⁴²⁴
Nuoren neitosen keralla,
Ku oli kullašta kuwaittu,
140. Hopiašta siunaeltu.
Siinä wanha Wäinämöinen

Sjelf sig tager för' att pušta.⁴¹⁷
Puštar dagar, raštar icke,
Puštar nätter, hvilat icke,
Puštar en dag, puštar tvenne,
Men⁴¹⁸ uppå den tredje dagen
Skådar han i essjans botten,
Synar långsät bälgens bräddar.⁴¹⁹

Spratt ur elden fram en jungfru,
Mö med gyllne hår ur glöden;⁴²⁰
Flickan gladde smedens sinne,
Men af harm de andre grepos.

Vänder henne, skådar henne,
Ser ej mun och ser ej ögon,
Ej de qvinnliga behagen;
Smider mun och smider ögon,
Smider qvinnliga behagen,
Ordet kan han icke gifva.

Skön är jungfrun till att skåda,
Hennes seder han ej känner.
Tog så smeden Ilmarinen
Jungfrun på sin bädd till natten:⁴²¹
Kyla sprider röda guldets,
Kyla sprider hvita silfret.
Sade smeden Ilmarinen:
”Åt hvem mände guldmön⁴²² duga?
Åt den gamle Wäinämöinen,
Till en maka för hans lifstid.⁴²³”

Sjelf den gamle Wäinämöinen
Hvilar straxt den första natten –
Uppå sköna hufvud-kuddar,
Uppå mjuka fjäder-dynor –
Vid den unga jungfruns sida,⁴²⁵
Hvilken utaf guld var formad,
Som var tecknad utaf silfver.

Der nu⁴²⁶ gamle Wäinämöinen

417 Castrén 1840: *Börjar åter Ilmarinen, / Smeden sjelf att bälgen röra* (lines 105–106).

418 Castrén 1840: *Först.*
419 Castrén 1840: *Invid bälgens yttre bräddar.*

420 Castrén 1840: *Fager mö ur lågan spritter, / Den gullockiga ur glöden* (lines 113–114).

421 Castrén 1840: *Hennes seder vet man icke. / Det är smeden Ilmarinen, / Tager jungfrun på sitt läger* (lines 124–126).

422 Castrén 1840: *guldet.*

423 Castrén 1840: *Till evärdelig en maka.*

424 Castrén has condensed three lines into two.

425 Castrén 1840: *Tätt invid den unga flickan.*

426 Castrén 1840: *den.*

- 427 Castrén 1840: *Öfver sig han täcken breder.*
 428 Castrén 1840: *Hade nära blifvit frusen.*
 429 Castrén 1840: *Till aflägsna Pohja-landet.*
 430 Castrén 1840: *Re'n af hennes tjusning hänförd.*

145.	Waroaksen waippahansa,
Turwoaksen turkkihinsa.
Pani päälle peittehiä,
Kahet kolmet karhun taljat,
Wiiet kuuet willawaipat.	Skyddar sig med ull-betäckning,
Sveper sig i tjocka pelsen,
Täcker breder öfver kroppen – ⁴²⁷
Tvenne, trenne björnars hudar,
Dertill fem, sex ylle-täcken.
150.	Se oli kylki kyllä lämmin,
Ku oli wašten waippoansa,
Wašten waatetriepujansa;
Ku oli nuorta neittä wašten,
Se oli kylki kylmämässä,
Oli hyyksi hyytymässä,
Meren jääksi jäätymässä,
Kiweksi kowoamassa.	Lagom varm var ena sidan,
Den som låg i täcket insvept,
Uti mjuka ylle-klädet.
Det åt jungfrun vända sidan
Så när hade blifvit frusen, ⁴²⁸
Stelnat till en snöig massa,
Sig till hafvets is förvandlat
Och till stenens hårdhet styfnat.
155.	Sillon wanha Wäinämöinen,
Yön yhen lewättyänsä
Neien kultasen keralla,
Hopiaisen morsiamen,
Sanowi sanalla tuolla,
160. Lausu tuolla lausehella:
”Ellös sie nykynen nuori,
Elkööte lapsen lapsi!
Sinä ilmoissa ikänä,
Kuuna kullan walkiana,
165. Naišta kullašta kuwailko,
Hopiašta huolitelko;
Kylmän kulta kuumottawi,
Wilun huohtawi hopia.
Se oli kylki kyllä lämmin,
170. Ku oli wanhan waipan alla;
Se oli jääksi jähtymässä,
Ku oli nuorta neittä wašten.”	Då nu gamle Wäinämöinen
Blott en enda natt sig hvilat
Invid gyllne jungfruns sida,
Bredvid bruden utaf silfver,
Höjde han sin röst och talte,
Yttrade med orden detta:
”Aldrig må du, unga slägte,
Aldrig I, dess söners söner!
Ej så länge tiden varar,
Klara månen ännu lyser,
Utaf guld en qvinna bilda,
Vilja brud af silfver smida.
Kyla sprider röda guldets,
Kyla sprider hvita silfrets,
Lagom varm var ena sidan,
Den i gamla täcket svepta,
Men till is den ville stelna,
Som var vänd åt unga jungfrun.”
175.	Itse seppo Ilmarinen
Alla päin, pahoilla mielin,
Kaiken kallella kypärin,
Läksi poies Pohjolahan,
Tytön toisen toiwiassa,
Neien innossa ihanan.	Sorgsen och med nedsänkt hufvud,
Med åt sidan lutad mössa,
For nu smeden Ilmarinen
Fjerran hän till Pohja-gården, ⁴²⁹
For med hopp om annan flicka,
Hänförd af en jungfrus fågring. ⁴³⁰

180. Tuli Pohjolan tupahan,
Sanan Wirkko, noin nimesi:
”Anna akka tyttöäsi,
Mulle mointa morsianta,
Tyttöäsi nuorempata,
Laštasi wakawimpata.”

185. Louhi Pohjolan emäntä
Sanan Wirkko, noin nimesi:
”Ei oo tyttö tuuwitettu,
Kanawarsi kaswatettu
Sinun rehwanan rekehen,
190. Wierehen weren imiän,
Luun syöjän, lihan purian,
Weren uelta wetäjän,
Ennen annan tyttäreni,
Työnnän surman suupalaksi,
195. Suuhun juoksewan sutosen,
Karhun kiljuwan kitahan.”

210. Ei sieltä tytärtä saanut,
Eikä nuorta morsianta.
Murti suuta, wäänti päätä,
Murti muštoa hawenta,
Läksi poies Pohjolašta,
Matkasi omille maille.

205. Waka wanha Wäinämöinen
Tiellä wastahan tulewi,
Itse tuon sanoiksi Wirkki:
”Weli seppo Ilmarinen,
Lankoni emoni lapsi!
Kun olet pahoilla mielin,
Kahta kallella kypärin,
210. Pohjolašta tullessasi!
Miten Pohjola eläwi?”

Sano seppo Ilmarinen:
”Mi on Pohjolan eleä,
Kun on sampo jauhamassa,

Kom så in i⁴³¹ Pohja-stugan,
Yttrade ett ord och sade:
”Gumma gif åt mig din dotter,
Gif åt mig en fager fästmö,
Den bland dina döttrar yngre,
Den bland barnen allrabästa.”⁴³²

Louhi, Pohjolas värdinna,⁴³³
Tog till orda nu och sade:
”Här är ingen flicka vaggad,
Ingen dotter närd och fostrad
För din släde, o du vräkling,
För din bädd, du glupske blodhund,
Du son fräter kött med benen,
Slukar i dig råa bloden.
Hellre lemnar jag min dotter,
Slungad till Förderfvets munsbit,
Uti gapet på en springvarg,
Uti bistra björnens käftar.”⁴³⁴

Dädan fick han ingen flicka⁴³⁵,
Ingen ung och fager fästmö.
Vred sin mun, sitt hufvud rörde,
Skakade det svarta håret,⁴³⁶
For så bort från Pohja-gården,
Färdades till egna nejder.⁴³⁷

Gamle trygge Wäinämöinen
Möter honom uppå vägen,
Yttrar så ett ord och säger:
”Hör mig smed, du Ilmarinen,
Frände, barn af samma moder!
Hvarför är du så bedröfvad,
Låter snedt din mössa hänga,
När från Pohjola du kommer?
Säg, hur lefver man i Pohja.”

Sade smeden Ilmarinen:
”Lätt i Pohja är att lefva,
Då der Sampo finns, som maler,

- 431 Castrén 1840: [Kom så] *uti*.
432 Castrén 1840: *Jag begär en annan fästmö / Den bland sina yngre döttrar / Hvilken är den stadigaste* (lines 182–184).
433 Castrén 1840: *Louhi, Pohja-gårds värdinnan*.
434 Castrén 1840: *Hellre ger jag bort min dotter, / Slungar till Förderfvets munsbit / I en springvargs gap den arma, / I den bistra björnens käftar* (lines 193–196).
435 Castrén 1840: *hustru*.
436 Lines 209–210 are missing in Castrén’s earlier translation (1840).
437 The end of Castrén’s translation 1840.

- 438 Castrén's correction:
sig || dig.
- 439 Collan 1839: *På den andra säd att säljas, / På den tredje för besparing* (lines 217–218).
- 440 Collan 1839: --
Sådd såväl som plöjning, / Jemte all slags vext och gröda (lines 222–223).
- 441 Piponius 1839: *Lätt är att i Pohja lefva, / Då i Pohja Sampo finnes. / Der är plöjning, der är såning, / Der är all slags vext och gröda, / Der, just det en ständig lycka* (lines 220–224).

215. Kirjokansi kellumassa;
Päiwän jauho syötäwiä,
Päiwän toisen myötäwiä,
Kolmannen kotipitoja.
Jotta sanon, kun sanonki,
220. Mi on Pohjolan eleä,
Kun on sampo Pohjolassa.
Siin' on kyntö, siinä kylwö,
Siinä kaswo kaikenlainen,
Siinäpä ikuinen onni."

Granna locket, som sig⁴³⁸ rullar;
Mol på en dag säd att ätas,
På den andra till att säljas,
På den tredje att förvaras.⁴³⁹
Ja, det säger jag i sanning:
Lätt i Pohja är att lefva,
Då i Pohja Sampo finnes;
Der är plöjning, der är såning,
Der är all slags växt och gröda,⁴⁴⁰
Der, just der en evig lycka."⁴⁴¹

Yheskolmatta Runo.

Waka wanha Wäinämöinen
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 ”Ohoh seppo Ilmarinen!
 Läkkööme Pohjolahan
 5. Hywän sammon saahantahan,
 Kirjokannen katsantahan.”

Sano seppo Ilmarinen:
 ”Ei ole sampo saatawana,
 Kirjokansi tuotawana
 10. Pimiästä Pohjolašta.
 Siellä on sampo saatettuna,
 Kirjokansi kannettuna
 Pohjolan kiwimäkehen,
 Waaran waskisen sisähän,
 15. Yheksän lukun ta’aksi.
 Sihen juuret juuruteltu
 Yheksän sylen sywähän,
 Juuri juurttu maaemähän,
 Toinen wesiwiertehesen,
 20. Kolmansa kotimäkehen.”

Sano wanha Wäinämöinen:
 ”Läkkös sammon saahantahan,
 Kirjokannen tuoantahan
 Pohjolan kiwimäestä,
 25. Waaran waskisen sisästä,
 Yheksän lukun takoa.
 Tao mulle uusi miekka,
 Tee miekka tuliteränen,
 Jolla hurttia hutelen,
 30. Pohjan kansan karkottelen,
 Saahessa otolle sammon,
 Tuonne kylmähän kylähän,
 Pimiähän Pohjolahan,
 Summahan Sariolahan.”

Tjuguförsta Runan.

Gamle trygge Wäinämöinen
 Sjelf till orda tog och sade:
 ”Hör mig, broder Ilmarinen!
 Låt oss nu till Pohja fara
 För att taga goda Sampo,
 För att skåda granna locket.”

Sade smeden Ilmarinen;
 ”Svårt det blir att Sampo taga,
 Svårt att få det granna locket
 Ifrån Pohjola der mörka.
 Der är Sampo förd att gömmas,
 Granna locket att förvaras,
 In i Pohja-gårdens stenberg,
 Inom kopparbergets gömmor,
 Bakom nio lås och riglar,
 Och dess rötter har man fäst
 På ett djup af nio famnar;
 En är fästad ned i jorden,
 Invid vattnets rand den andra
 Och i hemmets berg den tredje.”

Sade gamle Wäinämöinen:
 ”Kom blott du att Sampo taga,
 Hem det granna locket föra
 Ifrån Pohja-gårdens stenberg,
 Ifrån kopparbergets gömmor,
 Från de nio låsens stängsel.
 Först dock hamra mig en klinga,
 Ett eldeggadt svärd mig bilda,
 Hvarmed hundarna jag tuktar,
 Jagar Pohja-skaran undan,
 När vi gå att taga Sampo,
 När till kalla byn vi komma,
 Bort till Pohjola det nörka,
 Till det mulna Sariola.”

35.	Siitä seppo Ilmarinen,
Takoja iänikuinen,
Tunki rautoja tulehen,
Teräksiä hiiloksehen.
Otti orjat lietsomahan,	Det var smeden Ilmarinen,
Den evärdelige hamrarn,
Föste skyndsamt jern i elden,
Bragte hastigt kol i essjan,
Tog så trålar till att pušta,
40.	Palkkalaiset painamahan;
Orjat lietso löyhytteli,
Hywin paino palkkalaiset,
Rauta wellinä wenähti,
Kuonana teräs kohasi.	Lönta drängar till att trycka.
Trålar pušta oförtrutet,
Raskt de lönta drängar trycka;
Såsom välling vidgas jernet,
Såsom jernslagg fräser stålet.
45.	Siitä seppo Ilmarinen,
Takoja iänikuinen,
Katso alle ahjoksensa,
Lietsimensä liepehelle,
Miekka tungeksen tulesta,	Derpå smeden Ilmarinen,
Den evärdelige hamrarn,
Ned uti sin essja skådar,
Synar långsåt bälgens bräddar.
Spratt nu fram ett svärd ur elden,
50.	Terä warsin walkiašta.	Sprang en klinga upp ur glöden.
55.	Siitä seppo Ilmarinen,
Takoja iänikuinen,
Päätä kullašta kuwasi,
Hopiašta huolitteli.
Kulta taipu taikinana,
Ween waahtena hopia,
Ahjolla alasimilla,
Wasarilla walkkamilla.	Sjelf nu smeden Ilmarinen,
Den evärdelige hamrarn,
Bildade af guld dess fäste,
Gjorde handtag utaf silfver;
Såsom deg sig guldet töjde,
Silfret såsom hafvets fradga,
Uti essjan, uppå städet,
Under slagen utaf hammarn.
60.	Jo on miekka walmihina.
Itse wanha Wäinämöinen
Sai miekan tuliteräsen
Kätehensä oikiahan;
Sanan wirko, noin nimesi:
”Onko miekka miestä myöten,	Nu är svärdet färdigbildadt,
Och den gamle Wäinämöinen
Griper i eldeggad klinga,
Fattar tag med högra handen,
Yttrar så ett ord och säger:
”Passar klingan ock för mannen,
Skickar svärdet sig för bärarn?”
65.	Kalpa kantajan mukahan?”

Olipa miekka miestä myöten,
Kalpa kantajan mukahan,
Jonka kuu kärestä paisto,
Päiwä wästästä wälötti, | Klingan passade för mannen,
Skickade sig väl för bärarn,
Mänen lyšte uppå spetsen,
På dess fäste glänste solen, |

70. Heponen terällä hirnu,
Kasi nauku naulan tiessä,
Pentu putkessa makasi.

Siitä seppo Ilmarinen
Hyötteleksen, wyötteleksen,
75. Rautapaitohin paneksen,
Teräswöihin telkitäksen.
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Mies on lustuissa lujempi,
Rautapaiassa parempi,
80. Teräswöissä tenhosampi.”

Lähteä luku tulewi,
Liitto käyä kerkiäwi;
Yks on wanha Wäinämöinen,
Toinen seppo Ilmarinen,
85. Läksiwät hewon hakuhun,
Suwikunnan kuuntelohon,
Suwikunnan suitset wyöllä,
Warjan waljahat olalla.
Käywät tietä astelewat
90. Ympäri salon sinisen,
Kuulit purren itkewänsä,
Wenehen walittawansa.

Waka wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
95. ”Siell’ on pursi itkemässä,
Wenonen walittamassa;
Joko mennemmä meriä,
Wenehellä wettä myöten,
Waiko maisin matkoamma,
100. Ratsastamma rantamaisin?”

Sano seppo Ilmarinen:
”Wakawampi maisin matka;
Surma menköhön merelle,
Siellä tuuli turjuttaisi,

Hästen gnäggade på bettet,
Katten gnällde uppå knappen
Och i slidan låg en hundvalp.

Derpå smeden Ilmarinen
Väpnar sig och sig omgjordar,
Kläder sig i jernsmidd skjorta,
Stålsmidt bälte på sig spänner,
Yttrar så ett ord och säger:
”Mannen är i pansar bättre,
Starkare i jernsmidd skjorta,
Fästare i stålsmidt bälte.”

Tiden nalkas nu att fara,
Vandrings-stunden är förhanden.
En var gamle Wäinämöinen,
Ilmarinen var den andre,
Gingo nu att hästen söka,
Söka ett års gamla fålen,
Buro betslet invid gördeln,
Fålens seldon uppå ryggen.
Stigande långsefter vägen,
Kring den dunkla ökenskogen,
Hörde de ett fartyg gråta,
Och en båt vid stranden klaga.

Gamle trygge Wäinämöinen,
Sjelf till orda tog och sade:
”Der ett fartyg höres gråta,
Der en båt vid stranden klagar.
Kanske att vi fara sjöleds,
Färdas fram med båt på vattnet,
Eller monn till lands vi resa,
Ridande på hafvets stränder?”

Sade smeden Ilmarinen:
”Säkrare till lands är färden,
Döden gånge ut på hafvet,
Der oss skulle stormen skaka,

105.	Siellä wiskaisi wihuri,
Saisi sormet soutimeksi,
Kämmenet käsimeleiksi.”	Vädrets ilar våldsamt kasta,
Våra fingrar blefve åror,
Våra flata händer styren.”
110.	Sano wanha Wäinämöinen:
”Wakawampi maisin matka,
Wakawampi, waikiampi,
Wielä muuten mutkasempi.
Lysti on wenon wesillä,
Purren juosta jolkutella,
Weet wäliät wälkytellä,
115. Selät selwät seurustella;
Tuuli purtta tuuwittawi,
Länsituuli läikottäwi,
Etelä eille wiepi.”	Sade gamla Wäinämöinen:
”Säkrare till lands är färden,
Säkrare, men mer besvärlig,
Ännu vida mera krokig,
Och det är en fröjd för båten,
När den flyter uppå vattnet,
Stryker fram på vida hafvet,
Följer åt de stora fjärdar,
När den vaggas utaf blåsten,
Gungas utaf veßtanfinden,
Föres fram af sunnanfläkten.
120.	Heitti maahan marhaminnan,
Suwikunnan suitset suolle,
Warsan waljahat aholle,
Läksi luoksi puinen purren,
Luoksi itkewän wenehen.
Kysytteli, lausutteli:
125. ”Mitä itket puinen pursi,
Wene hankawa walitat?
Itketkö sä puisuuttasi,
Hankauttasi haluat?”	Slängde grimman ned på marken,
Hingstens betsel uppå mossan,
Fälens seldon uti lunden.
Vandrar sedan till sin trädbåt,
Båten, som vid stranden gråter,
Talar och af båten spörjer:
”Hvarför gråter du, min trädbåt,
Jemrar dig, du årfästrika?
Smärtar dig, att tung du gjordes,
Att så grof du blifvit timrar?”
130.	Pursi puinen waßtawwi,
Wene hankawa sanowi:
”Wesill’ on wenosen mieli
Terwasiltaki teloilta,
Mieli neion mieholahan
Korkiastaki koißta.
135. Enkä itke puisuuttani,
Hankauttani halua;
Sitä itken puinen pursi,
Wene mäntynen walitan;
Sanottihin tehtäessä
140. Saatawan sotiwenettä,	Svarade nu trädstams-skeppet,
Årfästrika båten talte:
”Båtens håg är ut på böljan
Äfven ifrån smorda rullar,
Flickans håg till mannens boning
Äfven ifrån höga hemmet.
För min tyngds skull jag ej gråter,
Ej för det, att grof jag gjordes;
Derför gråter jag, ett trädskopp,
Klagar båt af tallar timrad:
Sades nog, då man mig gjorde,
Att jag till en stridsbåt reddes,

Sotipurtta puuhattawan,
 Tuowan täyteni eloa,
 Alukseni aartehia.
 En sotahan saanukkana,
 145. Enkä wietynä wesille.
 Muut purret, pahimmat purret,
 Päästähän sotia käywät,
 Tappeloita tallustawat;
 Enemmän eloa saawat,
 150. Kun kuningas kuunna wuonna,
 Seppä seitsennä kesänä.
 Minä westämä wenonen,
 Walmistama Wäinämöisen,
 Aina lahon lastuillani,
 155. Wenyn westämöisilläni.
 Pahimmatki maan matoset
 Alla kaarteni asuwat,
 Linnut ilman ilkeimmät
 Pesän päälläni pitäwät;
 160. Oisi kahta kaunihimpi,
 Kahta kolmia parempi,
 Olla mäntynä mäellä,
 Petäjänä kankahalla,
 Oksilla orawan juosta,
 165. Hawulinnun haihatella.”

Sano wanha Wäinämöinen:
 ”Lienet wene Wäinämöisen,
 Niin mennet teloilta näiltä,
 Ilman kourin koskematta,
 170. Käsiwarsin waalimatta.”

Pursi taiten wastoawi,
 Wene hankawa sanowi:
 ”Eipä mun sukuni muukan,
 Eikä weljeni wenoset
 175. Mennä kourin koskematta,
 Käsiwarsin waalimatta.”

Rustades till örlogsfartyg,
 Att med gods och skatter lastad
 Jag till hemmet skulle vända;
 Men ej kom jag ut till striden,
 Fördes ej på hafvets böljor.
 Andra båtar, sämsta fartyg,
 Färdas städse uti örlog,
 Vilda fejders stråt beträda
 Och förskaffa mera medel,
 Än en konung får på sex år,
 På sju somrar smeden vinner.
 Jag, som är till farkost bilad,
 Redd af gamle Wäinämöinen,
 Ruttnar jemt på mina spånor,
 Vräkes här på timmer-platsen.
 Markens allrasämsta maskar
 Bo inunder mina vränger,
 De bland luftens foglar värsta
 Bygga på mig sina nästen.
 Tvåfaldt vackrare det vore,
 Vore två- och trefaldt bättre,
 Att en tall på backen vara,
 Stå på heden som en fura,
 På hvars qviSTAR ekorn springer,
 Barrträdsfågeln vingen flaxar.”

Sade gamle Wäinämöinen:
 ”Är du Wäinämöinens fartyg,
 Må du löpa ifrån stapeln,
 Utan att af händer röras,
 Utan att med armar skjutas.”

Skickligt svarar trädstams-skeppet,
 Årfästrika båten talar:
 ”Löper ej mitt hela slägte,
 Ej de andra bröda-båtar,
 Utan att af händer röras,
 Utan att med armar skjutas.”

180.	Sano wanha Wäinämöinen:
”Jos ma sun wesille työnnän,
Joko juokset soutamatta,
Airoilla awittamatta,
Huoparilla huopimatta,
Puhumatta purjehesen?”	Sade gamle Wäinämöinen:
”Om jag dig på böljan skjuter,
Monne utan rodd du löper,
Utan årors tillhjälp skri-
der, Stryker fram förutan myndning,
Utan vind, som seglet fyller?”
185.	Pursi taiten waštoawi,
Wene hankawa sanowi:
”Eipä mun sukuni muukan,
Eikä toinen joukkioni
Juokse sormin soutamatta,
Airoilla awittamatta,
Huoparilla huopimatta,
190. Puhumatta purjehesen.”	Skickligt svarar trädstams-skeppet,
Årfästrika båten talar:
”Löper ej mitt hela slägte,
Ej de andra brödra-båtar,
Om man dem med rodd ej drifver,
Bringar fram med årors tillhjälp,
Myndar med de smärre åror,
Och om vind ej seglet fyller.”
195.	Sano wanha Wäinämöinen:
”Joko juokset soutamalla,
Airoilla awittamalla,
Huoparilla huopimalla,
195. Puhumalla purjehesen.”	Sade gamle Wäinämöinen:
”Löper du med rodd då drifven,
Om man hjälper till med åror,
Med de smärre åror myndar,
Och om vinden seglet fyller?”
200.	Pursi taiten waštoawi,
Wene hankawa sanowi:
”Jopa mun sukuni muukin,
Kaikki weljeni wenoset,
200. Juoksi sormin soutamalla,
Airoilla awittamalla,
Huoparilla huopimalla,
Puhumalla purjehesen.”	Skickligt svarar trädstams-skeppet,
Årfästrika båten talar:
”Löper ju mitt hela slägte,
Löpa alla brödra-båtar,
Om med rodd de framåt drifvas,
Om man hjälper till med åror,
Med de smärre åror myndar,
Och om vinden seglet fyller.”
205.	Waka wanha Wäinämöinen
205. Työntäwi wenon wesille,
Laulo purren lainehille;
Laulo laian neitosia,
Tinapäitä neitosia,
Tinapäitä, waskiwöitä,
210. Sormuskäsiä somia;
Laian toisen sulhosia,
Sukapäitä sulhosia,	Gamle trygge Wäinämöinen
Sköt nu båten ut på vattnet,
Qvad sin farkostt uppå böljan.
Qvad en sida full med flickor,
Fagra tennbriskprydda flickor,
Unga mör med messingsgördlar,
Ringbeprydda, nätta jungfrur;
Qvad den andra full med fästmän,
Unge män med sträfva lockar,

	Sukapäitä, piipiwoja, Kannusjalkoja jaloja.	Sträfvva lockar, hårda händer, Sporrbeprydde, stolte karlar.
215.	Wielä laulo Wäinämöinen Teljot täytehen wäkeä, Teljot wanhoa wäkeä, Iän kaiken istunutta, Kuss' oli wähän sioa, 220. Nuorukaisilta esinnä.	Ännu qväder Wäinämöinen Tofterna i båten fulla Med en ålderstigen skara, Med ett slägte, tärtdt af tiden; – Ringa rum för det var öfrigt, Då han först de unga qvädit.
225.	Itse istuwi perähän, Laatiuwi laskemahan, Kokan koiwusen kuwulle, Melan koukkupään nojalle.	Sjelf han sätter sig vid rodret, Ställer sig att styra båten Uti björkens höjda bakstam, Stödd emot det krökta styret.
230.	Sanowi sanalla tuolla, Lausu tuolla lausehella: ”Juokse pursi puittomia, Wene wäljiä wesiä, Kule kuplina wesillä, Lumpehina lainehilla.”	Höjde då sin röst och sade, Talade med dessa orden: ”Flyt i trädlös trakt, du fartyg, Lägg till rygga vida fjärdar, Flyt på hafvet som en bläddra, Som ett näckrosblad på böljan.”
	Pani wanhat soutamahan, Wanhat souti, pää wapisi, Ei ilo ilolle käynyt, Eikä soutu souannalle.	Ordnade till rodd de gamle, Gamle ro och hufvun darra, Glädjen sämjes ej med glädje, Rodden sig till rodd ej fogar.
235.	Pani nouret ⁴⁴² soutamahan, Werewät wetelemähän, Nuoret souti, sormet notku, Ei ilo ilolle tullut, Eikä soutu souannalle.	Ordnade till rodd de unga, Ställde dem att åror sköta, Unge ro och fingren knaka, Glädjen sämjes ej med glädje, Rodden sig till rodd ej fogar.
240.	Siitä seppo Ilmarinen Itse istu soutamahan, Asettautu airoisille; Jo tuli ilo ilolle, Pääsi soutu souannalle.	Sjelf nu smeden Ilmarinen Tog sin plats på roddar-bänken, Satte sig att åror sköta; Nu med glädje glädjen sämjes Och till rodd sig rodden fogar.
245.	Souti seppo Ilmarinen, Souti sormilla kowilla, Pyörähteli puinen pursi,	Rodde smeden Ilmarinen, Rodde med de hårda fingrar; Nu sig svänger trädstams-skeppet,

250. Wene honkanen wapisi,
Teljot rytty, aivot notku,
Airon pyyryt pyinä winku,
Terät tetrinä kukerti,
Nokka jolu joutsenena,
Perä kraakku kaarnehena,
Hangat hanhina hatsahti.
255. Itse wanha Wäinämöinen
Laskea karehtelewi,
Nenätse utusen niemen,
Päitse saaren terhenisen.

260. Ahti saarella asuwi,
Kauko niemen kainalossa;
Kataluutta Kauko itki,
Weitikkä osan wähyttä,
Ahti aitan pieneyttä.

265. Loi silmänsä luotehelle,
Käänsi päätä päiwän alle;
Kaunis kaukoa näkewi,
Werewä wesien poikki,
Pitkä pilwien takoa.
270. Näki pilwen pienemmäisen,
Pilwessä wesipisaran,
Pisarassa pienen lammin,
Lammissa wenowähäsen,
Wenossa wähän wäkeä;
275. Mies puhas perässä purren,
Uros toinen airoksissa.

280. Sano lieto Lemminkäinen:
”En mä tunne tuota purtta,
Keksi kelwoista wenettä,
Souten Suomesta tulewi,
Airoin iskein iästä,
Melan luoen luotehesen.”

Jo huhuta huiahutti,
Huutawi nenästä niemen,

Furu-båtens bräder böjas,
Tofter skakas, åror knaka,
Årors skaft som hjerpar pipa,
Årors blad som orrar kuttra,
Fören susar liksom swanen,
Aktern skrånar till likt korpen,
Såsom gäss rodd-hakar ljuda.
Sjelf den gamle Wäinämöinen
Styr sin farkost genom svallet
Vid den dimomhöljda udden,
Vid den skogbeväxta holmen.

Ahti bodde uppå holmen,
Kauko uti uddens krökning.
Han sitt usla läge sörjer,
Han sin ringa lott begråter,
Trånga boden honom gråmer.

Kastade sin blick åt väster,
Vände hufvudet åt söder;
Ut åt fjerran ser den sköne,
Kämpen skådar öfver hafvet,
Långe mannen bortom molnen.
Ser en ganska liten molnsky,
Ser i skyn en vattendroppe,
Ser en liten sjö i droppen
Och på sjön en liten ökstock,
Varsnar litet folk i stocken,
Ser i båtens stam en hjelte,
Annan kämpe vid dess åror.

Sade muntre Lemminkäinen:
”Ej jag känner detta fartyg,
Känner ej den goda båten,
Som med rodd från Suomi kommer,
Drifs med årslag ifrån öster,
Har sitt styre vändt mot väster.”

Nu han höjde upp sin stämman,
Hof ett mäktigt skri vid udden,

285. Mäikäsi mäen takoa:
 ”Kenen on wene wesillä,
 Kenen laiwa lainehilla?”

290. Miehet purresta puhuwat,
 Waimot wastaten sanowat:
 ”Mi olet mies mäen takanen,
 Uros korwen ulkomainen?
 Kun et tunne luojan purtta,
 Keksi Wäinölän wenettä,
 Et tunne perän pitäätä,
 Airollista arwaele.”

295. Sano lieto Lemminkäinen:
 ”Jo tunnen perän pitäjän,
 Jo älyän airollisen:
 Waka wanha Wäinämöinen
 Itse on perän pioassa,
 300. Ilmarinen airollisna.
 Minnekkä menettä miehet,
 Kunne urohot kuletta?”

305. Sano wanha Wäinämöinen:
 ”Kohti pohjaišta kulemma,
 Kohti kuohuja kowia,
 Lakkipäitä lainehia,
 Sampo tapoamahan,
 Kirjokantta katsomahan
 Pohjolan kiwimäestä,
 310. Waaran waskisen sisästä.”

315. Sano lieto Lemminkäinen:
 ”Oi sie wanha Wäinämöinen.
 Ota mieki matkohisi,
 Olen mieki miessä siellä,
 Urohona kolmantena,
 Kun saat sammon nostantahan,
 Kirjokannen kannantahan
 Pohjolan kiwimäestä,
 Waaran waskisen sisästä.”

Sporde ropande bak kullen:
 ”Hvems är båten uppå vattnet,
 Skeppet, som på böljan flyter?”

Männerna från båten tala,
 Qvinnorna det gensvar gifva:
 ”Hvem är du, som står bak kullen,
 Kämpe der i ödemarken,
 Här du Skaparns båt ej känner,
 Sjelfva Wäinö-gårdens farkost,
 Känner icke båtens styrman,
 Har om roddaren ej kunskap?”

Sade muntre Lemminkäinen:
 ”Redan styrmannen jag känner,
 Känner roddaren i båten:
 Gamle trygge Wäinämöinen
 Sjelf vid båtens styre sitter,
 Roddaren är Ilmarinen.
 Hvert, I männer, galler resan,
 Hvert är kosan ställd, I hjeltar?”

Sade gamle Wäinämöinen:
 ”Rakt åt norr är kosan rigtad,
 Gent emot de stora vågor,
 Mot de skumbeklädda böljor
 Fara vi att Sampo taga,
 Att det granna locket hemta
 Ifrån Pohja-gårdens stenberg,
 Ifrån kopparbergets gömmor.”

Sade muntre Lemminkäinen:
 ”O du gamle Wäinämöinen!
 Tag och mig på dina färder,
 Äfven jag en man der vore,
 Vore der en tredje hjelte,
 När du går att lyfta Sampo,
 Att det granna locket bära
 Ifrån Pohja-gårdens stenberg,
 Ifrån kopparbergets gömmor.”

320.	Waka wanha Wäinämöinen
Otti miehen matkohinsa,
Werewän wenosehensa.
Se on lieto Lemminkäinen
Jo tulla tuhuttelewi,
325. Käyä luikerrettelewi,
Tuopi laian tullessansa,
Wenehesen Wäinämöisen.	Gamle trygge Wäinämöinen
Tog så kämpen med på färden,
Tog i båten raske mannen.
Det är muntre Lemminkäinen,
Vandrar stigande med snabbhet,
Går med lätta steg till stranden,
Hemtar med sig sido-bräder
Uti Wäinämöinens farkost.
330.	Sano wanha Wäinämöinen.
”Oisi puuta purressani,
Laitoa wenosessani,
Parahiksi painoaki;
Miksi sie kannat metsästä
Puuta purtehen lisäksi?”	Sade gamle Wäinämöinen:
”Vore lagom träd i båten,
Sido-bräder i min farkost,
Vore äfven tyngd tillfyllest,
Hvarför bär du ifrån skogen
Ännu mera träd i båten?”
335.	Sano lieto Lemminkäinen.
”Ei wara wenettä kaaha,
Tuki suowoa tuhoa;
Useinpa merellä Pohjan
Tuuli laittoa kysywi,
Wasstatuuli warpehia.”	Sade muntre Lemminkäinen:
”Ej förrådet stjelper båten,
Stacken ej förstörs af stödet,
Ofta ju på Pohja-hafvet
Vinden pröfvar sido-bräder,
Motvind starka sqvättbord fordrar.”
340.	Sano wanha Wäinämöinen:
”Sen tähen sepon wenosen
Laiat rautohin rakettu,
Jott’ ei tuulen tuiki wieä,
Tahi ottoa ahawan.”	Sade gamle Wäinämöinen:
”Derför är ock smedens farkost
Redd med jernbeslagna sidor,
Att ej båten drifs af vinden,
Ej af vårens ilar kastas.”

Kaheskolmatta Runo.

- Siitä wanha Wäinämöinen
 Laskea karehtelewi,
 Nenästä utusen niemen,
 Päästä saaren terhenisen;
 5. Laski päiwän maawesiä,
 Päiwän toisen suawesiä,
 Kolmannen kosken wesiä.
- Tuossa wanha Wäinämöinen
 Itse noin sanoiksi wirkki
 10. Korwalla kosken tulisen,
 Pyhän wirran pyörtehesä:
 ”Neiti kosken korwallinen,
 Impi wirran wierellinen!
 Weäppä lankoa we’elle,
 15. Sinerwätä lainehelle,
 Tullessa punasen purren,
 Terwarinnan teuotessa.
 Kiwi on keskellä jokia,
 Paasi kuohun kukkuralla,
 20. Eessä on punasen purren,
 Tiellä terwasen wenehen.
 Wäännä reikä wääntiällä,
 Puhkase purasimella,
 Jotta juosta puisen purren,
 25. Terwarinnan teuotella.
 Rauaksi wenehen rinta,
 Kiwen kylki sammaliksi,
 Kuohuja kulettaissa,
 Mäkipäitä mäntäissä!
 30. Koprin kouhujä kokoa,
 Käsin käännä käppyröitä,
 Sylin aaltoja syseä,
 Jott’ ei riusko rinnoilleni
 Eikä päälleni päräjä.

Tjuguandra Runan.

- Gamle trygge Wäinämöinen
 Styrde sedan fram sin farkost
 Från den dimomhöljda udden,
 Från den skogbeväxta holmen.
 Styrde en dag långsmed floder,
 Andra dagen långsmed sjöar
 Och den tredje utför forssar.
- Nu den gamle Wäinämöinen
 Sjelf till orda tog och sade
 Ofvan fallet af eldforssen,
 Vid den helga flodens hvirvel:
 ”Jungfru, du forsfallets granne,
 Flicka invid strida strömmen!
 Drag ditt snöre ut på vattnet,
 Drag ditt blåa garn på böljan,
 När den röda båten kommer,
 Tjärubringen framåt stryker.
 Midt i floden står en klippa,
 Der som forssen starkast brusar,
 Ligger framför röda båten,
 Är i vägen för min farkost.
 Vrid i klippan håll med borren,
 Bryt den sönder med ditt huggjern,
 Så att båten fritt kan löpa,
 Tjärubringen framåt stryka.
 Båtens bog till jern förvandla,
 Byt till mossa stenens sida,
 Då jag far i forssens brusning,
 Färdas fram bland strida böljor.
 Samla bränningar med näfven,
 Vänd dem om med dina händer,
 Vågor välf med famnen undan,
 Att mot bröstet de ej fräsa,
 Att mot mig de icke brusa.

35. Ukko taiwahan jumala!
 Jok' olet ainoinen apuni,
 Piä miekalla pereä,
 Tuiota tupettomalla,
 Jotta juosta puisen purren,
 40. Mennä mäntysen wenehen."

Siinä puuttu puinen pursi,
 Wene Wäinölän wäsähty;
 Pursi puuttuwi lujahan,
 Takištu wene punanen.

45. Waka wanha Wäinämöinen
 Arwelee, ajattelewi:
 "Mihin puuttu puinen pursi,
 Piätty wene punanen?
 Kiwellenkö, wai haolle,
 50. Waiko waskirauniolle?"

Kallistihen katsomahan:
 "Ei kiwellen, ei haolle,
 Eikä waskirauniolle,
 Suuren on hauin hartioilla,
 55. We'en koiran koukkuluilla."

Se on lieto Lemminkäinen
 Pišti miekkansa merehen,
 Lapionsa alle laiwan,
 Ei ota wenonen juosta,
 60. Pääse pursi puutoksesta;
 Miekka murskaksi mureni,
 Kala pääsi terweheksi.

Siitä seppo Ilmarinen
 Pišti miekkansa merehen,
 65. Lapionsa alle laiwan,
 Ei ota wenonen juosta,
 Pääse pursi petoksesta;
 Miekka murskahti muruksi,
 Kala pääsi terweheksi.

O du Ukko, Gud i höjden!
 Du som är mitt enda bistånd,
 Sträck ditt blanka svärd i böljan,
 Styr min farkost med din klinga,
 Så att båten fritt kan löpa,
 Furu-stocken framåt stryka."

Der dock stadnar trädstams-båten,
 Fastnar Wäinö-gårdens farkost,
 Hårdt sig fäster trädstams-skeppet,
 Röda båten röres icke.

Gamle trygge Wäinämöinen
 Börjar tänka och begrunda:
 Hvarvid fäste sig nu båten,
 Stadnade den röda stocken?
 Monne vid en sten, en ruska,
 Eller vid ett koppar-röse?"

Lutade sig ned att skåda:
 "Icke vid en sten, en ruska,
 Eller vid ett koppar-röse,
 Men på stora gäddans skuldror,
 Uppå vattenhundens reffen."

Det var muntre Lemminkäinen,
 Stack sitt svärd i flodens bölja,
 Stafven ned inunder skeppet,
 Båten börjar ej att löpa,
 Löses icke ur sitt fängsel.
 Svärdet splittrades i stycken,
 Fisken var dock frisk och oskadd.

Derpå smeden Ilmarinen
 Stack sitt svärd i flodens bölja,
 Stafven ned inunder skeppet,
 Båten börjar ej att löpa,
 Löses icke ur sitt fängsel.
 Svärdet splittrades i stycken,
 Frisk och oskadd var dock fisken.

70.	Sillon wanha Wäinämöinen
Wyöltä miekkansa wetäwi,
Tupeštansa tuiman rauan,
Pišti hauin hartioihin,
We'en koiran koukkuluihin.	Nu den gamle Wäinämöinen
Drager svärdet från sin sida,
Grymma jernet utur slidan,
Sticker det i gäddans skuldror,
Uti vattenhundens refben.
75.	Noštatti kalan mereštä,
Pään weti wenosehensa,
Puršton pohjahan puotti.
Katseläwi, kääntelewi,
Itse tuon sanoiksi wirkki:	Lyfter fisken ifrån hafvet,
Drager hufvudet i båten,
Stjerten sänkes ned i bottnet.
Vänder fisken, den betraktar,
Yttrar så ett ord och säger:
80.	”Jotaki joessa ompi
Hakojaki, haukiaki.
Ku olle wanhin sulholoista
Hauki halki pahkomahan,
Kala wiploin wiiltämähän.”	”Ett och annat finns i floder,
Der finns ruskor, der finns gäddor.
Hvem bland svenner är den äldste?
Han må sönderdela gäddan,
Skära fisken uti stycken.”
85.	Miehet purrešta puhuiwat,
Lausu waimot laitasilta:
”Saajan on käet sulimmat,
Sormet pyytäjän pyhimvät.”	Männerna ur båten svara,
Qvinnorna ifrån dess sidor:
”Renašt äro fiskarns händer,
Heligašt hans egna fingrar.”
90.	Jo otti wenonen juošta,
Pääsi pursi puutoksešta;
Waka wanha Wäinämöinen
Luotti purren luotoselle,
Otti weitsen huotraštansa,
Wasemelta puoleltansa,	Båten började nu löpa,
Skeppet ur sitt fångsel löstes.
Gamle trygge Wäinämöinen
Styrde båten till en holme,
Drog så knifven ur sin slida,
Som på venstra sidan hängde.
95.	Jolla hauin halkasewi,
Pahkowi kalan kaheksi.
Sanan wirkko, noin nimesi:
”Mikä tuošta ei tulisi
Hauin suuren hampahišta,	Dermed skar han gäddan sönder,
Klyfde den i tvenne delar,
Tog till orda se'n och sade:
”Hvad ej kunde deraf blifva,
Af den stora gäddans tänder,
Utaf vattenhundens refben,
100.	We'en koiran koukkuluišta,
Jos oisi sepon pajassa,
Luona taitawan takojan,
Miehen mahtawan käsissä?”	Om den fördes till en smidja,
Om till skicklig smed den bragtes,
Bragtes till en kunnig konstnär?”
105.	Sano seppo Ilmarinen:
”Mipä turhašta tulisi,	Sade smeden Ilmarinen:
”Hvad kan utaf skräpet blifva,

110. Työksi tyhjältä olisi,
 Kalan ruowošta kaluksi,
 Jos oisi sepon pajassa,
 Luona taitawan takojan,
 Miehen mahtawan käsissä!”

Sano wanha Wäinämöinen:
 ”Tuo ois alku kanteletta,
 Kun oisi osajan luona,
 Miehen mahtawan käsissä!”

115. Ei ollut osoajata,
 Eikä miestä mahtajata,
 Harpun luisen laatiata;
 Waka wanha Wäinämöinen
 Itse löihen laatiaksi,
 120. Tekiäksi teentelihen.
 Kušta sai kopan komian?
 Tuolta tuomikkopuroлта,
 Kuusešta kumisewasta.
 Mišt’ on naulat kanteletta?
 125. Hauin suuren hampahišta,
 Orasišta Tuonen orjan.

130. Wielä uupuwi wähäsen,
 Kaipoawi kanteloinen,
 Yhtä kieltä, kahta jouhta;
 Mišt’ on kielet kanteletta?
 Hiwuksišta Hiien ruunan,
 Lemmon warsan waattehišta.

135. Jo on soitto walmihina,
 Soitto suuri hauinluinen,
 Kantelo kalanewänen.
 Waka wanha Wäinämöinen
 Kutsu wanhat soittamahan,
 Wanhat soitti, päät wapisi,
 Ei ilo ilolle tullut,
 140. Soitto soitolle tajunut.
 Kutsu nuoret soittamahan,

Hvad af lumpna tinget göras,
 Utaf fiskbens-skrädet bildas,
 Om det ock till smidjan föres,
 Om till skicklig smed det bringas,
 Bringas till en kunnig konstnär?”

Sade gamle Wäinämöinen:
 ”Det ju vore harpans början,
 Om till skicklig smed det fördes,
 Bragtes till en kunnig konstnär.”

Men der fanns ej kunnig konstnär,
 Fanns ej man med sådan insigt,
 Att han kunnat harpan foga.
 Gamle trygge Wäinämöinen
 Tager sjelf sig för’ att foga,
 Börjar sjelf att harpan bilda.
 Hwadan fick han ljudfullt botten?
 Från den häggbevuxna dalen,
 Från den genljudsfulla granen.
 Hwadan fick han harpans skrufvar?
 Af den stora gäddans tänder,
 [Utaf Tuoni-trälens borrar.]

Ännu felas något litet,
 Sköna harpan är i saknad
 Af en sträng, af tvenne tagel.
 Hvaraf voro harpans strängar?
 Utaf hår från Hiisi-hästen,
 Utaf Lempo-fälens klädnad.

Nu var strängaspelet färdigt,
 Stora gäddbens instrumentet,
 Harpan utaf fiskens fenor.
 Gamle trygge Wäinämöinen
 Bjöd de gamle till att spela;
 Gamle spela, hufvun darra,
 Glädjen ej med glädje sämjes,
 Spelet sig till spel ej fogar.
 Bjöd de unga till att spela,

<p>Nuoret soitti, sormet notku;
 Eipä ääni ääni ollut,
 Ilo käynynnä ilošta.
 145. Soitti lieto Lemminkäinen,
 Soitti seppo Ilmarinen;
 Ei ilo ilolle käynyt,
 Soitto soitolle ylennyt.</p> <p>Waka wanha Wäinämöinen
 150. Käytti soiton Pohjolassa,
 Kantelon Kalewalassa;
 Soitti Pohjolan emäntä,
 Soitti pojat Pohjolassa,
 Soitti pojat, soitti neiot,
 155. Soitti pikku piikasetki,
 Soitti miehet naimattomat,
 Soitti nainehet urohot,
 Tuota käänsit, tuota wäänsit,
 Tuota kynsin kiinnittiwät,
 160. Toki ei oikehin osattu,
 Kielet kierohon tuliwat,
 Koska kansa kahtalainen
 Niitä soitti sormillansa.
 Jouhet parkuiwat pahašti,
 165. Ääni kaikku karkiašti,
 Soitto julmašti sorisi.</p> <p>Ukko uunilta herännyt,
 Kiukahalta kirjahtanut
 Sanowi sanalla tuolla,
 170. Lausu tuolla lausehella:
 ”Heretkääte, heittäkääte,
 Kaikki käypi karwoilleni,
 Puhki korwani puhuwi,
 Läpi pääni läylentäwi,
 175. Wiepi wiikoksi uneni.
 Jos ei soitto Suomen kansan
 Wašta waikuta paremmin,
 Eli uuwuta unehen,
 Niin wetehen wiskoote,</p> | <p>Unge spela, fingren knaka,
 Ej är ljudet rätta ljudet,
 Glädjen gäller ej för glädje.
 Spelar muntre Lemminkäinen,
 Spelar smeden Ilmarinen,
 Glädjen ej med glädje sämjes,
 Spelet sig till spel ej höjer.</p> <p>Gamle trygge Wäinämöinen
 Skickar harpan så till Pohja,
 Kantele till Kalevala.
 Spelar Pohja-gårds värdinnan,
 Spela Pohja-gårdens svenner,
 Spela svenner, spela jungfrur,
 Spela ock de unga flickor,
 Spela de ogifta männer,
 Spela äfven gifta männer.
 Vända harpan om och vrida,
 Hålla den i sina fingrar,
 Äga ej den rätta konsten.
 Strängarna i oskick bragtes,
 När de tvenne skilda folkslag
 Spelade med sina fingrar;
 Taglen gäfvo skränfult läte,
 Skärande och sträfva toner,
 Harpan skrälade förfärligt.</p> <p>Gubben vaknade på ugnen,
 Spratt ur sömnen upp den gamle,
 Höjde då sin röst och sade,
 Talade med dess orden:
 ”Hören upp omsider, tyšten!
 Detta skär mig allt till benen,
 Spränger mina örons hinnor,
 Riſtar tvert igenom hufvet,
 Störer sömnen för en vecka.
 Om det Finska folkets harpa
 Icke bättre åſtadkommer,
 Ej försänker uti slummer,
 Vräken den då ut på vattnet,</p> |
|--|---|

180.	Aalloille upottoote;
Tahi saattoote takasin
Miehen tehnehen käsihin,
Sormille sowittelian.”	Sänken ned i flodens bölja;
Eller bringen den tillbaka,
Fören uti mästarns händer,
Uti konstnärns egna fingrar.”
185.	Soitto kielin kerkiäwi,
Kanterwo sanoin kajahu:
”En minä jokehen joua,
Enkä aalloille ajau;
Wielä soitan suorilla,
Wangun waiwan nähnehellä.”	Plötsligt ifrån harpans strängar
Dessa ord till gensvar ljuda:
”Ej jag bör i floden vråkas,
Icke ut på böljan kaſtas,
Ännu spelar jag hos mästarn,
Ljuder uti konstnärns händer.”
190.	Jopa wietihin wisuſti,
Kannettihin kaunihiſti
Miehen laatian kätehen,
Sormille sowittelian.	Nu man harpan varsamt förde,
Bragte kantele försigtigt,
Bar den uti mästarns händer,
Uti konstnärns egna fingrar.
195.	Waka wanha Wäinämöinen
Peukaloitansa pesewi,
Sormiansa suorittawi.
Iſtuwi ilokiwelle,
Raito rantakalliolle,
Hopeaiselle mäelle,
Kultaselle kunnahalle.	Gamle trygge Wäinämöinen
Tvättar sina tummar rena,
Fingrarna i ordning lagar,
Sätter sig på glädje-ſtenen,
På en klippa invid ſtranden,
Ned på ſilfverrika backen,
På den gyllne kullens hypmel,
Tar i fingrarna sin harpa,
Läger böjda trä't på knäna,
Kantele inunder handen.
Höjde nu sin röſt och sade,
Talade med dessa orden:
”Ho som förr ej har förnummit,
Fröjden af de höga runor,
Ej till harpans toner lyssnat,
Han må komma för att höra.”
200.	Otti soiton sormillensa,
Käänti käyrän polwillensa,
Kantelen kätensä alle.
Sanowi sanalla tuolla,
Lausu tuolla lausehella:
”Ku ei liene ennen kuullut
Iloa ikirunojen,
Kajahuſta kanteloisen,
Se on tulko kuulemahan.”	Höjde nu sin röſt och sade,
Talade med dessa orden:
”Ho som förr ej har förnummit,
Fröjden af de höga runor,
Ej till harpans toner lyssnat,
Han må komma för att höra.”
205.	Soitti wanha Wäinämöinen,
Sekä soitti, jotta laulo,
Sormet nousi notkiaſti,
Sormet pienet pyörähteli,
Peukalo ylös keweni;
Jo käwi ilo ilolle,	Spelar gamle Wäinämöinen,
Spelar på en gång och sjunger,
Fingrarna sig böjligt höjde,
Rördes af och an på harpan,
Lätt ſteg tummen ifrån ſträngen.
Nu med glädje glädjen sämjes
210.	Soitti wanha Wäinämöinen,
Sekä soitti, jotta laulo,
Sormet nousi notkiaſti,
Sormet pienet pyörähteli,
Peukalo ylös keweni;
Jo käwi ilo ilolle,	Spelar gamle Wäinämöinen,
Spelar på en gång och sjunger,
Fingrarna sig böjligt höjde,
Rördes af och an på harpan,
Lätt ſteg tummen ifrån ſträngen.
Nu med glädje glädjen sämjes
215.	Soitti wanha Wäinämöinen,
Sekä soitti, jotta laulo,
Sormet nousi notkiaſti,
Sormet pienet pyörähteli,
Peukalo ylös keweni;
Jo käwi ilo ilolle,	Spelar gamle Wäinämöinen,
Spelar på en gång och sjunger,
Fingrarna sig böjligt höjde,
Rördes af och an på harpan,
Lätt ſteg tummen ifrån ſträngen.
Nu med glädje glädjen sämjes

220. Soitto soitolle yleni.
Hywin soitti hauin hammas,
Kalan pursto pyörähteli,
Ulwosi upean jouhet,
Ratsun jouhet raikkahuwat.

225. Ei ollut sitä metsässä
Jalan neljän juoksewata,
Koiwin koikkelehtawata,
Ku ei tullut kuulemahan,
Iloa imehtimähän.

230. Heräsi susiki suolta,
Nousi karhu kankahalta,
Petäjäisestä pesästä,
Kutiskošta kuusisešta.
235. Karhu aiallen kawahti,
Weräjällen wieretäksen,
Aita kaatu kalliolle,
Weräjä aholle wieri.
Siitä kuusehen kujahti,
Petäjähän pöyrrähytti,
Tehessä isän iloa,
Soitellessa Wäinämöisen.

240. Metsän ukko halliparta,
Metsän kuulusa kuningas,
Kanssa muu Tapion kansa,
Käwit kaikki kuulemahan.
245. Itseki metsän emäntä,
Tapiolan tarkka waimo,
Sinisukkahan siroksen,
Punapaulohin paneksen,
Nousi koiwun konkelolle,
Lepän lengolle lewähti,
Kanterwoa kuulemahan,
Soittoa tajuamahan.

250. Ei sitä metsässä ollut
Nelijalkoa jaloa,

Och till spel sig spelet höjer,
Ymnigt ljud ger gäddbens harpan,
Harpan gjord af fiskens ryggben,
Hingstens tagel mäktigt ljuda,
Hästens tagel toner bilda.

Ej fanns något djur i skogen,
Springande på fyra fötter,
Ej en varelse i luften,
Som nu icke kom att höra,
Undra öfver ljufva spelet.

Vargen sjelf i kärret vaknar,
Björnen stiger upp från heden,
Ur sitt ide utaf tallar,
Ur sin kula utaf granar.
Hoppa hastigt uppå gärdet,
Kryper derifrån till ledet,
Gärdet faller kull på klippan
Ledet rullar ned i lunden,
Björnen hoppa upp i granen,
Skyndsamt sig i tallen svänger,
Medan fadren glädje skapar,
Wäinämöinen spelet sköter.

Dunkelskaggig skogens gubbe,
Frejdad konung öfver djuren
Och den hela Tapio-skaran
Gingo att på spelet höra.
Äfven sjelfva skogs-värdinnan,
Tapiolas trägna qvinna
Klädde sig i blåa strumpor,
Snörde röda band om skorna,
Steg så opp i björkens knyla,
Hvilade i alens krökning,
För att harpans toner höra,
Och på stränga-spelet lyssna.

Ej fanns lefvande i skogen,
Resligt djur på fyra fötter,

Eikä ilmassa oloa
 Kahen siiwen siukowata,
 Lintuparwea parašta,
 255. Ku ei tullut tuiskutellen,
 Kiiätellen kiirehtinyt,
 Kunnioa kuulemahan,
 Iloa imehtimähan.
 Lenti kokko korkialta,
 260. Halki pilwien hawukka,
 Alli aalloilta sywiltä,
 Sotka soien wieremmiltä,
 Joutsenet sulilta soilta.
 Pieniäki peipposia,
 265. Leiwoja liki tuhatta,
 Sirkkuja sitäi enemmän
 Haašto ukon hartioilla.

Itse kaunis ilman impi,
 Päiwätär pätöwä neiti,
 270. Neito Kuutar koria,
 Yks' on ilman wempeellä,
 Taiwon kaarella kajotti,
 Toinen pitkän pilwen päällä,
 Pilwen reunalla rehotti,
 275. Piteliwät pirtojansa,
 Niisiänsä nosteliwat.
 Kultasukkula käessä,
 Piwossa hopiapirta,
 Kultakangašta kutowat,
 280. Hopiaišta helkyttiwät.
 Waan kun kuulit ouon äänen,
 Soitannon sulosen sulhon,
 Jo pirta piwosta pääsi,
 Kirpo sukkula käestä,
 285. Katkesiwat kultarihmat,
 Helähti hopialangat.

Eik' ollut sitä weessä
 Ewän kuuen kulkewata,
 Kaheksan karehtiata,

Ingen varelse i luften,
 Hvinande med tvenne vingar,
 Ej en fogelskock så präktig,
 Att den ej från luften yrde,
 Ilande med snabbhet neder,
 För att herrlig tonkonst höra,
 Undra öfver ljufva spelet.
 Örnen flög från höga rymden,
 Höken midt igenom molnen,
 Allan kom från djupa böljan,
 Knipan ifrån kärrets bräddar,
 Svanorna från öppna kärren.
 Qvittrade ock smärre finkar,
 Nära tusende af lärkor
 Och af siskor ännu flere
 På den gamle mannens skuldror.

Sjelf den sköna luftens tärna,
 Den på fägring rika Solen
 Och den vackra, milda Månen
 Suto⁴⁴³, en på luftens loka,
 Lysande på himla-bågen
 Och den andra på en molnsky,
 Herrligt strålände vid kanten.
 Der sin väf af guld de väfde,
 Vårdade om silfver-tyget
 Med en gyllne väf-skottspole,
 Med en sked af silfver bildad;
 Förde skeden fram och åter,
 Läto skaften höjas, sänkas.
 Men då sällsamt ljud de hörde,
 Hjeltens ljufva spel förnummo,
 For från handen väfvar-skeden,
 Flög från deras fingrar spolen,
 Väfvens gyllne trådar brusto,
 Af dess silfver-trådar sprungo.

Fanns ej lefvande i vattnet,
 Som med fenor sex sig rörer,
 Ilar fram med åtta fenor,

290. Kalaparwea paraſta,
 Ku ei tullut kuulemahan,
 Iloa imehtimähän.
 Lohet uipi, uipi siiat,
 Uipi hauit hangotellen,
 295. Ween koirat wengotellen,
 Muiehetki, muut kalatki,
 Rinnoin ruuhoon ajaksen,
 Ewin eille ehteleksen,
 Wirttä Wäinön kuulemahan,
 300. Iloa imehtimähän.

Ahto aaltojen kuningas,
 Ween ukko ruohoparta,
 Ween kalwolle weäksen,
 Luikahaksen lumpehelle.
 305. Itsekki ween emäntä,
 Ween wiljasa emäntä,
 Hiipowi hiuksiansa,
 Hapsiansa harjoawi,
 Kammallansa kultasella,
 310. Harjalla hopeisella
 Waan kun kuuli ouon äänen,
 Suomen soitannon sulosen,
 Jo suka käestä kirpo,
 Harja sormiſta solahti.
 315. Itse siirtihen polonen,
 Paneutti toisen paikan,
 Rinnoin ruowoſta riwahti,
 Wetihen wesikiwelle,
 Watsallehen waiwauſi,
 320. Tuota ääntä kuulemahan,
 Soitteloä Wäinämöiſen,
 Soitteloä, lauleloä,
 Kun oli ääni kummanlainen,
 Warsin soitanto sulonen.

325. Ei ollut ſitä uroſta,
 Eikä mieſtä urhiata,
 Eikä mieſtä, eikä naiſta,

Ej af fiſk en ſvärm ſå herrlig,
 Att den icke kom att höra,
 Undra öfver ljuſwa ſpelet.
 Kommo laxar, kommo ſikar,
 Gäddor ſig med snabbhet ſlängde,
 Vattenhundar ſkyndsamt ſkredo.
 Äfven andra ſmärre fiſkar
 Kommo ſimmande mot gräſet,
 Sträfvade än längre framåt,
 För att höra Wäinös ſånger,
 Undra öfver ljuſwa ſpelet.

Ahto, konung öfver böljor,
 Gräſbeſkäggaſad vattnets gubbe
 Drager ſig till vattenbrynet,
 På ett näckroſblad ſig ſmyger.
 Sjelf den ſköna vattnets drottning
 Vattnets ymniga värdinna
 Håller på att kamma håret,
 Borſta ſina långa lockar
 Med den guldbeprydda kammen,
 Med ſin borſte utaf ſilfver.
 Men när ſällſamt ljud hon hörde,
 Hörde ljuſwa Suomi-ſpelet,
 Föll ur handen gyllne kammen,
 Flög från hennes fingrar borſten.
 Bort ſig flyttade den arma,
 Sökte ſig ett annat ſtälle,
 Spratt med bröſtet opp från vattnet,
 Drog ſig ſå till vattu-ſtenen,
 Lade bröſtet emot klippan,
 För att lyſſa uppå de toner,
 Tonerna från Wäinös harpa,
 Parade med ſångens toner,
 När ſå underbart var ljudet
 Och ſå ljuſligt harpo-ſpelet.

Icke fanns en ſådan hjelte,
 Ej en man ſå faſt i ſinnet,
 Ej en man och minſt en qvinna,

444 Castrén has changed
the order of two
lines.

<p>330. Eikä waimoa waketi,
Kullen ei ituksi käynyt.
Itkit nuoret, itkit wanhat,
Itkit miehet naimattomat,
Itkit nainehet urohot,
Itkit pojat puolikäset,
Sekä pojat, jotta neiot,
335. Itkit pienet piikasetki,
Kun oli ääni kummanlainen,
Suomen soitanto sulonen.
Itsensäki Wäinämöisen
Kyynelwieri kyykähteli.
340. Weet wieri silmištänsä
Kaasiammat karpaloita,
Pyylähämmät pyyn munia,
Häriämmät päitä pääskyn,
Leweille leuoillensa;
345. Leweiltä leuoiltansa
Reheille rinnoillensa;
Reheiltä rinnoiltansa
Pätöwille polwillensa;
Pätöwiltä polwiltansa
350. Jalkapöyille jaloille;
Jalkapöyiltä jaloilta
Maahan alle jalkoinsa;
Wieriwät wesipisarat
Läpi wiien willawaipan,
355. Läpi kuuen kultawyönsä,
Seitsemän sinihamosen,
Sarkakauhtanan kaheksan.</p> <p>Niin weet jokena juoksi
Luota wanhan Wäinämöisen
360. Rannalle meren sinisen;
Rannalta meren sinisen
Alle selwien wesien,
Päälle muštien murien
Siellä kaswoit kaunihiksi,
365. Simpsukaisiksi sikesi,</p> | <p>Som det ej till tårar rörde.
Greto unga, greto gamla,
Greto de ogifta männer,
Greto äfven gifta männer,
Greto medelålders svenner,
Greto svenner, greto jungfrur,
Greto äfven smärre flickor,
När så underbart var ljudet
Och så ljufligt Suomi-spelet.</p> <p>Till och med för Wäinämöinen
Tåre-källan ymnigt svällde,
Vattnet flöt utur hans ögon,
Tårar digrare än tranbär,
Digrare än svalors hufvu'n.
Tårar mer än hjerpagg trinda⁴⁴⁴
Föllo på hans breda kinder,
Rullade från breda kinder
Ned uppå det hvälfda bröstet,
Rullade från hvälfda bröstet
Ned uppå de fasta knäna,
Rullade från fasta knäna
Ned uppå de höga vrister,
Rullade från höga vrister
Under fötterna på marken.
Vattendropparna de runno
Genom fem hans ylle-kjortlar,
Genom sex hans gyllne gördlar,
Blåa skjortor sju igenom,
Genom åtta vallmars jackor.</p> <p>Så i floder tårar runno
Hän från gamle Wäinämöinen
Till det blåa hafvets stränder,
Och från blåa hafvets stränder
Ned inunder klara vattnet,
Ofvanpå det svarta gruset.
Der de frodades förträffligt,
Bildades till ädelstenar,</p> |
|---|--|

	Kuningasten kunnioiksi, Waltojen iki iloksi.	För att kunga-smycken blifva, Höga männer evigt fröjda.
370.	Sano wanha Wäinämöinen: ”Onko tässä nuorisossa, Nuorisossa kaunosessa, Tässä suuressa su’ussa, Ilossa isän alassa, Kyynelteni poimiata Alta selwien wesien, 375. Päältä mustien murien?”	Sade gamle Wäinämöinen: ”Monn bland denna ungdom finnes, I den sköna ungdoms skaran, Uti detta höga slägte, Bland den store fadrens söner, Den som plockar mina tårar Under hafvets klara vatten, Ofvanfrån det svarta gruset?”
380.	Sekä nuoremmat sanowi, Jotta wanhat waštoawi: ”Ei ole tässä nuorisossa, Nuorisossa kaunosessa, Eli suuressa su’ussa, isossa isän alassa, Kyyneltesi poimiata. Alta selwien wesien, Päältä mustien murien.”	Svarade så väl de unge, Som de gamle ⁴⁴⁵ äfven sade: ”Icke finns bland denna ungdom, I den sköna ungdoms skaran, Uti detta höga slägte, Bland den store fadrens söner, Den som plockar dina tårar Under hafvets klara vatten, Ofvanfrån det svarta gruset.”
385.	Niin tuli sininen sotko, Useinpa sininen sotko Suullansa sukeltelekse, Wilussa wilottelekse.	Kommer så den blåa knipan – Ofta ju den blåa knipan Doppar näbben ned i böljan, Svalkar sig i kalla vattnet –
390.	Sep’ on poimi simpukoita, Wäinämöisen kyneleitä, Alta selwien wesien, Päältä mustien murien.	Denna plockar ädelstenar, Plockar Wäinämöinens tårar Under hafvets klara vatten, Ofvanfrån det svarta gruset.

445 Castrén’s correction:
gamle || *unge*.

Kolmaskolmatta Runo.

Siitä wanha Wäinämöinen,
 Toinen seppo Ilmarinen,
 Kolmas lieto Lemminkäinen,
 Tulit Pohjolan tuwille.

5. Sano Pohjolan emäntä:
 ”Mi on miehillä sanoma,
 Urohilla uusi tieto?”

10. Tuopa wiisas Wäinämöinen
 Sanan wirkko, noin nimesi:
 ”Sammosta sanomat miesten,
 Kirjokannešta pakinat;
 Saimma sampuen jaolle,
 Kirjokannen katsantohon.”

15. Sano Pohjolan emäntä:
 ”Ei oo kärpästä kahelle,
 Orawass’ osoa kolmen.”

20. Waka wanha Wäinämöinen
 Sormin soitti kanteletta,
 Kielin kantermo pakasi;
 Wäsytti wäen mokoman,
 Uuwutti unelliseksi.
 Niin tapasi taskuhunsa,
 Löihen kukkaroisehensa,
 Ottawi uniset neulat,
 25. Nukutteli nuiwan kansan,
 Paineli wäen pakanan,
 Pimiässä Pohjolassa,
 Summassa Sariolassa.
 30. Meni sammon saahantahan,
 Kirjokannen katsantahan,
 Pohjolan kiwimäestä,
 Waaran waskisen sisältä,
 Yheksän lukon takoa.

Tjugutredje Runan.

En var gamle Wäinämöinen,
 Ilmarinen var den andre
 Och den tredje Lemminkäinen,
 De till Pohjas stugor kommo.

Sade Pohjolas värdinna:
 ”Hvarom veta männer tälja,
 Hvilken nyhet bringa hjeltar?”

Sjelf den gamle Wäinämöinen
 Yttrade ett ord och sade:
 ”Vi om Sampo har att tälja,
 Orda om det granna locket;
 Komma hit att Sampo dela,
 Att det granna locket skäda.”

Sade Pohjolas värdinna:
 ”Hermelinen kan ej delas,
 Ekorn ej förslår åt trenne.”

Gamle trygge Wäinämöinen
 Börjar spela på sin harpa,
 Locka toner ur dess strängar.
 Tröttar det förmättna folket,
 Sömnens tyngd deröfver sprider,
 Känner efter i sin ficka,
 Letar i den lilla pungen,
 Derur sömnens nålar tager,
 Söfver in det tvära folket,
 Sänker hedna-skaran neder
 Uti Pohjola det mörka,
 I det mulna Sariola.
 Går så för att Sampo taga,
 Föra bort det granna locket
 Ifrån Pohja-gårdens stenberget,
 Ifrån kopparbergets gömmor,
 Från de nio låsens stängsel.

<p>35. Tuossa wanha Wäinämöinen
Laulaa hyrähtelewi,
Jopa liikku linnan portit,
Järkky rautaset saranat.
Siitä seppo Ilmarinen
Woilla lukot liukahutti,
40. Liuwutti sian lihalla;
Lukot sormin luksutteli,
Kiwet kuokalla kohotti.</p>	<p>Sjelf den gamle Wäinämöinen
Låter sångens toner ljuda,
Och då röras borgens portar,
Borgens fasta gångjern skakas.
Derpå smeden Ilmarinen
Borgens lås med smör bestryker,
Rošten bort med iſter tager,
Vrider låsen upp med fingrar,
Stenarna med gräfte rödjär.</p>
<p>Sano wanha Wäinämöinen:
”Oi sie lieto Lemmin poika,
45. Ylimmäinen ystäwäni!
Mene sampo ottamahan,
Kirjokansi kantamahan.”</p>	<p>Sade gamle Wäinämöinen:
”O du Lempi-son den muntre,
Du bland mina vänner ypperſt!
Gå att goda Sampo taga,
Bära bort det granna locket.”</p>
<p>Tuopa lieto Lemminkäinen,
Hywä kielas käskiäkki,
50. Kepingä kehuttoaki,
Meni sammon otantahan,
Kirjokannen kannantahan.
Sylin sampoa piteli,
Polwin maassa puujaeli,
55. Eipä sampo liikukkana,
Kirjokansi kallukkana.</p>	<p>Det var muntre Lemminkäinen, –
Alltid redo och benägen
Att ett gifvet värf förrätta –
Sig beger att Sampo taga,
Bära bort det granna locket.
Fattar med sin famn om Sampo,
Stödjande sitt knä mot marken, –
Får ej Sampo till att röras,
Kan ej rubba granna locket.</p>
<p>Hyw’ on härkä Pohjolassa,
Sarwipää Sariolassa,
60. Jok’ on sitkiä siwulta,
Warsin wahwa wartalolta,
Suonilta kowin soria.</p>	<p>Finns en oxen god i Pohja
Ett behornadt djur i gården;
Oxens sidor äro starka,
Fasta kroppens alla lemmar
Och dess senor ganska sega.</p>
<p>Se on lieto Lemminkäinen
Otti härän heinikoſta,
Auran pellon pientareſta,
65. Sillä kynti sammon juuret,
Kirjokannen kiinnittimet,
Satasarwella härällä,
Tuhatpäällä tursahalla,
Waarnahilla waskisilla,</p>	<p>Det är muntre Lemminkäinen,
Tar nu oxen ifrån betet,
Tar en plog från åker-renen,
Plöjer sedan Sampos rötter,
Granna lockets starka fångsel,
Med en hundrahornad oxen,
Med ett tusenhöfdadt villdjur.
Plöjer dem med eldbetts-plogen,</p>

70.	Atralla tuliterällä,
Saipa sampo liikkumahan,
Kirjokansi kallumahan.	Med dess kopparsmida billar,
Får så Sampo till att röras,
Får i lutning granna locket.
75.	Siitä wanha Wäinämöinen,
Toinen seppo Ilmarinen,
Kolmas lieto Lemminkäinen,
Sylin sampoa sylelit,
Käsiwarsin käännyttelit,
Niin weiwät wenosehensa,
Purtehensa puuhasiwat.	En var gamle Wäinämöinen,
Ilmarinen var den andre
Och den tredje Lemminkäinen,
Grepo med sin famn om Sampo,
Vände den i sina armar,
Släpade till vackra båten,
Lade så uti sin farkost.
80.	Kysy seppo Ilmarinen:
”Minne sampo saatetahan,
Kunneka kuletetahan,
Wenehessä Wäinämöisen?”	Frågar smeden Ilmarinen:
”Hvart skall goda Sampo föras,
Hvart det granna locket forslas
Uti Wäinämöinens farkost?”
85.	Sano wanha Wäinämöinen:
”Tieän mä wähäsen maata,
Tieän paikkaa palasen,
Syömätöntä, lyömätöntä,
Miekan miehen käymätöntä
Nenässä utusen niemen,
90. Päässä saaren terhenisen.
Sinne sampo saatetahan,
Kirjokansi kaiwatahan.”	Sade gamle Wäinämöinen:
”Jag en liten jordfläck känner,
Vet utaf ett ringa ställe –
Icke betadt, icke slaget,
Ej besökt af männers klingor –
Vid den dimomhöljda udden,
På den skogbeväxta holmen;
Dit må goda Sampo föras,
Dit det granna locket bringas.”
95.	Siitä wanha Wäinämöinen
Laskea karehtelewi
Selkeä meren sinisen,
Laski poikki Pohjan merta.	Derpå gamle Wäinämöinen
Styrde båten genom svallet
På det blåa hafvets yta,
Styrde öfver Pohja-hafvet.
100.	Sano lieto Lemminkäinen:
”Miks’ et laula Wäinämöinen,
Hyrehi hywäsukunen,
Hywän sammon saatuasi,
Tien hywän käweltyäsi?”	Sade muntre Lemminkäinen:
”Du ej qväder Wäinämöinen,
Sjunger icke ädelborne,
Faßt du goda Sampo vunnit,
Faßt du gjort en lycklig resa.”
	Waka wanha Wäinämöinen
Warman kyllä waštaeli:	Gamle trygge Wäinämöinen
Svarar yttrande med klokhet:

105. ”Warahainen laulannaksi,
Aikanen ilon teoksi,
Kun näkywi Pohjan portit,
Paištawi pahat saranat.
Äsken laulanta sopisi,
Ilon teentä kelpoaisi,
110. Kun omat owet näkyisi,
Omat ukset ulwoaisi,
Sa’an taipalen takana,
Päässä wiien päiwäyksen.”

115. Siitä wanha Wäinämöinen
Laskewi siništä merta,
Laski päiwän, laski toisen,
Laski kohta kolmannenki,
Jo omat owet näkywi,
Omat ukset ulwottawi,
120. Nenässä utusen niemen,
Päässä saaren terhenisen.

125. Sillon wanha Wäinämöinen
Lauloa hyrähtelewi;
Suu liikku, järisi parta,
Waan ei leuat lonkaillut.

130. Kurki istu kannon päässä,
Wetisellä mättähällä,
Pimeässä Pohjolassa,
Summassa Sariolassa,
Sormiluitansa lukewi,
Warpahiansa walitti.
Kurki kuuli kumman äänen
Wäinämöisen laulellessa,
Kurki laski suuren kulkun,
135. Parkasi pahan säwelen;
Kaikki Pohjola heräsi,
Paha walta walpaustu.

Louhi Pohjolan emäntä,
Pohjan akka harwahammas,

”Än för tidigt är att sjunga,
Bittida att glädje väcka,
Medan Pohjas portar synas
Och de onda gångjern glimma.
Först då är det tid att sjunga,
Då är glädjen på sitt ställe,
När vi egna dörrar skåda,
Egna portars rassel höra,
Borta bakom hundra fjärdar,
Sen i fem da’rs tid vi seglat.”

Derpå gamle Wäinämöinen
Styrde på det blåa hafvet,
Styrde en dag, styrde tvenne,
Styrde än på tredje dagen,
Och nu synas egna dörrar,
Egna portar höras rassla
På den dimomhöljda udden,
På den skogbeväxta holmen.

Nu den gamle Wäinämöinen
Låter sångens toner ljuda,
Munnen röres, skägget darrar,
Men ej vrida sig hans käkar.

Tranan satt uppå en stubbe,
Ofvanpå en fuktig tufva,
Uti Pohjola det mörka,
I det mulna Sariola;
Tranan räknar finger-benen,
Räknar talet utaf tårna.
Hörde underbara ljudet,
Hörde Wäinämöinen sjunga,
Öppnade sin vida strupe,
Upphof sen ett gräsligt läte,
Hvaraf hela Pohja vaknar,
Onda väldet väcks ur sömnen.

Louhi Pohjolas värdinna,
Pohja-gårds tandglesa gumma

140. Sampo tapoamahan,
Kirjokantta katsomahan,
Pohjolan kiwimäkehen,
Waarän waskisen sisähän.
Sano tuonne saatuansa:
145. ”Woi polonen päiwiäni!
Kenpä lukot lonkaillut,
Kaikki särkenyt saranat,
Kaikki owet auassunna,
Liikutellut linnan portit?
150. Jok’ oisi täältä sampo saatu,
Kirjokansi kannettuna?”
”Jo on täältä sampo saatu,
Kirjokansi kannettuna,
Pohjolan kiwimäestä,
155. Waarän waskisen sisästä,
Yheksän lukon takoa.”
- Louhi Pohjolan emäntä,
Pohjan akka harwahammas,
Ukkoa rukoelewi,
160. Pauannetta palwoawi:
”Nošta Ukko suuri tuuli,
Sään mänöä määritöntä,
Nošta muštia muria,
Päälle selwien wesien,
165. Jott’ ei päästä Wäinämöisen,
Kulkea uwantolaisen.”
- Se Ukko ylijumala
Wirkki tuulet tuulemahan,
Ilman rannat riehkimähän;
170. Nousi tuulet tuulemahan,
Ilman rannat riehkimähän.
Kowin läikky länsituuli,
Luoetuuli tuikutteli,
Enemmän etelä tuuli,
175. Itä inku ilkiästi,
Pohjanen kowin porotti.
- Ilar straxt att Sampo finna,
Efterse det granna locket
Uti Pohja-gårdens stenbergs,
Inom kopparbergets gömmor.
Sade sedan dit hon kommit:
”Ve nu mina dar, jag arma!
Hvem har här väl läsen söndrat,
Sönderbrutit alla gångjern,
Öppnat alla slottets dörrar,
Alla borgens portar rubbat?
Kunde Sampo vara bortförd,
Granna locket hädan buret?
Ja, visst är nu Sampo bortförd,
Visst är granna locket buret
Ifrån Pohja-gårdens stenbergs,
Ifrån kopparbergets gömmor,
Från de nio låsens stängsel.”
- Louhi Pohjolas värdinna,
Pohja-gårds tandglesa gumma,
Sänder upp en bön till Ukko,
Dunder-guden så anropar:
”Ukko, sänd en häftig stormvind,
Väder-ilar oerhörda,
Lyfta upp det svarta gruset
Ofvan hafvets klara bölja,
Att ej Wäinö slipper undan,
Att ej vattnets vän kan färdas.”
- Det var Ukko, öfver-guden,
Bjöd nu vindarna att blåsa,
Luftens stränder till att brusa.
Vindarna att blåsa väcktes,
Luftens stränder till att brusa.
Häftigt blåste vestanvinden,
Sydvestvinden for med styrka,
Starkare ännu for sunnan.
Östanvinden hven ohyggligt,
Nordan dånade förfärligt.

180. Tuuli puut hawuttomaksi,
 Kanarwat kukattomaksi,
 Heinät helphehettömäksi,
 Wiepi harpun hauinluisen,
 Kantelon kalanewäsen,
 Wenehestä Wäinämöisen.
 Ahto aalloilta hawannut
 Pian korjasi kotihin,
 185. Kalasehen kartanohon.

Sano seppo Ilmarinen:
 ”Jo on tukka tuulta nähnyt,
 Parta päiwiä pahoja,
 Nähnyt näilläki selillä;
 190. Harwon on hawata tainnut
 Tuulta ennen tuon näöstä.
 Woi polonen päiwiäni!
 Kun läksin meren selälle,
 Ulapalle aukialle,
 195. Polin puulle pyöriwälle,
 Warwalle wapisewalle,
 Wet on tuuli turwanani,
 Meren aalto armonani.”

200. Sillon wanha Wäinämöinen
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 ”Ei wenossa wieremiästä,
 Purressa parahtamiästä;
 Itku ei häästä päästä,
 Parku päiwiästä pahoiästä.”

205. Se on lieto Lemminkäinen
 Eikä itkent, ei iloissut,
 Muiäti muinonet tilansa,
 Asiansa arwaeli;
 Lati laitoja lisäksi,
 210. Warpehia walmiästeli,
 Sylen kolmen korkeutta.
 Saipa tuuli turjutella,

Barren blåste de från träden,
 Blåste blommorna från ljungen,
 Hylsorna kring frö't från gräsen,
 Blåste äfven gäddbens harpan,
 Harpan gjord af fiskens fenor,
 Bort från Wäinämöinens fartyg.
 Ahto harpan såg på böljan,
 Bergade den snart och förde
 Till sin fiskuppfyllda boning.

Sade smeden Ilmarinen.
 ”Visst har håret vind fått känna,
 Skägget röna onda dagar
 Äfven uppå dessa fjärdar;
 Sällan lära dock de pröfvat
 En så mäktig storm, som denna.
 Ve nu mina dar, jag arme,
 Som for ut på vida hafvet,
 Mig begaf på öppna fjärdar,
 Trampade på träd, som rullar,
 Stödde mig på qviäst, som skälfver.
 Vinden är nu mig en tillflykt
 Och förbarmaren är böljan.”

Nu den gamle Wäinämöinen
 Sjelf till orda tog och sade:
 ”Ej att gråta uti båten,
 Jemra sig uti en farkost;
 Gråten hjälper ej ur nöden,
 Jemmern ej från onda dagar.”

Det var muntre Lemminkäinen,
 Hvarken gret han, eller gladdes,
 Kom ihåg sitt förra läge,
 Mindes väl sitt fordna trångmål;
 Ökade blott sido-bräder,
 Redde sqvättbord uti båten
 Till en höjd af trenne famnar,
 Vinden fick nu skaka båten,

215.	<p>Aallot welloa wenettä,
Oli laitoa wenossa,
Warpehet hywin warawat.</p>	<p>Böljorna den kasta, rycka;
Höjd i båten fanns tillräckligt,
Nog förråd uti dess sqvättbord.</p>
220.	<p>Itse Pohjolan emäntä
Rakenteli Pohjan purren,
Suoritti sotawenosen;
Lato miestä laiwahansa
Kuni sotka poikiansa,
Tawi luopi lapsiansa;
Sata miestä sauomehen,
Tuhhat airohin urosta,
Sata miestä miekatonta,
Tuhhat miestä miekallista.</p>	<p>Sjelf nu Pohjolas värdinna
Rustar Pohjas båt i ordning,
Tacklar upp ett örlogsfartyg,
Radar männer uti skeppet,
Liksom knipan sina ungar,
Årtan sina foster ordnar.
Ställer hundra män att ståka,
Tusen till att åror sköta,
Hundra män förutan klingor,
Tusen svärdbeklädde kämpar.
Hissar sedan upp ett segel,
Som ett utsträckt moln att skåda,
Ger sig så åstad och skyndar
Att förfölja Wäinämöinen.</p>
230.	<p>Waka wanha Wäinämöinen
Laskewi siniistä merta,
Itse tuon sanoiksi wirkki,
Puhu purtensa perästä:
”Oi sie lieto Lemmin poika,
Ylimmäinen ystäwäni!
Nouse purjepuun nenähän,
Waatewarpaan rapa’a,
Katso itä, katso länsi,
Katso poikki Pohjan ranta.”</p>	<p>Gamle trygge Wäinämöinen
Som på blåa hafvet styrde,
Höjde nu sin röst och sade,
Talade med dessa orden:
”O du Lempi-son, den muntre,
Du bland mina vänner ypperst!
Stig i toppen utaf mašten,
Klättra opp på skeppets råstång,
Se åt öster, se åt vester.
Speja vidt kring Pohjas stränder.”</p>
240.	<p>Se on lieto Lemminkäinen
Hywä kielas kärkeäkki,
Kepiä kehuttoaki,
Nousi purjepuun nenähän,
Waatewarpahan rapasi;
Katso iät, katso lännät,
Katso poikki Pohjan rannat,
Niin sano sanalla tuolla:
”Hawukkoit’ on haawat täynnä,
Koiwut kirjokokkoloita.”</p>	<p>Det är muntre Lemminkäinen –
Städse redo och benägen
Att ett gifvet värf förrätta –
Steg i toppen utaf mašten,
Klättrade i skeppets råstång.
Ser åt öster, ser åt vester,
Spejar vidt kring Pohjas stränder,
Yttrar så ett ord och säger:
”Asparna af hökar hvimla,
Björkarna af örnar skymmas.”</p>

<p>250. Sano wanha Wäinämöinen:
”Jo wainen walehtelitki;
Ei ne olla hawukkoita,
Eikä kirjokokkoloita,
Ne on Pohjan poikasias.
255. Katso toište, katso tarkon.”   Katso toište, katso tarkon,
Sanowi sanalla tuolla:
”Pilwi Pohjasta kohowi,
Pilwen lonkka luotehesta.”</p>	<p>Sade gamle Wäinämöinen:
”Monne du ej osannt talar?
Icke må de hökar vara,
Icke fläckbeströdda örnar,
Männer äro de från Pohja,
Speja noga andra gången.”   Spejar noga andra gången,
Yttrar så ett ord och säger:
”Der en sky från norr sig höjer,
Från nordvest en molnkant stiger.”</p>
<p>260. Sano wanha Wäinämöinen:
”Jo wainen walehtelitki;
Ei se pilwi ollekkana,
Pilwen lonkka lienekkänä,
Se on pursi purjehinen.
265. Katso tarkon kolmannešti.”   Katso kerran kolmannenki,
Sanowi sanalla tuolla:
”Oi sie wanha Wäinämöinen!
Jo tulewi Pohjan pursi,
270. Satahanka hakkoawi;
Sat’ on miestä sauomessa,
Tuhat airon pyyrymillä,
Sata miestä miekatonta,
Tuhat miestä miekallista.”</p>	<p>Sade gamle Wäinämöinen:
”Monne du ej osannt talar?
Icke lär en sky det vara,
Ej en molnkant, som sig höjer;
Det ett fartyg är i segel,
Speja noga tredje gången.”   Spejade den tredje gången,
Yttrar så ett ord och säger:
”O du gamle Wäinämöinen!
Der nu kommer Pohja-båten,
Hundraroddar-skeppet stampar,
Hundra karlar stå och staka,
Tusen män vid åror sitta;
Hundra karlar sakna klingor,
Tusen bära svärd vid sidan.”</p>
<p>275. Sillon wanha Wäinämöinen
Jo tunki toet totiset,
Walehettomat wakaiset;
Itse wirkko, noin nimesi:
”Soua seppo Ilmarinen!
280. Soua lieto Lemminkäinen!
Soua kansa kaikenlainen!”   Souti seppo Ilmarinen,
Souti lieto Lemminkäinen,
Souti kansa kaikenlainen,</p>	<p>Nu den gamle Wäinämöinen
Rena sanningen försporde,
Hörde obestridlig talan,
Yttrar så ett ord och säger:
”Ro nu på, du Ilmarinen,
Ro du muntre Lemminkäinen,
Ron I alla här i båten.”   Rodde smeden Ilmarinen,
Rodde muntre Lemminkäinen,
Rodde alla uti båten,</p>

285.	Eipä juokse puinen pursi,
Weno Wäinölän weäte.	Men ej skrider trädstams-skeppet,
Wäinö-båten går ej framåt.
290.	Sillon wanha Wäinämöinen
Jo tunki tuhon tulewan,
Hätäpäiwän päälle saawan.
Arwelee, ajattelewi,
Miten olla, kuin eleä.
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Wielämä tuohon keinon keksin,
Mutkan muiſtan, tien osoan.”	Nu den gamle Wäinämöinen
Märker ofärd honom hota,
Nödens dag förhanden vara,
Börjar tänka och begrunda,
Hur att vara, hur att lefwa,
Yttrar så ett ord och säger:
”Bot jag finner än mot detta,
Mins en konst, ett medel känner.”
295.	Tawottihen taulohinsa,
Tungeksen tuluksihinsa,
Otti piitä pikkuruisen,
Toki tauloa wähäsen,
Neki meſtasi merehen	Börjar söka efter fnöske,
Leta uti sina elddon,
Tager så en liten flinta,
Tar en liten bit af fnöske.
Detta slänger han i hafvet
Upp från högra skulderbladet,
Genom venſtra armens krökning,
Höjde då sin röst och sade,
Talade med dessa orden:
”Stige der en eld-upphöjning,
Växte upp en hemlig holme,
Och mot den må Pohja-båten,
Hundraroddar-skeppet klyfwas.”
300.	Oikiaſta olkapääſtä,
Kautta kainalon wasemen,
Sanowi sanalla tuolla,
Lausu tuolla lausehella:
”Tulkohon tulinen korko,
Salasaari kaswaohon,
Johon juosko Pohjan pursi,
Satahanka halkeutoho!”	Skapas så en eld-upphöjning,
Trollas fram en hemlig holme,
Lång som tiden emot öſter,
Utan ända emot veſter,
Obegränsadt lång åt nordnen,
Mot den lopp nu Pohja-båten,
Klyfdes hundraroddar-skeppet.
305.	Luotihin tulinen luoto,
Salasaari siunattihin,
Itähän ikäti pitkä,
Luotehelle loppumaton,
Polweksehen Pohjolahan,
Johon juoksi Pohjan pursi,
Satahanka halki lenti.	
310.		
315.	Louhi Pohjolan emäntä,
Pohjan akka harwahammas,
Tohti toisiksi ruweta,
Ruohti muuksi muutellate,
Aivot siiwiksi siwalti,	Louhi, Pohjolas värdinna,
Pohja-gårds tandglesa gumma
Kunde sig till annat byta,
Driſtade förändra skepnad,
Svängde årona till vingar,

320.	Peräpuikon purstoksensa,
Siitä loihen lentämähän;
Kokkona ylös kohosi.	Gjorde sig en stjert af styret;
Derpå börjar hon att flyga,
Höjer upp sig liksom örnen.
325.	Lenteä lekuttelewi
Selwällä meren selällä,
Ulapalla aukialla,
Sata miestä siuwen alla,
Tuhat purston tutkamessa,
Sata miestä miekatonta,
Tuhat miestä miekallista,	Flyger flaxande i luften,
Ofvan hafvets klara yta,
På den vida, öppna fjärden;
Hundra män inunder vingen,
Tusen kämpar uppå stjerten,
Hundra män förutan klingor,
Tusen svärdbeklädde kämpar.
330.	Liiteleksen, laateleksen,
Kokkona kohenteleksen,
Lenti purjepuun nenähän,
Waatewarpahan rawahti,
Wenehesen Wäinämöisen.	Flyger ömsom, ömsom stadnar,
Såsom örn hon upp sig svingar,
Sätter sig vid mastens ända,
Slår sig ned på segel-stängen
Uti Wäinämöinens farkost.
335.	Tahto pursi päin puota,
Laiwa laion wieretellä.	Båten hade nästan kantrat,
Nästan störtat öfverända.
340.	Sano wanha Wäinämöinen:
”Ohoh Pohjolan emäntä;
Joko saat jaolle sammon,
Nenähän utusen niemen,
Päähän saaren terhenisen?”	Sade gamle Wäinämöinen:
”O du Pohjolas värdinna!
Kommer du att Sampo dela
Till den dimomhöljda udden,
Till den skogbeväxta holmen?”
345.	Sano Pohjolan emäntä:
”En lähe jaolle sammon,
Sinun kanssasi katala,
Kerallasi Wäinämöinen!”
Itse sampoa tawotti
Wenehestä Wäinämöisen.	Sade Pohjolas värdinna:
”Ej jag går att dela Sampo
Jemte dig, du afskyvärde,
I ditt följe, Wäinämöinen.”
Sjelf hon söker taga Sampo
Ifrån Wäinämöinens farkost.
350.	Se on seppo Ilmarinen
Otti miekkansa omansa,
Käällänsä oikiällä,
Wasemelta reieltänsä;
Kokon koprille siwalti,
Waakalinnun warpahille.	Det var smeden Ilmarinen,
Drog nu med den högra handen
Fram sitt eget svärd ur slidan,
Som på venstra sidan hängde.
Hugger dermed örnens näfvar,
Klorna på den starka fogeln,

- 446 Piponius 1839: *O! du stolta Lemminkäinen! / Nu din moder har du svikit, / Och din ed du brutit hafver: / Krig ej föra du ju låfte / Under fulla tio somrar; / Om ock nöden skulle fordra / Och till guld du lystnad hade* (lines 363–369).
- 447 Castrén has omitted the parallel line.

355. Iski kerran, iski toisen,
Kohta kolmašti rapasi.
Waan ei wuolent wermentänä,
Ottant orwaskettuana.

360. Siitä lieto Lemminkäinen
Miekan wyöltänsä wetäsi,
Tupeštansa tuiman rauan.
Niin sanowi Pohjan akka,
Puhu purjepuun nenästä:
”Woi sie lieto Lemmin poika!
Pettelit oman emosi,
365. Walehtelit wanhempasi;
Sanoit et käyäsi sotoa
Kuunna kymmennä kesänä,
Kullankana tarpehella,
Hopiankana halulla.”

370. Itse wanha Wäinämöinen
Ei hän miekkoa wetänyt,
Temponut tulitereä;
Nostatti melan merestä,
Laštun tammen lainehešta,
375. Sillä siipiä siwalti,
Sillä kynttä katkaeli,
Jot’ ei jäänyttä jälille,
Kun yksi sakari sormi.

380. Miehet melskahti merehen,
Pojat siiwiltä putosi;
Sata miestä siuwen alta,
Tuhat purston tutkamešta,
Kymmenen joka kynästä.
Itse Pohjolan emäntä
385. Puušta purtehen putosi,
Kuni nuolen ammuttua,
Kohti käytyä wasaman,⁴⁴⁷
Puušta koppelo putosi,
Kuusen oksalta orawa.
390. Siitä sampoa tawotti

Hugger en gång, hugger tvenne,
Hugger än den tredje gången,
Men ej skadar han det minsta,
Sårar ens ej yttre hullet.

Nu den muntre Lemminkäinen
Drager svärdet från sin sida,
Grymma jernet utur slidan.
Tog till orda Pohja-gumman,
Talande från båtens mast-topp:
”Ve dig Lempi-son, den muntre!
Nu din moder har du svikit,
Har din gamla mor bedragit,
Lofvade i krig ej färdas,
Aldrig under tio somrar,
Om du äfven guld behöfde,
Eller finge lust till silfver.”⁴⁴⁶

Men den gamle Wäinämöinen
Drager ej sitt svärd ur slidan,
Rycker icke fram sitt eldbett,
Höjer endast upp sitt styre,
Lyftar ekens spån från böljan,
Slår dermed på örnens vingar,
Sönderkrossar så dess fötter,
Att af dem ej mera kvarblef
Än ett litet finger endast.

Männerna i hafvet störta,
Falla ned från örnens vingar,
Hundra männer ifrån vingen,
Tusen karlar ifrån stjerten,
Tio ifrån hvarje fjäder.
Sjelf hon Pohjolas värdinna
Damp från masten ned i båten,
Liksom, träffad utaf pilen,
Tjädern dimper ifrån trädet,
Ekorn ifrån granens qviSTAR.

Griper sedan tag i Sampo

Sormella nimettömällä;
 Sammon wuoatti wetehen,
 Kirjokannen lainehille,
 Selwälle meren selälle,
 395. Ulapalle aukialle.
 Siinä sai muruksi sampo,
 Kirjokansi kappaleiksi.
 Noita tuuli tuuwitteli,
 Ilma lieto liikutteli,
 400. Selällä meren sinisen.
 Mi sai sampuen muruja
 Alle selwien wesien,
 Pällle mustien murien,
 Ne kaikki ween wäeksi,
 405. Ahin lasten aartehiksi.
 Ei wesi wäkeä puutu,
 Ween Ahti aartehia.
 Mi sai muutama murunen
 Rannalle meryttä wästen,
 410. Wästen merta hyyännettä;
 Siitä kyntö, siitä kylwö,
 Siitä kaswo kaikenlainen,
 Siitäpä ikuinen onni,
 Nenähän utusen niemen,
 415. Pähän saaren terhenisen.

 Itse Pohjolan emäntä
 Kanto kannen Pohjolahan
 Sai riwan Sariolahan,
 Sormella nimettömällä.
 420. Ei saanut murua muuta,
 Siit' on polo Pohjolassa,
 Elo leiwätön Lapissa.

Med det ej benämnda fingret,
 Vräker Sampo så i hafvet,
 Granna locket ut på böljan,
 Ut på hafvets klara yta,
 På den vida, öppna fjärden.
 Gick nu Sampo der i stycken,
 Granna locket uti bitar.
 Dessa vaggades af vinden,
 Drefvos hit och dit af stormen
 På det blåa hafvets yta.
 Alla stycken, som af Sampo
 Sjönko under klara vattnet,
 Ofvanpå det svarta gruset,
 Byttes der till hafvets rikdom,
 Ahti-barnens dolda skatter.
 Hafvet rikedom ej saknar,
 Skatter tryta ej för Ahti. –
 Endast några smärre stycken
 Blefvo förda hän till stranden
 Af det isbeströdda hafvet;
 Deraf plöjning, deraf såning,
 Deraf all slags växt och gröda,
 Deraf en evärdlig lycka
 På den dimomhöljda udden,
 På den skogbeväxta holmen.

 Sjelf hon Pohjolas värdinna
 Fick till Pohja endast locket,
 Bar till Sariola grepen⁴⁴⁸
 Med det ej benämnda fingret,
 Men ej fick hon andra stycken.⁴⁴⁹
 Derför är i Pohja jemmer,
 Är ett brödlöst lif i Pohja.⁴⁵⁰

- 448 Castrén's correction:
grepen || *grepet*.
 449 Collan 1839: *Sjelf fick
 Pohjolas värdinna /
 Sampo-låcket hem
 till Pohja, / Handta-
 get till Sariola; / Fick
 ej flera spillror. Der-
 för / (lines 416–420;
 419 missing, lines
 421–422 same as in
 the following note).*
 450 Piponius 1839: *Nu
 elände är i Pohja /
 Och ett brödlöst lif
 i Lappland; Collan
 1839: Blef elände
 uti Pohja, / Brödlöst
 lif allt uti Lappland
 (lines 421–422).*

451 Erroneous spelling
of *sommar-ekorns*.

Neljäskolmatta Runo.

- Waka wanha Wäinämöinen
Löysi sampuen muruja,
Kirjokannen kappaleita,
Rannalta merelliseltä,
5. Kiwen kirjawan kylestä,
Paaen paksun palliosta;
Ne kanto nenähän niemen,
Pähän saaren terhenisen.
- Siitä wanha Wäinämöinen
10. Itse tuon sanoiksi wirkki
Pellerwoiselle pojalle:
”Sampsä poika Pellerwoinen!
Lähkös maita kylwämähän,
Toukoja tihittämähän;
15. Kylwä kuusilla jywillä,
Seitsemillä siemenillä,
Rahasiksi rantojani,
Wiljasiksi wieriäni.”
- Sampsä poika Pellerwoinen
20. Otti kuusia jywiä,
Seitsemiä siemeniä,
Yhen näähän nahkasehen,
Koipehen kesäorawan.
Läksi maita kylwämähän,
25. Toukoja tihittämähän,
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Minä kylwän kyyhättelen
Luojan sormien lomatse,
Käen kautta kaikkiwallan.
30. Akka manteren alanen,
Poika pellon pohjimmainen,
Mannun eukko, maan isäntä!
Pane turwe tunkemahan,
Maa wäkewä wääntämähän.
35. Tuhansin neniä nošta,

Tjugufjerde Runan.

- Gamle trygge Wäinämöinen
Finner bitar utaf Sampo,
Stycken af det granna locket,
Invid stranden utaf hafvet,
Vid en brokig klippas sida,
Vid en kant af tjocka hällen,
Bär dem så till uddens ända
På den skogbeväxta holmen.
- Derpå gamle Wäinämöinen
Ytrade ett ord och sade
Åt den unga Pellervoinen:
”Sampsä, unga Pellervoinen!
Gif dig att befröda jorden,
Gå att göra fältet fruktbart,
Så sex skilda sädesarter,
Fröslag sju på marken kringsprid,
Så att mina stränder frodas,
Mina ägor ymnigt växa.”
- Unge Sampsä Pellervoinen
Tog sex skilda sädesarter,
Tog sju fröslag och dem lade
I ett enda litet mårdsinn,
Uti sammar-ekorns⁴⁵¹ benling,
Gick så att befröda marken,
Gick att göra fältet fruktbart,
Tog till orda sjelf och sade:
”Säd jag sprider kring på marken
Genom Skaparns öppna fingrar,
Genom starka allmakts handen.
Gumma, du som bor i jorden,
Son i åkerns djup förborgad,
Jordens moder, markens herre!
Bringen torfven till att drifva,
Feta marken till att skjuta,
Tusentals af ax upplyften,

Saoin haaroja hajota,
 Kylwöstäni, kynnöstäni,
 Warsin waiwani näöstä.
 Noštele oras okinen,
 40. Kannon karwanen ylennä,
 Työstä pellon pehmiästä,
 Maašta maksan karwasešta.
 Ei se maa mäkiä puutu
 Sinä ilmoissa ikänä,
 45. Kun olle armo antajista,
 Lupa luonnon tyttäristä.

Oi ukko ylijumala,
 Tahi taatto taiwahinen,
 50. Ukko pilwien pitäjä,
 Hattarojen hallitsia!
 Piä pilwissä keräjät,
 Säkehissä neuot selwät,
 Nošta lonkka luotehešta,
 Toinen lännestä lähetä,
 55. Kolmas iätä iästä,
 Etelästä ennättele.
 Josp' on wettä waaitahan,
 Pirota wettä pilwistäsi,
 Orahille nousewille,
 60. Touoille tomisewille.”

Sillä Sampsa Pellerwoinen
 Kylwi maita kyyhätteli;
 Kylwi kummut kuusikoiksi,
 Kankahat kanarwikoiksi.
 65. Koiwuja norolle kylwi,
 Kylwi mäntyjä mäelle,
 Tuomet kylwi tuorehille,
 Pajut maille paisuwille,
 Pihlajat pyhille maille,
 70. Raiat maille raikkahille,
 Katajat karahkoille,
 Tammen wirran wieremmille.

Breden hundrafalt med grenar
 Ur min såning, ur min plöjning,
 Ur den möda, som jag nedlagt.
 Må en axrik brodd sig höja,
 Brodd till färgen lik med stubben,
 Ur den mjuka åker-jorden,
 Ur den lefverlika marken.
 Styrka saknar icke jorden,
 Ej så länge tiden varar,
 Om det blott af gifvarinnor,
 Af naturens döttrar unnas.

O du Ukko, högst bland Gudar,
 Fader i den höga himlen,
 Du som skyarna beherrsakar,
 Råder öfver himlens strömoln!
 Håll en sammankomst i molnen,
 Håll ett råd bland solens strålar.
 Skicka från sydvest en molnkant,
 Sänd en annan ifrån vester,
 Låt en tredje gro i öster,
 Slunga skyndsamt ifrån söder.
 Och om marken wäta fordrar,
 Stänk då vatten ifrån molnen
 Ned på brodden, som sig höjer,
 Uppå sådden, hvilken ryker.”

Så nu Sampsa Pellervoinen
 Spridde frön omkring på marken,
 Täckte kullarna med granskog,
 Hedarna med ljung besådde,
 Sådde björkar uti dälдер,
 Sådde tallar uppå höjder,
 Häggar uti våta nejder,
 Videträn i sankar mossor,
 Rönnar uppå helga ställen,
 Uppå hårda ställen pilar,
 Enar uti stenig jordmon,
 Ekar invid floders bräddar.

75. Sai atran tuliteräsen,
 Waskiwaarnahat walitsi,
 Otti härän uljamoisen,
 Wäinön mullin wääräsäären,
 Jok' on sitkiä siwulta,
 Warsin wahwa wartalolta,
 Sarwilta kowin soria.
 80. Sillä kynti kylwämiä,
 Salot weteli waolle,
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 ”Minä kynnän kyyhättelen
 Atralla tuliterällä,
 85. Waskisilla waarnahilla.”

Kynti kaikki maat katalat,
 Muhiiksi mullošteli;
 Suot kylwi, kanarwat kaswo,
 Norot kynti, nousi koiwut,
 90. Mäet kynti, kaswo männyt,
 Kynti kummut, kuuset kaswo,
 Kaswo tuomet tuorehilla,
 Pajut mailla paisuwilla,
 Pihlajat pyhillä mailla,
 95. Raiat mailla raikkahilla,
 Katajat karankoilla.
 Eipä tammi kaswakkana,
 Juurrukkana puu jumalan.

Heitti herjan walloillensa,
 100. Olewille onnillensa.
 Kulu yötä kaksi kolme,
 Saman werran päiwiäki,
 Käwi siitä katsomahan:
 ”Onko tammi kaswanunna,
 105. Juurtununna puu jumalan?”
 Ei oo tammi kaswanunna,
 Juurtununna puu jumalan.

Heitti herjan walloillensa,
 Olewille onnillensa.

Skaffar sig en plog med eldbett,
 Plog med kopparsmidda billar,
 Tager sen en väldig oxen,
 Wäinös tjur med krökta benen.
 Oxen hade sega sidor,
 Stadigt bygda kroppens lemmar,
 Horn utaf den största styrka.
 Plöjde så de sådda tegar,
 Drog i ödemarken fåror,
 Sjelf till orda tog och sade:
 ”Fåror ristar jag på marken
 Med den hvassa eldbettsplogen,
 Med de kopparsmidda billar.”

Plöjde alla usla länder,
 Vände dem och lösa gjorde,
 [Alla kärr med ljung besådde,]
 Plöjde dälдер, björkar stego,
 Plöjde backar, tallar skjöto,
 Plöjde kullar, granar växte,
 Häggar höjde sig på våta,
 Videträn på sank marker,
 Rönнар uppå helga ställen,
 Uppå hårda ställen pilar,
 Enar uti stenig jordmon.
 Eken dock ej börjar växa,
 Guda-trädet sig ej rotar.

Lemnar fri den fula oxen
 För att af sin sällhet njuta.
 Skredo nätter tvenne, trenne,
 Skredo lika många dagar,
 Gick så att betrakta trädet:
 ”Monne eken nu har vuxit,
 Har sig Guda-trädet rotat?”
 Ännu har ej eken vuxit,
 Guda-trädet sig ej rotat.

[Lemnar fri den fula oxen
 För att af sin sällhet njuta;]

<p>110. Wuotti wielä yötä kolme,
Saman werran päiwiäki,
Käwi siitä katsomahan,
Wiikon päästä wiimmestäki:
”Onko tammi kaswanunna,
115. Juurtununna puu jumalan?”</p>	<p>Bidde åter trenne nätter,
Bidde lika många dagar,
Gick så att betrakta trädet.
Sedan högst en vecka skridit;
”Monne eken nu har vuxit,
Har sig Guda-trädet rotat?”</p>
<p>Jo oli tammi kaswanunna,
Juurtununna puu jumalan;
Olowahk’ on oksiltansa,
Lewiähkä lehwiltänsä,
120. Latwa täytti taiwahalle,
Lehwät ilmoille lewesi,
Piätti pilwet juoksemašta,
Hattarat hasertamašta,
Peitti päiwän paištamašta,
125. Kuun kätki kumottamašta.</p>	<p>Nu har eken ändligt vuxit,
Guda-trädet har sig rotat,
Lummiga dess grenar äro,
Ymnigt sprida sig dess qviSTAR,
Ekens topp till himlen stiger,
QviSTARNA i rymden bredas,
Hindra skyarna att skrida,
Hindra molnen att sig röra,
Undanskymma solens strålar,
Månens ljusa sken förtaga.</p>
<p>Sillon wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Ikäwä imehnosilla,
Kun ei päiwyt paištakkana,
130. Kuu armas kumotakkana.
Onko tässä nuorisossa,
Nuorisossa kaunosessa,
Tämän tammen taittajata,
Puun sorian sortajata?”</p>	<p>Nu den gamle Wäinämöinen
Sjelf till orda tog och sade:
”Ledsnad menskorna betager,
När ej solen strålar sprider,
Milda månen mer ej lyser.
Monn bland denna ungdom finnes,
I den sköna ungdoms-skaran,
Den som kunde eken fälla,
Hugga ned det raka trädet?”</p>
<p>135. Etsittihin leikkajata,
Katsottihin kaatajata,
Suomešta, Wenäjän maasta,
Kahen Karjalan wäliltä,
Kolmen riikin riitamaalta.
140. Ei ollut sitä urošta,
Eikä miestä urhiata,
Joka taisi tammen kaata,
Hakata rytimoraian.</p>	<p>Ekens bane nu man söker,
Söker den som trädet fällde,
Uti Finland, uti Ryssland,
Mellan hvardera Karelen,
Inom trenne rikens stridsland;
Men ej fanns en sådan hjelte,
Ej en man med sådan styrka,
Att han kunnat eken fälla,
Hugga ned det stora trädet.</p>
<p>145. Nousi pikku mies merestä,
Uros umpi lainehišta,</p>	<p>Steg en liten man ur hafvet,
Steg en hjelte ifrån böljan,</p>

<p>Wähän kuollutta parempi,
 Kaonnutta kaunihimpi,
 Eikä uros suurempia,
 Eikä uros pienempiä;
 150. Miehen kortelin pituinen,
 Waimon waaksan korkeuinen.
 Waskihattu hartioilla,
 Waskisaappahat jaloissa,
 Waskikintahat käsissä,
 155. Waskikirjat kintahissa,
 Waskiwyöhyt wyöllä wyötty,
 Waskikirwes wyön takana,
 Waskiwarssi kirwehessä,
 Hopiata ponnen päässä,
 160. Warsi kyynärän pituinen,
 Terä waaksan korkeuinen.</p> <p style="text-align: center;">Hiwelewi kirwestänsä,
 Tahkasi tasatereä,
 Wiitehen Wiron kiwehen,
 165. Kuutehen kowasimehen,
 Pähän sieran seitsemähän.</p> <p>Sai kirwes hiwelleheksi,
 Warsin walmistelleheksi;
 Niin uros urosta läksi,
 170. Mies on miehestä päätöwi:
 Jalka maassa teutaroiwi,
 Pää se pilwiä pitäwi,
 Part' on polwilla eessä,
 Hiwus kannoilla takana.
 175. Sylt' on suusta housun lahe,
 Puolta toista polwen päästä,
 Kaksi kaation rajašta.</p> <p style="text-align: center;">Aštua lykkytelewi,
 Käyä kulleroittelewi.
 180. Aštu yhen jalkojansa
 Hienoselle hietikolle,
 Aštu toisen jalkojansa</p> | <p>Föga bättre än en liflös,
 Ej mer skön än en försvunnen.
 Hjelten var ej af de större,
 Var ej heller af de mindre;
 Längden var som mannens qvarter,
 Eller som ett spann hos qvinnan.
 Bar en koppar-hatt på hufvet,
 Hade koppar-skor på foten,
 Koppar-handskar uppå handen,
 Uti handsken koppar-vantar,
 Koppar-gördel omkring lifvet
 Och vid gördeln koppar-yxe.
 Yxens skaft var gjordt af koppar,
 Men på knappen blänkte silfver;
 Skaftet var en aln i längden,
 Yxens blad ett spann i höjden.</p> <p style="text-align: center;">Börjar nu att yxen hvässa,
 Slipade det jemna bladet
 Med fem stenar ifrån Estland,
 Med sex hårda hvätje-stenar.
 Med sju mjuka brynstens-ändar.</p> <p>Fick så yxen hvässt och slipad,
 Fick den uti bästa ordning;
 Nu blef hjelte först af hjelten,
 Blef en duglig man af mannen.
 Foten svänger uppå marken,
 Hufvudet till molnen hinner,
 Skägget räcker fram till knäna,
 Ned till hälarna når håret.
 Med en famn hans smalben mätes,
 Med halfannan knäets omkrets
 Och med famnar tre hans fötter.</p> <p style="text-align: center;">Börjar stiga på med snabbhet,
 Vandrar fram med lätta fötter,
 Träder med den ena foten
 Uppå sandbeströdda faltet,
 Träder med den andra foten</p> |
|---|---|

185. Maalle maksan karwaselle,
Astu kerran kolmannenki
Juurelle rytimoraian,
Ison tammen tasman luoksi.

190. Laski puuta kirwehellä,
Tarpasi tasaterällä.
Iski kerran, iski kaksi,
Laštut puusta pyörähteli,
Panu tammesta pakeni,
Tuli tuiski kirwehestä.
Niin kerralla kolmannella
Jopa taisi tammen kaata,
195. Puun wiriän wieretellä,
Puun sorjan serratella.
Latwon iskewi itähän,
Tywen työnti luotehesen.
200. Kenpä siitä oksan otti,
Se otti ikuisen onnen;
Kenpä siitä latwan taitto,
Se taitto ikuisen taian;
Kenpä lehvän leikkaeli,
Se leikko ikuisen onnen;
205. Ku on laštuja porosi,
Selwälle meren selälle,
Siitä noita nuolet saapi,
Ampuja pahat asehet,
Pirulainen piSTONEUOT.

210. Waka wanha Wäinämöinen
Sillä taisi tammen kaata,
Puun wihannan wieretellä,
Puun sorian serratella;
Päästi päiwän paistamahan,
215. Kuun laski kumottamahan.

Siitä wanha Wäinämöinen
Seulo seulalla utuja,
Terheniä tepsutteli;
Niin seula satoja kaswo,

Uppå lefverlika marken,
Kommer så med tredje steget
Fram till fasta pilens rötter,
Tätt intill den stora eken.

Hugger eken med sin yxe,
Hugger med det jemna bladet,
Hugger en gång, hugger tvenne,
Spånor flögo kring från trädet,
Elden flydde ifrån eken,
Gniſtor sprakade från yxen.
Redan med det tredje hugget
Mäktade han eken fälla,
Böja ned det goda trädet,
Raka trädet sönderkrossa.
Fällde toppen emot öster,
Emot vester stammen vände.
Den som tog en gran från trädet,
Tog åt sig en ewig lycka,
Den som trädets topp fick bryta,
Bröt ett städse lyckligt tecken,
Den som skar ett blad från eken,
Skar åt sig en ewig sällhet.
Af de spånor, hvilka spriddes
Uppå hafvets klara yta,
Bildade besvärjarn pilar,
Skytten sina onda redskap,
Pirolainen styngets verktyg.

Gamle trygge Wäinämöinen
Genom honom eken fäller,
Hugger ned det gröna trädet,
Raka trädet sönderkrossar,
Får så solen till att lysa,
Månen att sin klarhet sprida.

Derpå gamle Wäinämöinen
Strödde frön igenom sällan,
Spridde dem omkring på marken.
Hundrafalt hvar säll föröktes,

- 452 Piponius 1839: [Hit med plöjning -- nordan länder] / *Hit till Suomis vida gårdar. / Hit med månen för att lysa, / Solen för att sprida strålar, / Hitåt med den milda solen* (lines 224–230).
- 453 Piponius 1839: [Ännu minnes --] / *Griper till ett litet under* (lines 232–233).
- 454 Castrén has omitted the parallel line.
- 455 Piponius 1839: *Låter vinterkolden stelna, / Låter täta froster dröja / Öfver teggar öfver sädde, / Der du nedlagt har din möda* (lines 245–248).

220. Kylwinwakka kymmeniä,
Nenässä utusen niemen,
Päässä saaren terhenisen.

Sano wanha Wäinämöinen:
”Tänne kyntö, tänne kylwö,

225. Tänne kaswo kaikenlainen,
Polosille Pohjan maille,
Suomen suurille tiloille;
Tänne kuut kumottamahan,
Tänne päiwät paištamahan,
230. Tänne armas aurinkoinen!”

Sano Pohjolan emäntä:
”Wielämä tuohon mutkan muištan,

Keksin kummoa wähäsen,
Sinun kylwön, kynnön päälle,
235. Päälle kaiken kaswantosi;
Tuonne tungen kuuhuesi
Kirjarintahan kiwehen,
Paaen paksun palliohon;
Tuonne auringot asetan,
240. Panen päiwät paištamahan,⁴⁵⁴
Wuorehen teräksisehen,
Rautasehen kalliohan,
Jott’ ei pääse kuuna pänä,
Selwiä sinä ikänä.

245. Annan pakkasen palella,
Wilun ilman wiiwytellä,
Kyntöjäsi, kylwöjäsi,
Warsin waiwan nähtyjäsi;
Sa’an rautasen rakehen,

250. Teräksisen tellittelen,
Halmehiasi hakkoamahan,
Pieksämähän peltojasi.
Noštan karhun kankahalta,
Wiašta wihasen kissan,
255. Korwešta kowerakouran,
Harwahampahan hawuilta,
Ruuniasi ruhtomahan,

Tiofaldt hvar ask, som såddes,
På den dimomhöljda udden,
På den skogbeväxta holmen.

Sade gamle Wäinämöinen:
”Hit med plöjning, hit med såning,
Hit med all slags växt och gröda,
Till de arma nordanländer,
Suomis vidt utsträckta nejder,
Hit du måne till att lysa,
Hit du sol att värme sprida,
Hit I solens milda strålar.”⁴⁵²

Sade Pohjolas värdinna.
”Ännu minnes jag ett medel,
Hittar på ett litet hinder⁴⁵³
Mot din plöjning, mot din såning,
Emot all din växt och gröda.
Sköna månen skall jag bringa
I en sten med brokig sida,
I en håll med fasta väggar,
Och den milda solen sätta
Att i ståluppfyllda berget,
I en jernfašt klippta lysa
Och ej dädan mera slippa,
Aldrig utgång sig bereda.

Låter stränga froster skada,
Kylig väderlek fördröja
All din plöjning, all din såning,
Allt hvad du med möda odlat.⁴⁵⁵
Låter jern från luften regna,
Hagel utaf stål bereder,
Att på dina svedjeländer,
Dina åkrar häftigt störta.
Trollar björnen ifrån heden,
Ifrån lunden vilda katten,
Krökta tassen ifrån öknen,
Ifrån mon den glesa tanden,
För att rifva dina hästar,

<p>260. Tammojasi tappamahan,
Karjaasi kaatamahan,
Lehmiä lewittämähän;
Tahikka tauilla tapatan,
Kaahan karjan kaikenlaisen,
Yksin kaahan imehisetki,
Surmajan sukusi suuren.”</p>	<p>Dina ston om lifvet bringa,
Boskapshjordarna förstöra,
Skingra korna vidt kring fältet,
Eller låter sjukdom döda
Alla dina boskapsdrifter,
Dräper människorna sjelfva
Och din stora ätt föröder.[”]</p>
<p>265. Sillon wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Ei minua laula Lappi,
Eikä tunge Turjalainen;
Itsellän on ilman wiitta,
270. Luonani lykyn awaimet,
Ei katehen kainalossa,
Wihan suowan sormen päässä.”</p>	<p>Nu den gamle Wäinämöinen
Sjelf till orda tog och sade:
”Mig förmår ej Lappen trola,
Mig ej Turjalainen skadar.
Sjelf jag himlens staf besitter,
Har hos mig min lyckans nycklar,
Ej i afundsmannens händer,
Olycksstiftarns finger-ändar.[”]</p>
<p>275. Siitä wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Warjele wakainen luoja,
Kaitse kaunonen jumala!
Miesten mielijuohtehista,
Akkojen ajatuksista.
Kaaha maalliset katehet,
280. Weelliset welhot woita.
Ole puolla poikasesi,
Aina laštesi apuna,
Wihoin päiwän paištamatta,
Wihoin kuun kumottamatta,
285. Wihoin tuulen tuulematta,
Pakkasen palelematta,
Kowan ilman koskematta.</p>	<p>Åter gamle Wäinämöinen
Yttrade ett ord och sade:
”Store Skapare bevara,
Milde Gud, ditt hägn förläna
Emot männers onda anslag
Och mot stämplingar af qvinnor.
Krossa afundsmän på lander,
Kufva leda troll i vattnet,
Håll med dina egna söner,
Städse dina barn beskärma,
Att till men ej solen lyser,
Att ej månens ljus må skada,
Vinden icke våldsamt blåsa.
Afvänd alla stränga froster,
Låt ovädret icke nalkas.</p>
<p>290. Aita rautanen rakenna,
Kiwilinna liitättele,
Ympäri minun eloni,
Kahen puolin kartanoni,
Maašta lähin taiwosehen,
Taiwosesta maahan asti;
Teräksillä seiwästellös,</p>	<p>Tillred utaf jern ett gärde,
Foga hop en borg af stentar
Omkring alla mina ägor,
Uppå gårdens begge sidor,
Ifrån jorden upp till himlen,
Ifrån himlen ned till jorden,
Nyttja stål till gårdsgårds-störrar,</p>

295.	Maan maoilla witsastellos,
Käärmehillä käännätellös,
Sisiliskoilla siellös,
Jott' ei liika liion söisi,
Waustus wiljalta witaisi.	Dem med markens maskar fastbind,
Fäst med ormar dem tillhopa
Och med ödlor sammanfoga,
Att ej björnen må för mycket,
Fienden för ymnigt fräta.
300.	Min on noiat noitunewi,
Noituoot oman wäkensä.	Hvad nu trollmän än må trola,
Må uppå dem sjelfva falla.
305.	Nyt sie Pohjolan emäntä!
Tunge turmiot kiwehen,
Pahat paina kalliohon,
Waiwat wuorehen walitse;
Elä kuuta kullonkana,
Aurinkoa ollenkana.
Anna pakkasen paella,
Wilun ilman wiiwytellä,	Nu du Pohjolas värdinna
Drif förderfven in i stenen,
Tryck i klippan allt det onda,
Samla plågorna i berget,
Men ej må du månen röra,
Aldraminšt åt solen komme.
Låt de stränga froster skada,
Låt ovädret uppehålla
Egna kornbesädda åkrar,
Sädden, hvilken sjelf du odlar.
Låt ock jern från höjden falla,
Hagel strö af fasta stålet
Ned på tågen uti Pohja,
Uppå Pohjas boskapsgårdar.
310.	Omiasi otriasi,
Kylwämiäsi jywiä.
Sa'a rauaista raetta,
Teräksistä telkytellös,
Pohjolan kujan perille,	
315.	Pohjan tarhan tanhuille.	
320.	Nosta karhu kankahalta,
Wiiasta wihanen kissa,
Korwešta kowera koura,
Hawun alta harwahammas,
Pohjan peltojen perille,
Pohjan karjan käytäwille."	Trolla björnen ifrån heden,
Ifrån lunden vilda katten,
Krökta tassen ifrån öknen,
Ifrån mon den glesa tanden
Bort till Pohja-gårdens åkrar,
Hvarest Pohjas hjordar trampa."
325.	Siitä wanha Wäinämöinen
Sanan Wirkko, noin nimesi:
"Anna nyt sulonen Suomi!
Anna maasi altihiksi,
Ilmasi imanteheksi;
Laksot laulaellakseni,
Lehot leikki lyöäkseni,
Tanner tanssaellakseni."	Än den gamle Wäinämöinen
Yttrade ett ord och sade:
"Låt nu Suomi, ljufva, hulda!
Ymnighet på marken herrska
Och i luften mildhet råda,
Att jag kan i dälдер sjunga,
Leka uti gröna lunder,
På den jemna marken dansa."

Wiieskolmatta Runo.

Tjugufemte Runan.

Louhiatar waimo wanha,
 Portto Pohjolan emäntä,
 Teki tielle wuotehensa,
 Pahnansa pahalle maalle;
 5. Selin tuulehen makasi,
 Kalton säähän karkiahan,
 Perin wihmahan wiluhun,
 Kohin päiwän koittehesen.
 Tuli suuri tuulen puuska,
 10. Ijästä wihanen ilma,
 Noſti tuuli turkin helmet,
 Ahawa hamehen helmet.
 Hywin tuuli pohjatuuli,
 Läpi länsi läikytteli,
 15. Läpi luun, läpi jäsenen,
 Läpi liikkuwain lihojen,
 Läpi suonten soljuwitten.
 Tuosta tyyty, tuosta täyty,
 Tuosta paksuksi panihen,
 20. Lihawaksi liittelihen.
 Kanto kohtua kowoa,
 Watsan täyttä waikiata,
 Kanto kuuta kaksi, kolme,
 Kolme kuuta, neljä kuuta,
 25. Neljä kuuta, wiisi kuuta,
 Wiisi kuuta, kuusi kuuta,
 Seitsemän, kaheksan, kuuta,
 Ympäri yheksän kuuta
 Waimon wanhaan lukuhun,
 30. Kuuta puolen kymmenettä.
 Niin kuulla kymmenennellä
 Painuwi pakolliseksi,
 Watsan täysi waikiaksi.
 Lyöähän kawon kipua,
 35. Immin tulta tuikatahan.
 Wyölapan siansa siirti,
 Paneutti toisen paikan,

[Caſtrén has omitted
 the lines 1–106.]

- Sanowi sanalla tuolla:
 ”Ohoh pieni piikaseni,
 40. Paras palkkalaisiani.
 Lämmitä wälehen sauna,
 Pian pirtti riuwuttele,
 Kyläkunnan kuulematta,
 Sanan saamatta kylähän.
45. Oluella ukset woia,
 Kašta kaljalla saranat,
 Jott’ ei ukset ulwoaisi,
 Eikä wankuisi saranat.”
 Lämmitti wälehen saunan,
50. Pian pirtin riuwutteli,
 Kyläkunnan kuulematta,
 Sanan saamatta kylähän.
 Oluella ukset woiti,
 Kašti kaljalla saranat,
55. Jott’ ei ukset ulwokkana,
 Eikä wankase saranat.
 Siitä Pohjolan emäntä
 Suojihin sowitteleksen,
 Pimeihin pišteleksen,
60. Ukkoa rukoelewi:
 ”Oi Ukko ylijumala!
 Tule luota katsomahan,
 Likeltä tähyämähän,
 Tule saunahan saloa,
65. Piilten pikkuhuonehesen,
 Ilman uksen ulwomatta,
 Saranan narahtamatta.
 Oluella ukset woian,
 Kaštan kaljalla saranat,
70. Jott’ ei ukset ulwoaisi,
 Eikä wankuisi saranat.
 Käy pian, wälehen jouwu,
 Tässä tuskassa kowassa,
 Watsan wäessä waikiassa.
75. Aukoa lihonen arkku,
 Luinen lukko lonkahuta,

Mennä suuren, mennä pienen,
 Kulkia vähäwäkisen;
 Päästä piika pintehistä,
 80. Waimo watsan wäantehistä.
 Kawe eukko Luonnotar,
 Kawe kultanen koria!
 Jok' olet wanhin waimoloita,
 Ensin emä itselöitä,
 85. Juokse polwesta merehen,
 Wyölapasta lainehesen,
 Ota kiiskiltä kinoa,
 Matehelta nuljaskoa,
 Jolla woiat luun lomina,
 90. Jolla siwuja siwelet,
 Peräwierä wetelet;
 Päästät piian pintehistä,
 Waimon watsan wäantehistä,
 Tässä tuskassa kowassa,
 95. Watsan työssä waikiassa.
 Kiwutar kipuen eukko!
 Käy tänne käpein kengin,
 Helmoin hienoin helmottele,
 Sukin mustin muikottele,
 100. Sukin walkein waella,
 Kiwut kiinni ottamahan,
 Wammat waikahuttamahan,
 Tahi kuolema tulewi,
 Lähenewi hengen lähtö,
 105. Tässä työssä työlähässä,
 Watsan wäessä waikiassa.”
 Louhiatar waimo wanha,
 Portto Pohjolan emäntä,
 Teki poikoa yheksän,
 110. Lato lasta kymmenenki,
 Yhen löylyn lyöpywillä,
 Yhen saunan saapuwillä,
 Yhestä watsan wäestä,
 Yhtenä kesäissä yönä.

Louhiatar gamla qvinnan,
 Gamla skökan uti Pohja
 Föder sedan söner nio,
 Bringar tio barn till verlden,
 Under badet en gång gifvet,
 Uti bastun, en gång eldad.
 Alla på en gång hon föder,
 På en enda natt om sommarn.

456 Castrén has omitted
the parallel line.

115.	<p>Nimitteli poikiansa,
Laaiteeli lapsiansa,
Kun kukin sukimojansa,
Itse ilmoin luomiansa.⁴⁵⁶
Minkä piisti piistokseksi,</p>	<p>Sina söner hon benämner
Och med samma omsorg vårdar,
Som enhvar sitt eget foster.
En till håll och stýng hon danar,
Ammar upp till gikt en annan,</p>
120.	<p>Kunka laati luun waloksi,
Minkä änkäsi ähyksi,
Kunka riieksi risasi,
Minkä loi ruwen rikoksi,
Kunka rutasi rutoksi,</p>	<p>Fostrar till kolik en tredje
Och en fjerde gör till tvinsot.
Der hon utslags-sjukdom närer,
Däggar ock den grymma pesten,
Skapar leda troll i vattnet,</p>
125.	<p>Minkä welhoksi wesillä,
Kateheksi kaikin paikoin,
Kunka noiaksi noroille.
Itse neuo poikiansa,
Laaiteeli lapsiansa,</p>	<p>Afundsmän på alla ställen,
Trollmän uti sankä dälдер.</p>
130.	<p>Mennä tuonne toisialle,
Nenähän utusen niemen,
Päähän saaren terhenisen.</p>	<p>Sjelf hon råder sina söner,
Sjelf hon undervisar barnen
Att till annan nejd sig draga,
Till den dimomhöljda udden,
Till den skogbeväxta holmen.</p>
135.	<p>Sillä Pohjolan emäntä,
Pohjan akka harwahammas,
Syyti surmat suunnattomat
Tawattomat taudit noiti,
Nenähän utusen niemen,
Päähän saaren terhenisen.</p>	<p>Så nu Pohjolas värdinna,
Pohja-gårds tandglesa gumma
Sände gräsliga förderfven,
Dref de oerhörda plågor
Till den dimomhöljda udden,
Till den skogbeväxta holmen.</p>
140.	<p>Poiat Wäinölän potewi,
Lapset Luotolan lahowi,
Tauissa tawattomassa,
Nimen tietämättömässä;
Alta lattiat lahowi,
Päältä peite märkänewi.</p>	<p>Wäinö-gårdens söner sjukna,
Luoto-folket börjar täras
Af en icke vanlig sjukdom,
En till namnet okänd smitta.
Nedantill förmultna golfven,
Ofvan ruttna takets bräder.</p>
145.	<p>Silloin wanha Wäinämöinen,
Tietäjä iän ikuinen,
Kuuli Luotolan läsiwän,
Poiat Wäinölän potewan,
Tauissa tawattomassa,</p>	<p>Nu den gamle Wäinämöinen,
Den evärdelige siarn
Hör att Luoto-folket sjuknat,
Hör att Wäinös söner täras
Af en icke vanlig sjukdom,
En till namnet okänd smitta.</p>
150.	Nimen tietämättömässä.	

Lämmitti wälehen saunan,
 Pian pirtin riuwutteli.
 Otti waſtan warjossansa,
 Simasiiwen suojassansa,
 155. Niin hauto simasen waſtan,
 Satalatwan lauhutteli.
 Pyyhki pois pyhät kipunat,
 Pyhät sorsat sammutteli,
 160. Simasella siiwellänsä,
 Metisellä waſtallansa.
 Sanowi sanalla tuolla:
 ”Onko tauti luojan luoma,
 Surma sääätämä jumalan,
 Wai on pantu palkan eestä
 165. Rakettu rahan nenästä?

Nouse tauti taiwahalle,
 Tuska tuulelle ylene,
 Ilman alle auer mennös;
 Tuonne tuulen tuuwitella,
 170. Pahan ilman paiskaella,
 Pohjan pitkähän perähän,
 Kuss’ ei kuuta, aurinkoa,
 Ilmoa ihoawata.

Kiwut ma manohan kanssa
 175. Kiwisihin kellarihin,
 Rautasihin raunioihin.
 Kipiä on kiwiissa olla,
 Waiwa wammoissa asua.

Kiwutar kipuen eukko
 180. Kipuja keräelewi
 Kirjasehen kippasehen,
 Waskisehen wakkasehen;
 Kipukintahat käessä,
 Jaloissa kipuset kengät.
 185. Tule tänne tarwitessa,
 Käy tänne kutsuttaessa,

Värmer badstun upp med snabbhet,
 Eldar i en haſt sitt pörte,
 För en qvaſt uti sin värjo.
 I sitt skygd en honungsvinge,
 Värmer honungsrika qvaſten,
 Mjukar upp dess hundra qviſtar,
 Torkar bort de helga plågor
 Och de helga smärtor döfvar
 Med den honungsrika vingen,
 Med den lena honungsqvaſten,
 Yttrar så ett ord och säger:
 ”Är af Skaparn plågan alſtrad,
 Monne Gud förderfvet hitsändt?
 Eller är för lön det tingadt,
 Ruſtadt ut emot betalning?

Sjukdom, ſtig till himla-rymden,
 Plåga, höj dig upp till molnen,
 Far i luften varma imma,
 För att utaf vinden vaggas,
 Drifvas af det hårda vädret
 Hän till långt aflägsna Pohja,
 Der ej sol, ej måne finnes,
 Icke luft, som hullet fagnar.

Smärtorna jag äfven manar
 In i källare af ſtenar,
 In i jernuppfyllda rösen.
 Svårt det är att smärtor lida,
 Plågsamt att af sjukdom tåras.

Kivutar, du plågors moder,
 Du som smärtor sammanföser
 I ett litet, brokigt käril,
 I en ask af koppar bildad,
 Du med handskar utaf plågor,
 Du med plågo-skor på foten!
 Kom nu hit, då du behöfves,
 Vandra hit, då man dig kallar,

<p>190. Tee kiwut kiwuttomaksi,
Waiwat wärjymättömäksi,
Jotta saisi sairas maata,
Utra untansa weteä,
Woisi woikkaki lewätä,
Tuskahinen tunnin olla.
Ota kiwut kippasehen,
Waiwat waskiwakkasehen;
195. Itse keittäös kipuja,
Pikkasessa kattilassa,
Kolmen sormen mentävässä,
Peukalon mahuttawassa,
Keskellä kipumäkeä,
200. Kipuwuoren kukkuloa.</p>	<p>Borttag från de svåra smärtor
Deras kraft och deras styrka,
Att den sjuke sig får hvila,
Att den svage lugnt kan sofva,
Den betryckte lindring njuta,
Sjuklingen sin sans behålla.
Samla smärtorna i skrinet,
I den vackra koppar-asken;
Koka så de svåra smärtor
I en ganska liten kittel,
Hvilken trenne fingrar rymmer,
Der blott rum för tummen finnes,
Koka dem på plågo-backen,
Högst på spetsen utaf berget.</p>
<p>Kiwi on keskellä mäkeä,
Reikä keskellä kiweä;
Reikä wääty wääntiällä,
Puhkaištu purasimella,
205. Yheksän sylen sywyinen,
Kyynäräisen kymmenettä,
Johon tuskat tungetahan,
Pahat waiwat wankatahan.
Ei kiwi kipuja itke,
210. Paasi waiwoja walita,
Josk' on paljo pantaisi,
Määrättä mätettäisi,
Äijin äyskäeltäisi.</p>	<p>Midt på backen står en klippa
Och ett håll finns midt i klippan,
Hålet är med nafvarn vridet,
Med ett huggjern genomborradt
Nio famnar djupt i berget
Och en aln än derutöfver.
Dit fördrifvas alla plågor,
Alla smärtor dit förjagas;
Stenen qvider ej af smärta,
Klippan ej af plåga klagar,
Om dit äfven skulle bringas
Oberäkneliga smärtor,
Qval, dem man ej tälja mäktar.</p>
<p>Oi Ukko ylijumala,
215. Mies on wanha taiwahinen!
Tule tänne tarwitessa,
Käy tänne kutsuttaessa,
Tekemähän terweyttä,
Rauhoa rakentamahan.
220. Puhu suulla puhtahalla,
Lässä luoja lämpösellä,
Ettei poika pois tulisi,
Emon lapsi lankiaisi,</p>	<p>O du Ukko, högst bland Gudar,
O du gamle man i höjden.
Kom nu hit, då du behöfves,
Vandra hit, då man dig kallar,
Kom att helsa åstadkomma,
Frid och ro tillvägbringa.
Blås, o Gud, med helga munnen,
Med den varma andedrägten,
Att ej någon son förloras,
Ej en moders barn försvinner</p>

225.	Luojan luomalta lu'ulta,
Jumalan sukeamalta.”	Från det tal, som Skaparn danat,
Som med omsorg Gud har vårdat.
230.	Siitä wanha Wäinämöinen
Panewi pa'an tulelle,
Laitto keiton kiehumahan,
Täynnä heiniä hywiä,
Me'en maahan wuotajia,
Simatilkun tippujia.	Derpå gamle Wäinämöinen
Ställde grytan uppå elden,
Hade så sitt kok att sjuda.
Full var grytan af de örter,
Hvarur saft på marken dryper,
Honungs-droppar rinna neder.
235.	Pata kiehu paukutteli
Kolme päiweä kesäistä,
Kokonaišta kolme yötä.
Siitä wanha Wäinämöinen
Katselwi woitehia:
”Onko woitehet wakaiset,
Katsehet alinomaset?”	Fräsande nu grytan sjuder
Uti trenne sommar-dagar
Och i fulla trenne nätter.
Derpå gamle Wäinämöinen
Efterser sitt läkemedel:
”Är min salva tillförlitlig.
Är mitt läkemedel säkert?”
240.	Ei ole woitehet wakaiset,
Katsehet alinomaset.
Niin pani pa'an tulelle,
Laitto keiton kiehumahan,
Wielä heiniä lisäksi,
Ruohoa monen näöstä.	Ej är salvan tillförlitlig,
Ej hans läkemedel säkert.
Ställde grytan uppå elden,
Hade så sitt kok att sjuda,
Bragte dit än mera örter,
Gräs af många skilda arter.
245.	Pata kiehu paukutteli
Kokonaišta kolme yötä,
Kolme päiweä kesäistä.
Siitä wanha Wäinämöinen
Noštawi pa'an tulelta,
Katselwi woitehia:
”Onko woitehet wakaiset,
Katsehet alinomaset?”	Fräsande nu grytan sjuder
Uti fulla trenne nätter
Och i trenne sommar-dagar.
Derpå gamle Wäinämöinen
Lyftar grytan ifrån elden
Och beskådar läkemedlet;
”Är min salva tillförlitlig,
Är mitt lekemedel säkert?”
255.	Ei ole woitehet wakaiset,
Katsehet alinomaset.
Niin pani pa'an tulelle,
Laitto keiton kiehumahan,
Wielä heiniä lisäksi,	Ej är salvan tillförlitlig,
Ej hans läkemedel säkert.
Ställde grytan uppå elden,
Hade så sitt kok att sjuda,
Bragte dit än mera örter,

260.	Ruohoa monen näöstä,
Kut oli tuotu toisialta,
Siitä kylmästä kylästä,
Yheksältä woitalta,
Kaheksalta katsojalta.	Gräs af många skilda arter,
Som från annan nejd man hemtat,
Tagit ifrån byn den kalla,
Fått af nio vise männer,
Åtta insigtsfulla trollmän.
265.	Pata kiehu paukutteli
Kokonaišta kolme yötä,
Kolme päiweä kesäistä.
Kolme poikoa sukesi
Yhen pannu paištimia;
Salo puita poltettihin,
Salo puita, saari maita,	Fräsande nu grytan sjuder,
Uti fulla trenne nätter
Och i trenne sommar-dagar.
Trenne gossar flitigt vårda
Det som i en panna kokas;
Trädrik skog till bränsle öddes –
All den skog, en holme frambragt –
270.	Yhen pannu paištimilla.
Niin kiwi kiwehen tarttu,
Paasi paatehen rupesi.	Blott för koket i en panna.
Fašnade så ſten vid ſtenen,
Klippa sig vid klippan fäste.
275.	Siitä wanha Wäinämöinen
Noštawi pa'an tulelta,
Katselewi woitehia:
”Onko woitehet wakaiset,
Katsehet alinomaset?”	Derpå gamle Wäinämöinen
Lyftar grytan ifrån elden
Och beskådar läkemedlet:
”Är min salva tillförlitlig,
Är mitt läkemedel säkert?”
280.	Jo oli woitehet wakaiset,
Katsehet alinomaset.	Visst är salvan tillförlitlig,
Visst är läkemedlet säkert.
285.	Woiti niillä woitehilla,
Niillä raswoilla rapasi;
Woiti alta, woiti päältä,
Woiti keskeä keralla,
Sanowi sanalla tuolla,
Lausu tuolla lausehella:
”Awun herra antaohon,
Awun tuokohon jumala,
Käytyä minun käteni,
Saatua minun sanani.	Smorde så med denna salva,
Med det goda läkemedlet,
Smorde ofvantill och nedan,
Smorde midtuppå tillika,
Höjde då sin röst och sade.
Talade med dessa orden:
”Herren må sin hjälp förläna,
Ifrån Gud må bistånd komma,
Sen jag smort med mina händer,
Sen jag med min mun har talat.”
290.	Kuhun ei käteni käyne,
Käyköhöt käet jumalan;
Kuhun ei sormeni sopine,	Hvart ej mina händer komma,
Dit må Skaparns händer komma;
Hvart ej mina fingrar passa,

295. Sopikohot luojan sormet;
 Kuhun ei sanani saane,
 Saakohot sanat jumalan.
 Oi Ukko ylijumala,
 Mies on wanha taiwahinen.
 Tee nyt yöllä terweheksi,
 Päiwällä imanteheksi,
 300. Jott' ei tuska päällä tunnu,
 Kipu keskeä kiwiistä,
 Pakko syämehen pakene,
 Jott' ei tunnu pikkustana,
 Waiwoa wäheäkänä,
 305. Sinä ilmoissa ikänä,
 Kuuna kullan walkiana.”

Waka wanha Wäinämöinen,
 Tietäjä iän ikuinen,
 Sillä poišti poiken luoman,
 310. Paransi panentatauin.

Dit må Skaparns fingrar passa;
 Hvert ej mina ord sig sträcka,
 Dit må Skaparns ord sig sträcka.
 O du Ukko, högst bland Gudar,
 O du gamle man i höjden!
 Gör den sjuke frisk om natten,
 Lifva honom upp om dagen,
 Att ej ofvantill käns plåga,
 Att ej smärtan tär det inre,
 Att ej värken flyr till bröstet.
 Låt ej någon smärta kännas,
 Ej den aldraminsta plåga,
 Medan tiden ännu varar
 Och den klara månen lyser.”

Gamle trygge Wäinämöinen.
 Den evärdelige siarn
 Trollad sjukdom dermed bortdref
 Och en pålagd sjukdom läkte.

Kuueskolmatta Runo.

Louhi Pohjolan emäntä,
 Pohjan akka harwahammas,
 Laulo kuun kumottamaſta,
 Kirjarintahan kiwehen,
 5. Laulo päiwän paiſtamaſta
 Wuorehen teräksisehen,
 Rautasehen kalliohon.

Jo oli yö alinomanen,
 Pitkä pilkkosen pimiä,
 10. Nenässä utusen niemen,
 Päässä saaren terhenisen.
 Oli yötä wiisi wuotta,
 Wuotta kuusi päiwätöntä,
 Kuutonta kaheksan wuotta,
 15. Otawatonta yheksän,
 Täysi kymmenen tähettä.

Sano wanha Wäinämöinen:
 ”Weli seppo Ilmarinen!
 Läkkäm kuuta katsomahan,
 20. Päiweä tähyämähän,
 Otawaiſta oppimahan,
 Mi on kumma kuun eessä,
 Mikä terhen päiwän tiessä,
 Kun ei kuu kumotakkana,
 25. Eikä päiwyt paiſtakkana,
 Waſton meitä waiwasia,
 Kohti koitopäiwäſiä.”

Waka wanha Wäinämöinen,
 Toinen seppo Ilmarinen,
 30. Nousit kuuta katsomahan,
 Päiweä tähyämähän,
 Otawaiſta oppimahan,
 Ylähäksi taiwahalle,

Tjugusjette Runan.

Louhi Pohjolas värdinna,
 Pohja-gårds tandglesa gumma
 Qväder månen, att ej lysa,
 I en ſten med brokig sida,
 Qväder solen, att ej ſtråla,
 In i hårda bergets sköte,
 Inom klippans faſta väggar.

Var nu natt förutan ända,
 Oupphörligt mörker rådde
 På den dimomhöljda udden,
 På den skogbeväxta holmen.
 Natten fem år redan varat,
 Uti sex år solen saknats,
 Månen man ej sett på åtta,
 Karlavagnen ej på nio,
 Stjernorna på tio årtal.

Sade gamle Wäinämöinen:
 ”Hör mig broder Ilmarinen!
 Låt oss gå att se på månen,
 Att den sköna solen skåda
 Att betrakta Karlavagnen –
 Gå att efterse, hvad under
 Sol och månen undanskymmer,
 När ej månen mera lyser,
 När ej solen sprider ſtrålar
 Öfver oss beklagansvärda,
 Af elände undertryckta.”

Gamle trygge Wäinämöinen
 Och hans broder Ilmarinen
 Gingo så att se på månen,
 Att den sköna solen skåda,
 Att betrakta karlavagnen.
 Stego upp till höga himlen

35. Päälle kuuen kirjokannen,
Päälle taiwahan yheksän.

Iski tulta Ilmarinen,
Wälähyytti Wäinämöinen,
Sakarilla waskisella,
Miekalla tuliterällä,
40. Päällä kuuen kirjokannen,
Päällä taiwosen yheksän.

Neiti pitkän pilwen päällä,
Kapo kaaren partahalla,
Tuo on tulta tuuwitteli,
45. Walkiaista waapotteli,
Kultasessa kätkyessä,
Hihnoissa hopeisissa.
Hopiaiset hihnät siuku,
Kätkyt kultanen kulisi,
50. Tulta tuuwiteltaessa,
Warsin waapoteltaessa.
Tuli tuhmalta putosi,
Walkia warattomalta;
Kirposi tulikipuna,
55. Suikahti punasoronen,
Läpi taiwahan yheksän,
Läpi kuuen kirjokannen.

Waka wanha Wäinämöinen,
60. Toinen seppo Ilmarinen,
Läksit tulta tietämähän,
Walkiaista waatimahan.

Weistit wuorella wenettä,
Alla korwen kolkuttiwat,
Kolmikaarista wenettä.
65. Sampsa poika Pellerwoisen
Weisti kuusesta meloja,
Petäjästä järkäleitä.

På det sjette stjernehalvvet,
*Ofvan åtta himla-fästen.

Ilmarinen eld nu uppslår,
Wäinämöinen gniſtor sprider
Med sin kopparsmida svärdspets,
Med sin blanka klingas eldbett,
På det sjette stjernehalvvet,
*Ofvanpå de åtta himlar.

Satt en mö på långa molnet,
Satt en flicka invid bågen.
Flickan träget vaggar elden,
Gungar flitigt ljusa lågan
I en vacker, gyllne vagger,
Som på silfver-remmar hängde.
Silfver-remmarna de hveno,
Gyllne vaggan klang i luften
Under vaggningen af flamman,
Under gungandet af lågan.
Plötsligt elden föll från vaggan
För den ovarsamma flickan.
Elden ilade med snabbhet,
Hastigt flög den röda gniſtan
Genom åtta himla-fästen,
Granna locken sex igenom.

Gamle trygge Wäinämöinen
Och hans broder Ilmarinen
Gå att spana efter elden,
Söka upp den flydda gniſtan.

Bygga farkost först på berget,
Timra uti ökensbogen
Sig en båt med trenne vränger.
Sampsa, son af Pellervoinen,
Gjorde styren utaf granar,
Stänger utaf furu redde.

<p>70. Niin weiwät wenon wesille;
Soutelewat, joutelewat,
Ympäri Newan jokia
Newan nientä kiertelewät.
Waimo wastahan tulewi
Puhutellen, lausutellen:
”Mistä te olotta miehet?”</p>	<p>Föra båten ut på vattnet,
Ro den makligt fram och färdas
Af och an på Neva-elfven,
Rundt kring Neva-flodens udde.
Kom en qvinna dem till möte,
Talade dem till och sporde:
”Hvadan ären I, o männer?”</p>
<p>75. Sano wanha Wäinämöinen:
”Keskiilmalta olemma,
Keskитайwahan nawalta.”

”Minne te menettä miehet,
Kunne kuletta katalat?”</p> | <p>Sade gamle Wäinämöinen:
”Från den medlersta bland rymder,
Ifrån himlars midt vi äro.”

”Hvart, o männer, gäller resan,
Hvart er färd, beklagansvärde?”</p> |
| <p>80. ”Menemmä tulta tietämähän,
Walkiaišta waatimahan;
Mistäs olet waimo parka?”</p> | <p>”Vi begifvit oss att elden,
Att den flydda gniſtan söka;
Hvadan är du arma qvinna?”</p> |
| <p>85. ”Mistä olen waimo parka!
Minä olen wanhin waimoloista,
Ensin emä itselöistä,
Joll’ on wihki wiien waimon,
Kihlat kuuen morsiamen.”
Wenettä tulta tietämähän,
Walkiaišta waatimahan;</p> | <p>”Hvadan är jag arma qvinna?
Jag bland qvinnor är den äldsta,
Är den första menskors moder,
Har fem gånger huſtru varit
Och som brud sex gånger fästad. –
Ni begifvit er att elden,
Att den flydda gniſtan söka;</p> |
| <p>90. Tuli on tuima tieettäwä,
Walkiainen waaittawa,
Jo on tuli tuimat tehnyt,
Walkia wahingot saanut.
Tuikahti tulikipuna,</p> | <p>Svårt det blir att elden finna,
Få den flydda gniſtan kunskap.
Grymma ting har elden vållat,
Låga mycken ofärd alſtrat.
Elden ilade med snabbhet,
Haſtigt flög den röda gniſtan
Ofvanfrån den höga himlen,
Från det sjette ſtjernehalvvet,
Flög igenom luftens rymder,
Kom så genom sotigt draghåll
Till den ljuſwa kärleksbädden</p> |
| <p>95. Putosi punakeränen,
Ylähältä taiwoseſta,
Päältä kuuen kirjokannen,
Läpitse ihalat ilmat,
Läpi reppänän retusen,</p> | <p>Uti Tuuris nya ſtuga,
Palvonens ej täckta boning.</p> |
| <p>100. Läpi lemмен wuotehisen,
Tuurin uutehen tupahan,
Palwosen laettomahan.</p> | |

105. Neiti lastansa imetti
Kätkyessä waiwasessa,
Tuurin uuessa tuwassa,
Palwosen laettomassa.

110. Niin tuli tulisoronen,
Poltti polwet poikuelta,
Poltti paarmahat emolta,
Rikko rinnat neitoselta.
Se lapsi meni Manalle,
Toki poika Tuonelahan,
Ku oli luotu kuolemahan,
Katsottu katoamahan.
115. Niin emo enemmän tiesi,
Ei emo Manalle mennyt.
Se tunsu tulen lumoa,
Walkiaisen waiwutella,
Tuonne tuimahan wetehen,
120. Aaltohin Aluejärwen.

125. Tuo ange Aluenjärwi
Kolmašti kesäissä yönä,
Yheksäšti syksyyönä,
Kuohu kuusien tasalle,
Ärjy päälle äprähien,
Tuskassa tulen punasen,
Waikioissa walkiaisen.
Kuohu kuiwille kalansa,
Arinoille ahwenensa.
130. Kalat tuossa katselewat,
Ahwenet ajattelewat,
Miten olla, kuin eleä,
Noissa tuskissa tulosen,
Waikioissa walkiaisen.

135. Tuli ahwen kyrmyńska,
Tawotti tulisoroišta;
Eipä ahwen saanukkana.
Niin tuli sinerwä siika,
Nieli tuon tulisorosen.

Modren gaf från bröstet näring
Åt sitt barn i usla vaggan,
Uti Tuuris nya stuga,
Palvonens ej täckta boning.

Eldens gništa kom i stugan,
Brände knät på späda barnet,
Brände barmen af dess moder,
Skadade för qvinnan bröstet.
Ned till Manala gick barnet,
Gossen for till Tuonis boning.
Ty han var till döden danad,
Var bestämd att falla undan.
Modren visste dock dess mera,
Ej till Manala gick modren.
Hon förstod att tjusa elden,
Att fördrifva ljusa lågan
Ned i vattnets vilda vågor,
I Aluejärvis böljor.

Nu den vilda insjön brusar
På en sommar-natt tre gånger,
Nio gånger på en höst-natt,
Svallar upp till granens toppar.
Sjuder öfver alla bräddar,
För den röda eldens plågor,
För den ljusa lågans smärtor.
Drifver fiskarna på landet,
Abbor-skaran på det torra;
Dervid fiskarna besinna,
Abborrarna eftertänka,
Hur att vara, hur att lefva
Uti dessa eldens plågor,
Dessa lågans svåra smärtor.

Abborn med sin krökta nacke
Kom och satte efter gniştan.
Gniştan fås dock ej af abborn;
Kommer så den blåa siken,
Siken sväljer eldens gništa.

140.	Oli aikoa wäähänen,
Tuli tuska nieliälle,
Waikia wajottajalle,
Pakko paljon syönehelle.
Uiksenteli, käyksenteli
Niemi nientä, saari saarta.	Lopp en liten tid till ända,
Då af smärta sväljarn gripes,
Slukarn råkar uti vända,
Uti nöd den alltför mätta.
Samm från udde bort till udde,
Från en holme till en annan,	Hvarje udde hördes råda,
Hvarje holme underrätta:
Hvarken finns i lugna vattnet,
Eller i det vilda, låga,
Den mig arma skulle höra,
Mig eländiga förgöra
Uti dessa eldens plågor,
Dessa lågans svåra smärtor.
145.	Joka niemi neuon pišti,
Joka saari sai sanoman:
”Eule wienossa weessä,
Alasessa ankehessa,
Minun kurjan kuulioa,
Katalan kaottajoa,
Näissä tuskissa tulosen,
Waikioissa walkiaisen.”	Kommer så den röda laxen,
Slukar upp den blåa siken.
Lopp en liten tid till ända,
Då af plåga sväljarn gripes,
Slukarn råkar uti vända,
Uti nöd den alltför mätta.
Samm från udde bort till udde,
Från en holme till en annan,	Hvarje udde hördes råda,
Hvarje holme underrätta:
Hvarken finns i lugna vattnet,
Eller i det vilda, låga,
Den mig arma skulle höra,
Mig eländiga förgöra
Uti dess eldens plågor,
Dessa lågans svåra smärtor.
150.	Niin tuli lohi punanen,
Nieli tuon sinerwän siian.
Oli aikoa wäähänen,
Tuli tuska nieliälle,
Waikia wajottajalle,
Pakko paljon syönehelle
Uiksenteli, käyksenteli,
Niemi nientä, saari saarta.	Kommer så den röda laxen,
Slukar upp den blåa siken.
Lopp en liten tid till ända,
Då af plåga sväljarn gripes,
Slukarn råkar uti vända,
Uti nöd den alltför mätta.
Samm från udde bort till udde,
Från en holme till en annan,	Hvarje udde hördes råda,
Hvarje holme underrätta:
Hvarken finns i lugna vattnet,
Eller i det vilda, låga,
Den mig arma skulle höra,
Mig eländiga förgöra
Uti dess eldens plågor,
Dessa lågans svåra smärtor.
155.	Joka niemi neuon pišti,
Joka saari sai sanoman:
”Eule wienossa weessä,
Alasessa ankehessa,
Minun kurjan kuulioa,
Katalan kaottajoa,
Näissä tuskissa tulosen,
Waikioissa walkiaisen.”	Kommer så den röda laxen,
Slukar upp den blåa siken.
Lopp en liten tid till ända,
Då af plåga sväljarn gripes,
Slukarn råkar uti vända,
Uti nöd den alltför mätta.
Samm från udde bort till udde,
Från en holme till en annan,	Hvarje udde hördes råda,
Hvarje holme underrätta:
Hvarken finns i lugna vattnet,
Eller i det vilda, låga,
Den mig arma skulle höra,
Mig eländiga förgöra
Uti dess eldens plågor,
Dessa lågans svåra smärtor.
160.	Niin tuli lohi punanen,
Nieli tuon sinerwän siian.
Oli aikoa wäähänen,
Tuli tuska nieliälle,
Waikia wajottajalle,
Pakko paljon syönehelle
Uiksenteli, käyksenteli,
Niemi nientä, saari saarta.	Kommer så den röda laxen,
Slukar upp den blåa siken.
Lopp en liten tid till ända,
Då af plåga sväljarn gripes,
Slukarn råkar uti vända,
Uti nöd den alltför mätta.
Samm från udde bort till udde,
Från en holme till en annan,	Hvarje udde hördes råda,
Hvarje holme underrätta:
Hvarken finns i lugna vattnet,
Eller i det vilda, låga,
Den mig arma skulle höra,
Mig eländiga förgöra
Uti dess eldens plågor,
Dessa lågans svåra smärtor.
165.	Joka niemi neuon pišti,
Joka saari sai sanoman:
”Eule wienossa weessä,
Alasessa ankehessa,
Minun kurjan kuulioa,
Katalan kaottajoa,
Näissä tuskissa tulosen,
Waikioissa walkiaisen.”	Kommer så den röda laxen,
Slukar upp den blåa siken.
Lopp en liten tid till ända,
Då af plåga sväljarn gripes,
Slukarn råkar uti vända,
Uti nöd den alltför mätta.
Samm från udde bort till udde,
Från en holme till en annan,	Hvarje udde hördes råda,
Hvarje holme underrätta:
Hvarken finns i lugna vattnet,
Eller i det vilda, låga,
Den mig arma skulle höra,
Mig eländiga förgöra
Uti dess eldens plågor,
Dessa lågans svåra smärtor.
170.	Niin tuli halia hauki,
Nieli tuon lohi punasen.
Oli aikoa wäähänen,
Tuli tuska nieliälle,
Waikia wajottajalle,
Pakko paljon syönehelle.
Uiksenteli, käyksenteli,
Niemi nientä, saari saarta.	Kommer så den gråa gäddan,
Slukar upp den röda laxen.
Lopp en liten tid till ända,
Då af plåga sväljarn gripes,
Slukarn råkar uti vända,
Uti nöd den alltför mätta.
Samm från udde bort till udde,
Från en holme till en annan;	Kommer så den gråa gäddan,
Slukar upp den röda laxen.
Lopp en liten tid till ända,
Då af plåga sväljarn gripes,
Slukarn råkar uti vända,
Uti nöd den alltför mätta.
Samm från udde bort till udde,
Från en holme till en annan;
175.	Uiksenteli, käyksenteli,
Niemi nientä, saari saarta.	Kommer så den gråa gäddan,
Slukar upp den röda laxen.
Lopp en liten tid till ända,
Då af plåga sväljarn gripes,
Slukarn råkar uti vända,
Uti nöd den alltför mätta.
Samm från udde bort till udde,
Från en holme till en annan;	Kommer så den gråa gäddan,
Slukar upp den röda laxen.
Lopp en liten tid till ända,
Då af plåga sväljarn gripes,
Slukarn råkar uti vända,
Uti nöd den alltför mätta.
Samm från udde bort till udde,
Från en holme till en annan;

180. Joka niemi neuon piisti,
 Joka saari sai sanoman:
 ”Eule wienossa weessä,
 Alasessa ankehessa,
 Minun kurjan kuulioia,
 Katalan kaottajoa,
 Näissä tuskissa tulosen,
 185. Waikioissa walkiaisen.”

Sillon wanha Wäinämöinen
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 ”Onko liinan kylwäjeä,
 190. Kylwäjeä, kyntäjeä,
 Yhtenä kesäissä yönä,
 Kahen päiwyen kesellä,
 Werkko walmištellakseni,
 Satasilmä laahukseni,
 Kalan kurjan tappajaksi,
 195. Katalan kaottajaksi?”

Pursi puinen poltetahan,
 Wenonen häwitetähän,
 Korwalla tulisen kosken,
 Pyhän wirran pyörtehellä.
 200. Tuli tuhkia wähänen,
 Kypeniä pikkuruinen,⁴⁵⁷
 Sihen liina kylwettihin,
 Kylwettihin, kynnettihin,
 Tuohon kaswo kaunis touko,
 205. Nousi pellowas peritön,
 Liina liitoton yleni,
 Kahen päiwyen kesellä,
 Yhtenä kesäissä yönä.
 Pian liina koiritahan,
 210. Nyhetähän, riiwitähän.
 Pian wieähän wetehen,
 Pian weestä noštetahan,
 Noštetahan, kuiwetahan,
 Pian luišta luištetahan,⁴⁵⁸
 215. Kahen päiwyen kesellä,

Hvarje udde hördes råda,
 Hvarje holme underrätta:
 Hvarken finns i lugna vattnet,
 Eller i det vilda, låga,
 Den mig arma skulle höra,
 Mig eländiga förgöra
 Uti dessa eldens plågor,
 Dessa lågans svåra smärtor.

Nu den gamle Wäinämöinen
 Sjelf till orda tog och sade:
 ”Finnes här den linet sådde,
 Sådde linet, plöjde marken,
 På en enda natt om sommarn,
 Midt emellan tvenne dagar?
 Jag en nät nu ville göra,
 Hundraögdad not mig laga,
 För att arma fisken döda,
 Den eländiga förgöra.”

Sedan brände man ett fartyg,
 Man en liten båt förstörde
 Invid fallet af eldforssen,
 Vid den helga flodens hvirfvel.
 Deraf fick man litet aska,
 Sådde linet ibland askan,
 Sådde linet, plöjde marken.
 Der en herrlig växt nu frodas,
 Utan måtta linet stiger,
 Höjer upp sig utan leder,
 Midt emellan tvenne dagar,
 På en enda natt om sommarn.

I en hašt man linet rensar,
 Plockar i en hašt och ſtryker,
 För det i en hašt i vattnet,
 I en hašt ur vattnet lyftar,
 Torkar i en hašt och bråkar,
 Midt emellan tvenne dagar,
 På en enda natt om sommarn.

457 Castrén has omitted the parallel line.

458 Castrén has omitted one phase of the process.

220. Yhtenä kesäissä yönä.
 Sen sisaret keträävät,
 Kälykset käpyelewät,
 Weljet werkoksi kutowat.
 Apet ainolle panewat,
 Kahen päiwyen kesellä,
 Yhtenä kesäissä yönä.
225. Saipa werkko walmihiksi,
 Lankapaula laaituksi;
 Weiwät weljekset wesille,
 Kaimakset kalahan lähti.
 Yksi siula heitetähän
 Saarehen selällisehen,
 Manterehen puuttomahan;
 230. Siula toinen heitetähän
 Tuonne Tuonelan jokehen,
 Pyhän wirran pyörtehesen;
 Nostin tuonne laaitahan
 Kalewan kiwikarille,
 235. Wanhan Wäinön walkamehen.
240. Pohetahan, potketahan,
 Weetähän, wennotahan;
 Nurin nuotta potketahan,
 Wäärin weetähän apaja.
 Saahan kaikkia kaloja,
 Ei saaha sitä kaloa,
 Kut' on wašten nuotta tehty,
 Lankapaula laaittuna.
245. Waka wanha Wäinämöinen
 Toki toisesti kokewi.
 Yksi reisi heitetähän
 Sariolan salmen suuhun,
 Lohiluotojen nenätse;
 Toinen reisi heitetähän
 250. Laajalle Lapin lahelle,
 Siikasaarien siwutse;
- Sysstrarna så linet spinna,
 Svägerskorna trä' på nålen,
 Bröderna tillhopa knyta,
 Fäderna vid tåget fästa,
 Midt emellan tvenne dagar,
 På en enda natt om sommarn.
- Blef så nätet färdiglagadt,
 Noten med sin trådtel fogad.
 Bröderna sig nu begifva
 Ut med noten för att fiska.
 Notens ena tel blir kaſtad
 Vid en holme uppå fjärden,
 Vid ett land, der träd ej växte,
 Notens andra tel blir kaſtad
 Fjerran uti Tuoni-elfven,
 Vid den helga flodens hvirfvel,
 Notens kil man sedan kaſtar
 Dit på Kalevalas ſtengrund,
 Vid den gamle Wäinös båtplats.
- Noten kaſtad var i vattnet,
 Och nu börjar man att draga;
 Afvigst var dock noten kaſtad,
 Illa blir den äfven dragen.
 Fisk af alla slag man fångar,
 Men den fisken får man icke,
 För hvars skull man noten tillredt,
 Fogat nätet med sin trådtel.
- Gamle trygge Wäinämöinen
 Än en annan gång försöker.
 Notens ena del blir kaſtad
 Uti Sarjo-sundets mynning,
 Tätt invid lax-öars uddar,
 Notens andra tel blir kaſtad
 Uti Lapplands vik, den vida,
 Nära vid sik-öars ſtränder,

	Noſtin tuonne laaitahan
Kalewalan kannakselle,
Niittukannan niemekselle.	Notens kil man sedan kaſtar
Invid Kalevala-näset,
Nära intill ängens udde.
255.	Pohetahan, potketahan,
Weetähän, wennotahan;
Weetähän myötä wettä,
Waſta wettä tarwotahan,
Saahaan kaikkia kaloja,	Noten kaſtad var i vattnet
Och nu börjar man att draga;
Afvigt var dock noten kaſtad,
Illa blir den äfven dragen.
260.	Ei saaha ſitå kaloa,
Kut' on waſten nuotta tehty,
Lankapaula laaittuna.	Fisk af alla slags man fångar,
Men den fisken får man icke,
För hvars skull man noten tillredt,
Fogat nätet med ſin trådtel.
	Sillon wanha Wäinämöinen
Wielä werkkoja liſäſi,
265. Jatko ſiuloja ſiwulta
Wiellä ſylisa' alla,
Jatko köyttå kymmenellä.
Itſe tuon ſanoiksi wirkki:
”Wiekääme ſywille werkot,	Nu den gamle Wäinämöinen
Noten ännu mer förſtorar,
Skarfvar telarna på nätet,
Dem med famnar fem föröker,
Öker tågets längd med tio,
Yttrar ſjelf ett ord och ſäger:
”Låt oss ro vår not på djupet,
Föra längre ut på fjården;
Må ännu en gång vi draga,
Med ett tredje varp förſöka.”
270.	Ennättäöme etemmä,
Wetäöme wettä wielä,
Kohta kolmansi apajas.”	
	Werkot wietihin ſywille,
Ennätettihin etemmä,
275. Weettihin kerta wielä,
Kohta kolmansi apajas.	Noten roddes ſå på djupet,
Fördes längre ut på böljan;
En gång än man noten drager,
Med ett tredje varp förſöker.
	Kenpä tuossa ſoutajana,
Kenpä airoilla aſuwa?
Itſe ſeppo Ilmarinen	Hvem är roddaren i båten.
Hvem vid årors tullar ſitter?
Sjelfve smeden Ilmarinen,
Han är roddaren i båten,
Han vid årors tullar ſitter.
280.	Se on ſaanut ſoutajaksi,
Se on airoilla aſuwa.
Kenpä nuotan noſtajana,
Lankapaulan lappajana?	Hvem drar noten upp från vattnet,
Lyfter nätet med ſin trådtel?
Gamle trygge Wäinämöinen
285.	Waka wanha Wäinämöinen
Se on nuotan noſtajana,
Lankapaulan lappajana.	Drager noten upp från vattnet,
Lyfter nätet med ſin trådtel.

<p>290. Sano wanha Wäinämöinen:
”Wellamo ween emäntä,
Ween eukko ruokorinta!
Tulo paian muuttelohon,
Waattehen wajehtelohon.
Sinull’ on rytinen paita,
Sinun wahtiwaippa päällä;
295. Minä annan liinapaian,
Panen paian pellawaisen,
Se on Kuuttaren kutoma,
Päiwättären keträämä.</p>	<p>Sade gamle Wäinämöinen:
”Wellamo du vattnets drottning,
O du vattnets gamla rörbröst!
Kom nu hit att byta skjorta,
Kom att ömsa andra kläder.
Du en skjorta har af hafsrör,
Bär på dig af skum en mantel,
Jag af lärft en skjorta skänker,
Ger åt dig af lin en mantel,
Som är väfd af Månens jungfru,
Ut af Solens jugfru spunnen.</p>
<p>300. Wellamo ween emäntä,
Ween eukko ruokorinta.
Lyöte lykkywaattehisin,
Antipaitohin panete,
Sinun antiaikoinasi,
Minun pyytöpäiwinäni.
Anna mulle antimesi,
305. Weä wiljasi wälehen;
Nošta ruotonen romina,
Kajota kalanen karja,
Taan on nuotan nostimille,
Satalauan laskimille,
310. Alta aawojen sywien,
Päältä muštien murien.”</p>	<p>Wellamo du vattnets drottning,
O du vattnets gamla rörbröst!
Tag uppå dig lycko-kläder,
Kläd dig uti gåfvo-skjorta,
Under dina gåfvo-tider,
Uppå mina fångste-dagar.
Dina gåfvor mig förläna,
Skyndsamt gif ut af ditt villbråd.
Väck ett sorl af fiskars fenor,
Jaga hit en svärm af fiskar,
Der vi noten skola lyfta,
Draga upp dess hundra flöten
Ned från djupa fjärdars botten,
Ofvanfrån det svarta gruset.”</p>
<p>Niin pätöwä päiwän poika
Hyppäsi mäen nisalta,
Sanan wirkko, noin nimesi:
315. ”Oisko tarwes tarpojoa,
Puun pitkän pitelieä?”</p>	<p>Derpå Solens son, den starke,
Hoppar plötsligt ned från kullen,
Yttrar så ett ord och säger:
”Monne här behöfves någon,
Som med långa stören pulsar?”</p>
<p>Sano wanha Wäinämöinen:
”Oispa tarwes tarpojoa,
Puun pitkän pitelieä.”</p>	<p>Sade gamle Wäinämöinen:
”Här behöfs i sanning någon,
Som med långa stören pulsar.”</p>
<p>320. Tuo pätöwä päiwän poika
Koppasi mäeltä männyn,</p>	<p>Derpå Solens son, den starke,
Ryckte upp en tall på kullen,</p>

<p>325. Hongan warreksi hotasi,
Pani paaen tarpomeksi,
Kiwen kirštoksi rakenti,
Sanan wirkko, noin nimesi:
”Tarwonko wäen mukahan,
Panen miehuen nojassa,
Wai tarwon asun mukahan?”</p>	<p>Gjorde puls-skaft af en fura,
Men till spets han tog en klippa,
Redde knopp af fasta hällen.
Yttrar så ett ord och säger:
”Pulsar jag med all min styrka,
Stöter med min hela manskraft,
Eller blott som saken fordrar?”</p>
<p>330. Tuop’ on wiisas Wäinämöinen
Sanan wirkko, noin nimesi:
”Jos tarwot asun mukahan,
Äiä on siinä tarpomista.”</p>	<p>Sjelf den wise Wäinämöinen
Yttrade ett ord och sade:
”Pulsar du, som saken fordrar,
Mycket har du då att pulsa.”</p>
<p>335. Tuo pätöwä päiwän poika
Jo on tuossa tarpojana;
Tarpowi asun mukahan,
Tarpow kalan kaikenlaisen
Tuon on nuotan noštımille,
Satalauan laskımille.</p>	<p>Kom så Solens son, den starke,
Uti båten för att pulsa.
Pulsar nu, som saken fordrar,
Allt slags fiskar dit förjagar,
Hvarest noten man skall lyfta,
Draga upp dess hundra flöten.</p>
<p>340. Sano wanha Wäinämöinen:
”Nyt siin’ on kalanen karhi,
Warsin ruotonen romina,
Taan on nuotan noštımilla,
Satalauan laskımilla.”</p>	<p>Sade gamle Wäinämöinen:
”Der nu är en svärm af fiskar,
Är ett sorl af fiskars fenor,
Hvarest noten man skall lyfta,
Draga upp dess hundra flöten.”</p>
<p>345. Weetähän, wennotahan,
Siitä nuotta noštetahan,
Puretahan, siiwotahan,
Wenehesen Wäinämöisen.
Saatihin halia hauki,
Kut’ oli wašten nuotta tehty,
350. Lankapaula laaıttuna.
Sillon wanha Wäinämöinen
Ei ruohi käsin ruweta,
Ilman kirjokintahitta,
Rautasitta rukkanasitta,
355. Waskisitta wanttusitta.</p>	<p>Noten drager man och släpar,
Lyfter sedan upp från vattnet,
Gör den ren och tömmer fångsten
Uti Wäinämöinens farkost.
Fångas så den gråa gäddan,
För hvars skull man noten tillredt,
Fogat nätet med sin trådtel.
Men ej vågar Wäinämöinen
Taga den i sina händer
Handskar brokiga förutan,
Utan handskar, jernbesmidda,
Vantar utaf koppar gjorda.</p>

360.	Niin pätöwä päiwän poika
Heti syöksihen syliksi,
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Wieris weitsi taiwosesta,
Puukko pilwiistä putoa,
Pää kulta, terä hopia,
Jolla hauin halkasisin,
Wiiltäsin kalan kaheksi”	Derpå Solens son, den starke,
Tager fisken straxt i famnen,
Yttrar så ett ord och säger:
”Må en knif från himlen rulla,
Falla må en knif med guldskaft
Och med bett af silfver bildadt,
Hvarmed gäddan jag kan klyfva,
Skära uti tvenne delar.”
365.	Wieri weitsi taiwosesta,
Puukko pilwiistä putosi,
Pää kulta, terä hopia,
Wierehen halian hauin.	Rullar så en knif från himlen,
Faller ned en knif med guldskaft
Och med bett af silfver bildadt,
Faller vid den gråa gäddan.
370.	Niin pätöwä päiwän poika
Heti pään käsin tawotti:
”Pysy pää minun käessä,
Kärki luojan kukkarossa.”	Straxt nu Solens son, den starke,
Griper i dess skaft med handen:
”Blif uti min hand, du knifskaft,
Håll dig, udd, i Skaparns slida.”
375.	Sillä hauin halkasewi,
Suu lewän lewittelewi;
Watsassa halian hauin
Löytähän lohi punanen.
Halkasi lohen punasen,
Watsassa lohen punasen	Dermed klyfver han nu gäddan,
Vidgar dermed munnens öppning.
I den gråa gäddans mage
Finner man den röda laxen,
Klyfver man den röda laxen,
In i röda laxens mage
380.	Siell’ oli sinerwä siika.
Halkasi sinerwän siian,
Watsassa sinerwän siian
Siell’ oli sinikeränen,
Siian suolen soukerossa,
Kolmannessa koukerossa.	Finner man den blåa siken.
Klyfver man den blåa siken,
I den blåa sikens mage
Finner man det blåa nystan,
In uti den trånga tarmen,
Der den gör sin tredje slingring.
385.	Niin purki sinikeräsen,
Syämeistä sinikeräsen
Putosi punakeränen.	Öppnade det blåa nystan,
Ifrån nystanet det blåa
Föll ett nystan rödt till färgen.
	Purkawi punakeräsen,
Keskeltä punakeräsen
Tuikahti tulisoronon,	Öppnade det röda nystan,
Midt från nystanet det röda
Spratt nu plötsligt fram den gništa,

390.	Jok' oli tullut taiwosesta,
Puhki pilvien puonnut,
Päältä taiwosen kaheksan
Ilmalta yheksännältä.
Suikahti tulisoronen,
Pääsi käestä päiwän pojan,
395. Meni matkoa wähäsen
Päällitse Aluejärwen,
Siikasaarien siwutse,
Lohiluotojen lomatse.
400. Karkasi kataikolle,
Niin palo katajakangas;
Ylös kuusehen kohosi,
Poltti kohta kuiwan kuusen;
Siitä lemmoksi lewesi,
405. Ylen kaswo kauhiaksi,
Poltti puolen Pohjan maata,
Sakaran sywän Sawoa,
Kahen puolin Karjaloa.	Som från himlen hade fallit,
Illat tvert igenom molnen
Ofvanfrån de åtta fästen,
Genom luftens nio rymder.
Lös från Solens son kom gniſtan,
Ilade ifrån hans fingrar
Fram ett litet väga-ſtycke,
Ofvanom Aluejärvi,
Tätt förbi sik-öars ſtränder,
Mellan sund, der laxar fångas.
Gniſtan flyr till enris-skogen,
Bränner enarna på fältet,
Höjer sig så upp i granen,
Bränner ſtraxt den torra granen,
Lågan oerhördt sig breder,
Växer till och blir förfärlig,
Bränner halfva Pohja-landet,
Långa ſträcker utaf Savo,
Karjala å ömse ſidor.
410.	Itse seppo Ilmarinen
Oli airoilla asuwa,
Tuli poltti poskipäitä,
Kuumotti kuwetlihoja;
Tuosta tuskaksi tulewi,
Painuwi pakolliseksi.	Sjelf han smeden Ilmarinen
Satt vid årorna i båten;
Elden brände der hans kindben,
Svedde äfven veka lifvet.
Smeden råkar nu i vända,
Gripes af en smärtsam plåga.
415.	Juoksi polweſta weteheh,
Sukkarihmaſta sulahan,
Wyölapaſta laineheſen.
Siinä tulta tummenteli,
Walkiaiſta warwenteli;
420. Sanowi sanalla tuolla,
Lausu tuolla lausehella:
”Tulonen jumalan luoma,
Luoma luojan walkiainen!
Porohiſi peittelete,
425. Kätkete kypenihiſi,
Päiwällä pieltäwäksi,	Springer så till knät i vattnet,
Ut i ſjön till ſtrumpebandet,
Intill midjan ned i vågen,
Söker der att ſläcka elden,
Att den ljusa lågan hämma.
Höjande ſin röſt han sade,
Talade med deſſa orden:
”Sköna eld, ſom Gud har danat,
Låga utaf Skaparn frambragt!
Göm dig undan i din aska,
Dölj dig inom dina gniſtor,
Att du må om dagen brukas,

	Yöllä piilleteltäväksi,
Hiilisessä hiertimessä,
Liejessä tuhan seassa.	Men om natten ligga bortgömd
In uti en kolnad stubbe,
Ned i spisen ibland aska.
430.	Kun ei tuosta kyllä liene,
Panu poika aurinkoisen,
Armas auringon sikiä!
Tuli noista taiwosehen,
Kehän kultasen keselle,	Om det ej tillfyllest vore,
Panu son af sköna solen,
Barn utaf den milda dagen!
Lyfta elden upp till himlen,
Ställ den midt i gyllne ringen,
435.	Wahan waskisen sisälle,
Kun kuki emonsa luoksi,
Luoksi waltawanhempansa.
Pane päiwät paistamahan,
Yöt laita lepeämähän,	In i koppar-klippans gömma,
Bär den upp, som barnet bäres
Till sin mor, sin vårdarinna.
Ställ den att om dagen lysa
Och att hvila under natten,
440.	Aamulla ylenemähän,
illalla alenemahan.	Låt den hvarje morgon uppgå.
Hvarje afton sjunka neder.
	Millä nyt tulta tummentelen,
Walkiaista warwentelen?
Ompa poika Pohjolassa,
Uros kylmässä kylässä,	Hvarmed skall jag släcka elden,
Hvarmed må jag hämma lågan?
Uti Pohja finns en gosse,
Uti kalla byn en hjelte,
445.	Mies pitkä Pimentolassa,
Korpikuusien kokonen,
Suopetäjän suuruinen;
Jonk' on syltä housun lahe,	Reslig man i Pimentola,
Hög som granen uti öknen,
Stor som tallen uti kärret.
430.	Puolen toista polwen päästä,
Kahta kaation rajašta.
Hyiset on kintahat käessä,
Hyiset saappahat jalassa,
Hyinen hattu hartioilla,	Med en famn hans smalben mätes,
Med halfannan knäets omkrets
Och med tvenne famnar höften.
Rimmiga hans handskar äro
Och hans skor med rim betäckas,
455.	Hyinen wyöhyt wyöllä wyötty.
Tuowos hyytä Pohjolašta,
Jäätä kylmästä kylästä;
Paljo on hyytä Pohjolassa,
Paljo hyytä, paljo jäätä.	Rimmig gördeln omkring lifvet.
Hemta rimfroßt ifrån Pohja,
Bringa is från byn den kalla,
Mycken rimfroßt finns i Pohja,
Mycken is och mycken rimfroßt,
460.	Hyyss' on wirrat, jäässä järwet,
Maat on kaikki kaljamassa,
Ilma warsin iljaneessa.	Rim i floden, is i sjöar,
Glanskis marken der betäcker,
Sjelfva luften är i halka.

465. Hyiset hyppiwät jänikset,
 Jäiset karhut kärkelewat,
 Keskellä lumimäkeä,
 Lumilinnan liepehillä;
 Hyiset lentäwät hawukat,
 Jäiset sorsat soutelewat,
 470. Keskellä lumijokia,
 Lumikosken korwakolla.

475. Tule poika Pohjolaſta,
 Poika Pohjolan takoa,
 Hyytä kelkalla wetäös,
 Jäätä reellä reutoellos,
 Tuiman tunturin laelta,
 Waaran wankan liepeheltä,
 Läpitse lumeſta linnan,
 Läpi jäisen linnan portin,
 480. Hyinen kattila reessä,
 Jäinen kauha kattilassa.
 Sitte tänne tultuasi,
 Matkan päähän pääſtyäsi,
 Wisko'os wilua wettä,
 485. Kanna hyhmän karwalliſta,
 Paikoille palanehille,
 Tulen tuiki polttamille.

490. Millä tulta tummentelen,
 Walkiaista warwentelen?
 Ompa neiti Pohjolassa,
 Impi kylmässä kylässä,
 Jonk' on huntu huutehessa,
 Iholiwi iljaneessa,
 Hyyssä sukka, jäässä kenkä,
 Hallassa hamehen helmet,
 495. Paian kaulus kalkkarassa.
 Nouse neiti Pohjolaſta,
 Lapsi täyeſtä Lapiſta.
 Wuotehelta hyisen poian,
 Jäisen lapsen lappeaſta.

Rimfroſtklädda harar springa,
 Isomhöljda björnar tumla
 Midt på snöbetäckta berget,
 Tätt invid snö-borgens tinnar.
 Rimfroſtklädda hökar flyga,
 Isomhöljda änder simma
 Midt i snöbetäckta elfven,
 Invid fallet af snö-forssen.

Kom, o gosse, ifrån Pohja,
 Ända bortom Pohja-gården.
 Släpa rimfroſt med din kälke,
 Hemta is uti din släde
 Från det vilda fjällets hjessa,
 Från det faſta bergets kanter,
 Genom snöbetäckta borgen,
 Slottets isomhöljda portar,
 Drag i släden rimmig kittel,
 För en isig slef i kitteln.
 När du sedan hit har hunnit,
 Uppnått målet för din resa,
 Kaſta af det kalla vattnet,
 Ös utaf det våta snöſlagg
 Uppå de förbrända ſtällen,
 Ställen, hvilka elden skadat.

Hvarmed ſkall jag elden ſläcka,
 Hvarmed må jag lågan hämma?
 Uti Pohja finns en jungfru,
 Uti kalla byn en flicka;
 Rimfroſthöljd är hennes möſſa,
 Skjortan isig uppå kroppen,
 Skon är rimmig, ſtrumpan isig,
 Frusna hennes klädnings fällar⁴⁵⁹,
 Isbetäckt är skjortans krage.
 Kom, o flicka, ifrån Pohja,
 Från det innerſta af Lappland,
 Stig från frusna ſonens läger,
 Isomhöljda barnets ſida,

459 Caſtrén's correction:
klädnings fällar ||
klädnings-fällar.

500. Weä wiittasi wilusta,
 Hamehesi hallan alta;
 Sitte tänne tultuasi,
 Matkan päähän päästyäsi,
 Heitä polwille potewan,
 505. Katowalle katteheksi,
 Tulen suuta sulkemahan,
 Panun päätä painamahan.
 Tuli kääri kertohisi,
 Walkia ripasimisi,
 510. Pukemihin puhtahisin,
 Walkeihin waattehisin.

Jos ei tuosta kyllä liene,
 Ukko kultanen kuningas,
 Ukko pilwien pitäjä,
 515. Hattarojen hallitsia!
 Ijätä iästä pilwi,
 Jänkä länneestä lähetä.
 Sylin pilwiä syseä,
 Limitysten niitä liitä,
 520. Lomatusten loukahuta.
 Sa'a hyytä, sa'a jäätä,
 Sa'a woietta hyweä,
 Paikoille palanehille,
 Panun nihki paištamille;
 525. Tee tuli tehottomaksi,
 Walkia warattomaksi,
 Panu miehuettomaksi."

Sillä seppo Ilmarinen
 Tuota tulta tummenteli,
 530. Walkiaista warwenteli.
 Sai tulen tehottomaksi,
 Walkian warattomaksi,
 Panun miehuettomaksi.

Tag din klädning ifrån kölden,
 Tag din kjortel ifrån frosten.
 När du sedan hit har kommit,
 Uppnått målet för din resa,
 Kašta kjorteln ned på knäna,
 Till ett täcke åt den sjuke,
 För att eldens mun tillsluta,
 Trycka Panus hufvud neder.
 Linda elden uti vecken,
 Uti flikarna lägg lågan,
 Göm den uti rena kjorteln,
 I din hvita klädebonad.

Om ej det tillfyllest vore,
 O du Ukko, gyllne konung,
 Du som skyarna beherrsakar,
 Räder öfver himlens strömoln!
 Låt en molnsky gro i öster,
 Sänd en annan ifrån vester,
 Stöt med famnen moln tillhopa,
 Sammanfoga deras kanter
 Och förena mellanrummen.
 Låt så regna is och rinfrost,
 Helande och goda salvor,
 Uppå de förbrända ställen,
 Ställen, hvilka elden skadat.
 Gör så elden svag och kraftlös,
 Tag från lågan bort dess styrka,
 Ifrån Panu manna-kraften."

Dermed smeden Ilmarinen,
 Släckte ut den röda elden,
 Hämmade den ljusa lågan;
 Gjorde elden svag och kraftlös,
 Tog från lågan bort dess styrka,
 Ifrån Panu manna-kraften.

Seitsemäskolmatta Runo.

Ikäwä imehnosilla,
 Tuiki linnuilla tukela,
 Waikia ween kaloilla,
 Metsän karjalla kamala,
 5. Kun ei konsa päiwyt paista,
 Eikä kuuhuet kumota.

Hauki tiesi hauan pohjat,
 Kokko lintujen samonnan,
 Tuuli hanhen päiwäyksen;
 10. Ei tietä pojat poloset,
 Millon aamu alkanewi,
 Yö tulla yrittänewi,
 Nenässä utusen niemen,
 Päässä saaren terhenisen.

15. Nuoret neuoa pitäwät,
 Ikäpuolet arwelewat,
 Kuinka kuutta lietänehe,
 Päiwätä elettänehe,^{46°}
 Otawatta oltanehe.

20. Waka wanha Wäinämöinen
 Meni sepponsa pajahan,
 Aštuwi owen alatse,
 Sanowi sanalla tuolla:
 ”Nouse seppo seinän alta,
 25. Takoja kiwen takoa,
 Takomahan uutta kuuta,
 Uutta päiwyen keheä;
 Tukela on tuletta olla,
 Paha kuun kumottamatta,
 30. Paha päiwän paistamatta.”

Nousi seppo seinän alta,
 Takoja kiwen takoa,
 Takomahan uutta kuuta,
 Uutta päiwyen keheä.

Tjugusjunde Runan.

Ledsnad herrskade bland menskor,
 Ledsnad ock bland foglar rådde,
 Svårt det var för vattnets fiskar
 Och för skogens hjord besvärligt,
 När ej solen mera lyfte
 Och ej sken den milda månen.

Gäddan känner gropens botten,
 Foglars flygt blir örnen varse,
 Vinden vet af gässens dagsfärd,
 Men ej vet den arma menskan,
 När dock morgonen är inne,
 Eller natten börjar nalkas
 På den dimomhöljda udden,
 På den skogbeväxta holmen.

Rådslag hålla då de unge,
 Medelålders männer tänka,
 Hur man utan sol och måne,
 Utan karlavagn må lefva.

Gamle trygge Wäinämöinen
 Vandrar hän till smedens verkstad,
 Träder under smidjans dörrpost,
 Yttrar så ett ord och säger:
 ”Upp du smed der invid väggen.
 Upp du hamrare bak stenen,
 För att nu en måne smida
 Och en solring sammanfoga.
 Lång är tiden eld förutan,
 Ledsam, då ej månen lyser,
 Då ej solen strålar sprider.”

Steg så smeden upp vid väggen,
 Hamrarn rešte sig bak stenen
 För att straxt en måne smida
 Och en solring sammanfoga.

460 Castrén has condensed two lines into one.

35. Kuun on kullaſta takowi,
Hopiaſta uuen päiwän.
Saipa kuu kuwanneheksi,
Toki päiwä walmihiksi;
Noita noſtiwat halulla,
40. Kaunihiſti kannattiwat,
Ylähäksi taiwahalle,
Päälle kuuen kirjokannen,
Päälle taiwahan yheksän.
- Hiki läksi luojaſta pääſtä,
45. Kaſte kaſwoiſta jumalan,
Warsin työſſä työlähäſſä,
Noſtannassa waikiassa,
Päiweä kulettaissa,
Kuun kehyttä kantaessa,
50. Tuonne taiwahan nawalle,
Ilmalle yheksännelle.
- Saiwat kuun kuletetuksi,
Auringon aſetetuksi,
Ilmalle yhäksännelle,
55. Keskitaiwahan nawalle,
Ei kumota kulta kuuna,
Paiſta päiwänä hopia.
- Sillon wanha Wäinämöinen
Itſe tuon ſanoiksi wirkki:
60. ”Jos ma nyt lähen Pohjolahan,
Pohjan poikien ſekahan,
Saan ma kuun kumottamahan,
Päiwäkullan paiſtamahan.”
- Sekä läksi, jotta joutu,
65. Pimiähän Pohjolahan;
Aſtu päiwän, aſtu toisen,
Päiwänä jo kolmantena
Portit Pohjolan näkywät,
Pohjan ukset ulwottawat,
70. Paiſtawat pahat ſaranat.
- Utaf guld han smider månen
Och af ſilfver nya ſolen;
Får ſå månen ſmidd och formad,
Får och ſolen färdigbildad.
Nu de lyfta dem med glädje,
Bära vackert och förſigtigt
Upp till himmelen den höga,
På det ſjette ſtjernehalvet.
*Ofvanpå de åtta fäſten.
- Svetten dröp från Skaparns hufvud,
Vattnet rann från Gudens panna
Vid det alltför ſvåra verket,
Vid den mödosamma lyftning,
Då man forſlar nya ſolen,
Då man bär en ring för månen,
Upp till midten utaf himmeln,
Till den nionde bland rymder.
- Månen fingo de ſå forſlad,
Fingo äfven ſolen fäſtad
I den nionde bland rymder,
Vid den medlerſta bland himlar;
Men ſom måne ſken ej guldets,
Silfret ſåſom ſol ej lyſte.
- Nu den gamle Wäinämöinen
Sjelf till orda tog och sade:
”Om jag far till Pohja-gården,
Mig beger till Pohjas ſöner,
Viſt jag månen får att lysa,
Gyllne ſolen till att ſtråla.”
- Far åſtad och färdas ſkyndsamt
Hän till Pohjola det mörka;
Stiger en dag, ſtiger tvenne,
Redan på den tredje dagen
Synas Pohja-gårdens portar,
Pohja-gårdens dörrar rassa
Och den onda gångjern glimma.

	Niin huhuta huiahutti
Tuolla Pohjolan joella:
”Tuo wenettä Pohjan poika,
Joen poikki päästäkseni.”	Kommen fram till Pohja-floden
Ropar gamle Wäinämöinen:
”Hemta båt, du son i Pohja,
Att jag slipper öfver elfven.”
75.	Niin sanowi Pohjan poika:
”Ei täältä wenehet joua;
Tule sormin soutimina,
Kämmenin käsimeloina,
Poikki Pohjolan joesta.”	Pohja-sonen hördes svara:
”Här är ingen båt nu ledig,
Ro dig fram med dina fingrar,
Styr med dina flata händer
Öfver floden här i Pohja.”
80.	Sillon wanha Wäinämöinen
Sormin sortuwi wetehen,
Käsin loihen lainehesen;
Wetihen wesihaolle,
Petäjäisen pölkyn päälle,	Nu den gamle Wäinämöinen
Sänker fingrarna i vattnet,
Flata händerna i böljan,
Drar sig på en vatten-ruska,
På en tall-stock sig förfogar,
Låter så en hvissling ljuda;
Kom en vind och förde honom
Öfver floden uti Pohja.
85.	Niin wihelti wiuahutti,
Tuli tuuli tuon puhalsi,
Poikki Pohjolan joesta.	
	Pohjan poikaset sanowi,
Paha parwi pauhoawi:
90. ”Astu jalka ensimmäinen,
Tälle rannalle rapa’a.”
Astu jalan, astu toisen,
Pohjan rannalle rapasi.	Pohja-folket höres ropa,
Onda skaran häftigt larma:
”Stig nu med den ena foten
Ifrån elfven upp till stranden.”
Steg med sina begge fötter
Ifrån elfven upp till stranden.
	Niin sanowi Pohjan poiat,
Paha parwi pauhoawi:
95. ”Käyppä Pohjolan pihalle.”
Meni Pohjolan pihalle.	Pohja-folket höres ropa,
Onda skaran häftigt larma:
”Träd nu fram till Pohja-gården.”
Trädde fram till Pohja-gården.
	Pohjan poikaset sanowi,
Paha parwi pauhoawi:
100. ”Tuleppa Pohjolan tupahan.”
Meni Pohjolan tupahan.	Pohja-folket höres ropa,
Onda skaran häftigt larma:
”Kom nu in i Pohja-stugan.”
Gick så in i Pohja-stugan.
	Siell’ on miehet mettä juowat,
Simoa sirettelewät,
Miehet kaikki miekka wyöllä,	Männerna der mjöd förtära,
Mätta sig med ljufva drycken.
Hvarje man bär svärd vid sidan,

105.	Urohot sotaaseissa,
Pään waralla Wäinämöisen,
Surmaksi suwantolaisen,
Sanoiwat sanalla tuolla:
”Ku sanoma kurjan miehen,
110. Mitkä tieot tienkäwiän?”	Stridsbeklädd är hvarje kämpe,
För att döda Wäinämöinen,
Vattnets vän om lifvet bringa.
Männerna af honom spörja:
”Hvad är usle mannens budskap,
Hvad vet vandrarn att förtälja?”
	Waka wanha Wäinämöinen
Sanan wirkko, noin nimesi:
”Minnes meiltä päiwä pääty,
Kunne meiltä kuu katosi?”	Gamle trygge Wäinämöinen
Yttrade ett ord och sade:
”Hvart har solen från oss flyktat,
Hvart har månen tagit vägen?”
115.	Pohjan poikaset sanowi,
Paha parwi lausueli:
”Tuonne teiltä päiwä pääty,
Tuonne teiltä kuu katosi:
Päiwä pääty kalliohon,
120. Wuorehen teräksisehen,
Kuuhut kiwehen katosi,
Kirjarintahan kiwehen,
Jost’ ei pääse päiwinänsä,
Selwiä sinä ikänä.”	Pohja-folket höres ropa,
Onda skaran häftigt larma:
”Dit från eder solen flyktat,
Dit har månen tagit vägen:
Solen kommit ned i klippan,
In i ståluppfyllda berget,
Sköna månen har försvunnit
I en sten med brokig sida;
Aldrig derifrån de slippa,
Aldrig utgång sig bereda.”
125.	Sillon wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Mitelkääme miekkojamme,
Katselkaame kalpojamme;
Eikö kuu kiwestä päässe,
130. Päässe päiwä kalliošta.”
Kenen lie pitempi miekka,
Kenen kalpa kaunihimpi,
Sen ois iskeä eellä.	Nu den gamle Wäinämöinen
Sjelf till orda tog och sade:
”Låt oss mäta våra klingor,
Låt oss våra svärd beskåda.
Skall ej månen fås ur stenen,
Solen ifrån klippan frias?
Den som har en längre klinga,
Har ett svärd, mer skönt att skåda,
Må det första hugget gifva.”
135.	Mitteliwät miekkojansa,
Katseliwat kalpojansa;
Jo oli pikkuišta pitempi
Miekka wanhan Wäinämöisen,
Yhtä ohrasen jyweä,
Olen kortta korkiampi.	Sina svärd nu männer mäta
Och beskåda sina klingor.
Litet längre än de andres
Var den gamle Wäinös klinga,
Blott så mycket som ett kornfrö,
Eller som ett ringa halmstrå.

140. Senpä kuu kärestä paisto,
Päiwä wästästä wälötti,
Heponen terällä hirnu,
Kasi nauku naulan päässä,
Pentu putkessa makasi.
145. Mentihin ulos pihalle,
Waſtatuſten wainiolle.
Siitä wanha Wäinämöinen
Löi on kerran leimahutti,
Löip' on kerran, löipä toisen,
150. Liſti kun naurihin napoja,
Päitä Pohjan poikasien.
- Käwi kuuta katsomahan,
Päiweä kerittämähän,
Otwaiſta ottamahan,
155. Kirjarinnaſta kiweſtä,
Wuoreſta teräksiseſtä,
Rautaseſta kallioſta.
Yheksin owia ompii,
Kolmin lukkoja lukittu
160. Itsekullaki owella;
Ei sinne sisälle päässyt.
- Waka wanha Wäinämöinen
Itse aſtuwi kotia,
Meni sepponsa pajahan,
165. Sanan wirkko, noin nimesi:
”Oi sie seppo Ilmarinen,
Lankoni emoni lapsi.
Tao kuokka kolmihaara,
Tao tuuria tusina,
170. Awaimia aika kimppu,
Jolla kuun kiweſtä pääſtän,
Pääſtän päiwän kallioſta.
- Se on seppo Ilmarinen
Tako miehen tarpehia,
- Månen lyſte uppå ſpetsen,
På deſſ fäſte glänſte ſolen,
Håſten gnäggade på bettet,
Katten gnällde uppå knappen
Och en hundvalp låg i ſlidan.
- Man ſå träder ut på gården
Och emot hvarann ſig ſtåller.
Nu den gamle Wäinämöinen
Slog en gång med blanka ſvärdet,
Slog en gång och slog en annan,
Skalade, ſom rofvors ſtrångar,
Hufvuden af Pohjas ſöner.
- Går ſå att beſkåda månen,
Vandrar hän att ſolen löſa
Och befria karlavagnen
Från den fläckbeſtrödda ſtenen,
In ifrån ſtål-bergets ſköte,
Från den jernuppſtyllda klippan.
Men der finnas tio dörrar
Och hwarenda ibland deſſa
Har med tio lås man faſtlåſt;
Han ej ſlipper in i klippan.
- Gamle trygge Wäinämöinen
Återvänder nu till hemmet,
Träder uti ſmedens verkſtad,
Yttrar ſå ett ord och ſäger:
”Hör mig ſmed, du Ilmarinen,
Frände, barn af ſamma moder!
Hamra mig tregrenig gräfte,
Smid ett duſſin hwassa billar,
Smid en väldig knippe nycklar,
Att jag månen får ur ſtenen,
Solen löſa kan från klippan.”
- Derpå smider Ilmarinen
Allt hvad mannen har af nöden,

175.	Tako päiwän, tako toisen,
Tako kohta kolmannenki.
Päiwälläpä kolmannella
Louhi Pohjolan emäntä,
Pohjan akka harwahammas,	Smider en dag, smider tvenne,
Smider än den tredje dagen.
Men uppå den tredje dagen
Stiger Pohjolas värdinna,
Pohja-gårds tandglesa gumma,
180.	Nousi aamulla warahin,
Itse loihen lentämähän.
Nousi leiwon lentimille,
Sirkun siiwille yleni,
Lenti Ilmarin pajahan,	Ganska tidigt upp en morgon
Och sig tager för att flyga.
Flyger upp med lärkans fjädrar,
Höjer sig på siskans vingar,
Flög till Ilmarinens smidja,
185.	Istu pajan ikkunalle.	Satte sig vid gluggen neder.
	Se on seppo Ilmarinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Mit’ olet lintu ikkunalla
Aiwan aamulla warahin?”	Det var smeden Ilmarinen,
Tog till orda nu och sade:
”Hur är, fogel, du vid gluggen
Ren på morgonen så tidigt?”
190.	Lintu kielelle paneksen,
Sirkkunen siwerteleksen:
”Oi sie seppo Ilmarinen,
Takoja alinomanen.
Kun olet kowin osaawa,	Fogeln med sin tunga talar,
Så den lilla siskan qvittrar;
”Hör mig smed, o Ilmarinen,
O du hamrare evärdlig!
Du just är en kunnig konstnär,
Är en hamrare förträfflig.”
195.	Warsin taitawa takoja.”	
	Se on seppo Ilmarinen
Sanan wirkko, noin nimesi,
”Siks’ olen kowin osaawa,
Warsin taitawa takoja,	Der var smeden Ilmarinen,
Yttrade ett ord och sade;
”Derför är jag kunnig konstnär,
Är en hamrare förträfflig,
Att jag har den store Guden
Länge uti skägget skådat,
Medan förr jag himmel smidde,
Hamrade ett lock för luften.”
200.	Kauan katsoin luojan suuhun,
Partahan jalon jumalan,
Ennen taiwoa takoissa,
Ilman kantta kalkuttaista.”	
205.	Lintu kielellen paneksen,
Leiwonen liwerteleksen:
”Mit’ on rautio takowa,
Kuta seppo kalkuttawa?”	Fogeln med sin tunga talar,
Så den lilla lärkan qvittrar:
”Hvad är det, du smed nu hamrar,
O hvad smider du nu, konstnär?”
	Se on seppo Ilmarinen
Sanan wastaten sanowi:	Det var smeden Ilmarinen,
Svarade härtill och sade:

210. ”Taon kaularenkahaišta
Tuolle Pohjolan akalle.”
- Siitä Pohjolan emäntä
Sekä läksi, jotta joutu,
Sepon Ilmarin pajašta,
215. Lenti leiwona kotihin.
Arwelee, ajattelewi,
Pitkin päätänsä pitäwi,
Millä kaulansa katala,
Paha waimo warjeleisi.
220. Jo tunki tuhon tulewan,
Hätäpäiwän päälle saawan;
Nousi aamulla warahin,
Aiwan aika huomenessa,
Lenti Ilmarin pajahan,
225. Kyyhkysenä kynnykselle.
- Se on seppo Ilmarinen
Sanan Wirkko, noin nimesi:
”Mit’ olet kyyhky kynnyksellä
Aiwan aamulla warahin?”
230. Kyyhky kielellen panoksen,
Warsin wastaten sanowi:
”Tuota lienen kynnyksellä
Sanomata saattamassa;
Jopa kuu kiwestä nousi,
235. Päiwä pääsi kalliosta.”
- Siitä seppo Ilmarinen
Astui pajan owelle,
Katso tarkon taiwahalle,
Katso kuun kumottawaksi,
240. Näki päiwän paistawaksi.
Meni luoksi Wäinämöisen,
Sanan Wirkko, noin nimesi:
”Sinä wanha Wäinämöinen,
Laulaja iänikuinen!
- ”Det en halsring är, jag smider,
Åt den stygga Pohja-Gumman.”
- Flög nu Pohjolas värdinna,
Flög och ilade med snabbhet
Ifrån Ilmarinens smidja,
Flög som lärka bort till hemmet.
Börjar tänka och begrunda,
I sitt sinne öfverlägga,
Hur sin hals hon, usla qvinna,
Onda hexa, månde värja.
- Märker ofärd henne hota,
Nödens dag förhanden vara.
Steg så upp en morgon tidigt,
Ren i dagens första gryning,
Flög till Ilmarinens smidja,
Kom, som dufva, uppå tröskeln.
- Det var smeden Ilmarinen,
Ytrade ett ord och sade:
”Hur är dufva du på tröskeln
Ren på morgonen så tidigt?”
- Dufvan med sin tunga talar,
Fogeln så till gensvar qvittrar;
”Derför må jag stå på tröskeln,
Att dig detta budskap bringa:
Månen stigit har ur stenen,
Solen ut ur klippan sluppit.”
- Derpå smeden Ilmarinen
Går till dörren af sin smidja,
Skådar noga upp mot himlen,
Ser på fästet månen lysa,
Ser den sköna solen stråla.
Gick till gamle Wäinämöinen,
Ytrade ett ord och sade:
”O du gamle Wäinämöinen,
Du en sångare evärdlig!

245.	Käyppä kuuta katsomahan,
Päiweä tähyämähän,
Kut on nostu taiwahalle,
Entisillensä sioille.”		Kom nu att beskåda månen,
Kom att se på sköna solen,
Då de nu på fästet stigit,
Kommit till sitt förra ställe.”
250.	Waka wanha Wäinämöinen
Itse pistihen pihalle,
Warsin päätänsä kohotti,
Katsahtawi taiwahalle;
Kuu oli nossut, päiwä päässyt,
Taiwon aurinko tawannut.		Gamle trygge Wäinämöinen
Skyndade sig ut på gården,
Lyfte genaßt upp sitt hufvud,
Höjde blicken emot himlen:
Månen uppå fästet stigit,
Solen hade himlen funnit.
255.	Sillon wanha Wäinämöinen
Sai itse sanelemahan,
Sanowi sanalla tuolla,
Lausu tuolla lausehella:
”Terwe kuu kumottamašta,
260. Terwe kaswot näyttämästä,
Päiwä kulta koittamašta,
Aurinko ylenemästä!		Nu den gamle Wäinämöinen
Sjelf sig tager för att tala,
Höjande sin röst han säger
Och med dessa orden talar:
”Hel dig måne, att du lyser,
Att ditt anlete du viser,
Hel dig gyllne dag, som randas,
Hel dig sol, som åter uppgår”
265.	Kuu kulta kiwestä nousit,
Päiwä kaunis kalliošta;
Nousit kullaissa käkenä,
Hopiaissa kyyhkyläisnä.
Nouse aina aamusilla
Tämän päiwänki perästä;
Aina tänne tullessasi
270. Tuowos täyttä terweyttä;
Siirrä saama saatawihin,
Onni onkemme nenähän,
Pyytö päähän peukalomme.
Käy nyt tiesi terwehenä,
275. Matkasi imantehena
Kaaruesi kaunihina;
Päase illalla ilohon.”		Du guldmåne slapp ur stenen,
Sköna sol, du steg från klippan,
Såsom gyllne gök du uppsteg,
Höjde dig som silfver-dufva.
Så du må hvar morgon stiga
Äfven efter denna dagen,
Och hvar gång, då hit du kommer,
Må du ymnig helsa bringa,
Hopa håfvor uppå håfvor,
Föra lycka till vår metkrok,
Hemta fångst åt våra fingrar.
Vandra nu din väg med helsa,
Lägg din bana frisk till rygga.
Gör din båge skön och vacker,
Gå om aftonen till glädje.”

Kaheksaskolmatta Runo.

Waka wanha Wäinämöinen
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 ”Nyt ois ohto otettawana,
 Rahakarwa kaattawana,
 5. Mielusaſta Metsolaſta,
 Tarkaſta Tapiolaſta;
 Ruuniani ruhtomaſta,
 Tammojani tappamaſta,
 Karjoani kaatamaſta,
 10. Lehmiä lewittämäſtä.

Olin mieki miessä ennen,
 Olin miessä mieſten luona,
 Mieslukuja tehtäiſsä,
 Jakoja jaettaiſsa,
 15. Oſin päitä pantaaiſsa.
 Olin ma ohon omilla,
 Tasaikärsän tanhuilla,
 Waan ei nyt nykysin aion.
 Joko mie polonen poika
 20. Wanhaksi waroelenna,
 Epälyksin ennen muita!
 Waan kuitenkin, kaikenki,
 Mieleni minun tekewi,
 Aiwoni ajattewi;⁴⁶²
 25. Mieli käyä metsolassa,
 Metsän mettä juoakseni.
 Lähen nyt miehiſtä metsälle,
 Urohiſtä ulkotöille;
 Mielikki metsän emäntä,
 30. Tellerwo Tapion waimo!
 Kytke kiinni koiriasi,
 Rakentele rakkiasi,
 Kuusamisehen kujahan,
 Talasehen tammisehen.

Tjuguåttonde Runan.

Gamle trygge Wäinämöinen
 Sjelf till orda tog och sade:
 ”Nu man borde björnen fånga,⁴⁶¹
 Borde fålla gyllne djuret
 Uti Metsola det ljuſwa,
 Det vaksamma Tapiola,
 Att ej Ohto mina häſtar,
 Mina ſton om lifvet bringar,
 Icke dödar mina hjordar,
 Och ej korna ſtrör kring marken.

Också jag i fordna tider
 Var så god som mången annan,
 Då man gjorde val af männer,
 Då man karlarna fördelte,
 Mönſtrade de bäſta kämpar;
 Jag då ſteg till björnens dörrar,
 Till den platta nosens gårdar.
 Nu en annan tid är inne:
 Monne, arme man, jag redan
 Kunnat blifwa alltför gammal,
 Mera tvekande än andra?
 Kanske är det så, men ſinnet
 Lockande mig likväl bjuder
 Att till Metsola nu vandra,
 För att njuta af deſs honung.

Så jag vandrar hän till skogen,
 Går till syſſor utom huset.
 Mielikki, du skogsvärdinna,
 Tellervo, Tapios dotter!
 Lägg nu band på dina hundar,
 Ordna vackert dina valpar
 I det trybevuxna tåget,
 I den lilla ekträdskojan.

- 461 Elias Lönnrot published a Swedish translation of a series of songs presented at the funeral fiest of a bear in *Helsingfors' Morgonblad* July 1835 (Lönnrot 1835c). There are several passages which are identical with those included in Kalevala.
- 462 Castrén has omitted the parallel line.

35.	Silmät silkillä sitele,
Päätä kääri palmikoilla,
Hampahat meellä hauo,
Suuwieret sulalla woilla;
Jottei haise miehen henki,	Bind för björnens ögon silke,
Vira flätor om hans hufvud,
Stryk uppå hans tänder honung
Och på munnen rena smöret,
Att han icke vädrar mannen,
40.	Tuuhua urohon tunti,
Tullessani tanhuille,
Jalon ohtosen owille.	Icke känner andedräkten,
När jag kommer till hans gårdar,
Till den ädle Ohtos dörrar.
45.	Ohtonen metsän omena,
Metsän kaunis källeröinen!
Kun kuulet minun tulewan,
Miehen aimo astelewan,
Kytke kynnet karwohisi,
Hampahat ikenihisi,
Jotet koske konnanana,	Vackra Ohto, skogens äpple,
Skogens sköna, runda knotter!
När du hör, att mannen nalkas,
Stolta karlen till dig träder,
Göm då klorna in i tassen,
Tänderna uti ditt tandkött,
Att de aldrig måtte såra,
Ej ens i sin vighet skada.
50.	Liikuta lipeänänä.
Niin sie ohto pyörtelete,
Mesikämmen kääntelete,
Kuni pyy pesänsä päällä,
Hanhi hautomaisillansa.”	Så må du dig, Ohto, röra,
Så du, honungstass, dig vända,
Som i boet hjerpen rör sig,
Gåsen liggande sig vänder.”
55.	Sillon wanha Wäinämöinen
Jo tuossa ohon tapasi,
Säteriset sängyt kaasi,
Siat kultaset kumosi;
Sanowi sanalla tuolla,	Sjelf den gamle Wäinämöinen
Stötte nu på sköna Ohto,
Rubbade så sidenbädden,
Slog omkull den gyllne sängen;
Höjde upp sin röst och sade,
Talade med dessa orden:
60.	Lausu tuolla lausehella:
”Ole kiitetty jumala,
Ylištetty luoja yksin,
Kun annoit ohon osaksi,
Salon kullan saalihiksi.	”Nu, o Gud, du lofvad vare,
Skapare allena prisad,
När du gaf mig sköna Ohto,
Gaf mig skogens guld till byte.
65.	Jos lähen ohon omille,
Tasakärsän tanhuille,
Pikkusilmäsen pihalle,
Katsellani kultoani;	Träder hag för Ohtos dörrar,
Går till släta tassens gårdar,
Vandrar till plir-ögats koja,
För att der mitt guld betrakta –
70.	Lyhyt on jalka, lysmä polwi
Tasakärsä talleroinen.	Kort är foten, böjdt är knäet,
Nosen trubbig, som ett nystan.

Ohtoseni ainoseni,
 Mesikämmen kaunoseni!
 Elä suutu suottakana,
 En minä sinua kaannut.
 75. Itse wierit wempeleltä,
 Hairahit hawun selältä,
 Puhki puiset kaatiosi,
 Halki paitasi hawusen;
 Sykysyiset säät lipiät,
 80. Päiwät talwiset pimiät.

Ohtoseni ainoseni,
 Mesikämmen kaunoseni!
 Wiel'on maata käyäksesi,
 Kangasta kawutaksesi;
 85. Lähes nyt kuulu kulkemahan,
 Metsän auwo astumahan,
 Sinisukka sipsomahan,
 Käymähän käpiä kenkä,
 Näiltä pieniltä pihoilta,
 90. Kapeilta käytäwiltä,
 Urohisehen wäkehen,
 Miehisehen joukkiohon.
 Siell' on aitta ammon tehty
 Hopeaisille jaloille,
 95. Kultasille patsahille,
 Jonne wiemme wierahamme,
 Kuletamme kultasemme.
 Ei siellä pahoin pietä;
 Sima siellä syötetähän,
 100. Mesi nuori juotetahan.

Lähe nyt tästä kun lähetki,
 Tästä pienestä pesästä,
 Risuusilta pääaloilta,
 Hawusilta wuotehilta,⁴⁶³
 105. Punasille polstarille,
 Sängylle säteriselle,
 Alla kuulun kurkihirren,

Du min enda, vackra Ohto,
 O min honungstass, du sköna!
 Blif ej ens på skämt förtörnad,
 Jag var icke den dig fällde,
 Sjelf du halkade på grenen,
 Snafvade på barrträdsqvišten,
 Sönderslet din granrisklädnad,
 Ref i tu din barrbetäckning;
 Hösten är så hal och slipprig,
 Höstens nätter äro mörka.

Du min enda, vackra Ohto
 O min honungstass, du sköna!
 Än du måste gå en sträcka,
 Måste vandra på en sandhed.
 Kom berömde, börja färden,
 Vandra hän du skogens stolthet,
 Skrid blå-strumpa fram med snabbhet,
 Stig lättfotade med brådska
 Ifrån dessa trånga gårdar,
 Dessa alltför smala stigar,
 Till en skara utaf kämpar,
 Till en talrik karla-samling.
 Länge ren der stått ett wiðthus,
 Uppå silfver-fötter timradt,
 Bygdt på sköna gyllne stolpar;
 Dit vår ädle gäst vi leda,
 Föra in vår gyllne främling.
 Illa blir han der ej fägnad,
 Honung får han till att äta,
 Får det färska mjöd att dricka.

Kom nu, såsom ock du kommer,
 Ifrån detta trånga näste,
 Öfvergif din bädd af granris,
 Lägg dig uppå röda bolster,
 Uppå mjuka siden-bädden,
 Under åsen den berömda,
 Under takets vackra fogning.

463 Castrén has omitted
 the parallel line.

464 Unnecessary question mark.

110.	<p>Alla kaunihin katoksen.
Niin sä luikkahos lumella,
Kuni lumme lammikolla;
Niin sä haihaos hawulla,
Kuni oksalla orawa.”
Siitä wanha Wäinämöinen
Astu soitellen ahoja,</p> | <p>Rör dig uppå fältets drivvor,
Som ett näckrosblad på böljan,
Sväfva öfver skogens ruskor,
Som på qvisten ekorn sväfvar.”

Och nu vandrar Wäinämöinen
Under spel i svedjelunder,
Under hornets ljud på fältet,
Vandrar med den ädle Ohto.
Sjelf han spelar skönt och skickligt,
Låter hornet herrligt ljuda,
Blåste gånger fem för porten,
Blåste tre på hemmets kullar.
Ljudet hördes in i stugan,
Skallade inunder åsen.</p> |
| 115. | <p>Kangašta kajahutellen,
Jalon ohtosen keralla.
Itse soitteli somasti,
Kajahutti kaunihišti,
Wiiešti weräjän suulla,</p> | <p>Låter hornet herrligt ljuda,
Blåste gånger fem för porten,
Blåste tre på hemmets kullar.
Ljudet hördes in i stugan,
Skallade inunder åsen.</p> |
| 120. | <p>Kolmašti kotimäellä.
Jo soitto tupahan kuulu,
Kajahus katoksen alle.</p> | <p>Ljudet hördes in i stugan,
Skallade inunder åsen.</p> |
| 125. | <p>Niin wäki tuwassa wirkki,
Kansa kaunis wieretteli:
”Kuulkootes tätä kumua,
Salon soittajan sanoja,
Käpylinnun kälkytystä,
Metsän piian pillin ääntä.”</p> | <p>Folket talade i stugan,
Så den sköna skaran sade:
”Hören ljudet nu derute,
Som från jägarhornet skallar,
Hören kotte-fogelns läte,
Hören Tapio-tärnans pipa!”</p> |
| 130. | <p>Wäki piistihen pihalle,
Kansa kaunis kartanolle:
”Mesiänkö metsä anto,
Ilweksenkö maan isäntä,
Koska laulaen tuletta,
Hyreksien hiihtelettä?”</p> | <p>Folket hastade ur stugan,
Sköna skaran sprang på gården?⁴⁶⁴
”Gaf ett honungsdjur er skogen,
Gaf ett lodjur skogens herre,
Då med sång I återkommen,
Skriden jublande på skidor?”</p> |
| 135. | <p>Waka wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Sanomiks’ on saukko saatu,
Wirsiksi jumalan wilja,
Sillä laulaen tulemma,</p> | <p>Gamle trygge Wäinämöinen
Sjelf till orda tog och sade:
”Oss en utter är till talets,
Är till sångens ämne gifven;
Derföre med glam vi komma,
Jublande på skidor nalkas.
Men det är dock ej en utter,
Ej en utter, ej ett lodjur;
Sjelf den frejdade här vandrar,
Skogens dimma hit nu sväfvar,</p> |
| 140. | <p>Hyreksien hiihtelemmä.
Eikä saukko saatukkana,
Eikä saukko, eikä ilwes,
Itse on kuulu kulkemassa,
Salon auo astumassa,</p> | <p>Men det är dock ej en utter,
Ej en utter, ej ett lodjur;
Sjelf den frejdade här vandrar,
Skogens dimma hit nu sväfvar,</p> |

145. Waalumassa metsän wahti,
Werkahousu wieremässä.
Terwetän jumala tänne,
Näille pienille pihoille,
Kapehille kartanoille,
150. Piikojen pitämämaille,
Waimojen wanuttamille.
Kun lienee wihattu wieras,
Owi kiinni otto'ote;
Waan kun lienee suotu wieras,
155. Owi awoinna pitöote.”
- Wäki wastaten sanowi,
Kansa kaunis wieretteli:
”Ole kiitetty jumala,
Ylištetty luoja yksin,
160. Kun annoit ohon osaksi,
Salon kullan saatawaksi.
Terwe nyt tänne tultuasi,
Mesikämmen käytyäsi,
Näille pienille pihoille,
165. Kapehille käytäwille!
Tuota toiwoin tuon ikäni,
Katsoin kaiken kaswinaian,
Saawaksi salon hopian,
Metsän kullan kulkewaksi,
170. Näille pienille pihoille,
Kapehille käytäwille;
Soiwaksi Tapion torwen,
Metsän pillin piukowaksi.
Toiwoin kun hyweä wuotta,
175. Katsoin kun kauništa keseä,
Niinkun sukki uutta lunta,
Janhus hankea jaloa,
Neiti miestä mieluhišta,
Punaposki puolisoa.
- Illat istuin ikkunassa,
180. Aamut aitan partahalla,
Kuukauet kujaišten suussa,
- Skogens fradga hitåt rinner,
Ohto nalkas svept i kläde.
Nu med Gud jag helsar eder
Här på dessa trånga gårdar,
Dessa alltför smala vägar,
Gångar trampade af tärnor,
Jemnade af gårdens qvinnor.
Mindre kär kanske är gästen,
Må man husets dörr då sluta,
Men är gästen efterlängtd,
Så må dörren hållas öppen.”
- Folket svarade och sade,
Så den sköna skaran talte;
”Nu, o Gud, du lofvad vare,
Skapare allena prisad,
Då du gaf den sköna Ohto,
Skänkte skogens guld till byte.
Hell dig Ohto, du som kommit,
Hell dig honungstass, som vandrat
Hit till dessa trånga gårdar,
Dessa alltför smala gångar.
All min lifstid har jag längtat,
Väntat all min blomningsålder,
Att dock skogens silfver komme,
Skogens guld sig skulle närma
Hit till dessa trånga gårdar,
Dessa alltför smala gångar,
Att jag hörde Tapio-hornet,
Hörde skogens pipa ljuda.
Detta har jag städse väntat,
Som ett bördigt år man väntar,
Såsom skidan väntar drifvor,
Längtar efter präktig skara,
Och som flickan väntar fästman,
Den rödkindade en make.
- Aftnarna jag satt i fönstret,
Morgnarna på wiðthus-trappan,
Månaderna invid tåget,

185.	<p>Talwikauet tanhuilla.
Lumet seisoin tanteriksi;
Tanteret suliksi maiksi,
Sulat maat somerikoiksi,
Somerikot hiesukoiksi,
Hiesukot wihottawiksi.”</p>	<p>Vintrarna på fähusbacken.
Der jag stod, tills snön förhårdnat,
Tills den hårda snön blef uppsmält,
Marken bar och höljd med sandgrus,
Gruset öfvertäckt med mylla,
Myllan grönskande af nygräs.”</p>
190.	<p>Siitä wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Onko miestä ottamahan,
Urosta utelemahan,
Metsolašta saahessani,
Tultua Tapiolašta?”</p>	<p>Derpå gamle Wäinämöinen
Sjelf till orda tog och sade:
”Finns här ingen man, som mottar,
Ingen kämpe, som välkomnar,
När från Metsola jag kommer,
Vänder hem från Tapios boning?”</p>
195.	<p>Wäki wastaten sanowi,
Kansa kaunis wieretteli:
”Ompa miestä ottamassa,
Urosta utelemansa,
Metsolašta saatuasi,
Tultua Tapiolašta;</p>	<p>Folket svarade och sade,
Så den sköna skaran talte;
”Nog här finnas män, som motta,
Finnas kämpar som välkomna,
När från Metsola du kommer,
Vänder hem från Tapios boning.</p>
200.	<p>Jo on wiikon juomat pantu,
Saatu otraset oluet,
Tulewalle wierahalle,
Saawalle käkeäwälle.”</p>	<p>Länge brygd har drycken varit,
Ölet redan länge färdigt
För den främling, som nu kommer,
För den gäst, som till oss nalkas.”</p>
205.	<p>Siitä wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Minne nyt wiemmä wierahamme,
Kuletamma kultasemme,
Näiltä pieniltä pihoilta,
Kapehilta kartanoilta?”</p>	<p>Derpå gamle Wäinämöinen
Sjelf till orda tog och sade:
”Hvart skall främlingen nu föras,
Hvart den gyllne gästen ledas
Ifrån dessa trånga gårdar,
Dessa alltför smala gångar?”</p>
210.	<p>Wäki wastaten sanowi,
Kansa kaunis wieretteli:
”Tuonne wiettä wierahanne,
Kuletatta kultasenne,
Petäjäisehen pesähän,
Honkasehen huonehesen,
Alle kuulun kurkihirren,
Alle kaunihin katoksen.”</p>	<p>Folket svarade och sade,
Så den sköna skaran talte:
”Dit må främlingen nu föras,
Dit må gyllne gästen ledas,
Uti stugan, gjord af tallar,
Uti huset, bygd af furu,
Under åsen, den berömda,
Under takets vackra fogning.”</p>
215.	<p>Wäki wastaten sanowi,
Kansa kaunis wieretteli:
”Tuonne wiettä wierahanne,
Kuletatta kultasenne,
Petäjäisehen pesähän,
Honkasehen huonehesen,
Alle kuulun kurkihirren,
Alle kaunihin katoksen.”</p>	<p>Folket svarade och sade,
Så den sköna skaran talte:
”Dit må främlingen nu föras,
Dit må gyllne gästen ledas,
Uti stugan, gjord af tallar,
Uti huset, bygd af furu,
Under åsen, den berömda,
Under takets vackra fogning.”</p>

220. Siitä wanha Wäinämöinen
 Itse wirkki, noin saneli:
 ”Ohtoseni ainoseni,
 Mesikämmen kaunoseni!
 Wiel’ on maata käyäksesi,
 Astuaksesi ahoa.

225. Lähes nyt kulta kulkemahan,
 Hopia waeltamahan,
 Kulleista kujoa myöten,
 Hopiaista tietä myöten,
 Petäjäisehen pesähän,
 230. Huonehesen honkasehen,
 Alle kuulun kurkihirren,
 Alle kaunihin katoksen.

235. Waro’ote waimo rukad,
 Kun ei karja kammoštuisi,
 Pieni wilja wimmaštuisi,
 Wikoisi emännän wilja,
 Tullessa ohon tuwille,
 Karwaturwan tungetessa,
 Käyessä nenän nykerän.

240. Pois nyt poiad porstuasta,
 Piiat pihtipuolisista,
 Uron tullessa tupahan,
 Astuessa aimo miehen.

245. Ellös nyt piikoja pelätkö,
 Ellös waimoja warotko,
 Syltysukkia suretko,
 Peittopäitä peljästykö;
 Mi on akkoja tuwassa,
 Ne on kaikki karsinahan,
 250. Miehen tullessa tupahan,
 Astuessa aika poian.

Terwe tänneki jumala,
 Tänne pienehen pesähän,
 Matalaisehen majahan,

Derpå gamle Wäinämöinen
 Sjelf till orda tog och sade:
 ”Du min enda, vackra Ohto,
 O min honungstass, du sköna!
 Allt ännu du måste vandra,
 Måste färdas fram i lunden.
 Gif, mitt guld, dig nu på färden,
 Tåga fram, mitt vackra silfver,
 Vandra genom gyllne tåget,
 Gå längsefter silfver-spången,
 Träd i stugan, gjord af tallar,
 Uti huset, bygdt af furu,
 Under åsen, den berömda,
 Under takets vackra fogning.

Sen nu till I stackars qvinnor,
 Att ej driften må förskräckas,
 Klana hjorden ej förfäras
 Ej värdinnans boskap skadas,
 När till stugan Ohto kommer,
 När det skäggbetäckta trynet,
 Platta nosen sticker in sig.

Gossar, gifven rum i förstun,
 Stån ej flickor framför dörren,
 När till stugan hjelten träder,
 När den stolta mannen kommer.

Bry dig ej om våra flickor,
 Frukta ej för våra qvinnor,
 Räds ej för de mössbetäckta,
 De om hasen strumpbeklädda.
 Allt hvad qvinna är i stugan,
 Må nu längst i vrån sig draga,
 När i stugan mannen träder,
 När den stolta karlen kommer.

Frid du Gud ock hit förläna,
 Hit i denna ringa stuga,
 Uti denna låga hydda,

255. Alle kuulun kurkihirren,
Alle kaunihin katoksen;
Mihen nyt liitän lintuseni,
Kulettelen kultaseni?"
260. Wäki waštaten sanowi,
Kansa kaunis wieretteli:
"Terwe tänne tultuasi,
Mesikämmen käytyäsi,
Tänne pienehen pesähän,
Matalaisehen majahan,
265. Alle kuulun kurkihirren,
Alle kaunihin katoksen!
Tuohon liitä lintusesi,
Kulettele kultasesi,
Petäjäisen pienan päähän,
270. Rahin rautasen nenähän."
- "Ohtoseni ainoseni,
Mesikämmen kaunoseni.
Jo nyt on tullut turkin tunti,
Karwasi katsantoaika.
275. El' oo ohto milläkänä;
Ei sua pahoin pietä,
Ei anneta karwojasi
Herjojen hetaleiksi,
Wallatonten waattehiksi."
280. Siitä wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Minne nyt wiemmä wierahamme,
Käwiämme käyttölemmä,
Rahin rautasen nenästä,
285. Päästä pitkän pintalauan?"
- Wäki waštaten sanowi,
Kansa kaunis wieretteli,
"Tuohon wienet wierahasi,
Kulettanet kultasesi,
- Under åsen den berömda,
Under takets vackra fogning.
Hvart skall nu mitt guld jag föra,
Hvar min lilla fogel ställa?"
- Folket svarade och sade,
Så den sköna skaran talte:
"Hell ock dig, som hit har kommit,
Hell dig honungstass, som stigit
Uti denna ringa stuga,
Uti denna låga hydda,
Under åsen den berömda,
Under takets vackra fogning!
Dit må nu ditt guld du föra,
Ställa der din lilla fogel,
Invid hörnet af en jernbänk,
Vid den fasta plankans ända."
- Du min enda, vackra Ohto,
O min honungstass, du sköna!
Nu din pels man måste skåda,
Vackra håret undersöka;
Var dock icke alls bekymrad,
Illa skall man dig ej hålla,
Skall ditt ludna skinn ej gifwa
Att hos usla männer vråkas,
Att bepryda ringa karlar."
- Derpå gamle Wäinämöinen
Sjelf till orda tog och sade:
"Hvart må sen vår gäst vi föra,
Hvart ledsaga vandringsmannen
Från det långa jernbänks hörnet,
Från den fasta plankans ända?"
- Folket svarade och sade,
Så den sköna skaran talte:
"Dit må nu din gäst du föra,
Vandringsmannen dit ledsaga,

290. Kuparihin kullittuhun,
Waskipohjahan patahan.
Jo on paat tulelle pantu,
Waskilaiat walkialle;
Wiikon on wetoset tuotu,
295. Tuotu weet tuonnempata,
Herasešta hettehestä,
Läikkywästä lähtehestä;
Suolat kaukoa katsottu
Saksan salmilta sywiltä,
300. Souttu suolasalmen kautta,
Laiwan päältä laskettuna.
Puut on puituna salošta,
Ammon aikana hakattu,
Tuotu tuomiwaaran päältä,
305. Kuletettu kumpuloilta;
Tuli tullut taiwosešta,
Tullut taiwahan nawalta,
Päältä taiwahan kaheksan,
Ilmalta yheksänneltä.”

310. Sillon wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Ohtoseni ainoseni,
Mesikämmen kaunoseni!
Wiel’ on maata käyäksesi,
315. Polku poimetellaksesi.
Lähes nyt kuulu kulkemahan,
Mies wanha waeltamahan,
Päästä pitkän pintalauan,
Rahin rautasen nenästä,
320. Kuparihin kullittuhun,
Waskipohjahan patahan.”

Pata kiehu paukutteli
Täynnä uusia lihoja,
Kokonaišta kolme yötä,
325. Saman werran päiwiäki.

Till förgyllda koppar-kärlet,
Grytan med sin koppar-botten.
Länge grytan stått på elden,
Koppar-sidan invid lågan;
Länge ren har vattnet väntat –
Vattnet hemtades från fjerran,
Togs ur vasslesöta källan,
Den till brädden fyllda brunnen.
Saltet ifrån fjerran söktes,
Från de djupa sund i Tyskland,
Roddes hit igenom saltsund,
Lastades så ut ur skeppet.
Veden har man fällt i skogen,
Huggit längesen i öknen,
Hemtat hit från Tuomivaara,
Släpat ifrån höga kullar.
Elden har från himlen fallit,
Ilat ned från himla-midten,
Ofvan från de åtta himlar,
Från den nionde bland rymder.”

Derpå gamle Wäinämöinen
Sjelf till orda tog och sade:
”Du min enda, vackra Ohto,
O min honungstass, du sköna!
Allt ännu du måste vandra,
Måste gå ett litet stycke.
Börja frejdade nu färden,
Skrid nu fram du gamle kämpe
Från det långa jernbänks hörnet,
Från den fasta plankans ända,
Till förgyllda koppar-kärlet,
Grytan med sin koppar-botten.”

Fräsande hörs grytan koka,
Med det färska köttet uppfyllt,
Kokar trenne hela nätter,
Kokar lika många dagar.

<p>330. Siitä wanha Wäinämöinen,
Kun oli keitto keitettynä,
Saatu kattilat tulelta,
Waskilaiat walkialta,
Sanowi sanalla tuolla,
Lausu tuolla lausehella:
”Minne nyt liitän lintuseni,
Kulettelen kultaseni,
Kuparišta kullitušta,
335. Waskipohjašta paasta?”</p>	<p>Sen nu köttet blifvit kokadt,
Kittlarna från elden tagna,
Kopparsidorna från lågan,
Gamle trygge Wäinämöinen
Höjde upp sin röst och sade,
Talade med dessa orden:
”Hvart skall nu mitt guld jag föra,
Hvart min lilla fogel bringa
Från förgyllda koppar-kärlet,
Grytan med sin koppar-botten?”</p>
<p>340. Wäki waštaten sanowi,
Kansa kaunis wieretteli:
”Tuohon liitä lintusesi,
Kulettele kultasesi,
Kupin kultasen kuwulle,
Wain waskisen waralle,
Petäjäisen pöyän päähän.
Petäjäiset tääll’ on pöyät,
345. Wait pöyällä wasešta,
Kupit kullašta siwulla,
Lusikkaiset hopiašta.
Sihen liitä lintusesi,
Kulettele kultasesi,
Simoa sirettämähän,
350. Ološta ottamahan.”</p>	<p>Folket svarade och sade,
Så den sköna skaran talte:
”Dit må nu ditt guld du föra,
Gyllne fogeln må du bringa
Inuti den gyllne koppen,
Inom koppar-fatets bräddar,
Fram på vackra furu-bordet.
Borden äro här af furu,
Fat af koppar stå på borden
Och vid faten äro satta
Gyllne koppar, silfver-skedar.
Dit må nu ditt guld du föra,
Der din lilla fogel ställa,
Att med mjöd den får sig mätta,
Får af goda ölet dricka.”</p>
<p>355. Siitä wanha Wäinämöinen
Itse wirkki, noin nimesi:
”Ohtoseni lintuseni,
Mesikämmen kääröseni!
Wiel’ on matka käyäksesi,
Retki reiahellaksesi.
Lähes nyt kulta kulkemahan,
Rahan armas aštumahan,
Kuparišta kullitušta,
360. Waskipohjašta paašta,
Wain waskisen waralle,
Kupin kultasen kuwulle
Petäjäisen pöyän päähän.”</p>	<p>Derpå gamle Wäinämöinen
Sjelf till orda tog och sade:
”Ohto, du min lilla fogel,
O min honungstass, du sköna!
Allt ännu du måste vandra,
Måste gå ett litet stycke,
Kom mitt guld och börja färden,
Skrid nu fram, du gyllne Ohto,
Från förgyllda koppar-kärlet,
Grytan med sin koppar-sida
Inuti den gyllne koppen,
Inom koppar-fatets bräddar,
Fram på bordet utaf furu.”</p>

365. Siitä wanha Wäinämöinen,
 Kun oli kupit kukkusilla,
 Wait warpalaitehilla,
 Itse Wirkki, noin nimesi:
 ”Metsolan metinen muori,
 Metsän kultanen kuningas,
 370. Tellerwo Tapion neiti,
 Metsän piika pikkarainen!
 Tule nyt häihin härkösesi,
 Pitkäwillasi pitohin.
 Nyt on kystä kyllin syöä,
 375. Kyllin syöä, kyllin juoa,
 Kyllin itsessä piteä,
 Kyllin antoa kylälle.”

Wäki tuossa noin sanowi,
 Kansa kaunis wieretteli:
 380. ”Miss’ on ohto syntynynnä,
 Harwakarwa kaswanunna,
 Mistä käyty källeröinen,
 Saatuna sinisaparo?
 Lietkö saanut saunatieltä,
 385. Kaiwotieltä kaatanunna?”

Sillon wanha Wäinämöinen
 Itse tuon sanoiksi Wirkki:
 ”Ei ohto olilla synny,
 Eikä riihiruumenilla;
 390. Tuoll’ on ohto syntynynnä,
 Harwakarwa kaswanunna,
 Luona kuun, tykönä päiwän,
 Otawaisen olkapäillä,
 Seitsentähtisen selällä.
 395. Ukko kultanen kuningas,
 Mies on wanha taiwahinen,
 Wisko willasen wesille,
 Laski karwan lainehille.
 Tuota tuuli tuuwitteli,
 400. Ilma lieto liikutteli,
 Ween henki heilutteli,

Rågade nu kärnen stodo,
 Faten upp till brädden fyllda.
 Derpå gamle Wäinämöinen
 Sjelf till orda tog och sade:
 ”Skogens honungsrika moder
 O du skogens gyllne konung,
 Tellervo, du Tapios jungfru,
 Skogens lilla, sköna tärna!
 Kommen nu till Ohtos bröllop,
 Till det långa hårets högtid.
 Ymnigt finns här till att äta,
 Till att äta, till att dricka,
 Att för egen del behålla
 Och att dela ut i byen.”

Dervid folket tog till orda,
 Så den sköna skaran talte:
 ”Hvarest föddes sköna Ohto,
 Hvarest växte glesa håret,
 Hvadan är den trinda hemtad,
 Hvar den blåa svansen funnen?
 Monne väl på badstu-vägen,
 Eller uppå brunnets gångstig?”

Gamle trygge Wäinämöinen
 Sjelf till orda tog och sade:
 ”Ohto föds ej uppå halmen,
 Ej på båset invid rian,
 Der den ädla Ohto föddes,
 Der det glesa håret växte,
 Nära månen, invid solen,
 Uppå karlavagnens axlar,
 På den stora björnens skuldra.
 Ukko himlens gyllne konung,
 Gamle mannen upp i höjden,
 Kastar litet ull på vattnet,
 Blott ett hårstrå uppå böljan.
 Detta vaggades af vinden,
 Skakades af vädrets flägtar,
 Gungades af vattnets imma,

Aalto rannalle ajeli,
Rannalle salon simasen,
Nenähän metisen niemen.

405. Mielikki metsän emäntä,
Tapiolan tarkka waimo,
Juoksi polwešta merehen,
Wyölapašta lainehesen,
Koppo kuontalon wesiltä,
410. Willat hienot lainehilta.
Liinoissansa liikutteli,
Helmoissansa heilutteli;
Siitä liitti lintusensa,
Kuletteli kultasensa,
415. Hopiaisehen wasuhun,
Kultasehen kätkyehen;
Noštatti kapalonuorat,
Lapsen korkian kapalon,
Oksalle olowimmalle,
420. Lehwälle leweimmälle.

Tuuwitteli tuttuansa,
Liikutteli lempiänsä,
Kätkyessä kultasessa,
Hihnoissa hopeisissa,
425. Alla kuusen kukkalatwan,
Kukkalatwan, kultalehwän.
Siinä ohtosen sukesi,
Harwakarwan kaswatteli,
Juussa nyrynärien,
430. Luona karkian karahkan,
Wieressä metisen wiian,
Syämessä salon sinisen.

Wiel' on hampahat haussa,
Kynnet kaikki kaiwoksessa;
435. Mielikki metsän emäntä,
Tapiolan tarkka waimo,
Läksi hammašta hakuhan,
Kynsiä kyselemähän,

Fördes så af hafvets bölja
Hän till blomster-holmens stränder,
Till den honungsrika udden.

Mielikki, den väna skogsfrun,
Tapiolas trägna qvinna
Sprang i hafvet upp till knäna,
Sprang i böljan intill gördeln.
Ryckte håret upp från vattnet,
Fina ullen ifrån böljan,
Vaggade uti sitt sköte,
Rörde om i sina kläder.
Sedan förde hon sin fogel,
Lade ned sin gyllne älskling
I en liten korg af silfver,
I en vacker gyllne vagg.
Fästade så lindans bindlar,
Band det stora barnets vagg
Vid den största qvist af trädet,
Vid den lummigaste grenen.

Nu sin vän hon troget vaggar,
Gungar omsorgsfullt sin älskling
I den vackra gyllne vaggan,
Som på silfver-remmar hängde,
Under granens blomsterkrona,
Blomsterkrona, gyllne grenar.
Der hon vårdade sin Ohto,
Fostrade det glesa håret
Invid låga granars rötter,
I en liten, nödväxt tallskog,
Ibland honungsrika buskar,
I den dunkla ökenskogen.

Ännu saknar Ohto tänder,
Ännu fela klor för björnen.
Mielikki den väna skogsfrun,
Tapiolas trägna qvinna,
Sjelf hon går att söka tänder,
Söka klor till björnens tassar.

440. Jokasilta juurikoilta,
Kaskikannoilta kowilta,
Mäen keltaköykämiltä,
Kanmarwilta kaswawilta.
Honka kaswo kankahalla,
Kuusi kummussa yleni,
445. Hongassa hopiaoksa,
Kuusosessa kultaoksa,
Ne kawo käsin tawotti,
Niistä kynsiä kyhäsi,
Ikeniä istutteli.
450. Tuwan tuomisen rakenti,
Laitti huonehen hawusen,
Käski maata talwikauen,
Asua ajat pahimmat,
Ilman soita soutamatta,
455. Wiitoja witasematta,
Kangašta kapuamatta,
Ahowiertä astumatta.
Sielt' on saatuna hopia,
Kultamme kuletettuna.”

460. Wäki nuori noin sanowi,
Wäki wanha wieretteli:
”Mitä tehen metsä mielty,
Kuta tehen korpi koštu,
Ihaštu salon isäntä,
465. Taipu ainonen Tapio?
Oliko keihon keksimistä,
Eli ampujan aloa?”

Waka wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
470. ”Hywin meiän metsä mielty,
Hywin meiän korpi koštu,
Ihaštu salon isäntä,
Taipu ainonen Tapio.
Mielikki metsän emäntä,
475. Tellerwo Tapion waimo,
Heitti kylmille kotinsa,

Letade bland hårda stammar,
Sökte inbland svedda stubbar,
Uppå fältets gröna hymplar,
På de ljungbevuxna hedar.
Växte så en tall på heden,
Rešte sig en gran på kullen,
Fanns en silfverqvist i tallen,
Fanns en gyllne gren i granen.
Kave dem med handen ryckte,
Gjorde klor af dem åt Ohto,
Bildade åt björnen tänder.
Byggde så af hägg en stuga,
Fogade af barr en boning,
Bad der björnen bo om vintern,
Hvila sig den värsta tiden
Och ej genomvada kärren,
Icke stryka genom skogen,
Vandra irrande på heden,
Flacka kring de öppna fälten.
Derifrån kom nu vårt silfver,
Hemtades den gyllne gästen.”

Unga skaran tog till orda
Och det gamla folket talte:
”Hur blef skogen dock så nådig,
Öknen denna gång så gifmild,
Hur bevektes skogens herre,
Blidkades den gode Tapio?
Monn med spjutet Ohto fälldes,
Eller dignade för skottet?”

Gamle trygge Wäinämöinen
Sjelf till orda tog och sade:
”Skogen var oss ganska nådig,
Ökens skogen ganska gifmild,
Lätt bevektes skogens herre,
Blidkades den gode Tapio.
Mielikki, den väna skogsfrun,
Tellervo, Tapios dotter,
Lemnade sitt hemvißt öde,

480. Asunmaansa autiaksi,
 Läksi tietä neuomahan,
 Raſtia rakentamahan,
 Tien wieriä wiittomahan,
 Matkoa opaſtamahan.
 Weiſti pilkat pitkin maita,
 Raſti waarohin rakoja,
 Tuli kullan muuttelohon,
 485. Hopian wajehtelohon.
 Ei ollut keihon keksimiſtä,
 Eikä ampujan aloa,
 Itse wieri wempeleltä,
 Horjahti hawun selältä,
 490. Puhki kultasen kupunsa,
 Halki marjasen mahansa;
 Risut rikko rintapäänsä,
 Hawut watsansa hajotti.”

495. ”Ohtoseni ainoseni,
 Mesikämmen kaunoseni!
 Jo nyt on tässä luien luske,
 Luien luske, päien pauke,
 Kowa hammaſten kolina.
 Otan nenän oholtani,
 500. Wainun tuntemattomaksi;
 Otan korwan oholtani,
 Korwan kuulemattomaksi;
 Otan ſilmän oholtani,
 Silmän näkemättömäksi.”

505. Siitä wanha Wäinämöinen
 Sanan Wirkko, noin nimesi:
 ”Sen nyt mieheksi sanoisin,
 Urohoksi arweleisin,
 Joka umpiluut lukisi,
 510. Sarjahampahat sanoisi,
 Alla luiſten polwiensa,
 Rautaſten ruſamiensa.”

Öfvergaf ſitt boningsſtälle,
 Haſtade att wiſa vägen,
 Gick att hugga vägamärken,
 Fäſta ſtakar invid vägen,
 Att den rätta koſan lära.
 Uthögg märken genom ſkogen,
 Riſtade i bergen ſkåror,
 Var beredd ſitt guld att byta,
 Ta vårt ſilfver, ge ſitt eget.
 Ohto fälldes ej med ſpjutet,
 Dignade ej ned för ſkottet;
 Sjelf han halkade från grenen,
 Snafvade från barrträds-qwiſten,
 Föll och gyllne kräfvan ſprängdes,
 Bäruppfyllda buken klyfdes,
 Bröſtet ſönderslets mot ruſkor,
 Buken refs af barrträds-qwiſtar.”

”Du min enda, vackra Ohto,
 O min honungſtass, du ſköna!
 Nu är benens gny förhanden,
 Benens gny och skallens läte,
 Häftigt skallra dina tänder.
 Näsan tog jag nu af Ohto,
 Ingen lukt han mera känner,
 Örat tog jag nu af Ohto,
 Intet ljud han mer förnimmer,
 Siſt jag ögat tar af Ohto,
 Ögat ſer nu aldrig mera.”

Derpå gamle Wäinämöinen
 Sjelf till orda tog och sade:
 ”Den en karl jag ſkulle nämna,
 Skulle för en hjelte hålla,
 Hvilken björnens tänder löſte,
 Toge bort de fäſta betar,
 Ryckte ut dem med ſin jernhand,
 Stödd med knät mot björnens ſkalle.”

515. Itse umpiluut lukewi
Sarjahampahat sanowi,
Alla luišten polwiensa,
Rautasten rusamiensa.

520. Otti hampahat oholta,
Sanan Wirkko, noin nimesi:
”Ohtonen metsän omena,
Metsän kaunis källeröinen!
Wiel’ on maata käyäksesi,
Saloa sawotaksesi.
Lähe nyt kuulu kulkemahan,
Rahan armas astumahan,
525. Tästä pienestä pesästä,
Matalaisesta majaſta;
Tukela on tuwassa olla,
Läyli laſten lämpimessä.

530. Tästä tänne tie menewi,
Rata uusi urkenewi,
Waſten warwikkomäkeä,
Kohti wuorta korkiata,
Petäjähän pienosehen,
Honkahan hawusatahan;
535. Hywä siin’ on ollaksesi,
Armas aikaellaksesi;
Sihen tuuli turwan tuopi,
Aalto ahwenen ajawi;
Siwullais on siikasaari,
540. Luonasi lohiapajas.
Sano täältä saatuasi,
Metsolahan mentyäsi:
Ei siellä pahoin pietty
Urohoisessa mäessä,
545. Miehisessä joukkiossa;
Sima siellä syötettiin,
Mesi nuori juotettiin,
Oluet ositettiin.”

Sjelf han björnens tänder löser,
Tager bort de faſta betar,
Rycker ut dem med sin jernhand,
Stödd med knät mot björnens skalle.

Tog så tänderna af Ohto,
Yttrade ett ord och sade:
”Vackra Ohto, skogens äpple,
Skogens sköna, runda knotter!
Än du måste gå ett stycke,
Måste vandra uti öknen;
Kom, berömde, börja färden,
Tåga hän, du gyllne Ohto,
Ifrån denna ringa boning,
Ifrån denna låga hydda;
Svårt det blir att bo i ſtugan,
Ledsamt att i värmen wiſtas.

Här vår väg nu tar sin början,
Här begynnas nya ſtigar,
Som åt skogbevuxna kullen,
Åt det höga berget leda,
Leda till en liten fura,
Till en tall med hundra qwiſtar;
Godt för dig är der att wiſtas,
Ljuft du der förnöter tiden.
Karpen jagas dit af vinden,
Abborn förs till dig af vågen,
Vid din sida är en sik-ö,
Tätt invid dig fångas laxen.
Säg när hem du återkommit,
Vändt till Metsola tillbaka:
Illa blef jag der ej fågnad,
Uti denna karla-samling,
Denna skara utaf kämpar;
Honung gaf man mig att äta
Och till dryck blef färſka mjödet,
Blef det goda ölet framlagdt.”

550.	Waka wanha Wäinämöinen
Jo tuosta tuli kotihin;
Wäki nuori noin sanowi,
Kansa kaunis lausutteli:
”Minne nyt saattit saalihisi,
Ehätit erän wähäsi?
555. Lienet jälle jättänynnä,
Uhkuhun upottanunna,
Eli suohon sortanunna,
Kankahasen kuiwanunna?”	Gamle trygge Wäinämöinen
Nu till hemmet återvände;
Unga folket tog till orda,
Så den sköna skaran sporde:
”Säg, hvart förde du väl fångsten,
Bragte nu din ringa andel?
Lemnade kanske på isen
Dränkte ibland snö och vatten,
Tryckte in i sankä kärret,
Eller gräfdede ned i heden.”
560.	Waka wanha Wäinämöinen
Sanan Wirkko, noin nimesi:
”Oisin jälle jättänynnä,
Uhkuhun upottanunna,
Siinä koirat siirteleisi,
Linnut liiat peitleisi;
565. Oisin suohon sortanunna,
Kaiwanunna kankahasen,
Siinä toukat turmeleisi,
Söisit mustat muurahaiset.
Empä jälle jättänynnä,
570. Uhkuhun upottanunna,
Enkä suohon sortanunna,
Kankahasen kaiwanunna;
Tuonne saatin saalihini,
Ehätin erän wähäni,
575. Kultakunnahan kukulle,
Waskiharjun hartialle;
Panin puuhun puhtahasen,
Honkahan hawusatahan,
Oksille olowimmille,
580. Lehville leweimmille,
Ikenin itähän iskein,
Silmin luoen luotehesen,
Kaltoin kaarnaphjasehen;
En latwahan laskenunna,
585. Siinä tuuli turmelisi,
Ahawa pahoin panisi.”	Gamle trygge Wäinämöinen
Yttrade ett ord och sade:
”Om jag uppå isen lemnat,
Dränkt mitt byte uti sörjan,
Skulle det af hundar rubbas,
Utaf luftens foglar sudlas;
Hade jag det sänkt i kärret,
Eller nedgräft uti heden,
Skulle det af maskar skadas,
Täras utaf svarta myror.
Ej jag lemnade på isen,
Dränkte bytet ej i sörjan,
Tryckte icke in i kärret,
Grof ej heller ned i heden.
Dit min fångst jag beledsagat,
Bringat dit min ringa andel,
Högst uppå den gyllne kullen,
Uppå koppar-åsens skuldra,
Uti helga trädets krona,
I en gran med hundra qvistar,
På den största ibland grenar,
På den yfvigaste qvisten.
Tänderna jag ställt åt öster,
Ögonen åt vester riktat,
Vändt dem litet emot norden.
Lade ej för högt i toppen,
Skulle der af stormen skadas,
Utaf vårens vind förderfvas.”

Siitä wanha Wäinämöinen
 Itse tuon sanoiksi saatti:
 ”Anna toišteki jumala,
 590. Waštaki wakainen luoja
 Näin näissä elettäwäksi,
 Toište laulaeltawaksi
 Näissä häissä pyylypojan,
 Pihlajattaren pioissa,
 595. Tuomettaren juomingissa.
 Anna waštaki jumala,
 Toišteki totinen luoja
 Raštia rakettawiksi,
 Puita pilkoteltawiksi
 600. Urohoisessa wäessä,
 Miehisessä joukkiossa.

Anna waštaki jumala,
 Toišteki totinen luoja
 Soiwaksi Tapion pillin,
 605. Metsän pillin piukowaksi
 Näillä pienillä pihoilla,
 Kapehille käytäwillä.”

Derpå gamle Wäinämöinen
 Sjelf till orda tog och sade:
 ”Gif, o Gud, ock hädanefter,
 Unna Skapare, du sanne,
 Att på sådant sätt man lefver,
 Att på detta vis man jublar
 Vid skogmannens stora bröllop,
 Vid skognymfens glada högtid!

Gif, o Gud, ock hädanefter,
 Unna Skapare, du sanne,
 Att i skogen vägen stakas,
 Märken skäras uti träden
 För vårt goda jägarfölje,
 För vår stora kämpa-skara!

Gif, o Gud, ock hädanefter,
 Unna Skapare, du sanne,
 Att Tapios pipa ljuder,
 Att man skogens pipa hörer
 Uppå dessa trånga gårdar,
 Dessa alltför smala stigar!”

- 465 E.A. Ingman has published a Swedish translation of the 29th song in Helsingfors Morgonblad 17/1836. In this edition, only the diverging passages of Ingman's translation have been indicated.
- 466 Ingman 1836: *ädle*.
- 467 Ingman 1836: *Tänker i sitt sinne detta*.
- 468 Ingman 1836: *Här uppå vår trånga gårdsplan, / Uppå dessa smala stigar, / Men min kantele är borta, / Bort för evigt för min glädje* (lines 5–8).
- 469 Castrén has omitted two lines which Lönnrot has given twice.
- 470 Ingman 1836: *ädle*.
- 471 Ingman 1836: *smidja*.
- 472 Ingman 1836: *Tog till ordet der och talte: / Händig är du Ilmarinen!* (lines 19–20).
- 473 Ingman 1836: *Der till ock ett skaft af koppar, / Att jag må uppharfva hafven* (lines 22–23).
- 474 Ingman 1836: *Dertill ock ett skaft af koppar; / Hundra famnars långa pinnar / Bar den, skaftet var femhundra* (lines 32–34).

Yheksäskolmatta Runo.

- Waka wanha Wäinämöinen
Arwelewi aiwossansa:
”Jo nyt soitanto käwisi,
Ilon teentä kelpoaisi,
5. Näillä pienillä piholla,
Kapehilla käytäwillä,
Waan on kantelo kaonnut,
Iloni ikäti mennyt;
Waan on kantelo kaonnut,
10. Iloni ikäti mennyt,⁴⁶⁹
Kalasehen kartanohon,
Lohisehen louhikkohon,
Ahin hauin haltioille,
Wellamon ikiwäelle.
15. Harwon Ahti antanewi,
Kun on kerran keksinynnä.”

- Waka wanha Wäinämöinen
Meni sepponsa pajahan,
Sanan Wirkko, noin nimesi:
20. ”Oi sie seppo Ilmarinen!
Tao rautanen harawa,
Warsi waskisen walaos,
Jolla ma meret haroan
Laposille aallot lasken,
25. Saaha harppu hauinluinen,
Kantele kalanewänen,
Kalasesta kartanošta,
Lohisesta louhikošta.”

- Se on seppo Ilmarinen,
30. Takoja iän ikuinen,
Tako rautasen harawan,
Warren waskisen wanuwi;
Tako piit satoa syltä,
Warren wiittä walmisteli.

Tjugunionde Runan.⁴⁶⁵

- Gamle trygge⁴⁶⁶ Wäinämöinrn
Eftertänker i sitt sinne:⁴⁶⁷
”Skönt det vore nu att spela,
Att ur toner glädje locka
Här på dessa trånga gårdar,
Dessa alltför smala stigar,
Men min harpa har försvunnit,
Glädjen flytt från mig för evigt⁴⁶⁸
Hän till fiskens djupa salar,
Laxarnes ojemna stengrund,
Att af Ahtis gäddor egas,
Af Wellamos ätt besittas.
Sällan ock ifrån sig lemnar
Ahti, hvad han en gång fångat.”

- Gamle trygge⁴⁷⁰ Wäinämöinen
Gick så ned till smedens verkstad⁴⁷¹,
Yttrade ett ord och sade:
”Hör mig smed, o Ilmarinen!⁴⁷²
Smid åt mig af jern en räfsa,
Gjut dertill ett skaft af koppar,
Att jag hafven upp må harfva,⁴⁷³
Hopa vågorna tillsamman,
För att finna gäddbens harpan,
Kantele af fiskben lagad,
Ifrån fiskens djupa salar,
Laxarnes ojemna stengrund.”

- Det var smeden Ilmarinen.
Den evärdelige hamrarn,
Smidde snart af jern en räfsa,
Redde dertill skaft af koppar;
Skaftets längd femhundra famnar
Var, och pinnarnas etthundra.⁴⁷⁴

35. Siitä wanha Wäinämöinen
 Otti rautasen harawan,
 Läksi selwille wesille,
 Ulapoille aukeille;
 Harawoipi rannan raikat,
 40. Ruowon ruusut, kaislan kaikut
 Tukulle meret tukusi,
 Laposille lasketteli.
 Eipä löynnyt, ei tawannut,
 Hauinluista harppuansa,
 45. Iki mennyttä iloa,
 Kaonnutta kanteletta.

- Siitä wanha Wäinämöinen
 Jo kohin kotia astu
 Alla päin, pahoilla mielin,
 50. Kaiken kalella kypärin.
 Niin aholla seisotaksen,
 Katseleksen, kuunteleksen,
 Kuuli koiwun itkewänsä,
 Puun wisan wetistelewän.

110. Kysytteli, lausutteli:
 ”Mit’ itket wihanta koiwu,
 Wesalehti wierettelet,
 Wyöhyt walkia walitat?
 Ei sua sotahan wieä,
 60. Ei tahota tappelohon.”

- Koiwu taiten wastaeli.
 Puu wisanen wieretteli:
 ”Niin ne muutamat sanowi,
 Moniahat arwelewi,
 65. Eläwän minun ilossa,
 Riemussa remuelewan;
 Minä hoikka huolissani,
 Ikäwissäni ilotsen,
 Panen pakkopäiwissäni.

Derpå gamle Wäinämöinen
 Tog sin jernbesmida räfsa⁴⁷⁵
 Och på öppna sjön begaf sig,
 Ut på hafvets vida fjärdar.
 Räfsar sedan⁴⁷⁶ strandens ruskor,
 Räfsar säf och hafsrörs toppar,⁴⁷⁷
 Hafvet upp i högar föser⁴⁷⁸,
 Läger⁴⁷⁹ vågorna i hopar.
 Fann dock icke, såg ej heller
 Nänsin mer sin gäddbens harpa,
 Kantele, som gått förlorad,
 Glädjen, som för evigt flyktat.⁴⁸⁰

Derpå gamle Wäinämöinen
 Började att hemåt vandra,
 Sorgsen och med nedsänkt hufvud,
 Med åt sidan lutad mössa.⁴⁸¹
 Stadnar så i svedjelanden,
 Ser sig rundtomkring och lyssnar,
 Och han hör en björk, som gråter,
 Ser⁴⁸², hur masurträdet tåras.

Men han spørjer och han frågar:
 ”Hvarför gråter, gröna björk du,
 Qvider högljudt löfskottrika,
 Klagar du med hvita gördeln?
 Icke ut i krig du föres,
 Tvingas ej i härnad heller.”

Skickligt honom björken svarar,
 Masurträdet höres säga:
 ”Sådant många om mig säga,
 Flere i sitt sinne tänka,⁴⁸³
 Att i glädje blott jag lefver,
 Uti fröjd och jubel endast;
 Arme jag, som äfven under
 All min sorg och saknad fröjdas,
 Klagar blott, då värst jag lider.

- 475 Ingman 1836: *Fattade sin jerneräfsa.*
 476 Ingman 1836: *Räfsade så.*
 477 Ingman 1836: *Säf och hafsrörs toppar äfven.*
 478 Ingman 1836: *föste.*
 479 Ingman 1836: *Lade.*
 480 Ingman 1836: *The line is missing.*
 481 Ingman 1836: *Mössan lutande åt sida.*
 482 Ingman 1836: *Hör.*
 483 Ingman 1836: *Björken så till svar förståndigt / Talar, höjande sin stämman: / Så en del de om mig säga, / Mången också mena torde (lines 61–64).*

- 484 Ingman 1836: *På vid-
öppna betesfältet.*
485 Ingman 1836: *Och
min vita drägt upp-
rista.*
486 Ingman 1836: *På vid-
öppna betesfältet.*
487 Ingman 1836: *till
sved nedhuggen.*
488 Ingman 1836: *Och
emot min hals, jag
arma.*
489 Ingman 1836: *Hvar-
je år också så tidigt /
Sorgen min gestalt
förändrar (lines 99-
100).*
490 Ingman 1836: *Med-
an jag de kulna da-
gar / Och den onda
tid betänker (lines
103-104).*
491 Ingman 1836: *se'n.*
492 Ingman 1836: *ock.*

70. Typeryyttä tyhjä itken,
Wajouttani walitan;
Kun olen kowin osaton,
Tuiki waiwanen waraton,
Näillä paikoilla pahoilla,
75. Lakeilla laitumilla.

Useinpa minun polosen,
Usein polon alasen,
Paimenet pahat kesällä
Puhki wiiltäwät pukuni,
80. Halki mahalasen mahani.
Usein minä polonen,
Usein polon alanen,
Näillä paikoilla pahoilla,
Lakehilla laitumilla,
85. Karsitahan kaskipuiksi,
Pinopuiksi pilkutahun,
Kolmašti tänä kesänä,
Tänä suurena suwena,
Miehet allani asuiwat,
90. Kirwestänsä kitkuttiwat,
Mun polosen pään waralle,
Warten kauloa katalan.

Tuota itken tuon ikäni,
Puhki polweni murehin,
95. Kun olen kowin osaton,
Tuiki waiwanen waraton,
Kowan ilman kohtelossa,
Talwen tullessa tukelan.

Jopa aina aikaisin
100. Murhe muowon muuttelewi,
Huoli päätäni panewi,
Kaswot käypi kalweheksi,
Muisstellessa muštat päiwät,
Pahat ajat arwellessa.
105. Siitä tuuli tuskat tuopi,
Pakkanen pahimmat päiwät;

Nu, så arm, mitt hårda öde
Och min tomhet jag begråter,
Att så lottlös helt och hållet
Och så utan skygd jag lemnats
Här på detta svåra ställe,
På det öppna betesfältet.⁴⁸⁴

Ofta mig beklagansvärda,
Ofta mig så djupt betryckta
Herdarne om sommarn sarga,
Rišta i min hvita klädnad,⁴⁸⁵
Sugande all saft ifrån mig.
Ofta jag beklagansvärda,
Ofta jag så djup betryckta
Blir på detta svåra ställe,
På det öppna⁴⁸⁶ betesfältet,
Qvištad och till svedja huggen⁴⁸⁷,
Eller ock till kaštved splittrad.
Trenne gånger ren i sommar,
Under denna långa sommar,
I min kronas skygd sig männer
Lägrat, hvässande sin yxa
Mot mitt olycksburna hufvud,
Mot min hals, jag ömkansvärda.⁴⁸⁸

Derför all min tid jag gråter,
Sörjer nu min hela lefnad,
Att så lottlös helt och hållet
Och så utan skygd jag lemnats
Här för svåra vädret blottställd,
Då den stränga vintern nalkas.

Hvarje år så tidigt sedan
Sorgen min gestalt förändrar,⁴⁸⁹
Hufvet fylles af bekymmer,
Och mitt hela anlet' bleknar,
Medan på de kulna dagar,
På de onda tid jag tänker.⁴⁹⁰
Plågor så⁴⁹¹ mig stormen bringar,
Kölden för⁴⁹² de värsta dagar –

110. Tuuli turkkia tuhuwi,
Lempo lehet leikkoawi,
Jotta aiwan alastonna
Palelen pahalla säällä,
Pakkasen pahan käsissä,
Koprissa kowan wihurin.”
- Sano wanha Wäinämöinen:
”El’ itke wihanta koiwu,
115. Wesalehti wierettele,
Wyöhyt walkia walita.
Saan ma itkusi iloksi,
Murehesi muuksi muutan,
Käännän huolesi huwiksi.”
120. Siitä wanha Wäinämöinen
Weiști käyreä wisasta,
Koppoa kowašta puušta,
Kanteletta koiwuešta.
Weišteli kesäsen päiwän,
125. Kalkutteli kanteletta,
Nenässä utusen niemen,
Päässä saaren terhenisen.
Saip’ on koppa kanteletta,
Emäpuu iloa uutta,
130. Koppa koiwušta lujasta,
Emäpuu wisaperästä.
- Siitä wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Tuoss’ on koppa kanteletta,
135. Emäpuu iki iloa,
On koppa kowašta puušta,
Emäpuu wisaperästä;
Mistä naulat saatanehe,
Piättimet perittänehe?”
140. Kaswo tammi tanhualla,
Puu pitkä pihan perällä,
Tammessa tasaset oksat,
- Stormen, som min pels omskakar,
Alla löf ifrån mig röfvar,
Så att jag alldeles naken
Fryser i det hårda vädret,
Lemnad i den skarpa köldens,
I den vilda stormens händer.⁴⁹³
- Sade gamle Wäinämöinen:
”Gröna björk, ej må du gråta.
Qvida högljudt löfskottrika,
Klaga du med hvita gördeln!
Jag i fröjd din gråt förvandlar,
Byter sorgen mot ett bättre,
Gör till glädje ditt bekymmer.”⁴⁹⁴
- Derpå gamle Wäinämöinen
Masurn högg omkull⁴⁹⁵ och täljde
Utaf hårda⁴⁹⁶ trä’t en kupa,
Kantele af sköna björken.⁴⁹⁷
Täljde nu en dag om sommarn,
Formade åt sig en harpa⁴⁹⁸
På den dimomhöljda udden,
På den skogbeväxta holmen.⁴⁹⁹
Häraf fick sin kupa harpan,
Fick sitt grundträd nya glädjen;
Och af hållig björk är kupan,
Grundträ’t af den fasta masur.
- Derpå gamle Wäinämöinen
Sjelf till orda tog och sade:⁵⁰⁰
”Harpan nu sin kupa äger,
Nya glädjen har sitt grundträd,⁵⁰¹
Och af hållig träd⁵⁰² är kupan,
Grundträ’t af den fasta masur.
Hvadan må nu skrufvar tagas,
Hvadan goda pinnar hemtas?”⁵⁰³
- Rešte sig⁵⁰⁴ en ek på tåget,
Stod vid gårdens ända högrest.
Eken hade jemna qviSTAR,

- 493 Ingman 1836: *Så att naken helt och hållet / Jag i svåra vädret fryser, / Lemnad åt den skarpa köldens, / Åt stormilens hårda medfart* (lines 109–112).
- 494 Ingman 1836: *Och dig nöje ger i stället.*
- 495 Ingman 1836: *utaff.*
- 496 Ingman 1836: *Af det hårda.*
- 497 Ingman 1836: *Utaf björkens stam ett strängspel.*
- 498 Ingman 1836: Lines 124–125 missing.
- 499 Ingman 1836: */ På den grönbeväxta udden, / Den skuggrika holmens ända* (lines 126–127).
- 500 Ingman 1836: *Sjelf till ordet tog och talte.*
- 501 Ingman 1836: *Har sitt grundträd nya glädjen.*
- 502 Ingman 1836: *björk.*
- 503 Ingman 1836: *Hvadan fås strängpinnar goda?*
- 504 Ingman 1836: *Växte då.*

- 505 Ingman 1836: *Ägde jemna qvistar äfven; / Uppå hvarje qvist ett äpple / Satt, på äpplet sågs ett guldklot* (lines 142–144).
- 506 Ingman 1836: *Vällde silfver ock derjemte.*
- 507 Ingman 1836: *På den täcka silfverbacken.*
- 508 Ingman 1836: *ädle.*
- 509 Ingman 1836: *Täcka fågelns.*
- 510 Ingman 1836: *Endast ett likväl nu saknar / Än min kantele, fem strängar* (lines 161–162).
- 511 Ingman 1836: *Taglen, att dem göra, skaffas?*
- 512 Ingman 1836: *Hördes då I svedjelunden / En ungmö i dalen gråta* (lines 165–166).
- 513 Ingman 1836: *hon var.*
- 514 Ingman 1836: *ädle.*
- 515 Ingman 1836: *Men han talar då och säger: / Gif en skänk åt mig, o flicka, / Gif utaf ditt hår en lock blott* (lines 176–178).
145. Joka oksalla omena,
Omenalla kultapyörä,
Kultapyörällä käkönen.
Niin käki kukahtelewi
Wirkaten sanoa wiisi,
Kukahellen kuuennenki.
Kuita suusta kumpuawi,
150. Hopia walahtelewi,
Kultaselle kunnahalle,
Hopeaiselle mäelle.
Siit' on naulat kantelehen,
Piättimet wisaperähän.
155. Waka wanha Wäinämöinen
Siitä noin sanoiksi wirkki:
”Nyt on naulat kantelessa,
Piättimet wisaperässä,
Käen kullan kukkumašta,
160. Hopiaisen huolinnasta;
Wielä uupuwi wähäsen,
Wiittä kieltä kanteloinen;
Miistä kielet saatanehe,
Jouhet jouatettanehe?”
165. Itki immikkö aholla,
Nuori neitonen norolla;
Eipä impi itkenynnä,
Ei warsin ilonnukkana.
Laulo iltansa kuluksi,
170. Auringon alimenoksi,
Miehen toiwossa tulewan,
Sulhon saawan suosiossa.
175. Waka wanha Wäinämöinen
Kuulewi kujertelewan,
Lapsukaisen laulelewan;
Sanan wirkko, noin nimesi:
”Anna impi hapsiasi,
Neitonen hiwuksiasi;
- På hvar qvist ett äpple syntes,
Uppå äpplet satt ett guldklot⁵⁰⁵
Och en gök på gyllne klotet.
Höjde så sin stämman göken,
Gifvande fem ljud ifrån sig,
Galande det sjetta äfven.
Guld då flödade ur munnen,
Silfver rann från gökens läppar⁵⁰⁶
Ned uppå den gyllne kullen,
På den silfverrika backen.⁵⁰⁷
Häraf skrufvarne i harpan,
Pinnarne i strängaspelet.
- Gamle trygge⁵⁰⁸ Wäinämöinen
Tog till ordet då och sade:
”Skrufvar kantele nu fått sig,
Strängaspelet goda pinnar
Från den gyllne gökens tunga,
Silfver-fogelns⁵⁰⁹ ljufva läten,
Men än saknas här ock litet,
Strängar fem i harpan fela;⁵¹⁰
Hvadan mände dessa tagas,
Hvadan taglen fås i harpan?”⁵¹¹
- Gret en mö i svedjelunden,
Fager jungfru uti dällden.⁵¹²
Mön dock icke gret fullkomligt,
Men fullt glad var hon⁵¹³ ej heller;
Sjöng blott att sin qväll fördrifva,
Tills att solen hunne bergas,
Under hopp att få en make,
Få en man i famnen sluta.
- Gamle trygge⁵¹⁴ Wäinämöinen
Hör den unga flickans klagan,
Täcka barnets sorgsna stämman,
Yttrar så ett ord och säger:
”Unna mig en skänk, o flicka,
Jungfru, gif åt mig en hårlock,⁵¹⁵

180. Tuo minulle hiwusta wiisi,
Kuusi haštasi kuleta,
Saisin kielet kantelehen,
Äänyet iki ilohon.”

185. Anto impi hapsiansa,
Neitonen hiwuksiansa;
Antopa hiwusta wiisi,
Kuusi haštansa kuletti.
Siit’ on kielet kantelessa,
Äänyet iki ilossa.

190. Siitä wanha Wäinämöinen
Itse rupesi runoille,
Ištuwi ilon teolle,
Kiwiselle portahalle,
Petäjäisen pienan päähän,
Rahin rautasen nenähän.

195. Sowitteli soittoansa,
Laaitteli lauluansa,
Pani soiton soittamahan,
Laski äänen laulamahan.
200. Jop’ on wirkki puu wisanen,
Wesalehti leikittäwi,
Kukkuwi käkösen kulta,
Hiwus impyen ilosi.

205. Sormin soitti Wäinämöinen,
Kielin kanterwo pakasi;
Notkot nousi, mäet aleni,
Ylähäiset maat aleni,
Alahaiset maat yleni,
Wuoret waskiset wawahti,
210. Kaikki kalliot kajahti,
Kannot hyppi kankahilla,
Kiwet rannalla rakoili,
Mäellä pelmusi petäjät.

Gif fem strån af sköna håret,
Räck mig dertill än ett sjetje,⁵¹⁶
Att min harpa strängar finge,
Ljud min ewigt unga glädje.”

Flickan gaf en skänk åt honom,
Gaf en skänk utaf sin hårlock,
Gaf fem strån af sköna håret,⁵¹⁷
Dertill än ett sjetje räckte.
Häraf strängarne i harpan,
Ljuden i hans unga glädje.

Gamle trygge Wäinämöinen
Sjelf nu började att sjunga,⁵¹⁸
Satte sig att glädje locka
Uppå trappan byggd af stenar,⁵¹⁹
Uppå sätet gjordt af furu,
På jernbänkens främsta ända.

Här sitt strängaspel han skötte,
Skötte ock sin sång tillika⁵²⁰,
Spelade med fulla toner
Och till sång sin stämman höjde.⁵²¹
Ljufligt ljudade nu masurn,
Jublade skottrika björken,
Klang så äfven gökens guldsänk,
Ljöd i fröjd unjungfruns hårlock.

Så nu⁵²² spelte Wäinämöinen,
Mäktigt klingande hans harpa;
Dalar höjdes, höjder sänktes,
Sänkte sig de höga kullar,
Höjde sig de låga dalar,⁵²³
Kopparbergen häftigt skälfdes,⁵²⁴
Alla klippor gåfvo genljud,
Stubbarne i dans sig rörde,
Stenarne på stranden sprucko⁵²⁵,
Furarne af fröjd betogos.

516 Ingman 1836: *Bringa ock åt mig fem hårstrån, / Dertill än ett sjetje räck mig* (lines 179–180).

517 Ingman 1836: *Gaf nu så åt honom flickan, / Gaf en lock ur sköna håret, / Bragte honom ock fem hårstrån* (lines 183–185).

518 Ingman 1836: *Derpå gamle Wäinämöinen / Sjelf han började att sjunga* (lines 189–190).

519 Ingman 1836: *På den grannt stenlagda trappan.*

520 Ingman 1836: *derjemte.*

521 Ingman 1836: *Och sin röst till sång uppstämde.*

522 Ingman 1836: *han.*

523 Ingman 1836: *Sänkte sig de höga marker, / Höjde sig de sankar marken* (lines 205–206).

524 Ingman 1836: *Skälfdes ock malmhårda bergen.*

525 Ingman 1836: *klöfvos.*

- 526 Ingman 1836: *Ända till sju socknar äfven.*
- 527 Ingman 1836: *Dansade nu ock iemnfota.*
- 528 Ingman 1836: *ädle.*
- 529 Ingman 1836: *undersamt.*
- 530 Ingman 1836: *Fönstren dallrade af glädje, / Genljöd benbelagda golfvet, / Klang ock husets gyllne takhvalf* (lines 235–237).
- 531 Ingman 1836: *Tallarne sig vände vänligt, / Ned till marken flögo kottar, / Och kring roten spriddes barren* (lines 241–243).
- 532 Ingman 1836: *Dessa straxt sin fröjd uppstämde; / När hans steg på fälten spordes, / Blomstren öppnade sin blomkalk* (lines 245–247).

215. Kuuluwi soria soitto,
Kuulu kuutehen kylähän,
Pitäjäähän seitsemähän.
Lintuja liki tuhatta
Lenti luoksi Wäinämöisen,
Luoksi laulajan urohon.

220. Kotka kun kotona kuuli
Sen sulosen Suomen soiton,
Heitti pentunsa pesähän,
Lenti mailta wierahilta,
Kanteletta kuulemahan,
Iloa imehtimähän.

225. Korwen ukko koirinensa
Tanssiwi tasajalassa,
Tehessä isän iloa,
Soitellessa Wäinämöisen.

230. Siinä wanha Wäinämöinen
Kyllä soitteli somašti,
Kajahutti kaunihišti;
Kun han soitteli kotona,
Huonehessa honkasessa,
Niin katot kajahteliwat,
235. Ikkunat ilotteliwat,
Silta soitti sorsanluinen,
Laki kultanen kulisi.

Kun han kulki kuusikossa,
Waelti petäikössä,
240. Kuusoset kumartelihen,
Männyt määllä kääntelihen,
Käpöset keolla wieri,
Hawut juurelle hajosi.

Kun han liikahti lehossa,
245. Lehot leikkiä pitiwät;
Kun han astahti aholle,
Kukat kulkiwat kutuhun,
Wesat nuoret notkahteli.

Vida hördes ljufva spelet,
Hördes till sex byar ända,
Hördes ända till sju socknar.⁵²⁶
Foglar nu i stora flockar
Flögo tätt till Wäinämöinen,
Att till hjeltesångarn lyssna.

Örnen, då i höga nästet
Suomis ljufva spel hon hörde,
Glömde ungarne i boet,
Och till obesökta trakter
Flög att kantele få höra,
Få beundra sådan glädje.

Skogens drott med ludet följe
Dansade på tvenne fötter,⁵²⁷
Medan fadren glädje väckte,
Medan Wäinämöinen spelte.

Gamle trygge⁵²⁸ Wäinämöinen,
Här nog underbart⁵²⁹ han spelte,
Anslog alltför sköna toner;
Likså när han hemma spelte,
I sitt hus af furu timradt,
Ljudade de höga taken,
Dallrade af glädje fönstren,
Klang det benbelagda golfvet,
Genljöd husets gyllne takhvalf.⁵³⁰
Åter när han gick bland granar,
Vandrade bland höga furar,
Granarne sig ödmjukt krökte,
Tallarne sig vänligt vände,
Kottarna till marken flögo
Och kring roten barren spriddes.⁵³¹
När han lunderna besökte,
Dessa straxt till glädje väcktes;
När han steg till svedjelunden,
Blommorna af kärlek tjustes,⁵³²
Telningarna ned sig böjde.

Kolmekymmenes Runo.

Waka wanha Wäinämöinen
Matkojansa mittelewi,
Toinen nuori Joukahainen
Ajoa suhuttelewi.

5. Tulit tiellä waſtatuſten,
Rahis puuttu rahkehesen,
Aisa aisahan takeltu,
Wemmel wempelen nenähän.
10. Wesi tippu wempeleſtä,
Raswa rahkehen nenäſtä.

Siinä seiso Wäinämöinen,
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Siirry tieltä Joukahainen,
Sie olet nuorempi minua.”

15. Se on nuori Joukahainen
Sanan wirkko, noin nimesi:
”Wähä miehen nuoruēſtä,
Nuoruēſtä, wanhueſtä,
Kenpä tieolta parempi,
20. Sen on tiellä seisominen;
Kenpä tieolta vähempi,
Sen on tieltä siirtyminen.”

- Sano wanha Wäinämöinen:
”Kun ollet tieolta enämpi,
25. Sano korwin kuullakseni,
Mitäpäſ enemmän tieät.”

- Sano nuori Joukahainen:
”Tieänpä minä jotaki:
Pohjola porolla kynti,
30. Etelä emähewolla,
Takalappi tarwahalla.
Siiall’ on siliät pellot,

Trettionde Runan.

Gamle trygge Wäinämöinen
Lugnt sin väg tilryggalägger,
Unge mannen Joukahainen
Färdas fram med gny och buller.

De på vägen sammanſtöta,
Sela fäſter ſig vid sela,
Stängerna tillhopa häfta,
Loka sitter faſt vid loka,
Vattnet rinner ifrån lokan,
Ifrån selan flyter iſtret.

Der nu ſtadnar Wäinämöinen,
Tar till ordet ſjelf och ſäger:
”Vik åt sida Joukahainen,
Ty du är till åren yngre.”

Det var unge Joukahainen,
Yttrade ett ord och sade;
”Här ej båtär mannens ungdom,
Mannens ungdom, mannens ålder;
Den i viſhet öfverlägsne
Må nu ſtadna qvar på vägen,
Den i viſhet underlägsne
Vike undan för den andra.”

Sade gamle Wäinämöinen:
”Då du är mig öfverlägsen,
Käre, ſäg att jag får höra,
Hvad du mer än jag må veta.”

Sade unge Joukahainen:
”Kanske vet jag ett och annat:
Renen drager plog i norden,
Häſten i det ſödra landet,
Längſt i Lappland elephanten (?)⁵³³.
Sikens åkrar äro ſläta,

533 The question mark was added by Cast-rén. Obviously, he was not sure about the meaning of *tarvas*.

35. Tawilla laki tasanen;
Hyw' on hylkehen eleä,
Juopi wettä wiereltänsä,
Luotahan lohia syöpi,
Siwultansa siikasia.

40. Hauki hallalla kutewi,
Suukonna kowalla säällä;
Ahwen arka märkähäntä
Sykysyt sywillä uipi,
Kesät kuiwilla kutewi;
Käypi särki säärtä lyöen,
Lohi konstin koipiellen."

45. Sillon wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Niin mitä enemmän tieät,
Ulommaksi arwaelet?"

50. Sano nuori Joukahainen:
"Tieän siitäki etemmä,
Ulommaksi arwaelen:
Puut pitkät Pisan mäellä,
Hongat Hornan kalliolla.
Paju on puita ensimmäinen,

55. Paju puita, mätäs maita,
Kiiskinen ween kaloja,
Ilman lintuja tiainen,
Kyytöläinen käärmehiä.
Tulen synty taiwosesta,
60. Wuoresta wetosen synty,
Alku rauan ruostehesta."

Waka wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Niin mitä enemmän tieät,
65. Ulommaksi arwaelet?
Sano tarkkoja tosia,
Muišteloita muinosia."

Årtans tak är jemnt och rundadt,
Lätt att lefva är för själen,
Dricker vatten, der han ligger,
Äter laxar rundtomkring sig,
Slukar sikar vid sin sida.
Gäddan leker uti kölden,
Styggmundt fisk i hårda vädret,
Abborren, den skygga våtstjert,
Simmar hösten om på djupet,
Leker sommarn på det grunda,
Mörten far och slänger stjerten,
Laxen konstigt framåt skrider."

Nu den gamle Wäinämöinen
Sjelf till ordet tog och sade:
"Och hvad vet du ännu mera,
Anar också derutöfver?"

Sade unge Joukahainen:
"Sen ock vet jag ännu något,
Anar också derutöfver:
Höga trån bär Pisa-backen,
Horna-klippan stora tallar.
Videt är det första trädslag
Och den äldsta jordart torfven,
Ibland fiskar äldst är girsen,
Finken ibland foglars skara,
Kyytöläinen ibland ormar.
Elden alstrades i himmeln,
Vattnet uti klippan föddes,
Ifrån rost är jernets ursprung."

Gamle trygge Wäinämöinen
Sjelf till ordet tog och sade:
"Men hvad vet du ännu mera,
Anar också derutöfver?
Tala du blott verklig sanning,
Minnen ifrån fordna tider."

70. Sano nuori Joukahainen:
"Tieän kuitenkin vähäsen,
Muiſtan ajan muutamankin
Muiſtan meret kynnetyksi,
Kalahauat kaiwetuksi,
Siweret sywennetyksi,
75. Sarkajaot sauotuksi,
Mäet mullermoitetuksi,
Wuoret luowuksi kokohon,
Ilman pielet piſtetyksi,
Taiwon kaaret kannetuksi,
Taiwoset tähytetyksi."
80. Sillon wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Lapsen tieto, naisen muiſti,
Ei ole partasuun urohon.
Omat on meret kyntämäni,
85. Meren kolkot kuokkimani,
Kalahauat kaiwamani,
Siweret sywentämäni,
Sarkajaot sauomani,
Mäet mullermoittamani,
90. Kiwet luomani kokohon;
Olin ma miessä kolmantena
Ilman pieltä piſtämässä,
Taiwon kaaria kantamassa,
Taiwoa tähyttämässä."
95. Siinä nuori Joukahainen
Murti suuta, wäänti päätä,
Murti muſtoa hawenta,
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Tieän wieläki vähäsen,
100. Ulommaksi ymmärtelen;
Tuonne laulan tuhman miehen,
Laulan laſtuiksi wesille,
Lumpehiksi lainehille."

Sade unge Joukahainen:
"Sen ock vet jag ännu något,
Mins ifrån aflägsna tider,
Mins, när hafvets färör plöjdes,
Fiska-slägtets gömslen gräfdes,
Grunda ställen gjordes djupa,
Slätterna på marken mättes,
Höjderna med mull betäcktes,
Bergen ſtaplades tillhopa,
Poſterna i rymden ſtälldes,
Himla-fäſtets bågar reſtes,
Stjernorna på himlen ſtröddes."

Sjelf den gamle Wäinämöinen
Tog till ordet nu och sade:
"Barnets kunskap, barnets minne,
Ej en skäggig hjelte-gubbes.⁵³⁴
Det var jag, som plöjde hafven,
Uthögg oceanens hålor,
Gröpte fiske-slägtets gömslen,
Gjorde grunda ställen djupa,⁵³⁵
Slätterna på marken mätte,
Höjderna med mull betäckte,
Bergen ſtaplade tillhopa.
Såsom tredje man jag deltog
I att rymdens poſter fäſta,
I att bära himla-bågen
Och att fäſtets ſtjernor utſtrö."

Nu den unge Joukahainen
Vred sin mun, sitt hufvud rörde,
Skakade det svarta håret,
Tog till ordet så och sade:
"Sen ock vet jag ännu något,
Vet och inser derutöfver:
Trollar den förmätne mannen
Att som spån på vattnet flyta,
Såsom näckrosblad på böljan."

- 534 Píponius 1839: *Barnets kunskap, jungfruns minne / Kan med hjeltars ej förliknas* (lines 83–84).
535 Collan 1838: *Gjorde bottenens rymder (?) djupa.*

536 Piponius 1839: *Sjöar svalla, jorden bäfvar / Och de fasta bergen darra* (lines 117–118).

105.	Siitä suuttu Wäinämöinen, Siitä suuttu ja häpesi. Itse loihen laulamahan, Sai itse sanelemahan; Ei oo laulut lasten laulut, Lasten laulut, naisten naurut, 110. Waan on partasuun urohon, Joit' ei laula kaikki lapset, Eikä poiat puoletkana, Kolmannetkana kosiat, Nykysessä nuorisossa, 115. Polwessa ylenewässä.	Häraf vredgas Wäinämöinen, Häraf vredgas han och harmas; Sjelf han tar sig för att qväda, Sjelf han börjar på att orda. Qvädet är ej barna-joller, Barna-joller, qvinno-sladder, Qvädet är en skäggit hjeltes, Och ej alla barn det sjunga, Icke hälften ibland svenner, Ej en tredjedel af fästmän Bland den ungdom, som nu växer, Bland det slägte, som nu uppgår.
120.	Laulo wanha Wäinämöinen, Järwet läikky, maa järisi, Wuoret waskiset wapisi, Paaet wahwat paukahteli, 120. Kiwilinnat liikahteli, Tornit maahan torkahteli, Portit Pohjolan repesi, Ilman kaaret katkieli.	Sjunger gamle Wäinämöinen, Hafvet svallar, jorden skälfter, Kopparbergen häftigt skakas, ⁵³⁶ Klippans fasta håller dāna, Starka borgars tinnar skakas, Ned till marken tornen ramla, Portarna i Pohja remna, Fästets bågar brista sönder.
125.	Laulo nuoren Joukahaisen, Laulo suohon suoniwöistä, Niittuhun nisälihoista, Kainaloista kankahasen.	Unge Joukahainen qvad han Intill midjan uti kärret, Intill bröstet uti ängen Och till armarna i sandmon.
130.	Laulo koiran Joukahaisen Kynsin kylmähän kiwehen, Hampahin wesihakohon; Laulo jousen Joukahaisen Kaariksi wesien päälle; Laulo nuolet Joukahaisen Hawukoiksi kiitäwiksi; 135. Laulo pystysän kypärin Otawaišten olkapäille; Laulo haljakan sinisen Hattaroiksi taiwahalle; Laulo ussakan utusen 140. Halki taiwahan tähiksi.	Qväder sedan uppå hunden Tassarna i kalla stenen, Tänderna i vatten-ruskan, Qväder Joukahainens båge Till en båge öfver vattnet; Qväder Joukahainens pilar Att som snabba hökar ila, Qväder ock den höga hjelmen Uppå karlavagnens skuldror, Qväder än den blåa manteln Till ett strömoln uppå fästet, Och det fina ylle-bältet Uppå himlens rund till stjernor.

<p>Itse nuori Joukahainen
Jo on suossa suoniwöistä,
Niitussa nisälihoista,
Kainaloista kankahassa.
145. Se siitä hywin pahaštu,
Toki wiimmen tuskautu,
Sanowi sanalla tuolla,
Lausu tuolla lausehella:
”Oi sie wiisas Wäinämöinen,
150. Tietäjä iän ikuinen.
Pyörrytä pyhät sanasi,
Peräytä lausehesi,
Päästä tästä pälkähästä,
Tästä seikašta selitä.”</p> <p>155. Se on wiisas Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Niin mitä minulle annat,
Kun pyörrän pyhät sanani,
Peräytän lauseheni?”</p> <p>160. Sano nuori Joukahainen:
”Ompa mulla kaarta kaksi,
Toinen tarkka ammunnalta,
Toinen lyömähän riwiä;
Ota niistä jompikumpi.”</p> <p>165. Sano wanha Wäinämöinen:
”Katson ma päälle kaariesi;
Huolin hurja jousistasi;
On kaari itselläniki
Kahta mointa kallehimpi,
170. Kahta kolmia parempi.</p> <p>Ei ole kaaren kantajaa,
Eikä nuolen noutajaa;
Mitä annat lunnahaksi?”</p> <p>Sano nuori Joukahainen:
175. ”On minull’ oritta kaksi,</p> | <p>Så stod unge Joukahainen
Nu i kärret intill midjan,
Intill bröstet uti ängen
Och till armarna i sandmon.
Blir deröfver ganska misslynt,
Råkar slutligen i vanda,
Höjde då sin röst och sade,
Talade med dessa orden:
”O du vise Wäinämöinen,
Du en siare evärdlig!
Tag igen de helga orden,
Återkalla dina qväden,
Hjelp mig utur detta trångmål.
Ifrån denna nöd mig fria.”</p> <p>Nu den vise Wäinämöinen,
Tog till ordet sjelf och sade:
”Nå hvad vill du mig då gifva,
Om jag helga orden löser,
Återkallar mina qväden?”</p> <p>Sade unge Joukahainen:
”Tro mig, jag har tvenne bågar,
Säkert skjuter ena bågen,
Flinkt far pilen från den andra;
Du må taga, den dig lyfter.”</p> <p>Sade gamle Wäinämöinen:
”Bryr jag mig om dina bågar,
Aktar dem det minsta, dåre?
Sjelf jag äger ock en båge,
Tvåfaldt dyrare än dina,
Två- och trefaldt bättre äfven.”</p> <p>Har ej nå’n att bära båge
Och att återhemta pilar.
Säg, hvad ger du mig i lösen?”</p> <p>Sade unge Joukahainen:
”Också har jag tvenne hingstar,</p> |
|--|---|

537 Castrén has condensed two lines into one.

180.	<p>Toinen tarkka askelelta, Toinen käymähän ripiä; Ota niistä jompikumpi, Päästä tästä pälkähästä Tästä seikaſta selitä.”</p>	<p>Säkert går den ena hingſten, Snabb den andra är att ſtiga; Du må taga, den dig lyſter, Hjelp mig blott ur detta trångmål, Ifrån denna nød mig fria.”</p>
185.	<p>Sano wanha Wäinämöinen: ”Katson päälle orittesi, Suren sukkajalkojasi; On ori itselläniki Kahta kolmia parempi, Wiittä kuutta wirkiämpi, Jonk’ on lampi lautasilla, Wesi selwä selkäluilla, Syö se heinät hetteheſtä, Ween pilweſtä pitäwi.</p>	<p>Sade gamle Wäinämöinen: ”Bryr jag mig om dina hingſtar, Aktar ſchäckarna det minſta? Sjelf också en hingſt jag äger, Som är två- och trefaldt bättre, Fem- och sexfaldt lifligare; Har en insjö uppå gumpen. Klara vattnet uppå ryggen, Äter hö från källans bräddar, Dricker vatten ifrån molnet.</p>
190.	<p>Ei ole oron ottajoa, Suwikunnan suitsioa, Warsan wiejeä waolle; Mitä annat lunnahaksi?”</p>	<p>Har ej nå’n, som hingſten faſttar, Som min fåle ſkulle betſla Och till åker-tegen leda; Säg hvad ger du mig i löſen?”</p>
195.	<p>Sano nuori Joukahainen: ”On mulla sisar koissa, Jok’ on warrelta walittu, Sekä kaunis kaswannolta;⁵³⁷ Annan ainoan sisaren, Lainoan emoni lapsen, Polwiseksi puoliseksi, Wanhan päiwäsi waraksi. Sie pyörrä pyhät sanasi, Peräytä lausehesi, Päästä tästä pälkähästä, Tästä seikaſta selitä.”</p>	<p>Sade unge Joukahainen: ”Jag i hemmet har en syſter, Skön hon är och vackert formad, Enda ſyſtern ger jag åt dig, Lånar dig min moders dotter Till en maka för din lifſtid, Till ditt ſtöd på gamla dagar. Fråntag nu de helga orden, Återkalla dina qväden, Hjelp mig utur detta trångmål, Ifrån denna nød mig fria.”</p>
200.	<p>Sillon wanha Wäinämöinen Pyörrytti pyhät sanansa, Perähytti lausehensa.</p>	<p>Sjelf den gamle Wäinämöinen Löser nu de helga orden, Återkallar sina qväden.</p>
205.	<p>Itse nuori Joukahainen, Alla päin, pahoilla mielin,</p>	<p>Men den unge Joukahainen Återvänder ſå till hemmet,</p>
210.		

	Kaiken kallella kypärin,
Itkeä wetistelewi,
Kotihinsa tullessansa.	Sorgsen och med nedsänkt hufvud,
Med åt sidan lutad mössa,
Under gråt och strida tårar.
215.	Isä pääty ikkunassa
Emo aittojen wajoilla.
Emo ennätti kysyä,
Waimo wanha tutkaella:
”Mitä itket poikueni,
220. Waiwan nähtyni walitat?”	Fadren sitter invid fönstret,
Modren står på bodens trappa,
Modren skyndar sig att fråga,
Gamla qvinnan hinner spörja;
”Hvarför gråter du, min gosse,
Sörjer du, mig kostat möda?”
225.	Sano nuori Joukahainen:
”Ohoh maammo kantajani,
Oi emo ylentämäni!
Ompa syytä itkiällä,
Waiwoja wetistäjällä.
Tuota itken tuon ikäni,
Puhki polweni murehin,
Annon ainoan sisaren,
Lainasin emoni lapsen,
230. Wanhalle Wäinämöiselle,
Ikuiselle tietäjälle.
Annon wanhalle waraksi,
Turwaksi tutisewalle.”	Sade unge Joukahainen;
”O min moder, som mig burit,
Som mig lyftat har i famnen!
Har jag icke skäl att gråta,
Sorger, hvilka tårar pressa?
Derför all min tid jag gråter,
Sörjer nu min hela lefnad,
Att jag gaf min enda syster,
Lånade min moders dotter
Åt den gamle Wäinämöinen,
Den evärdelige siarn,
Gaf till stöd åt gamle mannen,
Till ett värn åt skröplig gubbe.”
235.	Emo kahta kämmentänsä,
Hyrehti molempiansa,
Sanan Wirkko, noin nimesi:
”Ellös itke poikueni,
Ei ole itettäwiä;
240. Tuota toiwoin tuon ikäni,
Puhki polweni halasin,
Suwukseni suurta miestä,
Wäwykseni Wäinämöistä,
Laulajoa langokseni.”	Modren gnuggar sina händer,
Gnuggar sina begge händer,
Yttrar så ett ord och säger:
”O gråt ej min son, du kära,
Här är icke skäl att gråta,
Se det har jag städse önskat,
Längtat under all min lefnad:
Få till frände store mannen,
Ha en måg i Wäinämöinen,
Uti sångaren en svärson.”

538 Lines 1–208 published in preprint in Helsingfors' Morgenblad 54/1840 (20/7/1840).

539 Castrén has condensed four lines into two.

Yhesneljättä Runo.⁵³⁸

Sisar nuoren Joukahaisen,
 Ainoa emonsa lapsi,
 Läksi waſtoa metsästä,
 Waſtan päitä warwikoſta.
 5. Taitto waſtan taatollensa,
 Toisen taitto maamollensa,
 Kolmatta kohotteleksen
 Nuorimmalle weiollensa.
 Tuli wanha Wäinämöinen,
 10. Sanan Wirkko, noin nimesi:
 ”Kaswa tyttö minusſa mielin,
 Elä muissa nuorisoissa;
 Kaswa kaidoissa ſomissa,
 Weny werkawaattehissa,
 15. Kaswa leiwän kannikalla,
 Wehnäleiwän wiploisilla.”

Neiti itkien kotihin,
 Kallotellen kartanolle.
 Isä pääty ikkunassa
 20. Kirweswartta wuolemassa:
 ”Mitä itket tyttö raukka,
 Tyttö raukka, neiti nuori?”
 ”Ompa ſyytä itkiällä,
 Waiwoja weſiſtäjäällä.
 25. Sitä itken taattoseni,
 Kirpo riſti rinnaltani,
 Kari wyöſtäni karisi;
 Rinnalta hopyariſti,
 Kari kulta wyöhyeſtä.”⁵³⁹
 30. Weljekset weräjän ſuussa
 Laitioita laatimassa:
 ”Mitä itket ſisko raukka,
 Sisko raukka, neiti nuori?”

”Ompa ſyytä itkiällä,
 35. Waiwoja weſiſtäjäällä.
 Sitä itken weikkoraukat,

Trettieförſta Runan.

Unge Joukahainens ſyſter,
 Enda barnet af ſin moder,
 Gick att bryta qwaſt ur ſkogen,
 Löf till qwaſtar ifrån träden.
 Bröt ſå en qwaſt åt ſin fader,
 Bröt en annan åt ſin moder,
 Skulle bryta tredje qwaſten
 Åt ſin allrayngſta broder;
 Kom då gamle Wäinämöinen,
 Yttrade ett ord och sade:
 ”Flicka, väx med mig i hågen,
 Tänk på andra yngre män ej,
 Väx i nätt tillſkurna kläder,
 Uti yllne kjortlar granna,
 Lef af limpans beſta bitar,
 Utaf hvetebrodetſ ſkifvor.”

Jungfru ilar hem och gråter,
 Kommer ſnyftande på gården.
 Fadren ſpörjer invid fönſtret,
 Der han täljer på ſitt yxkaft:
 ”Hvarför gråter du, min flicka,
 Stackars flicka, unga jungfru?”

”Har jag icke ſkäl att gråta,
 Sorger, hvilka tårar preſſa?
 Derför gråter jag, o fader!
 Tappade mitt kors från bröſtet,
 Fällde ſpännet ifrån gördeln.”

Spörja bröderna vid ledet,
 Der de foga ſina ſlädar:
 ”Hvarför gråter ſtackars ſyſter,
 Stackars ſyſter, unga jungfru?”

”Har jag icke ſkäl att gråta,
 Sorger, hvilka tårar preſſa?
 Derför gråter jag, o bröder!

40. Kirpo sormus sormeštani,
 Helmet kaulašta helisi;
 Kultasormus sormeštani,
 Kaulašta hopiahelmet.”

Sisarekset sillan päässä
 Wyötä kullaišta kutowat:
 ”Mitä itket sisko raukka,
 Sisko raukka, neiti nuori?”

45. ”Ompa syytä itkiällä,
 Waiwoja wesištäjällä.
 Sitä itken siskoraukat,
 Kirpo kullat kulmiltani,
 Hopiat hiwuksiltani,
 50. Sinilangat silmiltäni,
 Punalangat pääni päältä.”

Emo aitan kynnyksellä
 Woita kirnussa pesewi:
 ”Mitä itket tytti raukka,
 55. Tytti raukka, neiti nuori?”

”Ompa syytä itkiällä,
 Waiwoja wesištäjällä.
 Sitä itken maamoseni,
 Läksin wašto metsästä,
 60. Waštan päitä warwikošta;
 Taiton waštan taatolleni,
 Toisen taiton maamolleni,
 Kolmatta kohottelimma
 Nuorimmalle weiolleni.
 65. Osmonen norošta nousi,
 Kalewainen kaštemailta:
 Kaswa neiti minussa mielin,
 Elä muissa nuorisoissa;
 Kaswa kaoissa somissa,
 70. Weny werkawaattehissa,
 Kaswa leiwän kannikalla,
 Weny leiwän wiplosilla.”

Tappade min ring från fingret,
 Fällde perlorna från halsen –
 Gyllne ringen ifrån fingret,
 Silfver-perlorna från halsen.”

Spörja systrarna på golfvet,
 Der de wäfwa gyllne gördlar:
 ”Hvarför gråter stackars syster,
 Stackars syster, unga jungfru?”

”Har jag icke skäl att gråta,
 Sorger, hvilka tårar pressa?
 Derför gråter jag, o systrar!
 Fällde guldet från mitt änne,
 Silfver-smyckena från håret,
 Blåa banden ifrån pannan
 Och de röda från mitt hufvud.”

Spörjer modren ifrån boden,
 På hvars tröskel smör hon kärnar;
 ”Hvarför gråter du, min flicka,
 Stackars flicka, unga jungfru?”

”Har jag icke skäl att gråta,
 Sorger, hvilka tårar pressa?
 Derför gråter jag, o moder!
 Gick att bryta qvašt ur skogen,
 Löf till qvaštar ifrån träden,
 Bröt så en qvašt åt min fader,
 Bröt en annan åt min moder,
 Skulle bryta tredje qvašten
 Åt min allrayngsta broder,
 Steg då Osmonen från dällden,
 Kalevainen ifrån mossan:
 Flicka, väx med mig i hågen,
 Tänk på andra yngre män ej,
 Väx i nätt tillskurna kläder,
 Uti yllne kjortlar granna,
 Lef af limpans bästa bitar,
 Utaf hvetebrödets skifvor.”

75. ”El’ oo neiti milläkänä,
Emon tuoma tuollakana;
Astu aittahan mäellä,
Kalkuttele kartanolle;
Kolm’ on aittooa mäellä,
Awaos parahin aitta.
Syö sie siellä vuosi woita,
80. Tulet muita muolahampi;
Syö toinen sian lihoa,
Tulet muita sirkiämpi;
Kolmas kuore kokkaroita,
Tulet muita kaunihimpi.
85. Siell’ on arkku arkun päällä,
Lipas lippahan lomassa;
Awaos parahin arkku,
Kimahuta kirjokansi,
Siin’ on kuusi kultawyötä,
90. Seitsemän sinihamoista.
Pane päällesi parainta,
Komehintä kaulallesi,
Ripeintä rinnoillesi,
Warrellesi walkeinta.”
95. Meni itkien pihalle,
Kallotellen kartanolle.
Illat itki ikkunassa,
Aamut aitan kynnyksellä,
Päiwäkauet kartanolla,
100. Kuukauet kujaišten suilla.
Sanowi sanalla tuolla,
Lausu tuolla lausehella:
”En minään ennen ollut
Mustin muita neitosia,
105. Kalpeampi ween kaloja,
Tulin muita mustemmaksi,
Kalpeammaksi kaloja.”
Meni emo katsomahan
Kolme yötä oltuansa:

”Flicka, var ej alls bekymrad,
Frukt utaf din moder, sörj ej,
Gå i boden uppå backen,
Skynda dig, spring ut på gården.
Bodar tre på backen finnas,
Öppna allrabästa boden;
När dig der ett år af smöret,
Mer än andra blir du frodig;
Lef af kött det andra året,
Mer än andra blir du liflig;
Ät piroger tredje året,
Mer än andra blir du vacker.
Der står kišta uppå kišta,
Ena skrinet vid det andra,
Öppna allrabästa kiştan,
Lyfta upp det granna locket.
Gyllne gördlar sex der finnas,
Finnas sju blå kjortlar äfven.
Kläd uppå dig allt det bästa,
Tag det grannaste om halsen,
På ditt bröst det prydligaste,
Det mest lysande på kroppen.”
Flickan går så bort och gråter,
Kommer snyftande på gården,
Gråter aftnarna i fönstret,
Morgnarna på bodens tröskel,
Hela dagar uppå gården,
Månader vid tågens öppning.
Höjde nu sin röst och sade,
Talade med dessa orden:
”Också jag var icke fordom
Svartare än andra flickor,
Blekare än vattnets fiskar,
Blef nu svartare än andra,
Blekare än vattnets fiskar.”
Modren gick att henne skåda,
Sedan trenne nätter vikit:

110. ”Mitä itket tytti raukka,
Nuorra saatuna walitat?”

”Ompa syytä itkiällä,
Waiwoja walittajalla;
Sitä itken maamoseni,
115. En mä wanhalle menisi,
Ikiwanhalle waraksi,
Turwaksi tutisewalle,
Suojaksi sopun kululle;
Menisin minä merehen,
120. Alle aawojen sywien,
Sisareksi siikasille,
Weikoksi ween kaloille.
Hyw’ ompi meressä olla,
Alla aaltojen asua,
125. Sisarena siikasilla,
Weikkona ween kaloilla;
Siika silmäni pesisi;
Hauki pääni harjoaisi.”

130. Meni aittahan mäellä,
Kallotteli kartannolle.
Kolm’ on aittooa mäellä,
Aukasi parahan aitan.
Siell’ on arkku arkun päällä,
Lipas lippahan lomassa.
135. Aukasi parahan arkun,
Kimahutti kirjokannen;
Löysi kuusi kultawyötä,
Seitsemän sinihamoista.
Pani kullat kulmillensa,
140. Hopiat hiwuksillensa,
Sinilangat silmillensä,
Punalangat päänsä päälle.
Pani päällensä parašta,
Kaulallensa kaunihinta,
145. Ripehintä rinnoillensa,
Warrellensa walkehinta.

”Hvarför gråter du, min flicka,
Klagar tidigt födda dotter?”

”Har jag icke skäl att gråta,
Sorger, hvilka tårar pressa?
Derför gråter jag, o moder!
Ville ej till gubben komma,
För att den utgamle värna,
För att stöda skröplig gubbe,
Hafva vård om ugnens granne.
Hellre ginge jag i hafvet,
Djupt inunder vida fjärdar,
För att blifva sikens syster,
Fiskens syster uti hafvet.
Godt ju är i hafvet wiſtas
Och att bo inunder böljan,
Att som sikens syster lefwa,
Fiskens syster uti vattnet.
Ansigtet der siken tvättar
Och af gäddan kammars håret.

Går i boden uppå backen,
Kommer gråtande på gården.
Bodar tre på backen finnas,
Öppnar allrabästa boden.
Der fanns kiſta uppå kiſta,
Ena skrinet vid det andra,
Hon slog upp den bästa kiſtan,
Granna locket klang och uppfor;
Fann deri sex gyllne gördlar,
Fann der äfwen sju blå kjortlar.
Fäste guld uppå sitt äne,
Silfver-prydnader i håret,
Blåa band uppå sin panna,
Röda trådar kring sitt hufvud,
Klädde på sig allt det bästa,
Tog det grannaſte om halsen,
På sitt bröst det prydligaſte,
Det meſt lysande på kroppen.

540 Castrén's correction:
klädnings fållar ||
klädningsfållar.

541 Castrén's correction:
klädnings fållar ||
klädningsfållar.

150. Siitä syöstihen merehen,
Alle aawojen sywien,
Sisareksi siikasille,
Weikoksi ween kaloille.

Derpå ilar hon i hafvet,
Djupt inunder vida fjärdar,
För att blifva sikens syster,
Fiskens syster uti vattnet.

155. Emo aittahan tulewi
Kolme yötä oltuansa:
”Minn’ on saanut tytti raukka?
Jo on kuollut tytti raukka;
Mennyt lietohon merehen,
Alle aawojen sywien,
Sisareksi siikasille,
Weikoksi ween kaloille.
Sisarena siat syöpi,
160. Ween kalat weikkonansa.”

Kom så modren uti boden,
Sedan trenne nätter vikit:
”O hvar är min flicka svunnen?
Dött har nu min stackars flicka,
Hon har gått i våta hafvet,
Djupt inunder vida fjärdar,
För att blifva sikens syster,
Fiskens syster uti vattnet;
Sikarna sin syster äta
Och sin frände vattnets fiskar.”

165. Siitä emo itkemähän,
Kyyneiwierus wieremähän.
Wieri kyynel, wieri toinen,
Wieri wetrehet wetensä,
Ihopäillä itkewillä,
Muheilla muotopäillä,
Wieri poskille polosen.

Började så modren gråta,
Gjuta ut sin tårekälla,
Göt en tår och göt en annan,
Vattnet rann i strida tårar
Uppå hyn, den tårbestänkta,
Uppå anletet, det fagra,
Rann på arma modrens kinder.

170. Wieri kyynel, wieri toinen,
Wieri wetrehet wetensä,
Polosilta poskiltansa,
Ripeille rinnoillensa.

Göt en tår och göt en annan,
Vattnet rann i strida tårar
Öfver arma modrens kinder
Ned på det beprydda bröstet.

175. Wieri kyynel, wieri toinen,
Wieri wetrehet wetensä,
Ripehiltä rinnoiltansa,
Hienosille helmoillensa.

Göt en tår och göt en annan,
Vattnet rann i strida tårar
Öfver det beprydda bröstet,
Ned på fina klädnings fållar⁵⁴⁰.

Wieri kyynel, wieri toinen,
Wieri wetrehet wetensä,
Hienosilta helmoiltansa,
Sulkkusille sukkasille.

Göt en tår och göt en annan,
Vattnet rann i strida tårar
Öfver fina klädningsfållar⁵⁴¹,
Ned på strumporna af silke.

180.	Wieri kyynel, wieri toinen,
Wieri wetrehet wetensä,
Sulkkusilta sukkasilta,
Kautokengän kantasille.	Göt en tår och göt en annan,
Vattnet rann i strida tårar,
Öfver strumporna af silke,
Ned på sirligt sydda kängor.
185.	Wieri kyynel, wieri toinen,
Kanto wetrehet wetensä,
Kautokengän kantasilta
Maahan alle jalkojensa.
Wieri maahan maan hywiksi,
Wetehen ween hywiksi.	Göt en tår och göt en annan,
Vattnet rann i strida tårar,
Öfver sirligt sydda kängor,
Ned inunder hennes fötter.
Rann på marken till dess nytta,
Rann i vattnet, att det öka.
190.	Niin kaswo jokea kolme
Yhen ihmisen itušta,
Yhen immen kyynleistä.
Kaswawi joka jokehen
Kolme koskea kowoa,	Bildades så elfvar trenne
Af en enda menskans tårar,
Tårar, dem en qvinna gjutit.
Bildades i alla elfvar
Trenne mäktigt strida forssar;
195.	Yhen ihmisen itušta,
Yhen immin kyynleistä. ⁵⁴²
Kaswo kolmin luotoloita
Joka kosken kuohuville;
Kolmin koiwuja yleni	Höjde sig så trenne klippor
Uti alla forssars brusning;
Växte äfven trenne björkar
Invid kanten af hvar klippa.
Kommo sedan gökar trenne
Att på björkars qvištar gala;
En af dem gol kärlek, kärlek!
Åt den kärlekslösa flickan;
*Glädje, glädje! gol den andra
Åt den glädjelösa modren;
200.	Joka luowon partahalle;
Sai siitä käkeä kolme
Koiwuloihin kukkumahan.
Yksi kukku lemmen, lemmen,
Lapselle lemmettömälle,	Fästman, fästman! gol den tredje
Åt den fästmanslösa flickan.
205.	Toinen kukku armon, armon,
Armottomalle emolle,
Kolmas kukku sulhon, sulhon,
Sulhottomalle tytölle.	
210.	Siitä wanha Wäinämöinen
Oli ongella olia,
Käeksellä käänteliä,
Nenässä utusen niemen,
Päässä saaren terhenisen.
Otti ongen taskuštansa,	Gamle trygge Wäinämöinen
Sig begaf på sjön att meta,
Att med handnot fiskar fånga
Vid den dimomhöljda udden,
Vid den skogbeväxta holmen.
Tog en krok ifrån sin ficka,
Tog en hullningsjern ur väskan.
215.	Wäkärauan wäskystänsä;	

542 Castrén has omitted two lines which Lönnrot repeated.

220. Ongetteli ongellansa,
Takrallansa tarkotteli.
Wapa waskinen wapisi,
Hoplainen siima sinku,
Nuora kultanen kulisi
225. Jo päiwänä muutamena,
Huomenna monikahana,
Kala otti onkehensa,
Tarttu takraraudahansa.
Sen weti wenosehensa,
Talu talkapohjahansa.
230. Katselwi, kääntelewi,
Sanan wirkko, noin nimesi.
”Mi on kummasen kuwannut?
Emp’ on tuota tunnekkana.
Siliähk’ on siikaseksi,
Kuliahka kuujaseksi,
Haliahka haukiseksi,
Emätön emäkalaksi,
235. Räpylätön hylkeheksi,
Ihala imehnoseksi,
Pääriwaton neitoseksi,
Wyötön Wäinön tyttöseksi,
Korwiton kotiomaksi;
240. Luonnonko lohikalaksi?”
245. Wyöll’ on weitsi Wäinämöisen,
Pää hopia huotrassansa,
Lohi leikkaellaksensa,
Kala palstoin pannaksensa,
Satronaisiksi saroiksi,
Lohisiksi lounahiksi,
Paaſton ajaksi paloiksi.
Alko lohta leikkaella,
Weitsin wiilteä kaloa;
250. Lohi loiskahti merehen,
Kala kirjo kimmeltihen,
Pohjaſta punasen purren,
- Med sin krok han sedan metar,
Fiskar med det krökta jernet,
Dervid darrar koppar-spöet,
Dervid hviner silfver-refven,
Gyllne linan höres klinga.
- Hände så en dag omsider,
Fogade sig någon morgon,
Att en fisk på kroken nappar,
Fästnar på det krökta jernet.
Drager den uti sin farkost,
Bringar ned på båtens botten.
- Vänder och betraktar fisken,
Yttrar så ett ord och säger:
”Hvem har detta under bildat?
Jag den fisken icke känner.
Mera slät den är, än siken,
Mera brokig, än forellen,
Mera gråbesprängd än gäddan,
Är till moderfisk för fenlös,
Är till menniska för sällsynt.
Har som själ ej några fötter,
Har, som jungfru, ingen bindel,
Såsom Wäinös mö ej gördel,
Såsom ko allsinga öron.
Monn till lax den blifvit danad?”
- Wäinö tar sin knif från gördeln,
Silfver-skaftet ifrån slidan,
För att sönderskära laxen,
Fisken uti bitar stycka,
Till en morgon-måltids smulor,
Till en middags-måltids delar,
Till en fastetids förtäring.
Börjar nu att skära laxen,
Fisken upp med knifven riſta;
Laxen hoppar då i vattnet,
Vackra fisken hastigt spritter
Upp ifrån den röda båten,

255. Emästä eriwenehen.
 Äsken päätänsä ylenti,
 Oikiata olkapäätä,
 Wasempia warpahia,
 Sormia nimettömiä,
 Wihurilla wiiennellä,
 Kupehella kuuennella.
 260. Nošti kättä oikiata,
 Näytti salkoa wasenta,
 Seitsemännellä selällä,
 Aallolla yheksännellä.

265. Sieltä noin sanoiksi wirkki:
 ”Ohoh sinua ukko utran!
 Kun et tuntenut piteä
 Ween wiimmeistä tytärtä,
 Ahin lašta ainokaišta,
 Wellamon wetišta neittä.
 270. En ollut lohi punanen;
 Olin sisar Joukahaisen,
 Kuta pyyit kuun ikäsi,
 Puhki polwesi halasit.
 Enk’ ollut minä tulewa
 275. Lohi leikkoallaksesi,
 Kala wiploin wiilläksesi,
 Eli palstoin pannaksesi,
 Aamusiksi atrioiksi,
 Murkkinaisiksi muruiksi,
 280. Lohisiksi lounahiksi,
 Paaſton ajaksi paloiksi.”

Sano wanha Wäinämöinen:
 ”Miksi sie tulit minulle.”
 285. ”Olinpa minä tulewa
 Kainaloiseksi kanaksi,
 Ikuseksi ištujaksi,
 Polwiseksi puolisoiksi.
 Tulin wanhalle waraksi,
 Turmaksi tutisewalle,

Ifrån bottnet på hans farkoſt.
 Lyfte sedan upp sitt hufvud,
 Högra axelbladet höjde,
 Sträckte ut de venſtra tårna,
 De namnlösa fingren framſtack
 Vid den femte väder-ilen,
 Vid den sjette vågens hwälfning.
 Lyfte än den högra handen,
 Visade den venſtra foten
 På den sjunde ibland fjärdar,
 På den nionde bland böljor.

Yttrar så ett ord och säger:
 ”O du gubbe i din dårskap!
 Du förſtod ej att behålla
 Wellamos vågsköljda jungfru,
 Vattnets allrayngſta dotter
 Och det enda Ahti-barnet.
 Icke var jag röda laxen,
 Jag var Joukahainens syſter,
 Den du ſtändigt ſökt att vinna,
 All din lifſtid efterlängtat.
 Icke heller var jag kommen
 Att af dig som lax bli klufven,
 Att som fiſk bli ſönderdelad,
 Eller uti bitar ſtyckad,
 Och till frukoſt sedan framlagd,
 Till en morgon-måltids smulor,
 Till en middags-måltids bitar,
 Till en faſtetids förtäring.”

Sade gamle Wäinämöinen:
 ”Hvarför kom du då, o jungfru?”
 ”Hvarföre, om ej att blifva
 På din arm en fager dufva,
 Sitta ſtädse vid din sida
 Och en maka åt dig vara,
 Till ditt ſtöd jag kom, o gubbe,
 Till ditt biſtånd, ålderſtigne!

543 Castrén's correction:
spridd || *sprid*.

290.	Sun sian lewittäjäksi,
Pään alasen laskiaksi,
Pirtin pienen pyyhkiäksi,
Lattian lakasiaksi,
Tulen tuojaksi tupahan,
295. Walkian wirittäjäksi,
Olutkannun kantajaksi,
Atrian asettajaksi.”	Kom att bädden åt dig reda,
Ordna vackert hufvud-kudden,
Att det nätta pörtet städa,
Sopa golfvets tiljor rena,
Hemta eld i mörka stugan,
Tända brasan uti spisen,
Bära kring den fyllda kannan,
Maten fram på bordet lägga.”
300.	Sano wanha Wäinämöinen
Alla päin pahoilla mielin:
”Oi sie sisar Joukahaisen.
Woi sie tulla toinen kerta.”	Sade gamle Wäinämöinen,
Sorgsen och med nedsänkt hufvud:
”O du Joukahainens syster!
Ack att en gång än du komme.”
305.	Ei eneä tullukkana,
Itse aaltohin aleni.
Tuonne waipu waštikänä,
305. Ween kalwošta katosi,
Kiwen kirjawan sisähän,
Maksan karwasen malohon.	Men hon kom dock icke mera.
Dök i hafvets bölja neder,
Haštigt sjönk inunder vågen,
Flyktande från vattnets yta
I en sten med brokig sida,
I en lefverfärgad klippa.
310.	Siitä wanha Wäinämöinen
Alla päin pahoilla mielin,
310. Kaiken kallella kypärin,
Kotihinsa tullessansa,
Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Ohoh hullu hulluuttani,
Mieleltä wäheyttäni!
315. Olipa minullai mieltä,
Ajatušta annettuna,
Syäntä suurta surwottuua;
Oli ennen aikoinansa,
Waan ei nyt nykysin aion.	Gamle trygge Wäinämöinen
Nu till hemmet återvänder,
Sorgsen och med nedsänkt hufvud,
Med åt sidan lutad mössa,
Yttrar der ett ord och säger:
”O min fänighet, jag dåre,
O min svaghet till förståndet!
Äfven mig förstånd var gifvet,
Tankens kraft var mig förlänad,
Stort och högsindt hjerta medfödt.
Så det var i fordna dagar,
Är ej mer i dessa tider;
Nu är sinnet ren förslöadt,
Tankarna ej mycket värda,
Hågen spridd ⁵⁴³ och driften borta.
Den jag städse sökt att vinna,
All min lifstid efterlängtat,
Kom och nappade på kroken,
Fästnade på krökta jernet.
320.	320. Nyt on mieli melkiässä,
Ajatukset arwosessa,
Kaikki toimi toisialla.
Jota toiwoin tuon ikäni,
Puhki polweni halasin,
325. Äsken tuli onkeheni,
Tarttu takrarautahani,	

330. Waan en tuntenut piteä,
Ween wiimmeistä tytärtä,
Ahin lašta ainoata,
Wellamon wetiistä neittä.

Sano nyt Untamo unesi,
Makuhusi maan wenyjä,
Missä Wuojela eläwi,
Neiot Wellamon wenywi.”

335. Sano Untamo unensa,
Makuhunsa maan wenyjä:
”Tuolla Ahtola asuwi,
Neiot Wellamon wenywi,
340. Alla aaltojen sywien,
Selässä meren sinisen,
Kirjawan kiwen sisässä,
Maksan karwasen malossa.
Siellä Ahtola asuwi,
Neiot Wellamon wenywi,
345. Pikkusessa pirttisessä,
Kamarissa kaitasessa,
Saan lukkojen takana,
Tuhansin awaimien.”

Men jag visste ej behålla
Wellamos vågsköljda jungfru,
Vattnets allrayngsta dotter
Och det enda Ahti-barnet.

Untamo, du landets vräkling,
Yppa för mig dina drömmar,
Säg, hvad Ahti-folket dwäljes,
Hvar Wellamos jungfrur hvila.”

Untamo, han landets vräkling,
Yppade då sina drömmar:
”Se, der dwäljes Ahti-folket,
Der Wellamos jungfur hvila,
Djupt inunder vida fjärdar,
Under blåa hafvets yta,
I en sten med brokig sida,
I en lefverfärgad klippa.
Se der dwäljes Ahti-folket,
Der Wellamos jungfrur hvila,
I ett ganska litet pörte,
I en föga rymlig boning,
Bakom hundra lås, som stängas
Faßt med tusentals af nycklar.”

Kahesneljättä Runo.

5. Marjatta koria kuopus
 Kaswo koissa korkiassa;
 Hirren kynnystä kulutti
 Hienosilla helmoillansa,
 Kamanoa kaksi hirttä
 Pätöwillä pääriwoilla,
 Siltalauan lattiaa
 Kautokengän kantasilla.

10. Marjatta koria kuopus
 Aina piikuen pitänyt,
 Aina ollut neityenä,
 Pantu on lehmän lypsentähän.
 Lypsi lehmät leppehesti,
 Muut on kaikki lehmät lypsi,
 15. Senpä heitti lypsämättä,
 Ku oli häiryntyt härille.

20. Marjatta koria kuopus
 Aina piikuen pitänyt,
 Aina ollut neityenä
 Oli kirkkohon menewä.
 Sai oronen waljahisin,
 Puna puikkojen etehen,
 Ei istu oron rekehen.
 Pantu on tamma waljahisin,
 25. Ruskia reen etehen,
 Ei istu rekehen tamman,
 Jok' oli ollut upehilla.
 Pantu on ruuna waljahisin
 Puhas puikkojen etehen,
 30. Niin istu rekehen ruunan,
 Sillä kirkkohon ajawi.

Marjatta koria kuopus
 Aina piikuen pitänyt,
 Aina ollut neityenä,

Trettieandra Runan.

Mariatta, vackra barnet,
 Växte i det höga hemmet,
 Nötte en stock ned på tröskeln
 Med de fina klädningsfällar,
 Tvenne stockar ofvan dörren
 Med de vackra hufvudbindlar,
 Nötte tiljorna på golfvet
 Med de nätta kängors klackar.

Mariatta, vackra barnet,
 Som i oskuld alltid lefvat,
 Som sin kyskhet städse vårdat,
 Skickas nu att mjölka korna.
 Mjölkar korna mildt och vänligt,
 Alla kor hon troget mjölkar,
 Men den lemnar hon omjölkad,
 Som ej varit skygg för tjurar.

Mariatta, vackra barnet,
 Som i oskuld alltid lefvat,
 Som sin kyskhet städse vårdat,
 Skulle sen till kyrkan fara.
 Man en hingst i redet spänner,
 Fåle röd för släden hemtar,
 Mon ej steg i hingstens släde.
 Spännes så ett sto i redet,
 Mörkbrun häst för släden hemtas,
 Steg ej i det stoets släde,
 Som med hingstar hade sprungit.
 Nu en vallak spänns i redet,
 Menlös häst för släden hemtas;
 I dess släde hon sig sätter
 Och med den till kyrkan åker.

Mariatta, vackra barnet,
 Som i oskuld alltid lefvat,
 Som sin kyskhet städse vårdat,

35. Pääty karjan paimeneksi,
Läksi lammas ten keralle.
Pah' on olla paimenessa,
Tyttölapsen liiatenki;
Mato heinässä matawi,
40. Sisiliskot siuottawi.
- Ei mato matanutkana,
Sisilisko siuottanna,
Oli marjanen mäellä,
Punapuola kankahaila.
45. Niin marja mäeltä huuti,
Punapuola kankahalta:
”Tule neiti poimimahan,
Tinarinta riipomahan;
Wyö waski walitsemahan,
50. Ennen kun etona syöpi,
Mato mušta muikkoawi.”
- Marjatta koria kuopus
Meni marjan katsontahan,
Punapuolan poimentahan.
55. Keksi marjasen mäeltä,
Punapuolan kankahalta:
”On marja näkemiähän,
Puola ilmoin luomiahän;
Alahahko maašta syöä,
60. Ylähäkö puuhun nošta.”
- Tempo kartun kankahalta,
Sillä marjan maahan sorto;
Kirpo marjanen mäelle,
Siitä mäelle seisotaksen.
65. ”Nouse marja helmoilleni!”
Nousi marja helmoillensa.
- ”Nouse marja wyöni päälle!”
Nousi marja wyönsä päälle.
- Sänds att valla boskaps-driften,
Springa efter fåra-hjorden.
Svårt det är att boskap valla,
Allravärst dock för en flicka;
Ormen krälar uti gräset,
Ödlor slingra sig på marken.
- Nu en orm dock inte krälar,
Nu ej slingrar sig en ödla.
Fanns ett litet bär på backen,
Fanns ett lingon rödt på heden;
Bäret ropar uppå backen,
Röda lingonet på heden:
”Kom, o jungfru, att mig plocka,
Tennbriskprydda mö, att taga,
Koppargördlade, att välja,
Förr än masken äter upp mig
Och den svarta ormen kysser.”
- Mariatta, vackra barnet,
Går nu att beskåda bäret,
Röda lingonbäret plocka,
Fann ett litet bär på backen,
Fann ett lingon uppå heden:
”Formen af ett bär det äger,
Är till sin natur ett lingon,
Men jag når det ej från marken,
Når ej heller ifrån trädet.”
- Ryckte upp en stör från fältet,
Dermed lingon-bäret nedtog.
Bäret faller ned på backen,
Stadnar sedan uppå backen.
- ”Stig, o bär, på mina fällar.”
Bäret steg på hennes fällar.
- ”Stig, o bär, uppå min gördel!”
Bäret steg på hennes gördel.

70.	<p>”Nouse marja rinnoilleni!”
Nousi marja rinnoillensa.</p>	<p>”Stig, o bär, nu uppå bröstet!”
Bäret steg så uppå bröstet.</p>
75.	<p>”Nouse marja huulilleni!”
Nousi marja huulillensa;
Huuliltansa kielellensä,
Kieleltä keruksihinsa,
Siitä watsahan walahti.</p>	<p>”Stig, o bär, på mina läppar!”
Bäret steg på hennes läppar,
Steg från läpparna på tungan,
Steg från tungan in i halsen,
Sjönk så ned i hennes mage.</p>
80.	<p>Marjatta koria kuopus
Siitä tyyty, siitä täyty,
Siitä paksuksi panihen,
Lihawaksi liittelihen.
Kanto kohtua kowoa,
Watsan täyttä waikiata,
Ympäri yheksän kuuta,
Kuuta puolen kymmenettä.</p>	<p>Mariatta, vackra barnet,
Blef nu hafvande af bäret,
Af ett lingon-bär befruktad,
Och hon börjar så att frodas.
Bar ett foster i sitt sköte,
Bar det med besvär och plåga,
Nio månader till ända
Och den tionde till hälften.</p>
85.	<p>Niin kuulla kymmenennellä
Waimon waiwaksi tulewi,
Painuwi pakolliseksi,
Watsan täysi waikiaksi.</p>	<p>På den tionde så händer,
Att hon röner qvinnors plåga,
Känner värk uti sitt sköte,
Finner fostret sig besvära.</p>
90.	<p>Siitä meiän Marjatta
Jo tuossa ajattelewi,
Minne mennä, kunne käyä,
Kušta kylpyä kysellä.
Sanan wirkko, noin nimesi:
”Piltti pieni piikaseni!
Lähe kylpyä kylästä,
Saunoa Sariolašta,
Jossa huono hoiwan saisi,
Awun ange tarwitseisi.”</p>	<p>Började nu Mariatta
Eftertänka och begrunda,
Hvart hon månede sig begifva,
Hvadan bad åt sig begära.
Ytrade ett ord och sade;
”Piltti, du min lilla tärna!
Gå nu hän till Sariola,
För att bad i byn begära,
Der den svage finge lättnad,
Den betryckta hjelp och bistånd.</p>
100.	<p>Piltti pienin piikojansa,
Paras palkkalaisiansa,
Hywä kielas käskeäkki,
Kepiä kehuttoaki,
Koprin helmansa kokosi,
Käsin kääri waattehensa,</p>	<p>Piltti, minst bland hennes tärnor,
Den bland tjenstehjonen bästa,
God och villig till att tjena,
Skyndsamt lydig var befallning,
Samlade sin klädnings fällar,
Bar dem upp med sina händer,</p>

105.	Sekä juoksi, jotta joutu,
Ruman Ruotuksen tupahan.	Sprang så hän med största snabbhet,
Kom till fule Rodes' stuga.
110.	Ruma Ruotus paitulainen
Syöpi, juopi pöyän päässä,
Päässä pöyän paiollahan,
Aiwan aiwinaisillahan. ⁵⁴⁴
Ruma Ruotuksen emäntä
Lieho sillan liitoksella,
Laaho keskilattialla,
Eläwi hywän tawalla.
Sano Piltti pieni piika:
"Läksin kylpyä kylästä,
Saunoa Sariolašta,
Jossa huono hoiwan saisi,
Awun ange tarwitseisi." | De Herodes sjelf, den fule,
Åt och drack i bordets ända,
Klädd i fina linne-skjortan.
Men den fule Rodes' hustru
Rörde sig vid golfvets fogning,
Uti stugans midt sig svängde,
Lefde, som en god det egnar.

Sade Piltti, lilla tärnan:
"Jag har kommit, för att bedja
Om ett bad i Sariola,
Der den svaga finge lättnad,
Den betryckta hjälp och bistånd." |
| 120. | Ruma Ruotuksen emäntä
Sanan Wirkko, noin nimesi:
"Kellen kylpyä kyselet,
Kellen aihelet apua?"

Sano piltti pieni piika:
"Kysyn muorille kotona." | Men den fule Rodes' hustru
Yttrade ett ord och sade:
"Hvem är det, som bad skall hafva,
Hvem behöfver hjälp och bistånd?"

Sade Piltti, lilla tärnan:
"Det värdinnan är der hemma." |
| 125. | Ruma Ruotuksen emäntä
Sanan Wirkko, noin nimesi:
"Ei kylyt kylähän joua;
On kylpy kytömäellä,
Huone hongikkokeolla,
130. Johon portto poiät saapi,
Tuulen lautta lapset luopi." | Nu den fule Rodes' hustru
Yttrade ett ord och sade:
"Badet hos oss är ej ledigt,
Men på höga Kytö-berget
Finns i furuskog ett badhus,
Hvarest skökor afla söner,
Vindens flottor foster föda." |
| 135. | Piltti pieni piikojansa
Sekä juoksi, jotta joutu,
Sano tuonne tultuansa
Luoksi muorinsa kotona:
"Eule kylpyä kylässä,
Saunoa Sariolassa.
Ruma Ruotus paitulainen | Piltti, minst bland hennes tärnor,
Sprang så hän med största snabbhet,
Sade, sen hon hade kommit
Åter hem till sin värdinna:
"Bad ej finns i byn der borta,
Badhus ej i Sariola.
Der Herodes sjelf, den fule, |

544 Castrén has omitted the parallel line.

545 Castrén has omitted the parallel line.

<p>140. Söip' on joip' on pöyän päässä,
Päässä pöyän paiollahan,
Aiwan aiwinaisillahan,⁵⁴⁵
Ruma Ruotuksen emäntä
Lieho sillan liitoksella,
Laaho keskilattialla,
145. Eläen hywän tawalla.
Mie sanoin sanalla tuolla:
Läksin kylpyä kylästä,
Saunoa Sariolašta,
Jossa huono hoiwan saisi,
150. Awun ange tarwitseisi.
Ruma Ruotuksen emäntä
Sanan Wirkko, noin nimesi:
Kellen kylpyä kyselet,
Kellen aihelet apua?
155. Mie sanoin sanalla tuolla:
Kysyn muorille kotona.
Ruma Ruotuksen emäntä
Sanan Wirkko, noin nimesi:
Ei kylt kylähän joua;
160. On kylt Kytömäellä,
Huone hongikkokeolla,
Johon portto poiät luopi,
Tuulen lautta lapset saapi.”</p> | <p>165. Siitä meiän Marjatta
Itse tuon sanoiksi Wirkki:
”Lähteä minun tulewi,
Niinkuin muinenki kasakan,
Eli orjan palkollisen.”</p> | <p>170. Wiepi waſtan warjossansa,
Lehen lempisuoſjassansa,
Aſtua taputtelewi
Huonehesen hongikolle,
Tallihin Tapiomäelle.</p> | <p>Ät och drack i bordets ända,
Klädd i fina linne-skjortan,
Men den fule Rodes' huſtru
Rörde ſig vid golfvets fogning,
Uti ſtugans midt ſig ſvängde,
Lefde, ſom en god det egnar.</p> <p>Jag till ordet tog och sade:
Hit jag kommit har att bedja
Om ett bad i Sariola,
Der den ſvaga finge lätnad,
Den betryckta hjälp och biſtånd.
Men den fule Rodes' huſtru
Yttrade ett ord och sade:
Hvem är det, ſom bad ſkall hafva,
Hvem behöwer hjälp och biſtånd?
Jag till ordet tog och sade:
Det värdinnan är der hemma.
Nu den fule Rodes' huſtru
Yttrade ett ord och sade:
Badet är hos oss ej ledigt,
Men på höga Kytö-berget
Finns i furuskog ett badhuſ,
Hvareſt ſkökor afla ſöner,
Vindens flottor föſter föda.”</p> <p>Nu vår goda Mariatta
Sjelf till orda tog och sade:
”Jag åſtad mig måſte gifva,
Liksom annars lego-hjonet,
Eller ock den lönta trälen.”</p> <p>Bär en qvaſt uti ſin värjo,
I den honungſljufva famnen,
Vandrar fram med lätta fötter,
Hän till huſet, bygd t bland furar,
Stallet på Tapio-berget.</p> <p>Höjde nu ſin röſt och sade,
Talade med deſſa orden:</p> |
|---|--|---|--|

180. ”Henkeäs hywä hewonen,
Huokoas wetäjä warsa!
Watsan kautta waiwalaisen,
Kylylöyly löyhäytä,
Sauna lämpönen lähetä,
Jotta huono hoiwan saisi,
Awun ange tarwitseisi.”

185. Henkäsi hywä hewonen,
Huokasi wetäjä warsa,
Watsan kautta waiwallisen.
Min hewonen henkeäwi,
Se on luotu kylyn löyly,
Wesi wiskattu wiaton.

190. Siitä meiän Marjatta
Kylpi kylyn kyllältänsä,
Watsan löylyn wallaltansa.
Saip’ on tuonne poikuensa
Heinille kesäteoille,
Suorajouhen soimen päähän.

195. Siitä meiän Marjatta
Otti poian polwillensa,
Lapsen lannepuolellensa.
Kaswatteli poiuttansa,
Kullaišta omenuttansa,
200. Hopiaišta sauoansa,⁵⁴⁶
Alla seulan seulottawan,
Alla korwon kannettawan,
Alla jauhawan kiwosen,
Alla juoksewan jalaksen.

205. Siitä meiän Marjatalle
Kaswo poika kaunokainen,
Ei tietä sukua sillä;
Iso kutsu Ilmoriksi,
Emo ehtopoiaksehen,
210. Weljet wennon joutioksi,
Sisaret sotijaloiksi,
Muu pere nimettömäksi.

”Må du goda häst nu andas,
Må du starka fåle flåsa
Mot mitt plågofulla sköte.
Pusta ut en ljuflig imma,
Gif åt mig ett bad, som värmer,
Att den svaga finge lättnad,
Den betryckta hjälp och bistånd.”

Andades den goda hästen,
Starka fålen väldigt flåste
På det plågofulla skötet.
Hästens flåsande med munnen
Badet är, som henne gifves,
Helga vattnet, hvilket kastas.

Der nu fick vår Mariatta
Bad, så mycket hon behöfde,
Ymnig värme för sitt sköte.
Födde så en liten gosse
I den tagelpryddas krubba,
Uppå hö om sommarn slaget.
Nu vår goda Mariatta
Lyfter gossen uppå knäna,
Tager barnet uti famnen,
Fostrar så sin lilla gosse,
Gyllne äppet, silfver-ståfven,
Under sållet, hvarmed siktas,
Under ståfvan, hvarmed bäres,
Under stenen, hvilken maler,
Under meden, hvilken löper.

Åt vår goda Mariatta
Växte så en vacker gosse,
Men man känner ej hans ursprung;
Kallas Ilmori af fadren,
Efterlängtd son af modren,
Sysslolös af sina bröder,
Krigets hjelte utaf systrar,
Namnlös utaf alla andra.

546 Castrén has condensed two lines into one.

- 547 Collan 1838: *Oh du gubbe, här en fremling; / Äfventyrare från Karja, / Huru dumt du gjort ditt domslut, / Tolkat lag förvändt och galet!* (lines 229–232).
- 548 Castrén has omitted the parallel line.

215. Etsittihin rištiätä,
Katsottihin kaštajata;
Tuli pappi rištimahän,
Wirokannas kaštamahan,
Palwonen pitelemähän.
Sepä tuon sanoiksi wirkki:
”Ketä tuohon tuotaisi
220. Tuon on tuhman tuomariksi?”

Tuotu on wanha Wäinämöinen,
Tietäjä iän ikuinen.
Sano wanha Wäinämöinen:
”Poika suolle wietäöhö,
225. Puulla päähän lyötäöhö,
Tangolla tapettaoho.”

Puhu poika puolikuinen,
Kaksiwiikkonen kajahu:
”Ohoh ukko ulkomainen,
230. Wirokannas Karjalainen!
Kun olet tuhmin tuominnunna
Wäärin pitännä lakia.”

235. Pappi rišti ripsahutti,
Tästä lapsen kapsahutti,
Metsolan kuninkahaksi,
Rahasaaren wartiaksi.

240. Siitä suuttu Wäinämöinen,
Siitä suuttu ja häpesi;
Laulo kerran wiimmesensä,
Laulo waskisen wenehen,
Laulo ruuhen rautapohjan.
Laskea karehtelewi,
Wenellä waskisella,
Kuutilla kuparisella,⁵⁴⁸
245. Yläsihin maaemihin,
Alasihin taiwosihin.

Sinne puuttu pursinensa,
Wenihinensä wenähty,

Nu man söker den som kristnar,
Den som döper späda barnet.
Kommer så en prest att kristna,
Wirokannas till att döpa,
Palvonen att barnet bära.
Han till orda tog och sade:
”Hvem skall hemtas hit att döma
Öfver detta stackars barnet?”

Hemtas gamle Wäinämöinen,
Den evärdelige siarn.
Sade gamle Wäinämöinen:
”Gossen må på kärret föras,
Hufvudet på honom krossas,
Sönderbråkas med en klubba.”

Sade nu den späda gossen,
Tvenne veckors gamla barnet;
”O du gubbe ifrån fjerran,
Du en trollkarl från Karelen!
Nu du fällt ett dårligt domslut,
Nu du lagen orätt tolkat.⁵⁴⁷”

Presten kristnade så barnet,
Gjorde gossen uti dopet
Till en konung öfver skogen,
Vårdare af penningholmen.

Nu den gamle Wäinämöinen
Vredgades och greps af blygsel.
Qväder så för sišta gången,
Och han qvad en koppar-skuta,
Qvad en båt med jernsmidt botten.
Seglar sedan genom svallet
Med sin skuta utaf koppar,
Seglar bort till högre rymder,
Färdas hän till lägre himlar.

Der han stādnade med båten,
Der han faštade med skeppet,

250. Jätti kantelen jälille,
Suomelle ilon ikuisen,
Laulut suuret lapsillensa.

Lemnade dock qvar sin harpa
Och de höga runo-sånger
Till en evig fröjd för Finland.

5. Herännekö, heittänenkö,
Luonenko, lopettanenko,
Wai wasta alottanenko?
Wiel' oisi sa'an sanoja,
Tuhat wirren tutkelmušta.
Joit' ei laula kaikki lapset,
Ymmärrä yhet urohot,
Eikä waimot warsinkana.
Waan ei koski wuolaskana
10. Laske wettänsä loputen,
Eikä laulaja hywäkän
Laula tyyni wirsiänsä.
Mont' on muutaki muretta,
Paljo huolta huommissa;
15. Nälkä mulla näin sanowi:
"Suut' elä kullatta kuluta,
Pieksä kieltä penningittä;
Laulajan laki palawi,
Runoin kulkku kuiwettuwi,
20. Waan ei korwat kuuntelian."

Monn jag nu hör upp att qväda,
Stadnar här med mina sånger,
Eller monn först nu jag börjar?
Hundra ord än skulle finnas,
Tusen ämnen att besjunga,
Hvilka alla barn ej qväda,
Samma männer ej begripa,
Qvinnorna alls icke fatta.
Men ej ens den strida forssen
Låter allt sitt vatten rinna,
Och ej heller goda sångarn
Qväder alla sina sånger.
Många andra sorger finnas,
Sorger för den dag, som stundar;
Hungern hos mig så förtäljer:
"Nöt förutan guld ej munnen,
Slit ej utan lön din tunga,
Het för sångaren blir gommen,
Strupen torr för den som qväder,
Men ej tröttnar hörarns öra."

25. Waan kuitenkin, kaikitenki,
Wirren laulon, laulun laiton,
Oksat karsin, tien osasin.
Siitä sinne tie menewi,
Rata uusi urkenewi,
Paremmille laulajille,
Taitawammille runoille,
Nuorisossa nousewassa,
Polwessa ylenewässä.

Dock har jag en sång nu sjungit,
Har ett qväde sammanfogat,
Qviostat träden, stakat vägen.
Här nu tar en väg sin början,
Här begynnas nya stigar
För de män, som bättre qväda,
För mer insigtsfulla skalder,
Bland den ungdom, som nu växer,
Bland det slägte, som nu uppgår.